Amadís *de* Gaula

Garci Rodríguez de Montalvo

Volumul 1

www.virtual-project.eu

Garci Rodríguez de Montalvo

NEMAIPOMENITELE
PERIPEȚII
ALE NEÎNFRICATULUI
CAVALER

AMADÍS DE GAULA

Volumul 1

Povestite în limba română,
cu un cuvânt înainte de:
DAN MUNTEANU

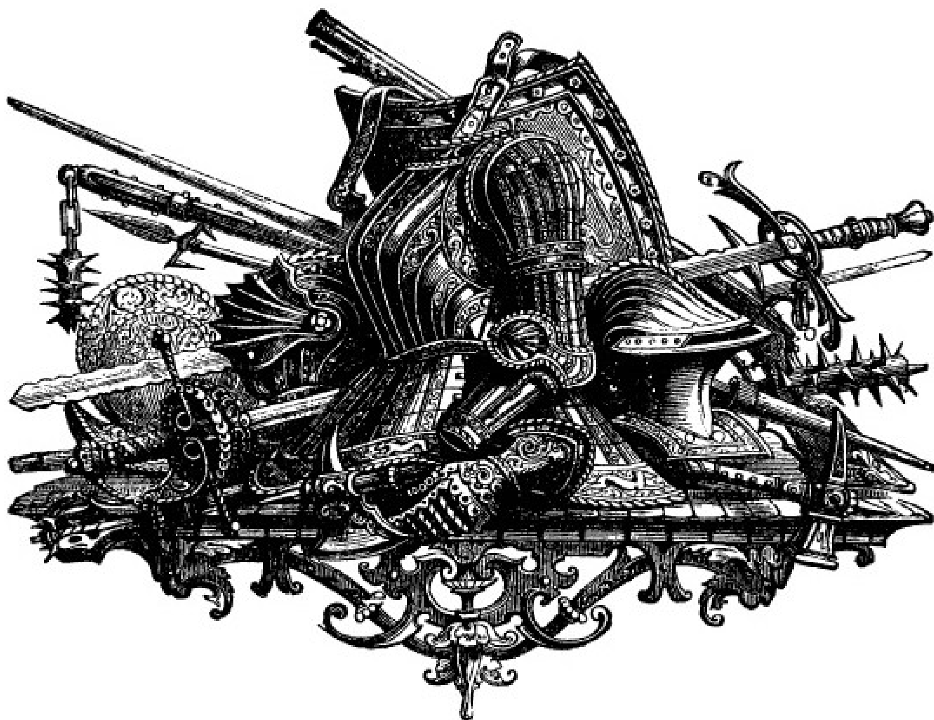

virtual-project.eu

Editura UNIVERS
București, 1988

Los quatro libros del Vir tuoso cauallero Amadis de Gaula: Complidos.

Câteva repere privind romanul cavaleresc și AMADIS DE GAULA

În viața societății europene din prima jumătate a mileniului al doilea, perioada cuprinsă aproximativ între veacurile al XII-lea – al XIV-lea se caracterizează printr-o evoluție spectaculoasă pe plan politic, economico-social și cultural. Nobilimea din zorii Evului Mediu, războinică și primitivă, a cărei viață se desfășoară practic pe câmpul de luptă sau în castele fortificate, adesea inexpugnabile, acea nobilime din *Cântecul lui Roland*, ori *Poemul Cidului*, se transformă în aristocrația de curte; cetățile devin orașe, castelele, palate, cu elemente de lux, confort, eleganță, unde viața este foarte deosebită de cea aspră și rudimentară din Evul Mediu timpuriu. Într-una din cele mai cunoscute opere ale lui Chrétien de Troyes, *Yvain*, este zugrăvită o scenă care se petrece în jurul anului 1170, deci în timpul vieții scriitorului: o

domniță le citește nobililor săi părinți un roman, în grădina casei lor. Detaliul este semnificativ: castelanii nu mai sunt nevoiți să aștepte vizitele trubadurilor ori saltimbancilor din gura cărora să asculte istorii vitejești, pentru că a apărut cartea, care poate fi citită în tihna unei încăperi sau a unei grădini. Pe de altă parte, se ridică noua clasă socială, burghezia, cu gusturi și preocupări proprii, pe care și le afirmă și impune cu tot mai multă îndrăzneală.

Aceasta este ambianța, schițată foarte sumar, în care în Franța veacului al XII-lea apare un nou gen literar, așa numitul *roman courtois*, de fapt, ceea ce ulterior se va numi romanul cavaleresc, deși noțiunile nu se suprapun total, cum vom vedea mai departe, reprezentat, în primul rând, de opera lui Chrétien de Troyes (cca. 1135 – cca. 1183), considerat de specialiști întemeietorul romanului cavaleresc. Romanul *courtois* este scris, în general, în versuri și narează fapte mai mult sau mai puțin reale ale unor personaje care, de cele mai multe ori, au existat cu adevărat, dar deformate de imaginația autorilor, a succesivilor reelaboratori ori interpolatori ai textelor, sau chiar a numeroșilor copiști. Deși subiectele acestor romane sunt dictate de setea de cunoaștere a istoriei, caracteristică epocii, trebuie să reținem că autorii lor nu sunt cărturarii umaniști de mai târziu și, ca atare, evenimentele reale sunt vădit deformate, de asemenea, de lipsa rigorii științifice și de minima exigență a autorilor față de ei înșiși, chiar dacă o dată cu romanul cavaleresc apare și o conștiință de autor, care nu se remarcă la poemele eroice medievale. Destinat nobilimii de curte, mai rafinată, acest roman continuă, la fel ca poemele eroice recitate de artiștii ambulanți, să descrie cu minuție eroii și aventurile lor, plăcerea luptei și a istorisirii faptelor lor vitejești, dar zugrăvește și scene de la curțile principilor, obiceiuri, tradiții, moda și îmbrăcămintea, acordând un loc însemnat în narațiune femeii, chiar dacă personajul masculin continuă să fie eroul principal.

În funcție de tema tratată, romanele cavalerești care s-au păstrat până în zilele noastre au fost clasificate de specialiști în trei cicluri: ciclul Cruciadelor, numit și „de influență meridională”, care se axează pe istoriile, deseori neverosimile, petrecute în timpul campaniilor întreprinse pentru cucerirea Sfântului Mormânt; ciclul antichității greco-romane, care narează episoade din istoria antică adaptate la obiceiurile și

tradițiile epocii, constituindu-se, astfel, în opere de un acuzat anacronism, scrise, în general, de clerici care îi cunoșteau pe autorii clasici. Din acest ciclu, mai cunoscute sunt: *Roman de Thèbes*, inspirat din *Tebaida* lui Estatius, *Roman de Enéas*, *Estoire de Troie* de Benoit de Saint Maure, inspirat din opera lui Vergiliu, precum și diferite romane avându-i ca protagonist pe Alexandru Macedon; ciclul breton, care include, pe lângă romane și acele *lais* (poeme inspirate din legendele bretone) scrise de Marie de France, poetesă din secolul al XII-lea. Protagonistul întregului ciclu este legendarul rege Arthur sau Artus al Britaniei. Acest personaj, despre a cărui existență se fac referiri încă din secolul al VI-lea în numeroase legende menționate în scrieri cu caracter istoric, a inspirat numeroase romane în epocă, începând cu *Historia Regum Britanniae* scrisă de Geoffroi de Monmouth în 1136 și terminând cu romanele lui Chrétien de Troyes: *Erec*, *Yvain* sau *Cavalerul cu leul*, *Cligès*, *Cavalerul cu căruța* sau *Lancelot*, *Povestea Graalului* sau *Parsifal*, a căror acțiune se petrece în Marea Britanie, Țara Galilor, Cornwall, Bretania. Tot din ciclul breton fac parte și romanele inspirate de legenda celtică a iubirii dintre Tristan și Isolda, ale cărei prime atestări le datorăm unor poeme anglo-normande scrise de Thomas și respectiv Béroul, în a doua jumătate a veacului al XII-lea. Ciclul breton este cel mai important din punctul de vedere care ne interesează aici pentru că, deși romanul *courtois*, în totalitatea sa, cu caracteristicile sale bine definite stă, fără îndoială, la originea romanului cavaleresc, adevărații părinți ai acestuia trebuie socotite romanele din ciclul breton. Cavalerii Mesei Rotunde, Erec, Yvain, Lancelot și alții, în frunte cu însuși regele Arthur, pe de o parte, precum și Tristan, pe de altă parte, reprezintă, fiecare, prototipul cavalerului medieval: iscusit în mânuirea armelor, pasionat de vânătoare, model de virtute, după cum cer regulile ordinului cavaleresc, viteaz, credincios, milos, gata oricând să îndrepte nedreptățile și fărădelegile săvârșite de cei răi împotriva celor buni și neajutorați, întotdeauna dispus să le apere pe doamne și domnițe, fidel suzeranului său, slujitor al dreptății, curtean desăvârșit, cu purtări alese, care știe să cânte, să danseze, să recite sau chiar să compună versuri. Acest cavaler trece prin cele mai grele și fantastice încercări: de la înfruntările cu alți cavaleri asemeni lui, porniți în căutarea

aventurii pentru a se acoperi de glorie și nemurire, până la lupte cu balauri, monștri, uriași ori vrăjitori. Dar pe lângă elementul fantastic, în romanul cavaleresc mai apare un alt element nou inexistent în epopei: dragostea concepută ca ceva absolut, care nu se supune altor canoane ori legi morale în afară de cele ale iubirii. Cavalerul este capabil de cele mai eroice fapte, după cum acceptă cele mai cumplite încercări și umiliri în numele femeii iubite, așa cum se întâmplă cu Lancelot. Potrivit părerii specialiștilor, acest element component al romanului cavaleresc este străin ciclului breton și își are originea în lirica provensală, care concepe iubirea ca pe un soi de vasalitate feudală. În sprijinul acestei afirmații este adus faptul că iubirea ca forță absolută, căreia i se supune și cel mai viteaz și neînfricat cavaler apare, pentru prima oară, în romanul lui Chrétien de Troyes, *Lancelot*, scris de acesta la cererea expresă a contesei Marie de Champagne, la curtea căreia poezia trubadurilor provensali era deosebit de apreciată.

În linii generale, aceasta este materia epică a romanelor cavalerești care, pornind de la personaje ca cele amintite, de fapt, luându-i ca model pe cavalerii medievali așa cum apăreau aceștia în ochii contemporanilor lor începând din secolul al XII-lea, vor înflori în întreaga Europă a veacurilor al XIII-lea – al XIV-lea și își vor prelungi existența până mult mai târziu. Romanele cavalerești „devin literatura la modă în Europa pentru mulți ani și vor influența în mod notabil societatea din vremea lor, moda și obiceiurile de la curțile senioriale și regale, fiind totodată o reflectare, mai mult sau mai puțin fidelă, a societății în care au apărut”[1]. Se cuvine, aici, să facem o precizare, prin intermediul criticului și istoricului literar M. de Riquer care arată că „Romanul cavaleresc din secolul al XV-lea, în special *Curial e Güelfa*, *Tirant lo Blanch*, *Petit Jehan de Saintré* și, în mai mică măsură, *Amadis de Gaula* sunt, la rândul lor, reflectarea societății cavalerești, reale și vii, și în primele trei opere citate există o infinitate de episoade și personaje preluate din realitatea înconjurătoare. Este un cerc vicios, deoarece aceste episoade și personaje au luat naștere, la rândul lor, ca o reflectare a literaturii, ceea ce ne conduce spre un soi de proces de osmoză care, de altminteri, nu are nimic deosebit. Chiar și în

---

[1] Angeles Cardona de Gibert, Joaguín Rafel Fontanals, în studiul introductiv la Garci Rodríguez de Montalvo, *Amadis de Gaula*, Editorial Bruguera, S.A., Barcelona, 1969.

zilele noastre există atitudini și mode pe care societatea le-a preluat din filme, care, în același timp, reflectă atitudini și mode ale societății."[2]

În legătură cu termenul „roman cavaleresc", același M. de Riquer insistă în mai multe studii consacrate acestei probleme asupra necesității unor nuanțări. El face distincția între „cărți cavalerești" și „romane cavalerești", considerând că primele se caracterizează prin fantastic și exotic, iar cele din urmă printr-o absolută verosimilitudine. După părerea sa, *Lancelot* sau *Amadis de Gaula*, datorită abundenței elementelor fantastice, a desprinderii de realitatea înconjurătoare și a plasării acțiunii într-un trecut îndepărtat și pe meleaguri mai mult sau mai puțin exotice, sunt un exemplu tipic de cărți cavalerești. Spre deosebire de alte scrieri având ca temă tot aventurile cavalerești, dar care zugrăvesc cu mare fidelitate societatea și obiceiurile epocii în care au fost scrise, sunt verosimile și își situează acțiunea într-un trecut apropiat și pe meleaguri cunoscute. Acestea sunt romanele cavalerești, dintre care cel mai reprezentativ, după opinia lui M. de Riquer, este romanul *Tirant lo Blanch*, scris de catalanul Joanot Martorell în jurul anului 1460. Fără să-și piardă caracteristicile esențiale ale genului – eroism și iubire –, acest roman se diferențiază de cărțile cavalerești prin verosimilitudine și eliminarea oricărui element miraculos, cu toate că faptele cavalerești își păstrează seriozitatea, vitalitatea și validitatea lor, conchide autorul menționat. În considerațiile de față vom folosi termenul „roman cavaleresc" în accepția sa generală, fără să ținem seama de distincția propusă de M. de Riquer.

O dată cu referirile la *Amadis de Gaula* și *Tirant lo Blanch* pătrundem în literatura cavalerească din Spania. Romanul cavaleresc apare și se dezvoltă în Peninsulă târziu, o dată cu Renașterea[3], după două secole de la apogeul său european,

---

[2] M. de Riquer, *Caballeros andantes españoles*, Madrid, 1967.

[3] Nu considerăm că este locul aici să facem o analiză a complexității factorilor care aveau să conducă la fenomenul cunoscut sub numele de Renaștere. Reținem doar că în înțelesul actual de perioadă istorică, noțiunea de Renaștere datează de circa un secol și se datorează istoricului francez Jules Michelet, care în lucrarea sa *Istoria Franței* (1855), îi definește conținutul prin formula devenită celebră: „descoperirea lumii, descoperirea omului". Jacob Burckhardt, în *Cultura Renașterii în Italia* (1860), explică geneza Renașterii prin îmbinarea geniului poporului italian cu spiritul antic și consideră că trăsătura fundamentală a epocii este triumful individualismului în toate domeniile vieții. Numeroși savanți și istorici din sec. al XIV-lea – al XV-lea stabilesc

când în Franța și în restul Europei se afla în plină decădere. Explicația se află în condițiile istorice specifice pământului iberic. Să nu uităm că nobilimea spaniolă a luptat cot la cot cu poporul timp de șapte secole pentru eliberarea țării de sub stăpânirea arabă. Procesul de transformare a războinicului feudal în curtean, de rafinare a gustului artistic, se va produce mai târziu, spre sfârșitul Reconquistei. În veacul al XV-lea nobilii, ca și oamenii de rând mai ascultau încă plini de încântare poemele epice recitate de *juglares*, care prozificate vor fi înserate în cronici, sau, fragmentate, vor circula multă vreme încă sub forma acelor cunoscute *romances.* Este, deci, firesc ca scriitorii castilieni să nu facă eforturi deosebite de a afla subiecte și eroi din alte lumi, de vreme ce creația literară inspirată de realitatea autohtonă se bucura încă de aprecieri entuziaste. Pe de altă parte, ambianța spirituală din Peninsulă, tendința spre ascetism, sentimentul religios, preocuparea pentru problemele etice nu concordau cu dragostea pământească și plăcerile vieții de curtean ale protagoniștilor romanelor cavalerești. Pentru europeanul sec. al XVI-lea, instituția cavalerilor în armură ce străbat meleaguri îndepărtate în căutarea aventurii pentru a dobândi glorie și faimă, precum și genul romanului cavaleresc deveniseră istorie. Dar Spania Regilor Catolici și apoi Spania imperială, „unde soarele nu apune niciodată” trăia îmbibată de spiritul aventurii, în atmosfera eroică a luptelor de eliberare a propriului teritoriu de sub dominația străină și mai ales a descoperirii și cuceririi unui nou continent. Spania trăia una dintre cele mai fabuloase aventuri ale omenirii: universul terestru le dezvăluia conchistadorilor spanioli fațete nebănuite, inimaginabile și incredibile, o lume halucinantă, părând mai degrabă decorul unor povești, total diferită de realitatea palpabilă a celor ce poposiseră acolo. „Deschide marea cronică a lui Bernal Diaz de Castillo – spune Alejo Carpentier, referindu-se la una dintre cele mai interesante relatări despre descoperirea și cucerirea lumii noi – și vei afla acolo unicul roman cavaleresc, real și demn de încredere ce s-a

---

corelația Renaștere – Ev. Mediu ca o manifestare a veșnicului antagonism civilizație-barbarie. În ultimă instanță însă, Renașterea nu poate fi explicată decât prin înlăturarea piedicilor aflate în calea liberei dezvoltări a personalității, adică printr-o evoluție a factorului economic decisiv, cu implicațiile sale pe plan politic, social, cultural, care antrenează afirmarea unei noi mentalități, în diferite perioade de la o tara la alta, în general între sec. al XIV-lea – al XVI-lea.

scris vreodată, în care geniile răului erau *teuli* vizibili și palpabili, animalele necunoscute erau autentice, orașe neștiute puteau fi admirate cu adevărat și balaurii puteau fi văzuți în râurile și munții nemaiîntâlniți, scufundați în zăpezi și pâcle.” Este firesc ca în această ambianță, romanul cavaleresc, care exaltă curajul, lupta, aventura neprevăzută, cariera fulgerătoare și glorioasă pe calea armelor să devină lectura favorită a tuturor claselor sociale și să se bucure de un deosebit succes. Pe de altă parte, la acest răsunător succes și la răspândirea și proliferarea rapidă a romanului cavaleresc contribuie și caracterul specific al Renașterii în Spania. În structura economică și socială se mențin puternice elemente feudale care, în mare măsură, vor fi transferate și în America. Pe plan artistic, cultural, Renașterea nu reprezintă o ruptură atât de tranșantă cu mentalitatea medievală ca în alte țări, ba dimpotrivă chiar, se poate spune că se manifestă o dorință de continuare a ceea ce a reprezentat esența Evului Mediu. Într-un interesant eseu asupra caracterelor fundamentale ale literaturii spaniole[4], Menéndez Pidal arată că pe lângă genuri literare ca epopeea și cronica, tipice Evului Mediu, în aceeași epocă medievală au existat în literatura spaniolă și alte genuri literare cu o viață incipientă, care înfloresc de-abia în Renaștere, atunci când în alte țări, datorită rupturii provocate de acest fenomen cu mentalitatea perioadei anterioare, producția lor încetase. Aceste genuri pătrund în fermentul vital renascentist, întineresc, se adaptează și se identifică cu tot ce aduce nou Renașterea. Este cazul romanului cavaleresc care se îmbogățește și se rafinează prin încorporarea unor elemente tipic renascentiste: platonism, iubire idealistă și absolută. Toate aceste motive fac ca în momentul când apare în Spania, romanul cavaleresc să nu fie o calchiere a celui european, ci un gen cu personalitate proprie.

În ciuda condițiilor speciale ale Evului Mediu impuse de Reconquista, romanul *courtois* își face totuși simțită influența în Spania. În Galicia găsim referințe la personaje din ciclul breton al romanelor cavalerești încă din sec. al XIII-lea. Isprăvile extraordinare, neverosimile, fantastice ale acelor cavaleri „sans tache et sans reproche” ca Tristan sau Lancelot sunt cunoscute și în Castilia, încă din vremea poeților incluși în *Canționerul din*

---

[4] Ramon Menéndez Pidal, „Caracteres primordiales de la literatura española”, în *España y su historia*, vol. II, Madrid, 1957.

Baena și a lui Pedro López de Ayala (1332-1407), autorul celebrului *Rimado de palacio.* Către 1270 (potrivit aprecierilor lui Ramon Menéndez Pidal), apare o operă anonimă, în versuri și proză, intitulată *Historia Troyana*, care narează căderea Troiei, cu interpolări de caracter sentimental și aventuri imaginare; scrierea se apropie destul de mult de romanele *courtois* din ciclul antichității greco-romane; de altfel, partea în proză este o traducere destul de fidelă a amintitei *Estoire de Troie* de Benoit de Saint Maure. Sub domnia lui Sancho al IV-lea (1284-1295) apare o altă operă anonimă, compilație din mai multe izvoare traduse în spaniolă, intitulată *La Gran Conquista de Ultramar.* În cele 1 100 de capitole ale celor patru cărți se istorisesc isprăvile lui Geoffroi de Bouillon, cucerirea Ierusalimului, înființarea Ordinului Cavalerilor Templieri și nenumărate aventuri ale cruciaților. Pe lângă subiectul propriu zis, în operă sunt intercalate foarte multe legende cavalerești, printre care o mențiune aparte se cuvine unei foarte izbutite versiuni a poveștii *Cavalerului cu lebăda*, ce se întinde pe mai bine de o sută de capitole și poate fi socotită un adevărat roman cavaleresc. O altă narațiune cu elemente cavalerești, care anticipează, într-un anumit sens, romanul cavaleresc spaniol, este *Historia del caballero de Díos que había por nombre Cifar, el cual por sus virtuosas obras y hazañossas cosas fue rey de Menton*, terminată în 1321, și creată, probabil, de Ferrán Martínez, originar din Madrid, arhidiacon de Toledo. Deși considerat de unii istorici literari primul roman cavaleresc al literaturii spaniole, nu trebuie să uităm că ne aflăm în sec. al XIV-lea, în plin Ev Mediu spaniol și că, deci, nu putem vorbi de un roman cavaleresc în adevăratul înțeles al cuvântului. Opera este inspirată, în principal, de o poveste din *O mie și una de nopți*, împănată cu numeroase alte povestiri. Este interesant de reținut faptul că în perioada de deplină înflorire a romanului cavaleresc, vom întâlni alături de istorisirea aventurilor și iubirii protagonistului, o serie de reflecții și considerații morale intercalate cu măiestrie în paginile romanelor, așa cum se întâmplă chiar în *Amadis de Gaula.* Și aceasta este una dintre trăsăturile cele mai caracteristice ale romanului cavaleresc spaniol. Pe lângă aceste creații literare, ce păstrează în forma cea mai nealterată legătura cu romanul *courtois*, elemente cavalerești aparținând celor trei cicluri apar în diferite producții

literare, de la *Cronici* până la *Libro de Aleixandre.* S-au păstrat, astfel, *Flores y Blancaflor* (o istorie a dragostei dintre cei doi tineri, bunicii legendari ai lui Carol cel Mare), *El baladro del sabio Merlín* și fragmente din *Demanda del Santo Grial* (un fel de continuare a lui *Parsifal* de Chrétien de Troyes, în care cavalerii Mesei Rotunde pornesc în căutarea Graalului, devenit aici simbol euharistic). În sec. al XV-lea continuă să apară o serie de narațiuni care, sub anumite aspecte, pot fi asimilate cu categoria romanelor cavalerești, printre care amintim: *Crónica de don Pero Niño* sau *El Victorial* de Gutierre Díez de Gámez, *Libro del Passo Honroso, defendido por el excelente cavallero Suero de Quiñones* de Pero Rodríguez de Lena și *Crónica del Rey don Rodrigo* de Pedro del Corral. Un loc aparte în cadrul literaturii ce poate fi inclusă în categoria romanelor cavalerești spaniole îl ocupă *Tirant lo Blanch*, amintit mai înainte, deosebit de restul producțiilor cavalerești prin amestecul de aventură și viață cotidiană și printr-o prezentare realistă a personajelor. De remarcat că în ciuda interesului și al valorii pe care îl reprezintă aceste opere, începând din a doua jumătate a sec. al XVI-lea, după apariția romanului *Amadis de Gaula*, când proliferau deja continuările și imitațiile lui *Amadis*, aproape niciuna din aceste opere nu s-a mai retipărit până în zilele noastre.

Genul romanului cavaleresc în adevăratul sens dat termenului de critica literară apare în Spania abia la începutul sec. al XVI-lea, când își fixează definitiv profilul prin romanul *Amadis de Gaula*, tipărit la Zaragoza, în tipografia lui George Coci, în anul 1506, text „revăzut și adăugat de Garci Rodríguez de Montalvo”, sau, după cum va apărea în ediții ulterioare celei din 1508, Garci Ordóñez de Montalvo sau Garci Gutiérrez.[5] Însemnarea lui Garci Rodríguez de Montalvo, de la începutul romanului, lasă să se înțeleagă că ar fi existat versiuni anterioare ale lui *Amadis.* De altfel, tot el ne dezvăluie că a cunoscut atât o primă versiune a romanului, cât și o alta, modificată, din ordinul infantelui don

[5] Este vorba de aceeași persoană; prin consens s-a optat pentru numele de Garci Rodríguez de Montalvo. Despre acest personaj se cunosc doar puține date și acelea oferite de el însuși. Știm că a fost consilier comunal la Medina del Campo și, ținând seama de amănuntele pe care le dă cu privire la regii și reginele cunoscute de el, e de presupus că s-a născut în timpul domniei lui Juan al II-lea și că în jurul anului 1492 – anul cuceririi Granadei și a sfârșitului Reconquistei – avea în jur de cincizeci de ani. Este deci un om matur cînd începe munca de reelaborare (corectare și adăugire) a romanului *Amadis de Gaula* și cînd scrie în întregime Cartea a patra, după părerea marii majorități a criticilor.

Alfonso al Portugaliei, care devine rege în 1325, ceea ce i-a determinat pe specialiști să situeze apariția primei versiuni a operei aproximativ spre sfârșitul sec. al XIII-lea. Este posibil, deci, ca alături de producțiile literare cu elemente cavalerești, de care ne-am ocupat mai înainte, să fi apărut în plin Ev Mediu (poate pe la mijlocul sec. al XIII-lea) „o primă versiune a unui roman ca *Amadis*, inspirată din temele ciclului breton, dar cu caractere peninsulare atât de pregnante și o fuziune a elementelor atât de particulară, încât nimeni nu a pus în discuție originalitatea și puterea creatoare a autorului ei”[6]. Această presupunere este susținută și de mărturia unor personalități ca Pero Ferrús, poet inclus în *Canționerul din Baena*, Pedro López de Ayala, poet și umanist, Castrojeriz și Fernán Pérez de Guzmán, umanist ca și López de Ayala, care au trăit în veacul al XIV-lea și mărturisesc că citiseră acest roman. De altfel, existența unei versiuni primitive a romanului nu mai e o simplă presupunere în zilele noastre, pentru că, în 1957, Real Academia Española a publicat patru fragmente dintr-un manuscris pierdut al romanului, care datează din primul sfert al veacului al XV-lea. Cercetătorilor le rămâne doar să stabilească data apariției primei versiuni și cine este autorul ei.

În strânsă legătură cu această chestiune s-a ridicat și o altă întrebare: în ce limbă a fost scris pentru prima dată romanul neînfricatului cavaler Amadis. Francezii, portughezii și spaniolii își dispută paternitatea operei. Teoria posibilei origini franceze a fost lansată de Nicolas de Herberay des Essarts, traducătorul romanului din spaniolă în franceză, din ordinul regelui Francisc I al Franței în 1540. El a susținut existența unui text picard care ar fi slujit drept model versiunii spaniole. Deși relansată mai târziu de arhiepiscopul Huet, potrivit căruia un martor ar fi văzut exemplarul picard din *Amadis* la curtea reginei Christina a Suediei, un secol mai târziu, teoria originii franceze este nefondată și infirmată de faptul că, până în prezent, nu s-a descoperit niciun fragment din presupusul text picard.

În privința unei posibile origini portugheze, argumentele sunt ceva mai numeroase. Astfel în *Crónica del Conde D. Pedro Meneses* se menționează că *Amadis* a fost scris întru desfătarea unui anume Vasco de Lobeira, în timpul domniei regelui Fernando. La rândul său, Miguel Leite Ferreira afirmă, în 1589,

[6] Angeles Cardona de Gibert, Joaquín Rafel Fontanals, *loc. cit.*

că originalul romanului se afla în casa Aveiro. (După cât se pare, Leite Ferreira se referea la originalul manuscrisului.) Aceste informații, coroborate cu faptul că infantele Portugaliei ceruse să se modifice episodul care narează dragostea Briolanjei pentru Amadis, i-au determinat pe unii comentatori să conchidă că versiunea originală ar putea aparține unui autor portughez, presupunând că acesta ar putea fi însuși Vasco de Lobeira. Ipoteza aceasta este exclusă, însă, din rațiuni pur cronologice: în perioada când López de Ayala mărturisește că *Amadis* îi încântase anii tinereții, Vasco de Lobeira încă nu se putea fi născut. S-a avansat și ideea că episodul Briolanja-Amadis a fost modificat de poetul Juan de Lobeira care a scris în perioada 1258-1286, cam pe vremea când Alfonso al IV-lea al Portugaliei era încă infante, mai ales că în Canționerul Colocci Brancuti se păstrează o poezie incompletă a lui Juan de Lobeira, al cărei refren este aproape identic cu cel al Cântecului Leonoretei din *Amadis.* Prezența în roman a delicatelor versuri poate fi însă o simplă interpolare și chiar dacă aceasta ar dovedi că modificarea amintitului episod s-ar datora lui Juan de Lobeira, din ordinul infantelui, nu poate reprezenta un argument convingător în favoarea originii portugheze.

Pe de altă parte, studierea textului romanului din punct de vedere lingvistic, de către prestigioși specialiști ca Samuel Gili Gaya sau Edwin B. Place au demonstrat că teza originii portugheze a versiunii primitive nu este fundamentată științific. Din cele arătate până aici, putem însă trage concluzia, împreună cu Gili Gaya, că ne aflăm în fața unei „narațiuni ciclice, care s-a dezvoltat de-a lungul a două secole, în procesul transmiterii sale în formă manuscrisă, în mod asemănător cu dezvoltarea concentrică și ciclică a epocii tradiționale”. Mergând însă mai departe cu analiza, având în vedere caracterul unitar al operei, perfecta adaptare a formei la conținut, nu putem să nu remarcăm marele merit al lui Montalvo. El nu este un editor de rând, un reelaborator vulgar, ci un adevărat autor, conștient de misiunea lui.

Studiile efectuate de Rafael Lapesa și A. Millares Castro asupra fragmentelor manuscrisului din primul sfert al veacului al XV-lea, au pus în evidență câteva aspecte interesante în legătură cu rolul lui Montalvo în reelaborarea romanului, și anume: Montalvo a scurtat textul primitiv, reducându-l cu mai

bine de o treime, deși până la descoperirea fragmentelor menționate părerea unanimă a specialiștilor, în frunte cu Menéndez y Pelayo, era că autorul-reelaborator adusese adăugiri textului primitiv; unele personaje ca Nasciano și Esplandian apar în Cartea a treia a textului primitiv, deși majoritatea criticilor opinau că acestea fuseseră create de Montalvo, mai ales Esplandian, pentru a asigura succesul propriului său roman, *Isprăvile lui Esplandian*, o continuare a aventurilor lui Amadis, al cărei protagonist este fiul acestuia, Esplandian; limba textului primitiv nu conține lusitanisme. În privința limbii și stilului este evident că Montalvo modernizează textul primitiv, dacă ținem seama de faptul că alături de simplitatea și asprimea redactării medievale întâlnim elegantul stil înflorit al Renașterii. Intervenția lui Montalvo în scopul modernizării limbii și stilului se vădește tot mai mult pe măsură ce înaintăm în materia epică, de la Cartea întâi până la Cartea a treia, unde, după majoritatea criticilor, autorul-reelaborator se pare că modifică chiar subiectul, mai ales spre sfârșit, pentru a putea continua firul narativ al Cărții a patra, scrisă în întregime de el. În legătură cu aportul lui Montalvo la materia epică a textului primitiv, s-a stabilit cu certitudine că lui i se datorează, în primul rând, interpolările cu conținut etico-filozofic, aproape inexistente în Cartea întâi, dar frecvente în următoarele, când, așa cum am arătat, intervenția autorului-reelaborator asupra textului este tot mai decisivă și personală. Inserarea în discursul narativ a unor considerații moral-filozofice este o trăsătură particulară a romanului cavaleresc spaniol, răspunzând întru totul gustului epocii. Tot Montalvo este cel care complică trama romanului, dând frâu liber fanteziei și adăugând aventuri extravagante și insolite, de la bătăliile nesfârșite și înfruntările temerare, la catastrofe, farmece, deznodăminte miraculoase, rod al imaginației sale sau reflectări ale unor lecturi favorite. În acest proces de reelaborare Montalvo își dovedește pe deplin calitățile de povestitor. Alături de formulele consacrate ale stilului oral preluate de la recitatorii ambulanți, menite să stabilească un continuu dialog cu cititorul, întâlnim pasaje încărcate de un rafinat lirism, când descrie dragostea dintre Amadis și Oriana, sau scene de luptă zugrăvite cu tușe bărbătești, reușind să creeze o atmosferă eroică.

Succesul romanului *Amadis de Gaula* a fost excepțional. În scurtă vreme cartea a ajuns să fie citită în toată Spania, de la nobili la oamenii de rând, în numeroase țări europene și în recent descoperita Americă. Este semnificativ faptul că între 1508, anul apariției primei ediții, și 1587 s-au tipărit treizeci de ediții. *Amadis de Gaula* a devenit lectura predilectă a întregii curți imperiale a lui Carol al V-lea, în frunte cu însuși împăratul, care se delecta cu aventurile neînfricatului cavaler, ca de altfel și rivalul său, regele Francisc I al Franței. Dar și alte personalități ale epocii ca Ignațiu de Loyola, umanistul Juan de Valdés, pentru a nu menționa decât nume ilustre, mărturisesc în scrierile lor că au citit cu încântare romanul cavalerului Amadis. Succesul este atât de mare, încât, la doi ani de la publicarea sa, apare *Isprăvile lui Esplandian*; apoi se retipăresc cele patru cărți ale lui Amadis împreună cu aventurile fiului său, Esplandian, și aproape imediat țâșnește și se revarsă ca un puhoi o adevărată producție de romane cavalerești avându-i ca protagoniști pe diverși cavaleri, neamuri ori urmași ai lui Amadis, romane care, din ce în ce mai mediocre, în cele din urmă vor duce la degenerarea definitivă a genului și la condamnarea sa fără drept de apel de către Cervantes cu al său *Don Quijote.* Apar, printre altele, istoria lui *Don Florisando*, fiul lui don Florestan și nepotul lui Amadis, și mai multe romane datorate lui Feliciano de Silva (cca. 1492-1558): *Lisuarte de Grecia* (fiul lui Esplandian), *Amadis de Grecia* (strănepotul lui Amadis), *Rogel de Grecia.* Se publică, de asemenea, o serie de romane având ca protagoniști o altă familie de cavaleri rătăcitori, cea a Palmerinilor, începând cu *Palmerin de Oliva* (1511), roman în care eroul imită aventurile lui Amadis, trecând prin încercări din ce în ce mai extravagante și mai fantastice. În cadrul acestei serii o mențiune deosebită merită romanul portughezului Francisco de Moraes, *Palmerin de Inglaterra*, datorită calităților sale literare. Ca detaliu anecdotic revelator pentru succesul, răspândirea și influența exercitată în epocă de *Amadis de Gaula* și romanele cavalerești, amintim că peninsula California a fost botezată astfel, după numele insulei California care în *Isprăvile lui Esplandian* este patria amazoanelor cârmuite de regina Calafia și că, probabil, și denumirea fluviului Amazon se datorează mai degrabă acestui roman decât mitologiei.

Romanul cavaleresc spaniol și, în primul rând, opera cea mai reprezentativă a genului, *Amadis de Gaula* este, așa cum arătam mai sus, o creație literară cu personalitate și individualitate proprie, care reprezintă o etapă fundamentală pentru întreaga dezvoltare a literaturii universale, prin modernitatea sa, perfect sesizată de un prozator contemporan de geniu ca Mario Vargas Llosa. Vargas Llosa care își manifesta intenția de a scrie „un roman imposibil – romanul total; un roman de ficțiune și psihologic, realist și mitic, în același timp, care să cuprindă toate manifestările realității”, în care senzorialul, miticul, oniricul, metafizicul și misticul – ca nivele ale realității – să se contopească într-un singur roman totalizator, reprezentare a unei viziuni totalizatoare asupra realității, considera că singurul roman care se apropie de acest deziderat în întreaga literatură universală este romanul cavaleresc spaniol, pentru că îmbină în mod armonios obiectivul și subiectivul, verosimilul și miticul, transformând prin ficțiune realitatea în materie poetică.

DAN MUNTEANU

Notă asupra ediției

Traducerea de față este prima versiune românească integrală a romanului *Amadis de Gaula.* A fost realizată pe baza edițiilor: Garci Rodríguez de Montalvo, *Amadis de Gaula*, Con un estudio preliminar, bibliografía seleccionada e índice de nombres propios por D-a. Angeles Cardona de Gibert, catedrático, y D. Joaquín Rafel Fontanals, lincenciado en Filosofía y Letras, Editorial Bruguera S. A., Barcelona, 1969 și *Amadis de Gaula*, I-II, Consejo Nacional de Cultura, La Habana, 1965.

Ediția apărută la Barcelona, 1969, are la bază prima ediție cunoscută până în prezent, publicată în 1508 la Zaragoza, text revizuit și reelaborat de Garci Rodríguez de Montalvo, din care se păstrează un singur exemplar, aflat la British Museum din Londra. Ediția Havana, 1965, reproduce o reeditare publicată la Louvain, în 1551, de către Servacio Sasseno. Între textele celor două ediții nu există deosebiri. Dintre numeroasele ediții care s-au mai publicat după 1508, se cuvine menționată cea de la Veneția, 1533, sub îngrijirea lui Francisco Delicado, dar majoritatea edițiilor moderne au preluat textul primei ediții din 1508, folosit și de noi pentru versiunea romanului în limba română.

Nu am dat aproape deloc note de subsol, considerând că referirile din text la personaje sau episoade mitologice ori biblice nu îngreunează lectura romanului nici chiar pentru cititorul mai puțin familiarizat cu aceste domenii.

D. M.

AMADIS DE GAULA

Cele patru cărți ale neînfricatului cavaler
Amadis de Gaula, în care se istorisesc
măreţele sale fapte de arme şi minunatele-i
isprăvi cavalereşti.

• PRECUVÂNTARE •

Socotind învăţaţii din vechime ce ne-au lăsat zugrăvite marile fapte de arme cât de scurte sunt puse pe hârtie cele ce s-au întâmplat în adevăr, aşa cum ne-au fost spre limpede învăţătură şi povaţă bătăliile din vremurile noastre, de noi văzute, au vrut să născocească pe o temelie de adevăr astfel de nemaipomenite isprăvi, cu gândul nu numai de a păstra veşnică amintirea celor iubiţi, ci şi pentru a-i umple de mare uimire pe cei ce le citesc, precum sunt vechile istorii cu greci şi troieni şi alţii ce s-au luptat, după cum se pare, pe hârtie. Aşa ne spune Salustiu, cum că faptele celor din Atena au fost atât de mari pe cât au vrut scriitorii lor să le înalţe şi să le preamărească. Şi astfel, dacă pe vremea acelor oratori ce îşi ocupau minţile şi îşi osteneau spiritul mai mult întru ale faimei decât întru ale câştigului s-ar fi petrecut acea sfântă cucerire a regatului Granadei săvârşită de prea viteazul şi catolicul nostru rege don Fernando[7], câte flori, câte roze n-ar fi risipit aceia despre asemenea faptă, ca şi despre curajul cavalerilor în timpul luptelor, înfruntărilor şi primejdioaselor bătălii, şi despre toate câte s-au pregătit cu grijă pentru acest război, întreceri şi munci, curajoasele îndemnuri ale marelui rege adresate înalţilor săi curteni adunaţi în regalele corturi şi supusele răspunsuri date de aceştia, şi, mai ales, despre măritele laude şi sporitele elogii pe care le merită pentru a fi întreprins şi dus la bun sfârşit

[7] Ferdinand (Fernando) al V-lea Catolicul sau Ferdinand al II-lea de Aragón, rege al Siciliei (1468-1516) şi al Aragonului (1479-1516). După căsătoria sa cu Isabela de Castilia (1469) şi unirea Castiliei cu Aragonul (1479), a cucerit Granada (1492), ultimul bastion al ocupaţiei maure în Spania.

o atât de catolică bătălie. Cred cu nestrămutare că atât cele adevărate cât și cele plăsmuite întâmplări pe care le-ar fi povestit întru faima unui asemenea mărit domn, clădite pe drept pe o atât de întinsă și adevărată temelie, ar putea alcătui o zidire până la nori, după cum e de crezut că ar fi făcut-o și înțelepții săi cronicari, de-ar fi fost să le lase scrise întru memoria urmașilor în acel stil al anticilor, preamărind mai mult, pe bună dreptate, faima și adevărata glorie a măreţelor sale fapte decât pe cele ale altor împărați, preaslăviți mai degrabă din iubire și nu din respect pentru adevăr, mai tare decât au fost lăudați regele și regina noastră, ce o merită cu atât mai vârtos cu cât e mai mare osebirea dintre legile care i-au călăuzit, căci primii au slujit lumea care i-a răsplătit, pe când ai noștri l-au slujit pe Domnul, ce a vrut cu binecunoscută dragoste și voință să îi sprijine și să îi ajute, găsindu-i demni să făptuiască cu multă muncă și cheltuială o asemenea faptă întru slujirea sa. Și dacă din întâmplare ar rămâne ceva uitat pe lumea asta, nimic nu va fi uitat în fața regeștii sale maiestăți, acolo unde le-a pregătit răsplata pe care o merită.

Alt mijloc, mai demn de crezare, a folosit în istoria sa acel mare istoric Titus Livius, pentru a preamări cinstea și faima romanilor săi, căci, îndepărtându-se de puterea trupească a ajuns la vitejia și curajul inimii, și dacă există vreo îndoială cu privire la prima, nu se află despre ultimele, căci el, cu deosebită sârguință a lăsat mărturie despre îndrăzneala celui ce și-a ars mâna și despre acela ce, nesilit de nimeni, s-a aruncat în lacul plin de primejdii, și, dat fiind că noi am văzut alte fapte asemănătoare ale celor care, fără să pună preț pe viață și-au dorit moartea ca să îi salveze pe ceilalți, îl putem crede când îl citim, chiar dacă acele lucruri ne par foarte ciudate. Dar nu încape tăgadă că în toată măreața sa istorie nu vom găsi niciuna din acele lovituri înspăimântătoare, nici întâlniri miraculoase pe care le aflăm în alte istorii, cum se povestesc despre puternicul Hector, vestitul Ahile, curajosul Troilus, viteazul Aiax fiul lui Telamon și mulți alții despre care mult se pomenește, pe măsura aplecării spre ele a acelora ce ni le-au lăsat scrise, atât în acestea cât și în cele mai apropiate de noi, ca isprăvile vestitului duce Geoffroi de Bouillon, și lovitura sa de spadă ce i-a dat-o pe podul lui Antioh turcului înarmat, spintecându-l aproape în două, pe când era rege la Ierusalim.

Prea bine putem și trebuie să credem că Troia a existat și a fost asediată și distrusă de greci, și tot astfel că Ierusalimul și multe alte locuri au fost cucerite de acest duce și de tovarășii săi, dar lovituri ca aceasta e bine să le atribuim de cele mai multe ori scriitorilor, cum am mai spus, decât să socotim că s-au petrecut în realitate.

Au existat și alții care au scris, mai puțin norocoși, ce nu numai că nu și-au clădit operele pe vreo temelie de adevăr, ci n-au făcut-o nici măcar pe rămășițele acestuia. Ei sunt cei ce au izvodit istoriile născocite în care se află întâmplări minunate, în afara firii lucrurilor, ce, cu multă îndreptățire trebuie să fie socotite și numite mai degrabă brașoave decât cronici. Căci, ia să vedem acum: dacă înfruntările cu arma în mână zugrăvite în cărți sunt asemănătoare cu cele pe care le vedem aproape în fiecare zi și le săvârșim, pe cele mai multe chiar îndepărtându-ne de calea virtuții și a judecății drepte, iar celelalte, ce ni se par peste poate de ciudate și de primejdioase, știm că sunt plăsmuite și născocite, ce rod ar fi să culegem de pe urma unora și altora? După mintea mea, firește, nimic altceva decât pildele bune și învățăturile ce vor contribui și mai mult la mântuirea noastră, căci îngăduit fiind să fie întipărit în inimile noastre duhul preamăritului Domn pentru a ne apropia de El, să ne fie acestea aripi cu care sufletele noastre să urce spre înălțimea slavei întru care au fost zămislite.

Socotind eu toate acestea și dorind ca în urma mea să las o umbră de amintire, dar neîndrăznind să-mi folosesc mintea mea slabă între cele de care s-au ocupat cei mai înțelepți învățați, am vrut să o așez alături de cei mai de pe urmă, ce au scris lucruri mai ușurele și mai lipsite de miez, căci acestea sunt mai pe potriva neputinței ei, îndreptând primele aceste trei cărți din *Amadis* care, din vina copiștilor ori a zețarilor nepricepuți, se citesc cu multe stricăciuni și greșeli, copiind și adăugând la cea de-a patra carte *Isprăvile lui Esplandian*, fiul său, ce, până în ziua de azi, nu se știe să fi fost cunoscute de cineva, descoperite, din fericire, într-un mormânt de piatră aflat sub pământ într-un schit aproape de Constantinopol, de unde le-a adus un negutător ungur prin părțile acestea ale Spaniei, pe un pergament cu scriere atât de veche, încât cu multă trudă l-au putut citi cei ce știau limba, și astfel, cele cinci cărți, cu toate că până acum erau socotite mai degrabă brașoave decât cronici,

sunt însoțite de atâtea îndreptări pline de pilde și învățăminte, încât, pe bună dreptate, s-ar putea compara cu acele ușoare și gingașe solnițe din plută ferecate și împodobite cu fire de aur și argint, căci atât cavalerii cei tineri cât și cei mai vârstnici vor găsi în aceste cărți ceea ce fiecăruia i se potrivește.

Și dacă, din întâmplare, în această prost rânduită operă se vor fi aflând cusururi neîncuviințate de cele dumnezeiești și cele pământești, cer cu umilință iertare, dat fiind că mă bucur și cred cu neclintire în tot ceea ce sfânta Biserică are și poruncește, mai mult decât în mintea simplă din care s-a născut această operă.

Cele patru cărți ale neînfricatului cavaler Amadis de Gaula

în care se istorisesc
mărețele sale fapte de arme și minunatele-i isprăvi cavalerești

AICI ÎNCEPE PRIMA CARTE

A NEÎNFRICATULUI CAVALER AMADIS, FIUL REGELUI PERION DE GAULA ȘI AL REGINEI ELISENA

carte ce a fost îndreptată și adăugită de cinstitul și marele de virtute cavaler Garci Rodriguez de Montalvo, *consilier comunal al orașului Medina del Campo*, *ce a îndreptat vechiul original aflat cu stricăciuni și greșeli*, *într-un stil învechit datorită feluriților și nepricepuților copiști*, *dând deoparte multe vorbe de prisos și adăugând altele*, *mai șlefuite și mai domnești*, *potrivite cu isprăvile și faptele cavalerești*

Nu trecuseră mulți ani după patimile mântuitorului și izbăvitorului nostru Iisus Hristos, pe când, în Mica Bretanie, trăia un rege prea creștin, pe numele său Garinter, ce era, adevăr-adevărat, plin de credință și cu purtări alese. Și a avut acest rege două fete, cu nobila sa doamnă și soție, și cea mai mare s-a căsătorit cu Languines, regele Scoției, și i s-a spus Doamna cu Ghirlanda, fiindcă regele, soțul ei, niciodată n-a îngăduit să-și acopere frumoasele-i plete cu nimic altceva decât cu o bogată ghirlandă, atât de mult îi plăcea să le privească; ei i-au adus pe

lume pe Agrajes și Mabilia și despre aceștia, el fiind cavaler și ea domniță, mult se pomenește în această lungă poveste. Cealaltă fată, căreia i-au spus Elisena, era cu mult, mult mai frumoasă decât prima; și cu toate că fusese cerută de soție de crai de vază, n-a vrut niciodată să se mărite cu vreunul dintre ei; și văzând-o așa retrasă, ducând o viață de călugăriță, toți o numeau sfânta sfintelor, socotind că unei persoane de neam atât de ales, înzestrată cu atâta frumusețe, a cărei mână fusese cerută de atâția domni de vază, nu-i șade bine să ducă un asemenea fel de viață. Regele Garinter de care am pomenit, fiind destul de înaintat în vârstă, ca să-și dea odihnă sufletului, uneori pornea prin codri să vâneze. Și, într-o bună zi, pe când plecase dintr-o cetate a sa, căreia îi spune Alima, cum se pierduse de oștenii și de vânătorii săi umblând prin codru și îngânându-și rugăciunile, privind în stânga sa, văzu un cavaler încins într-o strașnică luptă cu alți doi, și pe aceștia doi i-a recunoscut, fiindcă îi erau vasali și știa că sunt mândri peste poate, cu purtări urâte și tare uniți între ei prin legături de rudenie, căci multe necazuri avusese de pe urma lor. Dar pe cel ce lupta cu ei nu l-a recunoscut și cum nu se încredea nici în vitejia unuia, nici în frica celorlalți doi, s-a tras deoparte să privească lupta, la capătul căreia cei doi au fost învinși și uciși de mâna celuilalt. O dată săvârșită această faptă, cavalerul s-a îndreptat spre rege și, văzându-l singur, i-a spus: „Om bun, ce țară e asta, unde cavalerii rătăcitori sunt astfel atacați?” Regele i-a zis: „Nu vă minunați de asemenea lucru, căci așa cum și pe alte meleaguri există cavaleri buni și răi, tot astfel există și pe-aici; și aceștia doi de care pomeniți n-au făptuit doar fărădelegi și nedreptăți față de mulți alții, ci chiar față de regele și stăpânul lor, fără să poată fi pedepsiți; și cum erau tare legați unul de altul, nenumărate nelegiuiri au săvârșit împreună în acești codri deși unde se aciuau”. Cavalerul a spus: „Tocmai pe acest rege de care ați pomenit am venit să-l caut de pe meleaguri îndepărtate și să-i aduc vești de la un bun prieten al său, și, de știți cumva unde aș putea să-l găsesc, rogu-vă să-mi spuneți”. Regele a răspuns: „Orice o fi să se întâmple, nu pot să nu vă spun adevărul; aflați, dară, că eu sunt regele pe care îl căutați”. Atunci cavalerul, lepădându-și scutul și coiful și dându-le scutierului său, l-a îmbrățișat și i-a spus că el este regele Perion de Gaula și că mult dorise să îl cunoască. Și tare s-au bucurat

cei doi regi de această întâlnire și, tăifăsuind despre una și alta, s-au îndreptat spre ceilalți vânători, ca să intre împreună în cetate; dar, înainte de a-i ajunge pe aceștia, le-a ieșit în cale un cerb, care se furișase printre cetele de vânători, ostenit peste măsură; cei doi regi porniră în urma lui în goana cailor, dar întâmplarea a făcut ca, sub ochii lor, un leu să țâșnească din spatele unor tufișuri dese și, ajungând cerbul din urmă, să-l ucidă și să-l sfâșie cu ghearele lui puternice; iar acum, fioros și nestăpânit se îndrepta spre regi. Văzând aceasta regele Perion a zis: „Că doar nu vei fi fiind atât de înverșunat încât să nu ne lași o parte din vânat”. Și, luându-și armele, a descălecat de pe calul său care, speriat de leul vânjos, nu voia să mai înainteze și s-a îndreptat spre leu, ținând scutul în fața sa și spada în mână, fără să ia seama la strigătele regelui Garinter. Leul, lăsându-și prada, a pornit și el spre acesta și s-au încleștat în luptă; leul l-a trântit la pământ, cât pe ce să-l omoare, dar regele, fără să-și piardă curajul nemăsurat, l-a rănit cu spada în pântece, lăsându-l fără viață la picioarele sale, încât regele Garinter, foarte speriat, și-a spus în sinea sa: „Nu degeaba i s-a dus vestea că este cel mai viteaz cavaler din lume”. După aceasta, adunându-se toată suita, au pus să se încarce pe doi cai leul și cerbul și au pornit bucuroși spre cetate, unde, cum regina fusese înștiințată despre sosirea unui asemenea oaspete de vază, găsiră încăperile gătite cu multe și bogate podoabe, iar mesele întinse pentru ospăț; la una dintre ele, mai înaltă, s-au așezat regii și la o alta, alături, Elisena, fiica regelui Garinter; și s-au ospătat așa cum se cuvine într-o asemenea casă de oameni de omenie. Și, în timpul ospățului, cum domnița era atât de frumoasă și regele Perion la fel de chipeș și vestit pentru mărețele sale fapte de arme, ce se aflaseră în toată lumea, atâta s-au privit cei doi, încât domnița, cu toată cumințenia și viața ei de sfântă nu s-a putut împotrivi și s-a lăsat pradă iubirii pătimașe și fără leac; iar regele, a cărui inimă, până atunci, nu se dăruise nici unei alte femei și era liberă, s-a îndrăgostit și el de ea, așa încât, tot timpul mesei, și el și ea parcă își pierduseră simțirile. După ce s-a strâns masa, regina a vrut să se retragă în iatacul ei și, cum Elisena se ridica de la masă, i-a căzut din poală un frumos inel pe care și-l scosese din deget ca să-și spele mâinile și datorită tulburării nu și-l mai pusese la loc; ea s-a aplecat să-l ridice, dar regele Perion, ce se afla lângă ea, a vrut să i-l dea el, așa că mâinile lor

au ajuns deodată la inel și regele a apucat mâna domniței și i-a strâns-o ușor. Elisena s-a îmbujorat toată și, privindu-l pe rege cu ochi de îndrăgostită, i-a spus încetișor că îi mulțumește pentru gestul făcut. „Oh, doamnă – a spus el –, nu va fi ultimul, căci toată viața mea o voi folosi ca să vă slujesc.” Ea a plecat, apoi, împreună cu mama sa, dar atât de tulburată că aproape nu mai vedea înaintea ochilor; urmarea a fost că infanta, neputând răbda această nouă durere, ce învinsese cu asemenea forță vechile ei gânduri, și-a destăinuit secretul uneia dintre domnișoarele de onoare în care avea încredere deplină, pe nume Darioleta, cerându-i să o sfătuiască în ce fel ar putea afla dacă regele Perion îndrăgea o altă femeie și dacă o iubea într-adevăr atât de tare pe cât o arătase chipul lui de îndrăgostit și pe cât simțise inima ei. Domnișoara, speriată de această schimbare bruscă la o persoană atât de străină de asemenea lucruri, înduioșată de lacrimile ei atât de sincere, i-a spus: „Doamnă, după câte văd, patima nemăsurată pe care tiranul amor a sădit-o în domnia ta nu ți-a lăsat niciun loc în minte unde să-și poată afla odihnă vreun sfat ori o judecată, așa încât, ascultând de voia ta și, mai degrabă din supunere decât din datorie, voi face ce mi-ai poruncit pe calea cea mai cinstită pe care o vor putea afla puțina mea înțelepciune și marea dorință de a te sluji”. Și, despărțindu-se de ea, s-a îndreptat spre încăperile locuite de regele Perion, unde, în ușă, a dat peste scutierul acestuia purtând vestmintele cu care trebuia să îl îmbrace și i-a spus: „Prietene, du-te și găsește-ți alte treburi, căci o să rămân eu cu stăpânul tău să îi port de grijă”. Scutierul, socotind aceasta ca o cinstire în plus adusă stăpânului său, i-a dat vestmintele și a plecat. Domnișoara a intrat în odaia unde regele era întins pe pat; acesta, de cum a văzut-o, a recunoscut-o ca fiind cea cu care Elisena stătuse cel mai mult de vorbă, semn că în ea se încrede mai mult decât în celelalte, și gândind că venise să îi aducă leacul contra ucigătoarelor lui dorinți, cu inima cuprinsă de fiori i-a spus: „Blândă domnișoară, ce doriți de la mine?” „V-am adus straiele”, a răspuns ea. „Straie pentru inimă mi-ar fi de trebuință – a spus el –, căci tare goală și lipsită de plăceri și bucurii se află.” „Cum oare?” a întrebat ea. „Da, căci sosind pe aceste meleaguri – a spus regele –, slobod ca paserile cerului, temându-mă numai de aventurile în care m-ar fi putut târî doar armele, nu știu cum s-a făcut, dar, intrând în

această casă a stăpânilor voștri, am fost rănit de moarte și dacă domnia ta, blândă domnișoară, îmi vei aduce vreun leac pentru rana mea, te voi răsplăti cu dărnicie.” „De bună seamă, domnule – a spus ea –, că aș fi foarte mulțumită să-i fiu de folos unui bărbat atât de ales și unui vestit cavaler ca domnia ta, dacă aș ști cum.” „Dacă îmi promiți – a spus regele –, ca prietenă credincioasă, că nu vei da la iveală taina mea decât în fața cui se cuvinte, atunci ți-o voi destăinui.” „Destăinuiți-vă fără teamă – a zis ea –, căci voi păstra întru totul secretul.” „Află, atunci, doamnă și prietenă – a spus el –, că într-un moment binecuvântat am văzut frumusețea Elisenei, stăpâna domniei tale, și, chinuit de durere și tristețe, am ajuns în pragul morții, iar dacă nu îmi vei afla un leac, nu voi mai găsi scăpare.” Domnișoara, ce știa întru totul ce se petrece în inima stăpânei sale, așa cum v-am povestit mai înainte, când a auzit asemenea vorbe, bucuroasă foarte, i-a spus: „Stăpâne, dacă îmi făgăduiți, întâi ca rege ce sunteți, că veți păstra pentru domnia voastră tot adevărul și apoi că vă obligați mai mult decât ați fost obligat vreodată cuiva în calitatea de cavaler ce, după cum vi s-a dus vestea, prin multe încercări și primejdii ați trecut tocmai ca să vă apărați onoarea, să o luați de soție la timpul cuvenit, eu voi face astfel încât nu numai inima domniei voastre va fi bucuroasă, ci și a ei care, tot la fel, dacă nu cumva chiar mai tare, pătimește dureri și tristeți, rănită de aceeași lovitură; iar de nu vă veți ține făgăduința, ea nu va fi a domniei voastre și eu nu voi crede că tot ce mi-ați spus pornește dintr-o iubire curată și cinstită”. Regele, a cărui voință primise îngăduința Celui de Sus să săvârșească faptele ce le veți auzi mai departe, a apucat spada aflată lângă el și, punând mâna dreaptă pe mânerul în cruce, a spus: „Jur pe această cruce și pe această spadă cu care am fost investit cavaler, să fac ceea ce îmi ceri, domnișoară, și tot ceea ce îmi va porunci stăpâna domniei tale, Elisena”. „Atunci, bucurați-vă – a spus ea –, căci eu voi face ceea ce am spus”. Și a plecat spre stăpâna sa să-i povestească tot ceea ce vorbise cu regele; acesteia i s-a umplut sufletul de bucurie și, îmbrățișând-o, i-a spus: „Prietenă credincioasă, care va fi clipa când îl voi strânge în brațe pe cel ce mi l-ai dat de stăpân?” „Iată cum vom face – a spus ea. Știi, doamnă, că odaia unde locuiește regele Perion are o ușă ce dă spre parc, pe unde iese, uneori, tatăl domniei tale să ia aer; ușa e acoperită, acum, cu o

draperie, și cheia de la ea o am eu; când regele va ieși din încăpere, o să mă duc s-o deschid și când se va înnopta bine și toți cei din palat se vor culca, vom putea intra pe acolo fără să ne simtă nimeni; și când va fi momentul să pleci, eu o să vă anunț și o să ne întoarcem în iatacul domniei tale.” Auzind acestea, Elisena a rămas atât de copleșită de bucurie încât n-a mai putut scoate o vorbă; apoi, revenindu-și, i-a spus: „Prietenă dragă, în mâinile tale se află toată fericirea mea; dar cum vom face ce mi-ai spus, de vreme ce tatăl meu locuiește în aceeași încăpere cu regele Perion? Și dacă simte ceva, toți vom fi în mare primejdie.” „Asta – a răspuns domnișoara de onoare – lăsați-o în grija mea.” Cu aceste vorbe au încheiat sfatul; cei doi regi împreună cu regina și domnița Elisena și-au petrecut ziua prânzind și cinând ca mai înainte, iar când s-a înnoptat, Darioleta l-a tras deoparte pe scutierul regelui Perion și i-a spus: „Ah, prietene, spuneți-mi dacă sunteți nobil”. „De bună seamă – a răspuns el –, sunt chiar fiu de cavaler, dar de ce mă întrebați?” „Vă voi spune – a zis ea –, pentru că vreau să aflu ceva, și vă rog pe Dumnezeu și pe regele, stăpânul vostru, cărora le datorați credință, să îmi răspundeți la întrebări.” „Pe Fecioara Maria – a spus el – vă voi spune tot ce știu, dacă asta nu-i dăunează stăpânului meu.” „Aveți toată înțelegerea mea – a spus domnișoara –, căci nici eu nu vă voi întreba ceva ce i-ar putea dăuna, nici domnia voastră n-ați avea motive să-mi răspundeți; eu vreau doar să-mi spuneți care este domnița pe care o iubește cel mai mult stăpânul vostru.” „Stăpânul meu – a răspuns el – iubește toate femeile, dar zău că nu știu de vreuna de care să fie îndrăgostit așa cum spuneți.” Pe când vorbeau ei așa, regele Garinter a intrat pe unde se aflau ei și, văzând-o pe Darioleta stând de vorbă cu scutierul, a chemat-o la el și i-a spus: „Ce-ai tu de vorbit cu scutierul regelui?” „O să aflați îndată, domnule, așa să-mi ajute Dumnezeu; chiar el m-a chemat să-mi spună că stăpânul lui obișnuiește să doarmă singur și se simte foarte stingherit de prezența voastră.” Regele a părăsit-o și s-a îndreptat spre regele Perion, căruia i-a spus: „Domnul meu, eu am o mulțime de treburi de-ale regatului de împlinit și trebuie să mă trezesc în zori, așa încât, ca să nu vă stingheresc, am socotit că e mai bine să vă las singur în încăperea voastră”. Regele Perion i-a răspuns: „Domnule, faceți totul precum vă e placul”. „Așa voi face”, a spus celălalt. Și

astfel, dându-și seama că domnișoara îi spusese adevărul, i-a poruncit cămărașului să scoată de îndată patul său din odaia regelui Perion. Când Darioleta a văzut că dorințele ei se împliniseră, s-a dus la Elisena, stăpâna ei, și i-a povestit tot ce se întâmplase. „Stăpână și prietenă – a spus ea –, acum am credința, și fie ca Domnul să ne călăuzească faptele, că ceea ce în clipa de față pare o greșeală din parte-mi, pe viitor îți va fi de folos.” „Spune-mi ce trebuie să facem, căci eu, de prea multă bucurie, mi-am pierdut judecata.” „Stăpână – a spus domnișoara –, în noaptea asta vom săvârși ceea ce am plănuit, căci am și deschis ușa încăperii de care ți-am vorbit.” „Las în grija ta să mă conduci când va fi vremea.” Și au rămas împreună până ce toți ceilalți s-au dus să se culce.

• CAPITOLUL I •

Cum domnița Elisena și domnișoara Darioleta au venit în odaia unde locuia regele Perion

Când toată lumea s-a liniștit, Darioleta s-a sculat și, luând-o cu ea pe Elisena, așa dezbrăcată cum era în pat, doar în cămașă și înfășurată într-o pelerină, au ieșit amândouă în parc, pe când luna strălucea pe cer. Domnișoara a privit-o o clipă pe stăpâna sa, iar apoi, dându-i deoparte pelerina și privindu-i trupul, i-a spus cu glas tare: „Stăpână, în ceas norocos s-a născut cavalerul căruia i te dărui în noaptea asta”. Și adevăr grăia, căci era cea mai frumoasă fecioară ce se văzuse pe atunci, și la chip și la trup. Elisena a zâmbit și a spus: „La fel poți spune și despre mine că m-am născut norocoasă de vreme ce am întâlnit un asemenea cavaler”. Și astfel, ajunseră la ușa încăperii. Și cu toate că Elisena se îndrepta spre ceea ce iubea mai mult pe lume, tremura din tot corpul și nu putea scoate o vorbă. Pe când băteau la ușă să li se deschidă, regele Perion care, pe de o parte chinuit de tristețea ce i se cuibărise în inimă, pe de alta de speranța ce i-o dăduse domnișoara de onoare, nu putuse adormi multă vreme, obosit deja la ceasul acela, învins de somn, tocmai ațipise și visa că cineva, nu știa cine, intră în odaie printr-o ușă secretă, se îndreaptă spre el și, punându-i mâinile pe piept, îi smulge inima și i-o aruncă într-un râu; iar el îi spunea: „De ce ați săvârșit această faptă crudă?” „Asta nu-i nimic – răspundea celălalt –, căci vă mai rămâne o inimă pe care o să v-o iau, chiar de o fac fără voia mea.” Regele, copleșit de durerea lui cea mare, s-a trezit înspăimântat și a pornit să se închine. Tocmai atunci tinerele deschiseseră ușa și dădeau să intre, iar regele, auzind zgomot și temându-se de prevestirea din vis, a ridicat capul și a văzut draperia trasă și ușa de care habar n-avea, iar în lumina lunii ce pătrundea prin ușă, umbrele fetelor.

Sărind din pat, și-a luat spada și scutul și s-a îndreptat spre locul unde le văzuse. Darioleta, văzându-l astfel, i-a spus îndată: „Ce-nseamnă asta, domnule? Aruncați-vă armele, căci nu aveți nevoie să vă apărați împotriva noastră”. Regele, care o

recunoscuse, a privit mai bine spre ele și a văzut-o pe prea iubita lui Elisena și, aruncându-și spada și scutul pe jos, s-a înfășurat într-o mantie aflată lângă pat, cu care se îmbrăca uneori când se scula, și a îmbrățișat-o pe doamna și stăpâna sa; iar ea l-a strâns în brațe pe cel ce îl iubea mai mult decât pe sine. Darioleta i-a spus: „Stăpână, te las împreună cu acest cavaler, căci deși domnia ta, fecioară fiind, de mulți te-ai apărat până acum, iar el, la rândul său, de multe doamne s-a apărat, n-ați avut putere îndeajuns ca să vă apărați unul de altul”. Și Darioleta, căutând spada aruncată de rege, a luat-o de jos în chip de gaj pentru jurământul și făgăduiala făcute cu privire la căsătoria stăpânei sale și a ieșit în parc. Regele a rămas singur cu iubita lui; o privea la lumina celor trei făclii ce ardeau în odaie și, părându-i-se că în ea se adună întreaga frumusețe a lumii, se socotea mai mult decât norocos că Dumnezeu îi dăruise această fericire; și, îmbrățișați, s-au îndreptat spre pat; și astfel, cea care atâta vreme, fiind atât de frumoasă și de tânără, cerută de atâția prinți și oameni de vază, își apărase libertatea de fecioară, în mai puțin de o zi, când nici cu gândul nu gândea la asta și era atât de departe de așa ceva, cum dragostea rupsese puternicele legături ale vieții ei cinstite și sfinte, și-a pierdut fecioria, devenind de-acum femeie. De unde se vede că femeile care, după ce, depărtându-se cu gândul de lucrurile pământești, disprețuind marea frumusețe cu care le-a înzestrat natura, tinerețea proaspătă ce le face cu mult mai frumoase încă, petrecerile și desfătările ce le așteaptă datorită nemăsuratelor bogății ale părinților lor, vor, întru mântuirea sufletului, să se închidă într-o casă sărăcăcioasă, oferindu-și cu totală supunere voința altor voințe străine, văzând cum trec anii fără să se bucure de faimă și glorie în lume, așa cum fac surorile și neamurile lor, trebuie cu multă grijă să-și astupe urechile, să închidă ochii, să nu se vadă cu rudele și vecinii, cufundându-se în cucernice meditații, în rugăciuni sfinte, socotindu-le pe acestea adevărate desfătări, după cum și sunt, de fapt, pentru că altminteri, datorită celor auzite și celor văzute, se vatămă cuvioasa lor intenție și li se poate întâmpla ce i s-a întâmplat frumoasei domnițe Elisena care, după ce a vrut să se păzească atâta vreme, într-o singură clipă, văzând marea frumusețe a acelui rege Perion, și-a schimbat într-o asemenea măsură gândul, că fără înțelepciunea acelei domnișoare de onoare a sa,

ce a vrut să îi salveze cinstea prin căsătorie, cu adevărat ar fi fost hotărâtă să cadă în cea mai groaznică și mai de jos rușine, ca multe alte femei din lumea asta care, nepăzindu-se de câte am spus mai înainte, au făcut și vor face așa, fără să gândească. Și pe când cei doi îndrăgostiți se desfătau împreună, Elisena l-a întrebat pe regele Perion dacă va pleca în curând; iar el i-a spus: „De ce întrebați, buna mea doamnă?” „Pentru că soarta cea bună – a răspuns ea – care mi-a adus atâta bucurie și mi-a potolit dorințele lumești, mă amenință deja cu marea tristețe și amărăciune datorate absenței voastre, ce mă face să mă aflu mai aproape de moarte decât de viață.” Auzind aceste vorbe, el i-a spus: „Nu vă fie teamă, deoarece chiar dacă trupul meu va fi departe, inima-mi va rămâne alături de a voastră și ne va ajuta pe amândoi; pe voi să suferiți și pe mine să mă întorc aici, căci nu există altă putere mai mare să mă oprească locului”. Darioleta, văzând că e vremea ca Elisena să plece de acolo, a intrat în iatac și a zis: „Stăpână, prea bine știu că alteori m-ați însoțit cu mult mai multă plăcere decât acum, dar bine ar fi să vă sculați și să plecăm, căci a sosit timpul”. Elisena s-a sculat și regele i-a spus: „Voi rămâne aici mai mult decât gândiți și asta o fac pentru domnia voastră; rogu-vă nu uitați această încăpere”. Cele două tinere s-au dus la culcare, iar el a rămas în patul lui, răsplătit cu dărnicie de iubita lui, dar înspăimântat de visul de care v-am vorbit; și din pricina asta îl chinuia gândul să se întoarcă pe meleagurile lui, unde, pe atunci, trăiau mulți înțelepți ce știau să dezlege și să citească asemenea semne; ba chiar și el se pricepea întrucâtva, căci învățase asemenea lucruri pe când era mai tinerel. Și astfel a petrecut acolo regele Perion zece zile, în plăceri și desfătări, iubindu-se în fiecare noapte cu prea draga lui prietenă, la capătul cărora s-a hotărât să plece, trecând peste voința lui și lacrimile doamnei sale, care nu puține au fost. După ce și-a luat rămas bun de la regele Garinter și de la regină, punându-și armura, a vrut să-și încingă spada, dar n-a găsit-o; însă n-a îndrăznit să întrebe unde e, cu toate că îi părea rău după ea, căci era bună și frumoasă, pentru ca astfel să nu se descopere iubirea dintre el și Elisena și să nu îl supere pe regele Garinter; așa că i-a poruncit scutierului său să îi aducă altă spadă și, îmbrăcat în armură, doar cu mâinile și capul descoperite, călare pe cal, fără alt însoțitor decât scutierul său, a pornit la drum drept spre regatul său. Dar mai înainte a

stat de vorbă cu Darioleta, care i-a spus cât de tristă și singură rămâne prietena sa; iar el i-a spus: „Vai, prietenă, ți-o las în grijă cum aș lăsa-o în grija propriei mele inimi”. Și, scoțându-și din deget un prea frumos inel, căci avea două la fel, i l-a dat să i-l ducă iubitei sale. Și așa Elisena rămase cufundată în singurătate și dor cumplit de iubitul ei, și de n-ar fi fost domnișoara aceea care o încuraja mereu, mult ar mai fi suferit; dar când stătea de vorbă cu ea, își mai afla alean. Și astfel le trecea timpul, până când Elisena a simțit că poartă un prunc în pântece și i-au pierit pofta de mâncare, somnul și frumoasa culoare din obraji. Și-acum începură chinurile și suferințele cele mai groaznice, pentru că, în vremea aceea, legea glăsuia că orice femeie, oricât de nobilă și de rang ar fi fost, dacă păcătuiește în afara căsniciei, nu e chip să scape de moarte. Și această datină atât de crudă și cumplită a dăinuit până la venirea prea virtuosului rege Arthur, cel mai viteaz rege dintre câți au domnit în țara aceea și care a abolit-o pe vremea când l-a ucis în luptă pe Floyan, în fața porților Parisului. Dar mulți regi au domnit între el și regele Lisuarte și toți au apărat această lege. Să-i dea de știre iubitului ei nici vorbă nu putea fi, căci el era atât de tânăr, cu inima atât de mândră, negăsindu-și odihnă niciunde, mereu căutând să câștige onoare și faimă, neavând vreme pentru nimic altceva decât să pribegească dintr-un loc într-altul în chip de cavaler rătăcitor. Așa încât Elisena nu găsea niciun chip de a-și salva viața, dar nu suferea atâta că o dată cu moartea nu va mai vedea lumea, cât că nu-l va mai vedea pe prea iubitul ei stăpân și adevărat prieten. Dar atotputernicul Dumnezeu, cu îngăduința căruia se petreceau toate acestea întru sfânta sa slujire, i-a dat Darioletei atâta înțelepciune și putere, încât doar cu ajutorul ei toate s-au îndreptat, după cum veți afla de îndată: în palatul acela al regelui Garinter se afla o cămară îndepărtată, boltită, deasupra unui râu ce curgea pe-acolo, cu o ușă mică de fier pe unde, din când în când, domnișoarele ieșeau la râu să se joace; odaia era goală, nu locuia nimeni în ea și de aceea, la sfatul Darioletei, Elisena le-a cerut-o tatălui și mamei sale, ca, acolo, în singurătate, cum obișnuia să trăiască mereu, să se lecuiască de starea ei proastă și să se roage în voie, fără să fie tulburată de nimeni, în afară de Darioleta care să o slujească și să îi țină de urât, pentru că îi cunoaște dorințele; cerință împlinită ușor de părinții care credeau că intenția ei este doar să își vindece

trupul printr-o viață mai sănătoasă, și sufletul printr-un trai mai aspru; și i-au dat cheia de la ușa cea mică domnișoarei de onoare, să o păstreze și să deschidă cu ea când fiica lor va fi vrut să iasă să vadă lumea. O dată instalată în odăița de care v-am vorbit, Elisena, mai liniștită văzându-se în acel loc ce i se părea mai potrivit decât oricare altul pentru a scăpa de primejdie, s-a sfătuit cu slujitoarea ei despre soarta celui ce se va naște. „Ce întrebare?, a spus aceasta. Să dispară, pentru ca domnia ta să fii liberă”. „Vai, Maică Precistă – a zis Elisena –, cum să mă învoiesc să omor ceea ce a fost zămislit de ființa pe care o iubesc cel mai mult pe lume?” „Nu vă îngrijiți de asta – a spus domnișoara –, căci de veți fi ucisă, nici pruncul nu va scăpa.” „Chiar de o să mor învinuită de păcat – a răspuns ea –, lumea nu va condamna la suferință o făptură nevinovată.” „O să vorbim despre asta mai târziu – a spus domnișoara –, căci ar fi o nebunie fără seamăn ca, salvând ceva nefolositor, să vă pierdeți domnia voastră și bărbatul iubit, ce n-ar mai putea trăi fără voi, în vreme ce, fiind în viață și domnia voastră și el, o să aveți alți fii și fiice pe care i-ați pierde, dorindu-l pe acesta.”

Cum acea domnișoară era tare mintoasă și călăuzită de voința Domnului, s-a gândit să găsească din vreme o cale de ieșire. Și a făcut astfel: a găsit patru scânduri mari, pentru o lădiță unde să încapă un prunc înfășat în scutece, de lungimea unei spade; a adus cele trebuincioase ca să pregătească un catran cu care să le încleiască în așa fel încât să nu intre strop de apă înăuntru și toate acestea le-a ascuns sub patul ei fără să știe Elisena, până ce, cu mâna ei, a încleiat scândurile cu acel catran gros, și a făcut o lădiță, atât de bună și de bine construită, de parcă ar fi ieșit din mâna unui meșter. Atunci, i-a arătat-o Elisenei și i-a spus: „Pentru ce credeți că a fost făcută?” „Nu știu”, a răspuns ea. „Veți afla – a spus domnișoara – când va fi nevoie”. Iar ea a răspuns: „Nu pun niciun preț pe ce se face și ce se spune când e atât de aproape clipa când îmi voi pierde comoara și bucuria”. Domnișoara de onoare s-a întristat atât de tare văzând-o astfel, încât, simțind că i se umplu ochii de lacrimi, s-a retras pentru ca Elisena să nu o vadă plângând.

Și nu trecu multă vreme, că Elisenei îi sosi sorocul să nască; datorită durerilor, lucru atât de nou și de ciudat pentru ea, își simțea inima plină de mâhnire, mai ales că nu putea nici să geamă nici să se plângă; și din pricina asta neliniștea ei era de

două ori mai mare. Dar soarta a vrut ca, după o vreme și fără primejdie pentru ea, să nască un fecior; luându-l în brațe, domnișoara de onoare a văzut că 0 să crească frumos dacă o fi să aibă noroc, dar a pregetat să ducă la îndeplinire ceea ce se cuvenea, așa cum socotise dinainte și, înfășurându-l în scutece bogate, l-a așezat lângă mama sa și a adus lădița de care ați auzit; atunci Elisena i-a spus: „Ce vrei să faci?” „Să-l pun înăuntru și să-i dau drumul pe râu – a zis ea –, și poate o avea noroc să scape.” Mama îl strângea în brațe, plângând amarnic și spunând: „Copilașul meu, cât de mult mă apasă durerea ta”. Slujitoarea a adus cerneală și pergament și a scris un bilețel ce glăsuia așa: „Acesta este Amadis cel fără de zile, fecior de rege”. Scrisese „cel fără de zile” pentru că socotea că va pieri curând. Iar numele ce i-l dăduse era la mare preț pe meleagurile acelea, căci așa se numea un sfânt și acestuia i-l încredințase domnișoara. Apoi a turnat ceară topită peste bilețel și l-a legat cu un șnur de gâtul copilului. Elisena, care păstrase inelul dat de regele Perion când se despărțiseră, l-a agățat de același șnur cu biletul și apoi, după ce au așezat copilul în lădiță, au pus alături și spada regelui Perion pe care, în prima noapte când se culcase cu Elisena, acesta o aruncase pe jos, așa cum ați mai auzit, iar domnișoara de onoare o luase și o păstrase; iar regele, deși nu o mai găsise, nu îndrăznise nicio clipă să întrebe de spadă, pentru ca regele Garinter să nu se mânie pe cei ce intrau în cămara aceea. O dată făcute toate acestea, Darioleta a acoperit lădița cu o scândură, atât de bine lipită și călăfătuită încât să nu poată intra apa ori altceva și, luând-o în brațe, a deschis ușa și i-a dat drumul pe râu, lăsând-o să plutească; și cum apele veneau mari și repezi, în curând lădița a ajuns la mare, aflată la ceva mai mult de jumătate de leghe distanță. La ceasul acela tocmai se lumina de ziuă și s-a întâmplat una dintre acele frumoase minuni pe care Domnul cel glorios le săvârșește când îi e pe plac: și anume, pe mare plutea o corabie pe care călătorea un cavaler din Scoția cu doamna sa, ce născuse în Mica Bretanie un fiu cu numele de Gandalin, iar cavalerul se numea Gandales; și cum se îndreptau ei spre Scoția și dimineața era foarte limpede, au văzut lădița ce se legăna pe valuri; cavalerul a chemat patru marinari și le-a poruncit să coboare repede o barcă și să-i aducă obiectul acela, ceea ce au și făcut pe dată, cu toate că lădița se depărtase mult de corabie. Cavalerul a apucat lădița, i-a dat

capacul la o parte și văzând pruncul, l-a luat în brațe și a spus: „Copilul acesta e de neam mare”; și asta o spunea fiindcă văzuse scutecele bogate, inelul și spada, ce i se păruse foarte frumoasă; și a pornit să o ponegrească pe femeia care, de frică, părăsise cu atâta cruzime un prunc, lăsându-l în voia sorții. Punând deoparte lucrurile copilului, a rugat-o pe soția lui să aibă grijă de prunc, iar aceasta i l-a dat doicii lui Gandalin, cea care îl alăpta pe fiul ei, și pruncul a supt cu mare poftă, ceea ce i-a bucurat tare pe cavaler și pe doamnă. Și astfel au călătorit pe mare, cu vreme frumoasă, până ce au ajuns în portul unui oraș din Scoția, având numele de Antalia; de-aici, au pornit mai departe până la un castel al cavalerului, unul dintre cele mai frumoase de pe meleagul acela, unde coconul a fost crescut ca propriul său fiu; și așa și credeau toți a fi, căci marinarii plecaseră spre alte zări cu corabia lor și nu istorisiseră nimănui întâmplarea.

• CAPITOLUL II •

Cum regele Perion își urma drumul împreună cu scutierul său, cu inima mai mult plină de tristețe decât de veselie

De la plecarea sa din Mica Bretanie, așa cum v-am povestit, regele Perion își simțea sufletul tare chinuit de tristețe, atât datorită singurătății cumplite, căci o iubea din toată inima pe prietena sa, cât și datorită visului pe care îl avusese pe atunci, așa cum ați mai auzit. Așa că, o dată ajuns în regatul său, a poruncit să fie chemați toți nobilii și episcopii, iar aceștia să vină împreună cu cei mai învățați clerici ce trăiau pe pământurile sale, ca să-i tălmăcească visul. De cum au aflat de sosirea sa, vasalii, atât cei chemați, cât și mulți alții, au sosit la curte mânați de marea dorință de a-l vedea, căci de toți era iubit foarte și deseori inimile lor se frământau la auzul luptelor nemaipomenite pe care le purta, de teamă să nu-l piardă; și de aceea doreau cu toții să îl știe lângă ei, dar nu-l puteau convinge, căci sufletul lui viteaz nu era mulțumit decât atunci când trupul i se afla în mare primejdie. Regele a ținut sfat cu toți despre treburile din țară și celelalte lucruri de care trebuia să se ocupe, dar tot timpul chipul i-a fost trist și, astfel, toți au înțeles că e tare necăjit; și după ce și-a sfârșit toate treburile, le-a poruncit tuturor să se înapoieze la moșiile lor, păstrând lângă sine doar trei preoți de care aflase că sunt cei mai pricepuți întru cele ce îl interesau și, cerându-le să îl însoțească, au intrat cu toții în capelă, unde i-a pus să jure pe sfintele taine că la tot ce îi va întreba vor spune numai adevărul, fără să se teamă de lucrurile grave pe care le vor afla. După asta, i-a poruncit capelanului să iasă și a rămas singur cu ei. Atunci le-a povestit visul așa cum îl știți și le-a cerut să îi dezlege ce prevestiri ascunde. Unul dintre ei, pe numele său Ungan Picardul, cel mai priceput, a spus: „Stăpâne, visurile sunt lucruri deșarte și trebuie socotite ca atare, dar de vă e pe plac să aflăm semne în visul vostru, lăsați-ne o vreme să cugetăm”. „Așa să fie – a spus regele. Aveți douăsprezece zile de gândire.” Și a poruncit să fie

ținuți într-un loc unde să nu poată vorbi cu nimeni și nici să nu se vadă cu suflet de om. Cei trei s-au gândit și s-au răzgândit care cum s-a priceput mai bine și, când s-a împlinit sorocul, s-au înfățișat regelui; acesta l-a luat deoparte pe Alberto Campania și i-a spus: „Știți ce ați jurat; acum vorbiți”. „Să vină și ceilalți – a spus preotul – și voi vorbi în fața lor.” „Să vină”, a spus regele și a poruncit să-i cheme. Și când s-au adunat cu toții, acela a zis: „Stăpâne, îți voi spune ce am tălmăcit eu. Socotesc că acea cămară bine încuiată și ceea ce ai văzut intrând înăuntru pe o ușiță înseamnă că regatul nu-ți este bine apărat și păzit și că pe la vreun hotar va pătrunde cineva care îți va lua ceva; și așa cum îți punea mâna pe piept și îți scotea inima ca s-o arunce în râu, tot astfel îți va lua o cetate ori vreun castel și îl va da în stăpânire cuiva de la care nu le vei mai putea redobândi”. „Și cealaltă inimă – a întrebat regele – despre care spunea că îmi rămâne, dar că mi-o va lua împotriva voinței lui?” „Asta – a spus învățatul – pare a însemna că un altul va pătrunde pe pământurile tale și îți va lua ceva asemănător, dar nu din propria-i voință, ci silit de puterea altcuiva care îi poruncește, și despre asta, stăpâne, nu știu ce să mai spun.” Regele i-a poruncit celuilalt, pe numele său Antales, să spună ce aflase. Acesta a spus totul la fel ca cel dinainte. „Dar, după câte îmi spun semnele – a zis –, fapta s-a și săvârșit și încă de către ființa care te iubește cel mai mult, și asta mă face să mă mir, pentru că până acum n-ai pierdut nimic din regat și, dacă s-ar întâmpla asemenea faptă, n-ar săvârși-o cineva care te iubește atât de mult.” Regele a zâmbit puțin auzind toate acestea, căci i s-a părut că nu înseamnă nimic. Dar Ungan Picardul, care era mult mai învățat decât ceilalți, și-a lăsat capul în jos și a râs din toată inima, deși o făcea rareori, căci din fire era posac și sfios. Regele l-a privit și i-a spus: „Și-acum, maestre, spune-mi și tu ce-ai aflat”. „Seniore – a zis el –, întâmplarea face să fi aflat lucruri pe care nu trebuie să le dezvălui decât domniei voastre.” „Să iasă toți, atunci”, a spus celălalt și, după ce s-au închis ușile, au rămas singuri. Înțeleptul a grăit așa: „Află, măria ta, că am râs tocmai de vorbele acelea pe care le-ai socotit fără rost, cum că fapta a fost deja săvârșită de ființa ce te iubește cel mai mult. Și-acum o să-ți spun ceea ce păstrezi în mare taină și gândești că nimeni nu știe despre ce e vorba. Domnia ta iubești o femeie de pe alte meleaguri, minune de frumusețe, și dorința

ți s-a împlinit”. Și i-a zugrăvit-o pe Elisena de parcă ar fi avut-o în fața ochilor. „Iar odaia în care te vedeai încuiat, știi prea bine ce înseamnă; ea, vrând să înlăture acele dureri și tristeți din inima ta și a ei, a intrat fără știința ta pe o ușă pe care nu o observaseși și ți-a pus mâinile pe piept, ceea ce înseamnă împreunarea voastră, iar inima ce ți-o smulgea, înseamnă că va avea un copil ori o copilă cu tine”. „Dar atunci – a spus regele –, ce înseamnă faptul că o arunca într-un râu?” „Stăpâne, lucrul ăsta mai bine să nu-l știi, căci nu îți este de nici un folos.” „Spune-mi totuși – a răspuns el – fără teamă.” „Dacă asta ți-e voia – a zis Ungan –, vreau să-mi făgăduiești că pentru ceea ce voi spune aici nu-i vei purta dușmănie niciodată celei ce te iubește atât de mult.” „Promit”, a spus regele. „Atunci află – a spus el – că ceea ce se făcea că aruncă în râu înseamnă că așa va fi aruncat copilul zămislit cu tine.” „Și cealaltă inimă – a spus regele –, cea care îmi rămâne, ce să însemne?” „Trebuie să înțelegi – a spus maestrul – că una se explică prin alta și anume că veți mai avea un copil pe care, într-o anumită împrejurare, îl veți pierde fără voia celei ce acum va face să îl pierdeți pe primul.” „Însemnate lucruri mi-ai spus – a zis regele – și facă Domnul, în marea lui bunătate, ca în privința întâiului copil să nu se petreacă lucrurile atât de exact cum mi-ai zugrăvit întâmplările legate de doamna pe care o iubesc.” „Lucrurile orânduite și îngăduite de Dumnezeu – a zis maestrul – nimeni nu le poate împiedica și nimeni nu poate ști cum se vor petrece; de aceea oamenii nu trebuie nici să se întristeze nici să se bucure de ele, pentru că, adesea, atât răul cât și binele ce socotesc că de pe urma lor le vine, sunt altfel decât nădăjduiesc. Iar domnia ta, nobile rege, șterge-ți din amintire tot ceea ce ai dorit cu atâta ardoare să afli și păstrează doar gândul că trebuie să te rogi mereu Domnului, căci în felul acesta și prin tot ceea ce faci îl slujești cu credință, și acesta este, neîndoielnic, cel mai bun lucru ce se poate face.” Regele Perion a rămas mulțumit de ceea ce dorise să afle și încă mai mulțumit de acest sfat al lui Ungan Picardul, păstrându-l tot timpul în preajma sa și dăruindu-l cu multe bogății și favoruri. Și, într-o zi, pe când ieșea din palat, s-a întâlnit cu o tânără, mai degrabă înveșmântată în straie bogate decât frumoasă, care i-a spus: „Să știi, rege Perion, că în clipa când vei redobândi ce-ai pierdut, va pieri floarea nobilimii din Irlanda”; și a plecat, fără ca el să o poată

opri. Iar regele a rămas pe gânduri, cugetând la aceste vorbe și la alte lucruri.

Autorul se oprește cu povestea aici și se întoarce la feciorașul pe care îl creștea Gandales, ce se numea Feciorul Mării, căci așa îi puseseră numele; acesta creștea îngrijit cu multă dragoste de acel cavaler, Gandales, și de soția lui, și se făcea atât de frumos, că toți cei ce îl vedeau se minunau. Într-o zi, Gandales călărea îmbrăcat în armură, căci era unul dintre cavalerii cei mai viteji și foarte curajos, și întotdeauna îl însoțea pe regele Languines când acesta pornea la luptă. Și cu toate că regele încetase să mai poarte armură, el nu renunțase, ba dimpotrivă, o purta foarte des; și pe când mergea așa, cu armura pe el, cum vă spun, a întâlnit o tânără care i-a spus: „Vai, Gandales, dacă mulți nobili de vază ar ști ce știu eu, ți-ar tăia capul!” „De ce?”, a întrebat el. „Pentru că în casa ta se adăpostește moartea lor”, a spus ea. Și aflați că aceasta era fata care îi spusese regelui Perion că atunci când va regăsi ceea ce a pierdut, va pieri floarea nobilimii din Irlanda. Gandales, care nu înțelegea, a zis: „Domnișoară, pentru numele lui Dumnezeu, vă rog să-mi spuneți ce înseamnă vorbele astea”. „N-am să-ți spun – a zis ea –, dar cu toate acestea, așa se va întâmpla.” Și, despărțindu-se de el, și-a văzut de drum. Gandales a rămas cu gândul la cele auzite, dar după o vreme numai ce o vede întorcându-se în goană pe armăsarul ei, strigând în gura mare: „Ah, Gandales, ajută-mă, că mă omoară!” Gandales, privind mai bine, a văzut că în urma ei vine un cavaler în armură, cu spada în mână și, atunci, a dat pinteni calului și s-a așezat între ei doi, spunând: „Domnule cavaler, deie-vă Domnul numai nenorociri, ce aveți cu această domnișoară?” „Cum – a răspuns el –, vreți s-o apărați pe această ființă care, prin vicleșug, m-a făcut să-mi pierd trupul și sufletul?” „Despre asta nu știu nimic – a spus Gandales –, dar o voi apăra, pentru că femeile nu pot fi pedepsite în felul acesta, chiar dacă o merită.” „Atunci veți vedea”, a zis cavalerul și, vârându-și spada în teacă s-a îndreptat spre un pâlc de copaci, unde se oprise o prea frumoasă tânără care i-a dat un scut și o lance; cavalerul a pornit în goană spre Gandales și Gandales spre el și s-au lovit cu lăncile în scuturi și lăncile s-au făcut țăndări; atunci și-au apropiat caii și și-au izbit trupurile cu atâta vitejie, încât au căzut fiecare pe jos cu cai cu tot; fiecare s-a ridicat cât mai repede cu putință și au continuat lupta pe jos,

dar nu multă vreme, căci tânăra urmărită s-a așezat între ei și a zis: „Domnilor cavaleri, liniștiți-vă”. Cavalerul care o urmărise s-a dat îndată deoparte și ea i-a spus: „Dați-mi ascultare și urmați-mă”. „O voi face din inimă – a răspuns el –, așa cum urmez ceea ce iubesc cel mai mult pe lume.” Și petrecându-și scutul pe după gât, aruncând spada din mână, a îngenuncheat în fața ei; iar Gandales a rămas foarte mirat, în vreme ce ea îi spunea cavalerului aflat în fața sa: „Spuneți-i acelei domnișoare de sub copaci să plece de îndată, căci altminteri îi veți tăia capul”. Cavalerul s-a întors atunci spre acea domnișoară și ea a spus: „Ah, viperă, mă mir că nu-ți sparg capul”. Tânăra și-a dat seama că prietenului ei i se făcuseră farmece și, plângând, și-a încălecat calul și s-a îndepărtat imediat. Cealaltă domnișoară a spus: „Gandales, vă mulțumesc pentru ceea ce ați făcut; iar acum mergeți cu bine, căci îl iert pe acest cavaler, chiar dacă mi-a greșit.” „Despre iertarea voastră nu știu ce să zic – a spus Gandales –, dar de luptă nu scapă, dacă nu se declară învins.” „O să scape – a spus domnișoara – căci chiar de-ați fi cel mai viteaz cavaler din lume, aș face în așa fel încât să vă învingă.” „Veți face ce veți putea – a răspuns el –, dar nu scapă de luptă decât dacă-mi spuneți ce înseamnă vorbele acelea, cum că adăpostesc moartea multor nobili de vază.” „Atunci vă voi spune – a zis ea –, pentru că pe acest cavaler îl iubesc ca pe un iubit, iar pe domnia voastră ca pe ocrotitorul meu.” Și l-a tras deoparte și i-a spus: „Jurați-mi pe onoarea voastră de cavaler cinstit că nimeni nu va afla de la voi ceea ce vă spun acum, până ce nu o să v-o cer eu”. După ce s-a jurat, ea i-a spus: „Vă vorbesc despre copilul pe care l-ați aflat pe mare, ce va fi floarea cavalerilor din vremea sa. El îi va face să se cutremure pe cei puternici, tot ce va porni să împlinească va sfârși întru cinstea sa, acolo unde alții au dat greș, și va săvârși fapte nepereche pe care nimeni nu s-ar gândi că le-ar putea porni și împlini un muritor. El îi va face pe cei trufași buni, se va arăta nemilos la suflet cu cei ce o merită și, mai aflați că va fi cavalerul cel mai credincios în dragoste de pe lumea asta și se va îndrăgosti de cea ce i se potrivește înaltului său rang; și să știți că e din stirpe regească după mamă și după tată. Acum, plecați – a spus domnișoara –, și credeți nesmintit că toate se vor întâmpla așa cum v-am spus, iar de veți dezvălui această taină, veți avea parte mai mult de rău decât de bine”. „Ah,

doamnă – a răspuns Gandales –, rogu-vă, pentru Dumnezeu, spuneți-mi unde vă pot găsi ca să putem sta de vorbă în tihnă despre toate acestea?” „Asta n-o veți afla de la mine și nici de la altcineva”, a spus ea. „Atunci, spuneți-mi în numele a ceea ce iubiți cel mai mult în lumea asta, cum vă numiți.” „Mi-o cereți cu atâta stăruință, încât vă voi spune, dar cel pe care îl iubesc eu cel mai mult pe lumea asta știu că tot pe atâta nu mă iubește, și acesta este prea chipeșul cavaler cu care v-ați luptat; și cu toate acestea, nu încetez să-l fac să se supună voinței mele, fără ca el să se poată împotrivi. El știe că numele meu este Urganda Necunoscuta; și acum priviți-mă bine și încercați să mă recunoașteți, de puteți.” Iar el, care la început o văzuse ca pe o tânără ce, după mintea lui, nu trecea de optsprezece ani, a văzut-o acum atât de bătrână și prăpădită, încât s-a mirat că se mai poate ține în șa și a început să-și facă cruce în fața acelei minuni. Văzând aceasta, ea a atins un mic șip pe care îl purta în sân și, când și-a luat mâna de pe el, dobândise chipul de la început; și i-a spus: „Credeți că dacă mă veți căuta, mă veți găsi? Eu vă sfătuiesc să renunțați la dorința aceasta, pentru că și de m-ar căuta toți oamenii din lume, nu m-ar găsi fără voia mea”. „Așa socotesc și eu – a spus Gandales –, așa să m-ajute Dumnezeu. Dar, pe tot cerul, rogu-vă, amintiți-vă de acel copil pe care nu-l ocrotește nimeni în afară de mine.” „Nu vă gândiți la asta – a spus Urganda –, căci acest tânăr lipsit de apărare va fi apărătorul și binefăcătorul multora; eu țin la el mai mult decât vă închipuiți, ca cineva care are grijă de soarta lui și binevoiesc a-i da ajutor de două ori și nimeni nu se va putea împotrivi, și va fi răsplătit de două ori și va fi foarte bucuros; și acum, mergeți cu Dumnezeu, căci vreau să plec; și să știți că mă veți revedea mai curând decât gândiți”. Apoi a ridicat coiful și scutul prietenului ei și a plecat. Iar Gandales, văzându-l cu capul descoperit pe acesta a socotit că niciodată nu mai văzuse asemenea mândrețe de cavaler. Și astfel s-au despărțit. Și-acum, o vom lăsa pe Urganda să plece cu prietenul său și vom istorisi cum seniorul Gandales, după ce s-a despărțit de Urganda, a pornit spre castelul său; și pe drum a întâlnit-o pe tânăra ce îl însoțise pe iubitul Urgandei, plângând lângă o fântână; de cum l-a văzut pe Gandales, ea l-a recunoscut și i-a spus: „Ce s-a întâmplat, cavalere, cum de ne-a învins vicleana aceea pe care ați ajutat-o?” „Nu e deloc vicleană – a răspuns

Gandales – ci bună și înțeleaptă; și dacă ați fi cavaler v-aș face să plătiți din greu nebunia pe care ați rostit-o.” „Ah, ticăloasa – a spus ea –, cum mai știe să-i păcălească pe toți.” „Dar ce v-a făcut?”, a întrebat el. „Mi l-a răpit pe frumosul cavaler pe care l-ați văzut, ce dorește să-și unească viața mai degrabă cu mine decât cu ea.” „Asta a făcut-o – a răspuns el – pentru că, după cum mi se pare, și domnia voastră și ea l-ați făcut să-și piardă mințile și firea.” „Cu toate acestea – a zis ea –, dacă voi putea, mă voi răzbuna.” „Nechibzuit gând – a spus Gandales – de-a o supăra pe această femeie care mai înainte nu de-a duce la împlinire, ci chiar și de-a gândi ceva împotriva ei, va afla.” „Plecați acum – a spus ea –, că deseori cei ce știu prea mult cad în încurcăturile cele mai primejdioase.” Gandales a părăsit-o și și-a văzut mai departe de drum, cu gândul la coconul său; ajuns la castel, fără să-și lepede armura, l-a luat în brațe și a început să-l sărute, cu ochii plini de lacrimi, spunându-și în sinea lui: „Băiatul meu cel chipeș, deie Domnul să ajung să te văd în plină glorie”. La vremea aceea, coconul avea trei ani și frumusețea lui era socotită o minune; văzându-l plângând pe părintele său, acesta i-a pus mâinile pe ochi, ca și cum ar fi vrut să i-i șteargă, iar Gandales s-a bucurat, socotind că atunci când va fi mai mare se va înduioșa și mai mult de necazurile sale; lăsându-l jos, s-a dus să-și lepede armele și, din clipa aceea, cu mai mare stăruință s-a îngrijit de copil, până ce acesta a ajuns la cinci ani. Atunci i-a făcut un arc pe măsură și un altul fiului său, Gandalin, și l-a pus să tragă cu arcul înaintea sa. Și astfel a crescut feciorul până la vârsta de șapte ani. Cam la acest timp, regele Languines, care își vizita regatul împreună cu soția sa și toată curtea, poposind din oraș în oraș, a sosit la castelul lui Gandales ce se afla în drumul său, unde a fost primit cu toată cinstea cuvenită; castelanul poruncise ca Feciorul Mării, fiul său, Gandalin, și alți copii să fie duși într-o curte a castelului ca să nu-i stea regelui în cale; regina, care se odihnea într-o încăpere din partea cea mai de sus a castelului, uitându-se pe fereastră, i-a văzut pe copii jucându-se cu arcul și printre ei pe Feciorul Mării, atât de mândru și de chipeș, încât tare s-a mai minunat; și cum era mai frumos îmbrăcat decât toți ceilalți, părea stăpânul; regina, nevăzând pe nimeni din casa seniorului Gandales căruia să îi pună vreo întrebare, și-a chemat doamnele și domnișoarele și le-a spus: „Veniți să vedeți cel mai frumos copil ce s-a văzut

vreodată”. Pe când toată lumea îl privea ca pe ceva deosebit și de o frumusețe nepereche, Feciorului Mării i s-a făcut sete și, lăsându-și jos arcul și săgețile, s-a îndreptat spre o fântână. Un flăcăuaș mai mare decât ceilalți i-a luat arcul și a vrut să tragă cu el, dar Gandalin nu l-a lăsat și, atunci, celălalt i-a dat un brânci zdravăn. Gandalin a strigat: „Ajutor, Feciorul Mării”; acesta, de cum l-a auzit, s-a oprit din băut și a pornit spre băiatul mai mare; acela i-a lăsat arcul și el l-a luat în mână și l-a lovit cu el în cap cu toată forța, așa că s-au luat amândoi la încăierare; până la urmă, flăcăuașul, înfrânt, a rupt-o la fugă și a dat peste preceptorul ce îi însoțea și care l-a întrebat: „Ce s-a întâmplat?” „M-a bătut Feciorul Mării”, a zis băiatul. Atunci preceptorul, ținând cureaua în mână, s-a îndreptat spre cocon și i-a spus: „Cum, Feciorul Mării, sunteți atât de viteaz încât să-i bateți pe băieții mai mari? Ia să vedeți ce pedeapsă veți primi pentru asta”. Coconul a îngenuncheat în fața preceptorului și a spus: „Domnule, mai bine să mă bateți decât să îndrăznească cineva să-i facă un rău fratelui meu sub ochii mei”; și ochii i s-au umplut de lacrimi, iar preceptorul, simțindu-se vinovat, a spus: „Dacă se mai întâmplă o dată, vă voi face să plângeți amarnic”. Regina, care privise totul, se întreba mirată de ce i se spune acelui cocon Feciorul Mării.

• CAPITOLUL III •

Cum regele Languines i-a luat cu el pe Feciorul Mării și pe Gandalin, fiul seniorului Gandales

În acest timp, în încăpere a intrat regele și Gandales, iar regina a spus: „Senior Gandales, spuneți-mi, acel frumos cocon e fiul vostru?” „Da, doamnă”, a răspuns el. „Și de ce îl numiți Feciorul Mării?”, a întrebat ea. „Pentru că s-a născut pe mare – a spus Gandales –, pe când mă întorceam din Mica Bretanie.” „Pe tot cerul, nu vă seamănă deloc”, a zis regina. Spusese asta pentru că băiatul era frumos de n-avea pereche, iar seniorul Gandales era mai mult cumsecade decât chipeș. Regele, care se uita la copil, părându-i-se foarte frumos, a spus: „Poruncește să vină aici, Gandales, căci vreau să-l cresc pe lângă mine”. „Stăpâne – a zis acesta –, așa voi face, dar încă nu i-a venit vremea să plece de lângă mama sa.” Apoi a plecat după el, l-a adus și i-a spus: „Feciorul Mării, vrei să pleci cu regele, stăpânul meu?” „Voi merge unde porunciți – a răspuns el –, dar să vină și fratele meu cu mine.” „Nici eu nu vreau să mă despart de el”, a spus Gandalin. „Cred, stăpâne – a zis Gandales –, că va trebui să-i luați pe amândoi, căci nu vor să se despartă.” „Mă bucur mult să aud asta”, a spus regele. După care, luându-i lângă el, a poruncit să fie chemat feciorul său, Agrajes, și i-a spus: „Fiule, să-i iubești mult pe acești coconi, pe cât de mult îl iubesc eu pe tatăl lor”. Gandales, văzând că Feciorul Mării era dat pe mâna altuia ce nu prețuia cât el, și-a simțit ochii înotând în lacrimi și și-a spus în sine: „Frumosul meu fiu, ce de mic ai parte de peripeții și primejdii, iar acum te văd slujind celor ce ți-ar putea fi ție slujitori, Dumnezeu să te păzească și să te călăuzească spre fapte întru slujba sa și întru marea ta cinstire; și să se adeverească vorbele pe care mi le-a spus despre tine înțeleapta Urganda, iar mie să-mi îngăduie să am zile ca să văd mărețele isprăvi de arme ce îți sunt ursite”. Suveranul, văzându-l cu ochii în lacrimi, i-a spus: „Niciodată n-am crezut că ești atât de lipsit de judecată”. „Nu sunt atâta pe cât vă este grija – a răspuns el –, dar binevoiți a mă asculta câteva clipe împreună cu regina.”

Atunci, regele a poruncit să plece toți ceilalți și Gandales le-a spus: „Stăpână, aș dori să aflați adevărul despre acest copil, și anume, că l-am găsit pe mare”; și le-a povestit cum s-au petrecut lucrurile, precum și cele spuse de Urganda, dar nu și despre lupta pe care o dăduse el. „Și-acum faceți cu el ce credeți de cuviință căci, așa să mă ajute Dumnezeu, după lucrurile pe care le avea cu el, cred că e de neam mare.” Regelui i-au fost pe plac cele auzite și, lăudându-l pe cavaler pentru că îl îngrijise pe copil atât de bine, i-a spus seniorului Gandales: „De vreme ce Domnul a avut atâta grijă să-i salveze viața, drept ni se pare să avem grijă să-l creștem și să-l răsplătim când va sosi vremea”. Regina a zis: „Eu doresc să stea pe lângă mine, dacă vă e pe plac, atâta timp cât vârsta fragedă îi îngăduie să le slujească pe doamne, iar apoi să fie al vostru”. Regele s-a învoit. Și, a doua zi dimineața, au plecat de la castel împreună cu cei doi coconi și și-au urmat drumul. Dar acum, trebuie să vă spun că regina poruncise ca Feciorul Mării să fie crescut și înconjurat cu atâta grijă și cinstire ca și cum ar fi fost propriul ei fiu. Și osteneala ei nu era în van, căci el avea o asemenea minte și sânge atât de nobil, încât toate lucrurile le învăța mult mai bine și mai repede decât oricare altul. Lui îi plăceau atât de mult vânătoarea și pădurea, că dacă l-ar fi lăsat în voie, numai asta ar fi făcut: să tragă cu arcul și să-și hrănească ogarii; dar regina era atât de mulțumită de felul cum o slujea, că nu îl lăsa să se îndepărteze de ea.

Acum autorul se întoarce la povestea regelui Perion și a iubitei sale Elisena. Așa cum ați auzit, Perion se afla în regatul său, după ce se sfătuise cu înțelepții asupra visului pe care i-l tălmăciseră, și adesea se gândea la vorbele ce i le spusese acea domnișoară, fără să le poată înțelege. Trecuseră de atunci câteva zile și, pe când se afla în palat, iată că pe ușă intră o tânără și îi înmânează o carte din partea iubitei lui, Elisena, prin care îl înștiința că regele Garinter, tatăl ei, murise, și, cum ea rămăsese lipsită de apărare, regina Scoției, sora ei și regele, soțul acesteia, voiau să-i ia regatul, și îl ruga să aibă milă de ea. Regele Perion, cu toate că se întristase foarte la vestea morții regelui Garinter, s-a bucurat la gândul că va pleca să-și vadă iubita, pe care nicio clipă nu încetase să o dorească, și i-a spus domnișoarei: „Plecați chiar acum și spuneți-i stăpânei voastre că fără să mai zăbovesc nicio zi în plus, voi fi, în curând, lângă ea”.

Tânăra a plecat foarte bucuroasă. Regele, pregătindu-și oamenii de care avea nevoie, a pornit și el de îndată la drum, drept spre castelul Elisenei; și după multe zile de mers a ajuns în Mica Bretanie, unde a aflat că Languines stăpânea întreg regatul, fără acele cetăți pe care i le lăsase Elisenei tatăl ei; mai aflând că ea se găsește într-una din aceste cetăți, pe numele său Arcate, s-a îndreptat într-acolo și nu mai trebuie să vă povestesc cât de bine a fost primit și nici cum s-a bucurat el de ea, căci amândoi se iubeau tare mult. Regele i-a cerut să-și cheme toți prietenii și toate neamurile pentru că dorește să o ia de soție. Elisena a făcut întocmai, cu sufletul plin de bucurie, fiindcă aceasta însemna împlinirea tuturor dorințelor ei. Regele Languines, aflând de sosirea regelui Perion și de dorința acestuia de a se căsători cu Elisena, a poruncit să fie chemați toți nobilii din regat și împreună s-au dus să-l salute pe acesta; după ce s-au întâlnit și s-au salutat cu prietenie, și după ce s-au încheiat nunta și petrecerile, cei doi regi au hotărât să se întoarcă în țările lor. Regele Perion și soția lui, Elisena, au pornit la drum și ajunși pe malul unui râu au hotărât să poposească aici; regele s-a îndepărtat de unul singur pe malul râului, cugetând cum să afle de la Elisena ceea ce îi spuseseră înțelepții despre fiul lui când i-au tălmăcit visul; și tot umblând așa pe gânduri, a ajuns la un schit unde, după ce și-a priponit calul de un copac, a intrat să se roage; și înăuntru a văzut un bătrân îmbrăcat cu rasă de călugăr, care l-a întrebat pe rege: „Cavalere, e adevărat că regele Perion s-a căsătorit cu fiica stăpânului nostru, regele?” „E-adevărat”, a spus el. „Tare mă bucur – a spus bunul om – pentru că știu bine că ea îl iubește din toată inima.” „De unde știți?”, a întrebat celălalt. „Din gura ei”, a răspuns bunul om. Regele, gândind că acesta știe ceea ce el dorea să afle, i-a arătat cine este și a spus: „Rogu-vă, spuneți-mi tot ce știți despre ea”. „Mare greșeală aș săvârși făcând asta – a răspuns bunul om –, iar domnia voastră m-ați socoti un eretic dacă aș dezvălui ce mi s-a spus la spovedanie; mulțumiți-vă cu ce vă spun, că vă iubește cu dragoste adevărată și credincioasă, dar vreau să știți și ce mi-a spus o tânără domnișoară când ați ajuns pe meleagul acesta, vorbe pe care nu le-am înțeles, deși mi s-a părut foarte înțeleaptă: și anume că, din Mica Bretanie, vor veni doi balauri ce vor stăpâni în Gaula, dar inimile le vor fi în Marea Britanie, și de acolo vor porni să înghită animalele din celelalte

ținuturi, fiind cruzi și fioroși cu unele, blânzi și supuși cu altele, de parcă n-ar avea gheare sau n-ar fi lipsiți de inimă; și toate acestea tare m-au mirat când le-am auzit, dar fără să știu ce înseamnă.” Regele s-a minunat și el și cu toate că acum nu înțelegea rostul acestor vorbe, după un timp i-a fost limpede înțelesul lor adevărat. Regele Perion și-a luat rămas bun de la schimnic și s-a întors la corturi, unde își lăsase soția și suita și unde a mas peste noapte cu mare plăcere. Pe când erau în pat, lăsându-se în voia plăcerilor, regele i-a spus reginei ceea ce îi tălmăciseră înțelepții din visul lui și a rugat-o să-i mărturisească de a născut un copil. Regina, auzind acestea, s-a rușinat într-atâta, încât ar fi vrut s-o înghită pământul, și i-a spus că nu născuse niciun copil. A doua zi, au pornit mai departe la drum și după mai multe popasuri au ajuns în regatul Gaula; toți locuitorii acelor meleaguri au plăcut-o pe regină, căci era o prea nobilă doamnă și aici regele s-a odihnit și a petrecut ceva mai mult decât îi era obiceiul și regina i-a născut un băiat și o fetiță; băiatului i-au spus Galaor, iar fetiței Melicia. Pe când băiatul împlinise doi ani și jumătate, aflându-se într-o cetate aproape de mare, căreia i se spunea Bangil, într-o bună zi, în vreme ce regele stătea la o fereastră ce dădea spre parc, unde regina se plimba cu doamnele și domnișoarele ei de onoare și cu copilul alături, căci începuse să meargă, cu toții au văzut că pe poarta ce dă spre mare a intrat un uriaș cu o ghioagă grea în mână, mare cât un munte și atât de fără pereche, că nu era om să-l vadă și să nu se înspăimânte; și tot astfel s-a întâmplat cu regina și cu doamnele sale, unele luând-o la fugă printre copaci, altele aruncându-se la pământ și acoperindu-și ochii ca să nu-l vadă; uriașul însă s-a îndreptat spre copilul lipsit de apărare și, văzându-l singur, s-a apropiat de el, a întins mâinile și l-a luat în brațe, râzând și spunând: „Tânăra domnișoară a spus adevărul”; apoi s-a întors pe drumul pe care venise și, suindu-se într-o corabie, a pornit pe mare.

Regina, când a văzut că a plecat și a luat cu el copilul, a început să țipe ca din gură de șarpe, dar fără niciun folos; durerea ei și a tuturora era atât de mare, încât regele, deși suferea amarnic că nu putuse să-i vină în ajutor fiului său, văzând că nu mai e nimic de făcut, a coborât în parc să o aline pe regină, care se dădea de ceasul morții, căci își amintise de celălalt copil, lăsat în voia valurilor, și sperase că acesta o va

face să-și uite durerea; dar, acum, văzându-l pierdut, fără speranța de a-l mai regăsi vreodată, era nebună de durere. Regele însă a luat-o cu el, a condus-o în iatacul ei și, când a văzut-o mai liniștită, i-a spus: „Doamnă, acum știu că e adevărat ce mi-au spus înțelepții și că aceasta e a doua inimă, așa că spuneți-mi ce s-a întâmplat cu-adevărat, căci nu veți fi socotită vinovată”. Regina, cu toate că murea de rușine, i-a povestit tot ce s-a întâmplat cu primul lor fiu și cum l-a aruncat în mare. „Nu fiți mâhnită – a spus regele –, căci dacă Dumnezeu a vrut să ne bucurăm prea puțin de acești doi fii, eu cred în El și nădăjduiesc că va veni timpul când, printr-o întâmplare fericită, vom afla ce s-a întâmplat cu copiii.”

Uriașul acela care îl răpise pe cocon era de fel din Leonis, unde avea două castele pe o insulă, și se numea Gandalac; și nu era la fel de rău la suflet ca ceilalți uriași, ci mai degrabă era bun din fire; dar când se înfuria, săvârșea mari nelegiuiri. Uriașul a dus copilul până la capătul insulei, unde locuia un pustnic, om bun la suflet, ce ducea o viață sfântă și trăia din pomenile pe care i le dădeau, din porunca uriașului, creștinii locuitori ai insulei. Uriașul i-a spus: „Prietene, îți încredințez copilul acesta să îl crești și să îl înveți tot ce se cuvine să știe un cavaler; și află că e fecior de rege și regină și îți poruncesc să nu-i stai niciodată împotrivă”. Bunul om i-a zis: „Spune-mi, de ce ai săvârșit o faptă atât de crudă?” „Îți voi spune – a răspuns el. Află că, pe când voiam să mă îmbarc pe o corabie ca să mă lupt cu Albadan, uriașul cel rău care l-a ucis pe tatăl meu și a pus stăpânire cu forța pe stânca Galtares, care e a mea, am întâlnit o tânără care mi-a spus: «Ceea ce vrei tu va fi săvârșit de fiul regelui Perion din Gaula, care va fi mult mai puternic și mai iscusit decât tine». Eu am întrebat-o dacă grăiește adevărat. «Asta vei vedea tu însuți – mi-a răspuns ea –, când două ramuri ale unui copac, acum despărțite, se vor uni».” Și astfel, coconul, pe numele său Galaor, a rămas în grija schimnicului, iar ce s-a mai întâmplat cu el, vom povesti mai departe.

În vremea aceasta, pe când lucrurile se petreceau așa cum ați auzit, în Marea Britanie domnea un rege numit Falangriz, care s-a stins fără alți moștenitori decât un frate iscusit în meseria armelor și foarte înțelept, pe numele lui Lisuarte, ce se căsătorise, de curând, cu fiica regelui Danemarcei, care se numea Brisena și era cea mai frumoasă domniță din câte se

aflau în toate insulele de pe mare. Și cu toate că mulți prinți de neam o ceruseră de soție, tatăl ei, temându-se de unii dintre ei, nu îndrăznise să o dea după niciunul. Când Brisena l-a cunoscut pe Lisuarte și i-a văzut purtarea aleasă, aflând și cât e de viteaz, s-a căsătorit cu el, refuzându-i pe toți ceilalți, căci el o iubea cu adevărat. Murind regele Falangriz, nobilii cei mari din Marea Britanie, cunoscând faptele de vitejie săvârșite de acest Lisuarte și aflând că datorită isprăvilor sale de arme fără egal încheiase o asemenea căsătorie însemnată, au trimis după el să ia tronul în stăpânire.

• CAPITOLUL IV •

Cum regele Lisuarte a călătorit pe mare și a ajuns în regatul Scoției, unde a fost primit cu multă cinste

După ce regele Lisuarte a ascultat solia nobililor, ajutat de socrul lui, a pornit pe mare cu mai multe corăbii și a ajuns în regatul Scoției, unde a fost primit cu mare cinste de regele Languines. Lisuarte le adusese cu el pe Brisena, soția sa, și pe fiica lui, ce se născuse pe când trăia în Danemarca, pe numele ei Oriana, în vârstă de vreo zece ani, cea mai frumoasă ființă ce s-a văzut vreodată, atât de frumoasă încât i s-a spus Cea-Fără-Pereche, pentru că în vremea sa n-a mai existat o alta care să-i fie pe potrivă; și cum Oriana nu se simțea bine datorită călătoriei pe mare, regele a hotărât să o lase acolo, rugându-i pe regele Languines și pe regină să aibă grijă de ea. Dânșii s-au bucurat foarte de această hotărâre, și regina a spus: „Fiți încredințați că voi avea grijă de ea ca propria-i mamă”. Lisuarte s-a îmbarcat degrabă pe corăbiile sale și a ajuns în Marea Britanie. Aici a avut de înfruntat câțiva oameni ce-i stăteau în cale, așa cum se întâmplă în asemenea împrejurări, și, din această pricină, o vreme nu și-a amintit de fiica lui; s-a ostenit mult cu domnia și a fost cel mai bun rege pe care l-a avut țara aceea și cel care a apărat cel mai bine faima cavalerilor până la domnia regelui Arthur, ce i-a întrecut în vitejie pe toți regii ce au domnit înaintea lui, deși mulți s-au perindat între acela și acesta.

Autorul îl lasă pe Lisuarte domnind în tihnă și pace în Marea Britanie și se întoarce la Feciorul Mării care, la vremea aceea, avea doisprezece ani, dar la înălțime și trup părea ca de cincisprezece împliniți. El o slujea pe regină și era foarte iubit atât de ea cât și de toate doamnele și domnișoarele de onoare. Dar când a rămas acolo Oriana, fiica regelui Lisuarte, regina i l-a dat pe Feciorul Mării să-i fie paj, spunându-i: „Prietenă, iată acest cocon, vă va fi slujitor”. Ea a răspuns că îi e pe plac. Atât de puternic i s-au întipărit în inimă aceste vorbe coconului, încât niciodată după această întâmplare nu i s-au șters din minte și

nesmintit, așa cum ne spune și această istorie, câte zile a avut, niciodată nu a fost mâhnit că o slujește, și ei și-a dăruit inima pentru vecie; iar iubirea lor a ținut cât au trăit, căci așa cum o iubea el pe ea, tot astfel îl iubea ea pe el. Astfel că n-a fost ceas în care să înceteze a se iubi, dar Feciorul Mării, care nu aflase și nu știa deloc cât îl iubea ea, socotea că e o mare îndrăzneală din parte-i să se gândească astfel la dânsa, datorită stirpei și frumuseții ei, având grijă să nu-i spună vreo vorbă despre această îndrăzneală. Iar ea, la rândul ei, iubindu-l din toată inima, se ferea să vorbească cu el mai mult decât cu alții, ca să nu trezească vreo bănuială, dar ce bucurie pentru ochi să-i arate inimii ființa pe care o iubea cel mai mult pe lume. Așa își duceau zilele, în taină, fără să-și spună nimic unul altuia despre frământările lor. Trecând timpul, cum vă spuneam, Feciorul Mării a simțit că i-a venit vremea să încingă spada, dacă ar găsi pe cineva să-i acorde titlul de cavaler, căci asta își dorea, socotind că el cavaler trebuie să fie și că va săvârși fapte vitejești de pe urma cărora fie va muri, fie va trăi și va fi prețuit de doamna și stăpâna sa; cu această dorință i s-a înfățișat regelui, ce se afla în grădină, și îngenunchind, i-a spus: „Stăpâne, dacă nu aveți nimic împotrivă, socotesc că a venit vremea să devin cavaler”. Regele a spus: „Feciorul Mării, te simți de-acum în stare să fii cavaler? E ușor să dobândești, dar e mai greu să păzești ceva. Și cine vrea să câștige titlul de cavaler și să-l păstreze fără pată trebuie să treacă prin atât de multe și primejdioase încercări, încât adesea sufletul i se amărăște; și dacă un asemenea cavaler, datorită fricii ori lașității, nu-și mai face datoria cum se cuvine, mai degrabă ar trebui să moară decât să trăiască în rușine; de aceea, cuget că ar fi bine să mai aștepți o vreme”. Feciorul Mării i-a răspuns: „În pofida celor ce mi-ați spus, eu tot voi fi cavaler, căci dacă m-aș gândi să nu împlinesc toate câte mi le-ați spus, inima mea nu m-ar îmboldi să fiu cavaler. Și cum sunt slujitorul înălțimii Voastre, faceți cele de trebuință pentru aceasta, iar de nu, voi găsi pe altcineva să o facă”. Regele, temându-se că așa va face, a spus: „Feciorul Mării, eu știu mai bine și întru mai marea ta cinste când va fi vremea să devii cavaler și îți făgăduiesc că vei deveni; până atunci, îți vom pregăti armele și toate cele de trebuință. Dar, spune-mi, la cine gândeai să te duci?” „La regele Perion – a răspuns el –, căci se spune că e un brav cavaler.” „Acum – a

spus regele – stai liniștit, că la vremea potrivită vei deveni cavaler cu toată cinstea cuvenită.” Și imediat a poruncit să i se pregătească cele trebuincioase pentru intrarea în ordinul cavalerilor și i-a dat de știre lui Gandales despre toate câte se petrecuseră cu slujitorul său; Gandales s-a bucurat foarte tare și i-a trimis printr-o tânără domnișoară spada, inelul și scrisoarea acoperită cu ceară, așa cum le aflase în lădița în care găsise pruncul. Într-o zi, frumoasa Oriana împreună cu alte doamne și domnișoare își petrecea vremea în palat în timp ce regina dormea; împreună cu ele se afla și Feciorul Mării, care nu îndrăznea nici măcar să-și privească stăpâna și-și spunea în sine: „Oh, Doamne, de ce i-ai dat, în bunăvoința ta, atâta frumusețe acestei femei, iar mie atâta frământare și durere din pricina ei; ochii mei au privit-o țintă și pierzându-și lumina vor plăti cu moartea nebunia cea mare în care mi-au târât inima!” Și pe când stătea așa pierdut, a intrat un paj și i-a spus: „Feciorul Mării, afară se află o domnișoară străină care vă aduce daruri și vrea să vă vadă”. El a dat să iasă, dar cea care îl iubea, auzind acele vorbe, a simțit un fior în inimă și dacă cineva ar fi privit-o, ar fi putut vedea cât e de tulburată, dar nimeni nu se gândea la așa ceva. Și i-a spus: „Feciorul Mării, rămâneți, și să poftească aici domnișoara, să vedem și noi darurile”. El a rămas pe loc și domnișoara a intrat în încăpere. Era tânăra trimisă de Gandales, care i-a spus: „Seniore, Feciorul Mării, tutorele vostru, Gandales, vă transmite multe salutări, asigurându-vă de dragostea lui, și vă trimite această spadă, acest inel și această bucată de ceară, rugându-vă să purtați această spadă, de dragul lui, cât timp veți trăi”. El a luat darurile, a pus în poala Orianei inelul și scrisoarea și a început să desfacă pânza de în care era învelită spada, mirându-se că nu are teacă; în acest timp, Oriana a luat bucata de ceară, fără să-și închipuie că ar putea fi altceva în ea și a spus: „Dintre daruri, pe acesta îl vreau eu”. Lui i-ar fi plăcut mai mult să ia inelul, căci era dintre cele mai frumoase ce se aflau pe lume. În acest timp, a intrat regele care, privind spada, a spus: „Feciorul Mării, cum ți se pare această spadă?” „Stăpâne, mi se pare foarte frumoasă, dar nu știu de ce nu are teacă.” „De mai bine de cincisprezece ani – a spus regele – nu are teacă.” Și, luându-l de braț, s-a îndepărtat cu el și i-a spus: „Vrei să devii cavaler și nu știi dacă ai acest drept, așa că doresc să afli povestea ta, așa cum o știu eu”. Și i-a povestit cum a fost găsit

pe mare într-un cufăraș cu spada și inelul lângă el, așa cum ați auzit mai înainte. Iar el i-a răspuns: „Cred tot ce îmi spuneți, pentru că domnișoara aceea mi-a spus că tutorele meu, Gandales, îmi trimite această spadă, și eu am crezut că greșește și că e vorba de tatăl meu; cu toate acestea, nu sunt mâhnit de ceea ce mi-ați spus, ci doar de faptul că nu-mi cunosc neamul și că nici părinții mei nu mă cunosc pe mine, dar eu mă socotesc nobil, căci inima mea spre asta năzuiește, și acum, stăpâne, mai mult decât înainte, trebuie să intru în cinul cavalerilor și să dobândesc cinste și faimă, ca orice om care nu știe de unde se trage și ca și cum toți ai mei ar fi morți, căci eu așa îi socotesc de vreme ce nu îi cunosc și nici ei nu mă cunosc pe mine”. Regele și-a dat seama că are de-a face cu un om de nădejde, hotărât să facă numai bine. Pe când vorbeau ei așa, a apărut un cavaler care i-a spus regelui: „Stăpâne, regele Perion din Gaula se află în casa voastră”. „Cum adică, în casa mea?”, a întrebat regele. „E în încăperea domniei voastre”, a spus cavalerul. Regele a pornit îndată într-acolo, ca unul ce știa să-i cinstească pe toți oaspeții, și, de cum s-au văzut cei doi regi, după ce s-au salutat, Languines a spus: „Seniore, ați venit pe aceste meleaguri fără niciun gând anume?” „Am venit să caut prieteni – a răspuns regele Perion –, căci acum am nevoie de prieteni mai mult ca niciodată, fiindcă regele Abies al Irlandei a pornit război împotrivă-mi și a sosit cu toată armata în țara mea, și-a ridicat corturile în câmp și l-a adus cu el și pe Daganel, fratele său; amândoi au strâns atât de multă oștire contra mea, că am mare nevoie de rude și prieteni, nu numai pentru că mulți dintre ai mei au pierit în luptă, ci și pentru că mulți dintre cei în care îmi pusesem nădejdea au murit.” Languines i-a spus: „Frate, mult mă mâhnește nenorocirea voastră și vă voi ajuta cu tot ce-mi va sta în putință”. Agrajes, care fusese făcut cavaler, a îngenuncheat în fața tatălui său și a spus: „Domnule, vă cer o favoare”. Iar acesta, care îl iubea ca pe lumina ochilor, a spus: „Fiule, cere-mi ce dorești”. „Domnule, vă rog să-mi îngăduiți să pornesc în apărarea mătușii mele, regina”. „Așa să fie – a zis regele; vei pleca în cea mai mare cinste și cât mai bine pregătit îmi va sta în putință.” Regele Perion s-a bucurat foarte. Feciorul Mării, care era de față, se uita tot timpul la regele Perion, nu ca la un tată, căci nu știa că e tatăl lui, ci pentru că auzise vorbindu-se de marea lui vitejie în luptă și cel mai tare ar fi dorit

să fie făcut cavaler de acesta și de nimeni altcineva pe lume. Și cred că rugămințile reginei l-ar fi ajutat în dorința lui. Dar găsind-o foarte mâhnită, datorită necazurilor sorei sale, n-a vrut să-i vorbească și s-a dus să o vadă pe Oriana, doamna sa; îngenunchind în fața ei, i-a spus: „Doamnă Oriana, aș putea afla de la domnia voastră care e cauza tristeții reginei noastre?” Oriana, văzându-l în genunchi în fața ei pe cel ce îl iubea mai mult ca pe sine, fără ca el sau altcineva să fi știut aceasta, și-a simțit inima tresărind și i-a spus: „Vai, Feciorul Mării, este prima oară că îmi ceri ceva și-ți voi răspunde din toată inima”. „Vai, doamnă – a spus el atunci –, eu nu sunt nici atât de îndrăzneț, nici demn să cer ceva de la o doamnă ca domnia voastră, ci doar să îndeplinesc ceea ce îmi porunciți.” „Cum – a zis ea –, inima îți este atât de neajutorată încât nu poate nici să roage?” „Atât de neajutorată – a răspuns el –, încât ar pieri în fața domniei voastre, de n-ar fi să vă slujească ca o inimă care fără să fie a voastră, vă aparține pe de-a-ntregul.” „Mie? – a întrebat ea; de când îmi aparține?” „De când v-a fost pe plac”, a spus el. „Cum, mi-a fost pe plac?”, a întrebat Oriana. „Amintiți-vă, doamnă – a spus Feciorul Mării –, că în ziua plecării tatălui vostru de aici, regina m-a luat de mână și, conducându-mă în fața domniei voastre, v-a spus: «Iată, acest cocon vă va fi slujitor»; iar domnia voastră ați răspuns că vă e pe plac. De atunci am socotit și socotesc că sunt slujitorul vostru fără ca altcineva, și nici chiar eu însumi să aibă putere asupra mea cât timp voi trăi.” „Ai înțeles mai bine tâlcul acelor vorbe spuse cu alt scop, dar mă bucur că s-a întâmplat astfel.” El a rămas atât de uluit de aceste vorbe, că n-a mai fost în stare să spună nimic, iar ea, dându-și seama că se află cu totul în stăpânirea ei, s-a despărțit de el și s-a dus la regină; aici a aflat că aceasta e tristă datorită necazurilor sorei sale, așa că s-a înapoiat să-i dea răspunsul Feciorului Mării. Feciorul Mării i-a spus: „Dacă domniei voastre, doamnă, v-ar fi pe plac să devin cavaler și mi-ați îngădui să plec, aș porni în ajutorul acestei surori a reginei”. „Și dacă nu v-aș îngădui – a spus ea –, n-ați pleca?” „Nu – a răspuns el; pentru că inima mea înfrântă, fără bunăvoința celei căreia îi aparține, n-ar putea să reziste în vreo bătălie, și nici altminteri.” Ea a râs, veselă la chip, și a spus: „Dacă v-am cucerit astfel, atunci vă îngădui să fiți cavalerul meu și să o ajutați pe această soră a reginei”. Feciorul Mării i-a sărutat mâinile și i-a spus: „De

vreme ce regele, stăpânul meu, nu a vrut să mă facă el cavaler, ar fi mai pe voia mea să fiu făcut de regele Perion, la rugămintea voastră”. „Voi face tot ce voi putea – a zis ea –, dar va trebui să-i spunem și domniței Mabilia, căci rugămintea ei va conta mult în fața unchiului său, regele.” Așa că Oriana s-a dus la ea și i-a spus că Feciorul Mării dorește să fie făcut cavaler de către regele Perion și că ele trebuie să-l roage asta pe rege. Mabilia, care era plină de suflet și îl iubea pe Feciorul Mării cu o dragoste curată, a spus: „Să facem asta pentru el, că merită; să vină la capela mamei, cu toate armele și noi, împreună cu alte domnișoare, o să-i ținem de urât. Iar când regele Perion va încăleca să plece, din câte am aflat asta va fi înainte de ivirea zorilor, îi voi trimite vorbă că îl rog să treacă să mă vadă și acolo, la capelă, ne va îndeplini rugămintea, căci este un adevărat cavaler cu purtări alese”. „Bine grăit”, a spus Oriana. Și, chemându-l amândouă pe Feciorul Mării, i-au spus ce hotărâseră, iar el a socotit că totul e cât se poate de bine. După acest sfat, în care toți trei au căzut de acord, s-au despărțit, și Feciorul Mării a trimis după Gandalin și i-a spus: „Frate, du toate armele mele la capela reginei, dar pe ascuns; căci în noaptea asta cred că voi deveni cavaler; și cum doresc să plec imediat după aceea, vreau să știu dacă dorești să vii cu mine”. „Domnule – a răspuns acesta –, de bunăvoie nu mă voi despărți de tine.” Feciorului Mării i s-au umplut ochii de lacrimi și, sărutându-l pe obraji, i-a spus: „Prietene, acum fă ce ți-am spus”. Gandalin a dus armele în capelă, în vreme ce regina era la cină; când s-a terminat masa, Feciorul Mării s-a dus în capelă și și-a pus armura și toate armele, fără coif și mănuși; apoi a spus o rugăciune în fața altarului, rugându-se să iasă victorios atât în bătălii, cât și în pământeștile dorinți pe care le nutrea pentru doamna sa. După ce regina s-a dus la culcare, Oriana și Mabilia, împreună cu câteva domnișoare, s-au dus la el să-i țină companie. Și de cum a aflat Mabilia că regele Perion vrea să plece, i-a trimis vorbă să treacă mai înainte s-o vadă. Acesta a venit de îndată și Mabilia i-a spus: „Seniore, faceți ceea ce vă va ruga Oriana, fiica regelui Lisuarte”. Regele a răspuns că va face cu plăcere tot ce îi va cere, în numele prea vrednicului ei tată. Oriana s-a înfățișat regelui, iar acesta, văzând-o atât de frumoasă, a fost convins că nu i se putea găsi pereche în lume; ea a spus: „Vreau să vă cer o favoare”. „Vă va fi acordată – a

răspuns regele – cu plăcere.” „Atunci, faceți-l cavaler pe acest tânăr, slujitorul meu”, a spus ea și i l-a arătat stând în genunchi în fața altarului. Regele, văzându-l atât de frumos pe Feciorul Mării, tare s-a minunat și, apropiindu-se de el, l-a întrebat: „Vreți să intrați în ordinul cavalerilor?”, „Vreau”, a răspuns el. „În numele Domnului Dumnezeu așa să fie, și El poruncește ca ordinul cavalerilor să fie la fel de bine slujit de voi și să faceți să-i sporească faima așa cum El v-a dat frumusețea deosebită – a spus regele legându-i pintenul drept –; acum sunteți cavaler și puteți încinge spada”. Regele a luat spada și i-a înmânat-o, iar tânărul și-a încins-o cu eleganță; regele a spus: „Desigur, după chipul și purtările voastre, aș fi dorit ca intrarea voastră în ordinul cavalerilor să se fi făcut cu mai multă cinstire și onoruri, dar trăiesc cu speranța că faima vă va fi atât de mare, încât va sta mărturie pentru ceea ce ar fi trebuit făcut cu mai multă cinstire”. Mabilia și Oriana, foarte vesele, i-au sărutat mâinile regelui, iar acesta, binecuvântându-l pe Feciorul Mării, a pornit pe drumul său. Acesta a fost începutul iubirii dintre acest cavaler și această domniță și dacă cititorului i s-au părut simple toate cele spuse, să nu se mire, că nu numai lor, la o vârstă atât de fragedă, ci și altora, care au trecut cu înțelepciune prin multe pe lumea asta, li s-a întâmplat la fel; marea, prea mare iubire a fost atât de puternică, încât, în împrejurări asemănătoare, le-a tulburat simțurile și limba. Așa că sunt întru totul îndreptățiți și nu trebuie să li se găsească vină, lor că și-au vorbit astfel și autorului că nu a scris totul cu vorbe mai alese, pentru că fiecăruia trebuie să i se dea ce i se cuvine. O dată cavaler, Feciorul Mării, așa cum am mai spus, pe când voia să-și ia rămas bun de la Oriana, doamna și stăpâna sa, de la Mabilia și de la celelalte domnișoare, care îl vegheaseră în capelă, Oriana, căreia parcă i se frângea inima, fără să lase să se vadă ceva, l-a tras deoparte și i-a spus: „Feciorul Mării, socotesc că ești prea deosebit ca să fii fiul lui Gandales; și dacă știi ceva despre asta, spune-mi”.

Feciorul Mării i-a istorisit povestea sa, aflată de la regele Languines, iar ea, foarte bucuroasă aflând-o, i-a dat binecuvântarea; la poarta palatului, Feciorul Mării l-a găsit pe Gandalin, care îi adusese lancea, scutul și calul și, încălecând, au pornit la drum, fără să-i vadă nimeni, căci era încă noapte. După ce au mers o bucată de vreme, au ajuns într-o pădure

unde, cum trecuse de amiază, Feciorul Mării a mâncat din merindele aduse de Gandalin; pe când se însera, a auzit din dreapta lui strigăte de durere, ca ale unui om în mare suferință, și s-a îndreptat de îndată într-acolo; în drum a dat peste un cavaler mort și, trecând de el, a văzut altul, grav rănit, și, aplecată deasupra lui, o femeie care îl făcea să țipe căci îi scormonea rănile cu mâna; cavalerul, văzându-l pe Feciorul Mării, a spus: „Oh, domnule cavaler! Ajutați-mă și nu lăsați să fiu omorât de vicleana aceasta". Feciorul Mării a spus: „Îndepărtați-vă, doamnă, căci săvârșiți o faptă urâtă". Ea s-a dat deoparte și cavalerul a leșinat; Feciorul Mării a descălecat, căci dorea foarte tare să afle cine e cavalerul, l-a luat în brațe și acesta, venindu-și în simțiri, a spus: „Oh, domnule, sunt mort; duceți-mă undeva unde sufletul meu să-și găsească odihna". Feciorul Mării i-a spus: „Domnule cavaler, faceți o strădanie și spuneți-mi, dacă doriți, ce vi s-a întâmplat". „Mi-am ales singur soarta – a răspuns cavalerul; bogat și de neam mare, m-am însurat cu femeia pe care ați văzut-o din mare dragoste pentru ea, fără ca ea să mă iubească deloc; azi noapte a plecat cu cavalerul acela ce zace mort, pe care nu l-am văzut niciodată până în noaptea asta, când a mas în casa mea. După ce l-am ucis în luptă, i-am spus femeii că o iert dacă se jură că nu-mi va mai face rău și nu-mi va mai păta onoarea. Ea a făgăduit că așa va face, dar, văzând că pierd mult sânge de pe urma rănilor și că nu mai am vlagă, a vrut să mă ucidă, scormonindu-mi rănile cu mâinile, așa că acum mor și vă rog să mă duceți la un pustnic care sălășluiește aici, drept înainte, în pădure, ca să-mi îngrijească sufletul." Feciorul Mării i-a spus lui Gandalin să o ia înainte, și, încălecând la rândul lui, au pornit spre schit; femeia cea vicleană însă, fără știrea soțului care pornise pe urmele ei, trimisese vorbă celor trei frați ai săi să îi iasă în cale; aceștia, întâlnind-o pe drum, au întrebat-o ce e cu dânsa. Ea a răspuns: „Vai, domnilor, ajutați-mă, pentru Dumnezeu! Cavalerul acela netrebnic, pe care îl vedeți călărind, l-a ucis pe acesta ce zace aici, iar pe domnul meu îl duce cu el, ca mort; porniți după el și ucideți-l pe el și pe celălalt bărbat ce îl însoțește. Căci și acela a săvârșit tot atâtea nemernicii". Gândea că, murind cei doi, nu se va afla mârșăvia ei, căci soțul său n-ar fi fost crezut. Și, încălecându-și armăsarul, a pornit cu frații ei ca să li-i arate pe cei doi. Feciorul Mării îl lăsase pe cavaler la schit și se întorcea

pe drumul său, când a văzut-o pe femeie sosind cu trei cavaleri care strigau: „Oprește-te, trădătorule, oprește-te!” „Minciună – a răspuns el; eu nu sunt trădător, dar mă voi apăra cum se cuvine de trădare, așa că veniți să luptăm ca niște cavaleri.” „Trădătorule – i-a strigat cel din frunte –, toți suntem datori să te pedepsim și așa vom face”! Feciorul Mării, care avea scutul în mână și coiful pe cap, s-a avântat asupra primului și acela asupra lui și l-a lovit atât de tare în scut, încât l-a spart și l-a rănit la braț, doborându-l cu cal cu tot, cu asemenea putere, încât calului i s-au frânt coastele pe partea dreaptă, iar cavalerul, în căderea zdravănă, și-a rupt un picior, așa că nici calul nici călărețul nu s-au mai putut ridica; Feciorului Mării i se rupsese lancea, așa că a pus mâna pe spada dăruită de Gandales și a pornit contra celorlalți doi, iar ei împotriva lui; aceștia l-au lovit în scut și i l-au străpuns, dar armura, care era solidă, a rezistat. Feciorul Mării l-a izbit pe unul din ei în scut și i l-a spintecat până la mâner și l-a atins cu spada, încât vârful i-a pătruns în carne până la os, fără să-i fie de vreun folos armura, așa încât cavalerul, azvârlind spada, a căzut la pământ; apoi, Feciorul Mării s-a îndreptat spre celălalt, care îl lovea cu spada, și l-a pălit în coif cu atâta forță, încât l-a făcut să îmbrățișeze gâtul calului și apoi să se lase să cadă jos ca să nu îl atingă altă lovitură; femeia cea vicleană a vrut atunci să fugă, dar Feciorul Mării i-a strigat lui Gandalin să o prindă. Cavalerul care se ținea pe picioare a zis: „Seniore, nu știm dacă ne-am luptat pe drept sau pe nedrept”. „Nu putea fi pe dreptate, pentru că această femeie netrebnică și-a ucis bărbatul.” „Am fost înșelați – a spus celălalt –, credeți-ne și aflați motivul pentru care v-am atacat.” „De crezut, vă cred – a răspuns Feciorul Mării –, dar nu vă voi cruța în luptă.” Cavalerul i-a povestit de ce veniseră după el, iar Feciorul Mării s-a închinat de câteva ori auzind ce spune și, la rândul lui, le-a spus ce știa: „Bărbatul ei se află aici, în schitul acesta, și vă va spune ce v-am spus și eu”. „Dacă așa stau lucrurile – a spus cavalerul –, nu ne putem bucura de iertarea domniei voastre.” „Ba vă voi ierta, dacă jurați ca niște cavaleri cinstiți că îl veți duce pe cavalerul rănit și pe soția lui la curtea regelui Languines, căruia să-i povestiți toată istoria ei și să-i spuneți că v-a trimis un tânăr, de curând intrat în ordinul cavalerilor, care a plecat astăzi din cetatea regelui. Și regele să hotărască ce socotește că e mai bine.” Cei doi cavaleri și apoi

cel de-al treilea, pe care l-au scos tare zdrobit de sub cal, s-au învoit să facă întocmai.

• CAPITOLUL V •

Cum Urganda Necunoscuta i-a adus
o lance Feciorului Mării

Feciorul Mării și-a lăsat scutul și coiful în grija lui Gandalin și a pornit mai departe la drum când, după scurtă vreme, a văzut o domnișoară călare pe un cal, care ținea în mână o lance cu o năframă legată de ea, și apoi o altă tânără, venind de pe alt drum, care s-a întâlnit cu prima; amândouă, tăifăsuind, s-au îndreptat spre el; când au ajuns în fața lui, tânăra cu lancea a spus: „Domnule, primiți această lance și vă asigur că, mai înainte de a trece trei zile, veți lupta cu ea atât de strașnic încât veți salva viața casei de unde ați plecat prima oară”. El, minunat de cele auzite, a spus: „Domniță, o casă cum poate muri ori trăi?” „Așa se vor petrece lucrurile – a răspuns ea; iar lancea aceasta v-o dăruiesc pentru că aștept să-mi împliniți mai multe dorințe. Și prima mi-o veți împlini arătându-vă prețuirea pentru un prieten al vostru care, din această pricină, se va afla în cea mai mare primejdie și va trebui să poarte cea mai crâncenă luptă din câte a purtat vreun cavaler în ultimii zece ani.” „Domniță – a răspuns el –, cu voia lui Dumnezeu, nu-i voi face asemenea rău unui prieten de-al meu.” „Eu – a spus ea – știu prea bine că lucrurile se vor petrece întocmai cum am spus.” Și dând pinteni calului și-a văzut de drum. Aflați, acum, că aceasta era chiar Urganda Necunoscuta. Cealaltă tânără a rămas cu el și i-a spus: „Domnule cavaler, eu sunt dintr-o țară străină și, de v-ar fi pe plac, v-aș însoți trei zile, înainte de a mă duce să-mi găsesc stăpâna”. „Și de unde sunteți?”, a întrebat-o el. „Din Danemarca”, a spus domnișoara. Iar el și-a dat seama că spune adevărul după cum vorbea, căci o auzise deseori vorbind pe stăpâna sa, Oriana, când era mai mică, așa că i-a spus: „Mult mi-ar plăcea să mă însoțiți, dacă osteneala nu vi se pare prea mare”. Apoi a întrebat-o dacă o cunoaște pe tânăra ce îi dăruise lancea. Ea i-a răspuns că n-o mai văzuse niciodată până atunci, dar că acea domnișoară îi spusese că îl socotește cel mai viteaz cavaler din lume. „Și mi-a spus că după ce mă voi despărți de domnia voastră, să vă explic că se numește Urganda

Necunoscuta și că vă iubește mult.” „Vai, Doamne – a spus el –, cât de nefericit sunt că nu o cunosc! Și dacă nu pornesc să o caut este pentru că nimeni nu o poate găsi fără voia ei.” Și așa și-a urmat drumul Feciorul Mării împreună cu tânăra fată până la lăsatul serii, când a întâlnit pe drum un scutier care i-a spus: „Domnule, încotro vă îndreptați?” „Tot înainte, pe drumul acesta”, a răspuns el. „Bine grăit – a spus scutierul –, dar de vreți să rămâneți peste noapte într-o așezare omenească, schimbați-vă drumul, că de-aici pe-o bună întindere nu veți găsi altceva decât castelul tatălui meu, unde veți fi primiți cum se cuvine.” Tânăra a spus că ar fi bine să facă așa, iar el a încuviințat. Scutierul i-a întors din drum ca să-i călăuzească; dar făcuse asta pentru că într-un alt castel de prin partea locului, pe unde trebuiau să treacă dacă își urmau drumul, exista un anume obicei, și scutierul voia să vadă cum se va purta tânărul cavaler, căci nu văzuse niciodată luptând un cavaler rătăcitor. Ajunși la castelul scutierului în seara aceea, au fost omeniți cum se cuvine, dar Feciorul Mării n-a prea dormit, căci cea mai mare parte a nopții s-a gândit la doamna lui, de care se despărțise; a doua zi dimineața, și-a îmbrăcat armura și a pornit mai departe cu fata și scutierul său. Gazda sa i-a spus că îl va întovărăși până la un castel ce se află mai înainte. După ce-au mers ei trei leghe, au zărit castelul ce părea tare frumos, așezat pe malul unui râu, cu o punte mobilă la capătul căreia se ridica un turn foarte înalt și mândru. Feciorul Mării l-a întrebat pe scutier dacă râul mai are un alt loc de trecere în afară de punte; el i-a răspuns că nu, că toată lumea trece pe acolo și că și ei vor face la fel. „Atunci, luați-o înainte”, a spus el. Domnișoara a trecut prima, urmată de scutier, iar Feciorul Mării ultimul, atât de dus cu gândul la doamna lui, încât nu vedea nimic în jur. De cum a ajuns tânăra pe pod, s-au ivit șase soldați cu chivăre și platoșe, care i-au luat hățurile din mână și i-au spus: „Domniță, dacă nu faceți un jurământ, veți muri”. „Ce jurământ?” „Jurați că nu veți face dragoste niciodată cu iubitul vostru, dacă nu vă făgăduiește că îl va ajuta pe regele Abies împotriva regelui Perion.” Tânăra a început să strige că vor s-o omoare. Feciorul Mării s-a repezit într-acolo și a spus: „Ticăloși netrebnici, cine v-a poruncit să ridicați mâna asupra unei doamne ori domnișoare, și mai ales asupra acesteia, ce se află sub scutul meu?” Și, apropiindu-se de mai marele lor, l-a lovit cu coada baltagului,

rănindu-l atât de tare că l-a trântit la pământ; ceilalți au început să-l atace, dar el i-a dat unuia o asemenea lovitură că i-a despicat capul până la sprâncene, iar pe altul l-a lovit în umăr, spintecându-l până la coaste. Ceilalți, văzându-i pe cei doi morți în urma unor astfel de lovituri, și-au pierdut stăpânirea și au rupt-o la fugă; Feciorul Mării și-a azvârlit securea după ei și i-a retezat unuia o jumătate de picior; după aceea i-a spus tinerei: „Mergeți mai departe, că pe toți câți își închipuie că orice netrebnic poate să ridice mâna asupra unei doamne ori domnișoare, îi va lovi năpasta”. Și pornind înainte pe pod, au auzit la capătul celălalt, dinspre castel, mare larmă. Domnișoara a spus: „Se aude zgomot mare de glasuri și eu socotesc că ar fi bine să vă pregătiți armele”. „Nu vă fie teamă – a răspuns el –, că acolo unde femeile sunt vătămate când ar trebui să se afle în siguranță, nu pot exista bărbați curajoși.” „Seniore – a spus ea –, dacă nu vă pregătiți de luptă, nu am curaj să merg mai departe.” El și-a luat armele și a trecut înainte, dar, pe când intra pe poarta castelului, a văzut un scutier care venea plângând și spunea: „Vai, Doamne, îl ucid pe cel mai viteaz cavaler de pe lume pentru că nu face un jurământ pe care nu îl poate împlini!” Trecând mai departe, Feciorul Mării l-a aflat pe regele Perion la mare strâmtoare, căci îi murise calul și doi cavaleri împreună cu zece oșteni înarmați tăbărâseră asupra lui și îl loveau din toate părțile, strigând: „Jură, căci altfel ești mort!” Feciorul Mării le-a strigat: „Dați-vă în lături, nemernici fuduli; nu ridicați mâna asupra celui mai viteaz cavaler din lume, căci vă va ucide pe toți”. Atunci, din ceată s-au desprins un cavaler și cinci oșteni și, îndreptându-se spre el, i-au spus: „Și tu trebuie să juri, căci altfel te omorâm”. „Cum – a spus el –, să jur împotriva voinței mele? Niciodată, cu voia bunului Dumnezeu.” Atunci i-au strigat unui străjer să închidă porțile, dar Feciorul Mării a pornit în goana calului și l-a lovit pe cavaler cu lancea în scut, trântindu-l la pământ peste crupa calului, încât cavalerul a căzut cu capul în jos și și-a frânt gâtul, rămânând acolo ca mort; fără să ia seama la oștenii care îl atacau, Feciorul Mării s-a îndreptat spre celălalt cavaler și, străpungându-i scutul și armura, i-a înfipt lancea în piept de nu i-a mai fost de folos vreun duhovnic. Văzând regele Perion ce ajutor primește, s-a străduit, la rându-i, să se apere mai bine, împărțind lovituri zdravene de spadă oștenilor pedestrași; dar Feciorul Mării s-a

năpustit între ei, călare, atât de năprasnic, dând lovituri de spadă ucigașe și sălbatice, încât cei mai mulți dintre ei au căzut la pământ. Astfel că, împreună cu regele, nu după multă vreme, îi zdrobiseră pe toți; câțiva, care reușiseră să scape, s-au cățărat pe ziduri, dar Feciorul Mării, descălecând, a pornit după ei; aceștia erau atât de înspăimântați, încât n-au îndrăznit să-l aștepte și și-au dat drumul jos de la înălțimea crenelurilor; doar doi dintre ei s-au refugiat într-o încăpere; Feciorul Mării, care îi urmărea, a intrat după ei în odaie, unde, într-un pat, a văzut un moșneag atât de bătrân, că nu se mai putea ține pe picioare, care striga din răsputeri: „De cine fugiți, ticăloșilor?” „De un cavaler – au răspuns ei – care e dracul gol; i-a ucis pe amândoi nepoții voștri și pe toți tovarășii noștri.” Feciorul Mării i-a spus unuia dintre ei: „Arată-mi-l pe stăpânul tău, că altfel moartea te paște”. Acesta i l-a arătat pe bătrânul ce zăcea în pat și atunci el, văzându-l, s-a crucit și i-a spus: „Bătrâne mârșav, te afli în pragul morții și te mai ții de fărădelegi? Dacă ai putea pune mâna pe spadă, aș dovedi că ești trădător în fața lui Dumnezeu și a propriului tău suflet”. Și, cum se prefăcea că vrea să-l străpungă cu spada, bătrânul a grăit: „Ah, domnule! Fie-vă milă, nu mă omorâți”. „Vei muri pe loc – a spus Feciorul Mării –, dacă nu juri că te vei lepăda câte zile vei avea de asemenea nărav.” Bătrânul a jurat. „Și-acum, să-mi spuneți, de ce dăinuie acest obicei în castelul vostru?” „Datorită regelui Abies al Irlandei, care mi-e nepot; cum nu-l pot ajuta cu puterile mele, am vrut să-l ajut trimițându-i cavaleri rătăcitori.” „Moșneag fățarnic – a spus Feciorul Mării –, de ce să te ajute cavalerii rătăcitori și ce rău ți-au făcut?” Și a dat un picior în pat, răsturnându-l peste bătrân și trimițându-l la toți dracii; apoi a ieșit în curte, a luat unul din caii cavalerilor uciși și, aducându-l regelui, i-a spus: „Încălecați, seniore, și să plecăm, căci tare nu-mi sunt pe plac nici locul acesta, nici oamenii ce sălășluiesc aici”. Așa că au încălecat și au ieșit din castel; Feciorul Mării nu-și ridicase viziera, ca regele să nu-l recunoască, astfel că, ajunși afară din castel, regele i-a spus: „Domnule și prietene, cine sunteți de m-ați ajutat când eram în pragul morții și m-ați scăpat de mulți cavaleri rătăcitori, precum și de prietenii multor domnițe ce trec pe aici, căci eu sunt cel împotriva căruia li se cere să jure?” „Domnule – a răspuns Feciorul Mării –, sunt un cavaler care a vrut să vă slujească.” „Cavalere – a spus regele –, prea bine văd

că greu ar fi pentru cineva să găsească ajutor mai de nădejde, dar nu mă voi despărți de domnia voastră fără să vă cunosc.” „Asta nu ne-ar fi de folos nici domniei voastre, nici mie”, a spus Feciorul Mării. „Și totuși, vă rog, aveți bunătatea și scoateți-vă coiful.” El a lăsat capul în jos și n-a răspuns, dar regele a rugat-o pe tânăra domnișoară să i-l scoată și aceasta i-a spus: „Domnule, împliniți rugămintea regelui, de vreme ce dorința lui e atât de mare”. El, însă, n-a vrut, și-atunci tânăra i-a scos coiful fără voia lui; regele, de cum i-a văzut chipul, și-a dat seama că este tânărul pe care îl făcuse cavaler la rugămintea domnițelor și, îmbrățișându-l, i-a spus: „Dumnezeule, prietene, acum vă cunosc mult mai bine ca înainte!” „Seniore – a spus el –, eu am știut de la început că domnia voastră mi-a făcut cinstea de a mă numi cavaler și, cu voia Domnului, aș vrea să lupt în războiul vostru din Gaula atât cât mi se va îngădui, dar, până atunci, aș dori să rămân neștiut.” „Vă rămân adânc recunoscător – a spus regele – pentru tot ce faceți pentru mine și mai mult nici nu se poate, și aduc mulțumiri fierbinți Atotputernicului că am putut săvârși asemenea faptă.” Adică, pentru că îl făcuse cavaler pe Feciorul Mării, voia să spună, căci nici prin minte nu-i trecea legătura lor de sânge.

Pe când vorbeau toate acestea, au ajuns la o răscruce și Feciorul Mării a întrebat: „Stăpâne, pe care dintre drumuri doriți s-o apucați?” „Acesta din stânga – a răspuns el –, căci mă duc direct în țara mea.” „Mergeți cu Dumnezeu – a zis el –, căci eu o voi lua pe celălalt”. „Domnul să vă călăuzească – a spus regele – și nu uitați ce mi-ați făgăduit, căci ajutorul vostru mi-a spulberat în mare parte spaima și mi-a dat speranțe că voi recâștiga tot ce-am pierdut.” Și a apucat-o pe drumul său, în vreme ce Feciorul Mării a rămas pe loc cu domnișoara, care i-a spus: „Domnule cavaler, eu am rămas cu domnia voastră datorită vorbelor spuse de tânăra ce v-a dat lancea, cum că i-o dăruiește celui mai viteaz cavaler din lume; și după cele câte am văzut, mi-am dat seama că acesta e adevărul. Așa că, acum, aș dori să-mi văd de drumul meu ca s-o întâlnesc pe stăpâna de care v-am vorbit”. „Dar cine este?”, a întrebat Feciorul Mării. „Oriana, fiica regelui Lisuarte”, a răspuns ea. El, când a auzit pomenindu-se numele doamnei sale, a simțit un asemenea junghi în inimă, încât aproape că s-a prăbușit de pe cal; Gandalin, văzându-l atât de pierit, l-a luat în brațe și Feciorul Mării i-a spus: „Un pumnal

mi-a străpuns inima”. Tânăra, temându-se că e vorba de altă suferință, i-a spus: „Domnule cavaler, scoateți-vă armura, căci vă e foarte rău”. „Nu e nevoie – a răspuns el –, că deseori mă încearcă această suferință.” Scutierul de care am mai pomenit i-a spus tinerei domnișoare: „Atunci, vă voi ține eu tovărășie, căci trebuie să ajung înapoi într-o zi anume”. Și, luându-și rămas bun de la Feciorul Mării, au pornit înapoi pe drumul pe care veniseră, iar el a apucat-o pe drumul său, încotro îl călăuzea soarta.

Autorul se oprește aici cu povestea Feciorului Mării și se întoarce la istoria coconului Galaor, care creștea în grija pustnicului, așa cum v-am povestit; și ajungând el la vârsta de zece ani, se făcuse vânjos la trup și viguros în brațe și citea multe cărți de la bunul schimnic, despre isprăvi de arme săvârșite de cavaleri pe timpuri; astfel că, datorită celor citite, precum și sângelui din care se trăgea, îl cuprinsese o dorință de nestăvilit de a ajunge și el cavaler, dar, neștiind dacă poate fi cavaler de drept, l-a rugat stăruitor pe bunul om ce îl creștea să i-o spună. Acesta însă, știind prea bine că de se va face cavaler se va lupta cu uriașul Albadan, i-a spus cu lacrimi în ochi: „Fătul meu, mai bine ar fi să alegi altă cale, mai sigură pentru sufletul tău, căci calea armelor și a ordinului cavaleresc tare anevoioasă este”. „Domnul meu – a răspuns el –, tare greu aș putea porni pe un drum împotriva voinței mele, și dacă Dumnezeu mă va ajuta în această dorință a mea, eu mă voi afla în slujba lui; altminteri, nici nu mi-aș mai dori să trăiesc.” Bunul om, văzând că asta îi e voia, i-a spus: „Dacă așa stau lucrurile, o să-ți mărturisesc adevărul adevărat, că nici tu, nici stirpea ta nu vă veți stinge; și află că ești fecior de rege și de regină, dar uriașul nu trebuie să afle cele ce ți-am dezvăluit eu acum”. Când a auzit acestea, mare bucurie îl cuprinse pe Galaor, care cuvântă astfel: „Gândul pe care până în clipa aceasta îl socoteam măreț, și anume să devin cavaler, mi se pare neînsemnat acum, după cele ce mi-ați spus”. Bunul om, temându-se ca nu cumva Galaor să plece, îi trimise vorbă uriașului cum că flăcăuașul se făcuse mărișor și dorește să devină cavaler, așa că să cugete la ce e de făcut. Auzind acestea, uriașul porni călare într-acolo și, găsindu-l pe Galaor mai chipeș și mai voinic decât cei de vârsta lui, i-a spus: „Fiule, știu că vrei să devii cavaler, așa că voiesc să vii cu mine și voi face totul ca să-ți împlinesc cu cinste dorința”. „Tată – a răspuns el –, înseamnă că, într-adevăr, dorința mea va fi

împlinită.” Și-i dădu un cal să-l încalece ca să plece. Dar, mai înainte, Galaor își luă rămas bun de la pustnicul cel cumsecade, îngenunchind dinainte-i și rugându-l să nu-l uite. Bunul om plângea și îl tot săruta; și după ce a primit binecuvântarea acestuia, Galaor a pornit la drum cu uriașul. Ajunși la castelul său, acesta i-a poruncit arme pe măsură, l-a pus să călărească și să mânuiască lancea în câmp deschis, i-a tocmit doi maeștri de scrimă să-l învețe să folosească scutul și spada cu pricepere, învățându-l întreg meșteșugul armelor pe care trebuie să-l cunoască un cavaler; așa s-a scurs un an, la capătul căruia uriașul și-a dat seama că acesta i-a fost de ajuns lui Galaor ca să intre fără teamă în rândul cavalerilor.

Autorul se oprește aici cu această istorie, căci vom spune la locul potrivit ce s-a mai întâmplat cu Galaor, și povestește iarăși ce s-a întâmplat cu Feciorul Mării după ce a plecat de la castelul moșneagului și s-a despărțit de regele Perion și de domnița din Danemarca. A umblat Feciorul Mării două zile fără să aibă nicio aventură, când, în a treia zi, pe la nămiezi, a ajuns în fața unui foarte mândru castel stăpânit de un cavaler ce avea numele Galpano și era cel mai viteaz și mai curajos în luptă de prin acele locuri; de aceea era tare temut de toți; curajul lui, precum și strășnicia castelului îl făcuseră să aibă un obicei, după cum veți auzi de îndată, cum numai un om prea trufaș poate să aibă, slujind mai mult răul potrivnic decât pe Atotputernicul ce-l făcuse să fie atât de însemnat printre ceilalți. Și anume, pe toate doamnele și fecioarele ce treceau prin preajmă le aducea la castel și, după ce-și făcea poftele cu ele împotriva vrerii lor, le punea să jure că atâta vreme cât va trăi el nu vor mai iubi pe nimeni altul, altminteri, unde le stăteau picioarele avea să le stea și capul; pe cavaleri îi aducea la castel și le cerea să se lupte cu doi frați ai săi, iar dacă aceștia erau învinși, să se înfrunte cu dânsul. Cum însă, el, era atât de priceput în meșteșugul armelor, nimeni nu îndrăznea să-i stea împotrivă pe câmpul de luptă. Și atunci îi punea să jure că își vor spune „învinsul lui Galpano”, iar de nu, fie îi descăpățâna, fie le lua tot ce aveau asupra lor, lăsându-i să plece pe jos. Dumnezeu însă, supărat că de-atâta timp săvârșea fapte atât de crude, a îngăduit ca soarta să întoarcă împotriva lui toate cele ce, multă vreme, cu mare trufie și multe desfătări le făptuise întru plăcerea lui și suferința celorlalți, și, în scurt răgaz, i-a făcut pe

ticăloși și pe alții ca ei să-și plătească ticăloșia, dându-i o pildă de temut întru îndreptarea sa, așa cum vă voi istorisi mai departe.

• CAPITOLUL VI •

Cum s-a luptat Feciorul Mării cu oștenii cavalerului ce avea numele de Galpano, apoi cu frații stăpânului castelului și cu acesta însuși

Sosind, deci, Feciorul Mării în preajma castelului, iată că a văzut venind spre el o domniță jeluindu-se de mama focului, însoțită de un scutier și de un paj. Domnița era tare chipeșă, cu plete frumoase, pe care și le smulgea din cap. Feciorul Mării i-a spus: „Prietenă, care este pricina unei asemenea dureri?” „Vai, cavalere – a răspuns ea –, nenorocirea mea e-atât de mare, încât nici nu vă pot povesti!” „Povestiți-mi, totuși – a spus el –, și de pot îndrepta răul cu dreptate, o voi face.” „Cavalere, – a spus ea –, am venit trimisă de stăpâna mea cu o solie pentru un tânăr cavaler, dintre cei nobili și viteji, dar m-au atacat patru soldați și m-au dus la castel, unde un ticălos m-a pângărit și, mai ales, m-a pus să jur că nu voi mai avea niciun iubit atâta timp cât va trăi el.” Feciorul Mării i-a apucat calul de hățuri și i-a spus: „Veniți cu mine și, de-mi stă în putere, vă voi face dreptate”; și ducându-i calul de dârlogi, au pornit mai departe, tăifăsuind cu ea și întrebând-o cine este cavalerul căruia îi aduce solia. „Veți afla – a răspuns ea –, dacă mă veți răzbuna; să știți doar că va fi foarte mâhnit dacă va afla de rușinea mea.” „Așa e drept”, a spus Feciorul Mării.

Și astfel au sosit în locul unde se aflau cei patru oșteni; Feciorul Mării le-a spus: „Ticăloși nemernici, de ce i-ați făcut rău acestei domnișoare?” „Nu ne temem – au răspuns ei – și nu dăm socoteală nimănui”. „O să vedeți îndată”, a spus el și, apucând spada, s-a repezit asupra lor și l-a izbit pe unul dintre ei, care ridicase baltagul să-l lovească, cu atâta putere, încât i-a retezat brațul drept, doborându-l la pământ. Oșteanul a căzut urlând, iar Feciorul Mării s-a năpustit asupra altuia, crestându-i o rană adâncă de-a curmezișul nasului până la urechi. Când ceilalți doi văzură toate acestea, o rupseră la fugă spre un râu, printr-un desiș greu de străbătut. Feciorul Mării și-a băgat spada în teacă și, ducând de dârlogi calul fetei, i-a spus: „Să mergem mai

departe”. „Pe-aici prin apropiere e o poartă și acolo am văzut doi cavaleri înarmați.” „Să mergem, atunci – a spus el –, că vreau să-i văd și eu. Veniți în urma mea, domniță, și nu vă fie teamă” – a adăugat. Intrând pe poarta castelului, a văzut în fața lui un cavaler în armură, călare, și, de cum a trecut pragul, în urma lui s-a lăsat de sus o poartă. Cavalerul i-a spus plin de îngâmfare: „Veniți să vă primiți umilirea”. „Să lăsăm asta pentru cine va fi în stare să o facă – i-a răspuns Feciorul Mării – și răspundeți-mi dacă sunteți cel ce a necinstit-o cu sila pe această domnișoară.” „Nu – a răspuns cavalerul –, dar de-aș fi fost eu, ce s-ar întâmpla?” „Aș răzbuna-o – a zis el – de-mi va sta în putere.” „Aș vrea să văd cum vă luptați.” Și s-a năpustit asupra lui în goana calului, dar n-a reușit să-l lovească, iar Feciorul Mării l-a lovit cu lancea în scut atât de puternic, încât nu i-a mai fost de folos nicio armă din câte avea; vârful lăncii i-a ieșit prin spate și cavalerul a căzut fără suflare la pământ; scoțându-și lancea din trupul celui ucis, Feciorul Mării s-a îndreptat spre un alt cavaler ce venea împotrivă-i spunând: „Ceasul rău te-a făcut să intri aici”; cavalerul l-a lovit în scut și i l-a spart, dar vârful lăncii s-a oprit în platoșă, care era solidă; Feciorul Mării l-a lovit însă cu lancea în coif și i l-a dat jos de pe cap; cavalerul a descălecat fără zăbavă și, cum s-a văzut jos, a început să strige și dintr-o încăpere au ieșit trei străjeri înarmați, cărora le-a spus: „Ucideți-l pe acest mișel”. Aceștia i-au lovit calul, care s-a prăbușit împreună cu Feciorul Mării; el însă, ridicându-se de sub cal mânios foarte că i-l omorâseră, l-a lovit pe cavaler cu lancea în față; fierul i-a trecut între gâtlej și ureche și cavalerul s-a prăbușit pe loc; apoi, s-a întors tot pe jos spre cei ce îl atacau și îi făcuseră o rană la spate din care pierdea mult sânge, dar de furios ce era nici n-o simțea, și l-a lovit cu spada în cap atât de tare pe cel ce îl rănise, încât i-a retezat urechea și obrazul și l-a despicat cu spada până la piept. Când văzură acestea, ceilalți doi au pornit spre curtea castelului strigând: „Stăpâne, veniți, stăpâne, că ne ucide pe toți”. Feciorul Mării a încălecat calul cavalerului pe care îl omorâse și a pornit în urma lor, dar la una din porți a văzut un cavaler fără armură care l-a întrebat: „Ce înseamnă asta, cavalere, ați venit aici să-mi omorâți oamenii?” „Am venit – a răspuns el – s-o răzbun pe această fecioară pentru batjocura pe care a suferit-o aici, dacă îl voi găsi pe cel ce a făptuit-o.” Tânăra a spus: „Domnule, acesta este cel ce m-a

pângărit”. Feciorul Mării a spus: „Ah, cavalere trufaș cu suflet mișel, acum vei plăti pentru fărădelegea ta! Ia-ți armele de îndată, că, de nu, te voi ucide așa cum ești acum, fără arme, căci de nemernici nu trebuie să ai milă”. „Ah, domnule – a spus domnișoara –, omorâți-l pe acest netrebnic și nu-l lăsați să mai facă rău, căci altminteri păcatul vostru va fi.” „Ah, ticăloaso – a spus cavalerul –, în rău ceas te-a crezut și te-a urmat acest cavaler”; și intrând într-o sală mare, a spus: „Cavalere, așteptați-mă aici și nu fugiți, căci nu vă veți putea ascunde niciunde de mine”. „Iar eu vă spun – a răspuns Feciorul Mării – că de voi fugi de aici să nu mă cruțați în niciun colțișor de lume, oricât de păzit și de apărat m-aș afla.” Nu după mult timp, cavalerul s-a întors călare pe un armăsar alb, cu armură și toate armele, fără să-i lipsească nimic, și i-a spus: „Ah, cavalere rătăcitor fără noroc, blestemat a fost ceasul când ai întâlnit-o pe această domnișoară, căci acum îți vei pierde capul”. Când Feciorul Mării auzi amenințarea, se înfurie foarte și spuse: „Acum, fiecare să-și păzească propriul cap și cine nu și-l va apăra bine, să-l piardă”. Și de îndată se năpustiră unul asupra altuia, în cea mai mare goană a cailor, și se izbiră cu lăncile în scuturi; și scuturile li s-au îndoit și platoșele asemenea și fierul lăncilor le-a străpuns trupurile și, într-o crâncenă încleștare de trupuri, scuturi și coifuri, amândoi se prăbușiră la pământ. Dar Feciorul Mării a căzut mai bine căci rămăsese cu mâna stângă pe frâu. Galpano s-a ridicat zdrobit și amândoi și-au scos spadele și au început să se lupte din nou, apărându-se cu scuturile, cu atâta înverșunare, încât cei ce îi priveau se înspăimântară. Din scuturi săreau nenumărate așchii, din armuri li se desprindeau felurite piese, coifurile li se turtiseră și li se spărseseră și câmpul unde se luptau se înroșise de sânge. Galpano, care suferea din pricina unei răni la cap, de unde sângele i se prelingea în ochi, s-a tras deoparte ca să se curețe, dar Feciorul Mării, care era plin de vlagă și înfierbântat de luptă, i-a spus: „Ce-nseamnă asta, Galpano? Lașitatea nu e bună de nimic; ai uitat că te lupți pentru propriu-ți cap și că dacă nu ți-l păzești bine o să-l pierzi?” Galpano i-a răspuns: „Mai ai răbdare un pic și să ne odihnim, că e vreme destulă pentru luptă”. „Nu e nevoie – a spus Feciorul Mării –, pentru că eu nu mă lupt cu tine de plăcere, ci ca să-i fac dreptate acelei fecioare pe care ai dezonorat-o”. Și, în aceeași clipă, l-a lovit atât de năprasnic în

coif, încât celălalt a căzut cu amândoi genunchii la pământ, dar s-a ridicat de-ndată și a început să se apere, dar nu într-atât încât Feciorul Mării să nu-și facă voia cu el, căci era atât de obosit încât de-abia mai putea ține spada în mână și nu mai izbutea decât să se acopere cu scutul, din care îi tot cădea câte o bucată, până n-a mai rămas cu nimic pe braț. Atunci, nemaiavând altă scăpare, a început să alerge de colo-colo pe câmpul de luptă, în fața spadei Feciorului Mării, care nu îl lăsa să-și tragă sufletul; Galpano, văzând asta, a dat să fugă în turn, unde își avea oamenii lui, dar Feciorul Mării l-a ajuns din urmă pe trepte și, apucându-l de coif, l-a smucit cu atâta forță că i-a rămas coiful în mână, iar celălalt a căzut lat la pământ; atunci l-a lovit atât de tare cu spada, că i-a desprins capul de trunchi. Apoi i-a spus tinerei: „De azi înainte puteți avea un prieten, dacă doriți, căci acesta, căruia i-ați jurat credință, nu mai e printre vii”. „Mulțumesc lui Dumnezeu și domniei voastre – a spus ea – că i-ați luat viața.” El ar fi vrut să urce în turn, dar văzând că se ridică scara, a încălecat calul lui Galpano, ce era tare frumos, și a spus: „Să plecăm de-aici”. Domnița i-a spus: „Cavalere, aș vrea să iau capul celui ce m-a pângărit și să-l duc din partea voastră celui către care port solia”. „Nu luați capul – a spus el – ci duceți coiful în locul lui”. Ea s-a învoit, i-a poruncit scutierului său să ia coiful și apoi au părăsit castelul prin poarta deschisă de cei ce fugiseră pe-acolo. Pe când umblau ei așa, Feciorul Mării a întrebat: „Spuneți-mi, cine este cavalerul căruia îi duceți solia?” „Aflați – a răspuns ea – că se numește Agrajes și e fiul regelui Scoției”. „Lăudat fie Domnul – a spus el – că mi-a dat puterea să-l feresc de un necaz; și să știți, domniță, că este cel mai viteaz cavaler tânăr din câți cunosc până acum și dacă din pricina lui v-ați pierdut cinstea, datorită lui vă veți întoarce plină de cinste. Și spuneți-i că veniți din partea unui cavaler pe care îl va afla în războiul din Gaula, de va veni și el acolo”. „Ah, seniore – a spus ea –, dacă îl iubiți atât de mult, rogu-vă faceți-mi o favoare”. El a răspuns: „Cu cea mai mare bucurie”. „Atunci – a zis domnișoara –, spuneți-mi care vă e numele”. „Domnișoară – a zis el –, nu trebuie să știți, acum, numele meu; cereți-mi altceva, ce să pot îndeplini”. „Altceva – a spus ea – nu doresc”. „Așa să mă ajute Dumnezeu – a zis el –, dacă e frumos să cereți cuiva un lucru împotriva voinței sale”. „Și totuși – a răspuns ea –, dacă vreți să vă țineți făgăduiala, spuneți-vă numele”. Văzând

că nu are altă scăpare, a spus: „Mi se spune Feciorul Mării”; şi, despărţindu-se de ea cât mai repede cu putinţă, a pornit pe drumul său. Domniţa s-a bucurat foarte că a aflat numele cavalerului.

Feciorul Mării era plin de răni şi pierdea atâta sânge, că drumul se înroşise, iar calul, care era bălan, părea rotat; şi, umblând el până către amurg, i-a apărut dinainte un castel foarte mândru, iar în calea lui un cavaler fără armură care, de cum a ajuns în dreptul lui, l-a întrebat: „Domnule, unde aţi fost rănit astfel?” „La un castel, nu departe de-aici”, a răspuns Feciorul Mării. „Şi calul de unde îl aveţi?” „L-am luat în locul calului meu, care mi-a fost omorât”, a spus Feciorul Mării. „Dar ce s-a întâmplat cu cavalerul, stăpânul calului?” „Ah, şi-a pierdut capul!”, a spus Feciorul Mării. Atunci, cavalerul a descălecat ca să-i sărute picioarele, dar Feciorul Mării l-a îndepărtat de scara şeii şi celălalt i-a sărutat poala zalelor şi i-a spus: „Ah, domnule, fiţi bine venit, căci datorită domniei voastre mi-am redobândit onoarea”. „Domnule cavaler – a spus Feciorul Mării –, ştiţi cumva unde aş putea să-mi îngrijesc rănile?” „Sigur că ştiu – a răspuns el –, acasă la mine, unde o tânără domnişoară, nepoata mea, vă va îngriji mai bine decât oricine altcineva pe aceste meleaguri.” Aşa că au descălecat şi au păşit spre intrarea în turn; şi cavalerul a spus: „Ah, domnule, ticălosul acela pe care l-aţi ucis m-a făcut timp de un an şi jumătate să mă simt batjocorit, ca şi mort, fără să-mi mai încing spada, pentru că m-a ruşinat şi m-a pus să jur că nu voi mai avea alt nume decât învinsul lui; iar acum, mulţumită domniei voastre, mi-am redobândit onoarea”. În castel, Feciorul Mării a fost aşezat într-un pat frumos, unde o tânără i-a îngrijit rănile; aceasta i-a spus că îl va face sănătos dacă nu va porni la drum câteva zile, iar el a răspuns că îi va urma întru totul sfaturile.

• CAPITOLUL VII •

Cum, în a treia zi de când Feciorul Mării a plecat de la curtea regelui Languines, au sosit cei trei cavaleri cu altul rănit pe o targă și cu femeia lui trădătoare

În a treia zi de când Feciorul Mării plecase de la curtea regelui Languines, unde primise însemnele de cavaler, au sosit aici cei trei cavaleri ce o aduceau cu ei pe doamna necinstită și pe soțul ei, cavalerul greu rănit, pe o targă; cei trei i-au predat-o pe femeie regelui, din partea unui cavaler neofit, și i-au povestit cum se petrecuseră faptele. Regele și-a făcut cruce de mai multe ori auzind despre asemenea trădare muierească și i-a adus mulțumiri cavalerului ce i-o trimisese la curte, căci nimeni nu știa că Feciorul Mării devenise cavaler; iar doamna sa, Oriana, și celelalte de care v-am vorbit avuseseră grijă să spună că se dusese să-l vadă pe tutorele său, Gandales. Regele i-a spus cavalerului rănit: „O femeie atât de perfidă ca a voastră nu merită să trăiască”. „Stăpâne – a răspuns el –, domnia voastră faceți ce trebuie să faceți, dar eu nu mă voi învoi niciodată să ucid ceea ce iubesc cel mai mult pe lume”; și luându-și rămas bun de la rege, s-a lăsat dus pe targă. Regele i-a spus femeii: „Pe Dumnezeul meu, cavalerul acesta vă este mai credincios decât îi sunteți și vă voi face să vă plătiți necredința”; și a poruncit să fie arsă pe rug. Regele era tare curios să știe cine este cavalerul care îi trimisese pe acești oameni la curtea lui; scutierul în castelul căruia fusese găzduit Feciorul Mării a zis: „Nu cumva o fi cavalerul neofit pe care l-am întâlnit eu și o domniță din Danemarca ce a sosit azi?” „Cum e acest cavaler?”, a întrebat regele. „Stăpâne – a răspuns scutierul –, e foarte tânăr și atât de frumos la chip că rămâi uimit când îl vezi; și în puține ceasuri l-am văzut săvârșind atâtea vitejii, că de-o avea norocul să trăiască, va ajunge cel mai iscusit cavaler din lume”. Și i-a istorisit toate câte le văzuse și cum îl salvase de la moarte pe regele Perion. „Știi cumva – a întrebat regele – care îi e numele?” Nu, stăpâne – a spus el –, căci se ferește foarte să fie

cunoscut.” Regele și toți ceilalți, auzind acestea, se arătară și mai curioși decât înainte, și atunci scutierul a spus: „Tânăra domnișoară a stat cu el mai multă vreme decât mine”. „E aici această domnișoară?”, a întrebat regele. „Da – a răspuns scutierul –, căci a venit la fiica regelui Lisuarte”. Regele a poruncit de îndată să i se înfățișeze și ea i-a povestit tot ce știa despre Feciorul Mării și cum l-a însoțit datorită faptului că domnița ce îi dăruise lancea spusese că el este cel mai viteaz cavaler din vremea sa ce merită să o țină în mână. „Asta este tot ce știu despre el – a spus ea –, dar numele nu i-l cunosc defel”. „Ah, Doamne! Cine-o fi?”, a exclamat regele. Oriana, însă, nu se îndoia că el trebuie să fie; cum domnișoara din Danemarca îi spusese Orianei că fusese trimisă să o ia cu ea, aceasta s-a simțit cuprinsă de o mare tulburare, căci, închipuindu-și că regele va porunci să fie trimisă la tatăl ei, se temea că, o dată plecată, nu va mai avea atât de des vești despre cel pe care îi iubea mai mult ca pe sine însăși. Și au trecut șase zile în care n-au mai auzit nimic de el. Până când, într-o zi, pe când regele stătea de vorbă cu fiul său, Agrajes, care voia să plece în Gaula cu oștenii săi, în odaie a intrat o tânără care a îngenuncheat în fața lor și a spus: „Domnule, ascultați-mă câteva clipe de față cu tatăl vostru”. Și luând în mâini un coif cu atâtea lovituri de spadă pe el că nu mai rămăsese loc nevătămat, i l-a dat lui Agrajes și a spus: „Seniore, primiți acest coif în locul capului lui Galpano; vi-l aduc din partea unui cavaler neofit căruia i se cuvine să poarte armura mai mult decât oricărui alt cavaler pe lumea asta; vă trimite acest coif, pentru că Galpano a dezonorat o fecioară ce vă aducea o solie”. „Cum? – a întrebat el. Galpano a fost ucis de mâna unui cavaler? Pentru Dumnezeu, domnișoară, e minunat ce spuneți.” „Da, așa este – a spus ea; cavalerul i-a învins și i-a ucis pe câți se aflau în castelul lui Galpano și, în cele din urmă, s-a luptat cu el și i-a tăiat capul; și cum era neplăcut să port cu mine capul retezat, mi-a spus că e de ajuns dacă vă aduc coiful”. „Cu siguranță – a spus regele – că este cavalerul neofit ce a trecut pe-aici, căci faptele lui de arme n-au pereche”; și a întrebat-o pe tânără dacă îi știe numele. „Da, domnule – a răspuns ea –, dar l-am aflat cu multă iscusință”. „Spuneți-l, pentru Dumnezeu – a zis regele –, că mare bucurie îmi veți face.” „Aflați, seniore – a zis ea –, că numele îi este Feciorul Mării.” La auzul acestora, regele și toți

ceilalți au rămas foarte uimiți; iar regele a spus: „Dacă a cerut cuiva să fie făcut cavaler, nu i se poate aduce vreo vină, căci mult m-a rugat s-o fac și eu l-am amânat; și rău am făcut că am întârziat să-l fac cavaler pe cel ce săvârșește asemenea fapte cavalerești”. „Ah! – a spus Agrajes. Unde l-aș putea găsi?” „Mi-a spus că vă trimite multe salutări – a adăugat domnișoara – și că îl veți afla în războiul din Gaula, de veți ajunge acolo”. „Ah, Doamne, ce vești bune mi-ați adus! – a spus Agrajes. Acum doresc și mai mult să plec și, dacă îl găsesc, niciodată nu mă voi mai despărți de el de bunăvoie”. „Așa e drept – a spus tânăra –, căci el vă iubește foarte mult”. Mare a fost bucuria tuturor auzind veștile bune despre Feciorul Mării. Dar cel mai tare s-a bucurat doamna sa, Oriana, deși se ascundea mai mult ca oricine. Regele le-a întrebat pe domnițe cum a fost făcut cavaler Feciorul Mării și ele i-au povestit totul de-a fir a păr. Și regele a spus: „A aflat mai multă bunăvoință la domniile voastre decât la mine; dar eu l-am amânat spre binele lui căci mi se părea prea tânăr”. Domnița proaspăt sosită i-a transmis lui Agrajes solia adusă din partea celei despre care vom povesti mai departe. Și el a plecat spre Gaula cu o numeroasă suită.

• CAPITOLUL VIII •

Cum regele Lisuarte a pornit solie după fiica sa la curtea regelui Languines și acesta i-a trimis-o împreună cu fiica lui Mabilia, însoțite de cavaleri, doamne și domnișoare de onoare

La zece zile după plecarea lui Agrajes, au sosit în țară trei corăbii, care îl aduceau pe Galdar de Rascuil cu o sută de cavaleri de-ai regelui Lisuarte, împreună cu doamne și domnișoare de onoare, ca să o aducă acasă pe Oriana. Regele Languines l-a primit cu cinste, căci îl socotea un cavaler de ispravă și un bărbat foarte înțelept. Acesta i-a transmis solia regelui, stăpânul său, cum că îl trimite să îi aducă fiica acasă; în afară de asta, Galdar i-a mai spus din partea regelui Lisuarte că îl roagă ca, o dată cu Oriana, să o trimită și pe fiica lui, Mabilia, care va fi slujită și cinstită asemeni propriei sale fiice, după cum îi va fi voia. Regele a fost foarte bucuros și i-a pregătit găteli frumoase; iar pe cavaler, pe doamne și pe domnișoare le-a poftit să rămână câteva zile la curtea sa, unde serbările în cinstea lor s-au ținut lanț, și le-a făcut multe daruri; apoi a poruncit să se pregătească alte corăbii, să fie înzestrate cu toate cele trebuincioase și să fie gata de călătorie mai mulți cavaleri, doamne și domnișoare de onoare, pe care îi socotise cei mai potriviți pentru acest drum. Oriana, văzând că nu e chip să nu plece, s-a hotărât să-și strângă giuvaierurile și, pe când umbla cu ele, a văzut bucata aceea de ceară pe care i-o ceruse Feciorul Mării și, amintindu-și de el, a podidit-o plânsul și a strâns-o în mână, cu durerea iubirii ce o chinuia; ceara s-a sfărâmat și a zărit scrisoarea dinăuntru; citind-o, a văzut că glăsuiește astfel: „Acesta este Amadis cel fără de zile, fecior de rege”. După ce a citit scrisoarea, s-a gândit puțin și a înțeles că Feciorul Mării se numește Amadis și că e fiu de rege. Niciodată vreo inimă omenească n-a simțit atâta bucurie ca a ei. Și, chemând-o pe domnișoara din Danemarca, i-a spus: „Prietenă, vreau să-ți încredințez o taină pe care n-ar trebui să o spun nici

inimii mele; așa că păstrează-o cu sfințenie, ca semn de încredere din partea unei domnițe de neam atât de înalt ca mine și a celui mai viteaz cavaler din lume”. „Așa voi face, stăpână – a răspuns ea –, și nu șovăiți să-mi spuneți ce trebuie să fac”. „Prietenă – i-a spus Oriana –, pleacă să-l găsești pe cavalerul neofit de care mi-ai vorbit și să știi că se numește Feciorul Mării și îl vei afla în Gaula, pe câmpul de luptă; dacă ajungi înaintea lui, așteaptă-l și, de cum îl vei vedea, dă-i această scrisoare și spune-i că din ea își va afla numele ce i s-a dat când a fost aruncat în mare; și să mai știe că am aflat că e fiu de rege și, de vreme ce era atât de viteaz pe când nu știa asta, acum să se străduiască să fie și mai viteaz; și mai spune-i că tatăl meu a trimis după mine să mă întorc la el și că îi trimit solie să plece din Gaula și să vină de îndată în Marea Britanie și să încerce să câștige bunăvoința tatălui meu, când îi voi porunci să facă toate acestea”. Domnișoara de onoare și-a luat rămas bun de la ea și cu solia pe care ați auzit-o a pornit pe drumul spre Gaula; dar despre peripețiile ei vom vorbi la timpul potrivit. Oriana și Mabilia, însoțite de doamne și domnișoare de onoare, după ce regele și regina le-au încredințat grijii Celui de Sus, s-au urcat pe corăbii, iar marinarii au ridicat ancorele, au înălțat pânzele și, cum vremea era frumoasă, au ajuns repede în Marea Britanie, unde au fost primiți cum nu se poate mai bine.

Feciorul Mării a zăcut rănit cincisprezece zile în casa cavalerului și a tinerei lui nepoate, care îl îngrijea; la capătul acestui răstimp, cu toate că rănile încă nu i se vindecaseră de tot, n-a mai vrut să stea și, într-o dimineață de duminică, a pornit la drum împreună cu Gandalin, care nu se despărțise nicio clipă de el. Asta se întâmpla în luna lui prier și, cum intrau într-o pădure, a auzit păsărelele cântând și de jur împrejur erau numai flori; și cum amorul pusese asemenea stăpânire pe el, și-a amintit de iubita lui și a prins să spună: „Ah, Feciorul Mării, nefericitule, fără rang și avuții, cum ai fost atât de îndrăzneț să-ți dai prinse inima și iubirea celei ce e mai presus decât toate celelalte în bunătate, frumusețe și stirpe! Oh, nefericit pentru fiecare din aceste trei lucruri; nici cel mai iscusit cavaler din lume n-ar trebui să îndrăznească a o iubi, căci ea e mai frumoasă decât cel mai viteaz cavaler în armură și bunătatea ei e mai de preț decât bogăția celui mai avut om din lume, iar eu, un nefericit care nu știe nici măcar cine e, voi trăi chinuit de

această nebunie și voi muri fără să îndrăznesc să i-o spun". Și cum mergea el așa dus de pe lume, plângându-și amarul, cu privirea țintă doar în coama calului, ridicându-și ochii, a văzut într-un desiș un cavaler pregătit de luptă, așteptându-și rivalul, care auzise toată jelania Feciorului Mării; și văzând că acesta a tăcut, s-a oprit în fața lui și i-a spus: „Cavalere, îmi pare că vă iubiți mai mult prietena decât pe voi înșivă, punându-vă cenușă în cap și ridicând-o în slăvi pe ea; vreau să-mi spuneți cine este, ca să o iubesc eu, de vreme ce, după cum am auzit, domnia voastră nu sunteți potrivit să slujiți o doamnă atât de nobilă și atât de frumoasă". Feciorul Mării a răspuns: „Domnule cavaler, judecata vă obligă să spuneți ceea ce ați spus, dar restul nu-l veți afla cu niciun chip. Și vă mai spun că iubind-o pe această doamnă, nu veți câștiga nimic bun". „Dacă un bărbat are de înfruntat munci și primejdii – a spus cavalerul – din pricina unei doamne fermecătoare, trebuie să se socotească fericit, căci în cele din urmă va primi răsplata pe care o așteaptă. Și un bărbat care iubește, ca domnia voastră, o femeie atât de deosebită nu trebuie să se plângă, indiferent ce i s-ar întâmpla". Feciorul Mării s-a simțit încurajat de cele auzite, zicându-și că i-au prins bine aceste vorbe înțelepte, și a vrut să plece mai departe, dar celălalt i-a spus: „Stați pe loc, cavalere, căci trebuie să-mi răspundeți la întrebarea ce v-am pus-o, de voie ori de nevoie". „Să n-am parte de bunul Dumnezeu – a răspuns Feciorul Mării –, dacă de bunăvoie vă voi spune eu ori altcineva cu voia mea, ce vreți să știți". „Atunci, pregătiți-vă pe loc de luptă", a spus cavalerul. „Mai mult îmi place să ne luptăm – a spus Feciorul Mării –, decât să vă răspund la întrebare".

Așa că și-au pus coifurile pe cap, și-au luat scuturile și lăncile și, pe când voiau să se îndepărteze unul de altul pentru înfruntare, a apărut o domniță care le-a spus: „Așteptați, domnilor, stați puțin și răspundeți-mi la o întrebare, dacă știți, căci sunt tare grăbită și nu pot aștepta sfârșitul luptei voastre". Ei au întrebat-o ce dorește să știe. „Dacă vreunul din domniile voastre – a răspuns ea – a întâlnit un cavaler neofit căruia i se spune Feciorul Mării", „Și ce vreți de la el?", a întrebat Feciorul Mării. „Îi aduc vești de la Agrajes, prietenul lui și feciorul regelui Scoției". „Așteptați puțin – a spus Feciorul Mării – și vă voi spune ce e cu el"; și s-a năpustit asupra cavalerului care îi striga să se apere; cavalerul l-a izbit în scut atât de puternic, încât lancea i

s-a făcut țăndări în aer, dar Feciorul Mării, care l-a nimerit în plin, l-a doborât la pământ cu cal cu tot; calul s-a ridicat și a dat să fugă. Dar Feciorul Mării l-a prins și i l-a dat cavalerului, spunând: „Domnule cavaler, luați-vă calul și nu mai încercați să aflați de la nimeni ceva împotriva voinței sale”. Acesta și-a luat calul, dar n-a putut încăleca pe dată, căci era zdrobit de căzătură. Feciorul Mării s-a întors spre domnișoară și a întrebat-o: „Prietenă, îl cunoașteți pe cel de care întrebați?” „Nu – a răspuns ea –, căci nu l-am văzut niciodată, dar Agrajes mi-a spus că se va arăta la chip de îndată ce îi voi spune că vin din partea lui”. „Așa este – a spus el – și aflați că eu sunt cel pe care îl căutați”. Și, cum și-a scos coiful, fata i-a văzut chipul și a spus: „Da, da, cred că spuneți adevărul, căci am auzit că frumusețea vă e lăudată ca o minune”. „Ei bine – a spus el –, unde l-ați lăsat pe Agrajes?” „Pe malul unui râu – a răspuns tânăra, –, aproape de-aici, unde se află cu oștenii săi, așteptând să pornească pe mare spre Gaula; dar mai înainte a vrut să afle ce e cu domnia voastră și să faceți drumul împreună”. „Dumnezeu să-l răsplătească – a spus el; și acum, conduceți-ne spre el să-l vedem”. Tânăra a pornit la drum și, nu după mult timp, au văzut corturile ridicate pe malul râului și cavalerii lângă ele; dar pe când ajunseseră aproape, au auzit în spatele lor un glas strigând: „Întoarceți-vă cavalere, căci trebuie, totuși, să-mi răspundeți la întrebare”. El a întors capul și l-a văzut pe cavalerul cu care se luptase mai înainte, însoțit de alt cavaler; punând mâna pe arme, s-a năpustit asupra lor, căci aceștia își aplecaseră lăncile pentru atac și veneau spre el în goana cailor. Cei din corturi, văzându-l pe Feciorul Mării cât de frumos se ține în șa, tare s-au minunat; și, într-adevăr, puteți să mă credeți că n-a fost cavaler, în vremurile acelea, să se țină mai drept în șa și să lupte mai frumos, că tocmai după asta era recunoscut în unele locuri unde el nu voia să se știe cine este; cei doi cavaleri l-au lovit cu lăncile în scut și i l-au turtit, dar nu și platoșa, care era solidă; lăncile lor s-au frânt, iar el l-a lovit pe primul, doborât mai înainte, și l-a izbit atât de puternic, încât l-a trântit la pământ, i-a rupt un braț, lăsându-l ca mort; pierzându-și lancea în luptă, Feciorul Mării a pus mâna pe spadă și s-a avântat asupra celuilalt, care îl ataca, și l-a lovit în coif, atingându-l cu spada în cap; cum voia să-și tragă spada, celuilalt i s-au rupt curelele coifului și coiful i-a căzut pe jos; Feciorul Mării a ridicat

spada să-l lovească, dar celălalt s-a apărat cu scutul și atunci el și-a trecut spada în mâna stângă, i-a apucat scutul și i l-a smuls de după gât izbindu-l cu el, astfel încât cavalerul a căzut pe jos amețit. După care i-a dat armele în grijă lui Gandalin și a plecat cu tânăra spre corturi.

Agrajes, care tare se mai minuna întrebându-se cine o fi cavalerul ce îi învinsese atât de iute pe ceilalți doi, s-a îndreptat spre el și, recunoscându-l, i-a spus: „Domnule, fiți binevenit". Feciorul Mării a descălecat de pe cal și amândoi s-au îmbrățișat; iar când ceilalți au văzut că este chiar Feciorul Mării, tare bucuroși au fost; și Agrajes a spus: „Oh, Doamne! Că tare mult mai doream să vă văd!" Și, de îndată, l-a condus la cortul său, a poruncit să i se scoată armura și să fie aduși în fața lui cavalerii învinși, ce rămăseseră pe câmpul de luptă. Iar când aceștia s-au aflat în fața lui, le-a spus: „Pe Cel de Sus! Mare nechibzuință să vă luptați ca un asemenea cavaler". „E adevărat – a spus cel cu brațul rupt –, dar astăzi ceasul rău m-a făcut să cred că nu e nimic de capul lui și că nu va fi în stare să se apere defel"; și a povestit, apoi, tot ce se petrecuse în pădure, dar n-a îndrăznit să spună nimic despre tânguirile Feciorului Mării. Tare au mai râs toți de răbdarea unuia și de trufia nemăsurată a celuilalt. În ziua aceea s-au odihnit cu toții cu mare plăcere și, a doua zi, au tot călărit, până au ajuns la Palingues, o cetate frumoasă, port la mare la hotarul cu Gaula; aici s-au îmbarcat pe corăbiile lui Agrajes și, cum vântul era prielnic, au călătorit repede și au ajuns în altă cetate din Gaula, al cărei nume era Galfan, iar de-aici au plecat mai departe pe uscat spre Baladin, o cetate unde se afla regele Perion; aici regele continua războiul, dar pierduse mulți oameni, așa că sosirea lor a fost întâmpinată cu multă bucurie și au fost găzduiți cum se cuvine, iar regina Elisena i-a trimis vorbă nepotului ei, Agrajes, să vină să o vadă. Agrajes i-a chemat pe Feciorul Mării și pe alți doi cavaleri să-l însoțească. Regele Perion l-a cercetat pe Feciorul Mării și l-a recunoscut, întâi pentru că îl făcuse cavaler și apoi fiindcă acesta îi venise în ajutor la castelul bătrânului, așa că s-a îndreptat spre el și i-a spus: „Prietene, fiți binevenit și să știți că îmi pun mari nădejdi în domnia voastră: și nici nu mă mai îndoiesc de sfârșitul războiului de vreme ce vă am alături". „Domnule – a spus Feciorul Mării –, vă voi fi de ajutor câte zile voi avea și cât va dura acest război". Pe când vorbeau așa, au ajuns în încăperile

reginei; Agrajes s-a dus să-i sărute mâna, iar ea s-a arătat foarte binevoitoare cu el. Regele i-a spus: „Doamnă, iată-l aici pe viteazul cavaler de care v-am vorbit; cel ce m-a salvat din cea mai mare primejdie a vieții mele, așa că să-l iubiți și să-l prețuiți mai mult decât pe oricare alt cavaler”. Ea a venit spre el și l-a îmbrățișat, iar el a îngenuncheat în fața ei și a spus: „Doamnă, sunt slujitorul sorei voastre și de aceea am venit să vă slujesc, așa că îmi puteți porunci, ca domnia sa”. Regina i-a mulțumit cu multă dragoste în glas și, privindu-l cât e de frumos, și-a amintit de feciorii ei pe care îi pierduse, și a podidit-o plânsul; astfel că plângea pentru cel ce se afla în fața ei, fără să știe; Feciorul Mării i-a spus: „Doamnă, nu mai plângeți, căci în curând, cu ajutorul lui Dumnezeu, al regelui, ai acestui cavaler, ce vă e nepot, și al meu, care vă voi sluji din toată inima, veți fi din nou veselă”. Ea a răspuns: „Bunule prieten, doresc ca domnia voastră, care sunteți cavaler al sorei mele, să fiți găzduit aici la curtea noastră, unde veți avea tot ceea ce vă face trebuință”. Agrajes ar fi vrut să-l ia cu el, dar regele și regina l-au rugat atât de mult să-l lase acolo, încât a trebuit să se învoiască; așa că Feciorul Mării a rămas în grija mamei sale, bucurându-se de toată cinstirea.

Regele Abies și Daganel, vărul său, aflaseră despre sosirea cavalerilor în ajutorul regelui Perion, și Abies, care la vremea aceea era socotit cel mai iscusit cavaler din câți se cunoșteau, a spus: „Dacă regele Perion dorește să se lupte și e viteaz, acum se va război cu noi”. „Eu n-aș face asta – a spus Daganel; se teme prea tare de domnia voastră”. Galain, ducele de Normandia, a spus: „Iată cum îl vom convinge s-o facă: în noaptea asta, eu și Daganel vom porni la drum, astfel ca, în zori, să ajungem aproape de cetatea lui cu un număr potrivit de oameni; regele Abies să rămână ascuns cu restul oamenilor în codrul lui Galpano; în felul acesta le vom da curaj să iasă, și noi, arătându-ne nițel speriați, vom face în așa fel încât să-i atragem în pădure, unde se va afla regele și astfel îi vom nimici pe toți”. „Bine grăit – a spus regele Abies; așa vom face”. Și, de îndată, pregătiți de luptă, împreună cu toți oștenii, au intrat în codru; Daganel și Galain, cel ce îi sfătuise cum să facă, au pornit mai departe spre cetatea regelui și au călătorit toată noaptea. Când s-a făcut dimineață, regele Perion și doamna sa s-au dus să vadă ce face Feciorul Mării; acesta tocmai se sculase și se spăla

pe mâini, dar avea ochii roșii și obrajii scăldați în lacrimi și părea că nu prea dormise peste noapte; și fără îndoială că așa era, căci amintindu-și de iubita lui, gândindu-se la marea suferință pe care i-o pricinuia aceasta, fără nicio speranță, nu mai aștepta altceva decât moartea. Regina l-a chemat pe Gandalin și l-a întrebat: „Prietene, ce s-a întâmplat cu stăpânul tău, căci mi se pare că citesc pe chipul lui o mare tristețe; a avut cumva vreo nemulțumire”? „Stăpână – a răspuns el –, aici e cinstit și răsplătit din belșug, dar are obiceiul să plângă în somn, după cum se vede și acum pe chipul lui”. Și pe când vorbeau ei așa, locuitorii cetății au observat în apropierea zidurilor mulți dușmani înarmați până-n dinți și au prins să strige: „La arme! La arme!” Feciorul Mării, văzând apropierea luptei, s-a înveselit pe dată. Regele i-a spus: „Bunule prieten, dușmanii noștri sunt aici”. Iar el i-a răspuns: „Să ne luăm armele și să-i întâmpinăm”. Regele a poruncit să i se aducă armele; Feciorul Mării așijderea și, de cum și-au pus armurile, au pornit călare spre poarta cetății, unde l-au găsit pe Agrajes care se mâniase de mama focului că nu i se deschide; pentru că Agrajes era unul dintre cei mai inimoși și mai năprasnici în luptă dintre toți cavalerii din lume, ajutat fiind și de forța și de curajul lui, și n-a fost nimeni care să-l întreacă în iscusință în mânuirea armelor; de cum au ajuns aici, Feciorul Mării a spus: „Stăpâne, porunciți să se deschidă poarta”. Regele, căruia nu-i era mai puțin pe plac lupta, a poruncit să fie deschisă poarta și toți cavalerii au ieșit din cetate; când au dat ochii cu dușmanii și au văzut câți sunt, s-ar fi zis că e o nebunie să pornească lupta. Dar Agrajes a dat pinteni armăsarului, spunând: „Acum, vai de cel ce se va împotrivi mai tare”. Și, năpustindu-se asupra dușmanilor, l-a văzut alături de el pe Feciorul Mării, și au pornit cu toții ca unul.

Daganel și Galain, văzându-i năpustindu-se asupra lor, s-au pregătit să-i primească ca pe niște dușmani pe care îi urau de moarte. Feciorul Mării și-a încrucișat lancea cu Galain, care venea spre el, și l-a izbit cu atâta putere, încât l-a trântit la pământ cu cal cu tot, și Galain și-a rupt un picior; Feciorul Mării, care își frânsese lancea, a luat spada în mână și a pornit în goană spre ceilalți, ca un leu turbat, făcând minuni când lovea în toate părțile, încât înaintea spadei sale nu rămânea nimeni nedoborât, fie mort, fie rănit; dar îl împresuraseră atât de mulți dușmani, încât calul său nu se mai putea mișca defel și era tare

încolțit. Agrajes, văzându-l, s-a îndreptat spre el cu câțiva dintre oamenii săi și le-a pricinuit pierderi mari dușmanilor. Regele Perion, cu mult curaj, sosise, între timp, cu toți oamenii săi, cuprins de dorința de a-și lovi dușmanul, și Daganel i-a ieșit în întâmpinare cu multă vitejie. Și unii și ceilalți s-au contopit într-un singur vârtej. Puteai să-l vezi pe Feciorul Mării săvârșind isprăvi fără pereche, doborând și ucigând pe toți câți îi stăteau în cale, că nu era om să îndrăznească să-l înfrunte; iar el se azvârlea printre dușmani, făcând roată în jur, ca un leu furios. Agrajes, văzându-l ce face, a prins și mai mult curaj decât înainte și a strigat din răsputeri ca să-și îmbărbăteze oamenii: „Cavaleri, priviți-l pe cel mai iscusit și mai viteaz cavaler din câți s-au născut vreodată”. Când Daganel a văzut cum îi pier oamenii, a pornit spre Feciorul Mării, ca un cavaler viteaz ce se afla, vrând să-i rănească armăsarul, ca astfel să cadă printre cei ce fugeau, dar n-a reușit; Feciorul Mării, în schimb, l-a lovit în coif atât de tare, încât curelele s-au rupt și coiful i-a zburat din cap. Regele Perion, ce tocmai sosise în ajutorul Feciorului Mării, l-a izbit cu spada pe Daganel și i-a crăpat țeasta până la dinți. Atunci, muntenii și cei din Normandia s-au dat învinși și au rupt-o la fugă spre locul unde se afla regele Abies, mulți dintre ei strigând: „Ah, rege Abies! De ce zăbovești atât de mult și lași să fim uciși?” Regele Perion, urmărindu-i în luptă pe dușmani, a dat în curând peste regele Abies al Irlandei cu toți ai săi, care venea strigând: „Pe ei, acum! Să nu rămână suflet de om în viață, și străduiți-vă să pătrundeți cu ei în cetate!” Când regele Perion și oamenii săi i-au văzut pe aceștia, de care nu știau că se află aici, s-au speriat cam tare, căci erau osteniți de-acum și nu mai aveau lănci; și mai știau că acest rege Abies e unul dintre cei mai iscusiți cavaleri din lume și de el se temeau cel mai mult; dar Feciorul Mării a prins a le grăi: „Acum, cavalerilor, cu orice preț trebuie să ne apărăm onoarea în fața acestor nerușinați”; și i-a adunat în jurul lui pe toți câți se împrăștiaseră; cei din Irlanda, odihniți și porniți să facă rău, s-au năpustit asupra lor cu atâta înverșunare, de nu-ți venea să-ți crezi ochilor. Regele Abies, câtă vreme i-a fost lancea întreagă, n-a lăsat cavaler în șa, iar după ce a rămas fără lance, apucând spada, s-a pornit să izbească în dușmani cu atâta sete, rănindu-i și doborându-i, că îi cuprinsese spaima și pe aceștia și pe ai lui. Astfel că, oamenii regelui Perion, nemaiputându-i sta împotrivă, începuseră să se

tragă spre cetate. Feciorul Mării, văzând că lupta merge prost, s-a pornit să atace cu și mai mare înverșunare; pentru ca oamenii lui să nu fugă de-a valma, se năpustise între ai lui și ceilalți, rănindu-i și omorându-i pe cei din Irlanda, astfel încât oștenii săi să nu dea bir cu fugiții. Agrajes și regele Perion, văzând în ce primejdie mare se află și ce făptuiește, au rămas împreună cu el. Astfel că toți trei făceau scut oamenilor lor și le dădeau atâta de furcă dușmanilor, încât regele Abies îi tot îmboldea pe oamenii săi să-i lovească, pentru ca, urmărindu-i, să intre în cetate o dată cu ei, nădăjduind că astfel lupta se va încheia. Și în zorul acesta, cum ați auzit, au ajuns la poarta cetății, unde, de n-ar fi fost cei trei cavaleri, ar fi intrat cu toții; iar cei trei au respins atâtea atacuri și au dat asemenea lovituri, că e de minune cum de au reușit. Regele Abies, socotea că oamenii săi intraseră în cetate și a pornit și el într-acolo, dar n-a fost să fie așa; și tare s-a mâhnit văzând câte se întâmplă și, mai cu seamă, aflând că Daganel și Galain sunt morți; atunci s-a apropiat de el unul dintre cavalerii săi și i-a spus: „Stăpâne, îl vedeți pe cavalerul acela pe calul alb? Face adevărate minuni; el i-a ucis pe căpitanii domniei voastre și încă pe mulți alții”. Adică, voia să spună că acesta e Feciorul Mării, care călărea armăsarul bălan al lui Galpano. Regele Abies s-a apropiat de el și i-a spus: „Cavalere, din pricina domniei voastre a murit omul pe care îl iubeam cel mai mult pe lume. Dar vă voi face să plătiți scump fapta, dacă mai vreți să luptați”. „Vremea nu e potrivită acum – a răspuns Feciorul Mării – să mă lupt cu domnia voastră, căci aveți oșteni mulți și odihniți, iar noi puțini și foarte obosiți, așa că ar fi o minune să vă putem sta împotrivă, dar de vreți să vă răzbunați ca un adevărat cavaler, cum ați spus, și să vă dovediți vitejia ce vă e lăudată, alegeți dintre oamenii voștri pe cei ce vă sunt mai pe plac și eu voi face așijderi cu oamenii mei, și astfel, fiind deopotrivă, veți putea dobândi mai multă cinste în luptă dreaptă, decât venind cu oșteni mult mai numeroși și cu nemăsurată trufie să puneți stăpânire pe bunul altuia, fără nicio pricină”. „Atunci – a răspuns regele Abies –, spuneți pe loc, câți cavaleri vreți să lupte?” „Dacă e să hotărăsc eu – a spus Feciorul Mării –, vă voi face altă propunere ce s-ar putea să vă fie mai pe plac; domnia voastră sunteți mânios pe mine pentru cele ce am săvârșit, iar eu pe domnia voastră pentru cele ce săvârșiți pe aceste pământuri, așa că nu e drept ca din vina noastră să mai

pătimească altcineva; așadar, să ne luptăm noi doi și chiar acum, dacă oamenii voștri și ai noștri deopotrivă vor făgădui să nu se miște din loc până la sfârșitul luptei”. „Așa să fie” – a spus regele Abies și a trimis după zece cavaleri, cei mai buni dintre ai săi, care, împreună cu alți zece, aleși de Feciorul Mării, să stea de strajă pe câmpul de luptă ca nimeni să nu miște, indiferent ce s-o întâmpla cu cei doi, de bine ori de rău. Regele Perion și Agrajes l-au sfătuit să nu lupte decât a doua zi, căci era rănit, dar nu l-au putut împiedica, fiindcă el dorea să lupte mai mult decât orice pe lume, și asta din două motive: primul, ca să-și încerce puterile cu cel despre care se spunea că este cel mai iscusit cavaler din lume, iar celălalt, fiindcă, dacă l-ar fi învins, ar fi pus capăt războiului și ar fi putut pleca s-o vadă pe doamna sa, Oriana, căci tot sufletul și dorințele lui spre ea se îndreptau.

• CAPITOLUL IX •

Cum s-a luptat Feciorul Mării cu regele Abies pentru a hotărî soarta războiului pe care acesta îl purta cu regele Perion al Gaulei

Văzând cei dintr-o tabără și cei din cealaltă că ziua este pe sfârșite, au hotărât, împotriva voinței celor doi, ca înfruntarea hotărâtă între regele Abies și Feciorul Mării, așa cum ați auzit, să se amâne pentru a doua zi. Și, atât ca să-și mai repare armele și să-și mai oblojească rănile, cât și pentru că toți oamenii din ambele tabere, tare zdrobiți și obosiți, doreau un răgaz de odihnă, fiecare s-a îndreptat spre locul unde trăsese. Feciorul Mării a intrat în cetate cu regele Perion și cu Agrajes și, cum avea capul descoperit, toți spuneau: „Ah, viteazule cavaler, să te-ajute Dumnezeu și să-ți dea cinstea de a duce la bun sfârșit ceea ce ai început! Ah, ce frumusețe de cavaler, care face cinste ordinului cavaleresc, căci îi apără măreția și faima împotriva tuturor!” Pe când intrau ei în încăperile regelui, le-a ieșit în cale o domnișoară, care i-a spus Feciorului Mării: „Domnule, regina vă roagă să nu vă scoateți armura decât în încăperile voastre, unde vă așteaptă”. Aceasta se făcuse la sfatul regelui, care i-a spus: „Prietene, mergeți la regină și să vă însoțească Agrajes”. După care regele a pornit spre odăile sale, iar Agrajes și Feciorul Mării spre ale acestuia din urmă, unde au găsit-o pe regină cu multe doamne și domnițe, care i-au ajutat să-și scoată armurile; regina însă nu a îngăduit nimănui să-l atingă pe Feciorul Mării, ci ea însăși i-a scos armura și l-a îmbrăcat cu o pelerină. În acest timp, a sosit și regele și văzând că Feciorul Mării este rănit, a spus: „De ce nu ați mai amânat lupta?” „Nu este nevoie – a răspuns Feciorul Mării –, căci nu sunt răni ce mă împiedică să lupt.” Apoi, i-au îngrijit rănile și l-au așezat la masă. A doua zi dimineață, regina a venit în odăile cavalerilor cu toate doamnele sale și i-a găsit stând de vorbă cu regele; apoi, după liturghie, Feciorul Mării și-a îmbrăcat armura și și-a luat armele, nu pe cele avute în bătălia din cealaltă zi, căci nu mai puteau fi folosite, ci altele, mult mai frumoase și mai

solide și, luându-și rămas bun de la regină, doamne și domnițe, a încălecat pe un armăsar odihnit ce îl aștepta la ieșire; regele Perion îi ducea coiful, Agrajes scutul și un cavaler bătrân, pe numele său Aganon, prețuit foarte pentru vitejia sa, îi ducea lancea; acesta, datorită faimei sale din trecut, atât în privința curajului cât și a virtuții, fusese ales să fie al treilea însoțitor al Feciorului Mării, alături de rege și de feciorul de rege. Scutul avea pictat pe un câmp de aur doi lei sinilii, față în față, de păreau a fi vrut să se muște. Când au ieșit pe poarta cetății, l-au văzut pe regele Abies călare pe un armăsar negru, cu armura pe el, dar fără coif pe cap. Cei din cetate și cei din oștirea dușmană se așezaseră în așa fel încât să vadă cât mai bine lupta; câmpul de luptă fusese însemnat și în jurul arenei se ridicaseră multe tribune. Cei doi și-au pus coifurile pe cap și și-au luat scuturile; regele Abies și-a petrecut scutul pe după gât; herbul lui era un câmp siniliu pe care era zugrăvit un uriaș și, alături, un cavaler ce îi tăia capul. Purta aceste însemne pentru că se luptase cu un uriaș ce năvălise în țara lui și i-o prăpădise toată și, așa cum îi tăiase capul, așa pusese să se înfățișeze întâmplarea pe scutul lui. Din clipa când au pus mâna pe arme, toată lumea s-a îmbulzit în jurul câmpului, fiecare rugându-se Domnului pentru cavalerul său; ei s-au năpustit unul împotriva celuilalt, fără zăbavă, în cea mai mare goană a cailor, căci amândoi erau voinici și curajoși, și, de la prima întâlnire, armurile li s-au înfundat, lăncile s-au frânt, iar ei, încleștându-se unul cu altul, cu cai cu tot, cu nemaivăzută forță, s-au prăbușit la pământ, fiecare în câte o parte, și toți au crezut că au murit; frânturi de lance rămăseseră înfipte în scuturi și fierul le pătrunsese în trupuri, dar cum amândoi erau iuți și cu inimi curajoase, s-au ridicat repede și, îndepărtând de pe ei bucățile de lănci, au pus mâna pe spade și s-au izbit cu atâta înverșunare, încât cei din preajmă s-au înspăimântat privindu-i; bătălia însă părea inegală, nu pentru că Feciorul Mării n-ar fi fost bine făcut și de înălțime potrivită, ci fiindcă regele Abies era atât de voinic, că niciodată nu întâlnise vreun cavaler pe care să nu-l întreacă în înălțime cu o palmă, iar mâinile sale păreau ale unui uriaș; regele Abies era foarte iubit de oamenii săi și știa să se poarte cum se cuvine, dar era trufaș mai mult decât trebuie. Bătălia era atât de sălbatică, iar ei se luptau cu asemenea iuțeală, fără pic de răgaz, și loviturile erau atât de puternice, de parcă se înfruntau

douăzeci de cavaleri. Se izbeau în scuturile din care cădeau pe câmp țăndări mari, își înfundau coifurile cu lovituri și își ciopârțeau armurile. Și, astfel, fiecare îi arăta celuilalt forța și vitejia sa; tăria și iscusința loviturilor de spadă făcuseră ca armurile să nu le mai fie de mare folos, și, de cele mai multe ori, tăiau în carne vie, căci nici din scuturi nu mai rămăsese mare lucru cu ce să se apere; și din trupurile lor curgea atâta sânge, că era de minune că se mai țin pe picioare, dar se arătau atât de înfierbântați de luptă, că aproape nu mai simțeau durerea. Și s-au luptat așa preț de trei ceasuri, fără să dea semne, vreo clipă, de slăbiciune ori lașitate, ci dimpotrivă, înfruntându-se cu multă îndârjire; dar cum soarele le încingea armurile, începură să-și simtă oboseala, și atunci regele Abies a spus: „Să stăm să ne îndreptăm coifurile și, dacă vrei, să ne odihnim; nu vom pierde prea multă vreme; și cu toate că te urăsc, te prețuiesc mai mult decât pe toți cavalerii cu care m-am luptat; dar faptul că te prețuiesc nu mă va împiedica să te pedepsesc, pentru că l-ai ucis pe cel pe care l-am iubit atât de mult și pentru că mare rușine mi-ai făcut stându-mi împotrivă atâta vreme în luptă, în fața atâtor bărbați viteji”. Feciorul Mării i-a răspuns: „Rege Abies, de asta te rușinezi și nu de faptul că vii plin de trufie să faci atâta rău unor oameni ce nu ți-au greșit? Cugetă că oamenii, mai cu osebire regii, nu au a face ceea ce pot, ci ceea ce trebuie, pentru că adesea se întâmplă ca răul și vătămările pe care vor să le săvârșească asupra altora să se întoarcă, în cele din urmă, asupra lor, și pierd totul, ba uneori chiar și viața; și acum, când vrei să te las să te odihnești, gândește-te la cei pe care îi încolțeai fără milă și fără să le lași odihnă și, fiindcă simți ceea ce îi făceai pe ei să simtă, pregătește-te de luptă, căci, după voia mea, nu te vei odihni”. Regele Abies și-a luat spada și partea din scut ce-i mai rămăsese și i-a spus: „Patima aceasta îți va fi pierzania, căci nu vei pleca din această baltă de sânge cu capul pe umeri”. „Arată-ți puterea, acum – i-a răspuns Feciorul Mării –, căci nu vei avea odihnă până nu-ți vei da duhul ori nu-ți vei pierde onoarea”; și s-au năpustit la luptă și mai înverșunați ca înainte, și se loveau cu atâta furie, de parcă atunci ar fi început înfruntarea și nu și-ar fi dat nicio lovitură în ziua aceea. Regele Abies, cum era tare priceput, de mult ce mânuise armele, se lupta cu mare știință, ferindu-se de lovituri și lovind acolo unde putea face mai mult rău; dar minunile săvârșite de

Feciorul Mării, prin iuțeala, forța și loviturile puternice pe care i le dădea, i-au dat peste cap toată știința și, în ciuda voinței lui, nemaiputând să-i reziste, pierdea teren; Feciorul Mării sfârșise prin a-i smulge din mână restul de scut și, cum nu mai avea cu ce să se apere, îi sfârtecă trupul în multe locuri și sângele i se scurgea în valuri; regele nu mai putea să dea nicio lovitură, sabia i se răsucea în mână și era atât de chinuit încât, întorcându-se aproape cu spatele, căuta un adăpost, înspăimântat de spada pe care o simțea atât de crunt; când a văzut că nu îl așteaptă decât moartea, a apucat din nou spada cu amândouă mâinile și s-a îndreptat spre Feciorul Mării, vrând să-l lovească în coif; acesta însă a înălțat scutul să se apere de lovitură și spada a pătruns atât de adânc în scut, încât celălalt n-a mai putut s-o scoată și Feciorul Mării, trăgându-se într-o parte, l-a prins descoperit și l-a lovit în piciorul stâng atât de tare, încât i-a retezat jumătate din el, și regele s-a întins pe jos. Feciorul Mării s-a repezit asupra lui și, scoțându-i coiful, i-a spus: „Rege Abies, ești mort dacă nu te dai învins”. Regele a răspuns: „Mort sunt, cu-adevărat, dar nu învins, și cred, într-adevăr, că m-a ucis trufia; dar, rogu-te, cruță-i pe tovarășii mei de arme și nu le face vreun rău, iar ei mă vor duce în țara mea, căci eu te iert pe tine și pe cei pe care îi urăsc și voi porunci ca regelui Perion să-i fie înapoiate toate bunurile câte i-am luat; și te mai rog să-mi aduci un duhovnic, căci îmi dau sufletul”.

Auzind acestea, Feciorul Mării a simțit o mare durere în suflet, deși știa că celălalt nu s-ar fi milostivit de el dacă ar mai fi fost în puteri. După ce s-au petrecut toate câte ați auzit, toți cei din oastea vrăjmașă și din cetate s-au adunat în pace în jurul lor și regele Abies a poruncit să i se înapoieze regelui Perion tot ceea ce îi luase, iar acesta i-a lăsat în libertate oamenii din oaste ca să îl ducă înapoi în țara sa; după ce a primit sfintele taine ale bisericii, regele Abies și-a dat duhul; vasalii lui l-au purtat în țara sa cu mult plânset și jale. Feciorul Mării, însoțit de regele Perion, de Agrajes și de ceilalți nobili de seamă din tabăra lor, a părăsit câmpul de luptă încununat de acea glorie pe care o câștigă de obicei învingătorii în bătălie, acum însă fiind vorba nu numai de onoare, ci de redobândirea unui regat ce era sortit pieirii, și s-a îndreptat spre cetate. Domnița din Danemarca, ce venise să-l caute din partea Orianei, așa cum v-am mai spus, sosise acolo în vremea când începuse lupta și, când a văzut cum se

sfârșește, cu victoria Feciorului Mării, s-a apropiat de el și i-a spus: „Fecior al Mării, veniți să vorbim între patru ochi și vă voi spune mai multe decât știți voi înșivă despre domnia voastră”. El a ascultat-o cum se cuvine și s-au îndepărtat de ceilalți, luând-o peste câmp; domnița i-a spus: „Oriana, prietena voastră, vă trimite această scrisoare în care se află scris numele vostru”. El a luat scrisoarea, dar nu a înțeles nimic din ceea ce îi spusese fata, atât de tare se tulburase auzind numele doamnei sale, ba mai mult chiar, a scăpat scrisoarea din mână și frâul pe coama calului și parcă își pierduse cunoștința. Domnița i-a cerut unui oștean ce văzuse lupta să-i aducă scrisoarea care căzuse pe jos și s-a întors la Feciorul Mării; toți priveau ce se întâmplă și se minunau cât de tare îl tulburaseră veștile aduse de acea domnișoară; ea i-a spus: „Ce înseamnă asta, domnule? Atât de necuviincios primiți solia celei mai nobile domnițe din lume, a celei ce vă iubește nespus și m-a făcut să îndur atâta osteneală până să vă găsesc?” „Prietenă – i-a răspuns el –, n-am înțeles ce mi-ați spus, datorită răului ce m-a cuprins, așa cum mi s-a mai întâmplat o dată în fața voastră.” Domnișoara de onoare a spus: „Domnule, nu trebuie să vă feriți de mine, căci eu știu mai multe despre domnia voastră și despre stăpâna mea decât știți voi înșivă, căci așa a dorit ea; și vreau să vă spun că, dacă o iubiți, să nu faceți vreo greșeală, pentru că ea vă iubește atât de mult, încât dragostea ei nu poate încăpea în câteva vorbe; aflați că a plecat acasă la tatăl ei și vă trimite vorbă că, de îndată ce veți sfârși războiul și veți pleca de aici, să veniți în Marea Britanie și să căutați să rămâneți alături de tatăl ei cât vă va cere ea; și a mai spus că a aflat că sunteți fecior de rege și nu e mai puțin bucuroasă decât domnia voastră de vestea asta; și că, dacă atunci când nu știați din ce neam vă trageți erați atât de viteaz, să vă străduiți, acum, să fiți încă mai viteaz”. După care i-a dat scrisoarea și a adăugat: „Iată scrisoarea aceasta, unde se află înscris numele vostru, pe care o aveați legată de gât când ați fost aruncat în mare”. El a luat scrisoarea și a exclamat: „Oh, scrisoare! Atât de bine păstrată de doamna căreia îi aparține inima mea, de cea din pricina căreia de multe ori m-am simțit în pragul morții, dar dacă am avut parte de dureri și chinuri datorită ei, în mult mai mare măsură mă simt acum fericit. Ah, Dumnezeule Atotputernic! Fă să vină vremea să o pot sluji pe această doamnă pentru favoarea pe care mi-o face”. Și, citind

scrisoarea, a aflat că numele său adevărat este Amadis. Domnișoara de onoare i-a spus: „Domnule, acum, că mi-am împlinit solia, aș vrea să mă întorc de-ndată la stăpâna mea”. „Ah, domniță – a spus Feciorul Mării –, pentru Dumnezeu, rămâneți să vă odihniți trei zile și nu vă despărțiți în niciun chip de mine, iar eu vă voi duce peste tot pe unde vă e voia.” „Am venit la voi – a răspuns domnișoara de onoare – și nu voi face alta decât ce porunciți.” Sfârșind astfel vorba dintre ei, Feciorul Mării s-a îndreptat în grabă spre rege și Agrajes, care îl așteptau; și pe când intrau în cetate, toată lumea spunea: „Bun venit viteazului cavaler, mulțumită căruia ne-am redobândit onoarea și voia bună”. Așa au mers până la palat unde, în odăile Feciorului Mării, îi aștepta regina cu doamnele și domnișoarele ei de onoare, bucuroase foarte; după ce s-a dat jos de pe cal și regina i-a scos cu mâna ei armura, l-a îmbrățișat; apoi au venit doftori învățați să-i îngrijească rănile, care erau multe, dar niciuna să-l supere tare. Regele dorea ca Feciorul Mării și Agrajes să ia masa cu el, dar Feciorul Mării a vrut să stea la masă cu domnișoara de onoare, în semn de prețuire, căci înțelesese bine că aceasta putea să-l lecuiască de mare parte din frământările sale. Astfel s-a odihnit plin de bucurie câteva zile, mai cu seamă din pricina veștilor bune primite, așa că nici încercările din trecut, nici rănile de-acum nu l-au împiedicat să se ridice din pat și să se plimbe prin palat, stând tot timpul de vorbă cu domnița pe care o oprise să nu plece până ce el nu va putea îmbrăca armura ca să o însoțească. Dar o întâmplare miraculoasă, petrecută chiar în acel timp, a făcut ca el să mai întârzie câteva zile și domnișoara să plece singură, așa cum veți vedea mai departe.

• CAPITOLUL X •

Cum a fost recunoscut Feciorul Mării de regele Perion, tatăl său, și de mama sa, Elisena

V-am povestit la început cum regele Perion îi dăduse reginei Elisena, pe când era iubita lui, unul dintre cele două inele pe care le purta pe mână, amândouă la fel, fără nicio deosebire între ele și cum, atunci când Feciorul Mării a fost pus într-o lădiță și i s-a dat drumul pe apă, purta la gât acel inel; cum, după aceea, Gandales, tutorele său, i-l dăduse Feciorului Mării împreună cu spada; regele Perion o întrebase de mai multe ori pe regină de inel. Iar ea, rușinată că nu mai știa unde îl pusese, îi răspunsese că îl pierduse. Așa stând lucrurile, o dată, pe când Feciorul Mării se plimba printr-o încăpere stând de vorbă cu domnișoara de onoare, a văzut-o pe Melicia, fiica regelui, plângând, și a întrebat-o ce i s-a întâmplat. Copila i-a răspuns: „Seniore, am pierdut un inel pe care regele mi l-a dat să i-l păstrez câtă vreme doarme". „Atunci, o să-ți dăruiesc eu altul – a spus el –, la fel de frumos sau chiar mai frumos, pe care să i-l dai în schimb." Și și-a scos din deget un inel și i l-a dat. „Acesta e inelul pe care l-am pierdut eu." „Nu", a răspuns el. „Atunci este singurul inel din lume care seamănă leit cu celălalt", a spus copila. „Cu-atât mai bine; i-l vei putea da pe acesta în locul celuilalt", a răspuns Feciorul Mării și, lăsând-o singură, s-a îndreptat spre odaia sa împreună cu domnișoara de onoare și s-a întins într-un pat, iar ea în altul, ce se afla acolo. Regele s-a trezit și i-a cerut fiicei sale să-i înapoieze inelul, iar ea i l-a dat pe cel pe care îl avea; el și l-a pus în deget, crezând că e al lui, dar într-un ungher al încăperii l-a zărit pe celălalt, pierdut de fiică-sa și, luându-l de jos, l-a pus alături de celălalt și și-a dat seama că unul din ele este cel pe care i-l dăduse reginei; așa că a întrebat-o pe copilă: „Ce-i povestea asta cu inelul?" Ea, cum se temea tare de el, a spus: „Pe Sfântul Dumnezeu, stăpâne, iertare! Am pierdut inelul vostru și cum a trecut pe aici Feciorul Mării și m-a văzut plângând, mi-a dat inelul acesta și eu am crezut că este al vostru". Pe rege l-a încercat bănuiala că,

datorită marii vitejii a Feciorului Mării și a frumuseții sale nemăsurate, regina ar fi avut vreun gând necuviincios, și, luându-și spada, a intrat în odaia reginei și, după ce a închis ușa, a spus: „Doamnă, niciodată nu mi-ați arătat inelul pe care vi-l dăruisem, și iată că Feciorul Mării i l-a dat chiar acum Meliciei. Ce să însemne asta? Iată-l aici, îl vedeți? Ei bine, spuneți-mi unde s-a aflat și, dacă mă mințiți, veți plăti cu capul”. Regina, văzându-l mânios foarte, s-a aruncat la picioarele lui și i-a spus: „Ah, stăpâne, iertare în numele Domnului! Dacă mă bănuiți de lucruri rele, vă voi mărturisi marea mea durere, pe care până acum v-am ascuns-o”. Și a izbucnit în hohote de plâns, zgâriindu-și fața cu mâinile și i-a povestit cum și-a aruncat fiul în râu, împreună cu spada și acel inel. „Sfântă Fecioară – a spus, atunci, regele –, încep să cred că acesta e feciorul nostru”. Regina a întins mâinile spre el, zicând: „Așa să dea Dumnezeu Atotputernicul”. „Să mergem chiar acum la el, împreună – a spus regele –, și să-l întrebăm care îi e povestea”. Amândoi am pornit de îndată spre odaia unde se afla Feciorul Mării și l-au găsit dormind cât se poate de liniștit; regina nu făcea alta decât să plângă din pricina bănuielilor ce o loveau atât de nedrept. Regele însă a luat în mână spada ce se afla la căpătâiul patului și privind-o bine, a recunoscut-o pe loc, ca unul care dăduse cu ea lovituri multe și strașnice, și i-a spus reginei: „Pe Dumnezeul meu, spada aceasta o cunosc foarte bine și acum cred mai mult în tot ceea ce mi-ați povestit”. „Ah, stăpâne – a spus regina –, să nu-l mai lăsăm să doarmă, căci inima mea mult se chinuiește”; și, îndreptându-se spre el, l-a apucat de mână și l-a tras puțin spre ea, spunând: „Prietene, seniore, ajutați-mă să scap de frământarea și tristețea ce mă macină”. El s-a trezit și, văzând-o plângând în hohote, a spus: „Doamnă, dar ce vi s-a întâmplat? Dacă stă în puterile mele să vă ajut, porunciți, și vă voi îndeplini porunca chiar cu prețul vieții”. „Ah, prietene! – a spus regina; ajutați-ne doar cu o vorbă și spuneți-ne al cui fiu sunteți.” „Nu știu, așa să mă ajute Dumnezeu – a răspuns el –, pentru că, printr-o întâmplare nemaipomenită, am fost găsit pe mare.” Regina, foarte tulburată, s-a prăbușit la picioarele lui, iar el a îngenuncheat în fața ei și a spus: „Vai, Doamne! Dar ce s-a întâmplat?” Ea i-a răspuns plângând: „Fiule, iată-i aici pe tatăl și pe mama ta”. La acestea, el a exclamat: „Maică Precistă! Dar ce-mi aud urechile?” Regina, strângându-l în brațe, s-a ridicat și

i-a spus: „Fiule, Dumnezeu, în marea lui bunătate, a vrut să îndreptăm acea greșeală săvârșită de mine din mare teamă, căci eu, fiul meu, ca o mamă rea, te-am aruncat în mare; iar aici, iată-l pe regele care te-a zămislit”. El, atunci, a îngenuncheat și le-a sărutat mâinile, cu lacrimi de bucurie în ochi, aducând mulțumiri Domnului pentru că îl salvase de atâtea primejdii, pentru ca, în cele din urmă, să se bucure de astfel de cinste și noroc, având asemenea tată și mamă. Regina l-a întrebat: „Fiule, știi oare dacă ai alt nume afară de cel pe care îl porți?” „Da, doamnă, știu – a răspuns el –, căci pe când părăseam câmpul de luptă, domnișoara aceea din Danemarca mi-a dat o scrisoare pe care o aveam asupra mea, turnată în ceară, când am fost lăsat în voia mării, unde se spune că mă numesc Amadis.” Și, de îndată, a scos-o din sân și i-a arătat-o; ei și-au dat seama că e cea pe care o scrisese Darioleta cu mâna ei, și regina a spus: „Fiul meu iubit, când a fost scrisă această scrisoare, eram sfâșiată de tristețe și durere, iar acum sunt toată numai fericire și bucurie, binecuvântat fie Domnul! Și, de acum înainte, acest nume să îl porți”. „Așa voi face”, a spus el. Și i s-a spus Amadis, iar în multe alte locuri, Amadis de Gaula. E de prisos să vă mai spun cât s-a bucurat Agrajes, vărul lui, de aceste noutăți, și toți ceilalți din regat, căci părinții și rudele se simt întăriți și bucuroși când își regăsesc copiii pierduți, chiar de sunt neascultători și porniți spre rele. Așa că, închipuiți-vă, bucuria de a regăsi un fiu socotit în toată lumea un model de dreptate și strălucire.

Drept care, neavând rost să mai vorbim despre asta, vă voi povesti ce s-a întâmplat mai apoi. Domnișoara din Danemarca i-a spus lui Amadis: „Seniore Amadis, aș vrea să plec să duc aceste vești bune stăpânei mele, căci tare se va bucura, iar domnia voastră rămâneți să bucurați și să înveseliți acești ochi ce au vărsat atâtea lacrimi de dorul vostru”. Lui i s-au umplut ochii de lacrimi ce au prins să i se prelingă șiroaie pe obraz și a spus: „Prietenă, mergeți cu Dumnezeu, căci viața mea e în mâinile voastre; aveți milă de ea, fiindcă prea mare ar fi îndrăzneala să-i cer acest lucru doamnei mele după marele bine ce mi-a făcut; voi veni acolo foarte curând să o slujesc, și voi purta o armură la fel ca cea pe care am avut-o în lupta cu regele Abies; și astfel mă veți putea recunoaște, de nu va fi alt chip să aflați de mine”. Agrajes și-a luat, de asemenea, rămas bun de la

el, spunându-i cum că domnița căreia îi dăduse capul lui Galpano, ca răzbunare pentru rușinea ce-i făcuse acesta, îi adusese solie de la Olinda, stăpâna ei, fiica regelui Vanain al Norvegiei, să vină să o vadă cât de curând. Aceasta îi devenise prietenă în vremea când el și unchiul lui, don Galvanes, călătoriseră în acel regat. Acest don Galvanes era frate cu tatăl lui și, fiindcă nu avea altă avere decât un biet castel, i se spunea Galvanes fără de Țară; Agrajes a adăugat: „Domnule și vărul meu, aș dori mai mult decât orice pe lume să vă însoțesc, dar inima mea, ce se află în mare suferință, nu-mi îngăduie alta decât să mă duc să o văd pe cea care, de aproape sau de departe, mă ține în puterea ei, și aș vrea să știu unde vă voi putea găsi când mă voi întoarce”. „Domnule – a răspuns Amadis –, cred că mă veți afla la curtea regelui Lisuarte, căci mi s-a spus că acolo se află floarea florilor cavalerilor, așa cum nu mai există la nicio altă curte de rege ori de împărat din lume; și vă rog să încredințați pe rege, tatăl vostru, și pe mama voastră că se pot bizui pe spada și credința mea la fel ca pe ale voastre, datorită felului în care m-au crescut.” Agrajes și-a luat rămas bun de la rege și de la regină, mătușa lui, și a pornit călare cu escorta sa, însoțit de rege și de Amadis, în semn de înaltă cinstire; dar, pe când ieșeau pe poarta cetății, au întâlnit o tânără care, apucând de frâu calul regelui, i-a spus: „Amintește-ți, maiestate, că o domniță ți-a spus că, atunci când vei recâștiga ce-ai pierdut, regatul Irlandei își va pierde floarea cavalerilor, și vezi cum am grăit adevărat, căci ți-ai redobândit fiul pe care îl pierduseși și a murit viteazul rege Abies, floarea cavalerilor din Irlanda. Și îți mai spun ceva: acolo nu va mai domni altcineva, până ce nu va sosi bunul frate al stăpânei, ce, cu trufie și prin puterea armelor, va cere să i se închine alte regate, și acesta va muri de mâna celui ce va muri din cauza ființei pe care o va iubi cel mai mult pe lume. Acesta va fi Marlot de Irlanda, fratele reginei Irlandei, pe care îl va ucide Tristan de Leonis pentru că îi va cere unchiului său, Marc de Cornwall, să i se închine ca vasal, iar Tristan va muri apoi datorită reginei ce, așa cum știu, va fi ființa pe care o va iubi el cel mai mult pe lume. Asta m-a trimis să-ți spun Urganda, stăpâna mea”. Amadis i-a spus: „Domnișoară, spuneți-i stăpânei voastre că îi trimite multe plecăciuni cavalerul căruia i-a dăruit lancea și că acum am văzut că e adevărat ce mi-a spus, cum că voi salva cu

această lance casa din care am ieșit întâia oară, căci l-am salvat pe tatăl meu, regele, ce era gata să-și piardă viața". Domnița și-a urmat calea, iar Agrajes, despărțindu-se de rege și de Amadis, a pornit pe drumul lui, unde îl vom părăsi până la timpul cuvenit. Regele Perion a poruncit să se adune Sfatul țării, pentru ca toți să-l cunoască pe fiul său, Amadis; și se făcură multe serbări și întreceri întru cinstirea și slujirea seniorului pe care îl adusese Dumnezeu, toți nădăjduind că vor trăi în bună pace și cinste cu el și cu tatăl lui la cârmă. Așa a aflat Amadis cum l-a răpit un uriaș pe don Galaor, fratele său, și și-a pus în minte să n-aibă odihnă până nu va ști ce se va fi întâmplat cu el, și să-l aducă înapoi cu ajutorul armelor ori în orice alt chip va fi cu putință. Multe s-au petrecut atunci la Sfatul țării și multe daruri a făcut regele, și ar fi prea lungă povestea de le-am înșira pe toate. Când totul s-a sfârșit, Amadis i-a spus tatălui său că vrea să se ducă în Marea Britanie și i-a cerut îngăduința să plece, dacă nu mai are nevoie de el. Regele și regina s-au străduit mult să-l țină lângă dânșii, dar n-au izbutit în niciun chip, căci marea suferință prin care trecea de dorul doamnei sale nu îngăduia să asculte de nimeni altcineva decât de cea care îi stăpânea inima și, luându-l cu sine doar pe Gandalin, cu altă armură, la fel cu cea pe care i-o nimicise regele Abies în luptă, a pornit la drum; și a tot umblat el, până a ajuns la țărmul mării; iar de aici, urcându-se pe o corabie, s-a îndreptat spre Marea Britanie și a ajuns într-o cetate frumoasă, ce avea numele Bristoya, unde a aflat că regele Lisuarte se află într-o altă cetate, pe numele ei Vindilisora, că acest rege este foarte puternic și înconjurat de cavaleri viteji și că toți ceilalți regi din insule îi dau ascultare. Așa că a pornit într-acolo, dar n-a mers mult că a întâlnit o tânără care l-a întrebat: „Acesta e drumul spre Bristoya?" „Da", a răspuns el. „Nu cumva știți dacă aș putea găsi acolo o corabie să mă ducă în Gaula?" „Cu ce treburi, într-acolo?", a întrebat-o el. „Caut un cavaler viteaz, fiul regelui din Gaula, pe numele lui Amadis, care nu cu mult timp în urmă și-a aflat tatăl". El a rămas mirat și a întrebat-o: „Domniță, de la cine ați aflat povestea asta?" „De la o persoană căreia nu i se poate ascunde nimic, și care știuse înaintea lui și a tatălui său întreaga lor poveste, Urganda Necunoscuta; ea are multă nevoie de el, căci numai cu ajutorul lui și a nimănui altcuiva va putea dobândi ceea ce dorește." „Mulțumesc Domnului – a spus el – că cea de

care au toți nevoie are nevoie de mine. Aflați, domniță, că eu sunt acela pe care îl căutați și chiar acum vom porni încotro doriți.” „Cum – a spus ea –, domnia voastră sunteți cel pe care îl caut?” „Eu, fără nicio îndoială”, a răspuns el. „Atunci, urmați-mă – a spus fata –, și vă voi duce la stăpâna mea.” Amadis s-a întors din drum și a pornit spre locul unde îl conducea domnița.

• CAPITOLUL XI •

Cum uriașul a plecat cu Galaor spre regele Lisuarte ca să fie făcut cavaler și cum i-a dat însemnele de cavaler, cu multă cinste, chiar Amadis

Don Galaor, așa cum v-am povestit, se afla împreună cu uriașul, învățând să călărească, să mânuiască spada și toate câte se cuvine să le știe un cavaler; cum ajunsese foarte iscusit în toate acestea și se împlinise sorocul de un an, așa cum hotărâse uriașul, Galaor i-a spus: „Tată, acum, rogu-vă, ajutați-mă să devin cavaler, căci am făcut tot ce mi-ați poruncit”. Uriașul, dându-și seama că venise vremea sorocită, i-a spus: „Cu multă bucurie voi face ce-mi ceri, dar spune-mi cine dorești să-ți dea însemnele?” „Regele Lisuarte – a răspuns el –, care este atât de vestit.” „Te voi duce la el”, a spus uriașul. Și a treia zi, după ce terminaseră toate pregătirile, au pornit la drum; iar într-a cincea zi au ajuns în apropierea unui castel foarte mare, înălțat pe malul unei ape sărate, castel ce se numea Bradoid și era cel mai frumos din toate câte se aflau pe acel meleag, cocoțat pe o stâncă înaltă; într-o parte curgea apa, în cealaltă se afla o mlaștină întinsă; dinspre apă nu se putea ajunge la castel decât cu barca, dar prin mlaștină era un drum atât de larg, încât putea trece o caleașcă într-o direcție și alta; la intrarea în mlaștină, însă, se afla un pod îngust și mobil și, când era ridicat, nu se putea trece, căci apa era tare adâncă; podul era străjuit de doi ulmi înalți, sub care uriașul și Galaor au văzut două domnișoare, un scutier și un cavaler în armură, pe un armăsar alb, având un herb cu niște lei; cavalerul ajunsese în dreptul podului, care era ridicat, și, cum nu putea trece, îi striga pe cei din castel. Galaor i-a spus uriașului: „Dacă nu vă e cu supărare, să vedem ce va face cavalerul acela”; n-a trecut multă vreme și iată că, la capătul podului dinspre castel, s-au ivit doi cavaleri înarmați și zece slujitori fără arme, care l-au întrebat pe cavaler ce dorește. „Aș vrea să intru în castel”, a răspuns el. „Asta nu se va putea – au spus ei –, dacă nu vă veți lupta, mai înainte, cu

noi.” „Dacă așa stau lucrurile – a spus celălalt –, porunciți să se coboare podul și veniți să ne încercăm puterile.” Cavalerii au pus slujitorii să coboare podul și unul dintre ei a pornit în goană spre cel ce îi chemase la luptă, cu lancea aplecată și calul alergând cât de năprasnic putea; cel cu blazonul cu lei a pornit și el împotrivă-i și amândoi s-au izbit cu sălbăticie. Cavalerul din castel și-a frânt lancea, iar celălalt l-a lovit atât de tare, încât l-a trântit la pământ și calul l-a prins sub el; apoi s-a îndreptat spre celălalt, ce intra pe pod, și caii amândurora s-au izbit între ei, căci lăncile își greșiseră ținta; cel de-afară l-a lovit cu atâta putere pe cel din castel, încât l-a prăvălit în mlaștină cu cal cu tot și cavalerul și-a pierdut viața; cavalerul victorios a pornit în goană pe pod spre castel, dar slujitorii începuseră să ridice podul; domnișoarele i-au strigat, de afară, că se ridică podul și, atunci, cavalerul a văzut venind spre el alți trei cavaleri, înarmați cum se cuvine, care i-au spus: „Rău ceas v-ați ales să treceți pe aici, căci va trebui să muriți înecat, așa cum a murit un cavaler mult mai viteaz ca domnia voastră”; și toți trei s-au năpustit asupra lui și l-au izbit atât de crunt, încât calul s-a lăsat în genunchi, cât pe ce să cadă, și ei și-au frânt lăncile; doi dintre ei îl răniseră pe cavaler, dar și el îl lovise pe unul dintre ei în așa fel încât armura nu i-a mai fost de folos, căci lancea îi pătrunsese printr-o parte și vârful ei și o parte din lemn îi ieșise prin cealaltă; cu multă vitejie cavalerul atacat a pus apoi mâna pe spadă și i-a lovit pe ceilalți doi, dar și aceștia pe el și s-a pornit o luptă crâncenă; cel cu blazonul cu lei care se temea de moarte, a încercat să scape de ei și l-a izbit pe unul cu spada în brațul drept, încât l-a trântit la pământ cu spadă cu tot, și acesta a rupt-o la fugă spre castel, strigând în gura mare: „Săriți, prieteni, că îl ucide pe stăpânul vostru”. Când cavalerul cu lei a auzit că cel rămas e stăpânul, și-a dorit mai abitir să-l învingă și i-a dat o asemenea lovitură în coif, încât spada i-a ajuns la creștet și l-a amețit atât de tare, încât i-au sărit picioarele din scări și s-ar fi prăbușit, dacă nu s-ar fi agățat de gâtul calului; celălalt i-a scos coiful din cap; cavalerul a dat să fugă, dar a văzut că rivalul său îi tăia drumul spre castel. „Sunteți mort – a spus cel cu leii –, dacă nu vă dați prins.” Celălalt, foarte înfricoșat de spada pe care o simțea deasupra capului, a spus: „Ah, viteazule cavaler, îndurare! Nu mă ucideți; luați-mi spada și mă socotesc prinsul vostru”; dar cel cu leii, văzând că din castel

iese un alt cavaler cu slujitori înarmați, l-a apucat de marginea scutului și, proptindu-i vârful spadei în obraz, i-a spus: „Porunciți-le să se întoarcă; altminteri, vă ucid”. Celălalt le-a strigat să se întoarcă, dacă țin la viața lui și ei, văzând în ce primejdie le e stăpânul, s-au supus; primul a adăugat: „Porunciți slujitorilor să deschidă poarta”; celălalt s-a supus de îndată. Atunci, cavalerul cu leii l-a luat cu el și au trecut podul împreună; cel din castel le-a zărit pe domnițe, a recunoscut-o printre ele pe Urganda Necunoscuta și a spus: „Ah, domnule cavaler, dacă nu mă apărați de acea domniță, sunt un om mort”. „Așa să mă ajute Dumnezeu – a răspuns el –, dacă voi face asta; ba, dimpotrivă, voi face cu voi ce-mi va porunci ea.” Și i-a spus Urgandei: „Iată-l pe acest cavaler, seniorul castelului. Ce doriți să fac cu el?” „Tăiați-i capul, dacă nu îl eliberează pe prietenul meu, captiv în castel, și n-o dă pe mâna mea pe domnița care i-a cerut să-l țină închis.” „Așa să fie”, a răspuns el. Și a ridicat spada ca să-l înfricoșeze; dar celălalt cavaler a spus: „Ah, bunule domn, nu mă ucideți, că voi face tot ce îmi poruncește această doamnă”. „Atunci, așa să faceți chiar acum – a răspuns el –, fără zăbavă.” Cavalerul din castel a chemat pe unul din slujitori și i-a spus: „Caută-l pe fratele meu și spune-i că dacă vrea să mă mai afle în viață, să-l aducă de-ndată aici pe cavalerul captiv și pe domnița care l-a adus”; ceea ce s-a făcut pe loc; după ce captivul a sosit, cavalerul cu lei i-a spus: „Cavalere, o vedeți pe prietena voastră? Iubiți-o, căci mult s-a zbătut ca să vă scoată din închisoare. „O iubesc – a răspuns el – mai mult ca niciodată.” Urganda și el s-au îmbrățișat. „Ce veți face cu această domniță?”, a întrebat cavalerul cu lei. „O s-o ucid – a spus Urganda –, că multă suferință mi-a adus”; și i-a făcut niște farmece așa încât cealaltă a început să tremure și a dat să se arunce în apă; cavalerul, însă, a spus: „Doamnă, în numele Domnului, n-o ucideți pe această domniță, căci e ostateca mea”. „De astă dată o iert, pentru voi, dar dacă îmi va mai greși cu ceva, va plăti pentru toate la un loc.” Stăpânul castelului a glăsuit și el: „Domnule, acum, că am împlinit ce mi-ați poruncit, scăpați-mă de Urganda”. Ea i-a spus acestuia: „Eu vă iert, întru onoarea celui care v-a învins”. Cavalerul cu herbul cu lei a întrebat-o pe cealaltă tânără de ce a vrut să se arunce în apă nesilită de nimeni. „Domnule – a răspuns ea –, mi se părea că de-o parte și de alta a mea aveam două torțe ce mă ardeau

și voiam să scap de foc intrând în apă.” El a prins să râdă și a spus: „Pentru numele lui Dumnezeu, domniță, mare vă e nebunia dacă ați vrut să supărați pe cineva ce se poate răzbuna atât de ușor”. Galaor, care văzuse toate acestea, i-a spus uriașului: „Aș vrea ca acest domn să-mi dea însemnele de cavaler, căci dacă regele Lisuarte este atât de vestit, va fi fiind pentru măreția lui, dar acestui cavaler merită să i se ducă faima doar pentru marea lui vitejie”. „Atunci, du-te să vorbești cu el – a spus uriașul –, și de nu se va-nvoi, spre răul lui va fi.” Galaor s-a îndreptat spre locul unde se afla cavalerul cu leii pe blazon, sub ulmi, întovărășit de patru scutieri și două domnișoare și, o dată ajuns aici, s-au salutat amândoi și Galaor a grăit așa: „Domnule cavaler, vă cer o favoare”. El, văzându-l atât de frumos cum nu se mai aflase altul vreodată, l-a luat de mână și a spus: „Să fie cu dreptate și vă este acordată”. „Atunci, vă rog să binevoiți a mă face cavaler chiar acum și astfel mă veți scuti să mai merg la regele Lisuarte spre care mă îndreptam.” „Prietene – a răspuns celălalt –, ați săvârși o mare greșeală renunțând la cel mai viteaz rege din lume ca să primiți această cinste din mâinile unui biet cavaler ca mine.” „Seniore – a răspuns Galaor –, măreția regelui Lisuarte nu îmi va da puteri, așa cum îmi va da marea voastră vitejie; căci v-am văzut cum ați îndeplinit aici tot ce ați făgăduit.” „Bunule domn – a spus celălalt –, cereți-mi orice alt lucru și voi fi peste poate de mulțumit să vă împlinesc dorința, căci nu merit cinste atât de mare, iar voi meritați mult mai multă.” Chiar în momentul acela s-a apropiat de ei Urganda, ca și cum nu ar fi auzit nimic, și a spus: „Domnule, cum vi se pare acest tânăr?” „Mi se pare – a răspuns el – că este cel mai frumos tânăr pe care l-am văzut vreodată și îmi cere să-i fac o favoare ce nu mi se potrivește nici lui, nici mie”. „Și ce anume?”, a întrebat ea. „Să îl fac cavaler – a răspuns el –, deși pornise la drum ca să îi ceară aceasta regelui Lisuarte.” „În mod sigur – a spus Urganda – faptul de a nu fi făcut cavaler îi va aduce mai mari necazuri decât foloase, așa că lui îi spun să nu renunțe la favoarea pe care v-o cere, iar vouă, să-i îndepliniți rugămintea. Și vă mai spun că ordinul cavaleresc va fi slujit de acest tânăr mai bine decât de oricare din câți se află acum pe insulele mării, în afară de unul singur.” „Dacă așa stau lucrurile – a spus el –, așa să facem chiar acum, întru slava Domnului, și să mergem să căutăm un lăcaș unde să-și facă

rugăciunile.” „Nu e nevoie – a spus Galaor –, căci în ziua asta chiar am fost la liturghie și am văzut adevăratul trup al Domnului.” „E de ajuns, atunci” – a spus cavalerul cu leii și, legându-i pintenul drept și sărutându-l, a adăugat: „Acum sunteți cavaler; trebuie doar să primiți spada din mâna cui vă e pe plac”. „Din mâna voastră – a spus Galaor –, căci de la nimeni altul n-aș primi-o mai bucuros.” Și a chemat un scutier să-i aducă spada pe care acela o ținea în mână. Urganda, însă, a spus: „Să nu v-o dea pe aceasta, ci pe cea agățată în copacul de colo, care vă va purta mai mult noroc”. Toți au privit copacul și n-au văzut nimic. Ea, atunci, a izbucnit în râs și a spus: „Dumnezeule, sunt mai bine de zece ani de când stă acolo fără să o vadă niciunul din câți au trecut pe-aici, dar acum o veți vedea toți”; când s-au uitat din nou, au văzut o spadă agățată de o creangă, în copac, și părea atât de frumoasă și de nouă, de parcă atunci ar fi fost pusă acolo, iar teaca era bogat împodobită cu fir de aur. Cavalerul având drept herb leii a luat spada, l-a încins cu ea pe Galaor și a spus: „O spadă atât de frumoasă e pe potriva unui cavaler atât de frumos și e sigur că mult vă iubește cea care a păstrat-o atât de lungă vreme pentru voi”. Galaor, foarte mulțumit de spadă, i-a spus cavalerului cu leii: „Seniore, sunt nevoit să plec într-un anume loc și nu mi-e îngăduit să nu mă duc. Doresc, însă, foarte mult, tovărășia voastră, mai mult decât a oricărui alt cavaler și, dacă binevoiți să vă stau alături, spuneți-mi unde vă pot afla”. „La curtea regelui Lisuarte – a răspuns el –, unde voi fi fericit să vă întâlnesc; am temeiuri să mă duc acolo, pentru că de puțin timp am fost făcut cavaler și trebuie să dobândesc glorie, ca și voi, la o astfel de curte.” Galaor, auzind acestea, s-a bucurat foarte și i-a spus Urgandei: „Domniță, mult vă sunt recunoscător pentru spada dăruită; amintiți-vă de mine ca de cavalerul vostru”; și, luându-și rămas bun de la ei, s-a întors la locul unde îl lăsase ascuns pe uriaș, pe malul unui râu.

În vremea aceasta, una dintre domnișoarele ce îl însoțeau pe Galaor stătuse de vorbă cu una dintre domnișoarele de onoare ale Urgandei, și astfel aflase că acel cavaler este Amadis de Gaula, fiul regelui Perion, și că Urganda, stăpâna ei, îl rugase să vină aici, să-l elibereze din castel pe iubitul ei cu ajutorul armelor, căci marea ei știință nu îi era de folos, fiindcă stăpâna castelului, tare pricepută în acest meșteșug, îl fermecase mai

înainte, și nu se temea de știința Urgandei; așa că Urganda a recurs la puterea armelor, după obicei, și cavalerul cu leii a învins și a trecut podul, cum v-am istorisit. Și îl ținuseră prins acolo pe prietenul Urgandei, pe care îl adusese o domniță, nepoată a castelanei, cea despre care ați auzit că voise să se înece. Urganda și cavalerul au rămas să stea de vorbă o bucată de vreme, în ziua aceea. Ea i-a spus: „Viteazule cavaler, știți voi oare cui i-ați dat însemnele de cavaler?” „Nu”, a răspuns el. „Drept este, atunci, să aflați căci, amândoi fiind atât de curajoși, dacă vă veți întâlni fără să vă cunoașteți, ar fi o mare nenorocire. Să știți că este fiul tatălui și mamei voastre; el este cel pe care l-a răpit uriașul când avea doi ani și jumătate; acum s-a făcut mare și frumos, așa cum ați văzut, și, din dragoste pentru voi și pentru el, am păstrat acea spadă; și mai aflați că își va începe faptele cavalerești cu această spadă mai bine decât a făcut-o vreodată oricare alt cavaler din Marea Britanie.” Lui Amadis i s-au umplut ochii de lacrimi de bucurie și a spus: „Ah, doamnă! Spuneți-mi unde îl pot găsi?” „Acum nu e bine să-l căutați – a răspuns ea –, căci mai trebuie să se împlinească ceea ce e scris.” „Deci, îl voi putea vedea curând?” „Da – a răspuns ea –, și vă va fi mai ușor să îl recunoașteți decât vă închipuiți.” El n-a mai întrebat-o nimic despre asta, iar ea și prietenul ei au pornit la drum. Amadis și scutierul său au apucat-o pe alt drum, cu gândul să ajungă, la Vindilisora, unde, la vremea aceea, se afla regele Lisuarte.

Galaor, între timp, l-a găsit pe uriaș și i-a spus: „Tată, acum sunt cavaler. Lăudat fie Domnul și viteazul cavaler care mi-a dat însemnele”. Celălalt a răspuns: „Fiule, mult mă bucur și îți cer să-mi împlinești o rugăminte”. „Cu toată plăcerea – a spus el – îți voi îndeplini dorința, numai să nu fie o piedică pe drumul meu spre glorie.” „Fiule – a spus uriașul –, dimpotrivă, cu voia Domnului, gloria ta va crește mai mult.” „Atunci, spuneți – a răspuns el –, și voi face ceea ce îmi cereți.” „Fiule – a spus celălalt, – m-ai auzit, uneori, spunând că uriașul Albadan mi-a ucis mișelește tatăl și i-a furat stânca Galtares, care trebuia să fie a mea. Îți cer să îmi faci dreptate, căci nimeni altul nu poate s-o facă; și amintește-ți cum te-am crescut și cum m-am chinuit de dragul tău.” „Aceasta – a spus Galaor – nu e favoare pe care să mi-o cereți voi mie, ci mai degrabă eu vouă, căci vă rog să-mi îngăduiți să lupt, pentru că vă datorez atâta și, dacă voi rămâne

în viață, cereți-mi orice alte lucruri întru onoarea și folosul vostru, până ce viața mea va plăti datoria ce o am față de domnia voastră; eu sunt pregătit, așa că să pornim de îndată într-acolo.” „Dumnezeu să ne-ajute”, a spus uriașul. Și au pornit pe drumul ce duce spre stânca Galtares, dar n-au mers cale lungă și au întâlnit-o pe Urganda Necunoscuta; s-au salutat cu multă curtenie și Urganda l-a întrebat pe Galaor: „Știți cine v-a făcut cavaler?” „Da – a răspuns el –, cel mai viteaz cavaler din câți s-au pomenit vreodată.” „Adevărat este – a spus ea; și e încă mai viteaz decât credeți, dar vreau să aflați cine este.” Și i s-a adresat lui Gandalac, uriașul, spunându-i: „Gandalac, îți amintești că acest cavaler pe care l-ai crescut este fiul regelui Perion și al reginei Elisena, și că la sfatul meu l-ai luat la tine să îl crești?” „Da, așa este”, a răspuns el. Și apoi i-a spus lui Galaor: „Fiul meu iubit, află că cel ce te-a făcut cavaler este fratele tău și este mai mare decât tine cu doi ani; iar când îl vei întâlni, cinstește-l ca pe cel mai viteaz cavaler din lume și străduiește-te să i te asemeni în curaj și purtări alese”. „E-adevărat – a întrebat Galaor – că regele Perion e tatăl meu și că regina mi-e mamă, că sunt fratele acelui cavaler atât de viteaz?” „Fără îndoială”, a răspuns Urganda. „Mulțumesc lui Dumnezeu – a spus el –, căci acum voi avea și mai multă grijă să-mi pun viața în cele mai mari primejdii, fiindcă se cuvine să fiu cel ce ați spus, domniță, că sunt, și atât ei cât și ceilalți trebuie să se convingă de acest lucru, văzându-mi faptele.” Urganda s-a despărțit de ei, iar uriașul și Galaor și-au văzut mai departe de drum. Și, întrebându-l Galaor pe uriaș cine este domnița aceea atoateștiutoare, el i-a povestit că se numește Urganda Necunoscuta, și i se spune așa fiindcă adesea își schimbă înfățișarea și nimeni n-o mai cunoaște; cum ajunseseră la un râu și căldura era mare, au hotărât să rămână să se odihnească acolo sub un cort pe care l-au înălțat; nu după multă vreme, iată că au văzut venind pe un drum o tânără, și pe altul, altă tânără, care s-au întâlnit lângă cort; văzându-l pe uriaș, au vrut să fugă, dar don Galaor le-a ieșit în întâmpinare, le-a liniștit și le-a adus înapoi, întrebându-le încotro merg. Una dintre ele i-a spus: „Mă duc, la porunca stăpânei mele, să văd o luptă foarte ciudată purtată de un cavaler împotriva puternicului uriaș de pe stânca Galtares și să-i aduc stăpânei mele vești despre această bătălie”. Cealaltă domnișoară a spus: „Mă mir de ceea ce aud și

anume că există un cavaler care îndrăznește asemenea nebunie și, cu toate că am drum în altă parte, vreau să merg împreună cu domnia voastră să văd această faptă atât de nesăbuită". Cum se pregăteau să plece, Galaor le-a spus: „Domnișoarelor, nu vă pară rău că ați ajuns aici, pentru că și noi mergem să vedem această luptă și puteți veni împreună cu noi". Ele i-au făgăduit că așa vor face și tare se mai bucurau privindu-l cât e de frumos cu acele straie de cavaler neofit ce tare bine îi veneau; și au rămas acolo cu toții să mănânce și să se odihnească; Galaor l-a luat deoparte pe uriaș și i-a spus: „Tată, mi-ar plăcea foarte mult să mă lași să plec singur la luptă și fără tine aș ajunge mai curând". Spusese aceasta pentru că nu voia să se afle că el este cel ce avea să se lupte și să nu bănuiască nimeni că doar cu puterile lui vrea să săvârșească asemenea faptă măreață. Uriașul a încuviințat, împotriva vrerii sale, și Galaor și-a îmbrăcat armura și a pornit la drum, împreună cu cele două domnișoare și trei scutieri ai uriașului, pe care acesta îi trimisese cu el, să-i poarte armele și toate câte îi făceau trebuință; și au mers ei ce au mers, până au ajuns la două leghe de stânca Galtares, unde au înnoptat, în casa unui pustnic; aflând că acesta este călugăr, Galaor i s-a spovedit. Când i-a spus că pornește la acea luptă, pustnicul s-a înspăimântat foarte și i-a zis: „Cine vă îndeamnă să faceți o asemenea nebunie? Că în tot ținutul acesta nu sunt zece cavaleri să îndrăznească așa ceva, atât e de crunt și îngrozitor și fără pic de milă uriașul, iar domnia voastră, atât de tânăr, dacă vreți să vă aflați în asemenea primejdie, înseamnă că vreți să vă pierdeți trupul, ba chiar și sufletul, căci cei ce, cu bună știință, se lasă pradă morții putându-se feri de ea, se omoară cu mâna lor". „Părinte – a răspuns don Galaor –, facă-se voia Domnului, dar în niciun chip nu voi renunța la luptă." Bunul om a început să plângă și i-a spus: „Fiule, Dumnezeu să te ajute și să-ți dea putere, de vreme ce nu vrei a face altfel și bucuros voi fi să te găsesc sănătos și cu viață"; Galaor l-a rugat să înalțe rugi cerului pentru el. Au mas acolo în noaptea aceea și, a doua zi, după ce a ascultat liturghia, Galaor și-a pus armura de cavaler și a pornit spre stânca ce o vedea în fața sa, foarte înaltă, cu multe turnuri puternice ce făceau să pară castelul o minune de frumusețe. Domnișoarele l-au întrebat pe Galaor dacă îl cunoaște pe cavalerul care urma să lupte. El le-a răspuns: „Cred că l-am mai

văzut”. Galaor, apoi, a întrebat-o pe una dintre domnișoare cine este. „Acest lucru nu-l pate afla decât cavalerul care va lupta”, a răspuns ea; vorbind așa, au ajuns la castel, dar au găsit porțile închise. Galaor a bătut în porți și deasupra zidurilor s-au ivit doi oameni, cărora le-a spus: „Spuneți-i lui Aldaban că a sosit un cavaler din Gandalac care vrea să lupte cu el și, dacă zăbovește, din castel nu va ieși picior de om și nici nu va intra vreun suflet pe care să nu-l ucid, de-mi va sta în putință”. Oamenii au prins a râde și au spus: „Asta n-o să țină mult, pentru că sau o vei rupe la fugă, sau îți vei pierde capul”. Și au plecat să-l vestească pe uriaș; iar domnișoarele s-au apropiat de Galaor și l-au întrebat: „Seniore și prietene, voi sunteți cel ce va purta această luptă?” „Da”, a răspuns el. „Vai, domnule – au spus ele –, Dumnezeu să vă ajute și să vă îngăduie să sfârșiți lupta întru cinstea voastră, căci la mare faptă porniți; acum, rămâneți cu bine, că noi nu îndrăznim să-l așteptăm pe uriaș.” „Prietene, nu vă temeți și priviți ceea ce ați venit să vedeți, ori, de nu, întoarceți-vă la casa pustnicului, unde voi veni și eu, de nu voi pieri aici.” Una dintre ele a spus atunci: „Orice nenorocire s-ar întâmpla, vreau să văd lupta, fiindcă de-asta am venit”. Tinerele s-au îndepărtat apoi la marginea unei păduri de unde să poată fugi dacă i s-ar fi întâmplat vreun rău cavalerului.

• CAPITOLUL XII •

Cum s-a luptat Galaor cu marele uriaș, stăpânul stâncii Galtares

Oamenii i-au adus uriașului vestea; acesta n-a zăbovit mult și a ieșit iute din castel călare pe un armăsar pe care părea atât de mare, încât nu era om pe lume să îndrăznească să-l privească, îmbrăcat în niște foi de fier atât de mari că îl acopereau de la gât până la șa, cu un coif foarte înalt și alburiu și o ghioagă mare de fier cât se poate de grea, cu care își pălea dușmanii. Tare s-au mai îngrozit scutierii și domnișoarele când l-au văzut și nici Galaor nu era atât de curajos încât să nu-l cuprindă o mare spaimă. Dar cu cât se apropia mai mult de el, cu atât i se risipea teama. Uriașul i-a spus: „Cavalere nefericit, cum îndrăznești să-ți aștepți moartea? Căci cel ce te-a trimis aici nu te va mai vedea vreodată; așteaptă și vei vedea cum izbesc cu ghioaga”. Galaor, mâniindu-se, i-a spus: „Diavole, tu vei fi cel învins și ucis, căci în ajutorul meu se află Dumnezeu și dreptatea”. Uriașul s-a năpustit asupra lui și părea un turn de cetate. Galaor a pornit spre el cu lancea aplecată, în cea mai mare goană a calului și l-a lovit în piept cu atâta putere, încât uriașul și-a pierdut o scară de la șa și și-a frânt lancea. Uriașul a ridicat ghioaga ca să-l lovească în cap, dar Galaor a trecut pe lângă el atât de iute, încât nu i-a atins decât marginea scutului, rupându-i mânerul și curelele cu care era agățat de gât, astfel încât scutul i-a căzut pe jos și puțin ar fi lipsit să nu cadă și Galaor de pe cal; dar lovitura fusese atât de puternică, încât uriașul n-a mai putut stăpâni ghioaga și aceasta s-a oprit în botul propriului său armăsar, care s-a prăvălit fără suflare, prinzându-l pe uriaș sub el; și când voia să se ridice și reușise să iasă de sub cal cu mare greutate, Galaor l-a lovit cu pieptul armăsarului său și a trecut peste el de două ori înainte de-a apuca să se scoale de jos; dar, pe negândite, calul lui Galaor s-a împiedicat de cel al uriașului și s-a prăbușit de partea cealaltă. Galaor s-a ridicat de la pământ, simțindu-se în primejdie de moarte, a apucat spada dăruită de Urganda și s-a repezit asupra uriașului, care tocmai își lua ghioaga de pe jos; Galaor a lovit cu

sabia în mânerul buzduganului și l-a tăiat, așa încât uriașului nu i-a mai rămas în mână decât un ciot, dar cu acesta i-a dat o asemenea lovitură în coif, încât celălalt a trebuit să se sprijine cu o mână de pământ; ghioaga era grea și lovitura fusese puternică și îi turtise coiful, dar el, foarte iute și cu inimă vitează, s-a ridicat de-ndată și s-a repezit iarăși împotriva uriașului; acesta a vrut să-l mai izbească o dată, dar Galaor, care era iscusit și se mișca repede, s-a ferit și l-a izbit în braț pe uriaș, dându-i o asemenea lovitură, încât spada, pălindu-l aproape de la umăr, a coborât apoi spre picior și i l-a tăiat cam pe jumătate. Uriașul a scos un răcnet și a spus: „Ah, nefericitule! Un om de unul singur m-a făcut de ocară”; și a dat să-l strângă în brațe pe Galaor, cuprins de turbare, dar n-a mai putut înainta datorită rănii adânci din picior și s-a așezat pe jos. Galaor a dat să-l lovească din nou, și cum uriașul a întins mâna să-l împiedice, cu o lovitură i-a retezat degetele și jumătate din mână, împrăștiindu-le pe jos; uriașul, care se întinsese mult ca să-l apuce, a căzut la pământ și Galaor, năpustindu-se asupra lui, l-a străpuns cu spada, tăindu-i apoi capul, îndată s-au apropiat de el scutierii și domnișoarele; Galaor le-a poruncit scutierilor să ducă stăpânului lor capul uriașului; aceștia, bucuroși foarte, i-au spus: „Domnul fie lăudat! Stăpânul nostru v-a dat aleasă creștere, dar voi ați dobândit gloria, iar el s-a ales cu răzbunarea și folosul!”

Galaor tocmai încălecase pe unul dintre caii scutierilor, când a văzut ieșind din castel zece cavaleri legați între ei cu lanțuri, care i-au strigat: „Veniți să puneți stăpânire pe castel, căci domnia voastră l-ați ucis pe uriaș, iar noi pe cei care îl apărau”. Galaor li s-a adresat domnișoarelor, spunând: „Domnițelor, să înnoptăm astăzi aici”. Ele s-au arătat bucuroase. Apoi a pus să li se scoată lanțurile acelor cavaleri și au intrat cu toții în castel, unde erau încăperi frumoase; într-una din odăi și-a scos armura și s-au adus bucate lui și domnișoarelor. Și așa s-au odihnit acolo cu multă plăcere, privind acea fortăreață cu turnuri și ziduri ce păreau lucruri de minune. A doua zi s-au adunat toți locuitorii de pe pământurile din jur, și Galaor le-a ieșit în întâmpinare, iar ei l-au primit cu mare veselie, spunând că, de vreme ce el pusese stăpânire pe castel ucigându-l pe acel uriaș ce îi asuprea și îi oropsea tare, pe el îl vor acum ca senior. Galaor le-a mulțumit mult, dar le-a spus că acest meleag, așa

cum bine știu, este al lui Gandalac și că el sosise aici ca slujitor al acestuia, ca să cucerească stânca în numele lui, așa că să i se supună lui Gandalac, urmând toate cele pe care le datorează unui stăpân, căci el se va purta cu ei cu blândețe și cinstire. „Să fie binevenit – au răspuns ei –, căci fiind de-al nostru, de-aici, și acest meleag fiind al lui, se va îngriji să ne fie bine, în vreme ce ăstălalt, pe care l-ați omorât, se purta de parcă i-am fi fost străini și dușmani.”

Galaor a primit închinăciunea a doi cavaleri, ce i se păruseră cei mai de rang, pentru ca aceștia să predea castelul lui Gandalac, când va fi să sosească; apoi, luându-și armele, împreună cu domnișoarele și unul dintre cei doi scutieri pe care îi adusese cu sine, a pornit spre casa pustnicului; când a ajuns acolo, bunul om tare s-a veselit văzându-l și i-a spus: „Prea fericitule fiu, mult să-l iubești pe Dumnezeu, căci și El te iubește, de vreme ce a voit ca domnia ta să duci la bun sfârșit această dreaptă răzbunare”. Galaor, cerându-i binecuvântarea și rugându-l să-l pomenească în rugăciunile lui, a pornit iarăși la drum. Una dintre tinere l-a rugat să-i îngăduie să îl însoțească, iar cealaltă a spus: „N-am venit aici decât ca să văd cum se sfârșește această luptă, și am văzut atâtea, încât trebuie să povestesc peste tot cele văzute. Acum însă, vreau să ajung la curtea regelui Lisuarte, ca să întâlnesc un cavaler, pe fratele meu, ce se află acolo”. „Prietenă – i-a spus, atunci, Galaor –, dacă veți întâlni acolo un cavaler neofit, cu niște lei zugrăviți pe scut, spuneți-i că tânărul pe care el l-a făcut cavaler îi trimite plecăciuni. Că mă voi strădui să fiu un bun cavaler și că de va fi să-l întâlnesc, am a-i spune mai multe decât știe el însuși despre stirpea mea și a lui.” Domnița a pornit pe drumul ei și Galaor, atunci, i-a spus celeilalte că, de vreme ce el este cavalerul ce purtase lupta, trebuie să-i dezvăluie numele stăpânei care o trimisese aici. „Dacă vreți să știți cine e – a răspuns ea –, urmați-mă și-o veți vedea de acum în cinci zile.” „Nu din pricina asta – a spus el – nu voi afla cine e, căci vă voi urma.”

Așa umblară ei ce umblară, până au ajuns la o răspântie și Galaor, care mergea în față, a luat-o pe unul din drumuri, socotind că tânăra vine în urma lui, dar ea a apucat-o pe celălalt drum; asta se întâmpla la intrarea în codrii de se cheamă Branada, ce despart comitatele Clara și Gresca; și n-a trecut multă vreme și numai ce aude Galaor niște strigăte: „Ah,

viteazule cavaler, ajutor!” El și-a întors capul și a întrebat: „Cine strigă?” Scutierul a spus: „Cred că domnișoara care s-a despărțit de noi”. „Cum, s-a despărțit de noi?”, a întrebat Galaor. „Păi, stăpâne – a zis scutierul –, a luat-o pe celălalt drum.” „Sfinte Dumnezeule, n-am avut grijă de ea!” Și, punându-și coiful, luându-și scutul și lancea, a pornit într-acolo cât de repede îi era cu putință, strigând în gura mare, până a zărit un pitic călare pe un cal, însoțit de cinci slujitori cu chivere pe cap și înarmați cu baltage, lovind-o cu un băț pe tânăra domniță. Galaor s-a îndreptat spre el și i-a spus: „Pleacă, pocitanie rea și scârbavnică și Dumnezeu să te pedepsească”, trecându-și lancea în mâna stângă. Apoi, apropiindu-se, i-a luat bățul și i-a dat o asemenea lovitură, încât l-a trântit pe jos, amețit de tot; slujitorii l-au înconjurat pe loc și l-au lovit din toate părțile, dar el l-a lovit pe unul dintre ei atât de tare cu bățul peste obraz, încât l-a doborât la pământ; pe altul, care își înfipsese baltagul în scutul lui și nu-l mai putea scoate, l-a străpuns cu lancea în piept dintr-o parte în alta și acesta a căzut la pământ cu lancea în el; Galaor a smuls baltagul din scut și s-a năpustit asupra celorlalți, dar aceștia n-au îndrăznit să-l mai aștepte și au rupt-o la fugă prin niște hățișuri atât de dese, încât nu i-a mai putut urmări; când s-a întors, l-a văzut pe pitic încălecând, în vreme ce îi spunea: „Cavalere, în rău ceas m-ai lovit și mi-ai ucis oamenii”; apoi, dând bice căluțului său, a dispărut cât mai repede cu putință pe un drumeag. Galaor, și-a scos lancea din trupul slujitorului și s-a bucurat văzând că e întreagă. După ce i-a dat armele scutierului, a spus: „Domnișoară, luați-o înainte, căci astfel vă voi păzi mai bine”. Și așa s-au întors pe drumul lor, și, nu după multă vreme, au ajuns la un râu ce se numea Bran și nu putea fi trecut decât în luntre. Tânăra, care mergea înainte, a găsit barca și a trecut pe malul celălalt; în timp ce Galaor aștepta să se întoarcă barca, a ajuns în locul acela piticul pe care tocmai îl bătuse, și-i zise: „Pe cinstea mea, trădătorule, o să vă ucid și-mi voi lua înapoi domnișoara pe care mi-ați răpit-o”. Galaor a văzut că împreună cu el veneau trei cavaleri bine înarmați, călări pe cai buni. „Cum – a glăsuit unul dintre ei –, toți vom lupta împotriva unui singur om? Eu nu vreau să fiu ajutat.” Și s-a repezit asupra lui Galaor în goana cea mai mare; acesta, care între timp pusese mâna pe arme, i-a venit în întâmpinare și s-au izbit în lănci; cavalerul piticului i-a străpuns platoșa, dar

lovitura nu a fost puternică; în schimb, Galaor l-a lovit cu atâta forță, încât l-a azvârlit din șa, spre marea mirare a celorlalți, care, într-un gând, au pornit-o în goană spre el; Galaor s-a îndreptat la rându-i spre ei; unul dintre ei și-a greșit lovitura, iar celălalt și-a făcut lancea țăndări în scutul lui Galaor, care l-a izbit atât de tare, încât i-a zburat coiful din cap, i-au sărit picioarele din scări, fiind cât pe-aci să cadă de pe cal; dar celălalt s-a întors și l-a lovit pe Galaor în piept și și-a rupt lancea; și cu toate că Galaor simțise destul de tare lovitura, armura nu i s-a stricat și-atunci au pus toți mâna pe spade și au prins să se lupte; piticul striga cât îl ținea gura: „Omorâți-i calul și n-o să mai scape”. Galaor a vrut să-l lovească pe cel căruia îi zburase coiful. Acesta și-a înălțat scutul, dar spada lui Galaor a trecut de marginea scutului mai bine de o palmă și vârful ei i-a pătruns prin țeastă, până la falcă, așa că acela s-a prăbușit fără suflare. Când celălalt cavaler a văzut aceasta, a rupt-o la fugă cu Galaor după el, care l-a și izbit cu spada în coif, dar, cum nu-l ajunsese bine, spada a alunecat spre spatele șeii, smulgând o parte din ea și câteva bucățele de zale, dar cavalerul i-a dat pinteni calului cu înverșunare și și-a aruncat scutul pe spate, ca să poată fugi cât mai repede. Văzând aceasta, Galaor l-a lăsat în pace și tocmai voia să poruncească să fie spânzurat piticul de picioare, când l-a zărit și pe acesta fugind în goana calului; așa că s-a îndreptat spre cavalerul cu care se înfruntase la început, ce începea să-și vină în simțiri, și i-a spus: „Cavalere, de domnia voastră îmi pare mai rău decât de ceilalți, fiindcă ați vrut să luptați ca un cavaler adevărat; dar nu știu de ce m-ați atacat, căci nu vă făcusem nimic”. „E-adevărat – a spus cavalerul –, dar gnomul acela trădător ne-a spus că i-ați lovit oamenii și i-ați luat cu de-a sila o domnișoară ce voia să rămână cu el.” Galaor i-a arătat-o pe tânăra fată care aștepta pe malul celălalt al râului și i-a spus: „O vedeți pe fată? Dacă aș fi silit-o să vină cu mine, nu m-ar fi așteptat; dar cum mergeam împreună, s-a pierdut de mine și piticul a prins-o și s-a pornit s-o lovească rău.” „Ah, trădătorul! – a spus cavalerul; își va blestema ceasul când m-a chemat aici, dacă voi da de el”. Galaor a poruncit să i se aducă armăsarul și i-a spus să-l pedepsească pe gnom, că este un ticălos. După care, a trecut cu barca pe malul celălalt și a pornit-o pe drumul pe care îl conducea domnișoara, până ce, să fi fost între amurg și căderea nopții, tânăra i-a arătat un castel tare frumos ce se

înălța deasupra unei văi și i-a spus: „Acolo vom merge să înnoptăm”. Și au mai mers ei până când au ajuns la castel, unde au fost foarte bine primiți, căci acolo locuia mama domnișoarei, care i-a spus acesteia: „Doamnă, cinstiți-l pe acest cavaler ca pe cel mai viteaz din câți au purtat scutul în viață”. Ea a răspuns: „Aici va fi slujit cum se cuvine și i se vor împlini toate voile”. Domnița a spus: „Bunule cavaler, ca să-mi pot ține făgăduiala, trebuie să mă așteptați aici, căci mă voi întoarce repede și nesmintit”. „Mult vă rog – a spus el – să nu zăboviți, căci aș suferi prea tare”. Tânăra a plecat și iată că, nu după multă vreme, se întoarce și îi spune: „Acum, încălecați și să pornim”. „Dumnezeu să ne-ajute”, a spus el. Așa că, luându-și armele și încălecându-și armăsarul, a plecat cu domnița aceea, și-au mers ei ce-au mers până s-a lăsat noaptea; atunci domnișoara, părăsind drumul pe care mergeau, a luat-o în altă direcție și, după ce trecuse o bună parte din noapte, au ajuns la o cetate frumoasă ce avea numele Grandares; când au trecut prin dreptul fortăreței, domnișoara a spus: „Acum vom descăleca, iar domnia voastră urmați-mă, căci, aici, în fortăreață, vă voi spune ce v-am făgăduit”. „Dar să-mi iau armele cu mine”, a spus el. „De bună seamă – a zis ea –, niciodată nu știi ce se poate întâmpla”. Ea a luat-o înainte și Galaor după dânsa, până ce au ajuns la un zid; în locul acela, domnișoara a spus: „Cățărați-vă pe aici și pătrundeți înăuntru, că eu voi intra prin altă parte și vă voi ieși în întâmpinare”. El s-a cățărat cu multă greutate pe zid, luându-și scutul și coiful, și a coborât de partea cealaltă, iar domnișoara a plecat. Galaor a pătruns într-un parc și a ajuns la o portiță mică tăiată în zidul fortăreței; aici a așteptat nițel până ce portița s-a deschis și a văzut-o pe domnișoară împreună cu o alta; prima i-a spus lui Galaor: „Seniore cavaler, mai înainte de-a intra, trebuie să-mi spuneți cine vă sunt părinții”. „Lăsați asta – a răspuns el –, că am un asemenea tată și o asemenea mamă, încât ar fi mai bine de n-aș îndrăzni să spun că sunt fiul lor”. „Totuși – a zis ea –, e bine să-mi spuneți, căci nu va fi spre răul vostru”. „Aflați, atunci, că sunt fiul regelui Perion și al reginei Elisena și că până acum nici șapte zile n-aș fi știut să v-o spun.” „Intrați”, a zis ea. După ce au intrat, ele au poruncit să i se scoată armura, i-au pus pe umeri o pelerină și au pornit mai departe, una înainte și alta în urma lui, iar el între ele, până au pătruns într-o sală mare și nespus de frumoasă, unde mai multe

doamne și domnițe dormeau în paturile lor, iar când vreuna întreba cine trece pe-acolo, cele două domnișoare răspundeau că sunt ele. Așa au ajuns la o încăpere lipită de această sală și, când Galaor a intrat înăuntru, a văzut o odaie cu pereții acoperiți de țesături bogate și o minunată fecioară care își pieptăna frumoasele-i plete; aceasta, de cum l-a zărit pe Galaor, și-a pus pe cap o ghirlandă de flori și, venind spre el, i-a spus: „Prietene, fiți binevenit, voi, cel mai viteaz cavaler din câți cunosc!” „Doamnă – a răspuns el –, bine am găsit-o pe cea mai frumoasă domniță din câte am văzut vreodată”. Domnișoara care îl condusese acolo a spus: „Seniore, aceasta este stăpâna mea, așa că mi-am ținut făgăduiala; aflați că se numește Aldeva, este fiica regelui din Serolis și a fost crescută de soția ducelui de Bristoya, care e soră cu mama ei”. „Iar vouă – i s-a adresat stăpânei sale –, vi l-am adus pe fiul regelui Perion din Gaula; amândoi sunteți fii de regi și chipeși foarte; dacă vă iubiți mult, nimeni nu va avea nimic împotriva domniilor voastre”. Și, după ce a ieșit din odaie, Galaor s-a desfătat cu fecioara după placul inimii și mai mult n-o să vă povestesc aici, pentru că peste asemenea împrejurări în care forul lăuntric și virtutea nu se împacă bine cu rațiunea, omul trebuie să treacă ușor, dându-le atâta importanță câtă merită. Când a sosit vremea hotărâtă să plece de acolo, Galaor urmat de cele două domnișoare s-a întors în locul unde își lăsase armele. Cu armura pe el, s-a strecurat în parc și acolo a dat peste piticul de care ați auzit și care i-a spus: „Cavalere, în rău ceas ați intrat aici, căci vă voi ucide împreună cu trădătoarea ce v-a adus”. Și a prins să strige: „Săriți, cavaleri, săriți, că un bărbat iese din încăperile ducelui”. Galaor s-a cățărat pe zid și apoi și-a încălecat armăsarul, dar n-a trecut mult timp și piticul a ieșit pe o poartă ce se deschisese, însoțit de lume multă; Galaor, cum l-a văzut printre ceilalți, și-a zis în sinea lui: „Ah, sunt un om mort dacă nu mă răzbun pe acest pitic”; și s-a năpustit asupra lui; dar piticul, pe căluțul lui, s-a ascuns în spatele celorlalți. Galaor, cum era cuprins de o mare mânie, s-a vârât în mijlocul lor. Aceștia au început să-l atace din toate părțile; când a văzut că nu poate trece, a lovit atât de crunt, încât a ucis pe doi dintre ei și și-a rupt lancea; atunci a pus mâna pe spadă și a prins să împartă lovituri de moarte, lăsându-i pe unii fără viață, pe alții răniți, dar, înainte de-a apuca să iasă din strânsoare, ceilalți îi omorâră calul.

Galaor s-a ridicat anevoie de jos, căci îl izbeau din toate părțile. Dar, de cum s-a văzut pe picioare, așa mi ți i-a scărmănat, că niciunul nu îndrăznea să se mai apropie de el. Când piticul l-a văzut în picioare, a vrut să-l izbească trecând cu calul peste el și s-a năpustit năprasnic asupra lui, dar Galaor s-a tras nițel într-o parte și, întinzând mâna, l-a apucat de frâu și i-a dat o asemenea lovitură în piept cu mânerul spadei, încât l-a doborât la pământ și așa de tare s-a zdruncinat din căzătură, că i-a țâșnit sângele din urechi și din nas; Galaor a sărit pe cal, dar în goană a scăpat frâul; calul a ieșit cu el din vălmășag și, cum era puternic și iute, s-a depărtat o bună bucată până să apuce Galaor să pună iarăși mâna pe frâu; când a reușit, a vrut să se întoarcă să-i izbească pe dușmani, dar la fereastra unui turn a văzut-o pe iubita lui care îi făcea semn cu pelerina să se îndepărteze. Așa că a plecat, pentru că, între timp, mai veniseră încă mulți bărbați înarmați, și a tot umblat până a ajuns într-o pădure. Atunci i-a dat scutierului să-i țină scutul și coiful. O parte din oameni erau de părere că ar fi bine să-l urmărească; alții spuneau că n-are niciun rost, de vreme ce a pătruns în codru. Toți însă erau înspăimântați de cât de vitejește se luptase. Gnomul, care era zdrobit, le-a zis: „Duceți-mă la duce și îi voi spune pe cine trebuie să se răzbune”. Oamenii l-au purtat pe brațe și l-au urcat în odaia unde se afla ducele și piticul i-a istorisit cum a găsit-o pe domnișoară în pădure și cum aceasta, fiindcă voia s-o ia cu el, a început să strige și atunci i-a venit în ajutor un cavaler care i-a ucis slujitorii și pe el l-a bătut cu bățul; cum, mai apoi, l-a urmărit pe cavaler cu alți trei cavaleri ca să i-o ia pe domnișoară și cum acela i-a înfruntat și i-a învins pe toți trei; în sfârșit, i-a povestit cum tânăra domnișoară l-a adus pe cavaler acolo și l-a băgat în odaia ducelui. Ducele l-a întrebat dacă o cunoaște pe domnișoară. El a răspuns că da. Atunci, ducele a poruncit să vină acolo toate domnișoarele câte se află în castel; piticul, de cum a văzut-o printre celelalte, a spus: „Datorită ei v-a fost dezonorat palatul”. „Ah, mișelule – a spus domnișoara –, tu ești cel care m-ai bătut fără milă și i-ai pus pe oamenii tăi să mă lovească și cavalerul acela m-a apărat; dar nu știu dacă e unul și aceeași cu acesta de acum”. Ducele s-a mâniat foarte și a spus: „Domnișoară, vă voi face să spuneți adevărul”; și a poruncit să fie azvârlită în temniță. Dar cu toate chinurile și suferințele la care au supus-o, n-a aflat nimic și a

lăsat-o să zacă acolo, spre marea îngrijorare a Aldevei, care mult o iubea, și nu știa prin cine să-i dea de știre lui Galaor, iubitul ei. Autorul se oprește cu această istorie aici și din nou vă va povesti despre Amadis, iar despre Galaor veți afla iarăși la timpul cuvenit.

• CAPITOLUL XIII •

Cum s-a *despărțit Amadis de Urganda Necunoscuta și a ajuns la o fortăreață și ce i* s-a *întâmplat acolo*

După ce Amadis s-a despărțit de Urganda Necunoscuta, cu multă bucurie în suflet pentru că aflase că cel pe care îl făcuse cavaler e fratele lui și fiindcă bănuia că, în curând, va ajunge la doamna sa, căci chiar dacă n-o vedea, mare mângâiere era să vadă locurile unde se află ea, a tot umblat pe drumul său, trecând printr-un codru, fără să afle așezare omenească, așa că l-a prins noaptea în pădure, când, la o oarecare depărtare a văzut niște lumini ca de foc ce se iveau pe deasupra copacilor, și s-a îndreptat într-acolo, cu gând să afle adăpost. Așa că, abătându-se din drumul lui, a tot mers până ce a ajuns la o fortăreață frumoasă; și la ferestrele unuia dintre turnuri sclipeau lumini de lumânări și a auzit glasuri de bărbați și femei care cântau și se veseleau. A bătut la poartă, dar nimeni nu l-a auzit; însă, peste puțină vreme, cei din turn au privit printre creneluri și, văzându-l că bate la poartă, un cavaler l-a întrebat: „Cine sunteți de sosiți la asemenea ceas?” El a răspuns: „Domnule, sunt un cavaler străin”. „Străin și ciudat – a zis cel de pe ziduri –, de umblați noaptea în loc să umblați ziua, dar cred că faceți asta ca să nu fiți nevoit să vă luptați cu cineva, că la vremea asta n-o să întâlniți decât diavoli”. Amadis i-a spus: „Dacă ați fi un om de bine, ați mai vedea, uneori, umblând noaptea și pe cei ce sunt nevoiți s-o facă”. „Și-acum, plecați – a răspuns cavalerul –, căci aici nu veți fi primit”. „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus Amadis –, dacă nu cred că vă feriți să aveți în tovărășie oameni curajoși. Mai înainte de a pleca, aș vrea să știu care vă e numele”. „O să ți-l spun – a răspuns celălalt –, dacă atunci când mă vei întâlni te vei înfrunta cu mine”. Amadis, care era mânios foarte, a încuviințat. Cavalerul a spus: „Aflați că numele meu este Dardan, și oricât de rău veți petrece noaptea asta, mult mai rea va fi ziua când vă veți întâlni cu mine”. „Eu doresc – a spus Amadis – să-mi țin făgăduiala chiar acum, așa că fie ca

lumina acestor lumânări să ne călăuzească în luptă”. „Cum? a spus Dardan. Să-mi pun acum armura și să-mi iau armele, la mijlocul nopții? La dracu’ cu cine și-o pune pintenii și zalele ca să câștige un ceas mai devreme o luptă!” Și a plecat de pe creneluri, iar Amadis și-a urmat drumul său.

Aici, autorul îi zugrăvește pe trufași și spune: „Trufașilor, ce doriți? Ce e în mintea voastră? Rogu-vă, spuneți-mi, frumoasa voastră înfățișare, marele curaj, înflăcărarea din inimă le-ați moștenit cumva de la părinții voștri, le-ați cumpărat cu bogății, le-ați dobândit în școlile marilor învățați, ori le-ați câștigat datorită mărinimiei marilor principi? E sigur că veți spune nu. Atunci, de unde le aveți? Mi se pare mie că de la acel Domn prea înălțat, de la care ne vin și datorită căruia ni se întâmplă toate lucrurile bune. Și cu ce mulțumiri, cu ce servicii îi plătiți pentru toate acestea? E limpede, cu nimic altceva decât cu dispreț față de cei virtuoși, dezonorarea celor buni, maltratarea celor ce fac parte din cinul său sfânt, zdrobirea celor slabi cu marea voastră trufie și multe alte jigniri potrivnice slujirii sale. Crezând, în mintea voastră, că în felul acesta vă câștigați faimă și onoare pe lumea aceasta, așa cum credeți că, dacă, la sfârșitul zilelor voastre de glorie, veți da dovadă de puțină pocăință, veți câștiga faimă și onoare pe lumea cealaltă. Oh! Ce gânduri deșarte și nebune; după ce v-ați petrecut timpul în felul acesta, fără să vă căiți, fără să-i aduceți mulțumirile ce se cuvin stăpânului vostru, să păstrați totul pentru acel trist și rătăcitor ceas al morții, ce nu știți nici când, nici cum va veni. Veți spune că puterea și harul lui Dumnezeu sunt foarte mari, la fel ca îndurarea sa, și e adevărat. Dar tot astfel trebuie să fie și puterea voastră, ca să înfrâneze la vreme mânia și furia voastră și ca să vă lepădați de toate acele lucruri pe care El le urăște atât de mult, pentru că, trăind în demnitate, cu demnitate veți putea dobândi iertarea sa. Gândindu-vă că fiorosul iad nu a fost creat de El fără motiv. Dar acum, vreau să las deoparte aceste lucruri nevăzute și să lămuresc cu voi cele văzute și citite în zilele noastre. Spuneți-mi, de ce a fost prăvălit din cer în adâncul abisului acel netrebnic Lucifer? Pentru nimic alta decât pentru trufia sa; și acel uriaș puternic, Nemrod, ce a fost primul care a domnit peste toată stirpea omenească? De ce a fost părăsit de toți și și-a trăit zilele ca un animal sălbatic, fără simțire, prin locuri pustii, dacă nu, fiindcă, în marea lui trufie, a

vrut să construiască o scară, gândind să urce pe ea ca pe un drum, spre cer, ca să domnească acolo? Și, de ce, spunem că marea Troie a fost pustiită și distrusă de Hercule și a fost ucis puternicul ei rege Laomedon? Nu din altă pricină decât datorită trufașei lui solii trimisă prin mesagerii săi cavalerilor greci, care aruncaseră ancorele cu bună credință în portul Cimeonta. Am mai putea înșira încă mulți alții care, datorită relei și blestematei lor trufii, au pierit în lumea asta și în cealaltă, ceea ce ar întări și mai mult spusa noastră. Dar cum ar fi mai plictisitoare de citit cu cât lista ar fi mai lungă, ne oprim aici, căci memoria este trădătoare; dacă toți aceștia care, în cer și pe pământ, unde s-au bucurat de atâta putere și cinste, s-au prăpădit datorită trufiei, dezonorați și loviți, ce folos își au acele josnice vorbe rostite de Dardan și de alții ca el? Ce putere au asupra unuia sau altuia, ori ce urmări pot avea?” Asta ne va arăta povestea noastră mai departe.

După ce Amadis s-a despărțit, tare mânios, de acel prea trufaș cavaler Dardan, a pornit prin pădure, căutând vreun tufiș potrivit sub care să se adăpostească. Și, cum mergea el așa, a auzit în fața sa niște glasuri, și, dând pinteni calului să lungească pasul, a zărit două domnișoare călare pe caii lor, însoțite de un scutier; s-a apropiat de ele și le-a salutat plin de curtenie; ele l-au întrebat de unde vine înarmat la acel ceas; atunci, el le-a povestit tot ce i se întâmplase de la căderea nopții. „Știți cumva – l-au întrebat ele – care este numele acestui cavaler?” „Da – a răspuns el –, fiindcă mi l-a spus și a zis că numele său este Dardan”. „E-adevărat – au spus ele –, se numește Dardan Trufașul și este cel mai trufaș cavaler din câți se află pe aceste meleaguri”. „Cred și eu”, a spus Amadis. Domnișoarele au adăugat: „Seniore cavaler, în apropiere se află locul nostru de popas; rămâneți cu noi”. Amadis s-a învoit și, mergând mai departe împreună, au ajuns la două corturi înălțate în locul unde poposiseră tinerele domnițe; aici au descălecat și, când Amadis și-a dezbrăcat armura, tare s-au mai bucurat domnișoarele de frumusețea lui; s-au ospătat cu multă plăcere și apoi au înălțat și pentru el un cort în care să doarmă; între timp, domnișoarele l-au întrebat încotro se îndreaptă. „La curtea regelui Lisuarte”, a răspuns el. „Și noi tot acolo mergem – au spus ele –, să vedem ce se va întâmpla cu o doamnă, una dintre cele mai bune din acest ținut și cea mai nobilă din câte se

află în lume, care și-a pus numele în joc și de-acum în zece zile trebuie să găsească un cavaler care să lupte pentru ea în fața regelui Lisuarte, dar nu știm ce se va petrece, căci cel împotriva căruia trebuie să se apere este, acum, cel mai viteaz cavaler din câți există în Marea Britanie”. „Cine este acest cavaler – a întrebat Amadis – atât de prețuit pentru faptele sale de arme, aici unde sunt atâția cavaleri viteji?” „Chiar cel de care v-ați despărțit nu de mult – au răspuns ele –, Dardan Trufașul”. „Care este pricina acestei lupte? — a întrebat el. Spuneți-mi, rogu-vă, și să vă ajute Dumnezeu.” „Seniore – au răspuns ele –, acest cavaler iubește o doamnă din acest ținut, fiica unui cavaler ce s-a căsătorit cu doamna de care vorbeam mai înainte; iubita lui Dardan i-a spus prietenului ei că nu va face dragoste cu el până ce nu o va duce la curtea regelui Lisuarte și, totodată, că averea mamei sale vitrege i se cuvine ei; și i-a cerut să lupte pentru acest lucru cu oricine va susține contrariul; el a făcut așa cum i-a cerut iubita lui, iar cealaltă doamnă n-a fost atât de cu minte pe cât ar fi trebuit și i-a spus regelui că va găsi un cavaler care să-i apere drepturile; regele, în marea lui putere, s-a învoit la asta, iar ea trebuie să găsească un apărător, însă Dardan este atât de viteaz în luptă, încât, pe drept sau pe nedrept, toți se îndoiesc că ea va câștiga în această înfruntare.” Amadis s-a bucurat foarte la auzul acestor vești, căci astfel putea să lupte împotriva trufașului și se putea răzbuna pentru jignirea adusă în luptă dreaptă, dar, mai ales, pentru că această înfruntare ar fi avut loc sub privirile stăpânei sale, Oriana; așa că a început să se gândească foarte serios la asta. Domnițele au luat seama la frământarea lui și una dintre ele i-a zis: „Domnule cavaler, vă rog mult, aveți bunăvoința de-a ne spune ce gânduri vă tulbură, dacă vă e cu putință s-o faceți”. „Prietene – a spus el –, dacă îmi făgăduiți, ca niște preacinstite domnițe, că veți păstra taina și nu o veți dezvălui nimănui, vă voi spune cu plăcere ce gânduri am.” Ele s-au învoit și, atunci, el a grăit așa: „Am de gând să lupt pentru doamna de care mi-ați vorbit și o voi face, dar nu vreau să afle nimeni”. Domnișoarele l-au lăudat îndelung pentru vitejia sa și i-au spus, cu multă admirație: „Domnule, gândurile voastre sunt frumoase și foarte curajoase; deie Domnul ca totul să se termine cu bine”; apoi au plecat să se culce în corturile lor și, a doua zi, au încălecat, gata de drum; cele două domnișoare l-au rugat pe Amadis să nu se despartă de ele, de vreme ce au

același drum și, mai ales, fiindcă prin codrii aceia mișunau oameni netrebnici; el s-a învoit și au pornit laolaltă, vorbind despre una și alta; domnișoarele l-au rugat să le spună cum îl cheamă, dacă voia Domnului fusese să se întâlnească; el le-a spus ce nume poartă, rugându-le să nu îl dezvăluie nimănui.

Pe când mergeau ei așa, cum vă spuneam, înnoptând în mijlocul naturii și îndestulându-se în corturile lor cu merindele pe care le aveau domnițele, numai ce văd doi cavaleri în armură, călare pe cai, la umbra unui copac, care le tăiau calea, în vreme ce unul îi spunea celuilalt: „Pe care din cele două fete le alegeți? Ca s-o iau eu pe cealaltă”. „Eu o vreau pe asta”, a spus celălalt cavaler. „Atunci, eu pe astălaltă”; și fiecare a pus mâna pe cea aleasă. Amadis le-a spus: „Ce-nseamnă asta, domnilor, ce vreți cu aceste domnișoare?” Ei au răspuns: „Să le facem iubitele noastre”. „Așa de repede vreți să le luați – i-a întrebat el –, fără să știți dacă ele se învoiesc?” „Și cine o să ne împiedice?”, au răspuns ei. „Eu – a spus Amadis –, de-mi va sta în puteri”. Și luându-și coiful, scutul și lancea, a adăugat: „Acum, dați-le drumul acestor domnișoare”. „Mai înainte, însă – a zis unul din ei –, o să vedeți cum știu să lupt”; și amândoi s-au năpustit în goana cailor unul spre celălalt și s-au lovit năprasnic cu lăncile. Cavalerul și-a pierdut lancea, iar Amadis l-a izbit cu atâta putere, încât l-a răsturnat de pe cal, cu capu-n jos și picioarele-n sus, și, rupându-i curelele coifului, i l-a scos de pe cap. Celălalt cavaler s-a repezit, atunci, asupra lui Amadis și l-a lovit în așa fel, încât i-a îndoit armura și l-a rănit; dar rana nu era adâncă, iar cavalerul, la rândul său, și-a rupt lancea. Amadis i-a venit în întâmpinare și s-au încleștat unul cu celălalt, cu cai și scuturi, și Amadis a reușit să-l prindă și, smulgându-l din șa, să-l trântească la pământ; așa s-a făcut de amândoi cavalerii au rămas pe jos, iar caii slobozi. Amadis le-a lăsat pe domnișoare să meargă înaintea lui și așa au tot umblat, până au ajuns la un râu, unde au poruncit să li se întindă corturile și să li se pregătească masa; dar, mai înainte ca el să descalece, au sosit cei doi cavaleri cu care se înfruntase și i-au spus: „Va trebui să le apărați pe aceste domnițe cu spada, așa cum le-ați apărat cu lancea, altminteri vor fi ale noastre”. „Nu vor fi – a răspuns el – atâta vreme cât le voi putea apăra”. „Atunci, lăsați deoparte lancea – au zis ei – și să purcedem la luptă.” „Așa voi face – a spus Amadis –, dar veniți câte unul”. Și, dându-i lancea lui

Gandalin, a pus mâna pe spadă și s-a aruncat asupra celui ce se socotea mai iscusit și au început lupta; dar după scurt timp, cavalerul era atât de zdrobit, încât tovarășul său a fost nevoit să-i vină în ajutor, cu toate că făgăduise altceva. Amadis, văzându-l, i-a spus: „Ce-nseamnă asta, cavalere, nu vă țineți făgăduiala? Aflați, atunci, că pentru mine nu valorați nimic”. Cavalerul, odihnit, s-a năpustit asupra lui și, cum era voinic, i-a dat câteva lovituri grele lui Amadis. Acesta, văzând că are de luptat cu doi, nu s-a lăsat mai prejos și l-a izbit pe cel odihnit cu toată puterea în coif, dar spada a alunecat pieziș, l-a lovit în umăr și i-a tăiat curelele platoșei, pătrunzând în carne până la os și făcând să-i cadă spada din mână; cavalerul a socotit că e ca și mort și a rupt-o la fugă; Amadis s-a îndreptat spre celălalt și i-a dat o lovitură de-a curmezișul în scut, în dreptul pumnului, și i l-a spintecat atât de adânc, încât spada i-a ajuns la mână și i s-a înfipt până în braț; cavalerul a spus: „Ah, domnule, m-ați omorât!”, și a aruncat spada din mână și scutul de după gât; Amadis i-a spus: „Nu va fi nevoie să vă ucid decât dacă nu jurați că niciodată nu veți mai silui vreo fată sau vreo femeie”. Cavalerul a jurat pe dată și Amadis l-a pus să-și vâre spada în teacă și să-și petreacă scutul pe după gât, și l-a lăsat să plece ca să se oblojească. Amadis s-a întors la locul unde se aflau fetele, lângă corturi, și acestea i-au spus: „Cu siguranță, domnule cavaler, am fi fost necinstite dacă n-ați fi fost domnia voastră, dând dovadă de atâta vitejie, pentru care vă suntem îndatorate, și tragem mare nădejde că veți fi răzbunat pentru trufașele vorbe pe care vi le-a spus Dardan, așa cum acea doamnă va fi răzbunată pentru cumplita jignire ce i s-a adus, dacă soarta va voi să luptați pentru ea”. Amadis s-a rușinat în fața atâtor laude; apoi, și-a dat jos armura și s-au ospătat și s-au odihnit o bucată de vreme, după care au pornit iarăși la drum și au tot mers, până ce au ajuns la un castel, unde au fost găzduiți cu multă cinstire de o doamnă. A doua zi, au călărit fără să li se întâmple nimic demn de a fi povestit, până au ajuns la Vindilisora, unde se afla regele Lisuarte; ajunși în apropierea cetății, Amadis le-a spus domnișoarelor: „Prietene, nu vreau să mă vadă nimeni și, până se va înfățișa Dardan pentru luptă, o să rămân într-un loc ascuns. Dați-mi un paj de-al vostru, să știe unde mă aflu și să mă cheme când va fi sorocul”. „Domnule – i-au răspuns ele – n-au mai rămas decât două zile până la data

hotărâtă pentru luptă; așa că, dacă vă e pe plac, vom rămâne noi cu domnia voastră și cineva din cetate ne va înștiința când va sosi cavalerul celălalt.” „Așa să fie”, a spus el. Și astfel, au părăsit drumul și au poruncit să li se ridice corturile pe malul unui râu; domnișoarele au spus că vor să se ducă până în cetate și că se vor întoarce repede. Amadis și-a încălecat armăsarul, așa, fără armură cum era, și împreună cu Gandalin s-au îndreptat spre un colnic în apropierea căruia se afla un drum mare, de unde li s-a părut că pot admira mai bine cetatea. Amadis s-a așezat la poalele unui copac și a început să privească într-acolo; și a văzut turnurile și zidurile înalte și și-a zis în sufletul lui: „Ah, Dumnezeule, aici se află floarea lumii! Ah, nespus de mândră cetate, căci în tine viețuiește acea doamnă ce nu are pereche între toate femeile din lume, în bunătate și în frumusețe, ba spun chiar că este cea mai iubită dintre toate femeile iubite, și asta o voi dovedi în fața celui mai viteaz cavaler din lume, dacă ea îmi va îngădui!” După ce i-a adus aceste laude doamnei sale, l-a cuprins o asemenea tristețe, încât ochii i s-au umplut de lacrimi, inima i s-a muiat și s-a cufundat în gânduri atât de adânc, încât totul îi părea de pe altă lume și nu mai știa de nimeni și de nimic, nici chiar de el însuși. Gandalin, văzând că pe drumul mare se apropie o ceată de doamne și de cavaleri îndreptându-se spre locul unde se afla stăpânul său, s-a dus la acesta și i-a spus: „Domnule, vedeți grupul acela ce vine spre noi?” El însă nu a răspuns și atunci Gandalin l-a luat de mână și l-a ridicat de jos; el l-a lăsat, oftând din greu, cu fața scăldată toată în lacrimi; văzându-l așa, Gandalin i-a spus: „Stăpâne, tare mă întristează când vă văd mai îndurerat decât toți cavalerii din lume, așa să mă ajute Dumnezeu, dar ar trebui să aveți grijă de voi și să fiți curajos așa cum sunteți în alte împrejurări”. Amadis i-a răspuns: „Ah, prietene Gandalin, de-ai ști cât suferă inima mea! Dacă mă iubești, știu că mai degrabă m-ai sfătui să-mi aflu moartea decât să trăiesc în astfel de chinuri cumplite, tânjind după ceea ce nu pot vedea”. Gandalin, neputându-l împiedica să nu mai plângă, i-a spus: „Domnule, mare nenorocire este această iubire atât de copleșitoare, și așa să mă ajute Dumnezeu, dar eu nu cred că există o femeie atât de bună și atât de frumoasă care să vă egaleze în bunătate și care să nu fie a voastră”. Amadis, auzind aceste vorbe, s-a mâniat foarte și a spus: „Smintit fără judecată,

cum crezi că eu sau oricine altcineva putem fi pe potriva aceleia ce poartă în ea toate comorile lumii; și de vei mai rosti asemenea vorbe, un pas nu vei mai face împreună cu mine”. Gandalin a spus: „Ștergeți-vă ochii, să nu vă vadă astfel cei ce sosesc”. „Cum – a întrebat el –, vine cineva?” „Da”, a răspuns Gandalin. Și a arătat spre doamnele și cavalerii ce ajunseseră deja în apropierea colnicului. Amadis a încălecat și, ieșindu-le în întâmpinare, i-a salutat, iar ei i-au răspuns; în acel grup, Amadis a văzut o doamnă deosebit de frumoasă, cu vestminte bogate, ce tare amar mai plângea. Amadis i s-a adresat, spunându-i: „Dumnezeu să vă dea veselie, doamnă”. „Iar domniei voastre numai onoruri – a răspuns ea –, căci veselia e tare departe de mine, dacă nu mă ajută Dumnezeu”. „Să vă ajute Domnul, atunci – a spus el. Dar ce necaz aveți?” „Prietene – a spus ea –, tot ceea ce atârnă de soarta unei lupte”; el și-a dat seama de-ndată că aceasta este doamna despre care i se povestise și a întrebat-o: „Doamnă, aveți un cavaler care să lupte pentru voi?” „Nu – a răspuns ea –, și mâine e sorocul pentru înfruntare”. „Și ce veți face?”, a întrebat el. „Voi pierde tot ce am – a spus ea –, dacă la curtea regelui nu se va găsi cine să se milostivească de mine și să vrea să lupte pentru mine și pentru dreptate”. „Dumnezeu să vă dea ajutor – a spus Amadis – că mult mi-ar plăcea, atât pentru voi, cât și fiindcă nu îl iubesc pe cel ce vă e potrivnic”. „Domnul să vă dea vitejie – a zis ea – și să ne îngăduie răzbunarea cât mai curând, atât vouă cât și mie”. Amadis s-a îndreptat apoi spre cortul lui, iar doamna și suita ei spre cetate; după scurt timp, s-au înapoiat și domnișoarele și i-au povestit cum că Dardan se află în oraș, pregătit cum se cuvine pentru luptă. Amadis, la rându-i, le-a povestit cum s-a întâlnit cu doamna cu pricina și ce s-a mai întâmplat.

În noaptea aceea s-au odihnit cu toții și, în zorii zilei, domnișoarele s-au sculat și i-au spus lui Amadis că pleacă în cetate și că îi vor trimite vorbă ce face cavalerul. „Vreau să merg cu domniile voastre – a spus el – ca să fiu mai aproape; și când Dardan va apărea pe câmpul de luptă, să vină una dintre domniile voastre să-mi spună”; așa că și-a pus degrabă armura și au plecat. După o bucată de drum, el a descălecat, și-a scos coiful și scutul și s-a pus pe așteptare; asta să fi fost pe când se ivea soarele. Cam tot la ceasurile acestea, cum v-am spus, regele Lisuarte, însoțit de mulțime de cavaleri viteji, se îndrepta

călare spre un câmp ce se afla între cetate și pădure, spre care se îndrepta și Dardan, înarmat din cap până-n picioare, călărind un frumos armăsar, ținând frâul calului iubitei sale, cel mai împodobit frâu din câte putuse găsi; amândoi s-au oprit în fața regelui Lisuarte și el a spus: „Măria ta, poruncește să i se dea acestei doamne ceea ce i se cuvine de drept și, de se va ivi vreun cavaler care să se împotrivească spusei mele, mă voi lupta cu el”. Regele Lisuarte a poruncit de îndată să i se înfățișeze cealaltă doamnă și, o dată aceasta sosită, i-a spus: „Doamnă, aveți un cavaler care să lupte pentru voi?” „Stăpâne, nu”, a răspuns ea plângând. Regelui i s-a făcut tare milă de ea, pentru că era o femeie bună. Dardan s-a oprit în mijlocul câmpului de luptă, unde trebuia să aștepte până la miezul zilei și, dacă până atunci nu avea să se înfățișeze niciun cavaler, regele trebuia să-i dea dreptate, căci acesta era obiceiul. Văzând acestea, una dintre domnișoare a alergat cât mai repede la Amadis, să-l înștiințeze. El a încălecat de-ndată și, luându-și armele, le-a spus lui Gandalin și celorlalte domnițe să o ia pe alt drum și că, dacă va sfârși lupta spre cinstea lui, să se îndrepte spre corturi, căci va veni și el acolo; apoi a ieșit din pădure, în armură din cap până în picioare, călare pe un armăsar alb și s-a îndreptat spre locul unde se afla Dardan, pregătindu-și armele. Când regele și cei din cetate au zărit un cavaler ieșind din pădure, tare s-au minunat, întrebându-se cine ar putea fi, căci nimeni nu îl cunoștea, dar toți spuneau că nu mai văzuseră niciodată un cavaler care să arate atât de chipeș călare și în armură. Regele a întrebat-o pe doamna provocată la luptă de Dardan: „Doamnă, cine este acest cavaler care vrea să lupte pentru cauza voastră?” „Așa să mă ajute Dumnezeu, dacă știu – a spus ea căci, din câte îmi amintesc, nu l-am văzut niciodată”. Amadis a pătruns pe câmpul de luptă unde se afla Dardan și i-a spus: „Dardan, acum apără cauza prietenei tale, căci eu o voi apăra pe a celeilalte doamne și, cu ajutorul lui Dumnezeu, o să-ți plătesc ceea ce ți-am făgăduit”. „Și ce anume mi-ați făgăduit?” a întrebat el. „Că o să lupt cu tine – a răspuns Amadis –, și de aceea am vrut să-ți aflu numele când te-ai purtat ca un om lipsit de noblețe cu mine”. „Acum te disprețuiesc și mai mult decât înainte”, a spus Dardan. „Acum nu-mi mai pasă de ceea ce spui – i-a răspuns Amadis –, căci aproape-mi este răzbunarea, cu ajutorul Atotputernicului”. „Să vină, atunci acea

doamnă – a spus Dardan –, ca să te numească apărătorul ei și răzbună-te, de poți”. În vremea asta, regele și cavalerii s-au apropiat să vadă ce se întâmplă, și Dardan i-a spus doamnei: „Acest cavaler vrea să lupte pentru voi; îi îngăduiți?” „Îngădui – a spus ea –, și fie ca Domnul să-l răsplătească însutit”. Regele l-a privit pe Amadis și a văzut că are scutul înfundat în multe locuri și pe margine multe crestături de spadă, drept care le-a spus celorlalți cavaleri: „Dacă acest cavaler străin va cere un scut, drept este să i se dea”. Dar Amadis nu avea altă grijă decât să se lupte cu Dardan și nu-i stătea gândul la altceva, păstrând în minte mai proaspete și mai vii acum decât atunci când fuseseră rostite vorbele acelea urâte pe care i le adresase Dardan și asta ar trebui să le fie pildă tuturor și să-și pună lacăt gurii, mai ales în fața necunoscuților, pentru că asemenea întâmplări au dat naștere, adesea, unor fapte demne de ținut minte. Regele și toți ceilalți s-au tras deoparte, în vreme ce Dardan și Amadis, după ce s-au îndepărtat mult unul de altul, s-au repezit să se înfrunte și cum caii erau iuți și ușori, iar ei amândoi foarte puternici, s-au lovit cu lăncile atât de tare, încât li s-au înfundat armurile, dar niciunul n-a fost rănit; cum își rupseseră lăncile, și-au apropiat caii și s-au ciocnit în scuturi atât de cumplit, de mai mare minunea; Dardan a căzut la pământ în această primă înfruntare, dar a reușit să rămână cu frâul calului în mână, astfel că, după ce Amadis a trecut de el, s-a ridicat degrabă și cum era foarte iute, a încălecat și a pus mâna pe spadă plin de curaj. Când Amadis și-a întors calul spre el, l-a văzut gata de atac, așa că a pus și el mâna pe spadă și amândoi s-au năpustit unul spre altul atât de sălbatic, încât toți s-au înspăimântat privind lupta, iar lumea din cetate se urcase în turnuri, pe ziduri și în toate locurile de unde putea vedea mai bine; odăile reginei se aflau deasupra zidului și aveau multe ferestre, la care stăteau multe doamne și domnișoare privind lupta cavalerilor, ce li se părea îngrozitoare, pentru că aceștia se izbeau în coifurile de oțel fin și, cum aruncau noian de scântei, tuturor le părea că le ard capetele, iar din platoșe și din celelalte părți ale armurii le cădeau multe bucăți, și zale, și multe țăndări din scuturi.

Lupta era atât de înverșunată, încât îi înspăimântase foarte pe cei ce priveau, dar cei doi nu osteneau să se izbească în toate locurile, fiecare arătându-și celuilalt puterea și

îndrăzneala. Regele Lisuarte, care îi privea ca unul ce trecuse el însuși prin multe încercări de felul acesta și văzuse încă altele, părându-i nemaipomenită lupta, a spus: „Aceasta e cea mai vitejească luptă din câte s-au pomenit vreodată și vreau să văd cum se va sfârși și să pun să i se zugrăvească învingătorului chipul pe poarta palatului meu, ca să-l privească toți aceia ce vor să câștige glorie”.

Pe când se luptau cavalerii cu multă vitejie, așa cum ați auzit, dându-și lovituri grele fără pic de răgaz, Amadis, care îl dușmănea aprig pe Dardan și spera să rămână la curtea regelui, unde se afla doamna lui, ca să îi poată sluji acesteia, văzând că Dardan îi ține piept, a început să lovească năprasnic și fără milă, ca unul ce, aici mai mult ca oriunde în altă parte unde nu se afla doamna sa, voia să arate cât o prețuiește, așa încât, mai înainte de a suna miezul zilei, toți și-au dat seama că Dardan a avut mai mult de suferit de pe urma luptei, dar nu într-atât încât să nu se mai apere, căci nu era niciun vicleșug pe care să nu-l folosească. Dar nu-i era de niciun folos, căci cavalerul străin nu făcea decât să-și sporească puterile și vitejia și îl izbea la fel de tare ca la început, încât toți ziceau că numai calului îi mai slăbiseră puterile și nu mai era atât de curajos pe cât ar fi fost nevoie.

Și calul celuilalt, cu care se înfrunta, era la fel, căci de multe ori se izbiseră unul de altul și căzuseră în genunchi cu cavalerii în șa și cu greu se putuseră ridica, așa că Dardan, căruia îi era mai la îndemână să lupte pe jos, i-a spus lui Amadis: „Cavalere, armăsarii noștri sunt vlăguiți și or să se prăpădească și din pricina asta lupta dintre noi se prelungește prea mult; eu cred că dacă am fi luptat pe jos, de mult te-aș fi învins”. Aceste vorbe le-a rostit atât de tare, încât le-au auzit și regele și toți câți erau în preajma sa, ceea ce l-a făcut pe celălalt cavaler să se rușineze foarte și să spună: „Dacă tu crezi că te poți apăra mai bine pe jos decât călare, atunci să descălecăm și apără-te, căci multă nevoie vei avea, deși nu sunt de părere că un cavaler trebuie să-și părăsească armăsarul câtă vreme îl poate călări”. Așa că, fără să mai piardă vremea, au descălecat de-ndată și, punând mâna fiecare pe ce-i mai rămăsese din scut, s-au repezit unul împotriva celuilalt cu nespusă vitejie și s-au lovit și mai sălbatic ca înainte, de nu-ți venea să-ți crezi ochilor. Cavalerul străin era de departe mult mai iscusit, se apropia mai ușor de

celălalt, îi dădea lovituri puternice și fără încetare, de nu-l lăsa să-și tragă sufletul, deși vedea câtă nevoie are de odihnă, îl făcea să se răsucească într-o parte și-n alta, ba uneori chiar să cadă în genunchi, astfel că toți spuneau: „Mare nebunie a făcut Dardan cerând să lupte pe jos din pricină că armăsarul e obosit și că de-asta nu-l poate învinge”. Cavalerul străin făcea tot ce voia din Dardan care, acum, mai mult se apăra de lovituri decât ataca și se tot retrăgea spre încăperile reginei; domnișoarele de-acolo și toți ceilalți ziceau că Dardan va muri dacă se încăpățânează să continue lupta. Și când au ajuns sub ferestrele palatului, toată lumea a prins a spune: „Sfântă Fecioară, Dardan e ca mort!” În clipa aceea, Amadis a auzit-o vorbind pe domnița din Danemarca și, recunoscându-i glasul, a privit în sus și a văzut-o pe doamna sa, Oriana, la o fereastră împreună cu domnișoara din Danemarca; și, de cum a zărit-o, spada i s-a răsucit în mână și bătălia și toate celelalte au încetat să mai existe pentru el. Dardan și-a mai tras sufletul și, văzând că dușmanul său privește în altă parte, și-a apucat spada cu amândouă mâinile și i-a dat o asemenea lovitură în coif, că i l-a sucit într-o parte. Amadis n-a răspuns cu altă lovitură, ci doar și-a îndreptat coiful, și-atunci Dardan a prins să-l lovească peste tot. Amadis arareori îl lovea, căci gândul lui era doar s-o privească pe stăpâna sa. Așa s-a făcut că Dardan începuse să câștige teren, iar el să piardă, când domnișoara din Danemarca a exclamat: „Blestemată clipa când acest cavaler a văzut-o pe una din noi aici!”; căci Amadis pierdea lupta și Dardan dobândea victorii și mult nu mai avea să-l ucidă. De bună seamă că un cavaler nu trebuie să se piardă cu firea în timpul luptei. Amadis, auzind acele vorbe, s-a rușinat de ar fi vrut să-l înghită pământul, temându-se că doamna lui îl va crede laș, și s-a năpustit asupra lui Dardan, izbindu-l atât de puternic în coif, încât acesta a căzut la pământ, proptindu-se în mâini; iar Amadis l-a apucat de coif și a tras atât de tare, încât i l-a smuls din cap și l-a lovit cu el atât de zdravăn, încât Dardan s-a prăbușit amețit; Amadis, lovindu-l cu mânerul spadei în obraz, i-a spus: „Dardan, te ucid, dacă nu renunți la pretențiile tale față de acea doamnă!” El a spus: „Vai, cavalere, îndurare! Nu mă ucide, căci renunț la toate pretențiile mele”. Tocmai atunci s-au apropiat regele și cavalerii săi și i-au auzit vorbele. Amadis, rușinat de ceea ce i se întâmplase, și-a încălecat armăsarul și a

pornit în goană, cât mai iute cu putință, spre pădure. Iubita lui Dardan s-a apropiat de locul unde se afla acesta atât de zdrobit, și i-a spus: „Dardan, de azi înainte să nu mă mai socotești prietena ta, nici a altcuiva pe lumea asta, în afară de acel cavaler viteaz care te-a învins acum”. „Cum – a glăsuit Dardan –, am fost învins și batjocorit pentru tine și vrei să mă părăsești pentru cel care pe tine te-a păgubit și pe mine m-a dezonorat? Doamne, Dumnezeule, ești într-adevăr femeie de rostești asemenea vorbe, și îți voi da răsplata cuvenită pentru trădarea ta”. Și, apucând spada pe care o mai purta încă la cingătoare, i-a dat o asemenea lovitură, încât capul i s-a rostogolit la picioare. După aceasta, stând o clipă pe gânduri, a rostit: „Ah, ticălosul de mine! Ce-am făcut? Am ucis ființa pe care o iubeam cel mai mult pe lume, dar îi voi răzbuna moartea”; și luându-și iar spada și-a vârât-o în trup și nimeni nu l-a mai putut salva, cu toate că au încercat în tot felul; cum toți alergaseră acolo să vadă ce se întâmplă, nimeni nu s-a dus după Amadis să afle cine este; și laolaltă se bucurau de moartea cavalerului, pentru că, deși Dardan era cel mai viteaz și mai puternic cavaler din Marea Britanie, trufia și felul său urât de a se purta îl făcuseră să-și folosească acele însușiri pentru a-i jigni pe mulți, lucrând împotriva legii, prețuind mai mult forța și patimile inimii sale decât judecata stăpânului din ceruri care, cu o fărâmă din puterea sa, face ca cei mai puternici să fie învinși și dezonorați de cei mai slabi.

• CAPITOLUL XIV •

Cum regele Lisuarte le-a făcut mormânt lui Dardan și prietenei sale și a poruncit să se scrie pe mormânt în ce fel au murit

O dată încheiată lupta în care Dardan și prietena lui și-au găsit o moarte atât de cumplită, regele a poruncit să se ridice două morminte așezate pe niște lei de piatră și acolo au fost îngropați Dardan și prietena sa, chiar pe câmpul unde avusese loc lupta; și pe morminte s-a scris cum și-au pierdut viața. Tot acolo s-a săpat, mai târziu, și numele celui care l-a învins pe Dardan, așa cum vă voi povesti mai departe. Apoi regele a întrebat ce s-a întâmplat cu cavalerul străin, dar nimeni n-a știut să-i spună decât că pornise în cea mai mare goană a calului spre pădure. „Ah – a exclamat regele –, ce minunat să poți avea un asemenea bărbat în preajmă, căci, pe lângă marea sa vitejie, cred că este și foarte înțelept; ați auzit cu toții ce vorbe i-a spus lui Dardan și, cu toate că se afla în puterea lui, n-a vrut să-i ia viața, deși eu tare cred că, după felul de-a fi al celuilalt, a înțeles că dacă s-ar fi aflat el în mâna lui, acela nu l-ar fi cruțat”. Și tot vorbind așa, el și toți ceilalți, despre cavalerul străin, au pornit spre palat. În vremea aceasta, Oriana îi spunea domnișoarei din Danemarca: „Prietenă, mă încearcă bănuiala că acel cavaler care a luptat aici este Amadis, căci ar fi vremea să sosească, și cum eu i-am trimis vorbă să vină, nu va întârzia să se arate”. „Da, da – a răspuns domnișoara –, și eu gândesc deopotrivă, și ar fi trebuit să-mi amintesc, când l-am văzut pe acest cavaler pe un armăsar alb, că Amadis avea unul la fel când eu am plecat de-acolo”. Apoi a adăugat: „Ați văzut cumva ce blazon avea?” „Nu – a răspuns ea –, căci scutul lui avea vopseaua căzută din pricina loviturilor, dar mi s-a părut că văd un câmp de aur”. „Stăpână – a spus domnișoara de onoare –, în lupta cu regele Abies, pe scutul lui erau doi lei albaștri ce se înălțau pe picioarele din spate, unul în fața celuilalt, pe un câmp auriu; cum scutul acela i se stricase de tot, a poruncit să i se facă unul la fel și mi-a spus că pe acela îl va purta când va veni aici; așa

că, eu cred că domnia lui este”. „Prietenă – a spus Oriana –, dacă este el, fie va veni, fie va trimite un mesager în cetate, așa că ieșiți să vă plimbați, îndepărtați-vă de palat mai mult decât de obicei și vedeți de nu aflați o solie din parte-i”. Apoi a adăugat: „Ah, Doamne, ce bucurie mi-ai face dacă ar fi el, căci acum aș putea să-i vorbesc”.

Așa stăteau ele de vorbă, iar noi, în vremea asta, ne întoarcem să povestim ce s-a mai întâmplat cu Amadis.

Când Amadis a plecat de pe câmpul de luptă s-a îndreptat spre pădure pe furiș, încât nimeni n-a știut ce s-a întâmplat cu el, și a ajuns târziu la corturi, unde i-a găsit pe Gandalin și pe domnițe, care pregătiseră masa; după ce a descălecat și i-au scos armura, domnișoarele i-au istorisit cum Dardan o ucisese pe prietena lui și apoi se omorâse pe sine, ceea ce l-a făcut pe Amadis să se închine de mai multe ori, auzind asemenea nenorocire, și apoi s-au așezat să se ospăteze cu multă voie bună. Amadis, însă, avea în minte doar cum să-i dea de veste doamnei sale că a sosit și să afle ce îi poruncește aceasta. După ce s-a strâns masa, s-a ridicat și, luându-l deoparte pe Gandalin, i-a spus: „Prietene, du-te în cetate și fă cum știi să dai de domnița din Danemarca, dar în taină mare, și spune-i că mă aflu aici; să-mi trimită vorbă ce trebuie să fac”. Gandalin s-a hotărât să pornească pe jos, ca să treacă neobservat și așa a făcut; ajuns în cetate, s-a îndreptat spre palatul regelui și n-a așteptat mult, că numai ce a văzut-o pe domnița din Danemarca, ce nu făcea alta decât să se plimbe de colo până colo. S-a apropiat de ea, a salutat-o, ea i-a răspuns și, privindu-l mai bine, a văzut că e Gandalin și i-a spus: „Ah, prietene! Fii bine venit! Dar unde ți-e stăpânul?” „L-ați și văzut astăzi – a răspuns Gandalin –, căci el a fost învingătorul în luptă; acum l-am lăsat ascuns în pădure, iar pe mine m-a trimis să-mi spuneți ce trebuie să facă”. „E binevenit în țara aceasta – a spus ea –, și doamna sa va fi foarte bucuroasă de sosirea lui; vino după mine, acum, și de te-ntreabă cineva, spune că ești solul reginei Scoției cu un mesaj pentru Oriana și că îl cauți pe Amadis, care se află pe aceste meleaguri, ca să-i ții tovărășie, și astfel veți rămâne mai departe împreună, fără să dai de bănuit ceva”. Așa au intrat în palatul reginei și domnișoara de onoare i-a spus Orianei: „Stăpână, iată aici un scutier care vă aduce o solie de la regina Scoției”. Oriana s-a bucurat foarte, dar încă și mai mult văzând că scutierul e

Gandalin care, îngenunchind în fața ei, i-a spus: „Doamnă, regina vă trimite multe salutări, căci vă iubește și vă prețuiește și vă cinstește și n-ar pregeta să facă totul pentru ca faima voastră să sporească”. „Regina aibă parte numai de noroc – a răspuns Oriana – și îi mulțumea adânc pentru solie; vino, dar, aici, lângă fereastră, să-mi povestești mai multe”. Și s-a îndepărtat împreună cu el, l-a așezat lângă ea și l-a întrebat: „Prietene, unde l-ai lăsat pe stăpânul tău?” „L-am lăsat în pădurea aceea – a răspuns el –, unde a tras aseară, după ce a învins în luptă”. „Prietene – a zis ea –, cum îi merge? Domnul să te aibă în pază!” „Doamnă – a răspuns el –, îi merge după cum vă e voia, căci vă aparține întru totul și își dă viața pentru voi, iar sufletul lui suferă cum n-a mai suferit vreodată un cavaler – și a început să plângă, în timp ce-i spunea: Doamnă, el nu se va abate de la porunca voastră, întâmplă-se ce s-ar întâmpla și, pentru Dumnezeu, doamnă, fie-vă milă de el, că nu e altul pe lume să poată suferi chinurile pe care le-a îndurat până acum și deseori tânjește să cadă mort la pământ, într-atât de înecată în lacrimi îi este inima; dacă ar avea norocul să trăiască, ar ajunge cel mai viteaz cavaler din câți au îmbrăcat armura și a ajuns astfel încă de pe acum, fără tăgadă, după câte fapte a săvârșit întru faima sa de când a fost făcut cavaler; dar n-a avut noroc când v-a cunoscut, căci va muri de timpuriu și mai bine ar fi fost să piară în apele mării unde fusese aruncat necunoscut de proprii săi părinți, decât aceștia să-l vadă murind fără să-l poată ajuta – și nu se mai oprea din plâns și grăia mai departe: Doamnă, crudă va fi moartea stăpânului meu și mulți îl vor plânge, dacă se va chinui fără ajutor, mai mult decât s-a chinuit”. Oriana a răspuns frângându-și mâinile și degetele: „Ah, prietene Gandalin! Taci, întru numele Domnului, nu mai spune nimic mai mult, căci numai Dumnezeu știe cât mă dor vorbele tale, dacă tu crezi ceea ce spui, căci mai degrabă mi-aș ucide sufletul și fericirea și mi-aș dori moartea cea mai cumplită și n-aș mai vrea să trăiesc nicio zi, dacă el ar pieri; tu mă învinuiești pe mine pentru că îi cunoști suferința, dar pe-a mea n-o cunoști, căci de-ai ști-o, mai milă ți-ar fi de mine și nu mai m-ai învinovăți; dar vezi că oamenii nu pot face ceea ce doresc, ba, dimpotrivă, fericirea se întâmplă să se îndepărteze, lăsând în loc ceea ce îi întristează și îi necăjește, și așa se întâmplă cu mine și cu stăpânul tău; Dumnezeu știe, însă, că dacă mi-ar sta în

puteri, bucuroasă aș găsi leac pentru împlinirea dorințelor lui și alor mele”. Gandalin a spus: „Faceți ceea ce se cuvine să faceți, dacă îl iubiți, căci el vă iubește mai presus decât tot ce poate fi iubit în ziua de azi și, porunciți, acum, doamnă, ce trebuie să facă”. Oriana i-a arătat o grădină aflată sub fereastra lângă care vorbeau și i-a spus: „Prietene, du-te la stăpânul tău și spune-i să vină în noaptea asta, în mare taină, să intre în grădină, căci dedesubt de noi se află încăperea unde dormim eu și Mabilia; odaia are o fereastră mică, aproape de pământ, cu un grilaj de fier, și astfel vom putea vorbi, căci Mabilia cunoaște secretul inimii mele”. Și scoțându-și din deget un frumos inel, i l-a dat lui Gandalin să i-l ducă lui Amadis, pentru că la inelul acela ținea mai mult decât la toate celelalte câte avea, spunându-i: „Mai înainte de a pleca, așteaptă să vină Mabilia, care te va ascunde, căci e tare pricepută și veți spune că îi aduci vești de la maică-sa; astfel că nimeni nu va bănui nimic”. Oriana a poruncit să fie chemată Mabilia, ca să îl întâlnească pe acel scutier venit din partea mamei sale; când aceasta l-a văzut pe Gandalin, a priceput imediat despre ce e vorba, așa că Oriana a plecat la mama sa, regina, care a întrebat-o dacă scutierul se întoarce curând în Scoția, căci ar fi vrut să-i trimită prin el niște daruri reginei de-acolo. „Doamnă – a răspuns ea –, scutierul a venit să-l caute pe Amadis, fiul regelui din Gaula, cavalerul cel viteaz de care mult se vorbește aici.” „Și unde se află cavalerul?”, a întrebat regina. „Scutierul zice – a răspuns ea – că acum mai bine de zece luni i s-a spus că a pornit încoace și se miră că nu l-a găsit.” „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus regina –, că tare mi-ar plăcea să-l văd pe acest cavaler în preajma regelui, stăpânul meu, căci de mare ajutor i-ar fi în multele treburi ce se ivesc peste tot și crede-mă că, de vine aici, nu va fi dorință să nu i se îndeplinească, dacă asta va stea în puterea regelui”. „Doamnă – a spus Oriana –, despre isprăvile lui cavalerești nu știm decât ceea ce se povestește, dar pot să vă spun că era cel mai chipeș tânăr din câți se aflau pe vremea aceea la curtea regelui Scoției și ne slujea pe mine și pe Mabilia și pe alte domnițe”. Mabilia, care rămăsese cu Gandalin, l-a întrebat: „Prietene, stăpânul tău a ajuns pe aceste meleaguri?” „Doamnă – a răspuns el –, a ajuns și vă trimite multe salutări, cum se cuvine verișoarei pe care o iubește cel mai mult pe lume, și aflați că el este cavalerul care a învins în lupta de aici”. „Ah,

Sfinte Dumnezeule! – a exclamat ea – binecuvântat fii pentru că ai dat stirpei noastre un cavaler atât de viteaz și ne-ai îngăduit să-l cunoaștem”. Apoi, agrăindu-l pe Gandalin: „Prietene, cum îi merge?” „Doamnă – a răspuns el –, i-ar merge bine dacă dragostea nu l-ar ucide cu puterea ei, așa că, pentru numele Domnului, stăpână, ajutați-l, nu-l lăsați, că, zău, de nu găsește un pic de odihnă în chinul dragostei lui, cel mai viteaz cavaler din neamul vostru, ba chiar din toată lumea, e pierdut”. „Dinspre mine, îl voi ajuta – a spus ea – pe cât voi putea; acum du-te și transmite-i multe salutări, și spune-i să vină așa cum i-a poruncit stăpâna mea; tu vei putea veni să vorbești cu noi ori de câte ori va fi nevoie, ca scutier al mamei mele”.

Gandalin s-a despărțit de Mabilia, plecând să ducă stăpânului său mesajul; acesta îl aștepta, așteptându-și moartea ori viața, după cum aveau să fie veștile, căci la vremea aceea era cuprins de o asemenea suferință, din pricină că marea bucurie de a se ști atât de aproape de doamna sa se preschimbase într-o groaznică dorință de a o vedea și dorința aceasta se transformase în asemenea durere și tristețe, încât părea gata să-și dea sufletul; așa că, de cum l-a văzut venind pe Gandalin, i-a ieșit în întâmpinare și l-a întrebat: „Prietene Gandalin, ce vești aduci?” „Bune, stăpâne”, a răspuns acesta. „Ai văzut-o pe domnița din Danemarca?” „Da, am văzut-o”. „Și-ai aflat de la ea ce trebuie să fac?” „Stăpâne – a spus el –, veștile pe care le aduc sunt mai bune decât vă închipuiți”. El s-a înfiorat de bucurie și a zis: „Pentru Dumnezeu, spune-mi-le de-ndată”. Gandalin i-a istorisit totul, cum s-a întâlnit cu doamna sa și ce-au vorbit împreună și ce i-a spus verișoara lui, Mabilia, și ce s-au înțeles să facă, fără să sară o iotă. Nici nu vă puteți închipui ce mare a fost bucuria lui Amadis, care i-a spus lui Gandalin: „Prietene adevărat, ai fost mai priceput și mai viteaz decât aș fi fost eu însumi și nici nu-i de mirare, căci amândouă aceste însușiri sunt desăvârșite la tatăl tău; și-acum, spune-mi de știi bine locul unde trebuie să mă duc”. „Îl știu, stăpâne – a răspuns el –, căci mi l-a arătat Oriana”. „Ah, Doamne! – a exclamat Amadis – cum o voi putea răsplăti pe doamna mea pentru fericirea pe care mi-o dăruiește. Nici nu mai știu, acum, de ce mă plâng de suferințele mele”. Gandalin i-a dat inelul și i-a spus: „Luați acest inel trimis de doamna voastră, la care ține cel mai mult dintre toate”. El l-a luat și, cu ochii scăldați în lacrimi, l-a

sărutat și l-a dus în dreptul inimii, fără să poată scoate o vorbă o bucată de vreme; apoi, și l-a pus în deget și a spus: „Ah, inel care te-ai aflat pe mâna ce nu-și poate afla seamăn pe lume!” „Seniore – a spus Gandalin –, acum mergeți să stați cu domnișoarele și fiți vesel, căci suferința aceasta vă distruge și mult rău ar putea aduce iubirii voastre”. El a făcut întocmai, și la cină a vorbit mai mult și cu mai multă veselie decât de obicei, iar domnișoarele erau tare bucuroase, căci era cel mai sclipitor și mai plăcut cavaler din lume, când gândurile și amărăciunea nu îl chinuiau. Când a venit ora de culcare, s-au întins toți în corturi, ca de obicei, dar la ceasul stabilit, Amadis s-a sculat și, văzând că Gandalin avea caii înșeuați și armele pregătite, și-a îmbrăcat armura, neștiind ce ar putea să se întâmple și, încălecând, au pornit-o spre cetate; ajungând ei la un pâlc de copaci aflat în apropierea grădinii, la care luase seama Gandalin în timpul zilei, și-au priponit caii acolo și au pornit pe jos; au intrat în grădină printr-o spărtură în zid făcută de ape și, ajungând în dreptul ferestrei, Gandalin a ciocănit încetișor. Oriana, care nu putuse să doarmă și l-a auzit, a trezit-o pe Mabilia și i-a spus: „Cred că a sosit vărul vostru”. „E vărul meu, într-adevăr – a răspuns ea –, dar domnia ta ai mai multe drepturi asupra lui decât întregul nostru neam”. Apoi s-au îndreptat amândouă spre fereastră, au adus niște lumânări ce dădeau lumină multă și au deschis. Amadis a văzut-o pe iubita sa la flacăra lumânărilor și i s-a părut atât de frumoasă, încât și-a spus că nu e om care să creadă că poate exista pe lumea asta atâta frumusețe. Oriana era îmbrăcată în veșminte de mătase de India brodată cu multe flori grele de aur, iar pletele, frumoase ca o minune, nu și le acoperise decât cu o ghirlandă nespus de mândră; când a văzut-o, Amadis s-a înfiorat de marea fericire ce-l cuprinsese, și inima a prins să-i bată de să-i spargă pieptul. Când Oriana l-a văzut lângă fereastră, i-a spus: „Stăpânul meu, fiți binevenit în această țară, căci mult v-am dorit și mult ne-au bucurat ultimele voastre peripeții, atât faptele de arme cât și vestea că v-ați cunoscut tatăl și mama”. Amadis, auzind acestea, deși era ca pierit, făcându-și mai mult curaj decât pentru orice altă bătălie, a spus: „Doamnă, dacă vorbele mele nu vor fi de ajuns pentru a vă mulțumi pentru bunăvoința arătată în cuvinte și în faptul că mi-ați trimis-o ca mesageră pe domnița din Danemarca, să nu vă mirați, pentru că

sufletul meu prea tulburat și încătușat în mrejele iubirii nu-i lasă limbii deplină libertate. Și pentru că în numele dulcelui vostru chip ce-l port în minte socot că totul vi se supune, tot astfel, la vederea voastră mă simt subjugat și nu mai sunt stăpân pe niciunul dintre simțurile mele. Și, doamna mea, dacă mă socotiți demn, ori faptele mele o merită, v-aș ruga să vă îndurați de această inimă chinuită, mai înainte ca lacrimile să o înece cu totul; și mila ce v-o cer, doamnă, nu este pentru tihna mea, căci atunci când iubești cu adevărat, cu cât te apropii mai mult de ceea ce iubești, cu atât sporește și crește dorința și grija, ci pentru că dacă inima mea se va vesteji de tot, se va vesteji și acela care nu are alt gând decât să vă slujească". „Stăpânul meu – a zis Oriana –, cred fără urmă de îndoială tot ce îmi spui, fiindcă inima mea, prin ceea ce simte, îmi spune că e adevărat, dar, iată, află că nu socotesc a fi lucru înțelept ceea ce faci, că suferi atât de mult, cum mi-a spus Gandalin, pentru că din pricina asta s-ar putea să fie descoperită iubirea noastră, ceea ce mult rău ne-ar pricinui și, de s-ar stinge viața unuia dintre noi, viața celuilalt n-ar mai putea continua. De aceea îți poruncesc, în numele puterii pe care o am asupra domniei tale, să duci o viață mai tihnită și astfel și viața mea va fi mai tihnită, căci eu nu fac altceva decât să chibzuiesc cum să-ți ostoiesc dorințele". „Doamnă – a răspuns el –, în toate vă voi da ascultare, dar pentru un anume lucru puterile nu-mi sunt de ajuns". „Și care e acesta?", a întrebat ea, „Să nu mă gândesc la domnia voastră – a răspuns el –, căci mintea mea nu se poate împotrivi dorințelor ucigătoare ce o chinuie cu cruzime". „Eu n-am spus – a răspuns ea – să îndepărtezi cu totul acest gând, dar să o faci cu măsură, să nu lași să ți se deslușească suferința în fața oamenilor de vază, pentru că, nimicindu-ți viața, știi care-i câștigul, cum ți-am mai spus; de aceea, domnul meu, te sfătuiesc să rămâi la curtea tatălui meu de te va ruga el, pentru ca ceea ce vei săvârși să fie în numele meu și ca, de acum înainte, să poți vorbi cu mine fără sfială, spunându-mi tot ce îți este mai pe plac, iar eu, la rândul meu, voi face tot ce-mi va sta în putință pentru noi". „Stăpână – a spus el –, eu vă aparțin; am venit la porunca voastră și nu voi face alta decât ce porunciți". Mabilia s-a apropiat de ei și a spus: „Doamnă, îngăduiți-mi și mie câteva vorbe cu acest cavaler". „Poftiți – a zis Oriana –, căci aș vrea să-l privesc în timp ce stați de vorbă". Atunci, ea i s-a

adresat lui Amadis: „Seniore și vere, fiți binevenit, căci mare bucurie ne-ați făcut”. „Doamnă – a răspuns el –, bine v-am găsit, căci dacă oriunde v-aș fi văzut aș fi fost dator să vă iubesc, vă iubesc mult mai mult aici unde, văzându-mi durerea, vă veți îndura de mine”. Ea a spus: „Îmi voi pune viața și faptele în slujba voastră, dar știu prea bine, din câte am aflat de la această doamnă, că nu va fi nevoie”. Gandalin, văzând că se apropie zorile, a spus: „Stăpâne, chiar dacă nu vă puteți despărți, zorii, care se apropie, ne silesc să plecăm de-aici”. Oriana a spus: „Domnule, plecați, acum, și faceți ceea ce v-am spus”. Amadis, apucându-i mâinile pe care Oriana și le scosese prin grilajul ferestrei, și-a șters cu ele lacrimile ce i se scurgeau pe obraji și le-a sărutat de nenumărate ori; apoi, luându-și rămas bun, au pornit călare și au ajuns la corturile lor mai înainte de-a se crăpa de ziuă; aici, Amadis și-a scos armura și s-a culcat în patul lui, fără să-l fi simțit cineva. Domnișoarele s-au trezit de dimineață și una dintre ele a rămas să-i țină de urât lui Amadis, iar cealaltă a plecat în cetate; și aflați că amândouă erau frumoase și verișoare primare cu doamna pentru care luptase Amadis. Amadis a dormit până s-a ridicat soarele pe cer și, când s-a trezit, l-a chemat pe Gandalin și i-a poruncit să se ducă în cetate, așa cum îi ceruseră doamna lui și Mabilia. Gandalin a plecat, iar Amadis a rămas să depene vorbe cu domnișoara, dar iată că, nu după multă vreme, o vede sosind în goana calului pe cealaltă, care plecase în cetate, plângând amarnic. Amadis a întrebat-o: „Ce s-a întâmplat, buna mea prietenă? Cine v-a supărat? Căci, așa să mă ajute Dumnezeu, de nu va da iute socoteală, dacă nu va fi să-mi pierd viața”. „Domnule – a răspuns ea –, numai domnia voastră, puteți da socoteală.” „Spuneți, dar – a zis el –, și dacă așa stau lucrurile, altă dată nu mai însoțiți la drum un cavaler străin”. Auzind aceste vorbe, domnișoara i-a spus: „Seniore, doamna, verișoara noastră primară, pentru care v-ați luptat, este captivă, căci regele i-a poruncit să-l aducă în cetate pe cavalerul care a luptat pentru ea; iar de nu, cu niciun chip nu va putea ieși din cetate, și știți prea bine că ea nu poate îndeplini porunca, fiindcă n-a aflat niciodată cine sunteți. Iar regele a poruncit să fiți căutat în toate locurile, mânios foarte pe ea, crezând dânsul că v-ați ascuns cu știința ei”. „Mi-ar fi plăcut mai mult să fi fost vorba de altceva, pentru că eu nu sunt atât de vestit încât să mă înfățișez

unei persoane într-atât de însemnate și, drept să vă spun, chiar de m-ar găsi toți cei de la curte, n-aș face un pas fără să fiu dus cu forța; dar așa, nu pot să nu fac ceea ce-mi cereți, pentru că țin la domniile voastre și vă prețuiesc”. Ele i-au căzut în genunchi și i-au mulțumit îndelung. „Acum – a zis el –, să meargă una dintre voi la acea doamnă să-i spună să obțină făgăduiala regelui că nu-i va cere cavalerului nimic împotriva voinței sale, iar eu voi fi acolo mâine la amiază”. Una din domnișoare a plecat de îndată și i-a spus totul doamnei; aceasta s-a veselit foarte și, înfățișându-se regelui, i-a spus: „Măria ta, dacă te învoiești să nu-i ceri nimic cavalerului împotriva voinței sale, va fi aici mâine la amiază, de nu, nici eu, nici voi nu-l veți cunoaște, că, așa să mă ajute Dumnezeu, dacă știu cine e, nici pentru ce a vrut să lupte pentru mine”. Regele s-a învoit la asta, căci tare mai poftea să-l cunoască pe cavaler. După asta, doamna a plecat și vestea s-a răspândit prin palat și prin cetate: „Mâine va fi aici viteazul cavaler, învingător în luptă!” Și toți se bucurau din inimă, căci nu îl iubiseră pe Dardan din pricina trufiei și firii lui rele; domnișoara s-a întors la Amadis și i-a spus că regele s-a învoit cu ceea ce i-a cerut doamna.

• CAPITOLUL XV •

Cum s-a înfățișat Amadis regelui Lisuarte și marilor nobili de la curtea acestuia și cum a fost foarte bine primit de toți

Amadis a petrecut toată ziua împreună cu domnișoarele și, a doua zi, punându-și pe el armura și încălecându-și calul, a pornit spre cetate, însoțit doar de cele două domnișoare; regele se afla în castelul său, dar Amadis s-a dus acasă la doamnă și aceasta, când l-a văzut, a îngenuncheat dinainte-i și i-a spus: „Seniore, tot ce am vă datorez vouă”. El i-a răspuns: „Doamnă, să ne înfățișăm regelui și astfel, achitându-mă de această datorie, voi putea să-mi văd de drumul meu”. Și, scoțându-și coiful, a pornit spre palat împreună cu doamna și domnișoarele; și pe unde treceau, lumea spunea: „Acesta e cavalerul care l-a învins pe Dardan”. Regele, auzind că sosește, i-a ieșit în întâmpinare și, văzându-l, s-a apropiat de el și i-a spus: „Prietene, fiți binevenit, căci mult ați fost dorit”. Amadis a îngenuncheat în fața regelui și a grăit astfel: „Măria ta, Dumnezeu să-ți dea numai bucurii”. Regele l-a luat de mână: „Așa să mă ajute Dumnezeu, căci viteaz cavaler mai sunteți!” Amadis i-a mulțumit și l-a întrebat: „Doamna este acum liberă?” „Da”, a răspuns el. „Seniore – și-a urmat vorbele Amadis –, aveți credința, vă rog, că această doamnă n-a știut până acum cine s-a luptat pentru dânsa.” Tare se mai minunau toți de marea frumusețe a lui Amadis și de faptul că, fiind atât de tânăr, l-a putut învinge pe Dardan, care se dovedise atât de puternic, încât în toată Marea Britanie era temut. Amadis i-a mai spus regelui: „Înălțimea voastră, acum, că dorința v-a fost împlinită și doamna aceasta e liberă, Dumnezeu să vă aibă în pază, căci sunteți regele pe care l-aș sluji cu cea mai mare bucurie”. „Ah, prietene! – a exclamat regele –, nu veți pleca atât de repede, dacă nu vreți să mă mâhniți adânc.” El a răspuns: „Ferească-mă Domnul de asemenea gânduri, căci mai degrabă îmi spune inima să vă slujesc, dacă aș merita o astfel de cinste”. „Dacă așa stau lucrurile – a spus regele –, rogu-vă mult, rămâneți azi aici”. El s-

a învoit, fără a-și arăta bucuria. Regele l-a luat de braț și l-a condus într-o odaie unde a poruncit să i se scoată armura, odaie unde toți ceilalți cavaleri vestiți ce veneau la curte își lăsau armura, pentru că acest rege îi cinstea cel mai mult pe cavaleri și la curtea sa se găseau cei mai mulți; apoi i-a dat o pelerină în care să se înfășoare și, chemându-i pe regele Arban de Norgales și pe contele de Gloucester, le-a spus: „Domnilor cavaleri, însoțiți-l pe acest cavaler, căci se arată a fi demn de tovărășia unor oameni de vază”. Iar el s-a dus de îndată la regină, să-i spună că în palat se află viteazul cavaler, învingătorul lui Dardan. „Mult mă bucur, seniore – a spus regina –, dar ați aflat care îi este numele?” „Nu – a răspuns regele –, căci datorită făgăduielii mele, n-am îndrăznit să-l întreb.” „N-o fi cumva – a spus ea –, fiul regelui Perion din Gaula?” „Nu știu”, a zis regele. „Scutierul acela – a zis regina –, care stă de vorbă cu Mabilia, umblă pe urmele lui și spunea că aflase că se îndreaptă spre aceste meleaguri”. Regele a poruncit să fie chemat și i-a spus: „Urmați-mă și spuneți-mi dacă îl cunoașteți pe acel cavaler ce se află acum în palatul meu”. Gandalin l-a urmat pe rege și, cum știa ce are de făcut, de cum l-a zărit pe Amadis, a îngenuncheat în fața lui și a spus: „Ah, seniore Amadis, de multă vreme vă caut”. „Prietene Gandalin – a răspuns el –, fii binevenit și spune-mi ce vești ai despre regele Scoției?” „Domnule – a spus el –, vești cât se poate de bune despre dânsul și despre toți prietenii voștri.” Regele l-a îmbrățișat pe Amadis și i-a spus: „Domnul meu, acum e de prisos să vă ascundeți, căci știm că sunteți Amadis, fiul regelui Perion din Gaula, și v-am cunoscut atât pe domnia voastră cât și pe tatăl domniei voastre când l-ați ucis în luptă pe acel fălos rege Abies al Irlandei, înapoindu-i tatălui vostru regatul pe care aproape și-l pierduse”. La aceste vorbe s-au apropiat cu toții ca să-l vadă mai bine, căci aflaseră despre el că săvârșise asemenea fapte de arme, cum nimeni altul nu putea săvârși. Așa s-a scurs ziua aceea, toți aducându-i îndestulate laude, iar, la căderea nopții, la sfatul regelui, Arban, regele din Norgales, l-a condus la castelul său, spunându-i că stăruie mult să rămână să doarmă în casa lui. În noaptea aceea, Amadis a rămas cu regele Arban din Norgales și a fost slujit după pofta inimii. În vremea asta, regele Lisuarte se sfătuia cu regina, spunându-i că nu-l poate opri la curte pe Amadis, dar că tare i-ar fi pe plac ca un bărbat atât de vestit în lume să rămână

la curtea sa, căci mulțumită unor astfel de cavaleri principii sunt mai respectați și mai de temut, și că nu știe prin ce mijloace ar putea să-l oprească. „Stăpâne – a spus regina –, urât ar sta unui om atât de important precum domnia voastră ca, primind în cetate un asemenea cavaler, să-l lăsați să plece fără să împliniți tot ceea ce v-ar cere.” „Dar nu mi-a cerut nimic”, a spus regele. „Atunci vă voi spune eu cum să faceți; rugați-l sau puneți pe altcineva s-o facă în numele vostru, să rămână, iar de nu va vrea, spuneți-i să vină să mă vadă înainte de a pleca și eu, împreună cu fiica noastră, Oriana, și verișoara lui, Mabilia, care îl cunosc bine de pe vremea când era paj și le slujea, îi vom spune că, de vreme ce toți ceilalți cavaleri sunt ai voștri, am vrea ca el să fie cavalerul nostru, oricând vom avea nevoie de dânsul.” „Bine ați grăit – a zis el –, căci în felul acesta va rămâne aici, altminteri, pe bună dreptate, vom putea spune că nu e atât de bine crescut pe cât de bun luptător se arată a fi.” În noaptea aceea, regele Arban a stat de vorbă cu Amadis, dar n-a putut smulge de la el nicio făgăduială că va rămâne la curte; a doua zi s-au dus amândoi să asculte liturghia, împreună cu regele și, de cum s-a terminat slujba, Amadis s-a apropiat să-și ia rămas bun de la rege, și acesta i-a spus: „De bună seamă, prietene, că mă mâhnește mult plecarea voastră și, datorită promisiunii făcute, nu îndrăznesc să vă întreb nimic, căci nu știu dacă nu v-aș răni, dar regina dorește să treceți s-o vedeți înainte de a pleca”. „Voi face asta cu multă plăcere”, a spus el. Atunci, regele l-a luat de braț și, ducându-l în fața reginei, i-a spus acesteia: „Iată-l pe fiul regelui Perion din Gaula”. „Mă bucur tare mult, așa să mă ajute Cel de Sus – a răspuns ea –, și îi urez să fie binevenit.” Amadis a vrut să-i sărute mâinile, dar ea i-a poruncit să se așeze lângă dânsa, și regele s-a întors la cavalerii săi, care îl așteptau în număr mare în curtea castelului.

Regina a vorbit cu Amadis despre multe lucruri, iar el a dat dovadă de mare înțelepciune; doamnele și domnișoarele de onoare tare s-au mai minunat de nespusa lui frumusețe, în timp ce el nu-și putea ridica ochii fără s-o privească pe stăpâna inimii sale, Oriana. Mabilia a venit și l-a îmbrățișat ca și cum nu l-ar mai fi văzut. Regina i-a spus fiicei sale: „Urați-i bun venit acestui cavaler ce v-a slujit cu atâta dragoste pe când era paj și vă va sluji și acum, când este cavaler; căci de nu-i lipsește buna creștere, ajutați-mă să-l rugăm dimpreună să-mi îndeplinească o

rugăminte”. Și i s-a adresat lui Amadis: „Cavalere, regele, stăpânul meu, a dorit din tot sufletul să rămâneți la curtea noastră, și nu v-a înduplecat; acum vreau să văd dacă femeile au mai multă putere decât bărbații asupra cavalerilor; așadar, vă rog, fiți cavalerul meu și al fiicei mele și al tuturor doamnelor aflate aici; în felul acesta veți da dovadă de înțelepciune și nu veți aduce nicio jignire regelui, iar noi nu-i vom cere, din partea noastră, niciun alt cavaler, căci, avându-vă pe domnia voastră, nu ne mai fac trebuință ceilalți cavaleri”; toate domnițele s-au apropiat de dânsul să-l roage, iar Oriana i-a făcut semn din ochi să se învoiască; regina l-a întrebat: „Ei, bine, cavalere, ce răspuns dați rugăminții noastre?” „Doamnă – a spus el –, cine ar face altminteri decât porunciți domnia voastră, cea mai bună regină din lume, și toate aceste doamne? Așa că, doamnă, primesc, fiindcă mă rugați voi și fiica voastră dimpreună cu celelalte doamne, dar doresc a vă spune că nu voi fi decât cavalerul vostru și nu al altcuiva, așadar, de îl voi sluji în vreun fel pe rege, voi face aceasta în numele vostru și nu în numele său.” „Cădem la învoiala aceasta atât eu cât și doamnele mele”, a zis regina. Apoi i-a trimis vorbă regelui, care s-a veselit foarte și i-a cerut regelui Arban din Norgales să-l aducă pe Amadis la el, ceea ce s-a și făcut și, o dată în fața regelui, acesta l-a îmbrățișat cu multă dragoste, și zicându-i „Prietene, acum sunt foarte bucuros că toate s-au sfârșit așa cum mi-am dorit atât de mult, și voiesc, de bună seamă, să te bucuri de cinstirea mea”. Amadis i-a mulțumit pentru însemnata cinste.

Și, așa cum ați auzit, Amadis a rămas la curtea regelui Lisuarte, cum îi ceruse doamna sa.

Acum, autorul se oprește cu această povestire aici și vă va istorisi pățaniile lui don Galaor. După ce don Galaor s-a despărțit de oamenii ducelui de Bristoya, unde piticul îi pricinuise atâtea supărări, a pornit prin codrul ce se numește Arnida și a umblat așa până în faptul serii, fără să știe unde se află și fără să întâlnească vreo așezare în cale, până ce l-a ajuns din urmă pe un chipeș scutier ce călărea un armăsar foarte frumos. Cavalerul Galaor, care avea o rană cât se poate de mare și de urâtă, făcută de unul din cei trei cavaleri aduși de pitic cu barca, rană ce tare se înrăutățise pe când își potolea dorințele cu domnița, l-a agrăit astfel: „Bunule scutier, mi-ai putea spune unde aș putea să-mi îngrijesc o rană?” „Aș ști eu un loc – a răspuns scutierul –,

dar acolo nu îndrăznesc să meargă oameni ca voi, și, de îndrăznesc, pleacă batjocoriți.” „Lasă asta – a zis el – și spune-mi de s-ar afla acolo cineva care să-mi îngrijească rana.” „Mai degrabă cred – a răspuns celălalt – că se va găsi cine să vă facă altele.” „Arată-mi drumul – a spus Galaor – și-o să văd eu cu ce vrei să mă înspăimânți.” „Voi face asta, doar dacă vreau”, a zis el. „Ori îmi arăți drumul – a spus Galaor –, ori te fac eu să mi-l arăți, că ești atât de ticălos, încât orice ți s-ar întâmpla, vei fi binemeritat cu prisosință”. „Nu mă puteți face să mă supun – a zis el – unui cavaler fricos și lipsit de virtute ca domnia voastră”. Galaor a pus mâna pe spadă ca să-l sperie și i-a spus: „Sau mă călăuzești, sau aici îți rămâne capul”. „O să vă călăuzesc acolo unde nebunia voastră va fi pedepsită – a spus scutierul –, iar eu voi fi răzbunat pentru ceea ce-mi faceți.” Și mergând mai departe cam preț de o leghe, au ajuns la o frumoasă fortăreață ascunsă de copaci într-o vale. „Iată – a zis scutierul – locul de care v-am vorbit; lăsați-mă să plec.” „Pleacă – a răspuns celălalt –, că nu mi-e dragă tovărășia ta.” „O să vă fie și mai puțin dragă – a zis celălalt –, nu peste multă vreme”. Galaor s-a îndreptat spre fortăreață și a văzut că era de curând construită și, ajungând la poartă, a zărit un cavaler cu toate armele, călare pe un cal, împreună cu cinci slujitori, înarmați și ei, care i-au strigat lui Galaor: „Voi sunteți cel ce l-a adus aici cu forța pe scutierul nostru?” „Nu știu cine e scutierul vostru – a răspuns el –, dar eu l-am silit pe unul să vină până aici, cel mai netrebnic și mai prost crescut din câți oameni am cunoscut”. „S-ar putea să fie el – a spus cavalerul –, dar voi, ce căutați aici?” Galaor i-a răspuns: „Sunt greu rănit și aș vrea să-mi îngrijesc rana”. „Intrați, atunci”, i-a spus cavalerul. Galaor a înaintat, dar slugile s-au năpustit la el dintr-o parte și cavalerul dintr-alta, și un netrebnic l-a atacat, dar Galaor, smulgându-i din mâini un baltag, s-a întors spre cavaler și i-a dat o asemenea lovitură, că n-a mai fost nevoie de alta, după care a dat iama printre slugi, ucigând trei dintre ele; ceilalți doi slujitori au fugit în castel, dar Galaor s-a luat după dânșii; atunci, scutierul i-a spus: „Stăpâne, luați-vă armele, că aud mare larmă în castel”. Galaor a făcut întocmai, iar scutierul său a pus mâna pe scutul unuia dintre cei morți și pe o secure și a spus: „Stăpâne, vă voi ajuta împotriva mojicilor, dar nu voi ridica mâna împotriva unui cavaler, căci astfel îmi pierd pentru totdeauna dreptul de a ajunge eu însumi cavaler”.

Galaor i-a răspuns: „Dacă îl găsesc pe viteazul cavaler pe care îl caut, te voi face, în curând, cavaler”; și pe dată au pornit mai departe, când numai ce-au văzut venind spre ei doi cavaleri și zece slujitori, împreună cu cei doi care fugiseră, iar scutierul care îl călăuzise pe Galaor stătea la o fereastră și țipa cât îl ținea gura: „Ucideți-l, ucideți-l, dar aveți grijă de cal, căci îl vreau pentru mine”. Auzind acestea, Galaor, cuprins de o furie fără margini, a pornit în goană spre ei, ei s-au năpustit asupra lui, lăncile li s-au frânt, dar pentru cel ce-l înfruntase pe Galaor n-a mai fost nevoie de alte arme, așa că Galaor s-a îndreptat spre celălalt cu spada în mână, plin de îndrăzneală, și de la prima lovitură l-a trântit de pe cal; atunci s-a azvârlit asupra slujitorilor și, văzând că scutierul său ucisese deja doi, i-a spus: „Să moară toți trădătorii”. Și așa au și făcut, încât niciunul n-a scăpat cu viață. Când scutierul care stătea la fereastră și privea a văzut ce se întâmplă, a urcat repede pe o scară într-un turn, strigând: „Stăpâne, înarmați-vă, căci altfel veți muri”. Galaor s-a îndreptat spre turn, dar, înainte de-a ajunge acolo, a văzut că apare un cavaler în armură și că la picioarele turnului i se adusese un cal pe care voia să încalece. Galaor, care descălecase pentru că nu putea trece pe sub un portal, s-a apropiat de el și, apucând calul de frâu, i-a spus: „Cavalere, nu încălecați, că nu am nimic contra voastră”. Cavalerul și-a întors chipul spre el și i-a spus: „Domnia voastră mi-ați ucis verii și pe slujitorii acestui castel al meu”. „Nu știu despre cine vorbiți – a răspuns Galaor –, dar aflați că aici am întâlnit oamenii cei mai ticăloși și mai fățarnici din câți am văzut vreodată”. „Pe onoarea mea – a zis cavalerul –, cel pe care l-ați ucis era mai viteaz ca voi și veți plăti scump pentru asta”. Și s-au prăvălit unul împotriva celuilalt așa, pe jos, cum se aflau, și s-au luptat crunt, căci tare mai era viteaz cavalerul din castel, de nu era om să-l vadă și să nu se minuneze; și s-au tot luptat ei așa o bună bucată. Cavalerul, însă, nemaiputând îndura loviturile puternice și nemiloase date de Galaor, a început să fugă, urmărit de acesta; ajuns în dreptul unui portic, s-a gândit să sară de pe o fereastră pe o schelă, dar din pricina armurii n-a putut sări unde plănuise și a căzut pe niște pietre de la asemenea înălțime, încât s-a făcut fărâme; Galaor, văzându-l căzând, a dat să se întoarcă, blestemând castelul și pe locuitorii săi. Dar tocmai atunci a auzit un glas dintr-o încăpere, care spunea: „Seniore,

fie-vă milă, nu mă lăsați aici!” Galaor s-a apropiat de ușă și a spus: „Deschideți”. Și i s-a răspuns: „Domnule, nu pot, că sunt ferecată în lanțuri”. Galaor a izbit cu piciorul în ușă și, doborând-o, a pătruns înăuntru și a găsit o frumoasă doamnă, cu un lanț gros de gât, care l-a întrebat: „Seniore, ce s-a întâmplat cu stăpânul castelului și cu ceilalți?” El a răspuns că toți sunt morți și că venise aici ca să-și îngrijească rănile. „O să vă îngrijesc eu – a spus ea –, dar scăpați-mă din temnița asta.” Galaor a spart lacătul și a scos-o pe doamnă din acea încăpere ferecată. Mai înainte însă, ea a luat dintr-un sipet două flaconașe pe care le ținea acolo stăpânul castelului, împreună cu alte lucruri trebuincioase pentru îngrijirea rănilor, și s-au îndreptat spre poarta castelului, unde Galaor l-a văzut pe primul cavaler cu care se luptase, că încă mai mișca și, conducându-și calul peste bucăți de armură, au ieșit din cetate. Galaor a privit-o pe doamnă și, văzând că e fără seamăn de frumoasă, i-a spus: „Doamnă, eu v-am eliberat din temniță, și iată-mă devenit eu însumi prizonier, dacă nu-mi veniți în ajutor”. „Voi face tot ce veți porunci – a răspuns ea –, căci de-aș face altfel, semn de nerecunoștință ar fi, după marele necaz din care m-ați izbăvit.” Cu asemenea vorbe de dragoste și de aleasă purtare, cu iscusința lui don Galaor și cea a doamnei, ce, din fericire, era pe potriva ei, au purces la acel lucru ce nu fără mare sfială trebuie așternut pe hârtie; în cele din urmă, în noaptea aceea, au mas în pădure, în corturile unor vânători și, acolo, doamna i-a îngrijit rana și i-a ostoit dorințele ce îl chinuiau; apoi i-a povestit că ea este fiica lui Teolis Flamandul, căruia regele Lisuarte îi dăduse comitatul Clara, și a unei doamne ce fusese iubita lui Teolis. „Pe când mă aflam cu mama – i-a spus ea –, într-o mănăstire de-aici din apropiere, acel trufaș cavaler pe care l-ai ucis m-a cerut în căsătorie, și, fiindcă mama nu l-a vrut, m-a pândit într-o zi, pe când mă plimbam cu alte fete, și m-a răpit; apoi m-a dus în castelul lui și băgându-mă în temnița aceea cumplită, mi-a spus: «Nu m-ați vrut ca soț, pricină pentru care faima și onoarea mea au fost pătate, așa că nu veți ieși de-aici până ce mama voastră, voi și neamurile voastre nu mă vor ruga să vă iau de nevastă». Eu, care îl uram mai mult decât orice pe lume, mi-am zis că e mai bine să sufăr acea pedeapsă o vreme, încrezându-mă în mila Domnului, decât să îndur veșnic pedeapsa de a fi unită cu el”. „Dar, doamna mea – a spus Galaor, ce să fac eu cu domnia

ta, căci am multe drumuri de bătut și multe de înfăptuit, și greu ți-ar fi să mă aștepți”. „Să mă duci – a răspuns ea – la mănăstirea unde se află mama mea.” „Atunci, arătați-mi drumul – a spus Galaor –, și eu vă voi urma”. Și au pornit la drum și au ajuns la mănăstire mai înainte de apusul soarelui; aici au fost primiți cu bucurie, mai cu seamă după ce fata a povestit nemaipomenitele fapte de arme săvârșite de Galaor. La rugămintea doamnelor, Galaor a rămas acolo să se odihnească.

Autorul se oprește aici cu această poveste și se întoarce să istorisească despre Agrajes și despre ce i s-a întâmplat după ce s-a înapoiat din războiul din Gaula.

• CAPITOLUL XVI •

În care se povestește ce s-a întâmplat cu Agrajes după ce s-a înapoiat din războiul din Gaula și unele lucruri săvârșite de el

Agrajes, înapoiat din războiul din Gaula după ce Amadis îl omorâse în luptă pe regele Abies al Irlandei și îi cunoscuse pe tatăl și mama lui, așa cum v-am povestit, pe când se pregătea să plece în Norvegia, unde se afla doamna sa, Olinda, într-o zi, a pornit să vâneze și, aflându-se pe malul mării, în vârful unei stânci, din senin a început să cadă grindină și să sufle un vânt atât de puternic și iabraș, încât marea s-a înfuriat și valuri mari au răsucit de mai multe ori o corabie cu pânzele izbite de tăria vântului, ce era în primejdie să se scufunde. Cuprins de milă, cum se lăsa noaptea, Agrajes a poruncit să se aprindă focuri mari ca să le vadă oamenii de pe corabie și astfel să se salveze, așteptând și el acolo să vadă cum se va sfârși totul. În cele din urmă, tăria vânturilor, priceperea marinarilor, dar mai ales mila adevăratului Dumnezeu pentru acea corabie ce se socotise pierdută de mai multe ori, au făcut ca nava să acosteze fără stricăciuni. De pe corabie au coborât două domnițe, tare speriate de primejdia prin care trecuseră, ce s-au lăsat în grija lui Agrajes, aflat sus pe stâncă, de unde le striga hăitașilor să-i ajute degrabă pe cei de pe mare; Agrajes i-a trimis pe toți spre un conac unde trăsese el. Așa că acum, după ce părăsiseră corabia și se adăpostiseră prin acareturi, după ce mâncaseră în jurul focurilor mari aprinse din porunca lui Agrajes, toți dormeau un somn adânc. În vremea aceasta, domnițele fuseseră găzduite chiar în încăperea lui Agrajes, pentru a se bucura de mai multă cinste și a fi mai bine slujite, dar el încă nu le văzuse. Dar acum, o dată potoliți ceilalți, ca orice cavaler tânăr, dornic să vadă niște femei mai mult pentru a le slăvi și sluji, decât pentru a-și înlănțui inima în altă parte decât se afla înlănțuită mai înainte, Agrajes a vrut să privească prin deschizătura ușii, să vadă ce fac domnișoarele; și cum le privea, văzându-le așezate lângă foc și sporovăind vesele foarte că trecuse primejdia, și-a dat seama că

una din ele este acea frumoasă prințesă Olinda, doamna sa, fiica regelui Norvegiei pentru care săvârșise multe fapte de arme atât în regatul tatălui lui, cât și în cel al tatălui ei, precum și pe multe alte meleaguri, acea care pusese stăpânire și îi înrobise inima lui liberă cu atâta forță, încât, chinuit de mari suferințe și dureri, bună parte din puteri i se vlăguise și ochii îi erau scăldați de șiroaie de lacrimi. Tulburat de această priveliște și venindu-i în minte marea primejdie prin care trecuse, cea văzută și cea nevăzută de el, parcă pe altă lume, a exclamat: „Ah, Sfântă Marie, apără-mă! Căci este chiar doamna inimii mele!”; ea, auzind aceste vorbe și nebănuind cine e, a trimis o domnișoară să vadă ce se întâmplă. Aceasta, deschizând ușa, l-a văzut pe Agrajes aflat parcă pe altă lume; el și-a spus numele și când domnișoara i l-a repetat stăpânei sale, aceasta s-a bucurat la fel de mult ca el și i-a poruncit să intre înăuntru; aici, după multe vorbe și mângâieri drăgăstoase, potolindu-și dorințele fierbinți, au petrecut noaptea cu mare mulțumire și bucurie în suflete; oamenii de pe corabie au rămas acolo șase zile, într-o dulce odihnă, până ce s-a îmblânzit marea, și tot acest timp Agrajes l-a petrecut cu doamna sa, fără ca nimeni dintre ai lui ori ai ei să știe, în afara domnișoarelor ce o însoțeau. Așa a aflat că Olinda se duce în Marea Britanie, la curtea regelui Lisuarte, trimisă de tatăl ei pentru a face parte din suita reginei Brisena; el i-a spus că se pregătea să plece în Norvegia, unde se afla ea, dar că, dacă Dumnezeu îi dăduse această fericire, își va schimba ținta călătoriei și va merge tot acolo, pentru a o sluji și a-l întâlni pe vărul său, Amadis, pe care gândea că îl va găsi acolo. Olinda i-a mulțumit și l-a rugat și i-a poruncit să facă întocmai. Hotărâte toate acestea, la capătul celor șase zile, cum marea era atât de liniștită încât se putea naviga fără nicio primejdie, s-au îmbarcat cu toții și au purces la drum. Luându-și rămas bun de la Agrajes, au pornit pe mare și, fără vreo piedică în răstimpul călătoriei, au ajuns în Marea Britanie și, după ce au părăsit corabia, au sosit în insula Vindilisora, unde se afla regele Lisuarte; aici Olinda a fost foarte bine primită de rege, de regină și de fiica ei, precum și de toate doamnele și domnișoarele de la curte, datorită obârșiei sale înalte și nespusei sale frumuseți. Agrajes, care rămăsese pe țărmul mării privind corabia pe care se afla mult iubita lui stăpână, până a pierdut-o din ochi, s-a întors la Briantes,

cetatea unde se afla regele Languines, tatăl său, și, aflându-i aici pe don Galvanes cel fără de Țară, unchiul său, i-a spus că ar fi bine să plece împreună la curtea regelui Lisuarte, unde trăiau mulți cavaleri viteji, pentru că acolo, mai mult decât oriunde, ar putea câștiga cinste și glorie, căci pe aceste meleaguri de-aici, unde vitejia lor nu se putea măsura decât cu oameni puțin iscusiți în meșteșugul armelor, faima ei se stingea. Don Galvanes, care era un cavaler viteaz, dornic să câștige onoruri, căci nu-l împiedicau grijile nici unei domnii, de vreme ce nu stăpânea decât un castel, a socotit că e un lucru bun să facă această călătorie de care îi vorbise Agrajes, nepotu-său; așa că, luându-și rămas bun de la regele Languines, au pornit pe mare doar cu armele, caii și scutierii fiecăruia; și, cum timpul era frumos, în scurtă vreme au ajuns în Marea Britanie, într-o cetate ce avea numele Bristoya; de-aici au pornit mai departe printr-un codru, iar când au ieșit din el, au întâlnit o domniță care i-a întrebat dacă acela e drumul ce duce spre stânca lui Galtares. „Nu”, au răspuns ei. „Dar de ce întrebați?”, a zis Agrajes. „Ca să aflu dacă voi găsi acolo pe un cavaler – a răspuns ea – care să-mi lecuiască marea suferință pe care o port în mine.” „Ați greșit drumul – i-a spus Agrajes –, căci pe stânca de care ați pomenit nu veți găsi alt cavaler decât pe sălbaticul uriaș Albadan, care, cu felul lui mișelesc de a se purta, de aveți o suferință, o va spori încă.” „Dacă ați ști ceea ce știu eu – a răspuns ea –, n-ați spune că am greșit drumul, deoarece cavalerul pe care îl caut eu s-a luptat cu acest uriaș și l-a ucis în luptă dreaptă.” „Fără îndoială, domnișoară – a spus Galvanes –, auzim de la voi adevărate minuni, căci niciun cavaler nu s-a mai înfruntat cu un uriaș, și cu-atât mai mult cu cel care este cel mai viteaz și mai sălbatic din câți se află în insule, în afară de regele Abies al Irlandei, care s-a luptat cu un asemenea uriaș, el înarmat și uriașul cu mâinile goale și numai astfel l-a ucis; și cu toate acestea, fapta lui a fost socotită cea mai mare nebunie de pe lume.” „Domnilor – a spus domnișoara –, cel despre care vă vorbesc eu s-a luptat ca un adevărat cavaler.” Și le-a povestit cum s-a desfășurat lupta; iar ei tare s-au minunat și Agrajes a întrebat-o pe domnișoară dacă știe numele cavalerului ce săvârșise această vitejie. „Da”, a răspuns ea. „Atunci, rogu-vă mult – a spus Agrajes, –, fiți atât de bună și spuneți-ni-l.” „Aflați, atunci – a spus ea –, că se numește don Galaor și este fiul

regelui din Gaula.” Agrajes s-a tulburat și a spus: „Ah, domniță, îmi dați veștile care mă fac cel mai bucuros om de pe lume, căci, iată, aflu despre acest văr al meu, pe care îl socoteam mai mult mort decât în viață”. Și a prins să-i povestească lui don Galvanes tot ce știa despre Galaor, cum acesta fusese răpit de uriaș și nu se mai aflase nimic despre el până acum. „E sigur – a spus Galvanes – că viața lui și a fratelui său, Amadis, este plină de minuni, ca și felul cum și-au început isprăvile cavalerești, așa că mă îndoiesc că se mai pot afla pe lume alții ca ei.” Agrajes i-a spus domnișoarei: „Prietenă, ce doriți de la acest cavaler pe care îl căutați?” „Seniore – a răspuns ea –, aș vrea să-i vină în ajutor unei tinere care a fost întemnițată din pricina lui de către un pitic trădător, cea mai fățarnică creatură din câte se află pe lume.” Și le-a povestit toată tărășenia cu Galaor și piticul, așa cum v-am istorisit-o, dar nu le-a spus nimic despre Aldeva, prietena sa, și a continuat: „Domnilor, și fiindcă această domnișoară nu vrea să încuviințeze ce spune piticul, ducele de Bristoya s-a jurat că va porunci să fie arsă peste zece zile, spre marea spaimă a celorlalte doamne, căci, de teama morții, domnișoara s-ar putea să le condamne pe unele dintre ele, mărturisind că l-a condus pe Galaor acolo pentru ele. Și au trecut deja patru zile din cele zece”. „Dacă așa stau lucrurile – a spus Agrajes –, nu vă mai urmați drumul, căci vom săvârși noi ceea ce ar face Galaor, dacă nu cu aceeași vitejie, cu aceeași dorință; așa că, în numele Domnului, călăuziți-ne într-acolo.” Domnișoara a pornit înapoi pe drumul pe care venise, cu cei doi în urma ei, și au ajuns la curtea ducelui cu o zi înaintea celei sorocite pentru arderea pe rug a domnișoarei cu pricina, tocmai pe la ceasul când ducele se așezase la masă; descălecând, au pătruns așa înarmați în odaia unde se afla acesta. Ducele i-a salutat, ei i-au răspuns la salut și au fost poftiți să se ospăteze. „Seniore – au spus ei –, mai înainte vrem să vă spunem pricina venirii noastre.” Și don Galvanes a spus: „Duce, ați întemnițat o tânără domniță datorită vorbelor rele și neadevărate pe care vi le-a spus un pitic; mult vă rugăm să porunciți să fie slobozită, pentru că nu vă e cu nimic vinovată, iar de e nevoie să luptăm pentru a dovedi aceasta, suntem gata s-o facem cu alți doi cavaleri ce vor primi lupta”. „Ați grăit îndeajuns”, a zis ducele și a poruncit să fie chemat piticul, căruia i-a spus: „Ce le răspunzi acestor cavaleri care spun că m-ai făcut s-o întemnițez pe acea

domniță cu vorbe mincinoase și că ei o vor dovedi prin luptă? Bine ar fi să-ți găsești apărători”. „Seniore – a răspuns piticul –, voi găsi cine să dovedească adevărul spuselor mele.” Și l-a chemat pe un cavaler, nepot de-al său, puternic și vânjos, ce nu părea a se înrudi cu el, și i-a spus: „Nepoate, e nevoie să-mi iei apărarea împotriva acestor cavaleri”. Nepotul a spus: „Domnilor cavaleri, ce aveți de spus împotriva acestui pitic credincios, ce a fost atât de dezonorat de cavalerul adus aici de acea domnișoară? E, oare, unul dintre voi acela? Căci s-a dovedit că el i-a făcut o mare nedreptate piticului și că domnișoara trădătoare trebuie să moară, pentru că l-a adus în încăperile ducelui”. Agrajes, care se înfuriase mai tare, a spus: „În mod sigur, niciunul dintre noi nu este acel cavaler, deși ne-ar plăcea să-i semănăm în fapte, și nici n-am săvârșit vreo nedreptate, dar voi lupta în numele lui și susțin că tânăra nu trebuie să moară și că piticul s-a purtat cu ei mișelește”. „Atunci să începem lupta de-ndată”, a spus nepotul piticului; și cerând să i se aducă armele, și-a îmbrăcat armura, a încălecat pe un cal și a grăit astfel către Agrajes: „Cavalere, de-ar vrea Dumnezeu să fiți domnia voastră cel pe care l-a adus aici acea domnișoară, voi face să vă plătiți scump nesăbuința”. „E lesne de înțeles – a răspuns Agrajes –, că el s-ar socoti jignit să lupte cu doi oameni ca voi indiferent de pricină, dar mai ales pentru aceasta, în care dreptatea e de partea lui.” Ducele s-a sculat de la masă și a plecat cu ei, conducându-i pe un câmp unde mai avuseseră loc asemenea înfruntări, și le-a spus: „Soarta domnișoarei întemnițate nu va fi hotărâtă de lupta voastră, pentru că pe ea n-o privește nedreptatea suferită de pitic”. „Seniore – a spus Agrajes –, voi ați întemnițat-o datorită celor spuse de pitic și eu am credința că el a mințit, așa că, de îl voi învinge pe acest cavaler, care îi apără cauza, drept este să ne-o dați pe domnișoară.” „Ce-am avut de zis, am zis – a spus ducele –, și nu voi face nimic alta.” Și a plecat dintre ei; cavalerii s-au năpustit unul asupra celuilalt în goana cailor și, s-au izbit vitejește cu lăncile, ce s-au și frânt de-ndată; și apropiindu-și caii și izbindu-se în scuturi, a căzut fiecare de pe cal, dar s-au ridicat de jos plini de curaj și, cum se înverșunaseră foarte amândoi, au pus mâna pe spade și au prins să lupte mai departe, dându-și lovituri atât de puternice și de cumplite, că toți cei ce priveau se minunau; spadele erau ascuțite și cavalerii foarte voinici, așa că,

în scurtă vreme, armurile le ajunseseră într-o asemenea stare încât nu prea îi mai apărau, scuturile le erau sfârtecate în multe locuri, iar coifurile înfundate. Galvanes, văzând că nepotul său e mai puternic, mai ușor și mai năprasnic în atac decât celălalt, tare se mai bucura, și dacă mai înainte îl prețuia, acum o făcea și mai abitir; Agrajes era atât de iscusit încât, deși de la început se arătase foarte iute și puteai crede că va obosi curând, își cântărise atât de bine puterile, că acum, la sfârșit, se dovedea mult mai vioi și mai plin de forță în atacuri, așa că, dacă la început unii nu puneau mult preț pe el, în cele din urmă a ieșit victorios, căci Galvanes, care privea înfruntarea, a văzut cum nepotul piticului s-a tras deoparte și i-a spus lui Agrajes: „Am luptat îndeajuns și cred că nu are vină nici cavalerul pentru care luptați, nici unchiul meu, piticul, căci altminteri lupta n-ar dura atât; și, de vreți, să încetăm, socotindu-i drepți și fără vină și pe cavaler și pe pitic". „Da – a spus Agrajes –, cavalerul este drept, dar piticul e fățarnic și ticălos și nu vă voi lăsa până nu veți spune aceasta cu gura voastră, așa că, apărați-vă." Cavalerul a încercat să-și adune puterile, lucru ce nu i-a fost de mare folos, fiindcă era rănit în multe locuri și Agrajes continua să-i dea lovituri dese și puternice, iar el nu mai făcea alta decât să se apere cu scutul. Când ducele l-a văzut că se află în pragul morții, s-a mâhnit foarte, pentru că îl iubea mult, și, pornind spre castel ca să nu vadă cum e ucis, a spus: „Acum mă jur că îi voi batjocori în fel și chip pe toți cavalerii rătăcitori". „Smintită luptă porniți – a spus Galvanes – împotriva cavalerilor rătăcitori care doresc să îndrepte nedreptățile." Tocmai în clipele acestea, cavalerul s-a prăbușit la picioarele lui Agrajes care, smulgându-i coiful și dându-i câteva lovituri zdravene peste față cu mânerul spadei, i-a spus: „Trebuie să recunoașteți că piticul a săvârșit o nedreptate contra cavalerului". „Ah, viteazule cavaler – a spus celălalt –, nu mă ucideți și voi spune despre cavalerul pentru care ați luptat că e bun și drept și vă făgăduiesc să o scap pe domniță din temniță. Dar, pentru Dumnezeu, nu îmi cereți să spun despre pitic că e mârșav, pentru că îmi este unchi și m-a crescut." Toți din jur câți priveau auziseră aceste vorbe. Lui Agrajes i s-a făcut milă de cavaler și a spus: „Pentru pitic n-aș avea nicio milă, dar pentru voi, fiindcă vă văd un cavaler viteaz, sunt gata să vă socotesc plătit de datorie, dacă vă stă în putere s-o eliberați din temniță pe acea domnișoară". Cavalerul s-a

învoit. Ducele, care nu văzuse nimic din toate astea, se apropiase deja de castel, când Galvanes, apucându-i calul de frâu, i l-a arătat pe nepotul piticului la picioarele lui Agrajes și i-a spus: „Acela e învins sau mort; ce-aveți a ne spune despre domnișoară?” „Cavalere – a răspuns ducele –, au sunteți nebun de vă închipuiți că voi face altceva decât am hotărât și am jurat?” „Și ce-ați jurat?”, l-a întrebat Galvanes. „Că mâine va fi arsă pe rug – a răspuns ducele –, dacă nu-mi va spune de ce l-a adus pe cavalerul acela în palatul meu.” „Deci, nu ne-o dați?”, a spus Galvanes. „Nu – a răspuns ducele –, și nu mai zăboviți mult în aceste locuri, că, de nu, voi porunci să fiți alungați.” Tocmai atunci au sosit mai mulți nobili din suita sa, și Galvanes, dând drumul frâului, i-a spus: „Drept e să ne amenințați și să nu ne-o dați pe acea domniță? Vă desfid, în numele meu și al tuturor cavalerilor rătăcitori ce vor vrea să mă ajute”. „Iar eu vă declar război vouă și tuturor cavalerilor rătăcitori – a spus ducele –, și rău le va fi pe meleagurile mele.” Don Galvanes s-a înapoiat unde se afla Agrajes și i-a istorisit ce i se întâmplase cu ducele și cum fuseseră provocați la luptă, ceea ce l-a mâniat foarte pe Agrajes, care a zis: „Un om ca acesta, de la care nu poți afla dreptate, n-ar trebui să stăpânească un ținut”. Și, încălecându-și calul, i-a spus nepotului piticului: „Amintiți-vă ce mi-ați făgăduit în legătură cu domnișoara și împliniți-vă cât mai iute făgăduiala, dacă stă în puterea voastră.” „Voi face tot ce îmi stă în puteri”, a spus cavalerul. Acestea se petreceau cam pe la chindie, căci atunci se oprise lupta, când s-au și despărțit, și cei doi au pornit la drum și au pătruns într-un codru ce se numea Arunda; Galvanes a spus: „Nepoate, l-am provocat la luptă pe duce; să rămânem la pândă aici și să-l prindem pe el și pe oricine altul va trece”. „Bine ai grăit” , a spus Agrajes. Așa că s-au abătut din drum și s-au vârât într-un hățiș des, unde au descălecat; apoi i-au trimis pe scutieri în cetate să le aducă tot ceea ce le făcea trebuință. Și au mas acolo în noaptea aceea. Ducele era foarte supărat pe domnișoară, mai tare ca înainte, și a chemat-o în fața sa, spunându-i să-și facă rugăciunile întru ale sufletului, că a doua zi va fi arsă pe rug dacă nu-i spune tot adevărul despre acel cavaler, dar ea n-a vrut să spună nimic. Nepotul piticului a îngenuncheat în fața ducelui și i-a mărturisit făgăduiala sa, rugându-l, în numele Domnului, să i-o dea pe domniță, dar ducele nici n-a vrut să audă, zicând că mai bine pierde tot ce are

decât să-și calce jurământul. Cavalerul s-a mâniat foarte, căci voia să-și plătească datoria. Așa că, a doua zi dimineața, ducele a poruncit să-i fie adusă domnișoara și i-a spus: „Alegeți între rug și răspunsul la întrebarea mea, că de una dintre ele nu veți scăpa”. Ea a spus: „Faceți cum doriți, dar dreptatea nu-i de partea voastră”. Atunci, ducele a poruncit să vină doisprezece oșteni înarmați și doi cavaleri în armură, iar el, încălecând un armăsar vânjos, purtând în mână doar un baston, a pornit împreună cu dânșii s-o ardă pe rug pe acea domniță, la marginea codrului. Ajunși acolo, ducele a spus: „Acum, puneți-i foc și să piară în încăpățânarea ei”. Toate acestea le vedeau foarte bine don Galvanes și nepotul său, care stăteau la pândă, nu pentru că știau ceea ce avea să se întâmple, ci cu gândul să-i pricinuiască ducelui vreo supărare oarecare, și, cum erau înarmați, au încălecat repede și i-au poruncit unui scutier să nu facă alta decât să o răpească pe domnișoară și să o ducă la adăpost, iar ei au pornit spre marginea pădurii și au văzut focul în care urma să fie azvârlită tânăra; aceasta, însă, s-a înfricoșat atât de tare, încât a zis: „Stăpâne, voi spune adevărul”; ducele, care se apropia de ea s-o audă, i-a văzut venind pe don Galvanes și pe Agrajes, care strigau cât îi ținea gura: „Dați-i drumul domnișoarei!” Cei doi cavaleri ai ducelui le-au ieșit în întâmpinare și s-au izbit în lănci cu multă forță, oamenii ducelui prăbușindu-se la pământ; ba cel lovit de Galvanes nici nu s-a mai sculat de jos; ducele s-a tras în spatele pâlcului de oșteni, dar Galvanes i-a spus: „Acum vei vedea la ce război ai pornit”. Și s-au năpustit spre el; ducele le-a strigat oamenilor săi: „Ucideți-le caii și n-or să mai poată pleca de-aici”; dar cavalerii s-au aruncat asupra oștenilor cu atâta curaj, lovind în dreapta și-n stânga cu spadele și călcându-i în picioarele cailor, încât i-au împrăștiat pe câmp, lăsându-i pe unii morți și pe alții schilodiți; iar cei care-au scăpat, au rupt-o la fugă mâncând pământul.

Văzând acestea ducele, bine nu i-a fost și a pornit spre cetate cât mai grabnic cu putință; Galvanes l-a urmărit o bucată de drum, spunându-i: „Stați, mărite duce, și veți vedea cu cine vreți să vă războiți”; dar el nu făcea decât să fugă și să strige în gura mare după ajutor; Galvanes și nepotul lui au făcut cale întoarsă și au văzut că scutierul o urcase pe domnișoară pe calul lui, iar el încălecase unul din caii cavalerilor uciși, așa că au pornit cu toții spre pădure. Ducele s-a înarmat și a pornit cu toți oamenii

săi spre pădure, dar, cum nu i-a mai găsit pe cavaleri, și-a împărțit oamenii în cete de câte cinci și i-a trimis în toate direcțiile, iar el a apucat-o pe un drum cu alți cinci; și-a umblat el mult până ce ajungând deasupra unei văi, i-a văzut cum se îndepărtau împreună cu domnișoara; ducele a spus: „Acum, pe ei, și să nu ne scape”; și au pornit în cea mai mare goană. Galvanes, care i-a văzut, a spus: „Nepoate, acum să te-ajute soarta, când o fi să te aperi, că, iată, vine ducele și oamenii lui; ei sunt cinci, dar asta nu ne face să ne temem”. Agrajes, care era foarte viteaz, i-a spus: „Domnule și unchiul meu, alături de voi nu pun mare preț pe cinci dintre oamenii ducelui”. Tocmai atunci i-a ajuns și ducele care le-a spus: „Mare greșeală ați făcut că m-ați batjocorit și îmi pare rău că nu mă voi simți răzbunat ucigând niște oameni ca voi”. Galvanes i-a spus lui Agrajes: „Și-acum, pe ei!” Și s-au aruncat unii asupra altora și s-au izbit cu lăncile în scuturi atât de puternic, că pe loc lăncile li s-au frânt, dar cei doi se țineau atât de bine pe cai că nici nu s-au clintit din șa și, luându-și spadele, au prins a da lovituri zdravene, că erau pricepuți la asta; oamenii ducelui îi asaltau cu înverșunare, așa că lupta era năprasnică și sălbatică. Agrajes s-a îndreptat spre duce plin de mânie și l-a lovit sub vizieră atât de tare, încât, spărgându-i coiful, i-a retezat nasul de la rădăcină; ducele, socotindu-se un om mort, a rupt-o la fugă cât îl țineau puterile cu Agrajes pe urmele lui; dar cum acesta nu l-a putut ajunge, s-a întors la locul luptei și l-a văzut pe unchiul lui cum se apăra, atacat de patru dușmani și, atunci, Agrajes și-a spus în sinea lui: „Ah, Doamne, apără-l pe acest viteaz cavaler de trădători!”; și s-a repezit crunt să-i lovească; Galvanes l-a izbit pe unul dintre ei și i-a azvârlit spada din mână; și, văzându-l speriat, l-a apucat de marginea scutului și l-a smucit cu atâta forță, încât l-a trântit la pământ, cam în același timp în care Agrajes mai trântise unul; atunci Galvanes s-a năpustit asupra atacatorilor rămași, dar aceștia nu l-au mai așteptat și au luat-o la fugă prin pădure, unde cavalerii nu i-au mai putut prinde; așa că, întorcându-se la locul unde îi aștepta domnișoara, au întrebat-o dacă prin preajmă se află vreo așezare omenească. „Da – a răspuns ea –, se află castelul unui cavaler al cărui nume e Olivas, și, cum îl dușmănește pe duce pentru că acesta i-a ucis un văr, ne va primi cu plăcere.” Și, conducându-i până acolo, au fost foarte

bine primiți de cavaler și încă mai bine când acesta a aflat de toate pățaniile lor.

A doua zi, cavalerii și-au pus armurile, gata de drum, dar Olivas i-a luat deoparte și le-a spus: „Domnilor, ducele mi-a ucis prin vicleșuguri un văr primar, cavaler viteaz, și acum vreau să-l provoc la luptă pe duce în fața regelui Lisuarte; și vă cer sfatul și ajutorul, ca unor cavaleri rătăcitori care poartă lupte crunte, pentru a sluji dreptatea și a-i face să o slujească pe cei ce, fără frica lui Dumnezeu și fără de rușine, o calcă în picioare”. „Cavalere – a spus Galvanes –, e o datorie să-l provoci la luptă, dacă vărul domniei tale a fost ucis mișelește, cum spui, și noi să te ajutăm, de va fi nevoie, dreptatea fiind de partea domniei tale, și așa vom face dacă ducele va vrea să aducă și alți cavaleri care să lupte pentru ei, pentru că nici noi nu-l iubim pe duce, întocmai ca domnia ta”. „Vă mulțumesc din suflet – a spus el – și, de-mi îngăduiți, aș vrea să plec cu voi.” „Dumnezeu să ne-ajute”, au răspuns ei. Așa că, și-a pus și acela armura și au apucat-o cu toții pe drumul spre Vindilisora, unde nădăjduiau să-l afle pe regele Lisuarte.

• CAPITOLUL XVII •

Cum Amadis era foarte iubit la curtea regelui Lisuarte și despre veștile pe care le-a aflat despre fratele său, Galaor

V-am istorisit cum a rămas Amadis la curtea regelui Lisuarte, în chip de cavaler al reginei, după ce îl învinsese în luptă pe acel trufaș și viteaz Dardan, unde era foarte iubit și cinstit de rege și de toți ceilalți. Într-o zi, regina a trimis după el fiindcă voia să-i vorbească și, tocmai când i s-a înfățișat, în încăpere a intrat o domnișoară care, îngenunchind în fața reginei, a spus: „Doamnă, se află aici un cavaler al cărui herb înfățișează niște lei?” Regina a înțeles imediat că tânăra întreabă de Amadis și a spus: „Dar ce doriți de la el, domnișoară?” „Doamnă – a răspuns ea –, îi aduc vești de la un cavaler neofit care și-a făcut intrarea în ordinul cavalerilor prin isprăvi atât de mărețe și vitejești cum nu s-a mai întâmplat vreodată cu niciun cavaler în aceste insule”. „Vorbe mari grăiți – a spus regina –, căci sunt mulți cavaleri în aceste insule și nu cred să știți isprăvile tuturor”. „E-adevărat, doamnă – a spus domnișoara –, dar când veți afla de isprava lui, îmi veți da dreptate”. „Atunci, rogu-vă – a spus regina –, povestiți-ne despre ce e vorba”. „Dacă l-aș întâlni pe acel viteaz cavaler, pe care celălalt îl prețuiește mai mult decât pe toți ceilalți, i-aș povesti această întâmplare și i-aș spune încă multe altele ce trebuie să i le spun”. Regina, care era curioasă să afle despre ce e vorba, a spus: „Iată-l pe viteazul cavaler de care întrebați și credeți-mă că este într-adevăr el”. „Doamnă – a spus domnișoara –, sunt convinsă că o doamnă atât de bună ca voi n-ar spune decât adevărul”; și imediat i s-a adresat lui Amadis: „Seniore, frumosul tânăr pe care l-ați făcut cavaler în fața castelului Baldoid, când i-ați învins pe cei doi cavaleri de pe pod și pe cei trei de pe drum și l-ați capturat pe stăpânul castelului ca să-l eliberați cu arma în mână pe prietenul Urgandei, vi se închină prea plecat, ca cel ce vă socotește seniorul său, și vă trimite vorbă că va lupta ca să fie un cavaler viteaz ori va muri, și că, de va fi prețuit și cinstit în rândul

cavalerilor, vă va da mai multe vești despre isprăvile sale decât aveți acum despre el, iar de nu va fi să-l prețuiți, nu veți mai auzi de el”. În vremea asta, Amadis și-a amintit că acesta e fratele său și ochii i s-au umplut de lacrimi spre uimirea tuturor doamnelor și domnișoarelor ce se aflau acolo și mai cu seamă a doamnei sale, uimită foarte și gândind că, dacă din pricina ei trecea prin asemenea suferințe încât îl podidea plânsul, acum nu plângea de durere ci doar de prea multă bucurie. Regina a spus: „Acum istorisiți-ne isprava dintâi a cavalerului pe care îl lăudați atât de mult”. „Doamnă – a spus domnișoara –, primul loc unde și-a arătat vitejia a fost stânca Galtares, unde s-a luptat cu acel crud și puternic Aldaban, pe care l-a învins și l-a ucis în luptă dreaptă, înfruntându-se doar ei doi”. Și a prins să istorisească cum s-a desfășurat lupta pe care o văzuse și din ce pricină avusese loc. Regina și toți cei de față tare s-au mai minunat de această întâmplare atât de ciudată. „Domnișoară – a spus Amadis –, știți cumva încotro s-a îndreptat acest cavaler după ce l-a ucis pe uriaș?” „Domnule – a răspuns ea –, eu m-am despărțit de el după ce a învins în luptă și l-am lăsat cu o altă domnișoară care trebuia să-l conducă la stăpâna ei, ce trimisese după el, și mai multe nu pot să vă spun”; după aceste vorbe, domnișoara s-a retras. Regina a spus: „Amadis, știți cine ar putea fi acest cavaler?” „Știu, doamnă, deși nu îl cunosc”. Și le-a istorisit că este fratele lui, cum, pe când era copil, fusese răpit de uriaș, și toate cele spuse de Urganda despre dânsul. „Neîndoielnic – a spus regina –, felul în care ați crescut, voi și fratele vostru, este ciudat și neobișnuit, așa cum este și faptul că nu v-ați cunoscut neamurile și nici ele pe voi; mult mi-ar plăcea să văd un asemenea cavaler în suita regelui, stăpânul meu”. Și au mai stat de vorbă o bună bucată de vreme; Oriana, care era departe de Amadis, i-a spus Mabiliei: „Chemați-l pe vărul vostru ca să aflăm ce s-a întâmplat”. Aceasta l-a chemat, Amadis s-a apropiat de ele și, de cum s-a văzut în fața doamnei sale, a dat totul uitării; Oriana, cu o figură supărată și tulburată, l-a întrebat: „De cine v-ați amintit când ați vorbit cu acea domnișoară, de ați început să plângeți?” El i-a istorisit întreaga poveste, așa cum i-o spusese și reginei, așa că Orianei i s-a risipit toată supărarea și, înveselindu-se iarăși, a spus: „Domnul meu, rogu-vă iertați-mă că am bănuit ceea ce nu se cuvenea”. „Vai, doamnă – a spus el –, n-am nimic a vă ierta, căci niciodată

în inima mea nu s-a strecurat supărarea pe domnia voastră”; și a adăugat: „Doamnă, îngăduiți-mi să plec să-l caut pe fratele meu și să-l aduc aici ca să vă slujească, căci în alt chip nu va veni”. Amadis spusese aceasta ca să-l aducă acolo, pentru că tare îi era dor de el și se gândea că nu-și va afla răgaz fără să caute alte aventuri ca să dobândească cinste și faimă; Oriana i-a răspuns: „Așa să mă ajute Dumnezeu, dacă nu m-ar bucura mult ca un astfel de cavaler să vină aici și să rămâneți împreună, și vă îngădui să plecați, dar spuneți-i reginei, să pară că porniți din porunca ei”. El i-a mulțumit cu multe plecăciuni și, înfățișându-se reginei, i-a spus: „Doamnă, bine ar fi, într-adevăr, ca acel cavaler să intre în suita regelui”. „Desigur – a spus ea –, și aș fi foarte bucuroasă de s-ar putea face asta.” „S-ar putea a zis el –, dacă voi, doamnă, îmi dați îngăduința să-l caut și să-l aduc aici, căci altminteri nu-l vom avea printre noi decât după ce se va scurge multă vreme, până ce va fi câștigat încă multă faimă.” „Pe Dumnezeul meu – a spus ea –, vă îngădui să plecați, dar numai dacă vă veți întoarce după ce îl găsiți”. Amadis s-a bucurat foarte și, luându-și rămas bun de la ea și de la doamna sa, precum și de la toate celelalte doamne, a plecat și, a doua zi dimineață, după ce a ascultat liturghia, și-a îmbrăcat armura, a încălecat pe cal și a pornit la drum însoțit doar de Gandalin, care îi ducea armele; și au umblat ei așa, până s-a lăsat înserarea și au poposit în casa unui bătrân nobil. A doua zi, urmându-și drumul, Amadis a pătruns într-un codru și, după ce a mers el așa până după nămiezi, a văzut că se apropie o doamnă însoțită de două domnișoare și patru scutieri, purtând pe o targă un cavaler și toți plângând amarnic. Amadis s-a apropiat de ea și a întrebat-o: „Doamnă, pe cine purtați pe targă?” „Port – a răspuns ea – întreaga mea durere și tristețe, pe cavalerul cu care eram căsătorită și care este atât de grav rănit, încât teamă mi-e că se va stinge”. Amadis s-a apropiat de targă și ridicând macatul ce-o acoperea a văzut un cavaler voinic și bine făcut, dar nu și-a putut da seama dacă e frumos, căci fața i se înnegrise, era umflată și cu multe lovituri; punând mâna pe el, Amadis l-a întrebat: „Domnule cavaler, cine v-a făcut asta?” Cavalerul n-a răspuns nimic, ci doar a întors puțin capul. Amadis a întrebat-o pe doamnă: „Cine l-a adus pe acest cavaler în starea asta?” „Un cavaler, domnule – a răspuns ea –, care păzea un pod ceva mai înainte de drumul acesta și care, văzând că

vrem să trecem, ne-a spus că mai întâi trebuie să-i răspundem dacă suntem de la curtea regelui Lisuarte; domnul meu l-a întrebat de ce vrea să știe asta, iar cavalerul i-a răspuns că de va trece vreunul dintre oamenii regelui pe acolo, îl va ucide; atunci domnul meu l-a întrebat de ce îi urăște pe toți cavalerii regelui Lisuarte. «Îl urăsc de moarte pe rege – a răspuns el – și aș vrea să se afle în mâinile mele ca să mă pot răzbuna.» Și le-a spus de ce îl ura astfel, grăind după cum urmează: «Și asta pentru că îl ține la curtea lui pe cavalerul care l-a ucis pe viteazul Dardan; datorită lui va avea multe de îndurat de la mine și de la alții». Auzind aceste vorbe rostite de cavaler, ce greu i-au căzut, soțul meu a spus: «Aflați, atunci, că eu sunt cavaler și vasal al regelui Lisuarte și nu de teama voastră ori a altcuiva o voi tăgădui». Atunci, cavalerul de pe pod, mânios foarte pe el, a pus mâna pe arme cât mai iute cu putință și au prins a se lupta atât de crâncen și înverșunat, de mai mare minunea, și, în cele din urmă, domnul meu a fost atât de lovit, cum îl vedeți acum, încât cavalerul, crezându-l mort, ne-a poruncit să-l ridicăm și să-l ducem, în trei zile, la curtea regelui Lisuarte”. Amadis a spus: „Doamnă, unul dintre scutierii voștri să mă călăuzească la acel cavaler, căci dacă soțul vostru a avut de suferit din pricina mea, eu se cuvine să-l răzbun, mai mult decât oricine altcineva”. „Cum – a spus ea –, domnia ta ești cel pentru care acela îl urăște pe regele Lisuarte?” „Eu sunt acela – a răspuns el – și, de voi putea, voi face să nu-l mai urască nici pe el, nici pe nimeni altul.” „Ah, viteazule cavaler – a spus ea –, Dumnezeu să vă călăuzească, să vă apere pe drum și să vă întărească brațul”, și, dându-i drept călăuză pe unul dintre scutieri, s-au despărțit, doamna urmându-și calea ei ca mai înainte, și Amadis, pe a sa; și a tot umblat el, până ce a ajuns la podul pomenit, unde l-a zărit pe cavalerul cu pricina jucând table cu altul; acesta, de cum l-a văzut, s-a ridicat și a venit spre Amadis călare pe un cal, înarmat din cap până-n picioare, spunând: „Stați pe loc, cavalere, și nu pășiți pe pod până nu jurați”. „Și ce să jur?”, a întrebat el. „Că nu sunteți de la curtea regelui Lisuarte, căci de sunteți dintre supușii săi, vă voi reteza capul”. „Nu știu ce doriți – i-a răspuns Amadis –, dar aflați că fac parte din curtea sa și sunt cavaler al reginei, soția lui, dar nu de multă vreme”. „Și de când anume?”, a întrebat cavalerul de pe pod. „De când a sosit pe meleagurile acestea o doamnă provocată să-și apere averea

prin luptă”. „Cum – a spus cavalerul –, voi sunteți cel ce s-a luptat pentru ea?” „Eu am ajutat-o să-și obțină drepturile”, a spus Amadis. „Pe viața mea! – a strigat cavalerul –, o să vă fac să vă pierdeți viața, de-mi va sta în putință, căci ați ucis pe unul dintre cei mai viteji bărbați din stirpea mea”. „Nu l-am ucis – a răspuns Amadis –, ci l-am făcut doar să renunțe la trufașa lui pretenție, iar el și-a luat singur viața, ca un netrebnic fără credință”. „Asta nu vă ajută cu nimic – a spus cavalerul –, căci el a murit din pricina voastră, și voi veți muri pentru el”. Și de-ndată s-a năpustit asupra lui în cea mai mare goană a calului, iar Amadis i-a venit în întâmpinare și s-au izbit amândoi cu lăncile în scuturi și le-au frânt pe loc; numai că cel de pe pod s-a prăbușit pe loc de pe cal, mirându-se foarte că a fost atât de ușor trântit; în timp ce Amadis își îndrepta coiful ce i se sucise pe cap, celălalt a încălecat din nou și i-a dat trei lovituri de spadă, mai înainte ca Amadis să pună mâna pe a sa; dar de cum și-a tras spada, s-a repezit asupra cavalerului și l-a lovit la încheietura coifului cu platoșa, rupându-i o bucată din el, astfel că spada i-a ajuns la grumaz și i l-a retezat atât de adânc, de i-a rămas capul atârnat pe piept și cavalerul și-a dat duhul pe loc. Văzând aceasta, celălalt cavaler de pe pod a rupt-o la fugă. Scutierul doamnei s-a îngrozit de cele două lovituri date de Amadis, prima cu lancea și cealaltă cu spada. Amadis i-a spus: „Acum pleacă și spune-i stăpânei tale ce ai văzut”. Cum a auzit acestea, scutierul a și plecat, iar Amadis a trecut podul fără să mai zăbovească acolo și și-a văzut mai departe de drum, până ce a ieșit din codru și a ajuns într-o foarte frumoasă luncă, neînchipuit de întinsă, unde mult și-a bucurat privirea cu iarba verde ce creștea peste tot, ca orice om ce înflorește în prospețimea și noblețea dragostei și, uitându-se în dreapta sa, a văzut un pitic cu chipul foarte pocit, călare pe un armăsar, pe care l-a strigat și l-a întrebat de unde vine. Piticul i-a răspuns: „Vin de la curtea contelui de Clara”. „Nu cumva – a zis Amadis –, ai văzut acolo un cavaler neofit, pe numele lui Galaor?” „Nu, domnule – a răspuns piticul –, dar știu unde se află cel mai viteaz cavaler ce a sosit acum trei zile în acest ținut”. Auzind acestea, Amadis a spus: „Ah, piticule, în numele credinței datorate lui Dumnezeu, condu-mă la el, căci vreau să îl cunosc”. „Vă voi conduce – a răspuns piticul, dacă îmi veți îndeplini o rugăminte și veți merge cu mine acolo unde vă voi cere”.

Amadis, foarte dornic să afle vești despre fratele său, Galaor, a spus: „Mă învoiesc”. „Dumnezeu să ne-ajute – a spus piticul – și să pornim să-l vedeți pe acest prea viteaz cavaler, neîntrecut în fapte de arme”. Atunci, Amadis i-a spus: „De dragul meu, te rog du-mă pe drumul cel mai scurt”. „Așa voi face”, a spus piticul și, de îndată, au părăsit acel drum și, apucând-o pe altul, au mers ei toată ziua aceea, fără nicio peripeție, și noaptea i-a prins în apropierea unei fortărețe. „Seniore – a spus piticul –, aici veți poposi peste noapte, căci stăpâna de aici se va îngriji de toate”. Amadis a intrat în castel și a întâlnit-o pe castelană, care l-a primit foarte bine, poftindu-l să cineze și oferindu-i un frumos pat în care să doarmă; dar el aproape n-a lipit geană de geană toată noaptea, atât de tare îl frământau gândurile îndreptate spre doamna lui, și, a doua zi, luându-și rămas bun de la doamna aceea, s-a lăsat călăuzit, iarăși, de pitic și a mers până la nămiezi, când a dat peste un cavaler ce se lupta cu alți doi, și, ajungând în dreptul lor, le-a spus: „Opriți-vă, domnilor, nu vă fie cu supărare, și spuneți-mi pentru ce vă luptați”. Cavalerii s-au despărțit și unul din cei doi a spus: „Pentru că acest cavaler susține că e atât de puternic încât poate săvârși o faptă pe care am săvârși-o noi doi”. „Neîndoielnic – a spus Amadis – motivul e neînsemnat, căci vitejia cuiva nu scade din valoarea altuia”. Cavalerii au înțeles câtă dreptate are și, renunțând să mai lupte, l-au întrebat pe Amadis dacă îl cunoaște pe cavalerul care s-a luptat pentru o doamnă la curtea regelui Lisuarte, din pricina căruia a murit viteazul cavaler Dardan. „Și, de ce întrebați?”, a spus Amadis. „Pentru că vrem să îl întâlnim”, au răspuns ei. „Nu știu – a spus Amadis – dacă îi vreți binele ori răul, dar nu cu multă vreme în urmă l-am văzut la palatul regelui Lisuarte”; și s-a despărțit de ei, urmându-și drumul. Cavalerii s-au sfătuit între ei și, dând pinteni cailor, au pornit pe urmele lui Amadis; văzându-i că se apropie, acesta a pus mâna pe arme, dar nici el, nici ceilalți nu aveau lănci, căci și le frânseseră în înfruntările de mai înainte. Piticul a spus: „Dar ce faceți, seniore, nu vedeți că ei sunt trei?” „Nu mă tem de asta – a zis el –, căci dacă mă atacă pe nedrept, mă voi apăra, de-mi va sta în putință”. Cavalerii l-au ajuns din urmă și au grăit astfel: „Cavalere, vrem să vă cerem o favoare pe care să ne-o împliniți, căci altfel nu veți pleca de aici”. „Cu dragă inimă – a răspuns el –, de pot s-o fac fără strâmbătate”. „Spuneți-ne, atunci – a urmat unul dintre

ei –, ca un cavaler drept ce vă aflați, unde credeți că l-am putea găsi pe cavalerul din pricina căruia a murit Dardan”. Amadis, cum nu putea face altceva decât să spună adevărul, le-a răspuns astfel: „Eu sunt acela, și dacă aș fi știut că aceasta e favoarea ce-mi cereți, nu v-aș fi făgăduit-o, ca să nu mă laud cu faptele mele”. Auzind acestea, au strigat toți: „Ah, trădătorule, ești un om mort!”; și punând mâna pe spade s-au năpustit cu furie asupra lui. Amadis și-a scos spada, căci avea inimă vitează, și s-a repezit spre ei, mânios foarte că, după ce îi oprise să mai lupte, acum îl atacau atât de mârșav; și izbindu-l pe unul dintre ei în coif, i-a dat o asemenea lovitură, încât i-a tăiat brațul din umăr, cu armură, carne și oase, și spada i-a ajuns până la coaste, lăsându-l pe acel cavaler cu brațul spânzurând, până ce s-a prăbușit de pe cal; apoi s-a repezit asupra celorlalți doi, care îl atacau cu înverșunare, și l-a lovit pe unul în coif atât de tare, de i l-a azvârlit din cap, iar spada a ajuns până la grumazul lui, retezându-l aproape de tot, și cavalerul s-a prăbușit la pământ. Al treilea, văzând toate acestea, a rupt-o la fugă dincotro venise. Amadis, văzând că are un cal iute și că se îndepărtează, nu l-a mai urmărit și s-a întors în locul unde îl aștepta Gandalin. Piticul a zis: „E sigur, seniore, că mi-ați dat cea mai bună chezășie pentru făgăduiala pe care mi-ați făcut-o; și-acum, să pornim mai departe”. Așa au ajuns să tragă în ziua aceea la un pustnic, unde au avut parte de o cină tare sărăcăcioasă. A doua zi dimineața, Amadis a pornit din nou la drum, călăuzit de pitic, și a tot mers până la asfințitul soarelui, când piticul i-a arătat, într-o vale frumoasă, doi pini înalți și, la poalele unuia, un cavaler în armură, călare pe un armăsar voinic, și doi cavaleri pe care cavalerul de sub pini îi doborâse de pe cai și acum alergau pe jos; sub celălalt pin stătea întins un alt cavaler, cu capul rezemat de coif și cu scutul alături, și peste douăzeci de lănci în jurul pinului, iar, în apropiere, doi cai înșeuați. Amadis, privind toate acestea, l-a întrebat pe pitic: „Îi cunoști pe acești cavaleri?” Piticul i-a răspuns: „Domnule, îl vedeți pe cavalerul acela care stă întins sub pin?” „Îl văd”, a răspuns celălalt. „Acesta este – a spus piticul – cavalerul cel viteaz pe care trebuia să vi-l arăt”. „Știi cum se numește?”, l-a întrebat Amadis. „Da, domnule; numele lui este Angriote de Estravaus și e cel mai viteaz cavaler pe care vi l-aș putea arăta pe o întindere de multe leghe”. „Spune-mi, acum, de ce are atâtea

lănci?” „O să vă spun – a răspuns piticul. Cavalerul acesta iubea o doamnă din acest ținut, dar ea nu-l iubea pe el; el, însă, atâta s-a războit pentru ea, încât familia i-a dat-o împotriva voinței ei. Când doamna s-a aflat în puterea lui, cavalerul a spus că se socotește cel mai bogat om din lume. Ea însă i-a spus: «Nu vă socotiți cu adevărat nobil, dacă puneți stăpânire cu forța pe o femeie; mă puteți avea, de bună seamă, dar niciodată nu veți avea iubirea mea de bunăvoie, dacă nu veți săvârși, mai înainte, un lucru pe care vi-l cer». «Doamnă – a spus Angriote –, e oare un lucru pe care îl pot face?» «Da», a răspuns ea. «Porunciți, atunci, și voi face ceea ce îmi cereți, chiar cu prețul vieții». Doamna, care îl ura foarte tare, a avut grijă să-l trimită într-un loc unde să piară ori să-și facă atâția dușmani, încât cu ajutorul lor să scape de el, și i-a poruncit ca el și fratele lui să păzească această vale a pinilor și pe toți cavalerii rătăcitori ce vor trece pe aici să-i pună să jure, sub amenințarea armelor, că, de cum vor ajunge la curtea regelui Lisuarte, vor susține că doamna lui Angriote este mai frumoasă decât doamnele inimilor lor; și i-a mai cerut ca, dacă fratele său, pe care îl vedeți călare, va fi învins în vreo înfruntare, să nu mai lupte și să rămână Angriote singur să ducă la capăt porunca; și vreme de un an să păzească această vale. Și așa, cavalerii păzesc valea în timpul zilei, iar peste noapte se adăpostesc într-un castel ce se află după măgura aceea ce se vede în față. Și de trei luni au început paza și până acum Angriote n-a ridicat arma asupra nici unui cavaler, căci pe toți i-a învins fratele său”. „Cred – a zis Amadis – că spui adevărul, pentru că am auzit vorbindu-se la curtea regelui Lisuarte că a trecut pe-acolo un cavaler ce spunea că acea doamnă e mai frumoasă decât stăpâna inimii sale; și îmi pare că numele ei e Grovenesa”. „Așa e – a spus piticul – și, domnule, acum, că am făcut ce trebuia, țineți-vă făgăduiala și veniți cu mine acolo unde avem de mers”. „Cu dragă inimă – a spus Amadis; care-i drumul cel mai drept?” „Prin această vale – a răspuns piticul –, dar nu vreau să trecem pe aici, de vreme ce ne stau în cale asemenea piedici”. „Nu te îngriji din pricina asta”, a spus Amadis. Și a pornit înainte, până ce, în gura văii, a dat peste un scutier care i-a spus: „Domnule cavaler, nu veți putea trece mai departe, dacă nu veți mărturisi că doamna acelui cavaler, întins la poalele pinului, este mai frumoasă decât stăpâna inimii voastre”. „Dacă Dumnezeu îmi îngăduie – a spus

Amadis –, niciodată nu voi rosti o minciună atât de mare, decât dacă voi fi silit să o spun ori de mi se va lua viața”. Auzind aceste vorbe, scutierul a spus: „Atunci, faceți cale întoarsă, căci de nu, va trebui să luptați cu acei cavaleri”. Amadis i-a răspuns: „Dacă mă vor ataca, mă voi apăra, de voi fi în stare”; și a pornit mai departe, fără urmă de teamă.

• CAPITOLUL XVIII •

Cum s-a luptat Amadis cu Angriote și cu fratele acestuia, care păzeau trecerea printr-o vale, silindu-i pe toți cavalerii să spună că niciunul nu are o iubită mai frumoasă ca cea a lui Angriote

De cum l-a văzut pe Amadis, fratele lui Angriote a pus mâna pe arme și, îndreptându-se spre el, i-a spus: „Cavalere, în mod sigur ați făcut o mare nebunie neîncuviințând să spuneți ceea ce vi s-a cerut și, acum, va trebui să vă luptați cu mine”. „Mai degrabă îmi place asta – a răspuns Amadis –, decât să spun cea mai mare minciună din lume”. „Iar eu susțin – a zis cavalerul – că veți spune ceea ce vi s-a cerut în alt loc, unde vă veți acoperi de mai mare rușine.” „Nu cred să fie astfel – a răspuns celălalt –, cu voia lui Dumnezeu”. „Atunci, apărați-vă”, i-a strigat cavalerul. Și s-au năpustit unul spre celălalt în cea mai mare goană a cailor și s-au izbit în scuturi; cavalerul i-a spart scutul lui Amadis, dar lancea i s-a oprit în platoșa acestuia și s-a frânt; Amadis, în schimb, l-a lovit atât de tare, încât l-a azvârlit peste crupa calului și cavalerul, cum era foarte curajos, s-a agățat de frâu, dar acesta s-a rupt și rămânând cu el în mână a căzut pe spate la pământ și s-a lovit atât de strașnic la cap, că n-a mai știut de el și de lumea din jur. Amadis a descălecat și, apropiindu-se de el, i-a scos coiful, dar văzându-l atât de dus pe cea lume că nici nu mai vorbea, l-a apucat de mână și l-a tras spre dânsul; atunci cavalerul și-a venit în simțiri și a deschis ochii, iar Amadis i-a spus: „Veți muri, dacă nu vă declarați prizonierul meu”. Cavalerul, văzând spada celuilalt deasupra capului său și temându-se de moarte, s-a dat prins. Apoi, Amadis și-a încălecat calul, căci l-a văzut pe Angriote că încălecase și își îmbrăcase armura și că îi trimite o lance prin scutierul lui. Amadis a luat lancea și s-a îndreptat spre cavalerul ce venea spre el în cea mai mare goană a calului, și s-au lovit cu lăncile în scuturi și le-au rupt, fără să-și facă vreun alt rău unul altuia și arătându-se amândoi ca niște prea chipeși cavaleri,

cum nu se află prin multe părți. Amadis, punând mâna pe spadă, și-a întors calul spre Angriote, dar acesta i-a spus: „Opriți-vă, domnule cavaler, nu vă mai chinuiți să luptați cu spada; căci va fi vreme și pentru asta, deși cred că nu va fi spre binele vostru”. Cavalerul spunea acestea fiindcă socotea că nu se află pe lume cavaler care să mânuiască spada mai bine ca el. „Să ne luptăm mai bine până ce ne vor lăsa lăncile, ori până ce unul din noi va cădea de pe cal”. „Seniore – a răspuns Amadis –, am treburi în altă parte și nu pot zăbovi atât de mult”. „Cum – a spus Angriote –, gândiți să vă despărțiți așa iute de mine? Eu nu gândesc așa și vă rog mult ca, mai înainte de-a ne lupta cu spada, să ne mai înfruntăm o dată în lănci”. Amadis s-a învoit, căci îi era pe plac lupta, așa că, pe loc, au pornit amândoi să-și aleagă câte o lance, fiecare după plac, și, îndepărtându-se unul de celălalt, s-au năpustit iarăși unul împotriva altuia și s-au izbit cu lăncile cu multă străşnicie, așa încât Angriote s-a prăbușit la pământ cu calul peste el, iar Amadis, în avântul lui, s-a împiedicat de calul lui Angriote și s-a răsturnat cu cal cu tot de cealaltă parte a cavalerului; în cădere, un vârf de lance, care îi pătrunsese prin scut, i-a străpuns platoșa și i-a intrat în trup, dar nu prea adânc, așa că s-a ridicat iute, căci nu voia să se facă de rușine, mai cu seamă când era vorba de doamna sa; și-a scos de-ndată bucata de lance din el și, punând mâna pe spadă, s-a îndreptat spre Angriote, pe care îl văzuse scoțându-și spada; Angriote, însă, i-a spus: „Cavalere, vă socotesc un tânăr viteaz și vă rog ca mai degrabă să încuviințați că iubita mea e mai frumoasă decât a voastră, decât să suferiți alte lovituri”; „Tăceți – i-a răspuns Amadis –, că asemenea minciună gura mea n-o va rosti niciodată”. Așa că au purces la luptă și își dădeau asemenea lovituri năprasnice cu spadele încât se înspăimântau atât cei ce priveau cât și ei înșiși, socotind în minte de vor putea ori nu rezista; înfruntarea însă nu putea dura mult, căci Amadis se lupta pentru frumusețea doamnei sale și mai degrabă s-ar fi lăsat ucis decât să se abată cât de puțin de la datoria sa, așa că a prins să lovească atât de strașnic, cu toată forța, încât nici marea pricepere, nici marea vitejie în mânuirea spadei nu i-au fost de folos lui Angriote care, în puțină vreme, a rămas vlăguit de tot; și de atâtea ori spada lui Amadis se abătuse peste capul și trupul acestuia, încât sângele îi șiroia din peste douăzeci de răni. Când Angriote și-a văzut moartea aproape, s-a tras într-o

parte cum a putut mai bine și a spus: „Neîndoielnic, cavalere, sunteți mai viteaz decât își poate închipui mintea omenească”. „Dați-vă învins – i-a răspuns Amadis –, spre binele vostru, căci, fiind atât de rănit, o dată cu sfârșitul luptei se va sfârși și viața voastră, și rău mi-ar părea, căci vă prețuiesc mai mult decât vă închipuiți”. Spusese acestea datorită marii sale vitejii în luptă și pentru a da dovadă de aleasă purtare față de doamna ce se afla în puterea celuilalt. Angriote, cum n-avea altă cale, a spus: „Mă socotesc învinsul celui mai viteaz cavaler din lume, așa cum ar trebui să se socotească toți cei ce poartă armură în ziua de azi, și vă mărturisesc, domnule cavaler, că nu socotesc asta o înjosire, ci doar o mare pierdere, căci pierd astăzi ființa pe care o iubesc cel mai mult pe lume”. „Nu o veți pierde – a spus Amadis –, dacă îmi va sta în putere, căci mare nedreptate ar fi să nu socotească fapta ce ați săvârșit-o drept plătită și răsplătită după merit, și, de voi putea, doamna aceasta vă va aparține și vă va iubi și mai mult. Vă făgăduiesc pe cinstea mea de cavaler că vă voi ajuta când mă voi întoarce de acolo de unde merg acum”. „Seniore – a spus Angriote –, și unde vă voi găsi?” „La curtea regelui Lisuarte – a răspuns Amadis –, căci acolo mă voi întoarce, cu voia Domnului”. Angriote ar fi vrut să-l poftească la castelul său, dar el n-a vrut să se abată din drumul lui și, despărțindu-se de cavaleri, a pornit mai departe călăuzit de pitic, ca să-și țină făgăduiala făcută; și-au umblat ei așa cinci zile, fără să li se întâmple nimic deosebit, la capătul cărora piticul i-a arătat lui Amadis un castel nespus de frumos și întărit de mai mare minunea, spunându-i: „Seniore, în castelul acesta vă veți îndeplini făgăduiala”. „Pe Dumnezeul meu că mi-o voi împlini – a spus Amadis –, dacă voi putea”. „Am mare încredere în domnia voastră – a spus piticul – mai ales după ce v-am văzut isprăvile mărețe. Dar, spuneți-mi, știți cum se numește acest castel?” „Nu – a răspuns el –, că niciodată n-am fost pe meleagurile acestea”. „Aflați, atunci – a spus piticul –, că se numește Valderin”. Și tot sporovăind așa, au ajuns la castel și piticul a spus: „Domnule, luați-vă armele”. „Cum – a întrebat Amadis –, crezi că va fi nevoie?” „Da – a răspuns el –, căci cei de-aici nu-i lasă să plece ușor pe cei ce pătrund înăuntru”. Amadis și-a luat armele și a pornit în frunte, cu piticul și Gandalin în urma lui și, după ce a intrat în castel, uitându-se într-o parte și-n alta și nevăzând țipenie, i-a spus piticului: „Îmi

pare pustiu locul acesta". „Pe Dumnezeul meu – a spus celălalt –, și mie!" „Și-atunci de ce m-ai adus aici și ce rugăminte vrei să-ți împlinesc?" Piticul i-a spus: „Domnule, credeți-mă că aici l-am văzut pe cel mai curajos și mai puternic cavaler din câți am întâlnit, care a ucis acolo, sub porticul acela, doi cavaleri, dintre care unul era stăpânul meu, și i-a omorât cu multă cruzime, că n-a cunoscut niciodată mila; și vreau să vă cer capul acestui trădător care l-a ucis, căci am mai adus aici și alți cavaleri ca să-l răzbune, dar, păcatele mele, pe unii i-a omorât, iar pe alții i-a luat captivi, fără milă". „Piticule – i-a spus Amadis –, de bună seamă că tu ai dat dovadă de credință, dar nu trebuia să aduci cavalerii înainte de-a le spune cu cine au să lupte". „Seniore – a spus piticul –, acest cavaler e cunoscut ca unul dintre cei mai viteji din lume și, dacă le-aș fi spus cine e, niciunul n-ar fi fost atât de curajos încât să vină cu mine". „Și știi cum se numește?" „Da, știu – a răspuns piticul –, se numește Arcalaus Vrăjitorul". Amadis a mai privit o dată în toate părțile și, nevăzând suflet de om, a descălecat și s-a pus pe așteptat până s-a lăsat seară, când i-a spus piticului: „Piticule, ce dorești să fac?" „Domnule – a răspuns acesta –, se lasă noaptea și nu socotesc înțelept să poposim aici". „Ba de-aici nu voi pleca – a zis Amadis – până nu va sosi cavalerul acela ori cineva care să-mi dea vești despre el". „Pentru Dumnezeu! Eu nu rămân aici – a spus piticul –, căci mi-e tare frică; Arcalaus mă cunoaște și știe că mă zbat să pun la cale uciderea lui". „Cu toate acestea, rămâi aici – i-a spus Amadis –, căci vreau să-mi țin făgăduiala, de-mi va fi cu putință". Amadis, văzând o curte în fața lui, a intrat înăuntru, dar nici aici nu se afla nimeni; însă într-un colț mai întunecat a zărit niște trepte ce coborau sub pământ; Amadis i-a spus piticului pe care îl ținea Gandalin să nu fugă, căci tare înspăimântat era: „Să coborâm treptele acestea și să vedem ce e înăuntru". „Ah, domnule – a spus piticul –, îndurare, că nu e nevoie să intru și eu într-un loc atât de îngrozitor, și, pentru Dumnezeu, lăsați-mă să plec, că sufletul mi s-a umplut de teamă". „N-am să te las să pleci – i-a răspuns Amadis –, până ce nu-mi voi ține făgăduiala ori nu vei vedea cum îmi fac datoria". Piticul, căruia îi era foarte frică, a spus: „Lăsați-mă să plec și voi fi mulțumit, socotind că v-ați ținut făgăduiala". „În ceea ce mă privește, nu-ți cer să mă scutești de făgăduială, pentru că nu vreau să spui mai târziu că nu mi-am făcut datoria". „Domnule,

socotesc că voi v-ați îndeplinit făgăduiala și că eu am fost răsplătit cum am cerut – a spus el –, și vreau să vă aștept afară, pe drumul pe unde am venit, până voi vedea că vă întoarceți”. „Mergi sănătos – i-a spus Amadis –, dar eu voi rămâne în noaptea asta aici, să-l aștept până mâine dimineață pe acel cavaler”. Piticul a făcut cale întoarsă, iar Amadis a coborât pe scară și a tot mers fără să vadă nimic în jur, și a coborât tot mai jos până a ajuns la un loc neted, unde era atât de întuneric, că nu-și putea da seama unde se află; și a mers mai departe, până a dat de un zid pe care a început să-l pipăie și a găsit un drug de fier de care era agățată o cheie; cu cheia a deschis lacătul unei porți zăbrelite și-atunci a auzit un glas care spunea: „Ah, Doamne, până când voi îndura această mare suferință? Ah, moarte, de ce întârzii atâta când am așa nevoie de tine?” Amadis a mai ascultat o vreme și, nemaiauzind nimic, a intrat în hruba aceea, cu scutul atârnat de gât, coiful pe cap și spada goală în mână și, dintr-o dată, s-a văzut într-o frumoasă încăpere luminată de un candelabru și, într-o odaie alăturată, șase bărbați în armuri care dormeau, având lângă ei scuturi și baltage; Amadis s-a apropiat, a luat un baltag și și-a văzut mai departe de drum și numaidecât a auzit mai bine de o sută de glasuri care spuneau: „Dumnezeule, Doamne, trimite-ne moartea, ca să nu mai îndurăm atâta chin și durere”. Amadis s-a minunat auzind aceste glasuri; la zgomotul lor s-au trezit și bărbații care dormeau și unul i-a spus altuia: „Scoală-te, ia gârbaciul și fă-i să tacă pe toți prinșii ăștia care nu ne lasă să ne bucurăm de somn”. „Cu mare bucurie o voi face; să sufere pentru că m-au trezit din somn”. Și s-a sculat iute, punând mâna pe gârbaci, dar văzându-l în fața lui pe Amadis, tare s-a mai minunat că se află acolo și a strigat: „Cine-i acolo?” „Eu sunt – a răspuns Amadis –, și am intrat aici”. „Blestemat va fi ceasul când ați intrat – a zis celălalt –, căci, în curând, veți îndura suferința acelor captivi ce strigă și se jeluiesc”. Apoi, întorcându-i spatele, a închis repede ușa și, trezindu-i pe ceilalți, le-a spus: „Prieteni, iată un nefericit de cavaler rătăcitor care a intrat aici de bună voie”. Unul dintre ei, care era temnicerul, vânjos și puternic peste măsură, a glăsuit așa: „Lăsați-mă cu el și-l voi duce unde zac și ceilalți”. Și, luând o secure și un scut de piele, s-a îndreptat spre Amadis și i-a spus: „Dacă te îndoiești de moarte, aruncă armele, iar de nu, așteapt-o că, în curând, te va

lua cu această secure a mea”. Amadis s-a mâniat auzind amenințarea și a spus: „Nu dau pe tine nicio ceapă degerată, căci, oricum ai fi, mare și curajos, ești pestriț la mațe și rău o să-ți plesnească inima”; și de-ndată au ridicat baltagele și s-au lovit unul pe celălalt; temnicerul l-a lovit pe Amadis în coif și baltagul a pătruns bine prin el; Amadis – l-a izbit în scutul de piele și i l-a despicat. Așa că celălalt s-a dat îndărăt cu baltagul lui Amadis înfipt în scut. Amadis și-a scos spada și, năpustindu-se asupra lui, i-a tăiat mânerul securii; celălalt, cum era foarte viteaz, a încercat să-l trântească la pământ, dar lucrurile s-au petrecut altminteri, căci Amadis era mai puternic decât oricare altul din vremea aceea; temnicerul l-a prins în brațe, sforțându-se să-l trântească. Amadis l-a lovit cu mânerul spadei în obraz și i-a rupt o falcă, doborându-l la picioarele lui, amețit, după care l-a izbit în cap, lăsându-l ca mort; ceilalți, care priveau, au prins să strige să nu-l omoare, că altfel va muri și el. „Nu știu ce se va mai întâmpla – a spus Amadis –, dar de ăsta vreau să fiu sigur”; și, vârându-și spada în teacă, a smuls baltagul din scut și s-a îndreptat spre cei ce veneau către el grămadă, izbindu-l cât mai năprasnic, dar el l-a spintecat pe unul până la os, și omul i-a căzut la picioare. Apoi s-a îndreptat către altul, care îl ataca cu înverșunare dintr-o coastă, și l-a trântit la pământ dintr-o lovitură; pe un al treilea l-a agățat cu baltagul atât de zdravăn, că l-a făcut să cadă în genunchi, așa că atât acesta, cât și celălalt, care mai aveau viață în ei, începură să-l roage să aibă îndurare și să nu-i omoare. „Atunci, aruncați de-ndată armele – a spus Amadis – și duceți-mă la oamenii aceia care se jeluiesc”. Ei și-au aruncat armele și au pornit de-ndată să-i arate drumul. Amadis a auzit gemete și plânsete venind dintr-o încăpere micuță și a întrebat: „Cine e închis aici?” „Domnule – au răspuns ei –, o doamnă tare amărâtă”. „Atunci – a spus el –, deschideți ușa, căci vreau s-o văd”. Unul dintre ei s-a întors la locul unde zăcea temnicerul cel uriaș și, luându-i două chei pe care le avea la brâu, a deschis încăperea; doamna, care credea că e temnicerul, a prins să se roage: „Ah, omul lui Dumnezeu, fie-ți milă de mine și omoară-mă, în loc să mă chinuiești atâta”; și a adăugat: „Oh, rege, blestemată fie ziua în care ați început să mă iubiți cu atâta patimă, căci scump plătesc dragostea voastră!” Amadis s-a înduioșat foarte și cu ochii plini de lacrimi a spus: „Doamnă, nu sunt cine credeți, ci mai curând acela ce

vă va scoate de-aici, de-mi va fi cu putință”. „Ah, Sfântă Fecioară Marie! – a exclamat ea –, cine sunteți de ați reușit să intrați aici?” „Sunt un cavaler străin”, a răspuns el. „Și ce s-a întâmplat cu temnicerul cel uriaș și crud și cu ceilalți care stăteau de pază?” „Ceea ce se va întâmpla cu toți netrebnicii care nu se îndreaptă”, a răspuns el. Și i-a poruncit unuia dintre oameni să aducă lumină și Amadis a văzut-o atunci pe doamnă, cu un lanț gros de gât și cu vestmintele sfâșiate în multe locuri, de i se vedea pielea; ea, observând că Amadis o privește cu milă, i-a spus: „Domnule, chiar dacă mă vedeți în starea asta, aflați că a fost o vreme când eram bogată, ca fiica unui rege ce mă aflu, și datorită unui rege am ajuns așa cum sunt acum”. „Doamnă – a spus el –, nu vă plângeți, căci acestea sunt suișurile și coborâșurile sorții, de care nimeni nu poate scăpa și nu poate fugi, și dacă acela pentru care ați îndurat și îndurați atâta suferință merită asta, sărăcia și viața voastră mizeră se vor transforma în bogății, iar durerea în mari bucurii; dar nu trebuie să ne încredem prea mult nici în bine, nici în rău”; după care a poruncit să i se scoată lanțurile și să i se aducă ceva cu ce să se acopere. Omul cu făclia a adus o mantie stacojie, pe care i-o dăruise Arcalaus temnicerului său. Amadis a înfășurat-o în pelerină și, luând-o de mână, a scos-o din încăpere, spunându-i să nu-i fie teamă cum că s-ar mai putea întoarce acolo, atâta vreme cât el va fi în viață; și au ajuns împreună în odaia unde zăceau uciși temnicerul cel uriaș și ceilalți, iar doamna, văzându-i, a spus tare înspăimântată: „Ah, mâini crude! Câte lovituri și câte chinuri ne-ați făcut să îndurăm, eu și ceilalți ce zac aici, fără să le merităm; chiar dacă voi nu ați simțit răzbunarea, fie să o simtă sufletul vostru nemernic ce vă îndemna la asemenea fapte”. „Doamnă – a spus Amadis –, o să vă las în grija scutierului meu și mă voi întoarce să-i scot pe toți de aici”. Și, urmându-și drumul mai departe, au ajuns la poarta cu gratii, unde a apărut un bărbat care i-a spus celui cu făclia: „Arcalaus întreabă ce-i cu cavalerul care a intrat aici; l-ați omorât ori l-ați întemnițat?” Celălalt s-a înfricoșat așa de tare, că n-a putut deschide gura și făclia i-a căzut din mână. Amadis a ridicat-o și a spus: „Nu te teme, lașule, câtă vreme ești în paza mea! Ia-o înainte!” Și au urcat scările până au ajuns în curte, unde și-au dat seama că trecuse o bună parte din noapte și luna strălucea pe cer. Când doamna a dat cu ochii de cer și de aerul

nopții, tare s-a mai bucurat și s-a minunat, ca cineva care nu le văzuse de multă vreme, și a spus: „Ah, viteazule cavaler, Dumnezeu să te ocrotească și să-ți dea răsplata pe care o meriți pentru că m-ai scăpat de-aici”. Amadis a luat-o de mână și a condus-o spre locul unde îl lăsase pe Gandalin, dar, negăsindu-l, s-a temut să nu-l fi pierdut și a spus: „Dacă cel mai bun scutier din lume a fost ucis, va fi răzbunat în chip cumplit, cum nu s-a mai pomenit până acum, dacă eu nu voi muri la rândul meu”. Și tocmai atunci a auzit niște strigăte și, îndreptându-se într-acolo, l-a găsit pe piticul care se despărțise de el, spânzurat de o grindă cu capu-n jos și sub el un foc ce răspândea miasme puturoase, iar mai încolo pe Gandalin, legat de un stâlp. Când Amadis s-a dus să-l dezlege, Gandalin i-a spus: „Domnule, ajutați-l mai întâi pe pitic, căci tare mai suferă”. Amadis a făcut întocmai și, prinzându-l pe pitic cu o mână, a tăiat funia cu spada și apoi, lăsându-l jos, s-a dus să-l dezlege pe Gandalin, spunând: „E limpede, prietene, că cel ce te-a pus la stâlp nu te prețuiește așa cum te prețuiesc eu”. Apoi s-a îndreptat spre poarta castelului, dar a găsit-o ferecată și cu podul ridicat și, văzând că nu poate ieși, s-a dus spre capătul curții, unde se afla o bancă de piatră, pe care s-a așezat împreună cu doamna, însoțit de Gandalin, de pitic și de cei doi oameni din temniță. Gandalin i-a arătat niște acareturi unde îi dusese calul și el, deschizând poarta, l-a găsit înșeuat, cu tot harnașamentul pregătit, așa că l-a luat cu dânsul. Și tare ar fi vrut Amadis să se întoarcă după captivi, dar se temea ca nu cumva Arcalaus să-i facă vreun rău doamnei, de vreme ce acum se afla în castel, așa că s-a hotărât să aștepte să se lumineze de zi. Apoi a întrebat-o pe doamnă cine este regele care o iubește și datorită cui îndurase atâtea suferințe. „Domnule – a răspuns ea –, Arcalaus este dușman de moarte al regelui care mă iubește și, aflând de iubirea noastră, cum nu se putea răzbuna pe rege, a hotărât să-l lovească prin mine, crezând că astfel îi va da cea mai cumplită lovitură, mai ales că m-a răpit de față cu multă lume și m-a învăluit într-un nor negru, de nimeni nu m-a mai putut zări; toate acestea le-a făcut cu farmecele lui și tot așa m-a adus acolo unde m-ați găsit, spunându-mi că inima i se umple de bucuria răzbunării, știind că mă voi chinui în întunecime și că cel ce mă iubește se va chinui și el, neputându-mă vedea și neștiind nimic de mine”. „Dacă nu vă e cu supărare – a zis Amadis –, cine

este acest rege?” „Arban de Norgales – i-a răspuns doamna –, nu știu dacă ați auzit de el”. „Mulțumesc lui Dumnezeu – a spus Amadis –, căci fiind cavalerul pe care îl iubesc cel mai mult pe lume, nu mai sufăr atât de mult pentru domnia voastră, fiindcă ați îndurat aceste chinuri pentru unul dintre cei mai minunați bărbați de pe pământ și cu îndoită bucurie și cinste dorințele vi se vor împlini”. Vorbind despre aceste lucruri și despre altele, au rămas acolo până ce s-a luminat de-a binelea de ziuă; cam pe atunci, Amadis a văzut arătându-se la o fereastră a castelului un cavaler care l-a întrebat: „Voi sunteți cel ce mi-a ucis oamenii și temnicerul?” „Și voi – a spus Amadis – sunteți cel care pe nedrept ucideți cavaleri și răpiți doamne și domnițe? Aflați că vă socotesc cel mai perfid cavaler din lume, pentru că în voi e mai multă cruzime decât bunătate”. „Încă nu știți – i-a răspuns cavalerul – cât sunt de crud cu-adevărat, dar vă voi face s-o aflați în scurtă vreme și să nu mai luptați să îndreptați ori să schimbați ceea ce săvârșesc eu, pe drept ori pe nedrept”; acestea fiind spuse, s-a retras de la fereastră și, nu după mult timp, a apărut în curtea castelului, într-o frumoasă armură și călărind un cal vânjos, căci și el era unul dintre cavalerii cei mai voinici din lume, cu toate că nu era uriaș. Amadis îl privea, spunându-și că trebuie să fie într-adevăr puternic; Arcalaus l-a întrebat: „Ce mă privești așa?” „Te privesc – a răspuns el –, fiindcă după chip și înfățișare ai putea fi un bărbat însemnat, dacă nu te-ar împiedica faptele rele și mârșăvia de care nu vrei să te lepezi”. „Soarta a vrut să sosesc la vreme – a spus Arcalaus –, dacă am ajuns să fiu dojenit de unul ca tine”; și s-a repezit spre el cu lancea coborâtă; Amadis a făcut la fel și Arcalaus l-a lovit în scut și lancea i s-a fărâmat; caii li s-au alăturat și cei doi cavaleri s-au izbit unul de altul atât de puternic, încât fiecare s-a prăbușit în câte-o parte, dar repede s-au ridicat în picioare, căci erau iuți și viteji, și au prins să se izbească cu spadele atât de năprasnic, încât s-a încins o luptă atât de cruntă și de cumplită, de cine n-a văzut-o, n-ar putea crede din auzite, luptă care a durat mult, căci amândoi erau plini de forță și curaj; dar, iată că Arcalaus s-a tras deoparte și a zis: „Cavalere, ți-a sunat ceasul și nu știu cine ești; spune-mi, ca să știu, pentru că am de gând să te ucid, nu să te înving”. „Moartea mea – i-a răspuns Amadis – se află în mâna Domnului, de care mă tem, iar a ta în cea a diavolului, ce, plictisit să te mai

ajute, vrea ca trupul pe care l-a dăruit cu atâtea păcate rele să piară o dată cu sufletul tău; dar fiindcă vrei să știi cine sunt, află că numele meu este Amadis de Gaula și sunt cavaler al reginei Brisena; și, acum, grăbește-te să sfârșim lupta, căci nu te voi lăsa să te odihnești”. Arcalaus a pus mâna pe scut și pe spadă și amândoi și-au dat lovituri puternice și necruțătoare, așa încât tot locul în jur era plin de bucăți din scuturile și din armurile lor; se făcuse amiază și Arcalaus își cam pierduse puterile, și când a vrut să-l izbească pe Amadis în coif, nemaiputând ține spada, aceasta i-a căzut din mână, și când dădu s-o ridice, Amadis îl îmbrânci atât de tare, că Arcalaus căzu pe burtă, sprijinindu-se în mâini, iar când s-a ridicat, i-a dat o asemenea lovitură în coif, încât i l-a răsucit în cap. Arcalaus, văzând că îl paște moartea, a luat-o la goană spre încăperea de unde ieșise, urmărit de Amadis, și amândoi au intrat în palat; dar Arcalaus s-a retras într-o odaie la ușa căreia stătea o doamnă ce privea lupta. Arcalaus a intrat în cameră, a pus mâna pe o spadă și i-a strigat lui Amadis: „Acum, intră aici și luptă-te cu mine”. „Ba să ne luptăm aici, în sala cea mare, că e mai mult loc – a spus Amadis; crezi că acolo ești mai ferit?”; și ținând scutul în fața sa, cu spada ridicată, să poată ataca, a intrat în odaie, dar pe loc a simțit că-l părăsesc puterile și își pierde cunoștința și s-a prăbușit la pământ ca mort. Arcalaus, atunci, a spus: „Nu vreau să mori de această moarte, ci de alta”; și agrăind-o pe doamna care îi privea: „Prietenă, cred că mă voi răzbuna cum se cuvine pe acest cavaler”. „Cred – a răspuns ea – că vă veți răzbuna după cum vă e pe plac”; și, de îndată, Arcalaus l-a dezbrăcat de armură pe Amadis, care nu știa de ce lume se află, și punându-și el armura, i-a spus doamnei: „Nimeni să nu se-atingă de acest cavaler, dacă țineți la viață, și să rămână aici până ce sufletul îi va părăsi trupul”; apoi a ieșit în curte cu armura lui Amadis și toți au gândit că îl omorâse. Doamna ce scăpase din temniță plângea de mai mare mila, cât despre Gandalin, ce să mai vorbim. Arcalaus le-a spus: „Doamnă, căutați-vă alt cavaler să vă scape de-aici, căci acesta nu vă mai e de folos”. Când Gandalin a auzit aceste vorbe, s-a prăbușit la pământ ca mort. Arcalaus a luat-o cu el pe doamnă și i-a spus: „Veniți să vedeți cum moare nefericitul care s-a luptat cu mine”. Și, ducând-o în odaia unde se afla Amadis, i-a spus: „Ce părere aveți, doamnă?” Ea a început să plângă amarnic și a spus: „Ah, viteazule cavaler,

câtă durere și tristețe va fi moartea ta pentru atâția oameni buni!” Arcalaus a grăit apoi către cealaltă doamnă, care îi era nevastă: „Prietenă, când cavalerul acesta va fi mort, porunciți ca doamna să fie dusă înapoi în temnița de unde a scos-o, iar eu mă voi duce la curtea regelui Lisuarte și voi spune că m-am luptat cu acest cavaler și că amândoi am hotărât, de bunăvoie, să ne luptăm și ca învingătorul să-i taie capul celuilalt și să vestească acest lucru curții după cincisprezece zile. În felul acesta nimeni nu va putea să-mi ceară socoteală că l-am ucis, iar eu voi cuceri cea mai mare glorie și faimă de care s-a bucurat vreodată un cavaler pe lumea asta, pentru că l-am învins pe cel ce nu avea egal”. Și, întorcându-se în curte, a poruncit ca Gandalin și piticul să fie azvârliți în temnița cea neagră. Gandalin voia să fie și el ucis și-i striga: „Trădătorule! L-ai ucis pe cel mai drept cavaler ce s-a născut pe pământ”. Dar Arcalaus le-a poruncit oamenilor săi să-l târască de picioare în temniță, spunând: „Dacă te-aș omorî, n-ai suferi, dar acolo, înăuntru, chinurile îți vor fi mult mai mari decât moartea”; și încălecând pe armăsarul lui Amadis, însoțit de trei scutieri, a pornit la drum spre regele Lisuarte.

• CAPITOLUL XIX •

Cum a fost vrăjit Amadis de Arcalaus Vrăjitorul, pentru că vrusese s-o elibereze din temniță pe doamna Grindalaya și pe alții. Și cum a scăpat de farmecele pe care i le făcuse Arcalaus

Grindalaya, căci așa se numea doamna din temniță, tare îl mai plângea pe Amadis, că ți se făcea milă auzind-o și le tot spunea nevestei lui Arcalaus și celorlalte doamne ce se aflau cu dânsa: „Ah, doamnele mele, priviți ce frumusețe de cavaler și cât de tânăr a ajuns să fie unul dintre cei mai viteji din lume; blestemați fie cei care știu să facă farmece și pot să le aducă atâtea necazuri și nenorociri celor buni! Oh, Doamne, cum de înduri asemenea fapte?” Soția lui Arcalaus care, pe cât era bărbatul ei robul cruzimii și al răutății, pe atât era ea înclinată spre virtute și milostenie și tare grea își simțea inima de faptele stăpânului său, rugându-se tot timpul lui Dumnezeu să îl aducă pe calea cea bună, o mângâia pe doamnă pe cât îi stătea în puteri. Pe când se aflau ele acolo, au intrat două domnișoare ce purtau în mâini multe lumânări aprinse, pe care le-au pus în cele patru colțuri ale odăii unde zăcea Amadis; doamnele aflate în preajmă nu îndrăzneau să scoată o vorbă și nici să se miște din locul unde se aflau, în vreme ce una dintre domnișoare a scos o carte dintr-un mic sipet pe care îl ținea la subsuoară și a început să citească din ea, iar din când în când, îi răspundea câte un glas; și tot citind așa, după o bucată de vreme, i-au răspuns mai multe glasuri împreună în odaie, ce păreau în număr de peste o sută; și atunci au văzut doamnele cum pe pardoseala odăii se rostogolește o carte, purtată parcă de vânt și se oprește la picioarele uneia dintre domnișoare; aceasta a ridicat-o de jos, a rupt-o în patru și a ars cele patru părți în câte un colț al odăii, unde puseseră și lumânările; apoi s-a întors spre locul unde se afla Amadis și, apucându-l de mâna dreaptă, i-a spus: „Domnule, sculați-vă, că multă vreme ați zăcut în suferință”. Amadis s-a ridicat de jos și a spus: „Maică Precistă! Ce-a fost

asta, că parcă aș fi murit?” „Cavalere – a spus domnișoara –, de bună seamă că un om ca domnia ta nu trebuia să moară astfel, căci voința Domnului este ca, mai degrabă, de mâna voastră să moară alții, ce mai curând merită să piară”. Și, de îndată, domnișoarele au plecat pe unde veniseră, fără să mai spună nimic. Amadis a întrebat ce s-a întâmplat cu Arcalaus și Grindalaya i-a istorisit cum i-a făcut acesta farmece și tot ce spusese Arcalaus, cum plecase îmbrăcat cu armura și pe calul lui Amadis spre curtea regelui Lisuarte, ca să ducă vestea că-l ucisese. Amadis a spus: „Am simțit eu că îmi scoate armura, dar totul mi se părea ca într-un vis”; apoi s-a întors în odaie, a luat armura lui Arcalaus și, ieșind din palat, a întrebat ce s-a întâmplat cu Gandalin și cu piticul; Grindalaya i-a spus că fuseseră zvârliți în temniță. Amadis i-a spus soției lui Arcalaus: „Păziți-o pe această doamnă ca pe ochii din cap, până mă voi întoarce”. După care a coborât scara și a ieșit în curtea castelului; când oamenii lui Arcalaus l-au văzut apărând înarmat, au rupt-o la fugă în toate părțile, iar el s-a îndreptat spre temniță, a pătruns în încăperea unde îi ucisese pe paznici, și, de-acolo, în temniță; temnița era tare strâmtă, ceva mai mult de-o sută de brațe lungime și vreun braț și jumătate lățime, cu mulți captivi înăuntru, înghesuiți că de-abia puteau încăpea, și era întuneric beznă, ca într-un loc unde lumina și aerul nu pot pătrunde. Amadis a trecut pragul și l-a strigat pe Gandalin, dar acesta era ca mort și când i-a auzit glasul s-a cutremurat, dar nu s-a gândit că poate fi el, pentru că îl socotea dus dintre cei vii, și, mai degrabă, credea că fusese și el fermecat. Amadis a strigat mai tare: „Gandalin, unde ești? Ah, Doamne, ce nenorocire ți s-a întâmplat de nu-mi răspunzi?”; apoi, adresându-se celorlalți: „Spuneți-mi, pentru Dumnezeu, mai e în viață scutierul care a fost adus aici?” Piticul, când l-a auzit, l-a recunoscut pe Amadis și a spus: „Seniore, aici suntem și trăim, deși tare ne-am dorit moartea”. Amadis s-a bucurat foarte auzind acestea și s-a dus să ia niște torțe ce se aflau lângă opaițul ce lumina odaia temnicerilor, le-a aprins și s-a întors în temniță; aici i-a găsit pe Gandalin și pe pitic și a spus: „Gandalin, ieși de-aici și să te urmeze toți câți se află înăuntru, să nu mai rămână niciunul închis”. Și toți au prins a spune: „Ah, viteazule cavaler, Dumnezeu să te răsplătească după merit că ne-ai ajutat”. El i-a eliberat din lanțuri pe Gandalin, care era

ultimul întemnițat, apoi pe pitic și pe toți ceilalți ce se aflau prinși acolo, în număr de o sută cincisprezece, plus treizeci de cavaleri; toți îl urmau pe Amadis îndreptându-se spre ieșirea din hrubă, și spuneau: „Ah, binecuvântat cavaler! Să te răsplătească Domnul pentru binele pe care ni l-ai făcut”. Și au ajuns toți în curtea castelului unde, văzând soarele și cerul, au căzut în genunchi cu mâinile înălțate, aducând mulțumiri cerului că i-a dat putere acelui cavaler să-i elibereze dintr-un asemenea loc cumplit și fioros. Amadis îi privea cu multă milă, văzându-i atât de pieriți că păreau mai mult morți decât vii, și printre ei a zărit un bărbat înalt și bine legat, deși mizeria i se întipărise pe chip, care s-a îndreptat spre el și l-a întrebat: „Domnule cavaler, cine să spunem că ne-a eliberat din această cumplită temniță și din bezna înfricoșătoare?” „Domnule – a răspuns Amadis –, vă voi spune cu multă plăcere. Aflați că numele meu e Amadis de Gaula, fiul regelui Perion, și fac parte din casa regelui Lisuarte, pe a cărui soție, regina Brisena, o slujesc; pornisem în căutarea unui cavaler, dar m-a adus aici un pitic, căruia îi făgăduisem să-i împlinesc o rugăminte”. „Eu – a spus cavalerul – sunt tot de la curtea regelui Lisuarte; regele și curtenii săi mă cunosc bine și mă bucuram de mai multă cinste acolo decât aici”. „Sunteți de la curtea lui?”, a întrebat Amadis. „Da – a spus cavalerul –, de bună seamă; de-acolo am plecat când m-a lovit nenorocirea din care m-ați salvat”. „Și care vă e numele?”, a întrebat Amadis. „Brandoibas”, a răspuns el. Auzindu-i numele, Amadis s-a bucurat nespus și, îmbrățișându-l, i-a spus: „Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a îngăduit să vă scap de această cruntă suferință, căci adesea i-am auzit pe regele Lisuarte și pe cei de la curte vorbind de dumneavoastră cât timp m-am aflat acolo, lăudându-vă virtutea și faptele cavalerești și întristându-se că nu mai aveau vești despre domnia voastră”. În vremea asta, toți prizonierii s-au adunat în fața lui Amadis și au grăit așa: „Seniore, suntem la porunca voastră; spuneți-ne ce avem de făcut și vom face cu plăcere, căci așa este cu dreptate”. „Prieteni – a răspuns el –, fiecare dintre voi să-și îndrepte pașii încotro îi dă ghes inima și să vă meargă cât mai bine”. „Domnule – au spus ei –, deși domnia voastră nu ne cunoașteți și nu știți de pe ce meleaguri suntem, noi toți vă cunoaștem și vă vom sluji când veți avea nevoie de ajutor, și, fără să așteptăm poruncă, vom veni oriunde vă veți afla”. Și acestea

fiind zise, au plecat fiecare în drumul lui, care cum a putut, căci tare dornici erau să părăsească acel loc. Amadis i-a luat cu sine pe Brandoibas și pe cei doi scutieri ce fuseseră întemnițați cu stăpânul lor și a pornit spre odaia unde se aflau soția lui Arcalaus și alte femei și, găsind-o acolo cu Grindalaya, i-a spus: „Doamnă, pentru domnia voastră și pentru aceste femei ce vă însoțesc, nu voi da foc castelului, deși ticăloșia soțului vostru m-ar îndreptăți s-o fac, dar țin seamă de respectul pe care cavalerii îl datorează doamnelor și domnițelor”. Doamna i-a răspuns plângând: „Dumnezeu mi-e martor, domnule cavaler, câtă durere și suferință e în sufletul meu datorită faptelor săvârșite de Arcalaus, stăpânul meu, dar, fiindu-mi soț, nu pot decât să mă supun lui, și să mă rog lui Dumnezeu pentru el, iar voi, domnule cavaler, aveți dreptul să faceți cu mine ce doriți”. „Nu voi face alta – a zis el – decât ceea ce am spus, dar vă rog mult să porunciți să i se aducă niște straie bogate acestei doamne care este de neam mare, și acestui cavaler niște arme, căci ale sale i-au fost luate aici, și un cal, iar de vă pare că vreau prea multe, nu vă voi cere decât să port armura și armele lui Arcalaus în locul alor mele și să-i iau calul în locul calului meu și credeți-mă că mai mult decât toate acestea prețuiesc spada pe care mi-a luat-o”. „Domnule – a spus doamna –, mi se pare îndreptățit ceea ce îmi cereți și chiar de n-ar fi așa, cunoscându-vă înțelepciunea, voi face totul cu plăcere”. Și a poruncit să se aducă chiar armele lui Brandoibas și să i se dea un cal, iar pe Grindalaya a luat-o în odaia ei și a îmbrăcat-o cu vestminte de-ale sale, foarte frumoase; apoi, înfățișându-se împreună cu ea lui Amadis, l-a rugat să poftească a se ospăta cu ceva înainte de plecare. El a încuviințat, căci doamna îi pusese în față cele mai grozave bunătăți din toate câte avea. Grindalaya nu putea mânca și tot spunea că vrea să plece din castel, iar Amadis și Brandoibas râdeau cu mare poftă de ea, dar mai cu seamă, de pitic, care era atât de înfricoșat, că nu putea nici să mănânce, nici să scoată o vorbă și îi pieriseră culorile din obraji. Amadis i-a spus: „Piticule, vrei să-l așteptăm pe Arcalaus și să-ți împlinesc rugămintea de care m-ai iertat?” „Domnule – a răspuns el –, m-a costat atât de scump rugămintea mea. Încât nici vouă, nici altuia nu-i voi mai cere ceva în viața mea; și mai bine să plecăm de-aici până nu se întoarce diavolul, că nu-mi mai simt picioarele de când m-a spânzurat de ele și în nas am numai

mirosul de pucioasă pe care mi-o pusese dedesubt, că de-atunci tot timpul strănut, ba fac și altele mai rele”. Tare au mai râs Amadis și Brandoibas, ba chiar și doamnele și domnișoarele, de vorbele astea; după ce s-a strâns masa, Amadis și-a luat rămas bun de la soția lui Arcalaus, iar ea l-a binecuvântat spunând: „Fie ca Domnul să aducă împăcarea între domnul meu și domnia voastră!” „Fiți sigură, doamnă – a răspuns Amadis –, că dacă împăcare nu va fi între mine și el, domniei voastre nu-i port supărare, căci nu aveți nicio vină”. Și vorbele acestea, rostite aici, i-au fost de mare folos acelei doamne după mai multă vreme, așa cum vi se va povesti în cea de-a patra carte a acestei istorii. Și au încălecat ei pe cai împreună cu Grindalaya și, ieșind din castel, au mers cale de o zi, iar când s-a lăsat noaptea, au mas în casa unui gentilom, aflată la cinci leghe de castel; aici au fost cinstiți și slujiți cum se cuvine și, a doua zi dimineața, după ce au ascultat sfânta liturghie, s-au despărțit de gazda lor și au pornit la drum; și pe când mergeau ei așa, Amadis i-a spus lui Brandoibas: „Prea nobile domn, eu am pornit în căutarea unui cavaler, așa cum v-am spus, iar voi sunteți vlăguit de puteri; mai bine ar fi să ne despărțim”. „Domnule – a răspuns el –, eu doresc să ajung la curtea regelui Lisuarte și, dacă porunciți, vom face drumul împreună”. „Vă mulțumesc din inimă – a spus Amadis –, dar e mai bine să rămân singur și să o conduc pe această doamnă unde va voi să meargă”. „Domnule – a spus ea –, eu voi merge împreună cu acest cavaler, pentru că acolo unde merge el îl voi găsi pe cel pentru care am fost întemnițată și mult se va bucura văzându-mă”. „Așa să vă ajute Dumnezeu – a spus Amadis – și să vă aibă în pază”. Și cei doi au plecat în drumul lor, cum ați auzit, iar Amadis i-a spus piticului: „Prietene, și tu ce vei face?” „Ceea ce îmi porunciți”, a răspuns el. „Eu poruncesc – a spus Amadis – să faci ceea ce-ți poftește sufletul”. „Domnule – a spus el atunci –, dacă îmi îngăduiți, aș vrea să mă socotesc vasalul vostru și să vă slujesc, pentru că nu știu pe nimeni altcineva cu care aș putea trăi mai bine”. „Dacă asta e dorința ta – a răspuns Amadis –, e și a mea și primesc să-mi fii vasal”. Piticul, atunci, i-a sărutat mâna. Amadis și-a văzut mai departe de drum, lăsându-se călăuzit de soartă și, nu după multă vreme, a întâlnit pe una dintre domnițele care îl lecuiseră, plângând de sărea cămașa pe dânsa, și a întrebat-o: „Nobilă domniță, de ce plângeți?” „Plâng – a răspuns ea – după sipetul

pe care mi l-a furat cavalerul acela ce se îndepărtează, deși nu îi este de folos, pe când eu cu ajutorul sipetului am salvat de la moarte acum trei zile pe cel mai viteaz cavaler din lume; și mai plâng după prietena mea, pe care a răpit-o un alt cavaler, ca să o necinstească”. Domnișoara nu îl recunoscuse pe Amadis din pricina coifului pe care îl avea pe cap și pentru că se afla destul de departe; auzindu-i spusele, Amadis a lăsat-o în urmă și, ajungându-l pe cavaler, i-a spus: „Cavalere, nu este frumos să pleci lăsând o domnișoară plângând; vă sfătuiesc să încetați cu nerușinarea și să-i înapoiați sipetul”. Cavalerul a început să râdă și atunci Amadis l-a întrebat: „De ce râdeți?” „De voi – a răspuns cavalerul –, căci vă socotesc smintit pentru că dați sfaturi celui care nu vi le cere și nici nu va face nimic din ceea ce îi spuneți”. „S-ar putea – a spus Amadis – ca acest lucru să nu vă cadă bine, așa că înapoiați-i sipetul care oricum nu vă face trebuință”. „S-ar zice – a spus cavalerul – că mă amenințați”. „Amenințarea e trufia voastră nemăsurată – a spus Amadis –, care vă împinge să vă arătați puterea față de cine nu trebuie”. Cavalerul a așezat sipetul între ramurile unui copac și a spus: „Dacă vitejia vă este pe potriva vorbelor, veniți să-l luați și înapoiați-l stăpânei sale”. Și și-a întors calul spre el. Amadis, care era deja mânios, s-a îndreptat spre el, iar acesta i-a ieșit în întâmpinare în cea mai mare grabă și l-a lovit în scut, îndoindu-l, dar lancea i s-a oprit în platoșă, care era rezistentă, și s-a frânt; Amadis, însă, l-a izbit atât de puternic, încât l-a trântit la pământ și calul s-a prăbușit peste el zdrobindu-l atât de tare, că nu s-a mai putut ridica. Amadis a luat sipetul și, dându-i-l domnișoarei, i-a spus: „Așteptați-mă aici până mă duc să o ajut pe cealaltă domniță”. Și a pornit spre locul unde văzuse că se îndreaptă cavalerul și, după scurtă vreme, l-a găsit în mijlocul unui pâlc de copaci, unde priponise armăsarul și calul domniței; cavalerul se lupta cu domnișoara, încercând să o necinstească și târând-o de păr spre niște tufișuri, în vreme ce ea striga din răsputeri, cu mare durere în glas: „Ah, trădătorule! Dușmanule! Deie Domnul să mori cât mai curând de moarte rea pentru ceea ce faci acum și pentru că vrei să mă pângărești, fără ca eu să-ți fi făcut vreun rău”. În vremea asta a sosit Amadis, strigându-i cavalerului să o lase în pace pe fată; acesta a pus de îndată mâna pe arme, a încălecat și a spus: „Nepotrivită clipă ați ales să mă împiedicați să-mi împlinesc poftele”. „Dumnezeu să pună stavilă unor astfel

de pofte – a spus Amadis –, care îl fac pe un cavaler să-și piardă rușinea”. „Mă jur că dacă nu vă voi pedepsi – a spus cavalerul –, în viața mea n-o să mai îmbrac armura”. „Mică pierdere ar fi pentru omenire – a spus Amadis –, dacă v-ați lepăda de arme, de vreme ce le folosiți atât de josnic, siluind femeile care trebuie apărate de cavaleri”. Și s-au năpustit unul spre celălalt în cea mai mare goană a cailor și s-au izbit atât de puternic, că te minunai nu alta; cavalerul și-a frânt lancea, iar Amadis l-a azvârlit din șa și cavalerul, căzând pe spate, s-a lovit cu coiful de pământ și și-a sucit gâtul, așa încât a rămas acolo mai mult mort decât viu; Amadis, văzându-l în starea aceasta, s-a îndreptat cu calul spre el și i-a spus: „Așa o să vă treacă poftele necinstite”; după care i s-a adresat domnișoarei astfel: „Prietenă, de acest om nu trebuie să vă mai temeți”. „Așa socotesc și eu, domnule – a răspuns ea –, dar mă tem pentru o altă domnișoară, prietena mea, căreia i s-a furat un sipet, să nu i se fi întâmplat vreun rău”. „Nu vă temeți – a spus Amadis –, căci am făcut astfel încât să-i fie înapoiat sipetul și priviți că vine încoace împreună cu scutierul meu”. După aceasta și-a scos coiful și domnița l-a recunoscut pe dată, dar și el pe ea, căci ea era cea care îl condusese la Urganda Necunoscuta pe când el venea din Gaula, ca să-l elibereze cu arma în mână pe prietenul acesteia din castelul lui Baldoid; descălecând, domnișoara l-a îmbrățișat și tot așa a făcut și cealaltă de cum a sosit, și amândouă i-au spus: „Domnule, dacă am fi știut că avem un astfel de apărător nu ne-am mai fi temut că suntem atacate; și puteți spune pe drept că dacă v-am ajutat pentru meritele voastre și domnia voastră ne-ați ajutat”. „Doamnelor – a spus Amadis –, eu mă aflam în primejdie mult mai mare și rogu-vă, spuneți-mi cum de-ați aflat de mine”. Domnișoara care îl ridicase de mână i-a spus: „Domnule, mătușa mea, Urganda, mi-a poruncit încă de acum zece zile să mă străduiesc să ajung acolo la ceasul potrivit ca să vă scap”. „Dumnezeu să o răsplătească – a spus el –, că eu o voi sluji cum îmi va porunci și în tot ce va dori, așa cum le voi sluji și pe domniile voastre care m-ați ajutat cu atâta pricepere; și, rogu-vă, spuneți-mi de vă mai pot fi de folos cu ceva.” „Domnule – au răspuns ele –, urmați-vă drumul de la care v-ați abătut din pricina noastră, iar noi ni-l vom urma pe al nostru”. „Mergeți cu Dumnezeu – a spus el –, transmiteți-i stăpânei voastre plecăciunile mele adânci și

spuneți-i că, așa cum știe, mă socotesc cavalerul său”. Domnițele au pornit la drum, iar Amadis și-a văzut și el de drumul său; și acum, urmează să istorisim ce-a făcut Arcalaus.

• CAPITOLUL XX •

Cum Arcalaus a dus vestea morții lui Amadis la curtea regelui Lisuarte și despre marea jale a întregii curți și, mai cu seamă, a Orianei din această pricină

Arcalaus, după ce l-a părăsit pe Amadis în puterea farmecelor, călare pe calul acestuia și cu armura lui, a tot umblat cale de zece zile, până ce, într-o dimineață, pe când se ridica soarele pe cer, a sosit la curtea regelui Lisuarte, tocmai când acesta se plimba călare, însoțit de o suită numeroasă, mergând dinspre palat spre pădure; văzându-l pe Arcalaus că se îndreaptă spre el și recunoscând calul și armele, toți s-au gândit că e Amadis și regele s-a bucurat foarte, dar când s-a mai apropiat, cum avea chipul descoperit și era fără mănuși în mâini, și-au dat seama că nu este cel pe care îl credeau a fi și tare s-au mai mirat. Arcalaus s-a oprit în fața regelui și a spus: „Domnule, m-am înfățișat domniei voastre pentru că am făcut legământ să vin aici și să istorisesc cum am ucis în luptă un cavaler, și cu toate că mă simt rușinat, fiindcă mi-ar plăcea să mă laude alții, nu eu însumi, nu pot face altfel, căci așa a fost înțelegerea între mine și el, cum că învingătorul să-i taie capul celuilalt și să se înfățișeze vouă; tare m-a întristat când mi-a spus că este cavaler al reginei; eu, la rândul meu, i-am spus că dacă mă ucide, îl ucide pe Arcalaus, căci acesta e numele meu, iar el mi-a spus că se numește Amadis de Gaula; deci, așa și-a găsit moartea, iar eu m-am ales cu gloria și cinstea învingătorului”. „Ah, Sfântă Fecioară Maria! – a spus regele. A murit cel mai bun și cel mai viteaz cavaler din lume. Ah, Doamne Dumnezeule! De ce ai vrut să-i dai unui asemenea cavaler doar un frumos început?” Și a început să plângă în hohote, fără să se stăpânească și toți ceilalți la fel ca el. Arcalaus s-a întors de unde venise, supărat foarte, iar toți câți îl vedeau îl blestemau și îl rugau pe Dumnezeu să-i trimită grabnic moartea și l-ar fi ucis chiar ei, dar n-o făceau pentru că, în mintea lor, nu aveau niciun motiv să-l ucidă. Regele a pornit spre palat trist și îndurerat că

nici nu se poate povesti, iar vestea s-a răspândit în tot locul, până ce a ajuns la odăile reginei, iar doamnele care au auzit că Amadis e mort s-au pornit pe plâns, căci de toate era tare îndrăgit și iubit. Oriana, care se afla în camera ei, a trimis-o pe domnișoara din Danemarca să afle pricina acelor jelanii. Domnișoara a ieșit din încăpere și, cum a aflat despre ce e vorba, s-a întors izbindu-se cu palmele peste față și plângând cu disperare; privind-o pe Oriana, i-a spus: „Ah, stăpână! Ce suferință și ce durere cumplită!” Oriana s-a cutremurat toată și a spus: „Ah, Sfântă Fecioară! Nu cumva a murit Amadis?” Domnișoara i-a spus: „Ba da, nefericita de tine, e mort!”; pe Oriana a lăsat-o inima și s-a prăbușit, fără viață, pe jos. Domnișoara din Danemarca, văzând-o în această stare, a încetat cu plânsul și s-a dus după Mabilia, care se jeluia de moarte smulgându-și părul, și i-a spus: „Doamnă Mabilia, veniți repede, stăpâna mea stă să moară”. Mabilia și-a întors privirea și a văzut-o pe Oriana zăcând pe jos în cameră, ca moartă, și, cu toate că mare îi era durerea, mai mare nici că putea fi, s-a străduit să facă toate cele de cuviință; i-a poruncit domnișoarei să închidă ușa, ca să nu o vadă nimeni pe Oriana în starea aceea, apoi a luat-o în brațe și a stropit-o cu apă rece pe față până ce și-a venit cât de cât în fire; și, de cum a putut vorbi, a spus: „Ah, prietene, pentru Dumnezeu! Nu mă împiedicați să mor, dacă îmi doriți tihna, și nu faceți să fiu atât de necredincioasă încât să trăiesc chiar și numai un ceas fără de cel care n-ar putea să supraviețuiască nici măcar o oră, nu dacă ar afla de moartea mea, ci doar de dorința mea de a muri”. Și a mai adăugat: „Ah, floare și pildă a tuturor cavalerilor! Ce groaznică și înspăimântătoare este pentru mine moartea voastră, de care voi suferi nu numai eu, ci întreaga lume, ce și-a pierdut un mare conducător și căpitan, atât întru fapte de arme cât și întru toate celelalte virtuți, de la care toți în viață puteau lua exemplu; dar de există vreo mângâiere pentru inima mea întristată, aceasta este gândul că neputând suporta o asemenea lovitură cumplită și despărțindu-se de mine, pleacă spre cealaltă lume unde, deși sălașul îi va fi de țărână rece și rămășițele sale vor pieri, marea flacără a iubirii ce ne-a sprijinit pe lumea asta, deși eram despărțiți, va fi și mai mare când vom fi împreună, de va fi cu putință”. Și a căzut în nesimțire, încât toți și-au zis că a murit cu adevărat; părul ei atât de frumos zăcea răsfirat pe jos

și mâinile și le ținea pe piept, acolo unde o lovise moartea sălbatică, suferind mai mult de acea cruntă durere decât de plăcerile și desfătările de care avusese parte până atunci în dragoste, așa cum se întâmplă întotdeauna în asemenea împrejurări. Mabilia, care credea cu adevărat că murise, a spus: „Ah, Doamne, Dumnezeule, nu mă lăsa în viață, când cele două ființe pe care le-am iubit cel mai mult pe lume au murit”. Domnișoara de onoare i-a spus: „Pentru Dumnezeu, doamnă, nu vă pierdeți cumpătul chiar acum, ci mai bine grăbiți-vă să-i veniți în ajutor”. Mabilia, adunându-și curajul, s-a ridicat de jos, și amândouă au așezat-o pe Oriana în pat. Oriana a prins să ofteze și să-și legene brațele dintr-o parte în alta de parcă cineva i-ar fi smuls sufletul. Văzând asta, Mabilia a prins s-o stropească iarăși cu apă pe față și pe piept, făcând-o să-și deschidă ochii și să-și mai vină în fire și, atunci, i-a spus: „Vai, doamnă! Ce puțină judecată aveți să vă lăsați pradă morții din pricina unor vești nesigure ca cea adusă de acest cavaler, fără să știți dacă acesta e adevărul sau nu; cavalerul acela putea să-i ceară armele ori calul prietenului vostru, ori putea să pună mâna pe ele furându-i-le și nu neapărat așa cum a spus, căci nu i-a dat Dumnezeu atâta ghinion iubitului vostru încât să-l ia atât de repede de pe lumea asta; și dacă se va afla ceva despre marea voastră durere, nu veți face alta decât să fiți pierdută pentru totdeauna”. Oriana își mai revenise puțin și, cu ochii ațintiți la fereastra unde vorbise cu Amadis când acesta sosise acolo prima dată, a spus cu un glas stins, de om pe care l-au părăsit puterile: „Ah, fereastră! Cât mă dor acele frumoase vorbe ce s-au rostit pe pervazul tău! Știu că nu te îndoiești că nu au mai existat alți doi oameni care să-și spună pe pervazul tău vorbe atât de sincere și fără ascunzișuri!” Și apoi a adăugat: „Ah, iubitul meu, floarea tuturor cavalerilor! Câți oameni nu sunt lipsiți de ajutorul și apărarea voastră, acum că sunteți mort, și ce întristați și îndurerați vor fi cu toții! Dar eu voi fi încă mai mult și mai cuprinsă de amar, căci vă aparțineam mai mult decât mie însămi, și așa cum voi erați pentru mine toată bucuria și veselia, acum, lipsindu-mi, voi avea parte doar de chinuri nemăsurate și fără pereche; sufletul meu va fi nespus de frământat, până ce moartea, pe care o doresc atât de mult, mă vă lua cu ea, ceea ce, îngăduindu-mi să-mi unesc sufletul cu al vostru, va fi prilej de mult mai multă tihnă decât această viață

chinuită”. Mabilia, cu chipul încruntat, a spus: „Cum, doamnă, vă închipuiți că dacă eu aș crede această veste aș mai avea putere să mai mângâi pe cineva? Iubirea pentru vărul meu nu-mi este atât de mică și de ușuratică, așa să mă ajute Dumnezeu, și pe bună dreptate, nu m-aș lăsa mai prejos nici în fața voastră, nici în fața altora care îl iubesc nespus de mult, de ar fi să fac ceva pentru moartea lui, dar ceea ce faceți domnia voastră nu folosește la nimic, ba dimpotrivă, ar putea să ne aducă multe rele, căci repede s-ar putea descoperi ceea ce ținem atât de tăinuit”. Oriana, auzind aceste vorbe, a spus: „De data asta nu mă mai îngrijesc prea mult, căci acum, mai târziu sau mai devreme, lucrurile nu vor întârzia să fie știute de toți, chiar dacă eu mă străduiesc să le ascund, căci cel ce nu dorește să trăiască, nu se mai poate teme de nicio primejdie, orice i s-ar întâmpla”. În felul acesta, cum ați auzit, au stat împreună toată ziua, iar domnișoara din Danemarca a spus tuturor că Oriana nu îndrăznea să o lase singură pe Mabilia, de teamă că aceasta să nu-și pună capăt zilelor din pricina marii dureri; când s-a lăsat noaptea, le-a fost încă și mai greu, căci Oriana leșina atât de des, încât și-au zis că n-o să apuce zorile, atât de mari erau frământările și durerile sufletului ei; a doua zi, pe când se întindea masa pentru rege, în încăpere a intrat Brandoibas, ținând-o de mână pe Grindalaya cu dragoste, și mult s-au bucurat cei ce îl cunoșteau, căci trecuse o lungă bucată de vreme fără să fi avut vreo veste despre el; cei doi s-au înfățișat regelui și au îngenuncheat. Regele, care îl prețuia mult pe cavaler, i-a spus: „Brandoibas, fii binevenit! Cum de ai zăbovit atâta vreme? Am dorit foarte mult să te afli cu noi”. La aceste vorbe, el a răspuns: „Stăpâne, am zăcut într-o temniță groaznică, de unde n-aș fi putut scăpa cu niciun chip fără ajutorul prea viteazului cavaler Amadis de Gaula, care a avut bunăvoința să ne elibereze pe mine și pe această doamnă și încă pe mulți alții, săvârșind isprăvi de vitejie ca nimeni altul; Amadis ar fi fost ucis prin cea mai mare viclenie din câte s-au văzut de către josnicul Arcalaus, dacă nu i-ar fi venit în ajutor două domnițe ce trebuie că nu puțin îl iubesc”. Auzind aceste vorbe, regele s-a ridicat iute de la masă și a zis: „Prietene, în numele credinței pe care o datorați Domnului și mie, spuneți-mi dacă Amadis trăiește”. „În numele acestei credințe, seniore, vă spun că l-am lăsat viu și sănătos acum mai puțin de zece zile;

dar de ce mă întrebați?” „Pentru că ieri ni s-a spus că a fost ucis de Arcalaus”, a răspuns regele, și i-a povestit cum aflase totul. „Ah, Sfântă Fecioară! – a spus Brandoibas. Ce trădător nemernic! Aflați că lucrurile i-au ieșit mult mai prost decât gândise el.” Și i-a istorisit regelui toate câte se întâmplaseră cu Arcalaus, fără să sară o iotă, așa cum ați auzit mai înainte. Regele și toți de la curte s-au bucurat atât de mult auzind aceasta, că bucurie mai mare nu poate exista, și a poruncit ca Grindalaya să fie condusă la regină, ca să-i dea vești despre cavalerul ei; Grindalaya a fost primită de regină și de toate celelalte doamne cu multă dragoste și bucurie pentru veștile bune pe care le adusese. Domnișoara din Danemarca, cum a auzit veștile, s-a dus în goană să i le spună stăpânei sale, care a înviat din morți și i-a poruncit să meargă la regină și s-o roage să i-o trimită pe acea doamnă, fiindcă Mabilia voia să-i vorbească; domnișoara a făcut întocmai și Grindalaya a sosit iute în odaia Orianei, istorisindu-le toate veștile bune pe care le aducea; ele au primit-o cu multă cinste și n-au îngăduit ca Grindalaya să mănânce în altă parte decât la masa lor, pentru ca astfel să afle mai pe larg lucrurile ce aduseseră atâta bucurie în inimile lor triste.

Și când Grindalaya a prins să le povestească cum a intrat Amadis în temniță, cum i-a ucis pe paznici și cum a scos-o de acolo pe ea, care era atât de nenorocită, apoi cum s-a luptat cu Arcalaus și toate câte s-au mai întâmplat, le-a înmuiat sufletele de tot. Și-așa cum ați auzit, au prânzit în voie bună, căci tristețea li se preschimbase în mare veselie. Grindalaya s-a despărțit apoi de ele și s-a întors la regină, unde l-a găsit pe regele Arban de Norgales, cel care o iubea nespus și venise să o caute acolo, aflând de sosirea ei. Și nu se poate povesti ce fericiți erau amândoi. Și pe loc au hotărât ca ea să rămână împreună cu regina, căci n-ar fi putut găsi un alt loc unde să fie atât de cinstită; Arban de Norgales i-a spus reginei că Grindalaya este fiica regelui Ardroid de Serolis și că toate nenorocirile prin care trecuse fuseseră din pricina lui, rugând-o să o păstreze pe lângă dânsa, căci Grindalaya vrea să facă parte dintre doamnele reginei. Regina, auzind acestea, s-a bucurat să o primească în suita ei, atât datorită veștilor bune pe care le adusese despre Amadis de Gaula, cât și pentru că era de neam atât de ales, fiică de rege, și luând-o de mână, a poftit-o să se

așeze în fața ei și i-a cerut iertare că nu a primit-o cu cinstea cuvenită, neștiind cine este. Regina a mai aflat că Grindalaya are o soră, o prea frumoasă domniță, pe numele ei Aldeva, care fusese crescută în casa ducelui de Bristoya și a poruncit să fie adusă de îndată la curte, să locuiască aici, căci dorea foarte mult să o cunoască. Această Aldeva fusese iubita lui don Galaor, cea pentru care avusese multe necazuri cu acel pitic, cum m-ați auzit povestind. Și, așa cum v-am spus, regele Lisuarte și toată curtea sa erau tare veseli și dornici să-l revadă de Amadis, după ce fuseseră atât de speriați de veștile rele pe care le adusese Arcalaus despre el. Despre aceștia istoria noastră nu mai spune nimic acum și va povesti despre don Galaor, căci de multă vreme nu s-a mai spus și nu s-a mai pomenit nimic despre el.

• CAPITOLUL XXI •

Cum a ajuns don Galaor, greu rănit,
la o mănăstire, unde a stat
cincisprezece zile și s-a însănătoșit, – și
ceea ce s-a mai întâmplat după aceea

Don Galaor, greu rănit, a rămas cincisprezece zile la mănăstirea unde îl dusese domnișoara pe care o eliberase din temniță, la capătul cărora, simțindu-se în stare să-și îmbrace armura, a plecat de-acolo și a pornit la drum, lăsându-se mânat de voia sorții, căci nu voia să ajungă în vreun loc anume; pe la nămiezi a ajuns într-o vale unde curgea un izvor și lângă acesta se afla un cavaler în armură, dar nu avea cal și nici vreun alt animal, ceea ce l-a mirat pe Galaor, care l-a întrebat: „Domnule cavaler, ați venit pe jos până aici?” Cavalerul de la izvor i-a răspuns: „Domnule, străbăteam codrul acesta îndreptându-mă spre un castel al meu, dar am întâlnit niște oameni care mi-au omorât calul și am fost nevoit să vin până aici pe jos, frânt de oboseală; și tot așa va trebui să ajung la castel, căci acolo nu se știe ce mi s-a întâmplat”, „Veți ajunge la castel – a spus don Galaor – călare pe calul scutierului meu.” „Vă sunt adânc recunoscător – a spus el –, dar mai înainte de a pleca, vreau să aflați de marea virtute a acestui izvor: nu există pe lume nicio otravă, oricât de puternică ar fi, să reziste acestei ape; adesea se întâmplă ca animalele otrăvite să vină să bea apă de-aici și imediat se înviorează, așa că toți oamenii din acest ținut vin aici să-și vindece beteșugurile.” „Ceea ce ați spus pare într-adevăr o minune – a zis don Galaor – și vreau să beau și eu din apa aceasta.” „Și cine n-ar face la fel – a spus cavalerul de la izvor –, când, aflându-vă în alte locuri, ar trebui să umblați s-o căutați?” Galaor a descălecat și i-a spus scutierului său: „Coboară și să bem”; scutierul a făcut întocmai, lăsând armele sprijinite de un copac. Cavalerul de la izvor a spus: „Mergeți să beți că vă țin eu calul”, Galaor s-a dus la izvor să bea împreună cu scutierul și, în vremea asta, celălalt și-a pus coiful, a luat lancea și scutul lui don Galaor și, încălecându-i calul, a spus: „Domnule cavaler, eu plec acum: rămâneți aici până o să reușiți și voi să trageți pe

sfoară pe cineva”. Galaor, care bea din izvor, și-a ridicat capul și, văzând cum se îndepărtează cavalerul, a spus: „Într-adevăr, cavalere, nu numai că m-ați tras pe sfoară, dar mi-ați adus o mare jignire și vă voi dovedi aceasta dacă mă așteptați”. „Să rămână pentru când o să găsiți alt cal și alte arme cu care să vă luptați”, a spus cavalerul și, dând pinteni armăsarului, și-a văzut de drum. Galaor, foarte mânios, a rămas o vreme pe gânduri și apoi a încălecat calul pe care își purta armele și a pornit pe urmele cavalerului; ajuns la o răscruce de unde porneau două drumuri, s-a oprit puțin, neștiind încotro s-o apuce, când a văzut că pe unul dintre drumuri se apropia o domnișoară în mare grabă, călare pe un cal și, așteptând să ajungă în dreptul lui, i-a spus: „Domnișoară, n-ați văzut, din întâmplare, un cavaler călare pe un armăsar șarg, cu un scut alb pe care e zugrăvită o floare purpurie?” „Dar ce aveți cu el?”, l-a întrebat domnișoara. Galaor i-a răspuns: „Armele și calul acela sunt ale mele și aș vrea să le recapăt de-mi stă în putință, căci mi le-a luat în chip mârșav”. „Dar cum vi le-a luat?”, l-a întrebat domnișoara. Atunci el i-a povestit totul, așa cum se petrecuse. „Și ce veți face lipsit de arme – i-a spus ea –, căci gândesc că nu vi le-a luat ca să vi le înapoieze.” „Nu vreau – a spus Galaor – decât să-l întâlnesc.” „Dacă îmi veți îndeplini o rugăminte – a spus ea –, vă voi duce la el.” Galaor, care dorea foarte mult să stea de vorbă cu acel cavaler, a încuviințat. „Atunci, urmați-mă”, a spus ea și, întorcându-se dincotro venise, a pornit la drum urmată de Galaor. Domnișoara, însă, o luase înainte o bucată de drum, căci calul lui Galaor, care îl purta pe el și pe scutierul său, nu mergea prea repede și, după vreo trei leghe bune, Galaor n-a mai zărit-o; pe când străbăteau un crâng cu copaci bătrâni, Galaor a văzut-o pe domnișoară venind spre el, dar aceasta umblase cu viclenii, căci cavalerul cu pricina era prietenul ei și o luase înainte ca să-i spună că îl aduce pe Galaor la el, ca să-i ia și celelalte arme care îi mai rămăseseră; cavalerul, atunci, a intrat într-un cort, așa înarmat cum era, și i-a spus domnișoarei să-l aducă pe Galaor acolo, unde, fără nicio primejdie, l-ar fi putut ucide ori batjocori. Și mergând, deci, ei așa, împreună, cum ați auzit, au ajuns la cort și domnișoara a spus: „Aici se află cavalerul de care m-ați întrebat”. Galaor a descălecat și s-a îndreptat spre cort, dar celălalt, care stătea la intrare, i-a spus: „N-ați făcut bine venind aici, căci fie îmi veți da și celelalte arme

pe care le mai aveți, fie vă voi ucide”. „De un cavaler atât de josnic ca voi – a spus Galaor –, jur că nu mă tem deloc.” Cavalerul a ridicat spada să-l lovească, dar Galaor s-a ferit și, cum era sprinten și foarte puternic, a făcut-o cu dibăcie, scăpând și de a doua lovitură, ce a nimerit în gol; Galaor, însă, l-a lovit atât de puternic în coif, încât l-a făcut să cadă în genunchi, l-a apucat de coif și a tras de el cu atâta forță, încât i l-a smuls din cap și l-a lăsat pe cavaler întins pe jos. Cavalerul a prins s-o strige pe prietena lui în ajutor și ea, auzindu-l, a sosit cât mai repede la cort țipând: „Potoliți-vă, cavalere, căci aceasta este rugămintea pe care v-am cerut să mi-o îndepliniți”. Galaor, însă, cum fusese furios, îl lovise atât de crunt, încât cavalerul își dăduse sufletul. Când l-a văzut fără viață, domnișoara a spus: „Ah, nefericita de mine! Am zăbovit prea mult și încercând să înșel pe altul, m-am înșelat pe mine însămi”. Și apoi i-a spus lui Galaor: „Ah, cavalere! Moartea cea mai grea să vă lovească fiindcă ați ucis ființa cea mai scumpă mie de pe lume; dar o să mori și tu pentru el, pentru că îți voi cere să-ți ții făgăduiala acolo unde nu vei putea fugi de moarte, oricât de puternic ai fi, și de nu îți vei ține cuvântul, voi spune aceasta în cele patru zări”. Galaor i-a răspuns astfel: „Dacă aș fi știut că veți suferi atâta, nu l-aș fi ucis, deși o merita pe deplin; dar, oricum, trebuia să-i veniți în ajutor mai repede”. „Greșeala e a mea – a spus ea – și eu o voi îndrepta, făcându-te să plătești cu viața ta viața lui.” Galaor și-a încălecat calul, scutierul i-a luat armele și au plecat de-acolo; dar nu se îndepărtaseră mai mult de-o leghe când, întorcând capul spre dreapta, a văzut-o pe domnișoară venind în urma lui; când aceasta l-a ajuns din urmă, a întrebat-o: „Domniță, încotro vreți să mergeți?” „Vreau să vă însoțesc – a răspuns ea –, până îmi veți îndeplini făgăduiala și voi face astfel încât să muriți de moarte cruntă.” „Mai bine ar fi – a spus don Galaor – să-mi cereți altceva, ceva ce vă doriți cel mai mult, nu lucrul acesta pe care l-ați pomenit.” „Nu vă voi cere nimic altceva – a spus ea – decât să vă dați viața pentru viața lui, căci altminteri veți fi socotit trădător și perfid.” Deci Galaor și-a văzut mai departe de drum, însoțit de acea domnișoară, care nu făcea alta decât să-l ocărască. Și după trei zile de mers au ajuns într-o pădure, al cărei nume este Angaduza.

Acum, autorul se oprește cu povestirea aici, pentru a o continua la locul potrivit, și se întoarce la Amadis care, după ce

s-a despărțit de domnișoarele Urgandei, așa cum v-am istorisit, a tot umblat până la amiază când, ieșind dintr-un codru pe care îl străbătuse, a dat de o câmpie în mijlocul căreia se înălța o mândră fortăreață, iar pe un drum a văzut o caleașcă, mare și frumoasă cum nu mai văzuse vreodată, trasă de doisprezece cai și acoperită cu mătase purpurie țesută cu fir, așa încât nu se putea vedea deloc înăuntru. Caleașca era păzită pe cele patru laturi de opt cavaleri înarmați. Cum a văzut caleașca, Amadis s-a îndreptat spre ea, foarte dornic să afle ce înseamnă toate acestea, dar, când a ajuns în dreptul ei, un cavaler i-a ieșit în întâmpinare și i-a spus: „Dați-vă la o parte, cavalere, și nu îndrăzniți să vă apropiați”. „N-am venit cu gânduri rele”, a spus Amadis. „Oricum ar fi – a spus celălalt –, nu vă mai gândiți la asta, căci nu sunteți dintre cei ce au dreptul să vadă ce e în caleașcă și, dacă stăruiți, veți plăti cu viața, căci va trebui să luptați cu noi și e de-ajuns unul singur dintre acești cavaleri ca să ne scape de voi, darmite toți la un loc.” „Nu știu cât de viteji sunteți – a răspuns Amadis –, dar dacă îmi va sta în puteri, voi vedea ce e în caleașcă.” Și a pus mâna pe arme; cei doi cavaleri care mergeau în față s-au năpustit asupra lui, iar el asupra lor; unul dintre ei l-a lovit în scut și și-a frânt lancea, dar celălalt și-a greșit lovitura. Amadis l-a trântit la pământ pe cel cu care se înfruntase și, întorcându-se spre celălalt, care îl depășise, l-a izbit cu atâta forță, încât l-a doborât cu cal cu tot la pământ; dar când a dat să se apropie de caleașcă, s-au repezit alți doi cavaleri în cea mai mare goană a cailor și s-au înfruntat cu el; pe unul, Amadis l-a pălit atât de tare, încât armura pe care o purta nu i-a slujit la nimic, iar celuilalt i-a dat o asemenea lovitură de spadă în coif, încât a căzut fără simțire îmbrățișând grumazul calului. Când ceilalți patru și-au văzut tovarășii învinși de un singur cavaler, tare s-au mai înspăimântat de asemenea faptă nemaiîntâlnită și au pornit cu toții, mânioși foarte, să-l lovească pe Amadis; mai înainte însă de a ajunge la el, Amadis izbutise să-l doboare la pământ și pe ultimul. Unii din cei patru l-au lovit pe Amadis în scut, ceilalți însă și-au greșit loviturile; Amadis s-a pregătit să-l lovească pe cel ce venea în frunte cu spada; celălalt însă se năpustise cu atâta forță, încât s-au izbit în scuturi și în coifuri așa de puternic, că bietul cavaler a căzut de pe cal atât de zdrobit, că nu mai știa pe ce lume se află; ceilalți trei s-au întors spre Amadis, lovindu-l năprasnic, dar

Amadis, aruncând spada din mână, l-a apucat pe unul din ei de lance și a tras de ea atât de tare, încât i-a smuls-o din mână și l-a izbit cu ea pe altul în gâtlej așa de crunt, încât vârful și lemnul lăncii i-au ieșit prin ceafă, iar cavalerul s-a prăbușit mort; de îndată Amadis a pornit în goană spre ceilalți doi și l-a pălit pe unul din ei în coif, cu toată puterea, azvârlindu-i-l din cap; atunci Amadis a văzut că e un om bătrân și, făcându-i-se milă, i-a spus: „Domnule cavaler, ar trebui să renunțați la asemenea fapte, că dacă până acum nu ați dobândit cinste și glorie, de acum încolo, vârsta vă îngăduie să nu le mai dobândiți”. Cavalerul i-a răspuns: „Domnule și prietene, aș zice că dimpotrivă: cei tineri trebuie să câștige gloria, iar cei bătrâni să apere cinstea atât cât le stă în putință”. Auzind vorbele bătrânului, Amadis a răspuns: „Socotesc mai înțelepte vorbele voastre, cavalere, decât ceea ce am spus eu”. Pe când stăteau astfel de vorbă, Amadis și-a ridicat privirea și a văzut că celălalt cavaler fugea în cea mai mare goană a calului spre castel, iar ceilalți, câți se mai putuseră ridica de jos, îl urmau; atunci, ridicând mătasea de pe caleașcă, a văzut înăuntru un sicriu, iar pe capacul acestuia o statuie de marmură care înfățișa chipul unui rege cu coroană pe cap și în vestminte regești, cu coroana despicată până la creștetul capului, iar capul despicat până la gât; alături de sicriu, pe o canapea, se aflau o doamnă și o copilă atât de frumoasă cum nu mai văzuse vreodată în viața lui; Amadis i-a spus doamnei: „Doamnă, de ce are statuia aceasta chipul despicat?” Doamna, privindu-l și văzându-l că nu face parte din suita ei, i-a spus: „Ce înseamnă asta, cavalere, cine ți-a îngăduit să privești înăuntru?” „Eu însumi – a răspuns el –, pentru că doream să văd ce se află în caleașcă.” „Și cu cavalerii noștri ce s-a întâmplat?”, a întrebat ea. „Mi-au făcut mai mult rău decât bine”, a spus el. Atunci, doamna, ridicând acoperământul de mătase, i-a văzut pe unii dintre ei morți, pe alții târându-se în urma cailor, și foarte tulburată i-a spus lui Amadis: „Blestemat fie ceasul în care v-ați născut, de vreme ce ați săvârșit asemenea fapte diavolești”. „Doamnă – a spus el –, cavalerii voștri sunt cei care m-au atacat, dar, rogu-vă, binevoiți să-mi răspundeți la întrebarea mea.” „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus doamna –, dacă veți afla ceva de la mine, căci tare am mai fost umilită de domnia voastră.” Amadis, văzând-o atât de supărată, a plecat de acolo și și-a văzut mai departe de drumul său. Cavalerii doamnei au

urcat morții în caleașcă și, rușinați foarte, au încălecat și au pornit spre castel. Piticul l-a întrebat pe Amadis ce văzuse în caleașcă. Amadis i-a spus, adăugând că nu putuse afla nimic de la acea doamnă. „Dacă ar fi fost un cavaler gata de luptă – a zis piticul –, iute ne-ar fi spus despre ce e vorba.” Amadis și-a continuat drumul în tăcere. Dar după ce străbătuse o leghe, l-a văzut venind în urma sa pe cavalerul cel bătrân cu care se luptase, strigându-i să îl aștepte. Amadis a rămas pe loc și cavalerul a sosit fără arme, spunându-i: „Domnule cavaler, vin din partea doamnei pe care ați văzut-o în caleașcă, fiindcă regretă vorbele necuviincioase ce le-a rostit și vă roagă să rămâneți peste noapte la castel”. „Bunule domn – a răspuns Amadis –, am văzut-o atât de pornită datorită celor ce mi s-au întâmplat cu domniile voastre, încât cred că persoana mea mai mult ar înfuria-o decât i-ar face plăcere.” „Credeți-mă, domnule – a spus cavalerul –, că va fi foarte bucuroasă dacă veniți.” Amadis, socotind că un cavaler atât de în vârstă nu poate minți și văzând cu câtă dragoste îl roagă să vină, s-a întors din drum; și, vorbind ei despre una și alta, Amadis l-a întrebat dacă știe de ce statuia de marmură are chipul despicat, dar cavalerul n-a vrut să-i spună; când au ajuns în apropierea castelului, cavalerul a spus că vrea să o ia înainte, ca să-i anunțe doamnei sosirea. Amadis și-a urmat drumul încet și a ajuns la porțile castelului deasupra cărora se înălța un turn; la o fereastră, Amadis le-a văzut pe doamnă și pe copila frumoasă; doamna i-a spus: „Intrați, domnule cavaler, căci vă suntem adânc recunoscători pentru vizita voastră”. „Doamnă – a spus el –, sunt nespus de mulțumit că vă aduc mai degrabă bucurie decât supărare”; și a intrat în castel, mergând drept înainte, când, dintr-o sală a auzit larmă mare și, de îndată, au ieșit de-a-colo cavaleri înarmați, unii călări, alții pe jos, strigând cu toții: „Stați pe loc, cavalere, și dați-vă prins, că de nu vă ucidem”. „Fiți siguri – a spus el – că nu voi intra de bunăvoie în temnița unor oameni atât de vicleni.” Și și-a pus coiful pe cap, dar n-a apucat să-și ia scutul în marea grabă, că au și prins să-l lovească din toate părțile; el însă s-a apărat cu strășnicie, ajutat de armăsarul său, care îl ferea de lovituri, și a trântit la pământ pe toți câți putea izbi; simțindu-se, însă, copleșit de mulțime, s-a îndreptat spre un șopron ce se afla în curte și acolo, înăuntru, a făcut minuni de vitejie; văzând că piticul și Gandalin au fost prinși, Amadis s-a înarmat cu mai mult

curaj ca să se apere, dar cum ceilalți erau mulți și îl atacau din toate părțile, lovindu-l atât de tare încât adesea cădea în genunchi, nu exista niciun chip să scape de moarte, căci nu l-ar mai fi închis în temniță după ce ucisese șase dintre dușmanii săi și rănise greu pe atâția alții; dar Dumnezeu și marea lui cinste l-au ajutat cum nu se poate mai bine și de astă dată și iată cum: copila cea frumoasă, care privea lupta, văzându-l făcând acele minuni de vitejie, s-a milostivit de el și, chemând-o la ea pe o domnișoară de onoare, i-a spus: „Prietenă, atât de mult m-a mișcat marea vitejie a acestui cavaler, încât mai degrabă aș vrea să moară toți oamenii noștri decât el; așa că vino cu mine”. „Doamnă – a spus domnișoara –, ce vreți să faceți?” „Dați drumul leilor mei – a spus domnița –, ca să-i omoare pe cei ce l-au încolțit atât de rău pe cel mai viteaz cavaler din lume; și cum îmi sunteți vasală, vă poruncesc să-i sloboziți, căci nimeni altcineva afară de domnia voastră nu poate face aceasta, fiindcă leii nu cunosc alt stăpân, iar eu voi face astfel încât să nu vi se aducă nicio vină”; după care copila s-a întors alături de doamnă. Domnișoara a dat drumul leilor, doi la număr și foarte fioroși, legați unul de altul cu un lanț; leii au intrat în curte, iar ea a prins să le strige celorlalți să se ferească, fiindcă leii au scăpat din cușcă. Dar mai înainte de-a apuca oamenii să fugă, pe câți i-au putut prinde, leii i-au făcut bucățele cu ghearele lor ascuțite și puternice. Amadis, văzând că lumea fuge spre ziduri și turn și că a scăpat de ei, în vreme ce leii se înverșunau cu cei ce le stăteau în cale, a alergat cât mai iute cu putință spre porțile castelului și, ieșind afară, le-a închis în urma lui, astfel încât leii au rămas înăuntru; el, ostenit tare, căci se războise strașnic, s-a așezat pe o piatră, cu spada în mână, din care i se frânsese o treime. Leii umblau prin curte dintr-o parte în alta, dând buzna spre poartă să iasă. Oamenii din castel nu îndrăzneau să coboare și nici domnișoara care îi păzea, fiindcă leii erau atât de îndârjiți și de furioși, că nu mai ascultau de nimeni; astfel că, cei dinăuntru nu știau ce să facă și au hotărât ca stăpâna castelului să-l roage pe cavaler să deschidă porțile, zicându-și că, mai curând, o va face pentru ea, care este femeie, decât pentru oricine altcineva; ea însă, socotind că îi făcuse prea mult și nemăsurat rău, n-a îndrăznit să îl roage asemenea lucru; cu toate acestea, văzând că nu există niciun alt mijloc de scăpare, a ieșit la fereastră și a spus: „Domnule Cavaler, cu

toate că am greșit foarte tare, fără să ne dăm seama, fie ca bunătatea voastră să învingă vina noastră și, dacă binevoiți, deschideți porțile ca leii să iasă afară și noi să scăpăm de primejdie și de spaimă; și totodată vom îndrepta cum se cuvine greșeala pe care am săvârșit-o față de domnia voastră, cu toate că vreau să vă spun că gândul și vrerea mea n-au fost decât să vă pun în lanțuri”. El a răspuns cu glas foarte blând: „Doamnă, pentru asta nu trebuia să faceți ce ați făcut, căci cu plăcere v-aș fi fost slujitor, așa cum sunt slujitorul tuturor doamnelor și domnițelor ce au nevoie de ajutorul meu”. „Deci, domnule – a spus ea – nu veți deschide porțile?” „Nu, așa să mă ajute Dumnezeu – a spus Amadis –, și nici nu veți avea parte de bunătatea mea.” Doamna s-a retras de la fereastră plângând, iar copila cea frumoasă i-a spus lui Amadis: „Domnule cavaler, aici se află și persoane care nu sunt vinovate de răul ce vi s-a făcut, ci mai degrabă merită să le mulțumiți pentru lucruri pe care nu le știți.” Amadis s-a simțit atras de ea și i-a spus: „Frumoasă prietenă, vreți să deschid poarta?” „Mult v-aș fi recunoscătoare”, a spus ea. Amadis a dat să deschidă porțile, dar copila i-a spus: „Domnule cavaler, așteptați puțin, să-i spun doamnei să le poruncească celor de-aici să vă dea pace”. Amadis a prețuit-o pentru vorbele acestea și a gândit că fata e înțeleaptă. Doamna a dat porunca întocmai și i-a făgăduit că îi va elibera îndată pe Gandalin și pe pitic, iar cavalerul cel bătrân, de care ați auzit, i-a spus lui Amadis să se înarmeze cu un scut și un buzdugan, ca să poată ucide leii când aceștia vor ieși din cetate. „Armele le-aș vrea pentru altceva – a spus Amadis – și să n-am parte de ajutorul lui Dumnezeu dacă voi face vreun rău celor ce m-au ajutat atât de bine”. „Într-adevăr domnule – a spus cavalerul –, de multă loialitate trebuie să dați dovadă față de oameni dacă vă purtați astfel cu fiarele sălbatice.” După care i-au aruncat buzduganul și scutul, iar Amadis și-a băgat în teacă ceea ce îi mai rămăsese din spadă, și-a petrecut scutul pe braț și, cu buzduganul în mână, s-a dus să deschidă poarta; leii, de cum au simțit că poarta se deschide, au năvălit și au pornit în goană peste câmp, iar Amadis a rămas lipit cu spatele de o parte a porții și apoi a intrat în castel; de îndată, castelana și toți ceilalți au coborât din turn și s-au îndreptat spre el, primindu-l cum nu se poate mai bine; apoi i-au adus pe Gandalin și pe pitic. Amadis i-a spus doamnei: „Doamnă, mi-am pierdut calul aici la

voi și dacă nu porunciți să mi se dea altul în loc, voi fi nevoit să plec pe jos". „Domnule – a spus castelana –, dați-vă jos armura și odihniți-vă aici în noaptea asta, căci este târziu; veți primi un cal, de bună seamă, că nemaivăzut lucru ar fi ca un cavaler ca domnia voastră să meargă pe jos." Amadis a încuviințat și, pe dată, i s-a scos armura într-o încăpere și i s-a adus o pelerină în care să se înfășoare, după care a fost condus la fereastra unde îl așteptau doamna și copila. Acestea, când l-au văzut, mult s-au mai minunat de marea lui frumusețe și de faptul că, având o vârstă atât de fragedă, săvârșește asemenea fapte de arme nemaiîntâlnite. Amadis o privea pe copilă, care i se părea nespus de frumoasă, dar i-a spus doamnei: „Spuneți-mi, doamnă, dacă binevoiți, de ce statuia pe care am văzut-o în caleașcă are chipul despicat?" „Cavalere – a răspuns ea –, dacă vă învoiți să faceți ceea ce trebuie să faceți, vă voi spune, dacă nu, nu mă mai întrebați." „Doamnă – a spus el –, nu e drept ca un om să se învoiască a face ceva ce nu știe, dar, dacă e un lucru potrivit cu un cavaler, nu contra dreptății, nu mă voi da în lături". Doamna i-a răspuns că a vorbit în chip înțelept și, poruncind ca toate doamnele și domnișoarele de onoare și toți ceilalți să părăsească încăperea, a luat-o pe copilă lângă ea și a spus: „Domnule cavaler, statuia aceea de marmură pe care ați văzut-o a fost cioplită în amintirea tatălui acestei frumoase copile, ce se află în sicriul din caleașcă, și a fost rege; în timpul unei serbări, pe când se afla așezat pe tron, a sosit un frate de-al său și, spunându-i că socotește că și el are dreptul să poarte acea coroană pe cap, fiind de-un sânge, a scos o spadă ascunsă sub pelerină și l-a lovit, despicându-i coroana și capul, așa cum ați văzut că îl înfățișează statuia. Și cum plănuise din vreme toată trădarea, adusese cu el mulți cavaleri, așa încât, o dată mort regele, cum nu avea alt fiu ori fiică în afară de această copilă, a pus mâna repede pe regat, care acum e în puterea lui; la vremea aceea cavalerul bătrân care v-a adus aici o avea în grijă pe această copilă, dar a fugit cu ea și mi-a adus-o aici, la castel, pentru că este nepoata mea; apoi am dobândit trupul tatălui ei și, în fiecare zi, pun sicriul în caleașcă și pornesc să străbat câmpia, dar am jurat că nu îl voi arăta decât celui care va reuși să-l vadă prin forța armelor și chiar de-l va vedea, nu îi voi spune istoria sa până nu se va învoi să răzbune această josnică trădare; iar dacă domnia voastră, viteazule cavaler, în

numele dreptății și al virtuții care vă obligă, vreți să vă puneți în slujba acestei cauze drepte marea vitejie și tăria sufletească pe care vi le-a dat Dumnezeu, știind că pot conta pe domnia voastră, voi continua să port sicriul ca până acum, până voi mai găsi alți doi cavaleri ce îmi fac trebuință, pentru ca toți trei să luptați cu acel trădător și cu cei doi feciori ai săi, căci între ei există înțelegerea să nu se despartă unul de celălalt, iar dacă vor fi provocați la luptă, să se lupte toți împreună”. „Doamnă – a spus Amadis –, e drept să căutați să răzbunați cea mai mare trădare de care am auzit vreodată, și, de bună seamă, cel ce a săvârșit-o nu poate rămâne multă vreme nepedepsit, căci nici Dumnezeu n-ar îngădui asta, și dacă ați reuși să-i convingeți să se lupte unul câte unul cu mine, cu ajutorul lui Dumnezeu, m-aș prinde să lupt cu ei.” „Asta n-o vor face”, a spus doamna. „Și-atunci – a întrebat el –, ce-ați dori să fac eu?” „Să vă aflați aici – a spus ea – de azi într-un an, dacă veți mai fi în viață și stăpân pe voi înșivă, și, până atunci, eu îi voi găsi pe ceilalți doi cavaleri, iar domnia voastră veți fi al treilea.” „O voi face cu multă plăcere – a spus Amadis – și nu vă mai chinuiți să-i căutați pe ceilalți doi cavaleri, căci socot că îi voi aduce eu la sorocul stabilit și vor ști prea bine să apere dreptatea.” Amadis spunea aceasta pentru că se gândea că până atunci avea să-i găsească pe fratele său, don Galaor, și pe Agrajes, vărul său, și cu ei ar fi îndrăznit să purceadă la o faptă atât de anevoioasă. Mult i-au mulțumit doamna și copila, spunându-i să încerce să găsească cavaleri foarte curajoși, căci numai așa trebuie să fie, fiind lucru știut că acel rege rău și feciorii săi erau dintre cei mai viteji și mai puternici cavaleri din câți sunt pe lume. Amadis le-a spus: „Chiar dacă va lipsi unul dintre cavalerii de care am nevoie, nu mă voi zbate prea mult să caut un al treilea, oricât ar fi ceilalți de puternici”. „Domnule – a spus castelana –, unde vă veți afla și unde să vă căutăm?” „Doamnă – a spus Amadis –, fac parte din curtea regelui Lisuarte și sunt cavaler al reginei Brisena, soția lui.” „Și-acum – a spus ea –, să ne ospătăm, căci bine ne vor cădea bucatele după această învoială.”

Și îndată au intrat într-o încăpere foarte frumoasă, unde li s-au adus mâncăruri alese, iar când a venit vremea de culcare, Amadis a fost condus într-o odaie unde avea să doarmă și a rămas cu el numai domnișoara ce dăduse drumul leilor și care i-a spus: „Domnule cavaler, aici, în castel, se află cineva care v-a

dat ajutor, fără să știți”. „Cum asta?”, a întrebat Amadis. „V-a scăpat de la moartea ce vă pândea foarte de-aproape – a răspuns ea – cu ajutorul leilor cărora le-am dat drumul eu, la porunca acelei copile frumoase, stăpâna mea, căreia i s-a făcut milă văzând cum vă încolțiseră ceilalți.” Amadis s-a minunat de înțelepciunea unei ființe de vârstă atât de fragedă, iar domnișoara a spus: „Eu cred cu siguranță că, dacă va trăi, va avea două însușiri cu totul deosebite de celelalte femei și anume: va fi foarte frumoasă și va avea multă minte”. Amadis a spus: „Așa se pare, într-adevăr, și spuneți-i că îi mulțumesc mult și că mă poate socoti cavalerul său”. „Domnule – a spus domnișoara –, mult mă bucură ceea ce îmi spuneți, iar ea va fi cu atât mai bucuroasă aflând aceasta de la mine”; domnișoara a ieșit din încăpere și Amadis a rămas în patul lui; Gandalin și piticul, care stăteau culcați în alt pat, la picioarele stăpânului lor, au auzit foarte bine ceea ce vorbiseră cei doi și piticul, cum nu știa de dragostea dintre stăpânul său și Oriana, și-a zis că acesta o iubește pe copila cea frumoasă și pentru că se legase de ea, vrea să îi fie cavaler, dar gândul acesta n-a mai apucat să i-l spună lui Amadis, căci îi sunase ceasul să se afle în pragul unei cumplite morți, cum se va istorisi mai departe.

O dată trecută noaptea și sosită dimineața, Amadis s-a sculat și s-a dus să asculte liturghia împreună cu doamna, pe care a întrebat-o cum se numesc cei cu care avea să lupte. Doamna i-a spus: „Tatăl se numește Abiseos, fiul mai mare, Darasion, iar celălalt Dramis, toți trei sunt vestiți pentru faptele lor de arme”. „Și țara – a întrebat Amadis – ce nume are?” „Sobradisa – a spus ea –, care se învecinează cu Serolis, iar celălalt hotar îi este marea.” După aceasta, Amadis și-a îmbrăcat armura, a încălecat un cal dat de castelană și, pe când voia să-și ia rămas bun, a sosit copila cea frumoasă, ținând în mână o spadă frumos lucrată, ce fusese a tatălui ei, și i-a spus: „Domnule cavaler, de dragul meu purtați această spadă câtă vreme va fi întreagă și Dumnezeu să vă ajute cu ea”. Amadis i-a mulțumit, râzând, și i-a spus: „Doamnă și prietenă, socotiți-mă cavalerul vostru, care va face totul întru cinstea și folosul vostru”. Ea s-a bucurat tare mult de aceste vorbe și bucuria i s-a citit limpede pe chip. Piticul, care privea totul cu atenție, a spus: „În mod sigur, doamnă, nu e mic câștigul de-a avea un asemenea cavaler în slujba voastră”.

• CAPITOLUL XXII •

Cum a plecat Amadis de la castelul doamnei și ce i s-a întâmplat pe drum

Amadis și-a luat rămas bun de la castelană și de la copilă și și-a urmat drumul fără nicio aventură, până a ajuns la pădurea ce se numește Angaduza. Piticul mergea înainte; pe același drum le-au apărut în cale un cavaler și o domnișoară și, ajungând foarte aproape de pitic, cavalerul a pus mâna pe spadă și s-a repezit după pitic să îi taie capul. Piticul, înfricoșat, s-a lăsat să cadă de pe cal, strigând: „Ajutor, stăpâne, că mă omoară!” Amadis, care l-a văzut, a alergat de îndată și a spus: „Ce înseamnă asta, domnule cavaler? De ce vreți să-mi omorâți piticul? Nu vă purtați cum se cuvine ridicând mâna asupra unei ființe nenorocite, cu atât mai mult cu cât îmi aparține și nu mi-ați cerut îngăduința, așa cum este drept; nu încercați să-i faceți vreun rău, căci îl voi ocroti”. „Îmi pare rău că îl ocrotiți – a spus cavalerul –, dar eu tot va trebui să-i retez capul.” „Mai înainte, însă, ne vom lupta”, a spus Amadis. Și luându-și armele, apărându-se cu scuturile, s-au năpustit unul contra celuilalt în cea mai mare goană a cailor și s-au izbit atât de tare în scuturi, încât le-au îndoit împreună cu platoșele; caii și ei înșiși s-au lovit atât de zdravăn unul de altul, cu trupurile și cu coifurile, încât au căzut amândoi de pe cai, fiecare în câte o parte, dar s-au ridicat iute și au început să se bată în spade cu atâta înverșunare și forță, că oricine i-ar fi privit s-ar fi înfricoșat; și erau atât de îndârjiți și unul și celălalt, că niciodată nu s-a mai văzut om să-și riște astfel viața. Și s-au tot luptat ei așa, dându-și lovituri zdravene și nemiloase o bună bucată de zi, încât scuturile și armurile erau sparte în multe locuri și nu prea îi mai apărau, iar spadele aveau destul loc să răzbată până la trupuri și nu fără urmări; coifurile le erau și ele sparte și înfundate în toate părțile și, cum erau foarte obosiți, s-au tras deoparte și unul și celălalt și cavalerul i-a spus lui Amadis: „Cavalere, nu vă mai zbateți pentru acest pitic și lăsați-mă să fac ceea ce vreau cu el, și apoi îmi voi plăti datoria față de voi”. „Nu mai spuneți asemenea

lucruri – a răspuns Amadis –, pentru că, oricum, îl voi apăra.” „Atunci – a spus cavalerul –, e sigur că fie voi muri eu, fie capul piticului va fi al acelei domnișoare, care mi l-a cerut.” „Iar eu vă spun – a zis Amadis – că mai degrabă va cădea unul din capetele noastre”; și, luându-și scutul și spada, a prins a-l lovi iarăși furios foarte pentru că, fără nicio pricină și plin de trufie, cavalerul voia să-l ucidă pe pitic, fără ca acesta să aibă vreo vină; dar dacă Amadis se dovedea curajos și puternic, nici celălalt nu era mai prejos; ba mai degrabă aș spune că se năpustea asupra lui înfricoșător și își dădeau unul altuia lovituri puternice, străduindu-se fiecare să-l facă pe celălalt să-i cunoască forța și vitejia, așa că altă nădejde decât moartea nu aveau; cavalerul era foarte zdrobit, dar nu până într-atât încât să nu mai lupte cu destulă vlagă.

Pe când se aflau ei în această încleștare, cum ați auzit, întâmplarea a făcut ca un cavaler îmbrăcat în armură să treacă prin locul unde se afla domnișoara și, văzând lupta, a început să se închine, zicând că de când s-a născut n-a mai văzut asemenea înfruntare între doi cavaleri, și a întrebat-o pe domnișoară dacă știe cine sunt cavalerii aceia. „Știu – a răspuns ea –, căci din pricina mea se luptă și nu pot fi decât bucuroasă, că mult mi-ar plăcea să moară unul din ei și încă și mai mult dac-ar pieri amândoi.” „Domnișoară – a spus cavalerul –, acestea nu sunt gânduri și dorințe frumoase; mai degrabă ar trebui să vă rugați lui Dumnezeu pentru asemenea bărbați viteji; dar spuneți-mi, de ce îi urâți atât de mult?”; „O să vă spun – a răspuns domnișoara. Cel cu scutul mai întreg este omul pe care îl urăște cel mai mult pe lumea asta unchiul meu, Arcalaus, și a cărui moarte o dorește mai mult decât a oricărui alt om, iar numele lui este Amadis; celălalt, cel cu care se luptă, se numește Galaor, și l-a ucis pe bărbatul pe care îl iubeam cel mai mult pe lumea asta; el mi-a făgăduit că îmi va îndeplini o rugăminte, iar eu voiam să-i cer ceva ce să-i aducă moartea; și cum l-am recunoscut pe primul cavaler și știu că e cel mai viteaz din lume, i-am cerut capul piticului. Și astfel, Galaor, care este un cavaler foarte curajos, luptă ca să-mi dea capul piticului, celălalt ca să îl apere, și vor ajunge să se ucidă, ceea ce îmi va aduce nemăsurată glorie și bucurie”. Cavalerul, auzind acestea, a spus: „Blestemată să fie femeia care a pus la cale o uneltire atât de mârșavă, ca să ducă la pieire pe cei mai viteji cavaleri

din lume!”; și scoțându-și spada din teacă i-a retezat capul, care s-a rostogolit la picioarele calului, și a spus: „Primește această răsplată pentru unchiul tău Arcalaus, care m-a azvârlit în temnița lui cumplită, de unde m-a eliberat acel viteaz cavaler”; și în cea mai mare goană a calului s-a îndreptat spre ei, strigând: „Opriți-vă, cavalere Amadis, căci acest luptător e fratele vostru, don Galaor, cel pe care îl căutați!” Când Amadis a auzit aceste vorbe, a aruncat scutul și spada pe jos și, apropiindu-se de rivalul său, i-a spus: „Ah, frate, binecuvântată fie soarta care ne-a făcut să aflăm cine suntem!” Galaor a spus: „Ah, nefericit fără noroc ce sunt, ce i-am făcut fratelui și stăpânului meu!”; și îngenunchind în fața lui i-a cerut iertare, plângând. Amadis l-a ridicat de jos, l-a îmbrățișat și a spus: „Frate drag, socotesc că a fost cu folos primejdia în care m-am aflat datorită domniei voastre, căci avem dovada vitejiei și bărbăției voastre fără seamăn”. După aceste vorbe, și-au scos coifurile ca să se odihnească, fiindcă multă nevoie aveau. Cavalerul le-a povestit ce îi spusese domnișoara și cum o ucisese. „Binecuvântat să fiți – a spus Galaor –, că astfel am scăpat de făgăduiala făcută.” „În mod sigur, domnule – a spus piticul –, îmi place mai mult că ați scăpat de făgăduială în felul acesta, decât așa cum aveați de gând, dar mult mă minunez de ce îmi voia răul acea domnișoară, pe care n-am văzut-o niciodată.” Galaor le-a istorisit toate câte i se întâmplaseră cu ea și cu prietenul ei, așa cum ați auzit mai înainte, iar celălalt cavaler a spus: „Domnilor, sunteți amândoi răniți greu, așa că încălecați, rogu-vă, și să mergem la un castel al meu, în apropiere, ca să vă oblojiți rănile”. „Dumnezeu să vă răsplătească – a spus Amadis – pentru ceea ce ați făcut pentru noi.” „Domnule, mă socotesc fericit că vă pot sluji, pentru că voi m-ați eliberat din cea mai cruntă și mai cumplită temniță în care a fost vreodată azvârlit un om.” „Unde s-a întâmplat asta?”, a întrebat Amadis. „La castelul lui Arcalaus Vrăjitorul – a spus el; eu sunt unul dintre cei mulți care au ieșit din temniță datorită domniei voastre”. „Și cum vă numiți?”, l-a întrebat Amadis. „Mă numesc Balais – a răspuns el – și, după castelul meu, al cărui nume este Carsante, mi se spune Balais de Carsante; și tare vă rog, domnule, să veniți cu mine la castel.” Don Galaor a spus: „Să mergem cu acest cavaler care vă iubește atât de mult”. „Să mergem, frate – a spus Amadis – dacă vă este pe plac.” Și au

încălecat cum au putut mai bine și au sosit la castel, unde se aflau cavaleri și doamne și domnițe, ce i-au primit cu mare dragoste; acestora, Balais le-a grăit astfel: „Prieteni, aduc cu mine întreaga floare a cavalerilor din lume: unul este Amadis, cel ce m-a salvat din temnița înfricoșătoare, iar celălalt, fratele său, don Galaor; i-am întâlnit într-o asemenea clipă, încât dacă Dumnezeu, în marea lui bunătate, nu mi-ar fi purtat pașii într-acolo, unul din ei, sau poate amândoi, ar fi pierit. Slujiți-i și cinstiți-i așa cum se cuvine”. Cei din castel i-au coborât de pe cai și i-au condus într-o încăpere unde li s-au scos armurile și au fost culcați în paturi bogate și îngrijiți de două nepoate ale soției lui Balais, care erau tare pricepute la aceste treburi; doamna, soția cavalerului, i s-a înfățișat lui Amadis și, cu multă smerenie, i-a mulțumit pentru toate câte făcuse eliberându-l pe bărbatul ei din temnița lui Arcalaus. Aflându-se ei acolo, cum ați auzit, Amadis i-a povestit lui Galaor cum a plecat de la curtea regelui Lisuarte în căutarea lui și că făgăduise că îl va aduce și pe el acolo, rugându-l să îl însoțească, fiindcă nu se află în lume curte mai slăvită, unde să trăiască atâția bărbați viteji. „Domnule și frate – a spus don Galaor –, voi face întocmai, tot ceea ce vă este pe plac, deși mă legasem să nu fiu cunoscut la curte până ce faptele mele, asemănându-se în vreun fel cu ale voastre, nu-mi vor dovedi vitejia, ori de nu, să pier luptând.” „Frate – i-a spus Amadis –, fiți sigur că faima voastră este atât de mare acolo, încât, dacă eu mă bucur de oarecare renume, acesta pălește în fața voastră.” „Vai, domnule – a spus don Galaor –, pentru Dumnezeu, nu spuneți asemenea nesăbuință, căci nu cu fapta, dar nici măcar cu gândul n-aș putea să ajung la măreția voastră.” „Să lăsăm asta – a spus Amadis –, căci dacă e să socotim vitejia tatălui nostru, între noi nu trebuie să existe nicio deosebire.” Și de îndată i-a poruncit piticului să plece la curtea regelui Lisuarte și, sărutându-i mâinile reginei în numele lui, să-i povestească felul cum îl întâlnise pe Galaor și să-i spună că, de cum li se vor vindeca rănile, vor porni într-acolo. Piticul, îndeplinind porunca stăpânului său, a pornit pe drumul spre Vindilisora unde, la vremea aceea, se afla regele însoțit de toți cavalerii săi.

• CAPITOLUL XXIII •

Cum regele Lisuarte, plecând la vânătoare ca de obicei, a văzut venind pe drum trei cavaleri înarmați și ce i s-a întâmplat cu ei

Cum regele Lisuarte era un mare vânător, când nu avea alte treburi mai potrivite cu îndatoririle lui, pleca deseori să vâneze într-o pădure ce se afla în apropierea cetății Vindilisora care, fiind foarte deasă, adăpostea multe animale și fiare sălbatice. Regele pornea întotdeauna în straie de vânătoare, îngrijindu-se ca fiecare lucru să fie făcut așa cum se cuvine. Într-o zi, pe când se afla împreună cu hăitașii în preajma unui drum larg, a văzut că se apropie pe drum trei cavaleri în armură și a trimis un scutier să-i poftească la el. Cavalerii s-au abătut din drum și au intrat în pădure, îndreptându-se spre locul unde îi călăuzea scutierul. Aflați, dară, că aceștia erau Galvanes fără de Țară, Agrajes, nepotul lui, și Olivas, cel ce venise cu ei să-l cheme la luptă pe ducele de Bristoya, și împreună cu ei se afla și domnița pe care o salvaseră de la moarte când urma să fie arsă de vie. Când s-au apropiat îndeajuns, regele, cunoscându-l bine pe don Galvanes, i-a spus: „Don Galvanes, prietene drag, fiți binevenit!”; și, îmbrățișându-l, a adăugat: „Tare mă bucur”; și cu aceeași bunăvoință i-a primit și pe ceilalți, căci era omul ce îi primea pe cavalerii ce soseau la curtea sa cu cea mai mare dragoste și cinste ce se pot afla pe lume. Don Galvanes i-a spus regelui: „Domnule, iată-l pe Agrajes, nepotul meu, pe care vi-l aduc ca pe unul dintre cei mai viteji cavaleri de pe pământ, căci dacă n-ar fi așa, nu l-aș înfățișa unui bărbat ca domnia voastră, slujit de atâția cavaleri viteji și prețuiți”. Regele, care auzise multe laude aduse lui Agrajes, s-a bucurat foarte și, îmbrățișându-l, i-a spus: „Prietene drag, trebuie să vă mulțumesc mult cu adevărat pentru că ați venit și mă socotesc vinovat că, aflând despre marea voastră vitejie, nu v-am poftit eu să veniți la curte”. Cum îl cunoștea foarte bine și pe Olivas, care făcea parte din nobilii săi, regele a spus, de asemenea: „Prietene Olivas, multă vreme a trecut de când nu v-am văzut și

n-aș fi vrut, cu adevărat, ca un cavaler atât de curajos ca voi să plece de la curtea mea”. „Domnule – a răspuns el –, întâmplările ce s-au abătut peste mine, fără voia mea, m-au împiedicat să vă văd și să vă slujesc, iar acum sosesc destul de lovit de ele ca să nu fiu nevoit să pornesc la o luptă grea și anevoioasă.” Și a prins să-i povestească în ce chip ducele de Bristoya l-a ucis pe vărul său, ceea ce l-a întristat pe rege, căci acela fusese un cavaler viteaz, și i-a spus lui Olivas: „Prietene, am ascultat tot ce mi-ai spus și tot astfel să vorbești și în fața curții, ca să hotărâm un soroc la care ducele să se înfățișeze și să răspundă chemării la luptă”; și, lăsând vânătoarea, i-a luat cu el și au pornit spre oraș; pe drum, regele a aflat cum o salvaseră de la moarte pe domnișoara ce venea cu ei și care urma să fie ucisă din pricina lui don Galaor. Regele le-a povestit cum a plecat Amadis să îl caute pe acesta și despre tulburarea stârnită de Arcalaus, când le-a spus că Amadis murise. Agrajes, foarte uimit de cele auzite, l-a întrebat pe rege: „Domnule, sunteți sigur că Amadis trăiește?” „Sunt sigur – a răspuns el și le-a istorisit cum aflase aceasta de la Brandoibas și Grindalaya – și nu trebuie nici voi să vă îndoiți; și în sufletul meu sunt mulțumit, căci n-aș răsplăti pe nimeni care ar râvni la viața și gloria lui.” „Credem asta – a spus Agrajes –, căci pentru marea lui vitejie merită să fie iubit și prețuit cu dragostea cu care cei buni doresc binele.”

După ce regele și cavalerii au ajuns la palat, vestea venirii lor a ajuns iute la încăperile reginei, și mult s-au bucurat doamnele, dar, mai cu osebire, frumoasa Olinda, prietena lui Agrajes, ce îl iubea mai mult decât pe ea însăși, și apoi Mabilia, sora lui care, de cum a aflat de sosirea sa, a ieșit din cămara reginei, dar în drum s-a întâlnit cu Olinda, care i-a spus: „Doamnă, nu vă bucurați nespus de sosirea fratelui vostru?” „Ba da – a răspuns Mabilia –, căci îl iubesc foarte mult.” „Atunci, rugați-o pe regină să-l cheme la ea ca să-l vedeți, pentru că astfel o parte din bucuria voastră se va răsfrânge și asupra celor care îl iubim nespus.” Mabilia s-a dus la regină și i-a spus: „Doamnă, ar fi bine să-l vedeți pe fratele meu, Agrajes, și pe unchiul meu, don Galvanes, ce vin să vă slujească, căci și eu, la rândul meu, tare doresc să-i văd”. „Prietenă – a spus regina –, o voi face cu plăcere, căci tare bucuroasă sunt să văd astfel de cavaleri la curtea regelui, stăpânul meu”; și, pe loc, a poruncit unei domnișoare să-l roage pe rege din partea ei să-i trimită acolo pe

cavaleri. Domnișoara de onoare i-a dus regelui mesajul și acesta le-a spus cavalerilor: „Regina dorește să vă vadă; bine ar fi să vă duceți la ea”. Agrajes, auzind aceasta, tare s-a mai bucurat, pentru că astfel spera să o vadă pe doamna pe care o iubea atât de mult și spre care se îndreptau inima și dorințele lui. Don Galvanes s-a bucurat, de asemenea, că le va vedea pe regină, pe doamnele și pe domnișoarele ei, dar nu pentru că ar fi iubit pe vreuna din ele nespus de mult. Așa că s-au înfățișat de îndată reginei, care i-a primit foarte bine, i-a poftit să se așeze în fața sa și au sporovăit despre felurite lucruri; cavalerii i-au arătat dragostea lor, căci la vremea aceea era nesmintit, una dintre doamnele ce știa să vorbească cu bărbații viteji cu foarte multă înțelepciune, din care pricină era tare prețuită și iubită nu numai de cei ce o cunoșteau ci și de cei care nu o văzuseră niciodată, căci așa îi prețuiește lumea pe cei mari, când nu fac nimic alta decât că se poartă așa cum le cere virtutea și noblețea, după cum celor ce se poartă cum nu se cuvine, le stau împotrivă, în cele vremelnice, simțăminte ce trebuie socotite a fi cele mai rele, și anume, ura și disprețul celorlalți.

Olinda s-a așezat lângă Mabilia, socotind că Agrajes va veni la ea, iar el, în vreme ce vorbea cu regina, nu-și putea dezlipi ochii de cea care îi înrobise inima. Regina, crezând că acesta o privește pe sora lui, dornic să-i vorbească, i-a spus: „Bunule prieten, mergeți la sora voastră, care v-a dorit atât de mult”. Agrajes s-a îndreptat spre ea și s-au îmbrățișat cu acea adevărată dragoste ce se naște între frații ce se iubesc mult și rareori își merită numele; Olinda l-a salutat pe Agrajes mai mult cu inima decât cu privirea, judecata învingând dorința, lucru foarte greu de făcut când nu ești înzestrat cu o mare înțelepciune, cum era această domniță. Agrajes a poftit-o pe sora lui să se așeze între el și prietena sa, pentru ca, atât timp cât avea să stea acolo, să o poată țintui cu privirea, căci mare mângâiere și tihnă găsea privind-o. A stat el o vreme așa, vorbind cu sora lui, dar cum gândul și ochii îi erau la doamna sa, mintea lui înțelegea foarte puțin din ceea ce îi spunea Mabilia și nu îi răspundea totdeauna la întrebări. Mabilia, care era deșteaptă, l-a simțit imediat, știind că fratele său o iubește mai mult pe Olinda decât pe ea și că Olinda îl iubește pe el, după cum îi spusese chiar ea mai înainte, când venise să se așeze lângă ea, ca el să îi poată vorbi; și cum îl iubea pe fratele ei ca

pe sine însăși, și-a zis că, dacă tot vrea să-i fie pe plac în toate, nu l-ar putea bucura mai mult decât ajutându-l în dragostea lui, și i-a spus: „Domnule și frate, chemați-l aici pe unchiul meu, căci mi-ar face plăcere să îi vorbesc”. Agrajes s-a bucurat mult de gândul ei și i-a spus reginei: „Doamnă, aveți bunătatea de a ni-l trimite pe acest cavaler, căci nepoata lui vrea să-i vorbească”. Regina l-a trimis la ei și Mabilia a vrut să-i sărute mâinile, dar el nu a lăsat-o și, îmbrățișând-o, i-a spus: „Doamnă și nepoată, să ne așezăm și să-mi povestești cum te simți în această țară”. „Domnule – a spus ea –, să mergem la fereastra aceea, căci nu vreau ca fratele meu să-mi audă tainele”; iar Galvanes i-a răspuns râzând: „Bineînțeles, și tare mă bucur că nu îl socotești demn să afle tainele voastre și ale mele”; cei doi s-au dus la fereastră și Agrajes a rămas cu doamna inimii sale, așa cum dorea; văzându-se singur cu ea, i-a spus: „Doamnă, pentru a vă îndeplini porunca și pentru că în alt loc inima mea nu-și mai află tihnă, am venit aici să vă slujesc, căci veți fi răsplata pentru toate frământările și dorințele ucigașe ce mă chinuie în continuu”. „Vai prietene și stăpâne – a răspuns ea –, bucuria pe care o încearcă inima mea la sosirea voastră, numai Dumnezeu, cel a toate știutorul o cunoaște, căci pe când nu vă aflați aici, nimic nu era bun sau rău, chiar dacă toate lucrurile de pe lume erau după voia mea. Gândesc că ați venit aici doar pentru mine și, prin urmare, voi face totul pentru a vă da răsplata cuvenită”. „Ah, doamnă! – a spus Agrajes –, tot ceea ce veți face va fi pentru voi înșivă, căci viața mea nu va înceta niciodată să fie în slujba voastră, chiar împotriva întregii omeniri și, atâta vreme cât îmi sunteți stăpână, toți ceilalți îmi vor fi străini”. „Domnule și prietene – a spus ea –, voi sunteți atât de viteaz, încât îi veți cuceri pe toți și o dată cu ei și pe mine, care nu vă voi greși niciodată, și așa să mă ajute Dumnezeu, dacă nu sunt bucuroasă când văd că sunteți lăudat de către toți cei ce au auzit de faptele voastre mărețe.” Agrajes și-a lăsat ochii în jos, rușinându-se de aceste laude, iar ea, atunci, schimbând vorba, a spus: „Prietene, și-acum, că sunteți aici, ce veți face?” „Ceea ce porunciți – a răspuns el –, căci am sosit în această țară numai ca să vă îndeplinesc poruncile”. „Dorința mea este să vă însoțiți cu vărul vostru, Amadis, că știu că vă iubește nespus de mult, și dacă el vă va sfătui să intrați în suita regelui, ascultați-l”. „Doamnă – a spus el –, îmi faceți o mare favoare, într-adevăr,

căci în afară de dragostea pentru voi, nu e lucru să mă bucure mai mult decât să mă las călăuzit de sfaturile vărului meu”. Și pe când vorbeau ei despre toate acestea, cum ați auzit, i-a chemat regina și amândoi cavalerii s-au înfățișat înaintea ei; regina îl cunoștea bine pe don Galvanes, de pe timpul când era prințesă și locuia în regatul Danemarcei, de unde era de felul ei, pentru că atât acolo cât și în regatul Norvegiei don Galvanes săvârșise multe isprăvi cavalerești și își câștigase renumele de cavaler foarte viteaz. În vreme ce regina vorbea cu don Galvanes, Oriana vorbea cu Agrajes, pe care îl cunoștea foarte bine și îl iubea, pe de o parte fiindcă știa că Amadis îl îndrăgește și îl prețuiește, și pe de alta, pentru că mama și tatăl acestuia o crescuseră pe vremea când regele Lisuarte o lăsase în grija lor, așa cum v-am povestit; și îi spunea astfel: „Bunul meu prieten, mare plăcere ne-ați făcut cu venirea voastră aici, mai ales surorii voastre, ce avea multă nevoie de voi și, dacă ați ști prin câte am trecut cu ea la vestea morții lui Amadis, vărul vostru, nu v-ar veni să credeți”, „Într-adevăr, doamnă – a spus el –, sora mea avea toate motivele să sufere; și nu numai ea, ci toți câți facem parte din neamul lui, căci dacă moare el, moare cel mai de seamă dintre noi și cel mai viteaz cavaler ce a purtat vreodată scutul și lancea în mână, și moartea lui va fi răzbunată, ori însoțită de multe alte morți.” „Lovească-l moartea cea rea – a spus Oriana – pe acel trădător de Arcalaus, ce tare s-a priceput să ne mâhnească adânc.”

Pe când vorbeau ei așa, au fost chemați de rege și, înfățișându-se înaintea lui, au aflat că vrea să se ospăteze și s-a așezat la o masă unde se aflau alți cavaleri prea vestiți; când masa a fost întinsă, pe ușa sălii au intrat doi cavaleri, care au îngenuncheat în fața regelui; acesta i-a salutat și unul dintre ei a spus: „Stăpâne, Amadis de Gaula se află aici?” „Nu – a răspuns regele –, dar mult ne-ar bucura să fie.” „De bună seamă, domnule – a spus cavalerul –, și eu aș fi foarte bucuros să îl găsesc, căci prin el aștept să-mi regăsesc bucuria de care acum sunt atât de departe.” „Și care vă e numele?”, a întrebat regele. „Angriote de Estravaus – a răspuns el –, iar acesta este fratele meu.” Regele Arban de Norgales, auzind că acela este Angriote, s-a sculat de la masă și s-a dus la el, l-a ridicat de jos, apucându-l de mână, căci mai era încă îngenuncheat în fața regelui, și a spus: „Domnule, îl cunoașteți pe Angriote?” „Nu – a

răspuns regele –, nu l-am văzut niciodată.” „Așa trebuie să fie, domnule, căci cei ce îl cunosc îl socot drept unul dintre cei mai pricepuți cavaleri de pe tot pământul în mânuirea armelor.” Regele s-a ridicat în picioare și a spus: „Bunule prieten, iertați-mă că nu v-am cinstit după meritele voastre, dar a fost din pricină că nu v-am cunoscut; mă bucur mult că sunteți aici”. „Vă mulțumim din inimă – a spus Angriote – și mult mi-ar plăcea să vă slujesc.” „Prietene – a spus regele –, unde l-ați cunoscut pe Amadis?” „Domnule, l-am cunoscut nu de multă vreme și asta m-a costat scump, căci am fost rănit de moarte, dar cel ce mi-a făcut acest rău m-a și lecuit, căci este cavalerul cel mai îndatoritor de pe lume.” Și le-a istorisit toate câte i se întâmplaseră, așa cum v-am spus în poveste mai înainte. Regele i-a spus lui Arban să-l ia la masă pe Angriote și el a făcut întocmai, așezându-l alături; și pe când terminaseră de mâncat și vorbeau despre felurite lucruri, a intrat în încăpere Ardian, piticul lui Amadis, iar Angriote, văzându-l, a strigat: „Ah, piticule! Bine ai venit! Unde l-ai lăsat pe stăpânul tău, Amadis, cu care te-am întâlnit?” „Domnule – a răspuns piticul –, oriunde îl las, vă iubește și vă prețuiește mult.” După care s-a îndreptat spre rege și toți au tăcut ca să audă ce spune; el a grăit astfel: „Seniore, Amadis vă trimite adânci plecăciuni și mi-a poruncit să-i salut pe toți prietenii săi”. Auzind veștile despre Amadis, toți s-au bucurat deosebit de mult. Regele a spus: „Piticule, să te ajute Dumnezeu, spune-ne unde l-ai lăsat pe Amadis”. „Domnule – a răspuns el –, acolo unde l-am lăsat e teafăr și sănătos, iar de doriți să aflați mai mult, duceți-mă la regină și îi voi povesti totul.” „Sunt sigur că va vrea să știe totul”, a spus regele și a poruncit să fie chemată regina, care a venit, de îndată, cu vreo cincisprezece dintre doamnele și domnișoarele ei, și mulți l-au binecuvântat pe pitic că și-au putut vedea iubitele. Piticul i s-a înfățișat și i-a spus: „Doamnă, cavalerul vostru, Amadis, m-a trimis să vă sărut mâinile și să vă spun că l-a găsit pe don Galaor în căutarea căruia pornise”. „E-adevărat”?, a întrebat regina. „E-adevărat, doamnă – a spus piticul –, fără îndoială că e adevărat, dar de o mare nenorocire ar fi avut parte, dacă Dumnezeu n-ar fi adus acolo la vreme pe un cavaler ce se numește Balais.” Și le-a povestit cum s-au petrecut lucrurile și cum Balais a ucis-o pe domnișoara care îi pusese să se lupte ca să se omoare între ei, faptă pentru care

regele și toți ceilalți i-au adus multe laude. Regina i-a spus piticului: „Prietene, și unde i-ai lăsat?” „La un castel al acestui Balais.” „Galaor cum ți s-a părut?”, a mai întrebat regina. „Doamnă – a răspuns el –, e unul dintre cei mai frumoși cavaleri din lume și, dacă îl vedeți împreună cu stăpânul meu, cu greu vă puteți da seama care e unul și care celălalt.” „Desigur – a spus regina – că mult mi-ar plăcea să fie acum aici.” „De îndată ce vor fi vindecați – a spus piticul –, vor veni aici, unde trebuie să îi aștept”; și, în răstimpul cât a rămas acolo, le-a povestit toate pățaniile prin care trecuse Amadis. Regele și regina și toți cavalerii s-au bucurat foarte de aceste vești bune, dar mai cu osebire se bucura Agrajes, care nu ostenea să-i tot pună întrebări piticului. Regele i-a rugat și le-a poruncit celor ce se aflau la curte să nu plece până ce nu vor sosi Amadis și Galaor, pentru că socotise să adune Sfatul cu mare cinste; supușii săi au încuviințat și i-au adus laude; de asemenea, i-a poruncit reginei să trimită după cele mai frumoase domnișoare și cu cele mai alese purtări, nu numai pentru ca ea să aibă o suită pe potrivă, ci și fiindcă, datorită acestora, aveau să sosească mulți cavaleri foarte viteji pe care el voia să-i primească la curte cu multă cinste și să le împartă daruri și favoruri.

• CAPITOLUL XXIV •

Cum au hotărât Amadis, Galaor și Balais să plece spre curtea regelui Lisuarte și despre pățaniile prin care au trecut

Amadis și Galaor au rămas în casa lui Balais de Carsante până ce li s-au vindecat rănile și apoi au hotărât să plece la curtea regelui Lisuarte, mai înainte de a apuca să fie atrași în alte aventuri; Balais, care dorea foarte mult să facă parte din curtea regelui, mai ales acum, după ce îi cunoscuse pe acești doi cavaleri, i-a rugat să-l ia cu dânșii, ceea ce ei au primit cu plăcere; așa că, după ce au ascultat slujba, și-au îmbrăcat toți trei armurile și au pornit de-a dreptul pe drumul spre Vindilisora, unde se afla regele; și au mers ei așa cale de cinci zile, când au ajuns la o răscruce unde se înălța un copac uriaș, la poalele căruia se afla un cavaler mort, întins pe un pat foarte bogat, cu o lumânare mare arzând la picioare și o alta la căpătâi, în așa fel meșteșugite că niciun vânt, oricât de tare ar fi suflat, nu le putea stinge. Cavalerul mort era în armură și cu toate armele, fără vreun linței care să îl acopere și avea multe lovituri la cap, iar în gât înfiptă o bucată de lance cu vârful ieșindu-i prin ceafă, pe care o ținea cu amândouă mâinile de parcă ar fi vrut să o smulgă din rană. Cei trei s-au mirat foarte, văzându-l astfel pe cavaler, și tare ar fi vrut să afle ce se întâmplase cu el, dar n-au zărit țipenie de om în jur, nici vreun loc în apropiere unde să poată întreba de el. Amadis a spus: „Cavalerul acesta zace astfel aici dintr-o pricină însemnată și, dacă mai zăbovim, n-o să întârzie să se petreacă anumite lucruri”. Galaor a spus: „Jur pe credința mea în ordinul cavalerilor că nu voi pleca de aici până nu voi afla cine este acest cavaler și de ce a fost ucis și îl voi răzbuna, dacă înțelepciunea și dreptatea mi-o vor îngădui”. Amadis, care pornise la drum plin de dorința de a-și vedea cât mai curând iubita, căreia îi făgăduise să se întoarcă de cum îl va găsi pe don Galaor, s-a întristat de aceste vorbe și a spus: „Frate, tare mă doare legământul pe care l-ai făcut, căci ceva îmi spune că vom întârzia mult în acest loc”. „L-am făcut și nu

mai pot da înapoi”, a spus Galaor. Și, descălecând, s-a așezat lângă pat, așa cum au făcut apoi și ceilalți, căci nu îl puteau lăsa singur. Să se fi întâmplat toate acestea către lăsatul serii; și, pe când Amadis îl privea pe cavalerul mort și spunea că ține mâinile așa pentru că încercase să-și scoată vârful de lance când mai trăia și, dându-și ultima suflare, rămăsese înțepenit, nu după multă vreme iată că văzură venind pe unul din drumuri un cavaler însoțit de doi scutieri, dintre care unul mergea în spatele unei domnișoare călare, iar altul purta scutul și coiful stăpânului; domnița plângea amarnic, iar cavalerul o lovea în cap cu lancea pe care o ținea în mână. Așa au trecut pe lângă patul unde zăcea cavalerul mort dar când domnița i-a văzut acolo pe cei trei prieteni, a spus: „Ah, viteazule cavaler ce zaci fără suflare! Dacă ai fi fost în viață, n-ai fi îngăduit să fiu astfel batjocorită și nu te-ai fi ferit de primejdii, căci moartea acestor trei cavaleri laolaltă n-ar face cât moartea ta”. Cavalerul care o ducea cu el a lovit-o cu și mai multă furie cu mânerul lăncii, încât a început să-i curgă sânge pe față; și au trecut pe lângă ei atât de repede, că nu-ți puteai crede ochilor.

„Aflați – a spus Amadis – că niciodată n-am văzut un cavaler atât de mârșav ca acesta, care lovește o domnișoară atât de crunt și, dacă Dumnezeu va voi, voi pune capăt acestei silnicii”; apoi i-a spus lui Galaor: „Frate, dacă voi întârzia, duceți-vă împreună cu Balais la Vindilisora și voi veni și eu, de-mi va sta în puteri”. Și, încălecându-și calul, și-a luat armele și i-a spus lui Gandalin: „Mergi în urma mea”; după care a pornit în goana calului pe urmele cavalerului, ce ajunsese departe deja. Galaor și Balais au rămas acolo până ce s-a făcut noapte neagră, când a sosit un cavaler, venind pe drumul pe care plecase Amadis; cavalerul venea șchiopătând, cu armură și cu toate armele asupra lui și, ajuns în dreptul lor, i-a întrebat pe Galaor și pe Balais: „Știți cumva cine e cavalerul ce gonea pe drumul pe care am venit?” „De ce întrebați?”, au spus ei. „Ca să-l blestem – a spus cavalerul –, că aleargă ca un nebun, de parcă ar avea toți dracii în el.” „Și ce v-a făcut?”, a întrebat Galaor. „Cum n-a vrut să-mi spună încotro aleargă – a răspuns acesta –, l-am apucat de dârlogi și i-am cerut fie să-mi spună încotro merge, fie să se lupte cu mine; el mi-a răspuns furios că dacă nu-i dau drumul, pierde mai mult timp spunându-mi unde merge decât scăpând de mine prin luptă și, îndepărtându-se, ne-am năpustit unul

asupra celuilalt și el m-a izbit atât de tare, încât m-a trântit la pământ cu cal cu tot și mi-a zdrobit piciorul, după cum vedeți.” Cavalerii s-au pornit pe râs și don Galaor a spus: „Ar fi trebuit s-o pățiți mai rău ca să învățați că nu trebuie să aflați treburile altora împotriva voinței lor”. „Cum – a spus cavalerul –, râdeți de mine?” „Bineînțeles; eu v-aș fi scărmănat mai zdravăn.” Cavalerul s-a îndreptat spre caii celor doi și l-a lovit cu spada peste bot pe cel al lui Galaor, făcându-l să se cabreze, să-și rupă frâul și să o ia la fugă peste câmp; și a dat să îl lovească și pe cel al lui Balais, dar acesta și Galaor și-au luat lăncile și l-au încolțit. Cavalerul s-a îndepărtat, spunând: „Dacă am greșit față de celălalt cavaler și am plătit pentru asta, așa veți plăti și voi pentru că râdeți de mine”. „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus Balais –, dacă nu ne veți da calul vostru pentru cel care a fugit”; și a încălecat iute, spunându-i lui Galaor că se va întoarce a doua zi. Galaor a rămas singur cu cavalerul mort, căci îi poruncise scutierului său să pornească în urma cavalerului străin; și a stat el așa, până ce au trecut vreo cinci ceasuri din noapte, în cele din urmă, doborât de somn, și-a pus coiful la căpătâi, s-a acoperit cu scutul și a adormit; după o bună bucată de vreme, când s-a trezit, n-a mai văzut lumina lumânărilor care mai înainte ardeau, iar cavalerul mort dispăruse, ceea ce l-a necăjit foarte, și și-a spus în sine: „Nu trebuia să mă apuc de treburi pe care le săvârșesc bărbații viteji, căci nu știu decât să dorm și din pricina asta nu mi-am îndeplinit făgăduiala, dar mă voi pedepsi pentru neglijența mea, umblând pe jos ca să aflu ceea ce aș fi putut afla fără nicio oboseală, stând aici tihnit”; și pe când cugeta el cum să dea de urma celor ce veniseră, a auzit nechezatul unui cal și a pornit în direcția aceea, dar, o dată ajuns în locul cu pricina, n-a găsit pe nimeni, dar iarăși a auzit, ceva măi departe, alți cai, și și-a urmat drumul; după o bucată de vreme, pe când se crăpa de ziuă, a văzut în fața lui doi cavaleri în armură, dintre care unul, care descălecase, citea o inscripție săpată pe o piatră și îi spunea celuilalt: „În zadar mi s-a spus să vin aici, căci povestea nu mi se pare însemnată”; și, încălecându-și armăsarul, a pornit împreună cu celălalt; Galaor, însă, i-a strigat și i-a întrebat: „Domnilor cavaleri, știți cumva să-mi spuneți cine l-a luat pe cavalerul ucis care zăcea sub copacul de la răspântie?” „Nu știm – a spus unul din ei –, că era trecut de miezul nopții când am văzut trei domnițe și zece scutieri care

purtau o targă.” „Și încotro s-au dus?”, a întrebat Galaor. Cavalerii i-au arătat drumul și s-au despărțit de el, iar Galaor a pornit într-acolo și, după scurtă vreme, a văzut o domnișoară venind spre el și a întrebat-o: „Domnișoară, nu cumva știți cine l-a luat pe cavalerul mort de sub copacul de la răspântie?” „Dacă îmi făgăduiți că îi veți răzbuna moartea, pricină de mare durere pentru mulți bărbați și multe femei, datorită marii sale bunătăți, vă voi spune.” „Vă făgăduiesc – a spus el –, căci din vorbele voastre înțeleg că răzbunarea este dreaptă.” „De asta puteți fi sigur – a spus ea –, așa că veniți cu mine; încălecați pe calul meu și eu voi călări la spatele vostru.” Ea voise ca el să se așeze în șa, dar Galaor nici n-a vrut să audă și a încălecat în spatele ei; și au pornit spre locul unde îi călăuzea domnița când, după ce străbătuseră două leghe, au văzut un prea frumos castel și domnișoara i-a spus: „Aici vom găsi ceea ce căutați”; ajungând la poarta castelului, domnișoara a zis: „Intrați, căci eu am drum în altă parte, dar spuneți-mi cum vă numiți și unde vă voi putea găsi”. „Numele meu – a spus el – este don Galaor și socotesc că mă veți găsi mai degrabă la curtea regelui Lisuarte decât în altă parte.” Domnișoara a plecat și Galaor a intrat în castel unde, în mijlocul curții, l-a văzut pe cavalerul mort înconjurat de lume care se jeluia amarnic; apropiindu-se de un cavaler bătrân aflat printre ceilalți, Galaor l-a întrebat cine este cavalerul mort. „Domnule – a răspuns acesta –, a fost un asemenea om, încât pe bună dreptate toată lumea ar trebui să îl plângă.” „Cum se numea?”, a întrebat Galaor. „Antebon – a răspuns el – și era de fel din Gaula.” Galaor l-a compătimit încă mai mult decât înainte și a spus: „Rogu-vă, spuneți-mi din ce pricină a murit”. „Vă voi spune cu multă plăcere – a zis cavalerul cel bătrân. Cavalerul acesta a sosit pe meleagurile noastre și, cum era bun și viteaz, s-a însurat cu acea doamnă ce plânge deasupra lui, stăpâna acestui castel; au avut împreună o fată neasemuit de frumoasă, pe care o iubea un cavaler ce trăiește într-o fortăreață din apropiere, dar fata îl ura mai tare decât orice pe lume. Cavalerul acesta mort obișnuia să se ducă adesea la copacul de la răscruce, fiindcă acolo au loc multe isprăvi și înfruntări între cavalerii rătăcitori și din dorința de a îndrepta cele făptuite împotriva dreptății, săvârșind astfel multe fapte de arme pentru care mult mai era lăudat în ținut; și pe când se afla, într-o zi, acolo, din întâmplare, a trecut cavalerul

ce o iubea pe fiica sa, l-a văzut și a pornit spre castel, unde rămăsese fata cu mama ei, desfătându-se cu alte doamne în curte; cavalerul a prins-o pe fată de braț, și mai înainte de-a apuca cineva să închidă porțile, a dus-o la castelul său. Domnișoara nu făcea alta decât să plângă și, atunci, cavalerul i-a spus: «Prietenă, de vreme ce sunt cavaler și vă iubesc atât de mult, de ce nu mă luați de bărbat și veți avea mai multe bogății decât tatăl vostru?» «Nu pot s-o fac de bunăvoie – a spus ea –, căci trebuie să-mi țin jurământul făcut mamei mele.» «Și care este acesta?» «Că nu mă voi căsători, nici nu mă voi iubi decât cu un cavaler la fel de vestit pentru faptele sale de arme ca acela cu care s-a măritat dânsa, adică tatăl meu.» «Asta să vă fie grija, căci eu nu sunt cu nimic mai prejos decât tatăl vostru și, de-acum în trei zile, veți afla că așa este.» Și, pe loc, a părăsit castelul călare și înarmat de luptă și s-a dus la copacul de la răspântie, unde l-a găsit pe cavalerul nostru, ce descălecase și își pusese armele alături și, apropiindu-se de el, fără să spună o vorbă, i-a străpuns gâtul cu lancea, așa cum vedeți, mai înainte ca acesta să poată pune mâna pe arme; și cavalerul nostru s-a prăbușit la pământ, căci lovitura era mortală; celălalt a coborât de pe cal și i-a dat toate loviturile pe care le vedeți, până l-a ucis.” „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus Galaor –, dacă acest cavaler n-a fost ucis mișelește; și, într-adevăr, toți oamenii trebuie să-l plângă, dar spuneți-mi, de ce l-ați așezat la poalele copacului de la răscruce?” „Pentru că pe acolo trec mulți cavaleri rătăcitori și le istorisim ceea ce v-am spus și domniei voastre, cu nădejdea că cineva îl va răzbuna.” „Dar, atunci, de ce îl lăsați singur?”, a întrebat Galaor. „De obicei – a răspuns cavalerul – îl vegheau patru scutieri până la căderea nopții, dar au fugit de amenințările celuilalt cavaler și de aceea l-am adus acum la castel.” „Tare sunt necăjit – a spus Galaor – că nu v-am văzut când ați venit.” „Cum – a spus celălalt –, voi sunteți cavalerul care dormea cu capul pe coif?” „Da”, a răspuns el. „Și de ce stăteați acolo?”, a întrebat cavalerul bătrân. „Ca să-l răzbun pe mort, dacă răzbunarea ar fi fost dreaptă”, a răspuns Galaor. „Ah, cavalere – a spus celălalt –, fie ca Domnul, în mila lui, să vă ajute să duceți la bun sfârșit această ispravă întru gloria voastră”; și, luându-l de mână, s-a apropiat cu el de mort și, cerând tuturor celor ce boceau să facă liniște, i-a spus castelanei: „Doamnă, acest cavaler zice că îl va

răzbuna pe soțul vostru”. Ea a căzut la picioarele lui Galaor, vrând să i le sărute, și a spus: „Ah, viteazule cavaler, Dumnezeu să te răsplătească, căci soțul meu n-are nici rude, nici prieteni aici care să facă asta, fiindcă e dintr-o țară străină, deși, pe când era în viață, toți îi arătau prietenie”. Galaor a spus: „Doamnă, voi fi cu atât mai bucuros să îl răzbun, pentru că sunt de fel din aceeași țară cu el”. „Domnule și prietene – a spus doamna –, sunteți cumva fiul regelui din Gaula, despre care domnul meu spunea că se află la curtea regelui Lisuarte?” „N-am fost niciodată la curtea sa – a răspuns el –, dar, mai bine spuneți-mi, unde îl pot găsi pe cel ce l-a ucis?” „Bunule domn – a zis ea –, vă voi spune și vă voi da o călăuză, dar tare mă tem că nu vă dați seama de primejdia ce vă paște dacă îl veți înfrunta, așa cum s-a întâmplat și cu alții pe care i-am trimis acolo.” „Doamnă – a spus el –, în felul acesta se deosebesc cei buni de cei răi.” Castelana a poruncit să fie călăuzit de două dintre domnișoarele sale. „Doamnă – i-a spus Galaor –, am venit pe jos, așa că, porunciți să mi se dea un cal”; și i-a istorisit cum își pierduse calul. „Cu multă plăcere – a spus ea –, dacă vă legați să-mi înapoiați calul, de nu veți învinge.” „Mă învoiesc”, a spus Galaor.

• CAPITOLUL XXV •

Cum a răzbunat Galaor moartea cavalerului pe care îl zărise ucis mișelește sub copacul de la răspântie

Lui Galaor i s-a dat un cal și a plecat împreună cu cele două domnișoare; au mers ei cât au mers, până ce au ajuns la o pădure și, în mijlocul ei, o fortăreață ce se înălța pe o stâncă foarte înaltă, și domnișoarele au spus: „Domnule, acolo va trebui să îl răzbunați pe cavalerul nostru”. „Să mergem – a zis el –, dar, spuneți-mi cum se numește cel ce l-a ucis.” „Palingues”, au răspuns ele. Între timp, ajunși la porțile castelului, le-au găsit ferecate. Galaor a bătut în poartă și deasupra ei s-a arătat un bărbat înarmat, care l-a întrebat: „Ce doriți?” „Să intru”, a spus Galaor. „Poarta aceasta – a spus celălalt – este doar pentru cei care ies din castel.” „Și-atunci, pe unde pot intra?”, a întrebat el. „O să vă arăt – a răspuns celălalt –, dar teamă mi-e că mă obosesc de pomană și n-o să îndrăzniți să intrați.” „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus Galaor –, dacă n-aș vrea să fiu deja înăuntru”. „Vom vedea de-ndată – a spus celălalt – dacă vitejia vă este pe potriva dorinței; descălecați și apropiați-vă pe jos de turnul acela.” Galaor le-a lăsat domnișoarelor calul și s-a dus unde i se spusese; nu după multă vreme, în vârful turnului au apărut cavalerul de la poartă și altul mai vânjos, înarmat până-n dinți, și au dat drumul unei frânghii pe un scripete, la capătul căreia era legat un coș cu alte funii groase, după care au spus: „Cavalere, dacă vreți să intrați aici, acesta este drumul”. „Dacă mă urc în coș – a întrebat Galaor –, o să mă ridicați teafăr și nevătămat până sus?” „Da, așa vom face – au răspuns ei –, dar după aceea nu vă mai făgăduim nimic.” Galaor s-a urcat în coș și le-a strigat: „Atunci, trageți, că mă încred în cuvântul vostru”. Ei au început să-l ridice, iar domnișoarele care îl priveau au spus: „Ah, viteazule cavaler, Dumnezeu să te apere de trădare, căci, într-adevăr, inima ți-e plină de vitejie”. Cavalerii l-au ridicat pe Galaor în vârful turnului și acesta, ajuns sus, a ieșit sprinten din coș, dar, în vreme ce intrau în turn, cei doi au spus:

„Cavalere, trebuie să jurați că îl veți ajuta pe stăpânul castelului împotriva celor ce vor să răzbune moartea lui Antebon, căci, de nu, nu veți mai ieși de-aici”. „L-a omorât vreunul din voi?”, a întrebat Galaor. „De ce întrebați?”, au zis ei. „Pentru că vreau să vă dovedesc ce mârșăvie ați săvârșit.” „Sunteți atât de smintit – au spus cavalerii – încât ne amenințați când sunteți în puterea noastră?”; și, punând mâna pe spade, s-au aruncat mânioși foarte asupra lui, dar Galaor și-a scos și el spada și s-au lovit năprasnic în coifuri și în scuturi, căci cei doi cavaleri erau curajoși, iar Galaor, văzându-se în primejdie, lupta pe viață și pe moarte. Domnișoarele rămase jos auzeau loviturile pe care și le dădeau și spuneau întruna: „Vai, Doamne! Ce s-o fi întâmplând cu viteazul cavaler care a și început lupta?” Iar una din ele a spus: „Să nu plecăm de aici până nu vedem cum se sfârșește totul”. Galaor se lupta atât de fioros, încât îi înspăimântase tare pe cavaleri și, năpustindu-se deodată asupra unuia din ei, i-a dat o lovitură cu toată puterea peste coif, încât i l-a despicat și spada i-a pătruns de două degete bune în țeastă, așa că celălalt a căzut în genunchi când Galaor și-a tras spada. După asta, Galaor a prins să-l pălească atât de năprasnic, fără ca celălalt să-l mai poată lovi, până l-a omorât; întorcându-se, apoi iute către celălalt, care, văzând că a rămas singur cu Galaor a vrut să fugă, l-a apucat de marginea scutului și l-a smucit spre el cu atâta putere, încât l-a trântit la pământ la picioarele sale și i-a dat câteva lovituri de spadă, luându-i viața. Apoi și-a vârât spada în teacă și i-a azvârlit pe cavaleri din turn, strigându-le domnișoarelor să-i spună dacă vreunul din ei este Palingues. Ele i-au răspuns: „Domnule, sunt destul de hăcuiți ca să ne dăm seama, dar credem că nu e niciunul din ei”. Atunci, Galaor a coborât din turn și, intrând într-o încăpere, a dat cu ochii de o domnișoară care spunea: „Palingues, dacă ești atât de viteaz și l-ai ucis pe tatăl meu în luptă, de ce te ascunzi? Întâmpină-l pe cavalerul care a sosit”. Galaor a privit în fața lui și a văzut un cavaler în armură și înarmat până-n dinți, care încerca să deschidă ușa către un alt turn și nu izbutea, și, din vorbele domnișoarei celei frumoase a priceput că acela este cel pe care îl caută, așa că i-a spus plin de bucurie: „Palingues, nu te mai gândi să fugi ori să-ți aduci ajutoare, căci oricum nu vei scăpa”. Și s-a repezit asupra lui; celălalt, nemaiavând ce face, a dat și el să-l izbească și, lovindu-l cu forță în marginea scutului, spada i-a

intrat în mânerul acestuia și n-a mai putut-o scoate; Galaor l-a prins astfel descoperit și l-a lovit în brațul drept, spintecându-i mâneca armurii și retezându-i aproape de cot brațul, care s-a rostogolit pe jos; Palingues, văzându-se astfel ciuntit, a vrut să fugă într-o altă odaie, dar s-a prăbușit de-a curmezișul ușii. Galaor l-a apucat de picioare, târându-l în încăpere și, scoțându-i coiful din cap, l-a lovit cu spada, spunând: „Asta, pentru felul mârșav în care l-ai ucis pe Antebon”; apoi i-a despicat capul până la dinți; după ce și-a băgat spada în teacă, domnișoara cea frumoasă, care auzise vorbele rostite de el, s-a apropiat și i-a spus: „Ah, viteazule cavaler, Dumnezeu să-ți dea o viață plină de cinstire pentru că l-ai răzbunat pe tatăl meu și silniciile la care am fost supusă”. Galaor a apucat-o de mână și i-a spus: „Prietenă frumoasă, cu adevărat ar trebui să se rușineze cel ce face să sufere o ființă atât de minunată și așa să mă ajute Dumnezeu, dacă nu sunteți făcută mai mult pentru a fi slujită, decât necăjită”. Și a adăugat: „Doamnă și prietenă, mai e cineva în castel de care ar trebui să mă tem?” „Domnule – a răspuns ea –, n-au mai rămas decât slujitorii și toți vă vor da ascultare.” „Să mergem atunci, să le deschidem celor două domnișoare de onoare ale mamei voastre care, la porunca ei, m-au călăuzit până aici.” Și, luând-o de mână, s-au dus să deschidă porțile castelului, unde așteptau domnișoarele cu calul lui Galaor; după ce au intrat și au descălecat, și-au îmbrățișat stăpâna cu mare bucurie și au întrebat-o dacă a fost răzbunată pentru moartea tatălui ei. „Da – a răspuns ea –, mulțumită lui Dumnezeu și acestui cavaler viteaz care m-a răzbunat, așa cum nimeni altul n-ar fi putut-o face”; apoi s-au îndreptat toate spre locul unde se afla Galaor, care își lepădase scutul și coiful și, văzându-l atât de copil și atât de chipeș, mult s-au mai minunat, iar domnișoara căreia îi venise în ajutor a prins drag de el pe loc, mai mult decât de oricare alt bărbat pe care îl văzuse în viața ei și, îmbrățișându-l, i-a spus: „Domnule și prietene, sunt datoare să vă iubesc mai mult ca pe oricine altcineva, și tare aș dori să știu, dacă binevoiți a-mi spune, cine sunteți”. „Sunt de loc – a spus el – din țara tatălui vostru.” „Spuneți-mi și cum vă numiți.” „Mi se spune don Galaor”, a zis el. „Mulțumesc lui Dumnezeu – a spus ea – că tatăl meu a fost răzbunat de un cavaler ca domnia voastră, căci tata vă pomenea adesea, pe domnia voastră și pe

alt cavaler viteaz, fratele vostru, pe nume Amadis; și mai spunea că sunteți fiul regelui din Gaula, al cărui vasal a fost.”

În vremea asta, cele două domnișoare umblau prin castel împreună cu alte femei să pregătească masa, iar don Galaor și domnița, al cărei nume era Brandueta, rămăseseră singuri, stând de vorbă așa cum ați auzit; și cum ea era foarte frumoasă, iar el jinduia după asemenea fruct, mai înainte de a sosi bucatele și de a se așterne masa, au răvășit amândoi un pat ce se afla în încăperea aceea, devenind femeie cea care mai înainte nu era și potolindu-și împreună dorințele ce, în scurt răgaz de timp, admirându-și amândoi înfloritoarea și frumoasa tinerețe, deveniseră mult prea aprige.

Când masa a fost pusă și totul pregătit, don Galaor și domnișoara au ieșit în curte, unde s-au ospătat la umbra unui copac; acolo, Brandueta le-a povestit cum Palingues, temându-se de Galaor și de fratele lui, Amadis, păzea castelul cu strășnicie, socotind că, de vreme ce Antebon, tatăl ei, era din aceeași țară cu ei, ei, mai curând decât oricine altcineva, aveau să-i răzbune moartea. După ce s-au odihnit în tihnă, cum Brandueta voia să plece de acolo și să o vadă pe maică-sa, Galaor, socotind înțelept să facă astfel, au hotărât să pornească la drum de îndată și, cu toate că se făcuse târziu, au încălecat pe cai și au purces la drum, ajungând la castelul doamnei, mama fetei, cam la două ceasuri după căderea nopții; aceasta aflase de-acum tot ce se petrecuse de la una din domnișoare, care o luase înainte, și, de asemenea, aflaseră toți ceilalți din castel, bărbați și femei, care îi așteptau în curtea unde se afla Antebon, plini de veselie pentru că moartea cavalerului fusese răzbunată cum se cuvine și cu dreptate. Galaor a descălecat și castelana l-a îmbrățișat, spunându-i: „Domnule, castelul acesta vă aparține și toți suntem prea plecații domniei voastre”. Apoi a poruncit să i se scoată armura și a fost dus într-o încăpere frumoasă, unde se afla un pat cu așternuturi bogate. Acolo și-a petrecut noaptea după placul inimii, căci Brandueta, socotind că l-a lăsat destulă vreme singur, pentru a-i arăta marea cinste ce i se cuvine, când a chibzuit ea că e vremea potrivită, s-a dus în camera lui și așa au stat împreună, ba dormind, ba vorbind, ba drăgostindu-se, până aproape de ivirea zorilor, când s-a întors în odaia ei.

• CAPITOLUL XXVI •

În care se povestește ce i s-a întâmplat lui Amadis când a plecat să o salveze pe domnișoara bătută de cavaler

Amadis, care pornise pe urmele cavalerului ce o ducea cu el cu forța pe acea domnișoară, lovind-o cu lancea, se grăbea să îl ajungă din urmă, dar, mai înainte de a-l ajunge, s-a întâlnit în drum cu un alt cavaler în armură, călare pe calul său, care l-a întrebat: „Ce necaz atât de mare vă mână din urmă atât de grăbit?” „Dar ce vă pasă – a zis Amadis – dacă eu merg repede ori nu?” „Dacă fugiți de cineva, vă voi apăra eu.” „Nu, acum n-am nevoie de ajutorul vostru”, a spus Amadis. Cavalerul i-a apucat calul de dârlogi și i-a zis: „Trebuie să-mi răspundeți la întrebare, căci de nu ne vom lupta”. „Mai bine așa – a spus Amadis –, pentru că aș pierde mai mult timp răspunzându-vă, decât scăpând de voi în felul acesta, căci după cât de neobrăzat sunteți, nu v-aș putea spune îndeajuns de multe lucruri, fără ca voi să nu mai vreți să știți și altele.” Cavalerul s-a dat îndărăt și s-a repezit asupra lui în cea mai mare goană a calului, Amadis i-a venit în întâmpinare, și cavalerul l-a izbit atât de puternic în scut, încât și-a făcut lancea țăndări, iar Amadis l-a pălit atât de tare, încât l-a doborât la pământ și calul s-a prăbușit peste el, iar cavalerul s-a lovit atât de rău la un picior, încât de-abia s-a mai putut ridica; Amadis a trecut mai departe și și-a văzut de drum; acesta era cavalerul care slobozise calul lui don Galaor; Amadis s-a grăbit atât de tare în drumul său, încât l-a ajuns din urmă pe cavalerul care o ducea cu el pe domnișoară și i-a spus: „De multă vreme alergi, nelegiuitule, dar acum, rogu-te, poartă-te cum se cuvine”. „Dar ce nelegiuire am săvârșit?” a întrebat cavalerul. „Cea mai mare cu putință – a spus Amadis –, căci o duceți cu sila pe această domnișoară și pe deasupra o și loviți.” „S-ar zice – a spus cavalerul – că vreți să mă pedepsiți pentru asta.” „Nu vă pedepsesc – a răspuns el –, ci vă spun ce să faceți în folosul vostru.” „Eu cred că ar fi mai spre folosul vostru să vă întoarceți de unde ați venit.” Amadis s-a înfuriat și, îndreptându-se spre scutier, i-a spus: „Dă-i drumul domnișoarei, căci altfel

ești un om mort”. Scutierul, înfricoșat, i-a dat drumul și a pus-o jos. Cavalerul a spus: „Domnule cavaler, mare prostie ai făcut”. „Vom vedea pe dată”, a spus Amadis; și, aplecându-și amândoi lăncile, s-au lovit unul pe altul și le-au frânt, iar cavalerul a căzut de pe cal, dar s-a ridicat de-ndată. Amadis s-a îndreptat spre el ca să-l izbească cu pieptul calului, dar celălalt i-a spus: „Opriți-vă, domnule, căci dacă eu am întrecut măsura, nu trebuie să o faceți și voi; fie-vă milă de mine”. „Atunci jurați că nu veți mai sili pe nicio doamnă ori domnișoară să facă vreun lucru împotriva voinței ei.” „Cu multă plăcere”, a spus cavalerul. Amadis s-a apropiat de el ca să-i primească jurământul, dar celălalt, care avea spada în mână, i-a lovit calul în pântece, făcându-l să cadă cu stăpân cu tot. Amadis a sărit iute din șa și, punând mâna pe spadă, a alergat spre celălalt atât de mânios, de să te minunezi nu alta; cavalerul, însă, i-a spus: „Acum o să vă fac să vă blestemați ceasul când ați sosit aici”. Amadis, care era foarte furios, nu i-a răspuns, dar l-a lovit cu spada în coif, sub vizieră, și i l-a spintecat, astfel că ajungând cu spada la chipul lui, i-a retezat nasul și o jumătate de obraz, iar cavalerul s-a prăbușit la pământ; dar nemulțumindu-se cu asta, i-a tăiat capul și apoi, vârându-și spada în teacă, s-a îndreptat spre domnișoară; între timp, se lăsase noaptea de-a binelea și luna lumina totul în jur; fata i-a spus: „Domnule cavaler, Dumnezeu să vă cinstească pentru ajutorul pe care mi l-ați dat și mai mult încă dacă îl veți duce până la capăt, și anume, dacă mă veți însoți până la un castel, unde vreau să ajung, căci nu mă încumet să pornesc la drum la acest ceas din noapte”. „Domnișoară – a spus el –, vă voi însoți din toată inima.” În vremea asta a sosit și Gandalin, căruia Amadis i-a spus: „Adu-mi calul cavalerului, căci pe al meu mi l-a ucis, și ia-o tu pe domnișoară pe calul tău, să mergem încotro ne va duce ea”. Așa că au părăsit drumul pe care se aflau și au pornit pe altul, cunoscut de acea domnișoară. Amadis a întrebat-o dacă știe cine este cavalerul aflat sub copacul de la răspântie; ea i-a răspuns că știe și i-a istorisit toată povestea și pricina morții sale, căci le cunoștea prea bine. Tot vorbind așa, au ajuns la un râu și, cum se făcuse miezul nopții și domnișoarei îi era tare somn, la rugămintea ei s-au hotărât să se oprească acolo și să doarmă câteva ceasuri; așa că au descălecat, au întins pelerina lui Gandalin pe jos ca să se culce pe ea domnișoara, Amadis s-a

întins lângă dânsa, într-o parte, punându-și coiful la căpătâi, și Gandalin s-a culcat de cealaltă parte. Și pe când dormeau toți, cum ați auzit, a trecut pe-acolo un cavaler ce venea din susul râului și, văzându-i dormind, și-a mânat calul în dreptul lor și, atingând mâinile domnișoarei cu vârful lăncii, a trezit-o; aceasta, văzându-l pe cavalerul în armură deasupra ei, a crezut că este cel ce o păzea și, somnoroasă, s-a sculat și l-a întrebat: „Vreți să plecăm, domnule?” „Da”, a răspuns cavalerul. „Să ne-ajute Dumnezeu”, a spus ea. Cavalerul s-a aplecat și, apucând-o de braț, a săltat-o pe cal în fața lui și au pornit la drum. „Dar ce se întâmplă? – a întrebat ea. Mai bine mă duce scutierul pe calul lui.” „N-o să vă ducă – a răspuns el –, de vreme ce ați vrut să veniți cu mine.” Ea s-a uitat în jur și, văzând că Amadis doarme adânc, a început să strige: „Vai, seniore! Ajutor! Nu știu cine m-a răpit!” Cavalerul a dat pinteni calului și a plecat cu ea cât de repede a putut. Amadis s-a trezit la strigătele domnișoarei și, văzând cum o duce cu el cavalerul străin, tare s-a mai necăjit, așa că l-a trezit iute pe Gandalin, să-i aducă armăsarul, și, între timp, și-a pus coiful, și-a luat scutul și lancea și, încălecând, a pornit pe unde văzuse că o apucase celălalt; dar n-a umblat mult și s-a trezit în mijlocul unui pâlc foarte des de copaci, unde s-a rătăcit, nemaiștiind încotro să o ia; și cu toate că era cel mai blajin cavaler din lume, tare s-a mâniat pe sine însuși, spunând: „Acum, domnișoara poate spune pe bună dreptate că i-am făcut pe cât de bine, pe atât de rău, căci dacă am apărat-o de un siluitor, am lăsat-o să cadă în mâna altuia”; și-a umblat el așa o bucată de vreme, chinuindu-și calul mai mult decât merita, când, după o vreme, a auzit sunetul unui corn și a pornit în direcția aceea, socotind că acolo se află cavalerul cu pricina, și, nu după mult timp, a văzut în fața sa un frumos castel pe un colnic înalt, păzit cu străjnicie; apropiindu-se de el, a văzut că are ziduri înalte și turnuri vajnice, dar poarta era închisă. Străjerii, care îl văzuseră, l-au întrebat cine e și de ce umblă înarmat la acel ceas. „Sunt cavaler”, a spus el. „Și ce vreți?” l-au întrebat ei. „Îl caut pe un cavaler care a răpit o domnișoară”, a răspuns el. „Nu l-am văzut”, au spus cei de sus. Amadis a făcut înconjurul castelului și în partea opusă intrării a văzut o portiță deschisă și pe cavalerul care o ducea cu el pe domnișoară, în vreme ce oamenii săi scoteau șaua de pe cal, căci altminteri nu putea trece prin portiță. Amadis a socotit că acela trebuie să fie

cavalerul pe care îl caută și a spus: „Domnule cavaler, așteptați puțin, nu intrați înăuntru până nu îmi spuneți dacă ați răpit o domnișoară”. „Da, eu am răpit-o – a spus el –, pentru că n-ați păzit-o bine.” „Ați răpit-o prin viclenie – a spus Amadis –, căci altfel nu v-ar fi fost atât de ușor, și prin această faptă nu v-ați arătat cinstit și nici n-ați dobândit gloria unui cavaler.” Cavalerul a spus: „Prietene, eu susțin că această domnișoară a venit cu mine de bunăvoie și că n-am răpit-o cu forța.” „Domnule cavaler – a grăit Amadis –, aș vrea s-o văd și, dacă spune același lucru, nu voi mai zice nimic.” „O s-o vedeți mâine, aici, în castel, dacă vreți să intrați după obiceiul casei.” „Și care e acest obicei?” „Veți afla mâine și, dacă vă încumetați să-l respectați, o să-l prețuiți.” „Dar dacă aș vrea s-o văd acum, m-ați primi înăuntru?” „Nu – a spus cavalerul –, pentru că s-a făcut noapte, dar dacă așteptați până mâine, o să vedem cum o să vă descurcați”; și, închizând portița, a intrat în castel, în vreme ce Amadis s-a retras sub niște copaci, unde a descălecat și a rămas să sporovăiască despre multe și felurite lucruri cu Gandalin, până dimineața; când soarele s-a ridicat pe cer, a văzut că porțile castelului s-au deschis și, încălecându-și calul, s-a apropiat și a văzut un cavaler în armură, călare pe un armăsar vânjos și un om ce păzea intrarea, care i-a spus: „Domnule cavaler, vreți să intrați în castel?” „Da – a spus Amadis –, de-asta am venit.” „Mai înainte trebuie să vă spun obiceiul locului – a zis cel ce păzea porțile –, ca să nu vă plângeți după aceea, și acesta este că, mai înainte de a intra, trebuie să vă luptați cu acest cavaler; dacă vă învinge, va trebui să jurați că veți îndeplini poruncile stăpânei acestui castel, căci altfel, veți fi aruncat într-o temniță îngrozitoare: iar dacă veți învinge, nu vă vom lăsa să plecați, ci va trebui să mergeți până veți da de o altă poartă, unde veți găsi alți doi cavaleri. Și mai departe, alți doi, și cu toți va trebui să vă luptați după același obicei; și dacă veți fi atât de viteaz încât să ieșiți victorios, pe lângă faptul că veți dobândi glorie pentru faptele voastre de arme, vi se va da tot ceea ce veți cere.” „Dacă spuneți adevărul – a zis Amadis –, scump va plăti cel ce o va lua de aici pe domnișoara pe care ați închis-o în castel, dar cu toate acestea, aș vrea să o văd, dacă îmi stă în puteri.” Și a intrat pe poarta castelului; celălalt cavaler i-a strigat să se apere și s-au repezit în goană unul spre celălalt, izbindu-se cu lăncile în scuturi; cavalerul din castel și-a frânt

lancea și Amadis l-a trântit la pământ cu atâta forță, încât i-a rupt brațul drept; întorcându-se iute lângă el, i-a proptit lancea în piept și a spus: „Recunoașteți-vă învins, sau veți muri”. Cavalerul a spus: „Domnule, fie-vă milă”; și i-a arătat brațul rupt. Amadis l-a lăsat acolo și a trecut mai departe, unde a văzut o altă poartă și doi cavaleri înarmați, care i-au spus: „Intrați, cavalere, dacă doriți să luptați cu noi, căci de nu vă așteaptă temnița”. Amadis, acoperindu-se cu scutul și aplecându-și lancea, s-a năpustit asupra lor, iar ei i-au ieșit în întâmpinare; pe unul din ei nu l-a atins, dar pe celălalt l-a izbit în scut și i l-a înfundat, făcându-și lancea țăndări; ei l-au lovit în brațul stâng, dar Amadis l-a pălit atât de tare pe unul, încât l-a trântit la pământ cu cal cu tot și acela a rămas atât de năucit de căzătură, că nu mai știa pe ce lume se află. Amadis s-a îndreptat atunci spre celălalt, care rămăsese călare, și l-a lovit în coif cu un ciot de lance, căci vârful acesteia rămăsese în scutul celuilalt, smulgându-i coiful din cap, iar calul lui Amadis l-a izbit dintr-o parte în marginea scutului, împiedicându-l să atace, așa că lancea cavalerului a rămas întreagă; atunci au pus mâna pe spade și s-au lovit năprasnic; Amadis a spus: „Cavalere, e o adevărată nebunie să vă luptați cu capul descoperit”. „O să-mi apăr capul mai bine decât voi”, a spus el. „O să vedem acum”, a spus Amadis. Și i-a dat o asemenea lovitură în scut, încât i l-a străpuns cu spada, cavalerului i-au sărit picioarele din scări, gata-gata să se prăbușească. Amadis, văzându-l în asemenea încurcătură, l-a lovit cu latul spadei în cap, zăpăcindu-l pe de-a-ntregul, și, punându-i mâna pe umăr, i-a spus: „Cavalere, rău v-ați apărat capul, pe care vi l-ați fi pierdut dacă loveam cum se cuvine”. Cavalerul și-a aruncat spada din mână și a spus: „Nu vreau să-mi pierd viața cu o nouă nebunie și, dacă mi-ați dăruit-o o dată, mergeți cu bine mai departe”. Amadis i-a cerut lancea care căzuse pe jos, celălalt i-a dat-o și, ajungând la următoarea poartă, a văzut înăuntrul castelului, sus pe ziduri, doamne și domnișoare care spuneau: „Dacă acest cavaler trece podul, răzbindu-i pe acești din urmă cavaleri, înseamnă că a făptuit cea mai vitejească faptă de arme din lume”. Și chiar atunci în fața lui s-au ivit trei cavaleri strașnic înarmați și călărind niște cai vânjoși; și unul dintre ei i-a spus: „Cavalere, dați-vă prins, ori jurați că veți asculta de poruncile stăpânei acestui castel”. „Prins nu mă dau – a spus Amadis –, atâta vreme cât mă pot

apăra și nu știu ce are de gând să-mi poruncească această doamnă.” „Atunci, apărați-vă”, au spus ei și s-au năpustit dimpreună să-l atace cu atâta forță, încât l-ar fi putut doborî la pământ cu cal cu tot. Amadis însă l-a lovit pe unul dintre ei atât de puternic, de i-a înfipt vârful lăncii în coaste și lancea i s-a frânt, după cum ceilalți doi și-au rupt lăncile atacându-l pe el; atunci, punând mâna pe spade, l-au lovit cu atâta înverșunare, încât cei ce priveau tare se mai minunau, pentru că cei trei cavaleri erau viteji și pricepuți în meșteșugul armelor, iar cel cu care luptau nu voia să se facă de rușine. Lupta a fost crâncenă. Dar n-a durat mult, fiindcă Amadis, arătându-și puterea, le dădea asemenea lovituri, încât spada lui trecea prin armuri și prin coifuri, astfel că, în puțină vreme, îi adusese în asemenea hal, încât, nemaiputând îndura, cei trei au rupt-o la fugă spre castel, urmăriți de Amadis; și cum îi încolțise, unul din ei a coborât de pe cal și Amadis i-a spus: „Nu descălecați, căci nu vă voi lăsa în pace dacă nu vă declarați învins”. „Domnule – a spus el –, voi face aceasta într-adevăr cu multă plăcere și așa ar trebui să se socoată toți cei ce luptă cu domnia voastră”; și i-a înmânat spada. Amadis i-a înapoiat-o și a pornit pe urmele celorlalți doi, pe care îi văzuse retrăgându-se într-o sală mare, la intrarea căreia se aflau peste douăzeci de doamne și domnișoare; și cea mai frumoasă dintre ele i-a spus: „Stați liniștit, domnule cavaler, că ați făptuit destule”. Amadis a rămas pe loc și a spus: „Doamnă, atunci să se declare învinși”. „Dar ce interes aveți?”, a întrebat doamna. „La intrare, mi s-a spus că trebuie să-mi ucid adversarii sau să îi înving, căci altminteri nu voi dobândi ceea ce mi se cuvine.” „Dar – a zis doamna – vi s-a mai spus că dacă reușiți să intrați aici învingându-i, vi se va da tot ceea ce cereți. Acum, spuneți ce doriți.” „O vreau pe domnișoara răpită de un cavaler pe malul unui râu, în timp ce dormeam – a spus el – și adusă în acest castel în pofida voinței sale.” „Stați jos acum – a grăit doamna –, și să vină cavalerul cu pricina să spună ce are de spus, iar domnia voastră, de asemenea, și fiecăruia i se va face dreptate; și până vine cavalerul, odihniți-vă puțin.” Amadis a descălecat și doamna, așezându-se lângă el, i-a spus: „Cunoașteți pe un cavaler ce se numește Amadis?” „De ce întrebați?”, a răspuns el. „Pentru că toată paza asta pe care ați văzut-o la castel pentru el a fost rânduită, și aflați de la mine că, dacă intră aici, nu va ieși cu

niciun chip până nu va renunța la un lucru pe care l-a făgăduit.” „Și-anume, ce?” a întrebat el. „Am să vă spun – a zis doamna –, dacă vă legați să vă folosiți întreaga putere ca să îl faceți fie cu ajutorul armelor, fie altminteri să nu își țină făgăduiala, căci nu s-a purtat cu dreptate.” Amadis a spus: „Doamnă, credeți-mă, că atâta vreme cât voi trăi, voi face astfel încât, punându-mi în joc toată puterea, să îl scap pe Amadis de orice lucru ar fi făgăduit”. Doamna, care nu înțelesese rostul acestor vorbe, a spus: „Aflați, atunci, domnule cavaler, că acest Amadis de care vă vorbesc, i-a făgăduit lui Angriote de Estravaus că i-o va aduce pe doamna pe care o iubește acela și de această făgăduială aș vrea să-l scăpați, pentru că asemenea lucruri, după vrerea Domnului și a rațiunii, se fac de bunăvoie și nu cu forța”. „Doamnă – a spus Amadis –, aveți dreptate, într-adevăr, și de voi putea, așa voi face.” Doamna i-a mulțumit din inimă, iar el era cât se poate de mulțumit, pentru că, ținându-și făgăduiala, scăpa de cealaltă, așa că, a întrebat-o: „Spuneți-mi, doamnă, voi sunteți cumva cea pe care o iubește Angriote?” Ea a răspuns: „Da, domnule, eu sunt”. „Doamnă – a spus el –, îl socotesc pe Angriote drept unul dintre cei mai viteji cavaleri din lume și, după mintea mea, nu se află doamnă, de stirpe oricât de aleasă, să nu se bucure că e slujită de un asemenea cavaler, și asta nu o spun ca să nu-mi țin făgăduiala, ci pentru că îl socotesc mai viteaz decât pe celălalt, care i-a făgăduit cele spuse de voi.”

• CAPITOLUL XXVII •

Cum s-a luptat Amadis cu cavalerul care o răpise pe domnișoară în timp ce el dormea, și cum l-a învins

În timp ce vorbeau astfel, s-a apropiat de ei un cavaler în armură, dar cu capul descoperit și fără mănuși. Era voinic și vânjos, bine legat și părea foarte puternic. Acesta i s-a adresat lui Amadis: „Domnule cavaler, mi s-a spus că o vreți pe domnișoara pe care am adus-o aici, dar n-am făcut-o cu sila, căci ea a vrut mai mult să vină cu mine decât să rămână cu domnia voastră, așa că socotesc că nu trebuie să v-o înapoiez”. „Aduceți-o aici”, a spus Amadis. „N-am de ce s-o aduc – a răspuns cavalerul –, dar dacă susțineți că nu mi se cuvine, vă voi dovedi prin luptă că dreptatea e de partea mea.” „Foarte bine – a zis Amadis –, căci eu voi dovedi tuturor că nu aveți dreptate să o țineți aici, atâta vreme cât domnișoara nu s-a învoit la asta.” „Atunci, pregătiți-vă de luptă!”, a spus cavalerul. „Cu multă plăcere”, a răspuns Amadis. Acum, trebuie să știți că acest cavaler se numea Gasinan și era unchiul iubitei lui Angriote, adică fratele tatălui ei, și era ruda pe care ea o iubea cel mai mult pe lume; și fiindcă era cel mai viteaz cavaler din neamul lor, ea îl lăsa pe unchiu-său să chibzuiască și să rânduiască totul; lui Gasinan i s-a adus un cal vânjos pe care a încălecat și apoi și-a luat armele; Amadis a încălecat, la rându-i, și și-a luat armele, dar castelana, pe numele ei Grovenesa, a spus: „Unchiule, tare aș vrea ca această luptă să nu aibă loc, căci mult m-ar durea ca vreunuia dintre voi să i se întâmple ceva rău; vouă, pentru că sunteți omul pe care îl iubesc cel mai mult pe lumea asta, și acestui cavaler pentru că îl va face pe Amadis să scape de făgăduiala față de Angriote”. „Nepoată – a spus Gasinan –, cum vă închipuiți că acest cavaler sau oricare altul l-ar putea împiedica pe cel mai viteaz cavaler din lume să facă ceea ce dorește?” Grovenesa i-a răspuns: „Așa să mă ajute Dumnezeu, dacă eu nu îl socotesc pe acesta cel mai viteaz cavaler din lume și, de n-ar fi așa, n-ar fi intrat aici prin forța armelor.” „Cum – a spus Gasinan –, îl prețuiți atât de mult

pentru că i-a învins pe cei ce păzeau porțile? Desigur, s-a luptat bine, dar ăsta nu-i motiv să mă tem prea mult de el și, dacă e viteaz, o veți vedea de-ndată; și așa să mă ajute Dumnezeu, de-o voi lăsa pe domnișoara aceea fără apărare, atâta vreme cât îmi va sta în putere.” Grovenesa s-a îndepărtat, iar ei au pornit unul împotriva celuilalt în cea mai mare goană a cailor, cu lăncile aplecate; și s-au izbit atât de cumplit în scuturi, încât și le-au spart pe loc și s-au încleștat coif lângă coif atât de crâncen, de mai mare minunea; Gasinan, mai puțin puternic, a fost aruncat din șa și a căzut pe jos, dar s-a ridicat iute, ca un bărbat curajos ce era, și, punând mâna pe spadă, s-a tras în spatele unei coloane înalte de piatră ce se afla în mijlocul curții, socotind că acolo Amadis nu-l va putea lovi cu armăsarul lui, iar dacă s-ar fi apropiat, el l-ar fi putut ucide. Amadis s-a apropiat de el ca să-l pălească, dar Gasinan i-a lovit calul peste bot cu spada, ceea ce l-a înfuriat pe Amadis, care a vrut să-l izbească din plin, cu toată forța; Gasinan, însă, s-a dat în lături și lovitura a nimerit în stâlpul de piatră, din care a smuls o bucată, dar și spada lui Amadis s-a rupt în trei bucăți. Când a văzut asta, tare s-a mai necăjit Amadis, căci se vedea în primejdie de moarte și nu avea cu ce să se apere, așa că a descălecat cât a putut de iute. Gasinan, văzându-l pe jos, i-a spus: „Cavalere, mărturisiți că domnișoara este a mea, altminteri veți muri”. „N-o voi face – a răspuns el – până ce ea nu va spune care îi este dorința.” Atunci, Gasinan s-a repezit asupra lui, dându-i lovituri peste tot, căci era puternic și voia s-o câștige pe domnișoară. Amadis, însă, se apăra cu scutul cu atâta dibăcie, încât mai toate loviturile le primea în scut, iar de restul se ferea și, uneori, își lovea și el adversarul cu mânerul spadei pe care îl păstrase în mână, atât de zdravăn, că îl făcea să se răsucească dintr-o parte în alta și deseori îi strâmba coiful pe cap. S-au luptat ei așa o bună bucată de vreme, că doamnele și domnișoarele se înspăimântaseră de cum poate Amadis să reziste atâta fără o armă cu care să atace; dar când a văzut că armura i se spărsese în multe locuri și scutul i se ciobise, Amadis a riscat totul și cu deosebită înverșunare s-a azvârlit asupra lui Gasinan atât de iute, încât celălalt n-a mai putut și nici n-a mai avut timp să-l lovească, și s-au prins în brațe, căutând fiecare să-l doboare pe celălalt; și s-au luptat ei așa o vreme, fără ca Amadis să îi dea drumul vreo clipă, până ce, apropiindu-se de un bolovan mare

aflat în curte, Amadis și-a adunat toate puterile, și era mult mai puternic decât își poate închipui cineva, cu toate că nu era mare la stat, și l-a trântit atât de tare pe Gasinan de bolovanul acela, încât acesta și-a pierdut simțirea și nu-și mai mișca nici mâinile, nici picioarele. Amadis a ridicat iute spada ce-i căzuse celuilalt din mână și tăindu-i curelele coifului i l-a scos din cap; cavalerul și-a mai venit nițel în fire, dar nu atât cât să se poată ridica de jos, și Amadis i-a spus: „Domnule cavaler, multe necazuri mi-ai făcut pe nedrept și acum îmi voi lua răzbunarea”; și a ridicat spada, ca și când ar fi vrut să-l lovească, dar Grovenesa, îndreptându-se spre el și plângând amarnic, a început să strige: „Ah, viteazule cavaler! Pentru Dumnezeu, fie-vă milă, nu vă purtați astfel!”; când Amadis a văzut cât de îndurerată este, mai abitir s-a prefăcut că vrea să-l ucidă și a spus: „Doamnă, nu mă rugați să-i cruț viața, căci mi-a pricinuit atâtea necazuri, încât oricum îi voi reteza capul”. „Vai, domnule cavaler – a spus ea –, pentru numele Domnului, cereți-mi tot ce vă dorește inima și toate voile vi se vor împlini, numai lăsați-l în viață.” „Doamnă – a spus el —, nu sunt decât două lucruri pe lumea asta pentru care aș putea să-i cruț viața.” „Și care sunt acestea?”, a întrebat ea. „Să mi-o dați pe domnișoară – a spus el – și să jurați pe cinstea voastră de castelană că veți veni la primul Sfat pe care îl va aduna regele Lisuarte, și acolo veți îndeplini ceea ce vă voi cere.” Gasinan, care își venise în fire și văzuse în ce mare primejdie se află, a spus: „Ah, nepoată, pentru Dumnezeu, îndurare, nu lăsați să fiu ucis, fie-vă milă de mine, și faceți ceea ce vă cere”. Ea, atunci, s-a învoit să facă tot ce îi cerea Amadis. Acesta i-a dat drumul cavalerului și a spus: „Doamnă, eu îmi voi ține făgăduiala pe care v-am făcut-o, iar voi, țineți-vă jurământul și nu vă temeți că nu vă voi cere nimic care să vă știrbească onoarea”. „Vă mulțumesc din inimă – a spus ea – și știu că veți face totul cu dreptate.” „Atunci să fie adusă domnișoara pe care vreau să o iau înapoi.” Doamna a poruncit să fie adusă, iar aceasta, când a sosit, a îngenuncheat în fața lui Amadis și a spus: „Domnule, mult v-ați zbătut pentru mine și, cu toate că Gasinan m-a răpit cu viclenie, știu că mă iubește pentru că mai curând s-a învoit să se lupte pentru mine decât să mă dea înapoi în alt chip”. „Doamnă și prietenă – a spus Gasinan –, dacă vi s-a părut că vă iubesc, să știți că e adevărat, așa să mă ajute Dumnezeu, și vă rog mult să rămâneți alături de mine.” „Așa voi

face – a spus ea –, dacă nu-i pricinuiesc vreo supărare acestui cavaler.” „Domnișoară – a spus Amadis –, e neîndoielnic că ați ales pe unul dintre cei mai viteji cavaleri din câți se pot afla, dar dacă nu vă este pe plac, spuneți-mi de-ndată, ca să nu mă învinuiți de cele ce vi s-ar putea întâmpla mai târziu.” „Domnule – a spus ea –, vă sunt adânc recunoscătoare dacă mă lăsați aici.” „Să vă ajute Dumnezeu”, a spus Amadis. Apoi a cerut să-i fie adus calul; Grovenesa ar fi vrut să-l oprească acolo peste noapte, dar el nu a primit și, încălecând, i-a poruncit lui Gandalin să adune bucățile de spadă și a părăsit castelul, nu mai înainte însă ca Gasinan să nu-l fi rugat să primească spada lui; Amadis i-a mulțumit și a primit-o; Grovenesa, la rândul ei, i-a dăruit o lance; și înarmat astfel, Amadis a pornit drept spre copacul de la răspântie, unde gândea că îi va afla pe Galaor și Balais.

• CAPITOLUL XXVIII •

Despre ce i s-a întâmplat lui Balais, care plecase pe urmele cavalerului ce slobozise calul lui don Galaor

Balais de Carsante a pornit pe urmele cavalerului care slobozise calul lui don Galaor; acesta ajunsese deja departe și cu toate că Balais se grăbea tare să-l ajungă din urmă, l-a prins totuși noaptea pe drum; cu toate acestea a mai mers până la miezul nopții, când a auzit niște glasuri în fața lui, pe malul unui râu. Balais s-a îndreptat într-acolo și a dat peste cinci tâlhari care voiau să siluiască o domniță, tocmai când unul dintre ei, târând-o de plete, o ducea spre niște stânci. Tâlharii erau toți înarmați cu baltage și purtau platoșe; cum i-a văzut, Balais a început să strige: „Ticăloșilor, trădători netrebnici! Ce-aveți cu fata? Lăsați-o în pace, de nu, vă ucid pe toți"; și s-a năpustit asupra lor, dar nici ei n-au rămas mai prejos; pe unul l-a străpuns cu lancea în piept de i-a ieșit vârful prin spate și lancea s-a rupt, iar tâlharul s-a prăbușit mort. Dar ceilalți patru au tăbărât pe el și i-au doborât calul; el, însă, a sărit din șa cât a putut de iute, căci era voinic și viteaz și și-a scos spada; tâlharii s-au repezit asupra lui, lovindu-l din toate părțile, care cum putea, dar el, venindu-i unul mai la îndemână, l-a pălit cu spada și i-a crăpat capul până la grumaji, lăsându-l fără viață la pământ; și punându-și spada la cingătoare, a luat repede baltagul tâlharului ce căzuse și s-a aruncat asupra celorlalți care, văzând ce lovituri strașnice împarte, l-au tot împins spre o mlaștină unde se ajungea pe o cărare îngustă, dar, mai înainte, Balais a izbutit să-l lovească pe unul cu baltagul în spate, spintecându-l până la șale și, trecând peste el, s-a îndreptat spre ceilalți doi care îl înghesuiau spre mlaștină, unde era aprins un foc mare; tâlharii s-au așezat în fața lui, așa încât nu mai avea pe unde să fugă. Balais s-a acoperit cu scutul și s-a îndreptat spre ei, dar tâlharii l-au primit cu lovituri puternice în coif și l-au făcut să se sprijine cu o mână de pământ; cavalerul s-a ridicat însă iute, căci era plin de bărbăție, și i-a dat unuia dintre ei o asemenea lovitură că i-a retezat capul pe jumătate, și prăvălindu-l în foc. Ultimul, văzându-se rămas singur, și-a

aruncat baltagul din mână și, căzându-i în genunchi, i-a spus: „Ah, seniore, îndurare în numele Domnului, nu mă omorâți, că după cât de mult am tâlhărit la viața mea, o dată cu trupul mi-aș pierde și sufletul!” „Te las să trăiești – a spus Balais –, pentru că te arăți destul de înțelept ca să știi că duceai o viață de pierzanie și că acum trebuie să duci o alta, cum se cuvine.” Așa s-a făcut că tâlharul acela a devenit un om cumsecade, ducând mai apoi o viață cinstită, căci a devenit pustnic.

După aceasta, Balais a ieșit din mlaștină și s-a îndreptat spre locul unde rămăsese domnișoara, care mult s-a bucurat văzându-l teafăr și nevătămat și i-a mulțumit pentru ceea ce făcuse pentru ea, salvând-o de acei netrebnici ce voiau s-o batjocorească; el a întrebat-o cum de ajunsese în mâinile acelor ticăloși. „Mai sus de pădurea aceasta – a spus ea – se află o trecătoare în munte; acolo pândeau și mi-au ucis scutierii care mă însoțeau, iar pe mine m-au adus aici ca să-și potolească poftele.” Balais, privind-o mai pe îndelete pe domnișoară, care era foarte frumoasă, a prins s-o îndrăgească și i-a spus: „Fiți sigură, doamnă, că dacă ei v-ar fi pus în lanțuri așa cum m-a înrobit pe mine frumusețea voastră, n-ați mai fi scăpat niciodată”. „Domnule cavaler – a spus ea –, dacă mi-aș fi pierdut fecioria așa cum au încercat să o facă tâlharii, marea lor samavolnicie m-ar fi spălat de păcat, dar, dăruindu-mă vouă de bunăvoie, ce s-ar întâmpla și cum aș putea să mă dezvinovățesc? Ceea ce ați făcut până acum dovedește că sunteți un cavaler adevărat; rogu-vă, faceți ca faptele voastre vitejești să fie însoțite de cumpătare și virtute, așa cum se cuvine să fie.” „Buna mea doamnă – a spus el –, nu țineți seama de vorbele mele, căci cavalerilor le place să le slujească pe domnițe, să râvnească la ele, să dorească să le fie stăpâne și iubite, iar ele trebuie să se ferească de a greși, așa cum faceți voi, pentru că, deși la început prețuim foarte mult faptul că am dobândit ceea ce dorim, mult mai mult le prețuim și le cinstim pe femei când, pline de înțelepciune și de tărie, se apără, rezistând poftelor noastre lumești și păstrează ceea ce, dacă ar pierde, n-ar mai avea nimic demn de a fi lăudat.” Domnișoara i-a sărutat smerită mâinile și a spus: „Cu atât mai mult trebuie să prețuiesc ajutorul pe care mi l-ați dat ca să-mi salvez onoarea așa cum mi-ați salvat viața, cu cât știu cât este de mare deosebirea între una și cealaltă”. „Și-acum – a spus Balais –, ce

poronciți?” „Să ne îndepărtăm de acești morți – a spus ea – și să așteptăm dimineața.” „Cum o să facem? — a spus el; căci mi-au omorât calul.” „O să călărim amândoi pe calul meu”, a spus ea. Balais a încălecat, a așezat-o pe domnișoară în spatele lui, și s-au îndepărtat o bucată bună, până au dat de o poieniță aflată cam la o aruncătură de săgeată de un drum și au poposit acolo, vorbind despre una și despre alta; Balais i-a istorisit de ce îl urmărea pe cavaler și, când s-a făcut dimineață, și-a îmbrăcat armura, au încălecat amândoi și au pornit la drum, dar n-a văzut vreo urmă cum că ar fi trecut pe acolo cavalerul și, atunci, i-a spus domnișoarei: „Prietenă, ce să fac cu domnia voastră? Căci nu pot în niciun chip să mă opresc din ceea ce am pornit să fac.” „Domnule – a spus ea –, să ne urmăm drumul, până ce vom găsi un loc unde să pot rămâne, iar voi vă veți vedea mai departe de drum pe calul meu.”

Și, pornind ei mai departe, cum ați auzit, după scurtă vreme, au văzut venind spre ei un cavaler, care călărea cu un picior pe greabănul calului, dar, apropiindu-se, și-a băgat piciorul în scară și, dând pinteni calului, s-a năpustit asupra lui Balais și i-a dat o asemenea lovitură de lance în scut, încât l-a prăvălit la pământ cu domnișoară cu tot, și apoi a spus: „Prietenă, de domnia voastră îmi pare rău că ați căzut, dar vă voi duce eu într-un loc unde vă veți simți bine și mă veți ierta, pentru că omul ăsta nu merită să vă însoțească”. Balais s-a ridicat iute de jos și, dându-și seama că are de-a face chiar cu cavalerul pe care îl căuta, s-a acoperit cu scutul, a pus mâna pe spadă și a spus: „Domnule cavaler, mi-ați luat-o mult înainte, pentru că eu mi-am pierdut calul, dar așa să mă ajute Dumnezeu, dacă n-o să vă fac să plătiți ticăloșia din noaptea trecută”. „Cum – a spus cavalerul –, voi sunteți unul din cei care au râs de mine?” „Da, și vă voi face din nou de râs”; și s-a azvârlit asupra lui cu lancea în mână și l-a lovit atât de tare în scut, încât i l-a îndoit și i-a rupt lancea aproape de mâner. Cavalerul a pus mâna pe spadă și i-a dat o lovitură în coif de i-a pătruns spada cam de vreo două degete, dar Balais s-a întors spre el și l-a apucat de scut atât de tare, încât șaua s-a sucit sub el și cavalerul a căzut jos înaintea lui Balais; acesta s-a aruncat asupra lui și, scoțându-i coiful, i-a dat câteva lovituri strașnice peste față și în cap cu mânerul spadei, năucindu-l și, când a văzut că nu se mai apără defel, i-a luat spada și a izbit-o de mai multe ori de-un bolovan, până a făcut-o

bucăți; apoi și-a vârât spada în teacă, a luat armăsarul cavalerului, a așezat-o pe domnișoară pe calul ei și au pornit spre copacul de la răspântie; pe drum au dat peste două colibe ale unor femei ce trăiau în sihăstrie, ca niște sfinte, și s-au ospătat din sărăcia lor; femeile l-au binecuvântat pe Balais pentru că îi ucisese pe tâlharii care săvârșiseră multe fărădelegi prin ținutul acela. Apoi și-au urmat drumul până au ajuns la copacul de la răscruce, unde l-au găsit pe Amadis care tocmai sosise, și n-a trecut multă vreme că l-au zărit venind și pe don Galaor. Și toți împreună tare s-au mai bucurat că aventurile lor se sfârșiseră în aceeași vreme și au hotărât să mână în noaptea aceea într-un castel aflat în apropiere, al unui foarte cinstit cavaler, ce era tatăl domnișoarei adusă de Balais; și așa au și făcut; sosiți la castel, au fost foarte bine primiți și serviți cu tot ce le făcea trebuință, iar a doua zi dimineața, după ce au ascultat sfânta liturghie, și-au pus armurile, au încălecat și, lăsând-o pe domniță la castelul tatălui ei, au pornit pe drumul spre Vindilisora. Balais a vrut să-i dea calul său lui don Galaor, așa cum îi făgăduise, dar acesta n-a primit, atât pentru că Balais își pierduse calul lui ca să îl redobândească pe al lui Galaor, cât și pentru că Galaor însuși câștigase alt cal.

• CAPITOLUL XXIX •

Cum a adunat regele Lisuarte Sfatul
țării și ce s-a întâmplat cu acest prilej

Regele Lisuarte, foarte bucuros de veștile pe care piticul i le adusese despre Amadis și don Galaor, a hotărât ca, pentru când vor sosi aceștia, să adune Sfatul și acesta să fie cea mai strălucitoare adunare din câte Sfaturi s-au ținut, și la el să ia parte cel mai mare număr de cavaleri.

Într-o zi, regelui i s-a înfățișat Olivas, cu plângere împotriva ducelui de Bristoya, care îi ucisese un văr prin trădare. Regele, după ce s-a sfătuit cu cei mai pricepuți în astfel de treburi, a stabilit un soroc de o lună pentru duce ca să se înfățișeze și să răspundă învinuirilor prin luptă, iar dacă voiește, să mai aducă doi cavaleri să lupte alături de el, pentru că Olivas avea și el doi de partea lui, tot de neam ales și viteji, care puteau să îi apere cauza. O dată făcut acest lucru, regele a poruncit ca toți nobilii de seamă să fie înștiințați să se înfățișeze la curte de Sfânta Marie Mică pentru Sfatul țării; după cum le-a înștiințat și pe regină, cu toate doamnele și domnișoarele ei de neam mare. Astfel se adunaseră cu toții la palat, sporovăind veseli despre cele ce aveau să fie rânduite de Sfat, fără să știe și fără să gândească la soarta schimbătoare care, în asemenea momente, își întinde neîndurătoare capcanele, pentru a se face cunoscută în mintea oamenilor și a nu le îngădui tihna la care jinduiesc. Și așa s-a întâmplat că în palat a intrat o domniță străină, mândră foarte, însoțită de un cocon frumușel; de cum a descălecat, domnița a întrebat cine este regele, iar acesta i-a răspuns: „Eu sunt, domniță”. „Seniore – a spus ea –, după înfățișare păreți într-adevăr a fi rege, dar nu știu dacă și în inimă sunteți tot astfel”. „Domnișoară – a răspuns el –, înfățișarea mi-ați văzut-o acum, iar când mă veți pune la încercare în privința inimii, veți afla adevărul”. „Domnule – a spus domnișoara –, ați răspuns întocmai cum mi-am dorit și țineți minte ceea ce mi-ați spus în fața atâtor oameni de vază, pentru că vreau să vă pun la încercare, să văd cât de vitează vă e inima când va fi nevoie; am auzit că vreți să adunați Sfatul țării de Sfânta Marie Mică la

Londra și acolo, unde se vor afla mulți bărbați viteji, vreau să văd dacă sunteți așa cum se cuvine să fie, pe bună dreptate, stăpânul unui regat atât de mare și al unor cavaleri atât de vestiți”. „Domnișoară – a spus regele –, dat fiind că faptele ce-mi stau în putere sunt mai grăitoare decât vorbele, voi fi cu atât mai bucuros cu cât vor fi de față mai mulți bărbați curajoși”. „Seniore – a spus domnișoara –, dacă faptele vă sunt pe potriva vorbelor, mă socotesc foarte mulțumită și Dumnezeu să vă ocrotească”. „Mergeți cu Dumnezeu, domnișoară!”, a spus regele; și toți ceilalți cavaleri au salutat-o cu aceleași vorbe. Domnița a plecat de la palat, iar regele a rămas de vorbă cu unii dintre cavalerii săi, dar să știți că pe mulți îi apăsa făgăduiala făcută de rege, temându-se ca nu cumva tânăra aceea să-l vâre într-o mare primejdie, știut fiind că regele, era omul care n-ar fi șovăit, oricât de mare ar fi fost primejdia, ca să nu se facă de rușine; și cum era atât de iubit de supușii săi, aceștia ar fi vrut mai degrabă să treacă ei printr-o încercare grea și să pățească o rușine, decât să-l vadă suferind pe el; de aceea mulți n-au socotit că e bine ca un principe atât de mare să-și dea cuvântul atât de ușor unei femei străine, fără să cugete oleacă și fără să știe ce urmează să i se ceară, dar fiind obligat să-și țină promisiunea.

După ce curtenii sporovăiseră despre tot soiul de lucruri, pe când regina voia să se retragă în odăile ei, au intrat pe poartă trei cavaleri, dintre care doi în armură, iar al treilea, fără armură și neînarmat, înalt și bine legat, cu părul aproape coliliu, dar ținându-se bine și arătând chipeș pentru anii lui. Acesta ducea un sipet și, cum a întrebat de rege, a fost condus la el. Cavalerul a descălecat de pe armăsarul său și, îngenunchind în fața regelui, cu sipetul în mâini, a spus: „Dumnezeu să vă ocrotească, seniore, de vă veți ține cuvântul, căci sunteți principele ce a făcut cea mai frumoasă făgăduială din lume”. Regele a întrebat: „Despre ce făgăduială e vorba, ori ce vreți să-mi spuneți cu asta?” „Mi s-a spus – a răspuns cavalerul – că vreți să păstrați în cea mai mare noblețe și cinste ordinul cavaleresc și, cum sunt puțini principii ce se ostenesc întru acest lucru, fapta voastră se cere lăudată mai mult decât ale altora”. „Într-adevăr, cavalere – a spus regele –, această făgăduială o voi respecta câte zile voi mai avea de trăit”. „Să vă ajute Dumnezeu – a zis cavalerul; și, cum am auzit spunându-se că vreți să

adunați Sfatul la Londra, cu mulți bărbați de vază, iată, vă aduc un dar potrivit pentru un om ca voi și pentru o asemenea sărbătoare”. Și a deschis sipetul, scoțând dinăuntru o coroană de aur atât de meșteșugit lucrată, cu atâtea nestemate și mărgăritare, că toți s-au minunat când au văzut-o și, într-adevăr, părea făcută să fie purtată doar de un mare senior. Regele a privit coroana îndelung, desfătându-se la gândul că va fi a lui, iar cavalerul a spus: „Credeți-mă, domnule, este o asemenea lucrătură, că nimeni dintre toți meșterii ce lucrează aurul și nestematele n-ar ști să spună ce preț are”. „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus regele –, dacă nu gândesc la fel”. „Dar oricât de deosebită ar fi lucrătura și frumusețea ei – a continuat cavalerul –, coroana aceasta are o taină mult mai de preț, și anume că regele ce și-o pune pe cap se va bucura întotdeauna de sporită cinste, așa cum s-a întâmplat cu cel pentru care a fost făcută, până în ziua morții sale. De atunci încoace niciun rege nu și-a mai pus-o pe cap, iar dacă domnia voastră o dorește, v-o dăruiesc în schimbul capului meu, pe care sunt pe cale să mi-l pierd”. Regina, care se afla de față, a spus: „O asemenea podoabă, stăpâne, vi se potrivește cu adevărat, așa că dați-i în schimb cavalerului tot ce vă va cere”. „Iar domnia voastră, doamnă – a spus cavalerul –, ar trebui să cumpărați această frumoasă mantie pe care o am aici”. „Arătați-mi-o – a spus ea –, căci îmi va face mare plăcere să o văd.” Cavalerul a scos de îndată din sipet o pelerină, cea mai frumoasă și mai bogat lucrată din câte s-au văzut vreodată, care, în afară de nestemate și mărgăritare, avea înfățișate pe ea toate păsările și animalele de pe lume, de toți se uitau la ea ca la o minunăție. Regina a exclamat: „Pe Dumnezeul meu, prietene, se pare că acest vestmânt n-a fost făcut decât de mâna unui om ce poate orice”. „Doamnă – a spus cavalerul –, puteți fi convinsă, fără să greșiți, că această mantie a fost făcută de mâna și priceperea unui om, dar foarte greu s-ar putea găsi acum cineva care să facă alta asemănătoare”. Și a adăugat: „Și mai trebuie să vă spun că e mai potrivită pelerina aceasta pentru o femeie căsătorită decât pentru una fără bărbat, pentru că are darul ca, în ziua când este îmbrăcată, să alunge orice supărare între femeie și soțul ei”. „Dacă e adevărat – a spus regina –, nu poate fi cumpărată cu niciun preț”. „Nu puteți ști dacă e adevărat, câtă vreme nu aveți pelerina”, a spus cavalerul. Regina, care îl

iubea mult pe rege, cum își dorea să aibă acea mantie, pentru ca între ei să nu mai existe nicio supărare, a zis: „Cavalere, vă voi da pentru pelerină ceea ce îmi veți cere”. Iar regele a spus, la rândul său: „Cereți ce vă e pe plac pentru pelerină și coroană”. „Seniore – a răspuns cavalerul –, eu acum sunt tare încolțit de sorocul judecății celui ce mă ține prizonier și nu am răgaz să zăbovesc aici; și nici nu știu cât prețuiesc aceste lucruri, dar voi veni la Sfatul de la Londra; între timp, vă las coroana vouă și pelerina reginei, dacă îmi făgăduiți că îmi veți da pentru ele ceea ce vă voi cere, ori mi le veți înapoia după ce le veți fi pus la încercare virtuțile, și sunt încredințat că atunci mi le veți plăti încă mai bine decât acum”. „Cavalere, fiți sigur că vi se va da ceea ce doriți, ori vă vom înapoia pelerina și coroana”. Cavalerul a spus: „Domnilor cavaleri și doamnelor, ați auzit ce mi-a făgăduit regele și regina, și anume că îmi vor da coroana și mantia, sau ceea ce le voi cere.” „Am auzit cu toții”, au spus ei. După aceasta, cavalerul, luându-și rămas bun, a spus: „Rămâneți cu Dumnezeu, că eu plec spre cea mai cumplită temniță în care a zăcut vreodată un om”; câtă vreme rămăseseră acolo, unul dintre cei doi cavaleri în armură își scosese coiful, arătându-se a fi un tânăr foarte chipeș, dar celălalt n-a vrut să și-l scoată și, cu toate că stătuse cu capul nițel aplecat, părea atât de uriaș că nu se afla cavaler la curtea regelui care să nu fie mai mic de stat decât el măcar cu un picior. În cele din urmă, au plecat toți trei, iar pelerina și coroana au rămas în mâinile regelui.

• CAPITOLUL XXX •

Cum au sosit Amadis, Galaor și Balais la palatul regelui Lisuarte și ce li s-a mai întâmplat după aceea

După ce Amadis și Galaor împreună cu Balais au părăsit castelul acelei domnițe, au mers o bucată de vreme și au ajuns fără niciun necaz la curtea regelui Lisuarte, unde au fost primiți cu atâta cinstire și bucurie de rege, de regină și de toți curtenii, cum nu mai fuseseră primiți niciodată alți cavaleri, în vremurile acelea, indiferent de unde ar fi sosit; pe Galaor, pentru că nu-l mai văzuseră niciodată până atunci, dar auziseră de mărețele fapte de arme pe care le săvârșise, iar pe Amadis, pentru că după vestea morții sale ce le ajunsese la urechi nu credeau să-l mai vadă în viață și toți îl iubeau nespus. Și era atâta lume care voia să-i vadă, încât de-abia puteau merge pe drumuri ori intra în palat. Regele i-a condus pe toți trei într-o odaie unde a pus să li se scoată armurile și când lumea i-a văzut cât sunt de frumoși, de chipeși și de tineri a început să-l blesteme pe Arcalaus, care voise să-i ucidă pe cei doi frați. Socotind că nu se vor mai despărți unul de altul, regele a trimis un fecior să-i spună reginei să-i primească bine pe cei doi cavaleri, Amadis și Galaor, care veneau să o vadă. După care Agrajes, luându-i pe fiecare de câte un braț, bucuros cum nu se mai poate, i-a condus în odaia reginei, unde se aflau și don Galvanes și regele Arban de Norgales; când au intrat pe ușă și Amadis a văzut-o pe Oriana, doamna sa, inima i s-a înfiorat de nespusă bucurie, dar și ea era atât de bucuroasă, că oricine ar fi privit-o și-ar fi dat seama de asta foarte limpede, căci cu toate că Oriana primise mai multe vești despre el, tot mai avea o bănuială că n-ar fi fost în viață, așa că, văzându-l teafăr și vesel, amintindu-și de chinurile și durerile îndurate pentru el, a început să plângă fără voia ei; atunci, lăsând-o pe regină să o ia înainte, Oriana s-a oprit o clipă să-și șteargă ochii, dar n-a văzut-o nimeni, căci toți erau cu ochii țintă la cavaleri. Amadis a îngenuncheat în fața reginei și, luându-l pe Galaor de mână, a spus: „Doamnă, iată-l pe cavalerul pe care m-ați trimis să îl caut”. „Mult mă bucur”, a

spus ea și, ridicându-l de jos, l-a îmbrățișat pe Amadis și apoi pe Galaor. Regele i-a spus reginei: „Doamnă, vreau să împărțiți cu mine”. „Ce?”, a întrebat ea. „Dați-mi-l mie pe Galaor – a spus el –, de vreme ce Amadis e cavalerul vostru”. „Seniore – a spus ea –, ceea ce-mi cereți nu e puțin lucru, într-adevăr, căci niciodată nu s-au mai făcut asemenea daruri în Marea Britanie, dar așa e drept să fie, căci voi sunteți cel mai mare dintre toți regii câți au domnit aici”; apoi, adresându-i-se lui Galaor: „Prietene, ce credeți că trebuie să răspund la cererea regelui?” „Doamnă – a spus el –, eu socotesc că unui stăpân atât de mare trebuie să i se dea orice ar cere, dacă e cu putință, iar eu sunt gata să vă slujesc, orice îmi veți cere, numai să nu fie împotriva voinței fratelui și stăpânului meu Amadis, căci eu nu voi face niciodată decât ceea ce îmi va porunci el”. „Mult mă bucur – a spus regina – că ascultați de poruncile fratelui vostru, căci astfel mă voi bucura și de domnia voastră, așa cum mă bucur de dânsul, fiindcă este cavalerul meu”. Amadis a spus: „Domnule și frate, împliniți poruncile reginei; aceasta este rugămintea și dorința mea”. Atunci Galaor i-a spus reginei: „Doamnă, de vreme ce am primit îngăduința celui ce are atâta putere asupra mea, sunt la porunca voastră să faceți cu mine ceea ce doriți”. Ea l-a luat de mână și i-a spus regelui: „Seniore, iată, vi-l dau pe Galaor, așa cum mi-ați cerut, și vă rog să îl iubiți pe potriva marii lui bunătăți și vitejii și nu vă va părea rău”. „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus regele –, dar cred că greu ar fi să-l iubească cineva pe el sau pe cineva asemeni lui pe potriva vitejiei și bunătății sale”. La auzul acestor vorbe, Amadis a privit-o pe doamna sa și a oftat nesocotind ceea ce spune regele, căci gândea că iubirea lui pentru Oriana este mai mare decât vitejia lui și a tuturor bărbaților ce îmbracă armură.

Și așa cum ați auzit, Galaor a rămas vasalul regelui și n-a încetat să fie, în ciuda celor ce aveau să se petreacă mai târziu între rege și Amadis, așa cum o să vă istorisesc mai departe. Regele s-a așezat lângă regină și l-au chemat pe Galaor în fața lor, ca să vorbească cu el. Amadis a rămas cu Agrajes, vărul lui; Oriana, Mabilia și Olinda stăteau împreună, mai departe de celelalte doamne, pentru că erau de rang mai înalt și mai însemnate. Mabilia i-a spus lui Agrajes: „Domnule și frate, aduceți-l aici pe acest cavaler pe care l-am dorit atât de mult”. Cavalerii s-au apropiat de ele și, cum ea știa prea bine ce leac le

face trebuință inimilor lor pentru a se însănătoși, l-a așezat pe Amadis alături de Oriana, pe Agrajes lângă Olinda, iar ea, rămânând între cele două, a spus: „Acum mă aflu în mijlocul celor patru ființe pe care le iubesc cel mai mult pe lumea asta". Când Amadis s-a văzut lângă doamna sa, inima a prins să-i zvâcnească nebună, călăuzindu-i ochii spre ființa pe care o iubea cel mai mult pe lume și s-a apropiat mai mult de ea cu multă smerenie; ea, întinzând mâinile prin faldurile pelerinei, i-a apucat mâinile, strângându-le în semn de îmbrățișare, și i-a spus: „Prietene, ce chinuri și dureri m-a făcut să îndur acel trădător cu vestea morții voastre. Credeți-mă că nu s-a mai aflat vreodată o femeie în asemenea primejdie. Și, în mod sigur, domnule, aveam multă dreptate, căci nimeni n-ar fi suferit o pierdere mai mare decât mine pierzându-vă pe voi, pentru că, așa cum sunt mai iubită decât toate femeile, tot astfel soarta cea bună a vrut să fiu iubită de cel mai prețuit bărbat". Auzindu-se lăudat de doamna sa, Amadis și-a lăsat ochii în pământ și nici n-a mai îndrăznit să o privească; și i se părea atât de frumoasă, încât, cu simțurile tulburate, cuvintele i-au murit pe buze și n-a putut răspunde. Oriana, care avea ochii ațintiți asupra lui, și-a dat seama de starea în care se află și a spus: „Ah, prietene și seniore! Cum să nu vă iubesc mai mult decât orice pe lume, când toți cei ce vă cunosc vă iubesc și vă prețuiesc; e foarte firesc ca eu să vă iubesc și să vă prețuiesc, la rândul meu, mai mult decât o fac ei". Amadis, căruia îi mai trecuse tulburarea, i-a spus: „Doamnă, moartea mea dureroasă din fiecare zi, pricinuită de voi, ar trebui să o plângeți, căci cealaltă, de care ați pomenit mai înainte, dacă m-ar lua, aș avea parte de o mare mângâiere și de tihnă și dacă inima mea întristată nu ar fi întărită de marea dorință de a vă sluji, împotrivindu-se cu nespusă tărie multelor și amarnicelor lacrimi ce țâșnesc din ea, de mult m-aș fi topit și aș fi dispărut în ele, nu pentru că nu aș ști că dorințele sale lumești îi sunt pe deplin satisfăcute doar prin faptul că vă amintiți de ele, ci pentru că marea suferință a acestei inimi are nevoie de mai multă bunăvoință decât merită pentru a putea rezista; și dacă această bunăvoință nu se va face simțită curând, în scurtă vreme inima mea își va da crudul sfârșit".

Pe când rostea aceste vorbe, lui Amadis îi curgeau șiroaie de lacrimi pe obraz, fără să și le poată stăpâni în vreun fel, pentru că era atât de chinuit în clipele acelea încât, dacă acea iubire

adevărată, care îi aducea atâta suferință, nu avea să îl mângâie cu speranța ce se naște în asemenea împrejurări disperate în inimile celor înrobiți, n-ar fi fost de mirare ca, în prezența doamnei sale, sufletul să i se despartă de trup. „Ah, prietene! Pentru numele Domnului – a spus Oriana –, nu îmi vorbiți de moartea voastră, căci mi se oprește inima în loc, de vreme ce nu nădăjduiesc să mai trăiesc nici măcar un ceas în urma voastră și, dacă mă bucur de viață, o fac pentru că trăiți pe lumea asta. Cred, fără îndoială, tot ceea ce îmi spuneți, pentru că eu însămi sunt în aceeași stare ca domnia voastră și dacă suferința voastră pare mai mare decât a mea este pentru că, nutrind aceeași dragoste, dar neavând puterea ce vouă nu vă lipsește de a lupta pentru împlinirea dorințelor din inimile noastre, iubirea și suferința voastră vi se par mult mai mari decât ale mele. Dar, orice s-ar întâmpla, vă făgăduiesc că dacă soarta ori mintea mea nu ne va arăta drumul spre tihna noastră, slabele mele forțe îl vor găsi, căci mai mică mi se pare primejdia de a-mi pierde dragostea tatălui și a mamei mele și a altora, datorită nemăsuratei voastre iubiri, decât să trăim ca acum în veșnice chinuri și suferințe, născute din cruda dorință ce crește în noi zi de zi și ne copleșește”. Amadis, auzind acestea, a oftat din adâncul inimii și a vrut să spună ceva, dar n-a izbutit, iar ea, văzându-l parcă dus pe altă lume, l-a luat de mână și, lipindu-se de el, i-a spus: „Prietene și stăpâne, nu vă pierdeți cu firea, căci îmi voi ține făgăduiala; rămâneți la Sfatul pe care vrea să îl adune regele, tatăl meu, așa cum vă vor ruga regele și regina, știind că prin voi va dobândi și mai multă faimă și măreție”.

Tocmai atunci regina l-a chemat pe Amadis și l-a poftit să se așeze lângă don Galaor, iar doamnele și domnișoarele de onoare îi priveau pe amândoi, spunând: „La fel i-a plămădit Creatorul pe amândoi, făcându-i mai frumoși decât pe ceilalți cavaleri, mai buni și mai viteji”. Adevărul e că semănau așa de bine, încât cu greu îi puteai deosebi, doar că don Galaor era ceva mai alb la piele, pe când Amadis, cu părul blond și creț, era mai aprins la chip și nițel mai vânjos. Și au rămas ei de vorbă cu regina o vreme, până ce Oriana și Mabilia i-au făcut semn reginei să-l trimită pe don Galaor la ele; regina, luându-l de mână, i-a spus: „Domnițele acelea, pe care nu le cunoașteți, vă doresc; să știți că una este fiica mea, iar cealaltă vara voastră primară”. Galaor s-a îndreptat spre ele și, văzând marea

frumusețe a Orianei, s-a minunat, căci nu-și putea închipui că ar putea cineva să atingă această perfecțiune și a bănuit că marea vitejie a lui Amadis, fratele lui, și dorința de a rămâne aici mai mult decât în oricare loc, i se trag de la faptul că lui și nimănui altcuiva îi fusese hărăzit să iubească o ființă atât de deosebită pe lumea asta. Domnițele l-au salutat și l-au primit foarte bine, spunându-i: „Don Galaor, fiți binevenit!” „Aflați doamnelor, că n-aș fi venit la curte în următorii cinci ani, dacă nu m-ar fi adus cel ce îi supune pe toți cei ce îmbracă armură, prin forța armelor sau prin vorbe bune, căci nu se află muritor mai priceput ca el nici în mânuirea armelor, nici în folosirea vorbelor”. Oriana și-a înălțat ochii și, privindu-l pe Amadis, a oftat, iar Galaor, care o privea, și-a dat seama că bănuiala lui e mai adevărată decât credea înainte, nu din alte pricini, ci doar fiindcă socotea că așa e drept, ca fratele lui și nu un altul să fie cel iubit de această domniță. Pe când stăteau astfel de vorbă, a sosit și regele și a sporovăit vesel cu ei, făcând glume și râzând, pentru ca toți să se bucure de bucuria lui; apoi, luându-i cu el, au pătruns în marea sală, unde se aflau mulți nobili de vază și cavaleri prea vestiți, și, cum masa fusese așternută, s-au așezat să mănânce. Regele a poruncit ca Amadis, Galaor, Galvanes fără de Țară și Agrajes să fie așezați la o masă, fără să mai stea cu ei vreun alt cavaler și, așa cum s-au aflat împreună la acel ospăț, s-au aflat mai apoi în multe locuri, trecând prin primejdii mari și isprăvi de arme, căci strânsele legături de rudenie și iubirea ce-și purtau unul altuia îi legaseră mult și, cu toate că don Galvanes nu era rudă decât cu Agrajes, Amadis și Galaor nu i-au spus niciodată altfel decât unchi, iar el le-a spus întotdeauna nepoți, motiv pentru care cinstea și faima sa au crescut mult, așa cum se va povesti mai departe.

• CAPITOLUL XXXI •

Cum a adunat regele Lisuarte Sfatul țării în orașul Londra

Așa cum Dumnezeu, în bunătatea lui, a făcut din Lisuarte prinț dezmoștenit, rege al Marii Britanii, prin moartea fratelui său, regele Falangris, tot astfel, prin voia sa (căci datorită lui ne sunt îngăduite și date toate), nenumărați cavaleri și domnițe fiice de regi, și mulți alții de pe meleaguri străine, nobili de viță veche și de stirpe aleasă, veneau să-l slujească, nesocotindu-se niciunul mulțumit dacă nu era vasalul său; și pentru că asemenea lucruri, datorită slăbiciunii noastre aduc cu sine multă trufie și încă și mai mult nemulțumirea și nerecunoștința față de cel ce ni le dăruie, tot el i-a îngăduit soartei ca, hărăzindu-i clipe menite să-i întunece gloria prea luminoasă și tihna în care trăia sufletul său moleșit, să-l facă să-l slujească mai degrabă pe împărțitorul de daruri decât pofta netrebnică stârnită de avuții și să-l ajute cât mai mult pe drumul acesta, pedepsindu-l, însă, cu o groaznică și cumplită prăbușire, dacă ar fi urmat calea opusă. Vrând, deci, regele Lisuarte ca măreția regatului său să fie cunoscută întregii lumi, sfătuindu-se cu Amadis, Galaor și Agrajes și cu alți cavaleri de seamă de la curte, a poruncit, așa cum se gândise și spusese mai înainte, ca peste cinci zile toți marii nobili din regatul său să vină pentru Sfat la Londra, care, în vremea aceea, veghea ca o acvilă deasupra întregii creștinătăți, pentru ca acolo să se ia hotărâri însemnate privind ordinul cavalerilor, și anume, ca acesta să fie apărat și cinstit mai mult decât la orice curte regească ori împărătească; dar chiar la acest Sfat, unde regele cugeta că toți i se vor închina, aici l-au lovit primele vicleșuguri ale sorții, căci însăși viața lui și soarta regatului s-au aflat în cumpănă, acesta urmând să fie împărțit, așa cum vă vom povesti mai departe.

Regele Lisuarte a plecat de la Vindilisora însoțit de toți cavalerii săi, împreună cu regina, doamnele și domnișoarele ei, pentru Sfatul ce urma să se adune în orașul Londra. Era atât de multă lume, că nu puteai să-i numeri. Printre toți aceștia se aflau mulți cavaleri tineri cu armuri bogate și pline de găteli și

nenumărate fete de regi și alte domnițe de neam mare, cărora primii le făceau curte necontenit, astfel că în timpul drumului s-au organizat multe turniruri și serbări. Regele poruncise să se ia corturi și toate cele trebuincioase pentru a nu intra în nicio așezare și să poată face popasuri în luncile de pe malul râurilor și pârâiașelor aflate la tot pasul în ținutul acela. Așa că întreg drumul toți s-au bucurat de cea mai veselă și mai plăcută viață de până atunci, pentru ca nenorocirea, atât de cruntă și cumplită, ce avea să întunece această veselie, să fie simțită de sufletele lor cu mai mult zbucium și întristare.

Și astfel au ajuns la acel mare oraș, pe numele său Londra, unde au găsit atât de mulți oameni, încât ai fi zis că tot pământul s-a adunat acolo. Regele și regina cu toată suita s-au îndreptat spre palatele lor, unde au poruncit să fie găzduiți, de asemenea, Amadis, Galaor, Agrajes și don Galvanes, precum și alți câțiva dintre cei mai prețuiți cavaleri; ceilalți veniți au fost găzduiți în case foarte bune pe care slujbașii regelui le aleseseră mai dinainte. În noaptea aceea s-au odihnit cu toții și în următoarele două zile s-au desfătat cu baluri și jocuri organizate la palat și în afara acestuia, în oraș, la care Amadis și Galaor erau admirați de toți; și atâta lume se strângea să-i vadă când apăreau undeva, că toate străzile erau pline și, din pricina asta, de multe ori nici nu mai ieșeau din încăperile lor. La Sfatul acesta de care ați auzit a venit și un mare senior, mare mai degrabă ca avere și putere decât ca demnitate și virtuți, pe numele lui Barsinan, senior de Sansueña; acesta venise nu pentru că ar fi fost vasalul regelui Lisuarte, nici prieten ori cunoscut, ci pentru o pricină pe care o veți afla pe dată. Căci trebuie să știți că, pe când Barsinan acesta se afla în ținutul lui, a sosit la el Arcalaus Vrăjitorul, care i-a spus: „Barsinan, seniore, dacă ai vrea, eu aș da poruncă să fii rege fără prea multă trudă și osteneală”. „Ba – a spus Barsinan –, m-aș osteni și aș trudi cu multă plăcere chiar, de ar fi nevoie, pentru a putea ajunge rege”. „Ai răspuns ca un om înțelept – a spus Arcalaus – și eu te voi face rege dacă îmi dai crezare și te legi să-mi dai slujba de mare majordom și să o păstrez cât timp vei fi tu în viață”. „Voi face acest legământ cu multă plăcere – a zis Barsinan. Dar, grăiți-mi, cum se poate împlini ceea ce mi-ați spus?” „O să vă spun – a zis Arcalaus. Mergeți la primul Sfat pe care îl va ține regele Lisuarte și luați cu voi cât mai mulți cavaleri, iar eu voi

face astfel încât să pun mâna pe rege și să nu-i poată veni în ajutor niciunul dintre ai săi; tot în ziua aceea voi pune mâna pe fiica lui, Oriana, și o să v-o dau de nevastă; iar după cinci zile am să trimit la curte capul regelui. Atunci veți cere să luați voi coroana și, cum el va fi mort, iar fiica lui, moștenitoarea de drept a regatului, se va afla în puterea voastră, nimeni nu se va putea opune". „Dacă veți împlini făgăduința asta – a spus Barsinan –, fiți sigur că voi face din voi omul cel mai bogat și mai puternic din câți se vor afla alături de mine". „Voi face tot ce am spus", a răspuns Arcalaus.

Din pricina asta, cum ați auzit, venise la Sfat marele senior din Sansueña, Barsinan. Regele i-a ieșit în întâmpinare cu o suită numeroasă, crezând că venise cu gânduri bune și curate, și a poruncit să fie găzduit cu toată suita lui și să li se dea orice le-ar fi făcut trebuință; dar trebuie să vă spun că, văzând Barsinan atâția cavaleri și știind cât de mult și cu câtă credință îl iubeau aceștia pe regele Lisuarte, tare s-a mai căit că pornise să săvârșească asemenea faptă, zicându-și că pe un asemenea om nu îl poate lovi nicio nenorocire. Dar acum, că tot intrase în horă, s-a hotărât să aștepte sfârșitul întâmplărilor, căci adesea ceea ce pare cu neputință, fără vreun sfat înțelept anume, devine mult mai repede cu putință decât ceea ce pare posibil. Așa că i-a spus regelui: „Maiestate, am auzit că adunați marele Sfat și am venit să vă aduc salutul meu, căci eu nu am pământuri de la domnia voastră ci de la Dumnezeu, care le-a dăruit strămoșilor mei și mie". „Prietene – i-a răspuns regele –, vă mulțumesc mult și vă voi răsplăti așa cum se cuvine și cum îmi va sta în puteri, căci, într-adevăr, sunt foarte bucuros că întâlnesc un bărbat atât de nobil ca domnia voastră și, cu toate că în jurul meu se află mulți oameni de neam mare, sunt fericit să primesc salutul vostru, mai degrabă decât pe al celorlalți, fiind convins că dorința care v-a îndemnat să vă părăsiți țara ca să mă vizitați, vă va face să-mi dați sfaturi bune întru cinstea și folosul meu". „De aceasta puteți fi sigur – a spus Barsinan –, căci atât cât mă voi pricepe vă voi sfătui, potrivit gândului și dorinței ce m-au făcut să vin aici". Și spunea adevărul, dar regele Lisuarte, care se gândea la altceva, i-a mulțumit. După aceasta, a poruncit să se ridice corturi pentru el și pentru regină pe un câmp întins în afara orașului și l-a poftit pe Barsinan să locuiască în palatul său, sfătuindu-se cu el despre multe lucruri

pe care se gândise să le hotărască cu prilejul Sfatului, mai cu seamă despre cele privitoare la ordinul cavaleresc, și i-a lăudat pe toți cavalerii săi pentru marile lor virtuți, dar, mai ales, îi proslăvea pe Amadis și pe don Galaor, fratele său, ca fiind amândoi cei mai viteji cavaleri din câți se aflau pe pământ la vremea aceea; apoi, lăsându-l pe Barsinan în palat, a plecat spre corturile sale, unde regina sosise deja; de asemenea, regele a mai poruncit să fie vestiți toți gentilomii săi să i se înfățișeze a doua zi, căci voia să le spună pentru ce îi adunase. Barsinan și oamenii lui au fost îndestulați cu toate câte le făceau trebuință, dar să știți că în noaptea aceea n-a dormit liniștit, gândindu-se la marea nebunie pe care o săvârșise, socotind că pe un bărbat atât de viteaz cum este regele, bucurându-se de atâta putere, nu-l pot doborî nici știința lui Arcalaus, nici puterile adunate din întreaga lume. A doua zi dimineața, regele și-a îmbrăcat straiele regești, așa cum se cuvenea într-o asemenea zi, și a poruncit să fie adusă coroana lăsată de cavaler, iar reginei să i se spună să îmbrace pelerina. Regina a deschis sipetul unde acele lucruri se aflau sub cheie, cheia fiind tot timpul la ea și, găsind sipetul gol, tare s-a mai minunat și a început să-și facă cruce și a trimis să fie înștiințat regele; acesta, aflând vestea, tare s-a mai necăjit, dar n-a lăsat să se vadă nimic, nici măcar să se bănuiască ceva, și, ducându-se la regină, a luat-o deoparte și i-a spus: „Doamnă, cum ați păzit atât de prost un lucru ce ne era atât de bine venit acum?” „Domnule – a răspuns ea –, nu știu ce să mai spun, decât că sipetul era încuiat și cheia am avut-o eu, fără s-o încredințez nimănui; dar să știți că în noaptea trecută parcă se făcea că a venit la mine o domnișoară, rugându-mă să-i arăt sipetul, iar eu, în vis, i l-am arătat; ea mi-a cerut cheia, eu i-am dat-o, ea a descuiat sipetul și a scos din el pelerina și coroana; apoi, încuindu-l din nou, a pus cheia la locul unde se afla mai înainte și punându-și pelerina și coroana pe cap, părându-i-se că o privesc cu mare plăcere, mi-a spus: «Cei care vor avea pelerina și coroana vor domni, mai înainte de a trece cinci zile, în țara puternicului senior care acum se trudește să-și apere hotarele și se pregătește să cucerească pământuri străine»; iar eu am întrebat-o: «Cine este acesta?»; și ea mi-a răspuns: «Când va sosi vremea, veți afla, așa cum am spus»; și a dispărut din fața mea cu coroana și pelerina. Dar, credeți-mă, nu-mi pot da

seama dacă totul s-a întâmplat în vis sau aievea.” Regele s-a minunat foarte și a spus: „Să nu ne mai gândim la asta și să nu mai povestiți nimănui întâmplarea”; și, ieșind amândoi din cortul reginei, au intrat în celălalt, însoțiți de atâția cavaleri, doamne și domnișoare, de era mai mare minunea nu alta pentru oricine privea; regele s-a așezat pe un tron foarte frumos și regina pe un altul, ceva mai scund, amândouă aflate pe o estradă acoperită cu pânză țesută din fir de aur; de partea regelui s-au rânduit cavalerii, iar de partea reginei, doamnele și domnișoarele sale; cel mai aproape de rege se aflau cei patru cavaleri pe care acesta îi prețuia cel mai mult: Amadis, Galaor, Agrajes și Galvanes fără de Țară, iar în spatele lor se aflau Arban, regele din Norgales, în armură și cu spada în mână, și două sute de cavaleri înarmați. Și cum stăteau ei toți așa tăcuți, că niciunul nu vorbea, s-a ridicat de jos o doamnă frumoasă și cu straie bogate și, o dată cu ea, o duzină de doamne și domnițe toate gătite la fel, căci doamnele de neam mare și nobilii au acest obicei de a-i îmbrăca pe cei ce îi însoțesc în asemenea împrejurări la fel de frumos ca pe ei înșiși. Frumoasa doamnă, deci, s-a înfățișat regelui și reginei cu însoțitoarele sale și a spus: „Seniori, ascultați-mă, vă rog, căci am venit să-mi țin făgăduiala față de cavalerul ce se află acolo”; și, arătând cu mâna spre Amadis, și-a început istoria: „Multă vreme am fost cerută de soție de Angriote de Estravaus, aici de față”; și povestit toate câte se petrecuseră cu ei și din ce pricină l-a pus să păzească Valea Pinilor; „Dar s-a întâmplat – a continuat ea – ca un cavaler, pe nume Amadis, să-l facă să părăsească această vale prin forța armelor și se spune că, legând ei apoi prietenie, Amadis i-a făgăduit că își va folosi toată puterea pentru ca eu să-i fiu soție lui Angriote; eu am pus cât mai multe străji la castel, gândind că astfel nu va putea intra aici un cavaler străin”; și a povestit felul cum rânduise paza, așa cum v-am spus mai înainte, și a adăugat: „Domnule, toate strădaniile mele, de care v-am vorbit, au fost însă nimicite de acest cavaler ce se află la picioarele voastre (asta spunea despre Amadis, neștiind cine este) și care, de cum a pătruns în castel, mi-a făgăduit de bunăvoie că îl va scăpa pe Amadis de legământul pe care îl făcuse, cum că îl va ajuta pe Angriote, fie prin puterea armelor, fie prin alt mijloc. După ce a făgăduit acest lucru, acest cavaler s-a luptat cu un unchi al meu, aici de față”; și a istorisit

pricina luptei și cum s-a petrecut totul și, atunci, mulți și-au îndreptat privirile spre Gasinan, pe care mai înainte nu îl luaseră în seamă, auzind că îndrăznise să se lupte cu Amadis; apoi, doamna a povestit sfârșitul înfruntării și cum unchiul ei, învins, era cât pe ce să-și piardă viața, și cum ea îl rugase pe cavaler să-i dăruiască viața unchiului ei, încheind astfel: „Domnilor, cavalerul nu l-a ucis în urma rugăminții mele, cu condiția ca eu să mă înfățișez la primul Sfat ce se va aduna și să-i îndeplinesc rugămintea pe care mi-o va face și iată-mă aici, la acest Sfat, cel dintâi ce are loc, ca să-mi țin făgăduiala, cerându-i, în fața voastră, să-și respecte făgăduiala, iar eu voi îndeplini ceea ce îmi va cere, dacă îmi stă în putere”. Atunci, Amadis s-a ridicat și a spus: „Seniore, doamna a spus adevărul cu privire la făgăduielile făcute, și lucrurile s-au petrecut într-adevăr așa; mă învoiesc în fața voastră să-l scap pe Amadis de făgăduiala făcută lui Angriote, iar ea să-mi îndeplinească rugămintea, așa cum s-a legat”. Doamna s-a arătat foarte mulțumită și a spus: „Cereți-mi, dară, ceea ce doriți”. Amadis a spus: „Ceea ce vă cer este să vă căsătoriți cu Angriote și să îl iubiți, așa cum vă iubește el”. „Sfântă Fecioară! Apără-mă! – a spus ea. Ce vorbe sunt acestea?” „Buna mea doamnă – a spus Amadis –, vă cer să vă căsătoriți cu un bărbat ce trebuie să-și ia de soție o doamnă frumoasă și de neam mare, cum sunteți domnia voastră”. „Vai, cavalere! – a spus ea. Așa vă țineți făgăduiala?” „V-am făgăduit că vă voi cere un lucru care să nu vă știrbească onoarea – a spus el; și dacă am promis că îl voi scăpa pe Amadis de făgăduiala făcută lui Angriote, asta fac acum, căci eu sunt Amadis și îmi respect făgăduiala atât față de voi cât și față de el”. Doamna a rămas tare uimită și l-a întrebat pe rege: „Seniore, e adevărat că acest viteaz cavaler este Amadis?” „Întru totul adevărat”, a răspuns regele. „Ah, nefericita de mine! – a exclamat ea. Cum m-am mai lăsat înșelată! Acum îmi dau seama că nici cu ajutorul minții, nici cu vicleșuguri, omul nu poate fugi de voința lui Dumnezeu; cât m-am zbătut eu să fiu departe de Angriote, nu pentru că nu mi-ar fi pe plac, ori pentru că n-aș fi știut că pentru marele lui curaj merită să-mi fie stăpân, ci pentru că socoteam să trăiesc în cinste și libertate, nelegată de nimeni; și, cu cât m-am trudit să fiu mai departe de el, cu atât mă văd acum mai aproape”. Regele, atunci, a spus: „Așa să mă ajute Dumnezeu, prietenă, dacă n-ar trebui să vă

bucure această întâmplare, căci voi sunteți frumoasă și de neam mare, iar el este cavaler, tânăr și chipeș, și dacă domnia voastră sunteți bogată și aveți averi multe, el e bogat în vitejie și virtute, în faptele lui de arme cât și în felul de a se purta, așa cum trebuie să fie un cavaler, și de aceea socotesc că e foarte potrivită căsătoria voastră cu el, după cum cred că toți câți se află aici la curte gândesc la fel”. Doamna a spus: „Dar voi, doamnă, regina mea, pe care Dumnezeu a făcut-o una dintre cele mai bune și înțelepte femei din lume, ce spuneți?” „Spun – a răspuns ea – că pe cât este de lăudat și prețuit Angriote de către alții la fel de buni, merită să fie seniorul unui ținut întins și să fie iubit de orice femeie pe care o iubește”. Amadis i-a spus: „Buna mea doamnă, să nu credeți că i-am făgăduit aceasta lui Angriote din întâmplare ori din prietenie, căci, de ar fi așa, ar trebui să fiu vestit mai mult ca nebun și ușuratic decât ca un om cu virtute; cunoscând însă marea lui vitejie în luptă, ce era să mă coste foarte scump, și marea prietenie și dragoste pe care le nutrește pentru voi, am socotit că e drept, și nu numai eu, ci toți cei cu judecata întreagă, să încercăm, lui să-i potolim patima, iar pe voi să vă facem să îl cunoașteți cu-adevărat”. „De bună seamă, domnule – a spus ea –, sunteți atât de cinstit, încât sunt convinsă că nu spuneți decât adevărul în fața atâtor nobili de vază și, de vreme ce voi îl socotiți un om atât de bun, iar regele și regina, stăpânii mei, de asemenea, prea nebună aș fi să nu îl îndrăgesc, deși făgăduisem să nu fac asta; dar cum nu pot să plec de aici, iată-mă, și facă-se voia voastră”. Amadis a luat-o de mână și, chemându-l pe Angriote, i-a spus de față cu cincisprezece cavaleri din neamul lui, care îl însoțiseră: „Prietene, v-am făgăduit că vă voi ajuta să vă dobândiți iubita; spuneți-mi dacă ea este”. „Ea este doamna mea – a spus Angriote – și eu îi aparțin”. „Atunci, luați-o – a spus Amadis –, cu legământ că vă veți căsători și o veți iubi mai mult decât pe toate celelalte femei de pe lumea asta”. „Desigur, domnule – a spus Angriote –, și de asta să fiți pe deplin încredințat”. Regele i-a poruncit episcopului de Salerno să îi conducă la capelă și să le dea binecuvântarea Sfintei biserici; și astfel, Angriote și doamna lui, împreună cu episcopul și cu toți cei din neamurile lor, au pornit spre oraș, unde a avut loc căsătoria lor cu mare ighemonicon; și putem spune că nu oamenii, ci Dumnezeu a făcut-o, văzând marea cumpătare de care a dat dovadă

Angriote când doamna s-a aflat în puterea lui și totuși n-a făcut lucrul pe care îl dorea cel mai mult pe lume, împotriva dorinței ei; ba mai mult, primejduindu-și viața, la porunca ei, ar fi putut să-și piardă viața în lupta cu Amadis, căci a dorit ca acea rezistență pe care rațiunea o opunea unor dorințe neînfrânate să nu fie lipsită de acea comoară pe care o merita și pe care el o dorea atât de mult.

• CAPITOLUL XXXII •

Cum regele Lisuarte, după ce s-a adunat Sfatul țării, a vrut să afle părerea cavalerilor despre ceea ce avea de hotărât

Regele a rămas să stea de vorbă cu gentilomii săi și le-a spus: „Prieteni, așa cum Dumnezeu m-a făcut să fiu mai bogat și mai avut în pământuri și oameni decât toți vecinii mei, tot astfel se cuvine ca, întru slujirea lui, eu să înfăptuiesc lucruri mai bune și mai de laudă decât oricare dintre ei, și vreau să îmi spuneți tot ceea ce socotiți cu mințile voastre că ar putea să ne aducă vouă și mie mai multă cinstire; și vă făgăduiesc că așa voi face, cum îmi veți spune”. Barsinan, seniorul de Sansueña, care lua parte la sfat, a spus: „Ei bine, domnilor, ați auzit ce v-a cerut regele. Eu socotesc că ar fi bine, dacă binevoiește și domnia sa, să vă lase singuri, să cugetați asupra a ceea ce vă cere, căci astfel, gândurile vă vor fi călăuzite fără stânjenire, și apoi, el va alege, dintre toate sfaturile, pe cele ce i se vor părea mai potrivite”. Regele a spus că a grăit înțelept și, rugându-l pe el să rămână acolo, s-a retras în alt cort, iar cavalerii au rămas unde se aflau. Atunci Serolis Flamandul, care, pe atunci era conte de Clara, a spus: „Domnilor, este cunoscut și știut că regele face foarte mult în privința celor despre care ne-a poruncit să ne dăm părerea, întru păstrarea și slăvirea măreției și cinstei sale. Oamenii nu pot fi puternici în lumea aceasta decât dacă au în slujba lor oameni de vază ori dacă stăpânesc mari bogății, dar cum bogățiile slujesc pentru a-i găsi și a-i plăti pe oameni, căci acesta e, dintre toate cele trecătoare, cel mai bun mijloc în care trebuie cheltuiți, se dovedește că totul este legat de oamenii cu care ne înconjurăm, acesta fiind lucrul cel mai de seamă, căci, în felul acesta, regii și marii seniori nu numai că sunt ocrotiți și apărați, dar supun și stăpânesc și avuțiile celorlalți ca pe propriile lor bunuri și, de aceea, nobililor domni, eu gândesc să-i dăm stăpânului nostru următorul sfat și nu altul, și anume, să pună să fie căutați în tot locul cavalerii cei mai viteji, pe care să-i răsplătească cu dărnicie din averea sa, iubindu-i și cinstindu-i,

și astfel, străinii de pe alte meleaguri vor veni să-l slujească în speranța că truda lor va fi răsplătită după merit; și vă veți aminti, de vă veți scormoni memoria, că niciun senior până astăzi nu a fost mare și puternic, dacă nu a căutat să se înconjoare de cavaleri vestiți cu care, cheltuindu-și bogățiile, a dobândit de la alții bogății încă mai mari”. N-a fost niciun cavaler în Sfat care să nu socotească înțelept ceea ce spusese contele și toți au fost de acord cu el.

Barsinan, seniorul de Sansueña, văzând că toți sunt de aceeași părere, și-a simțit inima grea, pentru că, în felul acesta, tare anevoie se puteau împlini gândurile lui, și a zis: „Credeți-mă, niciodată n-am văzut atâția nobili de vază să încuviințeze atât de nebunește niște vorbe; și am să vă spun de ce. Dacă stăpânul vostru va face ceea ce spune contele de Clara, mai înainte de a trece doi ani, în țara voastră se vor afla atâția cavaleri străini încât, nu numai că regele va trebui să le dea ceea ce vi se cuvine vouă, dar, vrând să le facă pe plac și să-i mulțumească, așa cum, în mod firesc, facem cu prietenii noi, voi veți fi uitați și prețuiți mult mai puțin, așa că gândiți-vă bine și judecați mai înțelept ceea ce trebuie să-l sfătuiți, căci pe mine nu mă interesează decât să fiu bine plătit și mulțumit; dar, de vreme ce mă aflu aici, aș vrea ca sfatul meu să vă fie de folos”. Câțiva dintre cei de față, pizmoși și lacomi, au găsit sfatul bun, așa că iute s-au ivit neînțelegerile și au hotărât să îl cheme pe rege, ca acesta, cu marea lui înțelepciune, să aleagă sfatul cel mai bun.

O dată sosit regele, după ce a ascultat fiecare sfat și deosebirea dintre ele i-a fost limpede, și-a dat seama de pricină și a spus: „Regii nu sunt mari numai pentru multele lor bogății, ci și datorită celor mulți de care au grijă, căci, altminteri, cu un singur om, ce s-ar face? Din nefericire, fără una și fără alta, cum ar mai putea să-și cârmuiască țara? Și puteți înțelege ușor: bogățiile cele multe sunt destul de puternice ca să îi scape de griji? Bineînțeles că nu, dacă nu sunt cheltuite așa cum trebuie; așa că putem socoti că mintea și strădania oamenilor sunt adevărate comori. Vreți să știți de ce? Priviți ce au făcut marele Alexandru, puternicul Iuliu Cezar și trufașul Hanibal și mulți alții pe care i-aș putea aminti acum, ce, având o fire generoasă, bani mulți și prețuindu-și foarte cavalerii, au împărțit acestora lumea, după meritul fiecăruia, și dacă unii dintre acești mari stăpânitori

au fost mai mult sau mai puțin merituoși, putem crede că cei mai mulți au fost foarte merituoși căci au fost slujiți și ascultați de către cei mai mulți dintre supușii lor cu multă credință; așa că, bunii mei prieteni, nu numai că socotesc un lucru bun să caut și să am cavaleri viteji, dar vă cer și vouă să mi-i aflați cu multă grijă și să-i aduceți aici, căci cu cât voi fi mai slăvit și mai temut de străini, mai slăviți și mai apărați veți fi și voi, iar dacă mai există vreo virtute în mine, niciodată nu îi voi uita pe cei vechi pentru cei noi; așa că, pe loc să mi-i numiți pe toți câți îi cunoașteți a fi cei mai curajoși dintre cei ce au sosit acum la curte, pentru a-i face să rămână în tovărășia noastră mai degrabă decât să ne părăsească."

Ceea ce s-a făcut de îndată și regele, după ce i-a însemnat pe o listă, a poruncit să fie poftiți în cortul lui, după ce va fi mâncat, și acolo i-a rugat să primească să facă parte din suita lui și să nu plece de la curte fără porunca lui, făgăduindu-le că îi va iubi și îi va acoperi cu multă glorie și cu daruri și, astfel, ei îi vor păzi țara, iar el va avea grijă de ei în toate cele. Toți câți erau de față s-au învoit, în afară de Amadis care, fiind cavalerul reginei, a putut refuza. După aceasta, regina le-a cerut îngăduința de a le spune câteva vorbe. Toți cavalerii s-au apropiat și au făcut liniște ca să audă ce avea să spună. Ea s-a adresat regelui, zicând: „Seniore, pentru că i-ați slăvit și cinstit atât de mult pe cavalerii voștri, înțelept ar fi să fac la fel cu doamnele și domnișoarele mele și, în numele lor, pe toate doamnele, în general, de peste tot și oriunde s-ar afla, și de aceea vă cer vouă și acestor gentilomi să-mi făgăduiți ceva, așa cum se obișnuiește la asemenea serbări, să se ceară și să se făgăduiască lucruri frumoase". Regele i-a privit pe cavaleri și a spus: „Prieteni, ce facem cu rugămintea reginei?" „Să i se dea tot ceea ce va cere", au răspuns ei. „Cine ar face alta – a spus don Galaor –, decât să slujească pe o doamnă atât de bună?" „Dacă asta vă e dorința – a spus regele –, îi vom da ceea ce dorește, chiar de va fi greu să ne ținem făgăduiala". „Așa să fie", au încuviințat cu toții. Auzind aceasta, regina a spus: „Ceea ce vă cer în dar este ca întotdeauna să le păziți și să le apărați pe doamne și pe domnișoare de orice nedreptate ori ticăloșie. Și, de asemenea, dacă se întâmplă ca o doamnă sau domnișoară să îi fi făgăduit ceva unui bărbat, iar acesta, la rândul lui, să îi fi făgăduit ei ceva, femeia să vă poată obliga să

vă țineți făgăduința, căci este mai slabă și are mai multă nevoie de ajutor; și astfel, doamnele și domnișoarele vor fi mai ocrotite și mai păzite când vor străbate drumurile, iar bărbații mârșavi și cruzi nu vor mai îndrăzni să le siluiască nici să le aducă jigniri, știind că au asemenea apărători de partea lor”. Auzind acestea, regele s-a arătat foarte mulțumit de darul cerut de regină, ca și toți cavalerii câți se aflau de față; regele a poruncit ca toți să îndeplinească dorința reginei, și astfel, multă, multă vreme, în Marea Britanie n-a fost cavaler, urmaș al celor de atunci, să încalce această dorință, iar cum a fost încălcată nu vă istorisim, pentru că aceasta nu își află locul aici.

• CAPITOLUL XXXIII •

Cum, pe când regele Lisuarte era plin de veselie, i s-a înfățișat o domniță în straie cernite să îi ceară îndurare și cum regele i-a făgăduit că o va ocroti

Pe când regele se afla în tovărășia cavalerilor, plin de veselie, cum ați auzit, soarta, vrând să-și înceapă lucrarea prin care să pună capăt acelor zile de sărbătoare, a făcut să-i pășească pragul o domniță foarte frumoasă, în straie cernite care, îngenunchind în fața regelui, i-a spus: „Stăpâne, toți sunt veseli, numai eu mă frământ și sunt mâhnită și numai voi mă puteți scăpa”. „Prietenă – a spus regele –, ce vă frământă?” „Seniore – a spus ea –, tatăl și unchiul meu se află în temnița unei doamne, care nu îi va elibera până ce nu îi voi aduce doi cavaleri la fel de viteji în luptă ca unul pe care ai mei l-au ucis”. „Dar de ce l-au ucis?”, a întrebat regele. „Pentru că se tot lăuda – a răspuns ea – că se va lupta el singur cu ei doi; și era atât de plin de el și de trufaș și atâta a stăruit, încât, împinși de la spate de prea multă rușine, au fost nevoiți să se lupte cu el și, cum ei au fost învingători, cavalerul a fost ucis: asta s-a întâmplat în fața castelului doamnei Galdenda. Aceasta, fiind stăpâna castelului, a poruncit pe loc ca tatăl și unchiul meu să fie întemnițați, jurând că nu le va da drumul, pentru că îl uciseseră pe acel cavaler ce urma să lupte pentru ea într-o înfruntare. Tatăl meu i-a spus: «Doamnă, nu ne azvârliți în temniță pe mine și pe fratele meu din această pricină, căci mă voi înfățișa eu să lupt pentru voi». «Mă îndoiesc – a răspuns ea – că domnia voastră sunteți bărbatul potrivit pentru a fi sigură că va învinge cauza mea și să știți că nu veți ieși de aici până nu îmi veți aduce doi cavaleri și fiecare din ei să fie la fel de viteaz și de încercat în luptă ca cel pe care l-ați ucis, pentru ca astfel să îndreptați răul pricinuit de moartea lui».” „Știți cumva – a întrebat regele – unde vrea castelana să aibă loc această luptă?” „Seniore – a răspuns ea –, asta nu știu, dar știu că tata și unchiul meu zac în temniță, împotriva oricărei dreptăți, și prietenii nu îi pot ajuta”; și a început să plângă vărsând lacrimi șiroaie, iar regele, cum

era tare milos, s-a întristat foarte de durerea ei și a întrebat-o: „Spuneți-mi, departe de noi sunt întemnițați cavalerii aceia?” „Cale de cinci zile dus și-ntors”, a răspuns domnișoara. „Atunci, alegeți doi cavaleri de aici, care vă sunt pe plac, și vă vor însoți.” „Seniore – a spus ea –, eu sunt de pe meleaguri străine și nu cunosc pe niciunul și, dacă îmi îngăduiți, aș ruga-o pe regină, stăpâna mea, să mă sfătuiască”. „Dumnezeu să vă ajute”, a răspuns el. Domnișoara s-a dus la regină și i-a povestit necazul ei, așa cum i-l spusese și regelui și, la sfârșit, a adăugat că regele îi dă doi cavaleri să o însoțească și că o roagă să binevoiască, în numele credinței datorate lui Dumnezeu și regelui, să-i aleagă ea pe cei ce ar putea cât mai bine s-o scape de această nenorocire. „Ah, domnișoară – a spus regina –, m-ați rugat atât de frumos, încât sunt nevoită s-o fac, dar tare mă doare că trebuie să-i îndepărtez de aici”. După care a poruncit să fie chemați Amadis și Galaor și, când aceștia i s-au înfățișat, regina i-a spus domnișoarei: „Acesta este cavalerul meu, iar celălalt al regelui, și sunt cei mai viteji din câți știu că se află nu numai aici, ci oriunde”. Domnișoara a întrebat cum se numesc și regina i-a răspuns: „Acesta se numește Amadis, iar celălalt, Galaor”. „Cum – a întrebat domnișoara –, voi sunteți prea viteazul cavaler fără pereche printre toți ceilalți? Mulțumesc lui Dumnezeu, că dorința îmi va fi împlinită de îndată ce veți sosi acolo împreună cu fratele vostru”. Și apoi, adresându-se reginei: „Doamnă, vă rog, în numele Domnului, să le cereți să plece cu mine”. Regina i-a rugat, încredințându-le-o pe acea domnișoară. Amadis a privit spre doamna sa, Oriana, să vadă dacă încuviințează acea plecare, iar ea, fiindu-i milă de acea domniță, a lăsat să-i cadă mănușa din mână, în semn de încuviințare, căci așa se înțeleseseră între ei; Amadis, văzând semnul Orianei, i-a spus reginei că îi îndeplinește porunca bucuros. Ea i-a rugat să se întoarcă pe cât de iute le va fi cu putință, poruncindu-le să nu zăbovească pe drumul de înapoiere pentru nicio altă pricină.

Amadis s-a apropiat de Mabilia, care stătea de vorbă cu Oriana, ca și cum ar fi vrut să-și ia rămas bun, și Oriana i-a spus: „Prietene, pe Dumnezeu mă jur că tare mă apasă faptul că am încuviințat să plecați, căci inima mea e cuprinsă de o mare neliniște. Deie Domnul ca totul să fie bine”. „Doamnă – a spus Amadis –, fie ca cel ce v-a dat atâta frumusețe să vă dea întotdeauna numai bucurii, căci eu, oriunde m-aș afla, vă aparțin

pentru a vă sluji”. „Prietene și seniore – a răspuns ea –, de vreme ce nu poate fi altfel, mergeți cu Dumnezeu și el să vă apere și să vă facă să-i învingeți pe toți cavalerii din lume.”

După aceasta, cei doi au plecat să-și îmbrace armurile; apoi, luându-și rămas bun de la rege și de la prietenii lor, au pornit la drum împreună cu domnișoara în straie cernite. Și-au mers ei așa călăuziți de tânăra domniță, până ce a trecut de amiază, când au pătruns într-o pădure căreia i se spunea Pădurea Blestemată, pentru că niciodată nu intrase în ea vreun cavaler rătăcitor căruia să-i meargă bine ori să aibă noroc; și nici cei doi cavaleri ai noștri n-au trecut prin ea fără să li se întâmple un mare necaz; după ce s-au ospătat ei din merindele aduse de scutieri, și-au văzut mai departe de drum până la căderea nopții, când s-a ivit luna plină. Domnișoara se grăbea foarte și ar fi vrut să meargă tot timpul. Amadis i-a spus: „Domnișoară, nu vreți să ne odihnim puțin?” „Ba da – a răspuns ea –, dar o vom face mai departe, unde vom găsi niște corturi cu oameni pe care vă veți bucura să-i cunoașteți; așa că, urmați-vă drumul, iar eu o voi lua înainte, ca să rânduiesc popasul nostru”. Domnișoara a plecat, dar dânșii au mers ceva mai încet pe urmele ei, dar n-au înaintat mult și au văzut două corturi alături de drum, unde domnișoara îi aștepta împreună cu mai multă lume, întâmpinându-i astfel: „Domnilor, descălecați și odihniți-vă în acest cort, căci astăzi ați avut o zi lungă”. Ei au făcut întocmai și, în cort, au găsit slujitori care le-au luat armele și le-au dus afară, împreună cu caii. Amadis i-a întrebat: „De ce ne luați armele?” „Pentru că – a spus domnișoara –, veți dormi în cortul celălalt, unde vi s-au dus și armele”; și pe când stăteau ei așa pe un covor, fără arme, așteptând cina, nu după multă vreme au năvălit peste ei cincisprezece oameni, cavaleri și slujitori bine înarmați care, intrând în cort, au strigat: „Dați-vă prinși, sau vă ucidem”! auzind aceasta, Amadis a spus: „Pe Sfânta Fecioară, frate! Am fost trădați și înșelați în chipul cel mai josnic din lume!” Și s-au strâns unul lângă altul, vrând să se apere, dar nu aveau cu ce. Ceilalți le-au proptit lăncile în piept, în spate și în dreptul capului; Amadis se mâniase atât de tare, că arunca flăcări pe nări și-i scăpărau ochii, și le strigă atunci cavalerilor: „Ah, trădătorilor! Știți prea bine că, dacă am avea arme, altfel ar sta lucrurile”. „Nu v-ar fi de niciun folos – a spus un cavaler –, așa că, dați-vă prinși.” Galaor i-a răspuns: „De vom ajunge

prizonieri, asta se datorează unei groaznice trădări, căci pot dovedi faptul acesta luptând cu doi dintre voi, ba chiar cu trei, pe care îi socotiți cei mai viteji, numai să-mi dați arme”. „Nu e nevoie să dovediți nimic – a spus cavalerul –, și cu cât vorbiți mai mult, cu atât vă faceți mai mult rău.” „Ce vreți? – a întrebat Amadis. Mai bine murim decât să ne dăm prinși, mai cu seamă unor trădători”. Cavalerul s-a întors spre intrarea în cort și a spus: „Doamnă, nu vor să se dea prinși. Îi ucidem?” Ea răspunse: „Așteptați puțin și, dacă nu vor face ceea ce vreau eu, o să le tăiați capetele”. Doamna, frumoasă tare și foarte mânioasă, a intrat în cort și le-a spus: „Cavaleri ai regelui Lisuarte, dați-vă prinșii mei, căci, de nu, veți muri”. Amadis n-a răspuns nimic, dar Galaor i-a spus fratelui său: „Acum nu mai avem nicio îndoială; asta e dorința doamnei”; apoi, agrăind-o pe aceasta: „Porunciți, doamnă, să ni se dea armele și caii și, dacă oamenii voștri nu vor reuși să ne învingă, ne vom da noi înșine prinși domniei voastre, căci acum, așa cum ne aflăm, nu putem face nimic pentru voi”. „Nu vă cred – a spus ea –, dar vă sfătuiesc încă o dată să vă dați prinși.” Văzând că nu e chip să scape, s-au învoit. Și astfel au ajuns prizonieri, fără să poată afla cine e acea doamnă, căci domnișoara n-a vrut să le spună, știind sigur că doamna vrea să-i ucidă, pricină pentru care se socotea cea mai nefericită femeie din lume, fiindcă datorită ei aveau să piară asemenea cavaleri și mai degrabă și-ar fi dorit moartea decât să fi pornit la acel drum, dar nu mai putea face nimic alta decât să păstreze taina acelei doamne. Doamna le-a spus: „Cavaleri, acum, că sunteți prizonierii mei, vreau să vă cer să faceți un legământ și, dacă încuviințați, veți fi liberi, iar de nu, vă voi azvârli într-o temniță atât de cumplită, că vi se va părea mai grea decât moartea”. „Doamnă – a spus Amadis –, legământul îl vom face fără greutate, dacă nu este ceva de rușine pentru noi, căci altminteri, mai bine murim.” „Nu mă interesează rușinea voastră – a spus ea –, dar vreau să-mi făgăduiți că vă veți duce la regele Lisuarte, acolo unde se află, și îi veți spune că îl părăsiți din pricina doamnei Madasima, stăpâna din Gantasi, și asta pentru că regele îl ține la curtea sa pe cavalerul care l-a ucis pe viteazul Dardan.” Galaor i-a spus: „Dacă porunciți acest lucru pentru a-l mâhni pe rege, să știți că greșiți, fiindcă noi suntem doi cavaleri care, deocamdată, n-avem decât armele și caii noștri, pe când la curtea lui sunt mulți

alții, foarte curajoși, care îl slujesc, și nu-i va păsa prea mult dacă rămânem ori plecăm de la el, iar pentru noi asta ar însemna o mare rușine, așa că nu o vom face cu niciun chip". „Cum – a exclamat ea –, vreți mai bine să fiți azvârliți în temniță decât să-l părăsiți pe cel mai fățarnic rege din lume?" „Doamnă – a spus Galaor –, nu e adevărat ceea ce spuneți, fiindcă regele e viteaz și drept și nu se află pe lume cavaler căruia să nu-i fi dovedit că nu e fățarnic nici cât negru sub unghie." „Văd, într-adevăr – a spus doamna –, că îl iubiți mult și asta o să vă coste"; și a poruncit să li se lege mâinile. „O să fac eu asta, cu multă plăcere – a spus un cavaler –, și, dacă porunciți, o să le retez și capetele"; și l-a apucat pe Amadis de un braț, dar el l-a tras spre sine și a dat să-i pocnească un pumn în față; cavalerul s-a ferit și pumnul l-a nimerit în piept, iar lovitura a fost atât de zdravănă, încât s-a prăbușit năuc la picioarele lui Amadis. De îndată s-a iscat mare zarvă în cort și doi cavaleri s-au repezit să-l ucidă, dar un altul, bătrân, ce se afla în față, a pus mâna pe spadă și a prins să-i amenințe pe cei ce voiau să-i lovească, dându-i afară din cort. Dușmanii apucaseră, însă, să-i dea o lovitură de lance lui Amadis în omoplatul drept, dar rana nu era gravă; cavalerul cel bătrân i-a spus doamnei: „Faceți cea mai mare mârșăvie luând prizonieri niște cavaleri de neam nobil și îngăduind să fie uciși". „Cum să nu-l ucidă pe cel mai smintit cavaler din lume, care a săvârșit într-un ceas blestemat o asemenea faptă nebunească!" Galaor a spus: „Doamnă, nu vom îngădui să fim legați de mâini decât de voi, pentru că sunteți o femeie frumoasă și se cuvine să vă arătăm supunere". „Atunci, așa să fie – a spus ea; o să vă leg chiar eu"; și le-a legat mâinile foarte strâns în curele, după care a poruncit să fie desfăcute corturile și, așezându-i așa, cu mâinile legate, pe fiecare pe câte un cal duși de dârlogi de slujitori, au pornit la drum; Gandalin și scutierul lui Galaor mergeau pe jos, legați amândoi cu o funie; și au mers ei așa toată noaptea prin pădure. Și să știți că, în ceasurile acelea, Amadis își dorea moartea, nu datorită nenorocirii în care se afla, căci știa să îndure asemenea necazuri mai bine ca oricare altul, ci din pricina legământului cerut de doamnă, căci dacă nu îl împlinea, avea să fie azvârlit într-un loc unde nu mai putea s-o vadă pe doamna sa, Oriana, iar de îl împlinea, tot s-ar fi îndepărtat de ea, căci n-ar mai fi putut trăi la curtea tatălui ei; și aceste gânduri îl chinuiau atât de tare, că

uitase de toate câte se mai aflau pe lume. Cavalerul bătrân care îi apărase gândea că este atât de zdrobit din pricina rănii și tare îl mai plângea, pentru că domnișoara care îi adusese acolo îi spusese că este cel mai viteaz și cel mai iscusit în luptă dintre toți cavalerii câți există pe pământ; această domnișoară era fiica acelui cavaler și îl rugase ca, în numele Domnului și de dragul ei, să facă totul ca să-i scape de moarte, căci pe ea o va învinovăți toată lumea și o va socoti trădătoare; și i-a mai spus că acela este Amadis de Gaula, iar celălalt, Galaor, fratele său, care îl ucisese pe uriaș. Cavalerul știa prea bine cu ce gând fuseseră aduși acolo cavalerii și tare se mai amăra pentru ei, văzând cum se poartă doamna cu niște cavaleri viteji și dorea peste poate să-i scape de la moarte, căci le vedea pieirea tare apropiată, așa că, venind spre Amadis, l-a întrebat: „Vă doare rana? Cum vă mai simțiți?” Amadis, auzind aceste vorbe ale cavalerului, a ridicat privirea și, văzând că este bătrânul cavaler ce îl apărase de ceilalți, care voiau să-l ucidă în cort, a spus: „Domnule și prietene, nu rana mă doare, ci mă doare faptul că o domnișoară ne-a adus aici cu mare viclenie și ne-a trădat atât de mârșav, când noi voiam să-i venim în ajutor”. „Ah, domnule – a spus cavalerul –, e adevărat că ați fost înșelați și, din întâmplare, vă cunosc povestea și știu ce gândiți și așa să mă ajute și să mă ferească de rele Cel de Sus, dacă n-aș îndrepta lucrurile, numai de-aș putea găsi un mijloc; și vreau să vă dau un sfat bun pe care, dacă îl ascultați, n-o să vă meargă rău: dacă se află cine sunteți, nu vă mai așteaptă decât moartea și nu e nimeni pe lume să vă scape de ea; dar faceți așa: domnia voastră sunteți nespus de chipeș și de arătos, iar eu îi voi spune doamnei că sunteți cel mai viteaz cavaler din lume și vă voi duce la ea; cereți-o de soție sau dobândiți-i în alt chip iubirea, căci e femeie și are inimă zburdalnică și socotesc că, fie pentru vitejia, fie pentru frumusețea voastră, căci amândouă sunt fără seamăn, veți izbuti într-un fel sau altul; și dacă vă învoiți, grăbiți-vă să o faceți cât mai iute, căci la locul de popas unde am dormit a trimis solie să afle numele voastre, pentru că domnișoara ce v-a adus aici n-a vrut să i le dezvăluie, zicând că nu le știe. Numai în felul acesta, și cu ajutorul meu, s-ar putea să scăpați.” Amadis, care se temea mai mult de doamna sa, Oriana, decât de moarte, i-a spus cavalerului: „Prietene, Dumnezeu poate face cu mine ce vrea, dar ce mi-ați propus nu

se va întâmpla nici dacă m-ar ruga ea și mi-aș recăpăta libertatea în felul acesta”. „Mi se pare uimitor, într-a- adevăr – a spus cavalerul –, să vă aflați în pragul morții și să nu luptați în vreun fel ca să găsiți o scăpare”. „O asemenea scăpare – a răspuns Amadis – nu pot alege, cu îngăduința Domnului, dar vorbiți cu acest cavaler, căruia mai cu dreptate i se cuvin laudele voastre”. Cavalerul s-a apropiat, atunci, de Galaor, și i-a spus tot ceea ce îi spusese fratelui său, iar acesta, înveselindu-se foarte la auzul acelor vorbe, a răspuns: „Cavalere, dacă mă ajutați să mă apropii de doamnă, vom fi întotdeauna la porunca voastră și vă vom cinsti”. „Atunci – a spus cavalerul –, lăsați-mă să vorbesc cu ea, să văd ce voi reuși”. Și, luând-o înainte, s-a apropiat de doamnă și i-a spus: „Doamnă, aveți niște prizonieri și nu știți cine sunt”. „Și de ce îmi spuneți asta?”, a zis ea. „Pentru că unul dintre ei este cel mai viteaz cavaler din câți știu eu acum, și cu cele mai alese însușiri”. „Nu cumva e Amadis – a întrebat doamna –, căruia visam atât de mult să-i iau viața?” „Nu, doamnă – a spus cavalerul –, vorbesc de cel de-acolo care, pe lângă marea lui vitejie, este și cel mai frumos tânăr cavaler din câți am văzut vreodată; domnia voastră sunteți crudă cu el și nu se cuvine, și săvârșiți o faptă netrebnică, fiindcă, deși este prizonierul vostru, nu v-a greșit cu nimic și asta se datorează dușmăniei voastre pentru un altul. Cinstiți-l și arătați-vă bună cu el și, poate, îl veți hotărî mai degrabă în felul acesta decât în altul, să facă ceea ce doriți”. „Vreau să-l văd – a spus ea –, să aflu ce fel de om este”. „îl veți vedea – a spus cavalerul – pe unul dintre cei mai frumoși cavaleri din câți ați văzut vreodată.”

În vremea aceasta, Amadis se apropiase de Galaor, care i-a spus: „Frate, vă văd foarte mânios și în primejdie de moarte, așa că, rogu-vă, lăsați totul pe seama mea”. „Așa voi face – a răspuns el – și fie ca Dumnezeu să vă dea mai multă nerușinare decât teamă.” Doamna și-a oprit calul și, văzându-l mai bine acum decât în întunericul nopții, i s-a părut cel mai chipeș bărbat din lume, și i-a spus: „Cavalere, cum vă simțiți?” „Doamnă – a spus el – mă simt așa cum ne-am simți împreună dacă v-ați afla în puterea mea, așa cum mă aflu eu în puterea voastră, pentru că eu v-aș sluji și v-aș aduce numai bucurii și nu înțeleg de ce domnia voastră vă purtați întru totul altfel cu mine, fără ca eu să vă fi greșit cu ceva; mult mai bine v-ar fi dacă eu aș fi cavalerul vostru, care v-ar sluji și v-ar iubi ca pe o

doamnă și stăpână, decât dacă mă veți azvârli în temniță fără niciun câștig.” Doamna, care se tot uita la el, s-a îndrăgostit de Galaor cum nu se mai îndrăgostise de niciun alt bărbat și i-a spus: „Cavalere, dacă eu m-aș învoi să-mi fiți prieten și să vă redau libertatea, l-ați părăsi pe regele Lisuarte spunându-i că o faceți pentru mine?” „Da – a spus Galaor –, și voi face legământul pe care mi-l cereți, după cum la fel va face și cavalerul acela, ce nu va ieși din cuvântul meu”. „Mult mă bucur și vă rog să faceți legământul de care ați vorbit chiar acum, în fața acestor cavaleri, iar eu mă învoiesc să vă fac pe plac de îndată și vă voi elibera pe voi și pe tovarășul vostru”. „Sunt foarte mulțumit”, a spus Galaor. „Aș vrea, însă – a spus doamna –, ca totul să se petreacă în fața unei doamne la care vom poposi astăzi; iar, până atunci, făgăduiți-mi că nu mă veți părăsi și o să vi se dezlege mâinile, ca să călăriți liberi”. Galaor l-a chemat pe Amadis și i-a cerut să promită că nu o va părăsi pe doamnă, el a făgăduit și, pe loc, le-au fost scoase legăturile de la mâini; Galaor a spus: „Porunciți să fie dezlegați și scutierii noștri, căci nu se vor despărți de noi”; slujitorii i-au dezlegat pe scutieri și le-au dat un cal neînșeuat, pe care să meargă amândoi. Și au umblat ei așa toată ziua, Galaor sporovăind cu Madasima, și, pe la apusul soarelui, au ajuns la un castel ce avea numele Abies, a cărui stăpână i-a primit foarte bine, căci cele două doamne se iubeau foarte mult. Madasima i-a spus lui Galaor: „Vreți să facem legământul nostru?” „Din toată inima – a spus el –, așa că țineți-vă făgăduiala”. „Așa să ne-ajute Dumnezeu”, a spus doamna. Și, de îndată, a chemat-o pe stăpâna castelului și pe doi cavaleri, feciorii acesteia, ce se aflau la castel cu ea, și le-a spus: „Vreau să fiți martorii unui legământ pe care îl fac cu acești cavaleri”; apoi, arătând spre don Galaor: „Acest cavaler este prinsul meu și vreau să devină prietenul meu; celălalt este tot prizonierul meu și m-am înțeles cu ei în felul următor: ca ei să-l părăsească pe regele Lisuarte, spunându-i că o fac pentru mine, iar eu să le redau libertatea; și aș vrea ca voi și fiii voștri să îi însoțiți la curtea regelui Lisuarte spre a vedea dacă își țin făgăduiala, iar de nu, să spuneți și să dați de știre tuturor despre cele întâmplate, pentru ca toată lumea să afle; pentru toate acestea vă dau zece zile”. „Buna mea prietenă – a spus castelana –, îmi face plăcere să împlinesc ceea ce ne cereți, dacă ei se învoiesc.” „Așa ne-am învoit – a

spus Galaor –, iar acum, această doamnă să-și țină, la rândul ei, făgăduiala”. „De îndată – a spus ea – mă voi ține de promisiune”. Și așa s-au petrecut lucrurile, cum ați auzit. În noaptea aceea, Galaor s-a culcat cu Madasima, care era foarte frumoasă și nurlie, și de neam ales, dar nu de stirpe chiar atât de înaltă, iar ea l-a iubit cum nu i se mai întâmplase până atunci; a doua zi dimineață, a poruncit să li se dea caii și armele și, redându-le libertatea, ea a pornit pe drumul spre Gantasi, căci așa se numea castelul, iar ei pe drumul spre Londra, unde se afla regele Lisuarte, bucuroși foarte că reușiseră să iasă teferi după asemenea trădare și pentru că socoteau să scape de legământ fără să-și păteze cinstea; în noaptea aceea au mas în casa unui pustnic, unde au cinat foarte sărăcăcios, și, a doua zi, și-au văzut mai departe de drum.

• CAPITOLUL XXXIV •

Unde se vorbește despre pierzania regelui Lisuarte și despre toate întâmplările petrecute din pricina făgăduielilor lui făcute fără temei

Pe când regele Lisuarte și regina Brisena, soția lui, se aflau în corturile lor, cu mulți cavaleri și domnișoare, în a patra zi de când plecaseră Amadis și don Galaor de acolo, a sosit cavalerul care le lăsase mantia și coroana, așa cum ați auzit mai înainte, și, îngenunchind în fața regelui, i-a spus: „Seniore, cum de nu purtați frumoasa coroană pe care v-am lăsat-o și voi, doamnă, mantia cea bogată?” Regele a tăcut, căci nu putea să-i dea niciun răspuns, iar cavalerul a continuat: „Mult mă bucur că nu m-ați plătit pentru ele, căci nu mai sunt în primejdie să-mi pierd capul, nici să mă plătesc cu ceea ce urma să îmi dați, dacă am coroana și mantia, așa că porunciți să-mi fie înapoiate, căci nu pot să zăbovesc cu niciun chip”. Auzind aceste vorbe, regele s-a întunecat la chip și a spus: „Cavalere, nu vă pot înapoia nici mantia, nici coroana, fiindcă le-am pierdut, și mă necăjesc mai mult pentru voi, care aveți atâta nevoie de ele, decât pentru mine, cu toate că prețuiau atât de mult”. „Ah, nefericitul de mine, sunt un om mort!”, a spus cavalerul și a prins să se jeluiască atât de amarnic, de să te minunezi nu alta, zicând: „Nefericitul de mine, om fără noroc, mor de cea mai rea moarte din câte au lovit un cavaler vreodată și nu merit asta!”; și lacrimile i se prelingeau în barba albă ca un caier de lână. Regelui i s-a făcut tare milă de el și i-a spus: „Cavalere, nu vă temeți pentru viața voastră, căci vă voi dărui tot ce am pentru a vă salva, fiindcă așa am făgăduit și îmi voi respecta făgăduiala”. Cavalerul s-a prăbușit la picioarele lui ca să i le sărute, dar regele l-a apucat de mână și l-a ridicat, spunând: „Acum, cereți-mi ce doriți”. „Domnule – a spus el –, e adevărat că urma să-mi înapoiați mantia și coroana ori ceea ce v-aș fi cerut în schimbul lor. Și Dumnezeu mi-e martor, domnule, că nu-mi era gândul să vă cer ceea ce vă voi cere acum, și, dacă ar exista alt mijloc în lumea asta să pot scăpa, nu v-aș necăji cu cererea mea; dar,

vai, nu pot face altfel și, cu toate că știu prea bine ce greu vă va veni să-mi dați ceea ce cer, mai greu va fi pentru un om ca voi să vă călcați cuvântul și cinstea. Vouă vă va fi greu să dați, mie greu să primesc”. „Cereți, dară – a spus regele –, căci nu poate fi un lucru atât de scump pe care eu să îl am și voi nu”. „Multe mulțumiri – a spus cavalerul –, dar trebuie ca toți câți se află acum la curtea voastră să-mi fie chezași că nu mi se va face o nedreptate ori silnicie după ce veți fi auzit ce cer și voi înșivă chezășuiți că, dacă, pe de o parte mi se va da ce cer, iar pe de alta mi se va lua înapoi, va însemna că nu v-ați ținut făgăduiala și că eu nu am primit ce mi se cuvine”. „E drept ceea ce îmi cereți – a spus regele –, mă învoiesc, și voi pune crainici să dea veste despre asta”. Atunci cavalerul a spus: „Seniore, nu pot scăpa de moarte decât în schimbul coroanei și mantiei, ori a fiicei voastre, Oriana; așa că, dați-mi ce doriți dintre acestea, căci eu mai mult aș vrea să-mi înapoiați lucrurile mele”. Toți s-au mâhnit atât de tare, că nu se poate povesti, dar regele, care era omul cel mai drept din lume, a spus: „Nu vă întristați, căci mai bine îmi pierd fiica, decât să îmi calc cuvântul; pentru că primul lucru dăunează câtorva, pe când cel de-al doilea, tuturor, ceea ce ar da naștere la primejdii mai mari, fiindcă oamenii, când nu sunt siguri de cuvântul stăpânilor lor, cu greu îi mai iubesc pe aceștia cu adevărat; și unde această dragoste lipsește nu poate fi lucru cu mult folos”. Și a poruncit să fie adusă pe dată fiica sa. Când regina, doamnele și domnișoarele au auzit aceste vorbe, au prins să se jeluiască cum nu s-a mai pomenit în lumea asta, dar regele le-a poruncit să se retragă în încăperile lor și le-a cerut tuturor curtenilor să nu plângă, sub pedeapsa că nu se vor mai bucura de dragostea lui, spunând: „Cu fata mea se va întâmpla ce-o vrea Dumnezeu, dar cuvântul dat nu mi-l voi călca cu bună știință”. În vremea asta, prea frumoasa Oriana i s-a înfățișat regelui ca scoasă din minți și aruncându-i-se la picioare, i-a spus: „Tată și stăpâne! Ce aveți de gând să faceți?” „Fac aceasta ca să nu îmi calc cuvântul”, a spus regele și apoi i s-a adresat cavalerului: „Iată darul pe care mi l-ați cerut; vreți să o însoțească cineva?” „Doamne – a spus cavalerul –, cu mine au venit doi cavaleri și doi scutieri, cei cu care am fost la Vindilisora, și nu pot lua altă suită, dar fiți sigur că nu are motive să se teamă până vom ajunge la cel căruia trebuie să i-o aduc”. „S-o însoțească o domnișoară de onoare – a spus regele –, dacă

încuviințați, întru mai multă cinste și cinstire, și ca să nu fie singură cu domniile voastre”. Cavalerul a încuviințat.

Când Oriana a auzit acestea, au lăsat-o picioarele, și cavalerul a luat-o în brațe așa leșinată și, plângând, de părea că face totul împotriva voinței lui, i-a dat-o unui scutier care călărea un cal vânjos și foarte iute; acesta a așezat-o în șa, iar el a încălecat în spatele ei; cavalerul i-a spus: „Ține-o să nu cadă, că a leșinat; și numai Dumnezeu știe că în toată curtea aceasta nu e cavaler să sufere mai mult ca mine din această pricină”. Regele a poruncit să vină domnișoara din Danemarca și, cerând să i se aducă un cal, i-a spus: „Însoțiți-o pe stăpâna voastră și nu o părăsiți, orice vi s-ar întâmpla, atâta vreme cât veți fi lăsată împreună cu ea”. „Ah, nefericita de mine! – a spus ea. Niciodată nu m-am gândit că voi pleca în felul acesta de-aici”; și de-ndată s-au retras din fața regelui cu toții; cavalerul cel înalt și vânjos foarte, care la Vindilisora nu voise să-și scoată coiful, a apucat calul Orianei de dârlogi; și aflați că acesta era chiar Arcalaus Vrăjitorul; când să iasă din curte, Oriana a oftat din adânc, de parcă i s-ar fi frânt inima, și a spus așa, ca prins vis: „Ah, bunule prieten, blestemat ceasul când a fost făcută acea făgăduială, căci din pricina asta suntem morți și voi și eu!” Aceste vorbe le spusese cu gândul la Amadis, căruia îi îngăduise să plece cu domnișoara cernită, dar ceilalți au socotit că le-a spus cu gândul la taică-su; însoțitorii ei au pătruns iute în pădure și au mers tare grăbiți, până au părăsit acel drum și au intrat într-o vale adâncă. Regele, călare pe un cal și cu un baston în mână, îi păzise tot timpul, pentru că se pusese chezaș că nu li se va întâmpla nimic.

Mabilia, care plângea amarnic la una din ferestre, l-a văzut trecând foarte aproape de ziduri pe Ardian, piticul lui Amadis, călare pe un cal vânjos și ușor, și cu mare durere l-a strigat și i-a spus: „Ardian, prietene, dacă îți iubești stăpânul, umblă zi și noapte fără răgaz până îl găsești și povestește-i groaznica întâmplare petrecută aici; și dacă nu vei face așa, ești un trădător, pentru că e sigur că, acum, mai mult ar vrea să știe acest lucru, decât să fie toată cetatea acesta a sa”. „Pe Sfânta Fecioară! – a spus piticul. Va afla cât de iute va fi cu putință”; și, dând bice calului, a pornit în goana cea mai mare pe drumul pe unde îl văzuse plecând pe stăpânul său.

Acum, însă, o să vă istorisesc ce s-a petrecut cu regele în vremea asta.

Pe când regele stătea la marginea pădurii, cum ați auzit, însoțit de douăzeci de cavaleri, întorcându-i din drum pe cei ce porniseră după Oriana, a văzut-o venind pe domnișoara căreia îi făgăduise că se va lăsa pus la încercare pentru a-și dovedi vitejia, călărind pe un cal iute, având trecută pe după gât o spadă tare frumos lucrată și ținând în mână o lance cu vârful frumos meșteșugit și mânerul vopsit; apropiindu-se de rege, aceasta i-a spus: „Seniore, Dumnezeu să vă ocrotească și să vă dea bucurii și curaj, ca să vă țineți făgăduiala făcută în fața cavalerilor voștri la Vindilisora". „Domnișoară – a spus regele –, acum am mai multe necazuri decât bucurii, dar oricum ar fi, îmi amintesc ceea ce am făgăduit și așa voi face". „Domnule – a spus ea –, cu această nădejde am venit la voi, știind că sunteți cel mai drept rege din lume, ca să vă cer să mă răzbunați pe un cavaler ce se află în această pădure, care l-a ucis pe tatăl meu, iar pe mine m-a siluit; dar acest cavaler e vrăjit și nu poate fi ucis decât dacă cel mai cinstit bărbat din regatul Londrei îi va da o lovitură cu această lance și o alta cu această spadă; spada i-a dat-o chiar el în grijă unei prietene a lui, socotind că aceasta îl iubește foarte mult, dar nu e așa, ci dimpotrivă, aceasta îl urăște de moarte și mi-a dat mie spada și lancea, ca să mă răzbun; și știu că dacă nu va fi ucis de mâna voastră, care sunteți cel mai cinstit, altcineva nu îl poate ucide, iar de vă încumetați să mă răzbunați, trebuie să mergeți singur, fiindcă i-am făgăduit că astăzi va sosi un cavaler să se lupte cu el și asta-i pricina pentru care se află în pădure, gândind că n-aveam cum să pun mâna pe spadă și pe lance; iar înțelegerea dintre noi este că, dacă el învinge, eu îl voi ierta, iar de va fi învins, voi face ce poftesc cu el." „Pe Dumnezeul meu – a spus regele –, chiar acum vreau să vin cu voi." Și a poruncit să i se aducă armele, și-a pus armura și a încălecat pe calul său de luptă, pe care tare mult îl iubea; domnișoara i-a spus să ia spada adusă de ea și el, lăsând-o deoparte pe-a lui, care era cea mai bună spadă din lume, s-a încins cu cealaltă și și-a petrecut scutul pe după gât; domnișoara îi ducea coiful și lancea vopsită, oprindu-i pe toți să-și arate curajul și să-l urmeze. Și au mers ei așa o vreme pe drum, dar domnișoara, părăsind drumul, l-a călăuzit în altă direcție, aproape de niște copaci ce se aflau cam în locul unde intraseră în pădure cei ce o luaseră pe Oriana; acolo, regele a zărit un cavaler înarmat din cap până-n picioare, călare

pe un cal negru, având scutul și coiful verzi. Domnișoara a spus: „Seniore, puneți-vă coiful, căci, iată, acesta e cavalerul de care v-am vorbit”. El și-a pus pe dată coiful și, apucând lancea, a spus: „Cavalere trufaș și rău la suflet, apărați-vă”; și, aplecându-și amândoi lăncile, s-au năpustit unul contra altuia cât de iute îi purtau caii și s-au lovit cu lăncile în scuturi și le-au frânt pe loc, dar cea a regelui s-a rupt atât de ușor, că acesta s-a gândit că și-a greșit lovitura; atunci, punând amândoi mâna pe spade, au prins să se izbească în coifuri; spada cavalerului a pătruns mai bine de jumătate în coiful regelui, dar cea a regelui s-a rupt pe dată de la mâner și lama a căzut pe jos și, atunci, regele a priceput că e vorba de o trădare; cavalerul a început să-l lovească în toate părțile, fără să-i cruțe nici calul. Văzând regele că celălalt vrea să-l omoare, s-a repezit și l-a strâns în brațe, dar cavalerul nu s-a lăsat mai prejos și s-au smucit atât de tare, încât s-au prăbușit la pământ, cavalerul dedesubt și regele deasupra; acesta a ridicat spada pe care celălalt o scăpase din mână și a început să-l lovească cât mai zdravăn cu putință.

Domnișoara, văzând aceasta, a început să strige: „Vai, Arcalaus! Aleargă și nu mai zăbovi așa mult, că vărul tău își pierde viața!” Și tocmai pe când regele se pregătea să-l ucidă pe cavaler, a auzit zarvă mare și, întorcând capul, a văzut zece cavaleri care veneau în goană spre el, iar cel ce se afla în fața lor striga: „Rege Lisuarte, ești mort și nici măcar o zi nu vei mai domni și nu vei mai purta coroană pe cap!” Când a auzit aceste vorbe, regele s-a înspăimântat foarte și, temându-se să nu fie ucis, a spus cu stăpânirea de sine de care dăduse întotdeauna dovadă: „S-ar putea prea bine să mor, căci sunteți mulți la număr, dar și voi veți fi uciși de mine ca niște trădători și fățarnici ce vă aflați”. Cavalerul, apropiindu-se în cea mai mare goană a calului de rege, i-a dat o asemenea lovitură de lance în scut, încât acesta, fără să mai poată face nimic alta, s-a sprijinit cu mâinile de pământ. Dar s-a ridicat iute, căci voia să se apere până la moarte, și aceasta tare i se apropiase, și a dat o lovitură atât de cumplită cu spada în piciorul calului celuilalt, încât i l-a retezat cu totul și cavalerul s-a prăbușit sub cal; dar, pe dată, toți ceilalți s-au azvârlit asupra lui, și cu toate că el se lupta vitejește, n-a mai avut ce face, că fusese încolțit între caii celorlalți și cei doi cavaleri care căzuseră de pe cal l-au prins în brațe, i-au smuls spada din mână, scutul de după gât și coiful

din cap și i-au legat un lanț gros de gât, cu două capete; apoi l-au urcat pe un cal și, ținut de cele două capete ale lanțului de doi cavaleri ce mergeau lângă el, s-au îndreptat spre un pâlc de copaci dintr-o vale, unde i-au găsit pe Arcalaus împreună cu Oriana și cu domnișoara din Danemarca; cavalerul care mergea în fața regelui a spus: „Vere, îl vezi pe regele Lisuarte?” „De bună seamă – a răspuns el –, și mă bucură venirea sa; voi face astfel încât niciodată să nu se mai teamă cineva de el sau de cei din casa lui”. „Ah, trădătorule – a spus regele –, știu că îți vei duce mârșăvia până la capăt, dar te-aș învăța minte chiar așa, greu rănit cum sunt, dacă ai vrea să lupți acum cu mine”. „Nu aș dobândi prea multă faimă – a răspuns Arcalaus –, dacă aș învinge un cavaler ca voi”.

Și au pornit cu toții mai departe pe drumul acela ce se despărțea în două direcții; Arcalaus a chemat un paj și i-a spus: „Pleacă la Londra cât mai iute și spune-i lui Barsinan să se încoroneze rege, căci eu mi-am ținut făgăduiala și totul este pregătit”. Pajul a plecat de îndată și Arcalaus le-a spus însoțitorilor săi: „Voi veți merge la Daganel cu zece dintre acești cavaleri și cu regele Lisuarte, pe care îl veți azvârli în temnița mea de-acolo, iar eu, împreună cu acești patru cavaleri, o voi duce pe Oriana la Monte Aldin, ca să-i arăt cărțile și uneltele mele”. Acest Monte Aldin era unul dintre cele mai puternice castele din lume. Și astfel, cei zece cavaleri au plecat cu regele, iar cei cinci, printre care Arcalaus, ce voia să arate, în felul acesta, că el face cât cinci cavaleri, împreună cu Oriana.

Ce să mai spunem, împărați, regi și stăpâni ce vă aflați pe treptele cele mai de sus? Acest rege Lisuarte gândea că va stăpâni întreaga lume cu măreția lui și, în aceeași zi, și-a pierdut fiica, moștenitoarea regatului, iar el a ajuns captiv, dezonorat, în lanțuri, în puterea unui vrăjitor rău și crud, fără să poată face nimic. Păziți-vă! Păziți-vă! Nu-l uitați pe Cel care, chiar dacă vă înalță pe culmile cele mai de sus, vrea ca dorințele și sufletul să vă fie umile și nu atât darurile sale să nu fie uitate, cât îndatoririle ce le aveți, pe care trebuie să le îndepliniți, căci marea trufie, nemăsurata lăcomie, tot ceea ce este potrivnic voinței sale, le veți pierde în chip la fel de rușinos; și, mai cu osebire, cugetați la tainele sale și la dreapta sa judecată, căci, deși acest rege Lisuarte a fost atât de drept, de sincer și de bun, soarta a îngăduit să i se întâmple toate aceste nenorociri; și-

atunci, ce îi așteaptă pe cei ce au numai alte însușiri, potrivnice celor bune? Știți ce li se va întâmpla? Ascultați! Așa cum voința lui este să îi scape ca prin minune de primejdii pe cei ce socotește că o merită pentru faptele lor bune, tot astfel, cei ce nu săvârșesc fapte bune și nu-și pun frâu răutăților în această lume a trupurilor și în cealaltă, a sufletelor, vor fi pierduți și pedepsiți. Astfel, atotputernicul stăpân, mulțumit că îl pedepsise atât de aspru pe acest rege, vrând să arate că prin forța sa poate coborî și înălța după voie, a pus capăt nenorocirilor sale, așa cum veți auzi mai departe.

• CAPITOLUL XXXV •

Cum au aflat Amadis și Galaor de trădarea pusă la cale și au hotărât să încerce eliberarea regelui și a Orianei, de avea să le fie cu putință

Pe când Amadis și Galaor se întorceau pe drumul spre Londra, după ce scăpaseră de o primejdie la fel de mare, căci îi păscuse moartea pe când erau prizonierii stăpânei castelului Gantasi, ajungând la două leghe de cetate, l-au văzut pe Ardian, piticul, care gonea pe cât de iute îl putea purta calul. Amadis, recunoscându-l, a spus: „Acela este piticul meu și n-o să mă credeți, dar pare îngrijorat și e sigur că cineva are nevoie de noi”. Piticul s-a întâlnit cu ei și le-a povestit toate veștile și cum fusese luată Oriana de la curte. „Ah, Sfântă Fecioară, ajută-mă! – a strigat Amadis. Încotro au apucat-o cei ce au dus-o cu ei?” „Drumul cel mai drept trece prin apropierea cetății”, a spus piticul.

Amadis a dat pinteni calului și a pornit cât mai în grabă cu putință; și era atât de pierit, că nu putea vorbi nici cu fratele lui, care îl urma. Așa au trecut amândoi prin apropierea cetății Londrei, în cea mai mare goană a cailor, fără să ia seama la nimic în jur; doar că Amadis îi întreba pe cei întâlniți în cale pe unde o apucaseră cei ce o duseseră pe Oriana, iar oamenii îi arătau drumul; când Gandalin a trecut pe sub niște ferestre, unde se aflau regina și alte multe femei, regina l-a strigat și i-a aruncat spada regelui, una dintre cele mai bune spade purtată vreodată de un cavaler, zicându-i: „Dă-i această spadă stăpânului tău și Dumnezeu să-l ajute când va lupta cu ea; și spune-le lui și lui Galaor că regele a plecat astăzi dimineață de aici, împreună cu o domnișoară, și nu s-a mai întors; și nici nu știm încotro s-a dus”.

Gandalin a luat spada și a plecat cât mai iute; Amadis, care nu se uita pe unde merge, din pricina nespusei lui îngrijorări și dureri, când să treacă un pârâu s-a înșelat, cugetând că armăsarul va sări de partea cealaltă, căci acesta, obosit fiind, n-a mai putut sări și a căzut în apa mâloasă. Amadis a descălecat

și l-a scos din pârâu de dârlogi, și astfel, l-a ajuns din urmă Gandalin și i-a dat spada regelui, povestindu-i veștile despre acesta, așa cum i le spusese regina; Amadis a luat calul lui Gandalin și și-a urmat drumul; Galaor, care o luase înainte între timp, a dat de niște urme ce păreau că arată trecerea unor cavaleri, așa că l-a așteptat pe frate-său și, părăsind drumul, s-au luat după urme și, nu după multă vreme, au dat de niște tăietori de lemne ce văzuseră tot ce se întâmplase cu regele și cu Oriana, dar nu știau cine sunt și nu îndrăzniseră să se apropie, ba, dimpotrivă, se ascunseseră în niște hățișuri; unul dintre aceștia i-a întrebat: „Domnilor cavaleri, veniți de la Londra?” „Dar de ce întrebați?”, a spus Galaor. „Pentru că, de căutați cumva un cavaler ori o domniță – a răspuns el –, să știți că am văzut o întâmplare ciudată”. Și le-au istorisit tot ce văzuseră că s-a petrecut cu regele și cu Oriana, iar cavalerii și-au dat seama de-ndată că regele a fost făcut prizonier printr-o trădare; Amadis i-a întrebat: „Știți cumva cine era cel care l-a făcut prizonier pe rege?” „Nu – a răspuns primul –, dar am auzit-o pe domnișoara care îl adusese aici pe rege strigându-l pe unul Arcalaus.” „Ah, Doamne, Dumnezeule – a spus Amadis –, faceți astfel încât să dau de acest trădător”. Țăranii le-au arătat pe unde o luaseră cei zece cavaleri cu regele și cei cinci cu Oriana și unul dintre ei a mai spus: „Unul din cei cinci părea cel mai strașnic cavaler din câți am văzut vreodată”. „Ah – a spus Amadis –, ăsta e trădătorul de Arcalaus”; și apoi, adresându-se lui Galaor: „Frate, porniți voi după rege, și Dumnezeu să ne călăuzească pașii amândurora”; și, dând pinteni calului, a pornit în drumul lui, iar Galaor a apucat-o pe drumul pe unde o luaseră cei ce îl capturaseră pe rege, amândoi zorindu-se cât mai tare.

După ce Amadis s-a despărțit de fratele său, zorit să meargă cât mai mult, cam pe la lăsatul serii calul i-a obosit atât de tare, încât nu mai putea merge decât la pas și Amadis era tare necăjit, când a văzut la dreapta lui, lângă un drumeag, un cavaler mort, vegheat de un scutier, ce ținea de căpăstru un cal voinic. Amadis s-a apropiat de el și l-a întrebat: „Prietene, cine l-a ucis pe acest cavaler?” „L-a ucis un trădător – a răspuns scutierul –, care a trecut pe aici și le ducea cu forța pe cele mai frumoase domnițe din lume, și l-a ucis nu din altă pricină, ci doar fiindcă stăpânul meu l-a întrebat cine e, iar eu, acum, nu găsesc pe nimeni să mă ajute să-l iau de-aici”. Amadis i-a spus:

„Ți-l las pe scutierul meu să te ajute, dar dă-mi mie calul și îți făgăduiesc că îți voi da în schimb alți doi, mai buni”. Scutierul s-a învoit și Amadis a încălecat armăsarul, care era tare frumos, și i-a spus lui Gandalin: „Ajută-l pe scutierul acesta și, după ce îl duceți pe cavaler în vreo așezare, întoarce-te și vino după mine”. Și, plecând de-acolo, a pornit mai departe pe drum, cât de iute putea și, cam pe la crăpatul zorilor, a ajuns într-o vale unde a zărit un schit spre care s-a îndreptat să vadă dacă e locuit de cineva; găsind un sihastru, l-a întrebat dacă trecuseră pe-acolo cinci cavaleri cu două domnișoare. „Domnule – i-a răspuns bunul om –, nu i-am văzut trecând, dar zăriți acolo în depărtare un castel?” „Nu – a spus Amadis –, dar de ce întrebați?” „Pentru că nu de mult a plecat de-aici un paj, nepot de-al meu, care mi-a spus că acolo va poposi Arcalaus Vrăjitorul, care ține în stăpânirea lui, cu forța, două domnișoare”. „Slavă Domnului – a spus Amadis –, ăsta-i trădătorul pe care îl caut”. „Într-adevăr – a spus sihastrul –, acest om a făcut mult rău în ținutul acesta și fie ca Domnul să ia un asemenea om rău de pe lume ori să-l îndrepte; dar nu mai aveți alte ajutoare?” „Nu – a răspuns Amadis –, în afară de Dumnezeu”. „Domnule – a zis sihastrul –, n-ați spus că ei sunt cinci și că Arcalaus e cel mai viteaz și mai neînfricat cavaler din lume?” „Oricât ar fi – a spus Amadis –, e trufaș și trădător și am credința că așa sunt și însoțitorii lui, și de aceea nu mă tem de ei”. Sihastrul l-a întrebat cine e domnița și Amadis i-a spus. Atunci pustnicul a exclamat: „Ah, să vă ajute Sfânta Fecioară Maria ca o doamnă atât de bună să nu rămână în mâinile unui asemenea ticălos!” „Aveți cumva niscai ovăz – l-a întrebat Amadis – pentru cal?” „Da – a răspuns el –, și vă aduc bucuros”.

Și cât timp a mâncat calul, Amadis l-a întrebat al cui este castelul ce se vedea în zare. Bunul om i-a răspuns: „Al unui cavaler, pe numele său Grumen, văr primar al lui Dardan, cel ce a fost ucis la curtea regelui Lisuarte, și socotesc că de aceea îi primește bine pe cei care îl urăsc pe regele Lisuarte”. „Acum, rămâneți cu Dumnezeu – a spus Amadis –, și rogu-vă, pomeniți-mă în rugăciunile voastre și arătați-mi drumul spre castel”. Bunul om i-a arătat drumul, iar el a tot mers până a ajuns la castel și a văzut că e împrejmuit de ziduri înalte și turnuri strașnice; apropiindu-se, n-a auzit glasuri și s-a bucurat, cugetând că Arcalaus încă n-a plecat de-acolo; dând ocol

castelului, a văzut că nu are decât o poartă. Așa că s-a îndepărtat de castel spre niște stânci, a descălecat și, ținându-și calul de căpăstru, a așteptat în liniște, cu ochii pironiți pe poartă, ca omul căruia nu-i e gândul la somn. Cam pe când se crăpa de ziuă, și-a încălecat armăsarul și a coborât într-o vale, de teamă să nu fie văzut de cei din castel și aceștia, devenind bănuitori, să nu mai iasă, crezând că afară îi așteaptă mulți cavaleri; apoi a urcat pe o măgură acoperită de tufișuri mari și dese și a văzut ieșind pe poartă un cavaler. Atunci s-a urcat pe un dâmb mai înalt și a scrutat împrejurimile cu atenție. După care, s-a întors spre castel și, nu după mult timp, l-a văzut ieșind pe Arcalaus cu cei patru tovarăși ai săi, toți înarmați cum se cuvine și, între ei, pe frumoasa Oriana; Amadis a spus: „Ah, Doamne! Acum și întotdeauna, călăuzește-mă și ajută-mă să o apăr!” În vremea asta, Arcalaus s-a apropiat și a trecut chiar pe lângă el, fără să-l vadă, iar Oriana tocmai spunea: „Prietene și stăpâne, nu vă voi mai vedea niciodată, căci mi se apropie ceasul morții”. Lui Amadis i s-au umplut ochii de lacrimi și, coborând cât mai repede cu putință dealul, a ajuns o dată cu ei pe un câmp și i-a strigat lui Arcalaus: „Ah, Arcalaus, trădătorule! N-ai dreptul să pui stăpânire pe o asemenea doamnă!” Oriana s-a înfiorat toată, recunoscând glasul iubitului ei; Arcalaus însă și ceilalți au pornit în goană spre el, dar Amadis le-a ieșit în întâmpinare și l-a izbit atât de tare pe Arcalaus, care venea în frunte, încât l-a azvârlit la pământ peste crupa calului, și ceilalți au trecut peste dânsul; dar nici ceilalți vrăjmași nu l-au nimerit pe Amadis; atunci, trecând printre ei, Amadis și-a întors foarte iute calul și l-a lovit pe Grumen, stăpânul castelului, unul dintre cei patru, în așa fel încât vârful și lemnul lăncii l-au străpuns ieșindu-i prin spate, drept care s-a prăbușit mort pe loc și lancea s-a frânt. Apoi, Amadis a pus mâna pe spada regelui și, năpustindu-se asupra celorlalți cu nespusă vitejie și mânie, le-a împărțit asemenea lovituri, de nu-ți venea să-ți crezi ochilor, și simțea cum îi cresc puterile și îndrăzneala, arătându-se viteaz și sprinten și părându-i-se că dacă tot câmpul acela ar fi fost plin de cavaleri, tot nu l-ar fi putut dovedi și înfrânge și, cum ați auzit, săvârșea adevărate minuni cu spada.

Domnișoara din Danemarca i-a spus Orianei: „Stăpână, sunteți salvată, căci iată-l pe cavalerul neînfricat și priviți ce minuni săvârșește”. Oriana, atunci, a spus: „Ah, prietene!

Dumnezeu să vă ajute și să vă păzească, căci nu e altul pe lume care să ne salveze, și nici mai viteaz decât voi!” Scutierul care îi ducea calul a spus: „Fiți sigură că n-am de gând să aștept loviturile pe care coifurile și platoșele nu le pot opri”; și, coborând-o din șa, a rupt-o la fugă mâncând pământul. Amadis, care se înfrunta cu cavalerii, făcând din ei ce voia, l-a izbit pe unul în braț, cu atâta putere, încât l-a trântit la pământ. Acesta a luat-o la goană, strigând ca din gură de șarpe de spaima morții; Amadis s-a apropiat de un altul, căruia îi smulsese deja coiful din cap, despicându-i-l cu spada până la grumaz. Al treilea cavaler, văzând în ce stare jalnică au ajuns tovarășii săi, a luat-o la fugă ca mânat de aghiuță. Amadis, care pornise pe urmele lui, a auzit-o strigând pe doamna sa și, întorcându-și iute, l-a văzut pe Arcalaus care încălecase din nou și, săltând-o pe Oriana în șa, o așezase în fața lui și se îndepărta în cea mai mare goană. Amadis s-a luat după el fără o clipă de zăbavă și l-a ajuns pe când străbătea câmpia aceea întinsă; ridicând spada, a dat să-l pălească, dar s-a hotărât să nu-l lovească prea tare, de teamă să n-o ucidă și pe doamna sa, așa că l-a izbit în spate, dar nu cu toată forța, numai cât să-i smulgă o bucată din platoșă și o alta din pieptarul de piele. Atunci, Arcalaus a lăsat-o pe Oriana să cadă de pe cal, ca să se îndepărteze mai repede, căci se temea de moarte, iar Amadis i-a spus: „Ah, Arcalaus! Întoarce-te să vezi dacă sunt mort, așa cum ai spus!”; lui Arcalaus nu i-a venit să creadă că acela este Amadis, ba chiar și-a azvârlit și scutul de după gât; Amadis l-a ajuns și i-a dat o lovitură de sus peste cureaua de care îi atârna spada, spintecându-i platoșa până la șale, în vreme ce vârful spadei a ajuns până la crupa calului și l-a rănit, astfel că animalul, înspăimântat, a pornit într-o goană nebună și, în scurtă vreme, se îndepărtase nu glumă. Amadis, cu toate că îl ura foarte pe Arcalaus și dorea să-l ucidă, nu l-a mai urmărit, ca să aibă grijă de doamna sa, și s-a întors în locul unde se afla ea, a descălecat, a îngenuncheat dinainte-i și, sărutându-i mâinile, i-a spus: „Acum, facă Domnul cu mine ce-o vrea, căci n-am gândit, doamnă, să vă mai văd vreodată”. Ea era atât de speriată, că nu putea vorbi și l-a strâns în brațe, înfricoșată de cavalerii morți aflați în jurul ei. Domnișoara din Danemarca s-a dus să aducă armăsarul lui Amadis și, văzând pe jos spada lui Arcalaus, a luat-o și a spus: „Domnule, priviți ce spadă frumoasă!” El s-a uitat la ea și a văzut că e spada cu care

fusese aruncat pe mare, luată de Arcalaus când îl vrăjise; pe când stăteau ei așa, cum ați auzit, Amadis veghind-o pe doamna sa, ce nu avea încă putere să se ridice de jos, a sosit Gandalin, care umblase toată noaptea, după ce îl lăsase pe cavalerul ucis la un schit, și tare s-au mai bucurat de venirea lui. Dar și el s-a bucurat nespus văzând cum se sfârșise toată povestea. Amadis i-a poruncit s-o urce pe domnișoara din Danemarca pe unul din caii ce rămăseseră slobozi, el a urcat-o pe Oriana pe calul domnișoarei, și au plecat de-acolo cum nu se poate mai veseli.

Amadis ducea de căpăstru calul stăpânei sale, în timp ce ea îi mărturisea că este atât de speriată de toți acei cavaleri morți, că nu-și poate veni în fire; el, însă, i-a spus: „Mult mai înspăimântătoare și cumplită este moartea mea din pricina voastră, așa că, doamnă, îndurați-vă de mine și amintiți-vă ce mi-ați făgăduit, căci dacă am supraviețuit până acum a fost numai fiindcă am crezut că nu depinde de voi și nu vă stă în puteri să-mi dați ceea ce vă cer, dar dacă de acum înainte, văzându-vă, doamnă, atât de liberă, nu-mi veți veni în ajutor, nu-mi va mai trebui nimic ce-ar putea să mă mai țină în viață, ci mai degrabă voi pieri în cea mai groaznică deznădejde, cum n-a mai murit nimeni vreodată”. Oriana i-a răspuns: „Pe cinstea mea, prietene, dacă îmi stă în putință, nu veți fi niciodată în această primejdie, căci voi face ceea ce doriți, iar voi să faceți tot astfel, chiar de va părea o greșeală și un păcat, căci înaintea lui Dumnezeu nu va fi”.

Și au mers ei așa cale de trei leghe, până au ajuns la un codru foarte des, ce se afla cam la o leghe depărtare de o cetate. Pe Oriana o apucase un somn teribil, căci nu dormise deloc noaptea trecută și a spus: „Prietene, mi-e atât de somn, că nu mai pot îndura”. „Doamnă – a răspuns el –, să mergem în valea aceea, unde vă veți putea odihni”; și, părăsind drumul, au pornit spre acea vale, unde curgea un pârâu și creștea iarbă verde și moale. Amadis a coborât-o pe doamna sa de pe cal și a spus: „Doamnă, după-amiaza e foarte călduroasă, așa că puteți dormi aici până se face răcoare. Și între timp, îl voi trimite pe Gandalin în cetate să ne aducă câte ceva de-ale gurii, ca să ne împrospătăm forțele”. „Să se ducă – a spus Oriana –, dar cine îi va da ceva?” Amadis a răspuns: „O să cumpere în schimbul calului și o să se întoarcă pe jos”. „Ba nu – a spus Oriana –, mai bine să ia acest inel, care acum va fi mai de folos ca niciodată”;

și, scoțându-și inelul din deget, i l-a dat lui Gandalin. Pe când pleca, Gandalin i-a spus în șoaptă lui Amadis: „Seniore, cine lasă să-i scape norocul din mână, greu mai dă peste el”; și spunând acestea a plecat, dar Amadis a priceput foarte bine ce voise să zică.

Oriana s-a întins pe mantia domnișoarei din Danemarca, în vreme ce Amadis își scotea armura, căci mare nevoie avea și, de cum a terminat, domnișoara s-a tras să doarmă și ea sub niște tufe dese; Amadis s-a întors spre doamna sa și, văzând-o așa de frumoasă și în puterea lui, știind că își dăduse încuviințarea, s-a simțit atât de tulburat de dorință și de sfială, că nici n-a mai îndrăznit s-o privească, așa că putem spune, pe bună dreptate, că în iarba aceea verde, pe mantia întinsă, mai mult datorită farmecelor și felului de a se purta al Orianei decât curajului și îndrăznelii lui Amadis, a devenit femeie cea mai frumoasă fecioară din lume. Și crezând că astfel vor face să se stingă văpaia din ei, n-au făcut decât să o întețească și mai mult, să ardă cu și mai multă căldură și putere, așa cum se întâmplă, de obicei, cu iubirile curate și sănătoase. Și au petrecut ei o vreme, iubindu-se așa cum se pot iubi, bucurându-se și suferind, numai cei ale căror inimi au fost străpunse de săgeata dragostei, până ce sosirea lui Gandalin l-a făcut pe Amadis să se scoate și, trezind-o și pe domnișoară, s-au apucat să pregătească masa, căci multă nevoie aveau să mănânce ceva și, cu toate că le-au lipsit mulțimea servitorilor și vasele de aur și de argint, aceasta n-a răpit din farmecul și marea plăcere oferită de ospățul acela la iarbă verde. Și, așa cum ați auzit, cei doi iubiți se bucurau de viață în pădurea aceea și nu s-ar mai fi săturat niciodată de plăcerea pe care o găseau unul în celălalt, de ar fi putut trăi astfel, fără sfiiciune și fără de rușine. Unde îi vom lăsa să se desfete și să se odihnească, în vreme ce vom istorisi ce s-a întâmplat cu don Galaor, pornit în căutarea regelui.

• CAPITOLUL XXXVI •

Cum l-a eliberat don Galaor pe regele Lisuarte din captivitatea în care căzuse prin trădare

După ce don Galaor s-a despărțit de Amadis, fratele său, așa cum ați auzit, a apucat-o pe drumul pe unde fusese dus regele. Și s-a grăbit cât a putut, căci n-avea alt gând decât să-i ajungă din urmă, și nu era atent la nimic alta în jurul lui decât la urme; și a umblat el așa până în amurg, când a ajuns într-o vale, unde a văzut urme de cai ce poposiseră acolo. Și, pornind mai departe după acele urme, pe cât de repede îl putea purta calul, socotind că n-aveau cum să fi ajuns departe, nu după multă vreme a văzut că vine spre el un cavaler în armură din cap până-n picioare, călare pe un cal frumos care, tăindu-i calea, i-a spus: „Opriți-vă, domnule cavaler, și spuneți-mi ce grijă vă mână astfel din urmă”. „Pentru Dumnezeu – a spus Galaor –, nu-mi puneți întrebări, căci în răstimpul cât zăbovesc cu domnia voastră se pot întâmpla multe nenorociri”. „Pe Sfânta Fecioară – a spus cavalerul –, nu veți trece pe aici până nu-mi răspundeți la întrebare, ori, de nu, o să luptați cu mine”. Între timp, Galaor a pornit mai departe, dar cavalerul din vale i-a spus: „Sunt sigur, cavalere, că fugiți pentru că ați săvârșit o mișelie, așa că, apărați-vă, fiindcă vreau să știu despre ce e vorba”. Și s-a repezit spre el în cea mai mare goană a calului, cu lancea aplecată. Galaor s-a întors, dar avea scutul la spate, și când a văzut că se apropie, a ferit iute calul din drum și s-a îndepărtat, așa încât cavalerul nu l-a putut lovi, ba chiar a trecut mult dincolo de el, căci avea un cal strașnic și odihnit; după ce a străbătut o bucată de drum, s-a întors spre Galaor și, cu lancea sprijinită de braț, i-a spus: „Ah, cavalere rău și laș! N-ai să scapi cu niciun chip de mine și, dacă nu-mi răspunzi la întrebare, te voi ucide!” Și s-a năpustit cu multă forță asupra lui, dar Galaor, care avea un cal mai învățat, s-a dat în lături și și-a văzut mai departe de drum, cât de iute putea. Cavalerul, care nu-și putuse opri calul atât de repede, când a izbutit să se întoarcă, a văzut că Galaor se îndepărtase o bună bucată și a spus: „Dacă m-

ajută Dumnezeu, n-o să scăpați așa!”; și, cum cunoștea bine locurile, a apucat-o pe o scurtătură și l-a pândit la o cotitură. Când a dat cu ochii de el, Galaor s-a necăjit foarte, dar cavalerul i-a spus: „Lașule, mișel fără inimă, alegeți acum, din trei lucruri, unul: sau vă luptați cu mine, sau vă întoarceți, sau îmi răspundeți la întrebare”. „Nici unul nu-mi este pe plac – a spus Galaor –, dar nu vă purtați cum se cuvine, căci din drum nu mă voi întoarce și, de mă voi lupta, n-o voi face cu plăcere, dar de vreți să aflați care mi-e zorul, urmați-vă și veți vedea, pentru că aș zăbovi prea mult istorisindu-vă totul și, pe deasupra, nici nu m-ați crede, atât de încâlcită e toată pățania”. „Pe Dumnezeul meu – a spus cavalerul –, urmați-vă drumul, dar să știți că vreme de trei zile nu vă voi părăsi”. Galaor a pornit mai departe, cu cavalerul în urma lui, și, când au ajuns la o jumătate de leghe de locul acela, au văzut un cavaler în armură, mergând pe jos în urma calului său de pe care căzuse, și pe un alt cavaler ce se îndepărta în mare grabă de primul. Cavalerul ce îl însoțea pe don Galaor l-a recunoscut pe cavalerul căzut de pe cal, care era vărul lui primar, și s-a grăbit să-i prindă calul și să i-l aducă, spunându-i: „Ce s-a întâmplat, domnule și vere?” El a răspuns: „Mergeam cu gândul la ceea ce știți, fără să fiu atent la nimic altceva, cufundat în mine, și m-am trezit doar când cavalerul acela ce se îndepărtează m-a lovit atât de tare cu lancea în scut, încât calul a căzut în genunchi, iar eu m-am prăvălit la pământ și calul a luat-o la fugă. Eu am pus mâna pe spadă de îndată și l-am chemat la luptă, dar n-a vrut să vină și mi-a spus că mai bine să fiu mai atent când vorbește cineva cu mine; și pentru Dumnezeu – a mai spus –, să mergem după el și, dacă reușim să-l prindem din urmă, veți vedea cum o să mă răzbun”. „Asta nu pot face – a spus vărul lui –, fiindcă timp de trei zile trebuie să-l însoțesc pe cavalerul în urma căruia veneam”; și i-a povestit ce i se întâmplase. „În mod sigur – a spus cavalerul –, ori este cel mai laș cavaler din lume, ori a pornit să săvârșească o faptă deosebită, de se păzește astfel; și o să las deoparte răzbunarea pentru jignirea ce mi s-a adus, ca să văd ce se va petrece”.

Între timp, Galaor ajunsese departe, că nu făcea alta decât să meargă, și cei doi veri au pornit pe urmele lui; asta se întâmpla cam pe la căderea nopții. Galaor a intrat într-un codru, dar din pricina întunericului a pierdut urmele și n-a mai știut încotro s-o ia. Atunci, a prins să se roage lui Dumnezeu să-l călăuzească în

așa fel încât să fie primul care îi vine în ajutor regelui și, socotind că ceata cavalerilor s-o fi abătut din drum cu regele ca să doarmă undeva, a rătăcit prin niște văi, ascultând în toate părțile, dar n-a auzit nimic. Cei doi veri care veneau în urma lui socoteau că el își continuă drumul, dar după ce au mers ei o leghe și au ieșit din codru, nedând cu ochii de; el, și-au zis că s-a ascuns de dânșii și au tras peste noapte în casa unei femei, ce se afla în apropiere.

Galaor a străbătut pădurea în lung și-n lat și s-a gândit să plece de-acolo de vreme ce nu auzea glas de om și, a doua zi, să se urce pe vreun colnic, să privească până în depărtare; așa că, întorcându-se pe drumul pe care îl bătuse mai înainte, a umblat el ce-a umblat, până a ieșit din codru și a zărit pe o vale în sus un foc mic; apropiindu-se, a văzut că acolo făcuseră popas niște căruțași care, văzându-l înarmat, s-au speriat și s-au îndreptat spre el cu suliți și topoare în mână; el însă, le-a spus să nu se teamă, că nu le vrea răul, ci îi roagă doar să-i dea niște ovăz pentru cal. Căruțașii i-au dat bucuroși și Galaor s-a oprit acolo să-și hrănească armăsarul. Căruțașii l-au întrebat dacă vrea să mănânce, iar el le-a răspuns că nu, dar că ar vrea să doarmă puțin și i-a rugat să-l trezească înainte de ivirea zorilor. Două părți din noapte trecuseră deja. Galaor s-a întins lângă foc, fără să-și scoată armura și, când a început să se crape de ziuă, s-a sculat, că dormise cu grijă, ca omul ce se teme că nu găsește ceea ce caută și, încălecându-și calul, cum scutierul său nu era cu el (și atunci și-a zis că, dacă Dumnezeu îl ajută, îi va da acestuia cel mai strașnic cal), și-a luat rămas bun de la căruțași, aceștia i-au urat drum bun, și s-a îndreptat spre un deal înalt de unde a scrutat locurile roată. Tocmai atunci ieșeau din casa femeii unde trăseseră cei doi veri; între timp se luminase bine și l-au văzut pe Galaor; recunoscându-l după blazonul de pe scut, au pornit spre el, dar în timp ce mergeau, Galaor a început să coboare dealul în goana cea mai mare și cavalerul ce fusese trântit de pe cal a spus: „Ne-a văzut și fuge; eu sunt sigur că a săvârșit o faptă rea și de asta fuge mereu și se ascunde; și să n-am parte de noroc, dacă n-o să aflu de la el cu orice preț despre ce-i vorba, numai să-l ajung; așa că, hai după el”. Don Galaor, însă, care era cu gândul la cu totul altceva, tocmai zărise zece cavaleri la ieșirea din pădure; cinci mergeau în față și cinci în urma lor, iar între ei, niște oameni

neînarmați și Galaor și-a zis că aceștia sunt răpitorii regelui, așa că a pornit spre ei, ca un om care și-a oferit întotdeauna viața pentru salvarea vieții altora; când s-a apropiat de ei, l-a văzut pe rege în lanțuri și s-a mâhnit atât de tare încât, sfidând moartea, s-a năpustit în goană asupra primilor cinci, strigând: „Ah, trădătorilor! Rău veți fi pedepsiți pentru că v-ați atins de cel mai bun om din lume”; cei cinci s-au repezit asupra lui, dar el l-a lovit pe primul în piept, străpungându-l cu lancea, încât vârful și o bucată din lemn îi ieșiseră prin spate, și cavalerul a căzut mort la pământ; ceilalți l-au izbit însă atât de tare cu lăncile, încât calul lui Galaor a îngenunchiat, iar lancea unuia dintre ei a trecut printre scutul și platoșa lui; Galaor i-a smuls-o din mână și l-a izbit pe celălalt în picior, străpungându-i armura și piciorul, lancea înfigându-se în trupul calului, astfel că bietul cavaler a rămas țintuit, căci lancea s-a frânt; Galaor a pus mâna pe spadă, dar atunci i-a văzut venind pe toți asupra lui; el a intrat ca un iureș printre ei, cu atâta curaj, că nu e om care să nu se fi îngrozit văzându-l cum li se împotrivea și ce lovituri dădea.

Fiind acum în mare încurcătură și primejdie, căci dușmanii erau mulți, Dumnezeu a vrut să-l ajute și i-a trimis pe cei doi veri care îl urmăreau; aceștia, văzându-l cum luptă, tare s-au mai minunat de marea lui vitejie, și unul din ei a spus: „E sigur că l-am învinuit fără temei că ar fi laș; să-i venim în ajutor cât mai grabnic”. „Cine ar face altceva – a răspuns celălalt –, decât să-l ajute pe cel mai viteaz cavaler din lume? Și să aveți credința că dacă se luptă cu atâția o face pentru un motiv de seamă”. Și au pornit în cea mai mare goană a cailor, izbindu-i pe ceilalți cu lăncile, căci erau foarte puternici și pricepuți în meșteșugul armelor, fiindcă amândoi erau cavaleri rătăcitori de cel puțin zece ani; și aflați că aceștia erau Ladasin Spadasinul și viteazul cavaler Guilan Gânditorul. Era și timpul, căci Galaor mult mai avea nevoie de ajutor: coiful spart și înfundat în multe locuri, armura ruptă mai peste tot și calul rănit, de-abia mai ținându-se pe picioare; dar el tot mai săvârșea minuni de vitejie și dădea lovituri năprasnice celor ce-i cădeau sub mână, încât cu greu îndrăzneau să se apropie de dânsul; el se temea că, dacă îi moare calul, îl vor dovedi și nu îi va putea ucide; dar prin alăturarea celor doi veri, soarta înfruntării s-a schimbat în bine pentru el, fiindcă și aceștia luptau cu multă vitejie, uimindu-l cu adevărat pe Galaor; astfel că acum, mai eliberat din strânsoare,

Galaor putea să lovească mai bine. Așa că s-a pornit să-i pălească după placul inimii și cu atâta sete, încât, cu ajutorul celor doi veri, în scurtă vreme toți fuseseră învinși sau uciși. Văzând asta, vărul lui Arcalaus s-a repezit spre rege să-l omoare, dar cum cei ce îl păzeau fugiseră toți, regele descălecase, așa, cu lanțul de gât, și luase un scut și spada cavalerului care murise primul; și când vărul lui Arcalaus a vrut să-l izbească în cap, regele s-a apărat, primind lovitura în scut, dar aceasta a fost atât de puternică, încât a trecut cu o palmă de marginea scutului și vârful i-a jupuit pielea capului până la os; regele și-a înfipt spada în botul calului celuilalt atât de adânc, că n-a mai putut-o scoate; calul s-a ridicat în două picioare și apoi s-a prăbușit peste cavaler. Galaor, care era și el pe jos, căci calul lui nu se mai putea mișca, și venise să-l ajute pe rege, s-a repezit să-i taie cavalerului capul, dar regele i-a strigat să nu-l omoare. Cei doi veri, care alergaseră după un cavaler ce fugea și reușiseră să-l omoare, tare s-au mai speriat când, întorcându-se, l-au văzut pe rege, căci nu știau nimic de captivitatea lui; așa că, au descălecat degrabă și, scoțându-și coifurile, au îngenuncheat în fața lui, iar el, recunoscându-i, i-a ridicat, întinzându-le mâna, și a spus: „Pe Dumnezeul meu, prieteni, mi-ați venit în ajutor în cel mai potrivit moment; și mult rău îmi face prietena lui don Guilan răpindu-mi-l, iar din cauza lui, v-am pierdut și pe voi, Ladasin”. Guilan s-a rușinat foarte și i s-au aprins obrajii, dar nu din pricina aceasta n-ar mai fi iubit-o pe ducesa de Bristoya, care îl iubea, de asemenea, astfel că, în cele din urmă, li se împliniseră dorințele, și din această pricină ducele bănuise tot timpul că în castel intrase don Guilan în noaptea când trecuse pe-acolo Galaor, cum v-am istorisit mai înainte.

Dar să lăsăm asta acum și să ne întoarcem la rege, să vedem ce-a făcut după ce a fost eliberat. Don Galaor l-a scos pe vărul lui Arcalaus de sub cal și, desfăcând lanțul de la gâtul regelui, l-a legat pe acela; regele și Galaor au luat fiecare câte un cal dintre cei ai cavalerilor uciși, căci calul lui Galaor nu se mai putea mișca, și au pornit bucuroși la drum, îndreptându-se spre Londra. Ladasin i-a povestit regelui tot ce i se întâmplase lui Galaor și regele l-a prețuit mult pentru faptul că se ferise de luptă, ca să-și poată vedea de rostul lui; Guilan i-a povestit regelui cum, mergând atât de cufundat în sine, cu gândul numai

la iubita lui, fără să fie atent la altceva, îl trântise de pe cal un cavaler, fără să-i spună nimic. Tare a mai râs regele de pățanie, spunând: „Cu toate că am auzit despre multe lucruri pe care le fac îndrăgostiții pentru iubitele lor, asta n-am mai pomenit și, după câte văd, nu degeaba vi se spune Guilan Gânditorul”.

Și-au tot vorbit așa despre unele și altele, cu multă voie bună, până au ajuns la casa lui Ladasin, care locuia foarte aproape; aici i-au ajuns din urmă scutierul lui Galaor și Ardian, piticul lui Amadis, care îl căuta pe stăpânul său, gândind că o apucase pe acest drum. Galaor i-a istorisit regelui cum se despărțise de Amadis și i-a spus că ar fi bine să trimită un sol la Londra, pentru că tăietorii de lemne aveau să răspândească vestea și toată curtea o să se pună în mișcare. „De vreme ce Amadis a plecat în ajutorul fiicei mele – a spus regele –, socotesc că n-o voi pierde, numai dacă nu-i va face cine știe ce vrăji viclene trădătorul acela. Iar cât despre ceea ce ați spus acum, ar fi bine să știe regina ce mi s-a întâmplat”. Și i-a poruncit unui scutier al lui Ladasin, care cunoștea bine ținutul, să ducă o solie.

Regele a rămas peste noapte acolo și a fost slujit nespus de bine, iar a doua zi au pornit iarăși la drum; vărul lui Arcalaus le-a povestit cum toate aceste întâmplări sunt din pricina lui Barsinan, seniorul de Sansueña, care voia să ajungă rege al Marii Britanii. Drept pentru care regele a hotărât să se grăbească pentru a-l prinde pe Barsinan acolo.

• CAPITOLUL XXXVII •

Cum a aflat regina că regele Lisuarte este captiv și cum Barsinan își pregătea trădarea, vrând să devină rege dar, în cele din urmă, a fost învins, iar regele s-a întors în cetatea de scaun

Tăietorii de lemne, care văzuseră ce i se întâmplase regelui, au sosit în oraș și au povestit totul. De cum s-a aflat, s-a stârnit o zarvă nemaipomenită și toți cavalerii și-au îmbrăcat armurile și au țâșnit din toate părțile în cea mai mare goană a cailor, de părea pământul plin de ei. Arban, regele din Norgales, stătea de vorbă cu regina când au sosit acolo scutierii lui cu arme și cai, iar un paj a intrat în încăperea unde se afla și i-a spus: „Stăpâne, ce faceți, nu vă puneți armura? Niciun cavaler din suita regelui n-a mai rămas în oraș, în afară de domnia voastră, și toți au pornit în cea mai mare grabă spre pădure". „De ce?", a întrebat Arban. „Umblă zvonul – a răspuns pajul – că regele a fost făcut prizonier de zece cavaleri". „Ah, Sfântă Fecioară – a spus regina –, de asta mi-a fost întotdeauna frică!"; și s-a prăbușit leșinată. Arban a lăsat-o în grija doamnelor și domnișoarelor ei, care se jeluiau amarnic și, după ce și-a îmbrăcat armura, a încălecat să plece, când a auzit mai multe glasuri strigând că e luat cu asalt palatul regal. „Sfântă Maria! – a spus Arban; toți am fost vânduți!"; și a cugetat că ar face rău să o lase pe regină fără apărare.

În vremea asta, în cetate era așa de mare zarva, de parcă s-ar fi adunat toți oamenii din lume acolo. Arban s-a oprit la intrarea în încăperile reginei cu două sute de oameni de-ai săi și a trimis pe doi dintre ei să afle ce e cu răscoala; ajunși la palatul regilor, cei doi au văzut că fusese ocupat de Barsinan cu oamenii săi, care descăpățâna și ucidea pe câți putea prinde, când nu îi arunca de pe ziduri, căci, de cum auzise de captivitatea regelui, pornise răscoala și nu i-a mai stat mintea la altceva; cavalerii regelui, care nu bănuiseră nimic, plecaseră fără teamă în ajutorul stăpânului lor, iar Barsinan avea cu el șase sute de

cavaleri și slujitori bine înarmați. Aflând toate acestea de la cavalerii săi, Arban a spus: „Regele a fost făcut captiv la sfatul acestui trădător”. Barsinan, după ce a pus stăpânire pe palat, a lăsat o parte din oameni să-l păzească și, cu o altă parte, a plecat să o ia ostatecă pe regină și să pună mâna pe tron și coroană. Locuitorii cetății, aflând cum stau lucrurile, se îndreptau cu toții spre corturile reginei, înarmați care cu ce avea. Când Barsinan a ajuns aici, l-a găsit pe Arban cu toți cavalerii săi și mulți târgoveți; atunci Barsinan a spus: „Arban, până acum ai fost cel mai înțelept dintre cavalerii tineri; încearcă să nu-ți pierzi mințile de azi înainte”. „Ce trebuie să înțeleg din aceste vorbe?”, a întrebat Arban, „Știu – a răspuns el – că regele Lisuarte se află în puterea cuiva care, de-acum în cinci zile, îmi va trimite capul regelui despărțit de trup și nimeni altul în țara asta în afară de mine nu poate și nu trebuie să fie rege și voi fi până la sfârșitul vieții mele; regatul tău, Norgales, pe care îl ai în stăpânire, ți-l las, pentru că ești un cavaler viteaz și înțelept, dar acum, dă-te în lături, ca să-mi iau în stăpânire tronul și coroana, iar de vrei să faci altminteri, te provoc la luptă și să știi că nu va fi nimeni care să se ridice împotrivă-mi și să vrea să-mi ia țara, să nu-i tai capul”. „Îmi spui niște lucruri – a zis Arban – care mă fac să-ți fiu potrivnic câte zile oi avea. În primul rând, mă sfătuiești să-mi trădez stăpânul când se află la mare ananghie; în al doilea, spui că știi că va fi ucis de cei ce l-au luat cu ei, ceea ce dovedește clar că și tu faci parte dintre trădători. Și cum eu am avut întotdeauna în minte că unul dintre cele mai prețuite lucruri din lume este loialitatea, iar tu o disprețuiești, ridicându-te împotriva ei, greu ne vom putea înțelege”. „Cum – a spus Barsinan –, tu gândești că o să mă poți împiedica să fiu regele Londrei?” „Rege al Londrei nu va fi niciodată un trădător – a spus Arban –, mai ales cât mai este în viață cel mai drept rege din lume.” Barsinan i-a spus: „Eu ți-am vrut binele, mai mult decât altora, crezând că ești mai deștept decât ceilalți, dar acum îmi pari mai puțin la minte și o să te fac să-ți dai seama de nebunia ta, să văd ce vei face, că eu vreau să pun stăpânire pe tron și pe coroană, fiindcă le merit datorită însușirilor mele”. „Voi face – a răspuns Arban – ceea ce aș face dacă stăpânul meu, regele, ar sta acum pe tron”. „O să vedem pe dată”, a spus Barsinan, și a poruncit oamenilor săi să atace; Arban i-a așteptat cu ai săi, căci era viteaz și drept în toate, dar

acum era mânios foarte de cele auzite despre rege, stăpânul lui; cele două armate au prins să lupte cu înverşunare. Aşa că au fost mulţi morţi şi răniţi şi de o parte şi de alta şi atât unii cât şi ceilalţi se străduiau din răsputeri să învingă şi să-şi ucidă duşmanul; Arban se lupta ca un leu şi a fost cel mai lăudat dintre toţi pentru faptele sale în această bătălie, căci îi apăra pe toţi ai săi şi nu făcea altceva decât să treacă înainte, secerându-i pe duşmani şi punându-şi viaţa în primejdie.

Aşa s-au luptat până seara, fără să învingă cineva, şi asta din pricină că străzile erau înguste, căci altfel, Arban s-ar fi văzut în primejdie şi regina ar fi fost luată captivă; Barsinan s-a retras cu oamenii lui la palat şi a văzut că a pierdut mulţi oameni, morţi şi răniţi, şi că aveau toţi mare nevoie de odihnă; Arban le-a spus oamenilor săi: „Domnilor, acum trebuie să vă arătaţi credinţa şi curajul şi să nu vă pierdeţi cumpătul din pricina nenorocului nostru ce iute se va schimba în noroc”. Apoi şi-a rânduit oamenii şi străjile pentru noapte. După toate acestea, regina, care era ca moartă, a trimis după Arban, iar el i s-a înfăţişat aşa cum era, în armură şi rănit în multe locuri; intrând în odaia reginei, şi-a scos coiful, care era spart, şi doamnele au văzut că are cinci răni pe faţă şi la gât şi chipul, plin de sânge, îi arată groaznic, dar lor, care în afara lui Dumnezeu nu-l mai aveau decât pe el să le ocrotească, li s-a părut foarte frumos. Când regina l-a văzut cum arată, tare milă i s-a făcut de el şi i-a spus plângând: „Ah, nepoate plin de curaj, Dumnezeu să vă ţină şi să vă ajute să vă duceţi fapta până la capăt; pentru Dumnezeu, spuneţi-mi ce-o să se întâmple cu regele şi cu noi?” „Cu noi – a spus el – o să fie bine, de-o vrea Domnul, iar despre rege vom auzi de bine şi, doamnă, să nu vă temeţi de trădătorii de-aici din oraş, căci vasalii voştri care au rămas cu mine vă sunt foarte credincioşi şi vă vor apăra cum se cuvine”. „Ah, nepoate – a spus regina –, aşa cum vă văd, n-o să mai puteţi lupta şi nu ştiu ce vor face ceilalţi fără voi”.

Arban s-a despărţit de regină şi s-a întors la oamenii lui. Aşa a trecut noaptea. Barsinan, deşi îşi găsise oamenii tare împuţinaţi, se arăta foarte curajos şi le-a spus: „Prieteni, nu vreau să ne mai luptăm pentru coroană şi să mai avem alţi morţi, căci voi duce totul la bun sfârşit fără jertfe şi fără lupte, aşa cum o să vedeţi în curând; drept care, acum, odihniţi-vă fără teamă”. Oamenii s-au odihnit toată noaptea şi, a doua zi dimineaţa, Barsinan şi-a

îmbrăcat armura, a încălecat și, luând cu el douăzeci de cavaleri, s-a îndreptat spre o ulicioară păzită de majordomul lui Arban; oamenii de pază, de cum l-au văzut, au pus mâna pe arme să se apere, dar Barsinan le-a spus că a venit doar să le ceară să nu înceapă lupta până la amiază; majordomul a plecat de-ndată să-i ducă vestea stăpânului său și acesta s-a bucurat foarte de răgaz, că oamenii săi erau tare zdrobiți și nu mai puteau lupta; apoi a plecat iute cu majordomul, ca să-l întâlnească pe Barsinan, care le-a spus: „Vreau să încetăm lupta pentru cinci zile, dacă vă învoiți”. „Mă învoiesc – a spus Arban –, dacă vă legați să nu jefuiți nimic din cetate și să faceți ce va porunci regele, dacă se va întoarce”. „Mă învoiesc la toate acestea – a spus Barsinan—, pentru că îmi prețuiesc oamenii și vă prețuiesc și pe voi, care îmi veți fi supuși mai curând decât credeți și, mai înainte de a se scurge acest răgaz, vă voi spune cum a murit regele și mă voi însura cu fiica lui, care se va afla în puterea mea”. „Să n-am parte de Dumnezeu – a spus Arban –, dacă voi încheia vreodată un pact cu cel care e părtaș la trădarea față de stăpânul meu, așa că plecați acum și descurcați-vă cum știți”; și aflați că până la căderea nopții, Barsinan i-a atacat de trei ori, retrăgându-se de fiecare dată.

• CAPITOLUL XXXVIII •

Cum a venit Amadis în ajutorul cetății Londrei și ce fapte a săvârșit aici

În vremea popasului făcut în pădure cu doamna sa, Oriana, așa cum v-am povestit, Amadis a întrebat-o ce i-a spus Arcalaus. Ea i-a răspuns: „Să nu mă plâng că, mai înainte de cincisprezece zile, mă va face regina Londrei și mi-l va da pe Barsinan de soț, pe care îl va face rege peste țara tatălui meu iar el, fiindcă îi va fi dat acestuia capul tatălui meu și pe mine, va fi marele lui majordom”. „Ah, Sfântă Fecioară – a spus Amadis –, ce trădător e Barsinan, el care se arăta atât de prieten cu regele; și teamă mi-e să nu îi facă vreun rău reginei”. „Ah, prietene – a spus ea –, ajutați-o cum socotiți mai bine”. „Așa trebuie să fac – a spus Amadis – și tare mă doare, căci mult mi-ar fi plăcut să petrec cu voi încă patru zile aici, în pădure, dacă ați fi dorit și domnia voastră”. „Numai Dumnezeu știe cât de mult aș fi dorit – a spus ea. Dar asta ar putea pricinui multe rele în țara care, cu voia Domnului, va fi a mea și a voastră. Apoi s-au culcat. Când s-au ivit zorile, Amadis s-a sculat, și-a pus armura și, ducând de dârlogi calul doamnei sale, au pornit pe drumul spre Londra cât mai iute cu putință, întâlnind mereu grupuri de câte cinci ori zece cavaleri porniți din Londra, de să fi fost cu totul vreo mie de cavaleri; el le arăta încotro să meargă în căutarea regelui și le spunea că Galaor o luase înainte, ca să-i vină în ajutor; după ce s-au scurs toți acești cavaleri, la cinci leghe de Londra, l-a întâlnit pe don Grumedan, bunul bătrân care o crescuse pe regină, însoțit de douăzeci de cavaleri, toți din neamul lui, ce umblaseră toată noaptea prin codru în lung și-n lat, căutându-l pe rege; când bătrânul a recunoscut-o pe Oriana, s-a apropiat de ea plângând și i-a spus: „Doamnă! Ah, Dumnezeule, ce bucurie, în această zi, că ați apărut! Dar spuneți-mi, ce vești aveți, despre tatăl vostru?” „Prietene – a răspuns ea, plângând –, aproape de Londra încă, m-au despărțit de el și Dumnezeu a vrut ca Amadis să-i ajungă din urmă pe cei ce mă duceau cu ei și să mă smulgă din mâinile lor”. „De bună seamă – a spus don

Grumedan – că dacă el n-ar fi izbutit, nimeni altul n-ar fi putut”; apoi agrăindu-l pe Amadis: „Prietene și domnule, dar cu fratele vostru ce s-a întâmplat?” „Acolo unde au fost despărțiți regele de fiica sa – a spus Amadis –, m-am despărțit și eu de el; Galaor a plecat pe urmele regelui, eu pe cele ale lui Arcalaus, care o ducea cu el pe această doamnă”. „Sunt mai liniștit acum – a spus Grumedan –, dacă în ajutorul regelui a plecat un cavaler atât de iscusit și viteaz ca don Galaor.”

Amadis i-a povestit lui don Grumedan despre josnica trădare a lui Arcalaus și Barsinan și, încheind, i-a spus: „Luați-o cu voi pe Oriana, iar eu mă voi duce la Londra singur, căci mi-e teamă ca nu cumva trădătorul acela să-i facă vreun rău; și spuneți-le cavalerilor pe care îi mai întâlniți să se întoarcă din drum, căci dacă regele are nevoie de oameni să-i vină în ajutor, sunt destui deja și chiar prisosesc”. Don Grumedan a luat-o cu el pe Oriana și au pornit-o pe drumul Londrei cât mai repede cu putință, spunându-le tuturor pe care îi întâlnea să se întoarcă. Amadis o luase înainte, în cea mai mare goană, și, la intrarea în cetate, l-a întâlnit pe scutierul trimis de rege să ducă vestea că e liber; acesta i-a povestit lui Amadis toate câte se petrecuseră și el i-a mulțumit Domnului din inimă pentru izbânda fratelui său. Înainte de a intra în Londra, Amadis a aflat de toate câte făcuse Barsinan, așa că s-a strecurat cât mai pe ascuns i-a stat în putință; când l-a văzut Arban și ai săi, tare s-au mai bucurat și inimile li s-au umplut de și mai mult curaj. Arban l-a îmbrățișat și l-a întrebat: „Bunul meu domn, ce vești ne aduceți?” „Numai vești plăcute – a spus Amadis –, dar să mergem iute la regină și le veți afla”. Așa că au intrat în încăperea unde se afla aceasta și Amadis, care îl ducea de mână pe scutier, când a văzut-o, a îngenuncheat în fața ei și i-a spus: „Doamnă, acest scutier a fost trimis de rege să vă spună că e liber și sănătos, iar eu am lăsat-o pe Oriana împreună cu don Grumedan, slujitorul vostru, și, în curând, vor fi aici. Până atunci, aș vrea să-l văd pe Barsinan, de voi putea”; și schimbându-și coiful și scutul cu altele, ca să nu fie recunoscut, a spus: „Arban, porunciți să se dărâme fortificațiile voastre și să-l lăsăm pe Barsinan să vină cu oamenii lui; și, cu voia Domnului, o să-l facem să-și plătească scump trădarea”; și le-a povestit ce aflase despre Barsinan și Arcalaus.

Fortificațiile au fost dărâmate pe dată și Barsinan cu ai săi s-au năpustit în goană, în nădejdea că vor câștiga bătălia, fără să

mai poată fi opriți; oamenii lui Arban i-au primit cum se cuvine și s-a încins o luptă crâncenă, cu mulți morți și răniți. Barsinan mergea în frunte și, cum avea oameni mulți, iar adversarii erau puțini la număr și nu li se puteau împotrivi, Barsinan făcea tot ce se putea ca să pună mâna pe regină. Amadis a văzut înfruntarea și a pornit spre ei, având atârnat de gât un scut cu vopseaua jupuită și un coif atât de ruginit, că nu făcea două parale, care, până la urmă, s-a dovedit că fusese foarte bun și, încins cu spada cea strașnică a regelui, zorea să ajungă cât mai iute; ajungând în fața lui Barsinan, i-a dat o asemenea lovitură cu lancea în scut, încât i-a găurit platoșa și vârful lăncii i-a pătruns cam jumătate în corp, iar lancea s-a frânt; punând mâna pe spadă, l-a lovit în coif, i l-a sfârtecat și i-a jupuit o parte din pielea capului, așa că Barsinan a rămas năucit; spada regelui era atât de ușoară, că Amadis parcă nici n-o simțea în mână, așa că l-a mai pălit o dată peste mâna cu care ținea spada și i-a sfârtecat mâneca și brațul până aproape de palmă, apoi a coborât până la picior și i-a tăiat jumătate din el; Barsinan a dat să fugă, dar n-a putut și a căzut pe jos; Amadis s-a repezit, atunci, asupra celorlalți, cu atâta înfocare, încât pe cine reușea să-l lovească în plin, îl și trimitea pe lumea cealaltă, așa că toți, recunoscându-l după minunile pe care le săvârșea, îi lăsau calea liberă, îngrămădindu-se unii în alții ca să scape de moarte; Arban cu ai săi, care îl urmau, i-au încolțit atât de tare pe oamenii lui Barsinan, încât aceștia, lăsând mulți morți și răniți pe ulițe, unde se dădea lupta, s-au retras în palatul regilor. Amadis a ajuns până la porțile palatului și ar fi vrut să intre, dar ceilalți le închiseseră. Atunci, s-a întors în locul unde îl lăsase pe Barsinan păzit de mulți târgoveți și, văzând că mai răsuflă, a poruncit să fie dus la palat și păzit până la sosirea regelui; sfârșindu-se, deci, lupta, așa cum ați auzit, unii fiind morți și alții prizonieri, Amadis a privit spada însângerată din mâna lui și a spus: „Ah, spadă! În fericită zi s-a născut cavalerul care te-a stăpânit și nu încape îndoială că ești folosită cum se cuvine, căci, fiind cea mai strașnică din lume, aparții celui mai viteaz om din câți trăiesc pe pământ”. Apoi a poruncit să i se scoată armura și s-a înfățișat dinaintea reginei. Arban s-a dus să se culce în patul lui, că mare nevoie mai avea, pe cât de rău se simțea de pe urma rănilor.

În acest răstimp, regele Lisuarte, ce venea în grabă mare pe drumul Londrei, ca să dea de Barsinan, a întâlnit o mulțime din cavalerii porniți în căutarea lui și tuturor le-a poruncit să se întoarcă, ba pe unii i-a mai și trimis pe alte drumuri, prin păduri și văi, să le spună tuturor pe care îi întâlneau să se întoarcă, căci mulți erau cei ce plecaseră; primii pe care i-a întâlnit au fost Agrajes și Galvanes, Solinan, Galdan, Dinadaus și Bervas. Toți șase mergeau împreună, mâhniți peste poate, și când au dat ochii cu regele, au vrut să-i sărute mâna, plini de bucurie, dar el i-a îmbrățișat și le-a spus: „Prieteni, era cât pe ce să mă pierdeți și, fără îndoială, așa s-ar fi întâmplat, dacă n-ar fi fost Galaor, don Guilan și Ladasin care s-au întâlnit printr-o întâmplare”. Dinadaus i-a spus: „Toată lumea din cetate a plecat să vă caute și cred că toți rătăcesc pe drumuri”. „Nepoate – a spus regele –, alegeți câțiva dintre cei mai buni cavaleri din cei de-aici, care să vă fie pe plac, luați și scutul meu, ca să fiți ascultat cu mai multă supunere, și porniți să-i întoarceți din drum.” Acest Dinadaus era unul dintre cei mai viteji cavaleri din neamul regelui, foarte prețuit printre viteji, atât pentru purtarea lui aleasă, cât și pentru isprăvile și faptele sale de arme; el a pornit de-ndată la drum, astfel că pe mulți i-a făcut să se întoarcă.

Și, cum mergea regele, așa cum ați auzit, însoțit de mulți cavaleri și alți oameni, pe când intra pe drumul cel mare spre Londra, s-a întâlnit cu prietenul lui atât de bun, don Grumedan, care venea cu Oriana; și aflați că bucuria le-a fost nespus de mare, pe atât de mare pe cât de mare le fusese deznădejdea că nu vor mai putea scăpa de nenorocirea ce îi lovise. Don Grumedan i-a povestit regelui cum a plecat Amadis în ajutorul reginei.

Între timp, regele și suita lui, peste două mii de cavaleri, au sosit la Londra, dar mai înainte de a intra în cetate i s-a povestit tot ceea ce făcuse Barsinan și cum i se împotrivise regele Arban, iar apoi, o dată cu sosirea lui Amadis, cum se sfârșise totul, Barsinan fiind luat captiv. Așa că toate acele întâmplări foarte triste avuseseră un sfârșit fericit. O dată sosit regele la corturi, unde se afla regina, cine ar putea povesti veselia și bucuria reginei și a tuturor doamnelor și domnișoarelor ei când i-au văzut pe rege și pe Oriana? De bună seamă, nimeni, căci nemăsurată a fost. Regele a poruncit ca palatul să fie încercuit

și să-i fie aduși Barsinan, ce își venise în simțiri, și vărul lui Arcalaus și i-a pus să istorisească în ce fel se urzise toată trădarea. Ei i-au povestit totul, fără să uite nimic, după care regele a poruncit să fie duși în fața palatului, ca să-i vadă oamenii lor, și să fie arși amândoi pe rug, ceea ce s-a și făcut.

Cei din palat, cum nu mai aveau provizii, nici scăpare, după cinci zile s-au predat cu toții regelui și acesta i-a trimis la moarte pe unii, iar pe alții i-a lăsat slobozi. Despre aceasta nu vom mai spune decât că, multă vreme după aceste întâmplări, din pricina acestor morți, între Marea Britanie și Sansueña a fost mare dușmănie, și împotriva regelui Lisuarte a pornit război un fiu al lui Barsinan, cavaler viteaz, însoțit de mulți oșteni, cum se va istorisi mai la vale.

Regele Lisuarte, liniștit după nenorocirile prin care trecuse, s-a întors la palat pentru Sfat, și toată lumea a petrecut pe cinste nopțile în cetate, iar în timpul zilei în afara zidurilor ei.

Într-o bună zi, au venit la Londra doamna și cei doi fii ai săi în fața cărora Amadis și Galaor făgăduiseră Madasimei să-l părăsească pe regele Lisuarte, așa cum ați auzit mai înainte. Când au văzut-o, cei doi frați i-au ieșit în întâmpinare să i se închine, dar ea le-a spus: „Prieteni, am venit aici pentru ceea ce știți, așa că, spuneți-mi, ce aveți de gând?” „Să mergem chiar acum la rege”, au spus ei. „Să mergem”, a spus ea. Și i s-au înfățișat regelui, iar doamna i s-a închinat cu multă smerenie. Regele a primit-o foarte bine dispus. Doamna i-a spus: „Seniore, am venit să văd dacă acești cavaleri își vor ține o făgăduială făcută unei doamne”. Regele a întrebat despre ce făgăduială e vorba. „O făgăduială – a răspuns ea – care cred că vă va mâhni pe domnia voastră și pe cei ce îi iubesc aici la curte.” Și doamna a povestit toate câte se petrecuseră cu Madasima, stăpâna de la Gantasi. Când regele a auzit aceasta, a spus: „Ah, Galaor, m-ați ucis!” „Mai bine așa – a spus Galaor –, decât să fi murit cu-adevărat, căci dacă s-ar fi aflat cine suntem, nimeni de pe lume nu ne-ar mai fi înviat și să nu vă mâhniți prea mult din pricina asta, stăpâne, căci toate se vor îndrepta mai repede decât gândiți.” Apoi, i s-a adresat lui Amadis, fratele său: „Mi-ați spus și voi că veți face la fel ca mine”. „Așa este”, a încuviințat el. Atunci, Galaor le-a istorisit regelui și cavalerilor ce se aflau de față prin ce viclenie fuseseră prinși. Regele s-a minunat foarte de asemenea trădare, dar Galaor a spus că el crede că doamna

va fi cea înșelată și batjocorită în urma acelui legământ făcut de el, cum, de altfel, vor vedea de-ndată; și, în fața doamnei, i-a spus regelui, astfel ca toți să audă: „Maiestate și stăpâne, mă despart de voi și de curtea voastră, așa cum am făgăduit și vă părăsesc pe toți pentru Madasima, stăpâna castelului Gantasi, care a socotit că meritați să vă facă acest rău și câte altele va mai putea, pentru că tare mult vă urăște”. Amadis a rostit aceleași vorbe. Galaor, apoi, le-a spus doamnei și feciorilor săi: „Socotiți că ne-am împlinit făgăduiala?” „Da, negreșit – a spus ea –, și tot ceea ce v-ați legat să faceți ați făcut.” „Dumnezeu să v-ajute – a spus Galaor; acum, puteți merge când veți voi să-i spuneți Madasimei că nu mă las înșelat atât de ușor cum crede ea și veți vedea asta chiar acum.” Și, în- torcându-se spre rege, i-a spus: „Seniore, noi ne-am îndeplinit legământul făcut Madasimei, așa cum am făgăduit, dar cum ea nu ne-a spus pentru cât timp trebuie să ne despărțim de voi, ne putem întoarce fiecare când dorește și o facem chiar acum, pentru a fi iarăși ca înainte”. Când regele și curtea au auzit aceste vorbe, tare s-au mai înveselit, socotindu-i pe cei doi cavaleri cu judecată. Regele i-a spus doamnei care venise cu feciorii săi: „Adevărul, doamnă, este că după capcana întinsă acestor cavaleri în mod atât de perfid, nu mai sunt obligați să-și țină nicio făgăduială, nici măcar așa cum au făcut-o, și e drept ca cei ce vor să înșele să rămână înșelați; așa că spuneți-i Madasimei că dacă mă urăște atât de mult, i-a stat în putere să-mi facă cel mai mare rău și să-mi pricinuiască cea mai mare durere. Dar Dumnezeu, care i-a ferit pe acești viteji și în alte locuri de primejdii nemaipomenite, n-a vrut să-i lase să sufere în mâinile unei ființe ca ea”. „Seniore – a spus doamna –, spuneți-mi, rogu-vă, cine sunt acești cavaleri pe care îi prețuiți atât de mult?” „Sunt Amadis și don Galaor, fratele lui”, a spus regele. „Cum – a spus doamna –, acesta este Amadis și s-a aflat în mâinile ei?” „Da, neîndoielnic”, a spus regele. „Slavă Domnului – a spus doamna – că au scăpat. Căci, într-adevăr, mare nenorocire ar fi fost ca doi bărbați atât de viteji să moară așa cum gândesc eu că i-ar fi ucis această doamnă, dacă ar fi știut cine sunt; și acum, că i-a scăpat din mână, cred că își va lua viața singură, așa cum voia să le-o ia lor”. „Într-adevăr – a spus regele –, așa ar fi mai drept să se întâmple”. Doamna și-a luat rămas bun și a plecat spre casa ei.

• CAPITOLUL XXXIX •

Cum a ținut sfat regele Lisuarte vreme de douăsprezece zile, în care răstimp mulți nobili sosiți acolo, atât doamne cât și cavaleri, dintre care unii au rămas mai multe zile, au poruncit mari serbări

Regele Lisuarte a ținut Sfat timp de douăsprezece zile și multe s-au făcut întru sporirea slavei și faimei sale, iar apoi, încheindu-se Sfatul, mulți oameni veniți pentru aceasta s-au întors în ținuturile lor, dar, cu toate acestea, au rămas atât de mulți nobili în preajma regelui, de te minunai văzându-i; regina, de asemenea, le-a cerut multor doamne și domnițe de neam mare să rămână cu ea; regele i-a luat în suita sa pe Guilan Gânditorul și pe Ladasin, vărul său, amândoi cavaleri foarte viteji, dar Guilan era încă mai viteaz și nu era altul în regatul Londrei să-l întreacă în vitejie, fiind înzestrat și cu toate celelalte însușiri potrivite unui cavaler, doar că, fiind tot timpul dus pe gânduri, oamenii nu se puteau bucura nici de vorba, nici de tovărășia lui; asta i se trăgea de la faptul că era stăpânit de iubire și își iubea doamna cum nici pe sine, nici pe altcineva nu iubea; iubita lui era nespus de frumoasă și se numea Brandalisa, era soră cu soția regelui din Sobradisa și măritată cu ducele de Bristoya.

Și așa cum ați auzit, regele Lisuarte se afla la Londra, înconjurat de cavaleri vestiți și faima sa o întrecuse pe cea a oricărui alt rege din lume. Soarta, fiind mulțumită pentru o bună bucată de vreme după marea primejdie în care se aflase și de care ați auzit, hotărâse să nu-l mai pună la încercare, socotind că cea dinainte ajunge pentru un om atât de înțelept și cinstit ca el, ceea ce nu înseamnă că își schimbase gândul, căci regii, când nu se feresc de lăcomie, de trufie și de multe alte lucruri, au de pătimit, și marea lor glorie este mai acoperită de rușine decât dacă n-ar fi avut parte de slavă nemăsurată și de fapte mărețe care să-i înalțe, pentru că nu trebuie să se socotească nefericit cel ce n-a avut niciodată parte de fericire, ci aceia care,

având parte de ea din belșug, datorită minții lor proaste, a viciilor și a păcatelor, au făcut soarta să-i părăsească, spre marea durere și deznădejde a prietenilor lor.

Și pe când se afla regele Lisuarte la Londra, cum ați auzit, a sosit acolo ducele de Bristoya, la sorocul hotărât de rege în urma jalbei lui Olivas; regele l-a primit foarte bine, iar ducele a spus: „Seniore, ați poruncit să mă înfățișez la curtea voastră, pentru vorbele ce vi s-au spus despre mine, minciuni sfruntate, și mă voi spăla de rușine așa cum domnia voastră și curtea vor socoti că e drept”. Olivas s-a sculat în picioare și a venit în fața regelui și, o dată cu el, s-au sculat toți cavalerii rătăcitori ce se aflau de față. Regele i-a întrebat de ce s-au ridicat cu toții și don Grumedan i-a spus: „Stăpâne, ducele i-a amenințat pe toți cavalerii rătăcitori și suntem îndreptățiți să-i fim împotrivă”. „Dacă așa stau lucrurile – a spus regele –, într-adevăr, nebunească luptă ar porni ducele, căci eu socot că nu se află rege pe lumea asta atât de puternic ori de înțelept încât să poată duce la capăt un asemenea război; dar acum, retrageți-vă și nu-i căutați pricină, căci judecata va fi dreaptă și fără pic de părtinire, pe cât mă voi pricepe eu și sfetnicii mei”. Cavalerii s-au întors toți la locurile lor, în afară de Olivas care, rămas în fața regelui, a spus: „Stăpâne, ducele aici de față l-a ucis pe un văr primar al meu, care nu i-a făcut și nu i-a spus niciodată nimic, și de aceea afirm că este un trădător viclean și îl voi face să recunoască asta, ori, de nu, îl voi învinge pe câmpul de luptă sau îl voi ucide”. Ducele a răspuns că Olivas minte și că se va supune hotărârii regelui și curții sale. Regele a hotărât lupta pentru a doua zi; ducele voia bucuros să se lupte, dar îi aștepta pe nepoții săi, ce nu sosiseră încă, și dorea ca aceștia să ia parte la înfruntare alături de el, căci îi prețuia mult pentru iscusința lor întru ale armelor și nu își închipuia că Olivas va avea însoțitori pe potriva acestora, pe care să nu-i poată învinge cu ușurință.

A trecut ziua întreagă și nepoții ducelui au sosit la căderea nopții, ceea ce l-a bucurat foarte pe acesta, iar a doua zi de dimineață s-au înfățișat regelui și Olivas și-a repetat învinuirea adusă ducelui; el a dezmințit-o și s-a hotărât lupta între ei, trei contra trei. Atunci, don Galvanes, care stătea la picioarele reginei, s-a ridicat, l-a chemat pe Agrajes, nepotul lui, și i-a spus lui Olivas: „Prietene, v-am făgăduit că dacă ducele de Bristoya, aici de față, va vrea să lupte împreună cu mai mulți cavaleri,

vom fi alături de domnia voastră și vrem să o facem din toată inima, așa că, să începem lupta, fără să mai zăbovim”. Nepoții ducelui au spus și ei că vor să înceapă lupta de îndată. Ducele i-a privit pe Agrajes și Galvanes și și-a amintit că își râsese de ei la palatul său, iar apoi, tot ei o salvaseră pe domnișoara pe care el voia s-o omoare și, în sfârșit, îl înfrânseseră în pădure. Și, cu toate că îi prețuia mult pe nepoții săi, tare s-a căit, de data aceasta, că primise să se înfrunte în felul acela; mai degrabă ar fi voit ca unul din nepoți să lupte cu Olivas, căci se temea de cei doi cavaleri, dar acum nu mai putea schimba nimic. Așa că au plecat toți să-și îmbrace armurile și au intrat pe terenul de luptă care, pentru asemenea înfruntări, era împrejmuit, unii pe o poartă și ceilalți pe alta. Când Olinda, aflată la o fereastră de la încăperile reginei, de unde se zărea tot terenul, l-a văzut pe viteazul ei iubit că vrea să lupte, s-a speriat atât de tare, de cât pe ce să-i stea inima în loc, căci îl iubea mai mult decât orice altceva pe lume; împreună cu ea se afla Mabilia, sora lui Agrajes, care era tare îngrijorată, știindu-i în primejdie pe fratele ei și pe unchiu-su, don Galvanes, și Oriana, ce, la rându-i, voia să-i știe teferi, datorită lui Amadis, care îi iubea mult, și în amintirea copilăriei ei la regele Languines și soția acestuia, părinții lui Agrajes.

Regele, aflat cu mulți cavaleri chiar acolo, văzând că a sosit vremea să înceapă înfruntarea, s-a retras de pe câmpul de luptă și cavalerii s-au și năpustit unii împotriva celorlalți, în cea mai mare goană a cailor, fără ca vreunul să-și greșească lovitura. Agrajes și unchiul lui i-au izbit pe nepoții ducelui cu lăncile și i-au azvârlit din șa peste crupa calului, frângându-și lăncile, dar trecând mai departe fără să fi pățit nimic și ținându-se bine în șa. Olivas a fost rănit în piept de lancea ducelui, iar acestuia i-au ieșit picioarele din scări și ar fi căzut dacă n-ar fi îmbrățișat gâtul calului; Olivas a trecut dincolo de el așa, rănit greu, iar ducele s-a îndreptat din nou în șa; cavalerul pe care îl trântise Agrajes s-a ridicat cum a putut și a venit lângă duce; Agrajes s-a repezit asupra ducelui, pe care tare îl mai dușmănea, și a prins să-i dea lovituri zdravene cu spada în coif și ar fi reușit să-l atingă în cap, dar cavalerul aflat pe jos, lângă el, văzând că unchiul lui e în asemenea primejdie, s-a apropiat de Agrajes și și-a vârât spada în vintrele calului, până la gardă. Agrajes nu fusese atent la el, cu gândul doar să-i ia viața ducelui, și nu văzuse nimic, așa că,

tocmai când se pregătea să-i reteze capul, calul s-a prăbușit cu el. Don Galvanes era așa de încleștat cu celălalt cavaler, că nu vedea nimic în jur. Agrajes se prăbușise o dată cu calul său și cel care îi ucisese calul, precum și ducele îi dădeau lovituri puternice și grele, fiecare cât mai înverșunat. În ceasul acela toți prietenii săi îl plângeau și, mai cu osebire, Amadis, care ar fi vrut să fie în locul vărului său, căci se temea foarte ca nu cumva acesta să moară, după cât de încolțit era; cele trei domnițe aflate la ferestre, cum ați auzit, erau atât de amărâte văzând în ce situație se află, că mai-mai să-și ia viața ele însele. Dar Olinda, doamna sa, era mai deznădăjduită decât toate, încât cine o privea prin ce chinuri groaznice trece era cuprins de durere. Agrajes, cum era sprinten, a ieșit repede din șa, căci nu era nimeni în lume cu inimă atât de vitează și atât de iute ca el, și se apăra strașnic împotriva celor doi cu spada minunată a lui Amadis, împărțind lovituri zdravene. Galaor, care îl privea îngrijorat, a spus încet, cu multă durere: „Ah, Doamne! Ce așteaptă Olivas de nu sare acolo unde e nevoie de ajutor? Mai bine n-ar fi îmbrăcat niciodată armura, decât să săvârșească asemenea greșeli”. Galaor spunea acestea fără să știe în ce stare se afla Olivas, rănit greu și pierzând atâta sânge, că era o minune cum de se mai poate ține în șa; când l-a văzut însă pe Agrajes la ananghie, Olivas a oftat din greu și, ca omul pe care l-au părăsit puterile dar nu și curajul, a spus: „Ah, Doamne, Dumnezeule! Rogu-te, mai înainte ca sufletul să-mi părăsească trupul, fă să-i vin în ajutor acestui prieten de nădejde!”

Și, întorcându-și calul spre ei, a pus mâna pe spadă, tare lipsit de vlagă, și l-a lovit pe duce; acesta nu s-a lăsat mai prejos și au început să-și trimită lovituri grele de spadă unul altuia; mânia l-a făcut, parcă, pe Olivas, să mai dobândească putere, astfel că, în ochii tuturor, nu lupta mai prost decât ducele. Agrajes a rămas să lupte doar cu celălalt cavaler, amândoi pe jos, dar se înfruntau atât de strașnic, că greu s-ar fi găsit altcineva să lupte mai bine; Agrajes se străduia din răsputeri să-și învingă adversarul, căci se știa privit de doamna sa și nu voia să facă nici cea mai mică greșeală, ba dimpotrivă, să se arate mai grozav decât era nevoie. Până într-atâta, încât prietenii săi se temeau ca nu cumva, în clipa cea mai grea, să-l părăsească forțele și suflul; dar peste tot pe unde a luptat, în acest chip o făcea, arătându-se întotdeauna mai năvalnic decât dușmanul și

grăbit să sfârșească înfruntarea, și cum aceste însușiri, împreună cu forța și curajul te fac să fii unul dintre cei mai buni cavaleri din lume, așa era el, viteaz și prețuit. Agrajes i-a dat atâtea lovituri în coif celuilalt cavaler, încât spintecându-i-l în patru locuri, nu-i mai slujea la mare lucru, așa încât cavalerul nu mai făcea alta decât să-și păzească și să-și apere capul cu scutul, căci coiful nu-l mai apăra defel, iar platoșa nici atât, căci era sfârtecată peste tot și din trupul rănit în peste zece locuri i se scurgea sângele.

Văzându-se cavalerul la mare strâmtoare, s-a îndreptat cât a putut de iute spre duce, în speranța că la el va găsi ajutor, dar Agrajes, care îl urmărea, l-a ajuns din urmă și i-a dat o asemenea lovitură în coiful zdrelit, încât spada i-a străpunsul coiful și capul, astfel că, atunci când și-a tras-o, cavalerul s-a întins la picioarele lui, dându-și ultima suflare.

Agrajes a privit atunci spre duce și Olivas și, văzând că Olivas pierduse atâta sânge, s-a minunat cum de mai e în viață și a alergat să-l ajute, dar mai înainte de-a ajunge la el, acesta a leșinat și a căzut de pe cal; ducele, care nu văzuse că Agrajes îi ucisese nepotul, zărindu-l pe Galvanes încleștat cu celălalt, l-a lăsat pe Olivas întins pe jos și s-a năpustit cât mai iute asupra lui Galvanes, dându-i lovituri năprasnice. Agrajes a încălecat repede calul lui Olivas, socotind că acesta e mort, și a alergat să-și ajute unchiul, care era tare zdrobit; și cum a ajuns, i-a dat o asemenea lovitură nepotului ducelui, încât i-a retezat cureaua de la scut, i-a străpuns platoșa și spada i s-a înfipt în trup până la os. Cavalerul s-a răsucit ca să vadă cine l-a rănit și Agrajes i-a dat o nouă lovitură în vizieră; dar spada i-a rămas înțepenită și, când a tras de ea, curelele coifului s-au rupt și spada împreună cu coiful s-au rostogolit pe pământ. Galvanes, care era furios pe el, lăsându-l pe duce, s-a întors să-l lovească în cap, căci nu mai avea coif, dar celălalt s-a acoperit cu scutul, cum făcuse de multe ori; dar vezi că, lipsindu-i scutului cureaua, nu s-a putut apăra într-atât încât don Galvanes să nu-și potolească mânia, căci capul i-a fost aproape zdrobit și stăpânul capului s-a prăbușit mort la pământ. În răstimpul acesta, Agrajes era într-o mare încleștare cu ducele, dându-i lovituri grele, dar sosind și unchiu-său, l-au strâns între ei și au prins să-l pălească din toate părțile, căci îl urau de moarte; ducele, văzându-se astfel prins între ei, a rupt-o la fugă cât îl putea duce de iute calul, dar

ceilalți doi, cum îl dușmăneau foarte, l-au urmărit tot timpul, pe cât le stătea în putință. Văzând aceasta, toți cavalerii rătăcitori s-au bucurat mult, dar mai cu seamă don Guilan, socotind că dacă moare ducele se va putea desfăta mai în voie cu doamna sa, pe care o iubea mai presus de orice. Calul lui Galvanes era rănit greu și, după goana pentru a-l ajunge pe duce, n-a mai putut rezista și s-a prăbușit, trântindu-l la pământ și pe Galvanes, care s-a lovit rău. Agrajes l-a ajuns din urmă pe duce și l-a izbit în marginea scutului, spada alunecându-i spre gâtul acestuia mai bine de o palmă și, trăgând-o înapoi, Agrajes l-ar fi trântit din șa, dar ducele și-a scos iute scutul de după gât și l-a azvârlit cu spada înfiptă în el și și-a continuat fuga cât de repede era în stare. Agrajes și-a smuls spada din scut și s-a luat după el; ducele, însă, se întorcea, îi dădea câte o lovitură-două și iarăși fugea. Agrajes îl ocăra și nu-l slăbea, până ce i-a dat o asemenea lovitură în umărul stâng, încât i-a spintecat armura, carnea și osul și spada a ajuns până aproape de coaste, așa că brațul ducelui a rămas spânzurat de trup. Ducele a scos un răcnet, dar Agrajes l-a apucat de coif și l-a tras spre el și, cum ducele era deja pierit, l-a smuls cu ușurință din șa, însă un picior i-a rămas în scară, că nu-l putuse scoate, iar calul și-a continuat goana târându-l de colo-colo pe terenul de luptă, până ce a ieșit din împrejmuire și a mai alergat cale de o săgeată; când au ajuns la el, l-au găsit mort, cu capul zdrobit de copitele calului. Agrajes s-a întors la locul unde rămăsese unchiul său și, descălecând, l-a întrebat: „Domnule, cum vă simțiți?” „Domnule și nepoate – a răspuns el –, mă simt bine, binecuvântat fie Dumnezeu, dar tare rău îmi pare de prietenul nostru, Olivas, căci înțeleg că a murit”. „Așa cred și eu – a spus Agrajes –, și sunt tare îndurerat”. Galvanes s-a dus apoi spre Olivas, iar Agrajes, după ce a scos de pe câmpul de luptă trupurile și armele nepoților ducelui, a venit și el acolo și a văzut că Olivas își venise în simțiri și, deschizând ochii cu mare greutate, cerea să fie spovedit; Galvanes i-a cercetat rana și i-a spus: „Bunule prieten, nu vă temeți de moarte, că rana nu e primejdioasă și, după ce vom opri sângele, vă veți vindeca”. „Ah, domnule – a spus Olivas –, simt cum mă lasă inima și nu mai am vlagă în mâini și picioare; am mai fost eu și altădată rănit greu, dar niciodată nu m-am simțit așa sleit”. „Asta e din pricină că ați pierdut mult sânge – a spus Galvanes –, dar nu trebuie să vă

temeți de altceva”. Și i-a scos armura, ca să aibă mai mult aer, iar el a mai prins oleacă de putere și sângele a încetat să-i mai curgă pe dată. Regele a trimis după o targă pentru Olivas, a poruncit să fie luat de-acolo și dus acasă la el, unde au venit mai mulți doftori să-l îngrijească; văzându-i rana, aceștia au spus că, deși e mare, se va vindeca cu ajutorul lui Dumnezeu, ceea ce mult l-a bucurat pe rege și pe mulți alții. Olivas a rămas în grija doftorilor, iar pe duce și pe nepoții săi i-au luat neamurile să-i ducă în ținutul lor; Agrajes, în urma acestei lupte, și-a câștigat o mare faimă de prea viteaz cavaler și curajul lui a devenit și mai renumit decât înainte.

Regina a trimis după Brandalisa, soția ducelui, poftind-o să vină la curte, unde va fi primită cu toată cinstea și s-o aducă cu ea și pe Aldeva, nepoata sa. Asta l-a bucurat mult pe don Guilan; don Grumedan, preceptorul reginei, a fost trimis să le aducă și, mai înainte de o lună, s-a întors cu ele la curte, unde au fost foarte bine primite.

Și așa, cum ați auzit, regele și regina se aflau la Londra, înconjurați de multă lume, cavaleri și doamne și domnițe și, mai înainte de a trece o jumătate de an, aflându-se pe alte meleaguri de marea cinste în care trăiau aici cavalerii, au venit atât de mulți la Londra, de să te minunezi nu alta; regele îi cinstea pe toți și le făcea multe daruri, nădăjduind, ca, ajutat de aceștia, să apere și să ocrotească marele său regat, Marea Britanie, și totodată să cucerească și alte regate care, în timpuri străvechi, erau supuse acestuia și îi plăteau tribut, dar, din vina regilor de dinainte, slabi și nevolnici, dedați desfrâului și desfătării, acum nu se mai supuneau regatului său.

• CAPITOLUL XL •

Cum s-a desfășurat lupta pe care, la castelul Grovenesei, Amadis i-a făgăduit frumoasei copile Briolanja că o va da cu Abiseos și cei doi fii ai săi, pentru a răzbuna moartea tatălui ei, regele

V-am povestit cum Amadis, pe când se afla la castelul Grovenesei, i-a făgăduit frumoasei copile Briolanja că va

răzbuna moartea tatălui ei, regele, și că, până într-un an, se va întoarce acolo cu alți doi cavaleri, pentru a se lupta cu Abiseos și cei doi fii ai săi, și cum, la plecare, copila cea frumoasă i-a dăruit o spadă, s-o poarte de dragul ei, văzând că îi face trebuință, pentru că a lui se rupsese pe când se apăra de cavalerii ce voiau să-l ucidă în chip mârșav acolo, în castel, și cum a scăpat de ei, prin voia Domnului, cu ajutorul leilor care au fost sloboziți tot din porunca frumoasei copile; și cum Amadis rupsese și această spadă într-un alt castel, cel al iubitei lui Angriote de Estravaus, pe când se înfrunta cu un cavaler, pe numele său Gasinan, și cum, din porunca lui, Gandalin, scutierul său, păstrase cele trei bucăți ale spadei. Iar acum, vă voi povesti cum s-a petrecut lupta făgăduită și în ce primejdie mare s-a aflat Amadis din pricina spadei rupte, nu din vina lui, ci a piticului Ardian care, în marea lui neștiință, a greșit, crezând că stăpânul său, Amadis, o iubește pe frumoasa copilă Briolanja cu dragoste curată, fiindcă, de față cu el, Amadis îi spusese acelei copile că îl poate socoti cavalerul ei și că se va lupta pentru ea.

Acum, trebuie să știți că, aflându-se Amadis la curtea regelui Lisuarte și văzând-o adesea pe frumoasa Oriana, doamna și stăpâna sa, care era începutul și sfârșitul dorințelor sale pământești, și-a adus aminte de această luptă și că se apropie sorocul ei. Așa că, pentru a nu-și călca promisiunea, a fost nevoit să-i ceară doamnei sale, cu multă căldură, îngăduința să plece, cu toate că despărțirea de ea îi era atât de grea de parcă și-ar fi smuls inima din piept, istorisindu-i ce i se întâmplase la acel castel și despre făgăduiala făcută de a o răzbuna pe Briolanja și de a-i reda regatul ce îi fusese răpit prin acea josnică trădare. Ea, cu multe lacrimi și strângere de inimă, de parcă ar fi ghicit ce nenorocire avea să-i lovească pe amândoi din pricina ei, cugetând la greșeala de care s-ar fi făcut vinovat Amadis dacă ea l-ar fi oprit, a încuviințat să plece. Amadis, cerând, de asemenea, îngăduință și reginei, pentru a-i face pe ceilalți să creadă că pleacă din porunca ei, a doua zi dimineață, împreună cu fratele său, don Galaor și cu Agrajes, vărul său, toți cu armurile îmbrăcate, au încălecat și au pornit la drum; cam după vreo jumătate de leghe de mers, Amadis l-a întrebat pe Gandalin dacă luase cele trei bucăți ale spadei dăruite de copila cea frumoasă și, cum el a răspuns că nu, i-a poruncit să se întoarcă după ele. Piticul a spus că le va aduce el, căci n-are altă

treabă care să-l împiedice s-o facă. Din această pricină, Amadis și doamna sa, Oriana, fără să aibă vreo vină, piticul făcând totul din neștiință, au fost cât pe ce să-și piardă viața, căci soarta cea crudă a vrut să le arate că nimeni nu scapă fără să bea licoarea amară ascunsă în dulceața marii iubiri ce-o purtau închisă în ei, așa cum veți auzi chiar acum. Piticul, ajungând acasă la Amadis, a luat bucățile de spadă și, punându-le în buzunarul mantiei, a pornit la drum; dar trecând pe lângă încăperile reginei, s-a auzit strigat de la o fereastră și, ridicând capul, le-a văzut pe Oriana și pe Mabilia, care l-au întrebat de ce nu plecase cu stăpânul lui. „Ba am plecat – a spus el –, dar m-am întors să iau ceva”. „Ce anume?”, a întrebat Oriana. El i-a arătat bucățile de spadă. Ea l-a întrebat: „De ce vrea stăpânul tău o spadă ruptă?” „De ce? – a răspuns el. Fiindcă o prețuiește datorită celei care i-a dăruit-o mai mult decât dacă ar fi primit în dar două întregi”. „Și cine este aceasta?”, a întrebat Oriana. „Aceeași pentru care se va lupta – a spus piticul –, și, cu toate că domnia voastră sunteți fiica celui mai viteaz dintre regii lumii și vă bucurați de atâta frumusețe, tot ați vrea să dobândiți ceea ce a dobândit ea, avuție mai mare decât tot pământul stăpânit de tatăl vostru”. „Dar ce avuție să fie aceasta – a spus ea – de este atât de neprețuită? L-a cucerit cumva pe stăpânul tău?” „Da – a spus el –, inima lui îi aparține în întregime și el este cavalerul care o slujește”; și, dând bice calului, grăbindu-se cât de tare putea, l-a ajuns din urmă pe stăpânul său, ale cărui gânduri erau nevinovate și foarte departe de așa ceva.

Oriana, auzind spusele piticului și amintindu-și cu câtă patimă îi ceruse Amadis îngăduința să plece, dând crezare deplină vorbelor piticului, cu fața palidă ca o moartă și inima clocotind de mânie, a prins să rostească vorbe tare grele împotriva celui ce nu avea alt gând decât s-o slujească pe ea, frângându-și mâinile; apoi inima i s-a împietrit și nicio lacrimă nu i-a mai curs din ochi, ci, adunându-le în ea, s-a supus unui chin mult mai crud și mai lung, încât, pe bună dreptate, ar fi putut fi comparată cu acea vajnică Medeea când l-a văzut pe soțul ei mult iubit părăsind-o și căsătorindu-se cu alta. Și nici sfaturile acelei foarte înțelepte Mabilia, în numele rațiunii și al adevărului, nici cele ale domnișoarei din Danemarca n-au slujit la nimic, căci ea a urmat drumul pe care îl urmează, de obicei, mintea înflăcărată a femeilor, și a căzut într-o greșeală atât de

mare, încât pentru repararea ei multă nevoie a fost de milosârdia Celui din ceruri.

Piticul și-a văzut de drum și a umblat până i-a ajuns, pe Amadis și pe tovarășii săi, care merseseră mai încet, ca să-i prindă din urmă piticul. După asta, au mai grăbit nițel pasul; Amadis nu l-a întrebat nimic pe pitic și nici acesta nu i-a spus nimic din cele întâmplate, ci doar i-a arătat bucățile de spadă.

Și pe când mergeau ei așa, cum auziți, după puțină vreme au întâlnit o domnișoară care, după ce s-a salutat cu ei, le-a spus: „Domnilor cavaleri, încotro mergeți?” „Unde ne-o duce drumul acesta”, au răspuns ei. „Eu vă sfătuiesc – a spus ea – să-l părăsiți”. „De ce?”, a întrebat Amadis. „Pentru că de mai bine de cincisprezece zile – a răspuns ea – n-a fost cavaler rătăcitor să nu fie ucis ori rănit prin locurile astea”. „Și cine e făptașul?”, a întrebat Amadis. „Un cavaler – a răspuns ea – care este cel mai iscusit în meșteșugul armelor din câți știu eu”. „Domnișoară – a spus Agrajes –, trebuie să ni-l arătați pe acest cavaler”. „Vi se va arăta el însuși – a spus ea –, de cum veți intra în pădure”.

Ei și-au văzut mai departe de drum, urmați de domnișoară, privind în toate părțile, și, cum nu zăreau pe nimeni, au socotit vorbele acesteia fără temei, până când, la ieșirea din pădure, au văzut un cavaler voinic, în armură din cap până-n picioare, pe un frumos cal dereș, și lângă el un scutier care ținea patru lănci, iar el avea o alta în mână; cum i-a văzut, cavalerul i-a poruncit scutierului ceva, dar ei n-au auzit ce i-a spus; scutierul a sprijinit lăncile de un copac și, apropiindu-se de ei, le-a zis: „Domnilor, acel cavaler mă trimite să vă spun că el trebuie să păzească această pădure de toți cavalerii rătăcitori timp de cincisprezece zile și, în acest răstimp, a avut noroc și a fost întotdeauna învingător, așa încât, fiindu-i pe plac lupta, a mai rămas peste soroc, o zi și jumătate, iar acum, pe când voia să plece, v-a văzut venind și m-a trimis să vă întreb dacă doriți să vă întreceți cu el în luptă, dar înfruntarea să se încheie fără să vă bateți în spade, căci a făcut mult rău cu spada sa, fără să vrea asta, și n-ar dori să mai facă rău, dacă îi stă în putință”.

În vreme ce scutierul spunea acestea, Agrajes și-a pus coiful și petrecându-și scutul pe după gât, a zis: „Spuneți-i să se apere, că dinspre mine nu va pierde prilejul unei asemenea întreceri”. Cavalerul, când l-a văzut pe Agrajes năpustindu-se spre el, a pornit și el împotrivă-i și, în cea mai mare goană a

cailor, s-au izbit în scuturi cu lăncile, care li s-au frânt pe loc, și Agrajes a fost doborât la pământ atât de ușor, că a rămas uluit și tare rușinat, în vreme ce calul i-a luat-o razna. Galaor, văzând aceasta, și-a luat armele ca să-l răzbune, iar cavalerul din pădure a luat altă lance și s-a repezit spre el; niciunul nu și-a greșit lovitura, dar lăncile li s-au rupt și caii s-au ciocnit unul de altul, iar ei s-au izbit în scuturi și lovitura a fost atât de puternică, încât calul lui Galaor, mai slab și mai obosit decât al celuilalt, a căzut la pământ cu stăpân cu tot, și, cum Galaor a rămas pe jos, calul lui a luat-o la fugă peste câmp. Amadis, care privise totul, a început să se închine și, luându-și armele, a spus: „Acum, cavalerul acesta se poate făli că i-a învins pe cei doi cavaleri, cei mai viteji din lume”; și s-a îndreptat spre el dar, ajungând în dreptul lui don Galaor, l-a găsit în picioare, cu spada în mână, chemându-l la luptă pe cavaler, el pe jos și celălalt călare, dar cavalerul a râs de el; Amadis i-a zis: „Frate, nu te plânge, că ne-a spus mai înainte că nu va lupta cu spada”. Apoi, i-a strigat cavalerului să se apere. Și s-au aruncat unul asupra celuilalt și lăncile le-au zburat în aer făcute țăndări, dar s-au izbit în scuturi și în coifuri, de să te minunezi nu alta; Amadis și calul s-au prăbușit la pământ și calul și-a frânt grumazul; cavalerul din pădure a căzut și el, dar a rămas cu căpăstrul în mână și, pe dată, a încălecat din nou foarte sprinten. Amadis i-a spus: „Cavalere, trebuie să ne mai înfruntăm o dată, fiindcă am căzut amândoi și întrecerea nu s-a sfârșit”. „Nu mai am chef acum să mă întrec cu voi”, a spus cavalerul. „Nu vreți să-mi faceți dreptate?”, a întrebat Amadis. „Faceți-vă singur – a răspuns el –, când veți putea, căci eu, așa cum am poruncit să vi se spună, m-am achitat de îndatorirea mea”. Și a plecat prin pădure cât de iute îl putea duce calul. Amadis și tovarășii săi, văzându-l cum pleacă, pe când ei rămăseseră pe jos, s-au simțit tare batjocoriți și nu-și puteau închipui cine e cavalerul care îi învinsese în chip atât de strălucit.

Amadis a încălecat pe calul lui Gandalin și le-a spus celorlalți: „Încălecați și veniți după mine, că tare m-ar mâhni să nu aflu cine este acest cavaler”. „De bună seamă – a spus domnișoara – că sperați să-l găsiți dacă alergați după el, dar asta ar fi cea mai mare nebunie din lume, că și dacă l-ar căuta cavalerii regelui Lisuarte nu l-ar găsi, dacă nu vor avea pe cineva să-i călăuzească”.

Când au auzit aceste vorbe, tare s-au mai mâhnit, iar Galaor, care era mai furios decât ceilalți, i-a spus domnișoarei: „Doamnă și prietenă, știți cumva, din întâmplare, cine este acest cavaler? Unde l-am putea găsi?” „Chiar dacă știu ceva din toate astea – a răspuns ea –, nu vă voi spune nimic, pentru că nu vreau să supăr un om atât de viteaz”. „Ah, domnișoară – a spus Galaor –, în numele credinței datorate lui Dumnezeu și a tot ce aveți mai scump pe lume, spuneți-ne ce știți despre el”. „Nu încercați să mă rugați – a spus ea –, că nu voi da în vileag nimic despre un cavaler atât de viteaz”. „Cereți-ne – a spus Amadis – orice doriți și ne stă în puteri să făptuim și noi ne prindem să îndeplinim, numai spuneți-ne ce știți”. „Vă voi spune – a zis ea –, dacă făgăduiți să-mi dezvăluiți cine sunteți și să-mi împliniți fiecare câte o rugăminte când vă voi cere”. Ei, care doreau tare mult să știe cine e cavalerul, s-au învoit. „Și-acum, spuneți-mi – a zis ea – cum vă numiți”; ei și-au spus fiecare numele. Când domnișoara a auzit că acela este Amadis, s-a bucurat foarte și a spus: „Oh, mulțumesc lui Dumnezeu, că pe voi vă căutam”. „Dar de ce?”, a întrebat el. „Domnule – a răspuns ea –, o să aflați la vremea potrivită, dar acum spuneți-mi dacă vă amintiți de lupta făgăduită fiicei regelui din Sobradisa când v-a venit în ajutor cu leii?” „Îmi amintesc – a spus el – și într-acolo pornisem”. „Și-atunci – a spus ea, – cum vreți să-l urmăriți pe acest cavaler care nu e atât de ușor de găsit, dacă se apropie sorocul luptei?” „Domnule și frate – a spus don Galaor –, domnișoara are dreptate; plecați voi și Agrajes, ca să ajungeți la vremea sorocită, iar eu voi porni împreună cu ea să-l caut pe cavaler, căci nu-mi voi găsi liniștea până nu-l voi afla, și, de va fi cu putință, mă voi întoarce la vreme pentru luptă”. „Dumnezeu să v-ajute – a spus Amadis; faceți așa cum doriți”; apoi i-au zis domnișoarei: „Acum, spuneți-ne numele cavalerului și unde îl poate găsi don Galaor”. „Numele nu vi-l pot spune – a răspuns ea –, fiindcă nu-l știu, cu toate că l-am așteptat o lună și l-am văzut săvârșind asemenea fapte de arme, că greu le-ar putea crede cineva care n-a fost de față, dar pe cel ce vrea să meargă cu mine îl voi călăuzi spre locul unde s-a dus”. „Cu asta sunt mulțumit”, a spus don Galaor. „Atunci, urmați-mă”, a spus ea. Și și-au urat unii altora drum bun.

Amadis și Agrajes și-au continuat drumul de mai înainte, iar don Galaor a pornit pe unde îl ducea domnișoara. După ce s-au

despărțit de don Galaor, Amadis și Agrajes au umblat zile întregi, până au ajuns la castelul Torin, căci acesta-i era numele, unde se aflau copila cea frumoasă și Grovenesa, dar mai înainte de-a fi ajuns aici, pe drum au săvârșit multe și frumoase fapte cavalerești. Când castelana a aflat că sosește Amadis, s-a bucurat foarte și i-a ieșit în întâmpinare cu multe doamne și domnișoare, de mână cu copila cea frumoasă, iar când s-au întâlnit, s-au salutat cu multă cinste. Dar trebuie să vă spun că, în vremea aceea, copila se făcuse atât de frumoasă, că părea o stea strălucitoare. Așa că oaspeții se uitau la ea minunându-se tare, căci frumusețea ei părea neînsemnată atunci când Amadis o văzuse prima oară față de cum era acum; de aceea, acesta i-a și spus lui Agrajes: „Găsesc că dacă Dumnezeu a vrut s-o facă frumoasă, voința i-a fost împlinită cu prisosință”. Castelana a spus: „Domnule Amadis, Briolanja vă este adânc recunoscătoare pentru că ați venit și pentru ceea ce va urma, cu ajutorul lui Dumnezeu; acum, scoateți-vă armurile și odihniți-vă”. De îndată au fost conduși într-o încăpere unde și-au lăsat armurile și, fiecare cu câte o mantie pe umeri, s-au întors în salonul unde erau așteptați; pe când Amadis vorbea cu Grovenesa, Briolanja îl privea pe Amadis și i se părea că e cel mai frumos cavaler din câți văzuse vreodată, și, într-adevăr, așa era la vremea aceea, când nu trecuse de douăzeci de ani dar meșteșugul armelor își pusese pecetea pe chipul său; dar dacă te gândeai câte fapte de vitejie ascunde această pecete și cum, prin ea, faima și gloria sa, limpezi și strălucitoare, sporeau, parcă devenea mai chipeș și mai frumos; imaginea lui a tulburat-o atât de mult pe acea prea frumoasă domniță care îl privea, încât aceasta s-a îndrăgostit de el și l-a iubit nespus, multă și îndelungată vreme, fără să și-l poată smulge vreodată din inimă și din minte, astfel că, nemaiputându-se împotrivi acestei mistuitoare iubiri și nemaiputând răbda, după ce și-a dobândit regatul, cum vă vom istorisi mai departe, i-a spus lui Amadis că poate deveni stăpânul acelui regat și al ei înseși, fără nicio zăbavă; aflând aceasta, Amadis și-a dezvăluit pe de-a-ntregul chinurile și durerile îndurate de el cu multă credință și cu prețul multor lacrimi vărsate, pentru doamna sa, Oriana, chiar dacă domnul Infante don Alfonso de Portugal, din milă pentru această frumoasă domniță, a poruncit să se aștearnă pe hârtie altfel această istorie. Domnia sa a făcut cum i-a fost placul, dar nu

acesta e adevărul despre dragostea lor. Cronica sa povestește altfel această dragoste și anume: se spune că după ce Briolanja își redobândise regatul și petrecea veselă cu Amadis și Agrajes, care o însoțiseră, cum dragostea ei nu se stinsese și înțelesese că nu găsește nicio cale pentru a-și potoli dorințele lumești cu Amadis, s-a sfătuit în taină cu domnișoara căreia Amadis, Galaor și Agrajes îi făgăduiseră fiecare câte ceva pentru ca să-l călăuzească pe Galaor spre locul unde plecase cavalerul din pădure, domnișoară ce se întorsese deja din acea călătorie, și, dezvăluindu-i toată dragostea ei, i-a cerut cu multe lacrimi în ochi un leac pentru patima ei crescândă; domnișoara, făcându-i-se milă de stăpâna ei, i-a cerut lui Amadis să-i îndeplinească rugămintea așa cum făgăduise, și aceasta a fost să stea închis într-un turn până îi va face un băiat ori o fată Briolanjei. Amadis, ca să nu-și calce cuvântul, s-a lăsat închis în turn cum i se ceruse, dar nevrând să se împreuneze cu Briolanja, pierzându-și pofta de mâncare și somnul, s-a aflat în primejdie de moarte. Aflându-se la curtea regelui Lisuarte în ce încurcătură se află, doamna sa, Oriana, ca să nu-l piardă, i-a trimis vorbă să facă ceea ce îi cere domnișoara și Amadis, având încuviințarea ei și socotind că altfel nu va putea scăpa de-acolo, iar cuvântul său va fi pus la îndoială, s-a culcat cu frumoasa regină, care a născut doi gemeni, un băiat și o fată. Dar nimic din toate astea nu e adevărat; Briolanja, văzând că Amadis se prăpădește cu zile în turnul unde fusese închis, i-a poruncit domnișoarei să socotească că și-a împlinit făgăduiala, dacă se leagă că nu va pleca de-acolo până nu sosește don Galaor, vrând să-și bucure ochii cu cel pe care, nevăzându-l, s-ar fi simțit cufundată în beznă, adică să-l aibă în fața ochilor pe acel prea frumos și vestit cavaler.

Asta pare mai demn de crezare, pentru că această frumoasă regină s-a căsătorit cu don Galaor, cum veți afla în cartea a patra. Deci, cum ați auzit, Amadis și Agrajes își petreceau vremea la castelul Grovenesei, așteptând să se termine pregătirile trebuincioase ca să pornească la drum pentru lupta cu Abiseos.

• CAPITOLUL XLI •

Cum a umblat don Galaor împreună cu domnișoara în căutarea cavalerului care îi înfrânsese, până ce a ajuns să se lupte cu el

Don Galaor a umblat patru zile călăuzit de domnișoara ce trebuia să-l ducă la cavalerul din pădure, timp în care adunase atâta mânie în suflet, că n-a fost cavaler cu care să nu lupte, arătându-și toată îndârjirea. Așa că cei mai mulți dintre ei au și murit de mâna lui, plătind pentru un necunoscut; și la capătul acestor zile, a ajuns la reședința unui cavaler ce locuia în susul unei văi, într-o frumoasă fortăreață. Domnișoara a spus că nu există alt loc unde să tragă peste noapte și l-a sfătuit să meargă acolo. „Să mergem, dacă doriți”, a spus don Galaor. Așa că s-au apropiat de castel, unde au găsit mai mulți bărbați, doamne și domnișoare, ca în orice casă cumsecade. Printre ei se afla un cavaler până în șaizeci de ani, cu o pelerină scurtă de piele stacojie, care i-a primit foarte bine, poftindu-i pe don Galaor să descalece și spunându-i că va fi primit cu multă cinste și plăcere. „Domnule – a răspuns don Galaor –, ne faceți o primire atât de frumoasă, încât și de-am găsi un alt loc de mas, n-am părăsi castelul vostru”; și, după ce slujitorii au luat calul lui don Galaor și pe cel al domnișoarei, au intrat cu toții în castel unde, într-o odaie, lui don Galaor și domnișoarei sale li s-a adus o cină foarte bogată; de cum s-a strâns masa, cavalerul din castel a venit la ei și l-a întrebat în șoaptă pe don Galaor dacă vrea să facă dragoste cu domnișoara, iar el i-a spus că nu. Atunci a poruncit să vină alte două domnișoare care au luat-o cu ele, iar Galaor a rămas singur să doarmă și să se lăfăiască într-un pat mare aflat în odaie; gazda i-a spus: „Fie să vă odihniți după placul inimii, că Dumnezeu știe ce multă plăcere mi-a făcut și îmi va face să vă găzduiesc pe domnia voastră și pe toți cavalerii rătăcitori, pentru că și eu am fost cavaler și am doi feciori răniți greu, acum, cărora le place să săvârșească tot soiul de isprăvi și, în multe dintre ele, și-au câștigat faimă în meșteșugul armelor, dar aseară a trecut pe-aici un cavaler care

i-a doborât pe amândoi în câte o înfruntare cu lancea; ei, simțindu-se înjosiți foarte, și-au încălecat armăsarii, au pornit după el și l-au ajuns la trecerea peste un râu, când voia să se urce pe un bac, și i-au cerut ca, acum, după ce l-au văzut cum luptă cu lancea, să se bată cu ei în spade, dar cavalerul, fiind grăbit, n-a vrut, și feciorii mei l-au tot întărâtat, spunându-i că nu-l vor lăsa să urce pe bac; o doamnă ce se afla, de asemenea, pe bac, le-a spus: «Domnilor, întreceți măsura, oprindu-l din drum cu atâta trufie pe cavalerul nostru». Ei i-au răspuns că nu-l vor lăsa să plece cu niciun chip, până nu se va lupta cu ei cu spada. «Dacă așa stau lucrurile – a spus doamna –, se va lupta chiar acum cu cel mai viteaz dintre voi și, dacă îl va învinge, nu se va mai lupta cu celălalt.» Ei au răspuns că, dacă îl învinge pe unul, trebuie să lupte și cu celălalt, și atunci cavalerul le-a spus furios foarte: «Atunci, haideți, amândoi, dacă altfel nu pot să scap de voi»; și, punând mâna pe spadă, s-a repezit spre ei; unul dintre fiii mei i-a ieșit în întâmpinare, dar nu i-a putut sta împotrivă, căci acest cavaler nu e un oarecare, și când celălalt fiu, fratele primului, l-a văzut în primejdie de moarte pe acesta, a vrut să-i vină în ajutor și a prins să-l lovească pe cavaler cât de strașnic era în stare, dar de puțin folos i-a fost ajutorul, căci cavalerul i-a potolit pe-amândoi și, în scurtă vreme, i-a zdrobit și i-a trântit de pe cai pe jos, iar el s-a urcat pe bac și și-a văzut de drum; eu m-am dus după feciorii mei, răniți tare greu și, ca să mă credeți, o să vă arăt cele mai puternice și mai nemiloase lovituri date vreodată de mâna unui cavaler”. Și a poruncit să se aducă armurile purtate de fiii lui în timpul luptei; Galaor, văzându-le atât de pline de sânge și sfârtecate de lovituri de spadă puternice, tare s-a mai minunat și l-a întrebat pe castelan cum arată cavalerul acesta și ce herb are. El i-a spus: „Are un scut roșu-aprins, cu doi lei cenușii pe el, pe coif același blazon, și un cal dereș”. Don Galaor și-a dat numaidecât seama că acesta e cavalerul pe care îl caută și l-a întrebat pe castelan: „Știți ceva despre acest cavaler?” „Nu”, a răspuns el. „Acum mergeți să vă culcați – a spus don Galaor –, că acesta e cavalerul pe care îl caut și eu și, dacă îl voi găsi, îmi voi face dreptate mie și fiilor voștri, ori voi muri”. „Domnule și prietene – a spus gazda –, v-aș aduce numai laude dacă, săvârșind altă faptă, ați renunța la aceasta, căci dacă feciorii mei au pățit-o atât de rău, asta li s-a întâmplat numai din pricina trufiei”; după

aceste vorbe, castelanul a plecat să se culce. Don Galaor a dormit până dimineața și, după ce și-a pus pe el armura, a pornit iarăși la drum cu domnișoara, a trecut râul cu bacul de care ați auzit și, la cinci leghe de acel loc, au văzut o frumoasă fortăreață; domnișoara a spus: „Așteptați-mă aici, că mă voi întoarce curând"; și a pornit-o spre castel; nu după multă vreme, Galaor a văzut că se întoarce împreună cu altă domnișoară însoțită de zece cavaleri, frumoasă de s-o sorbi într-o lingură de apă, care i-a spus lui Galaor: „Cavalere, această domnișoară ce vă însoțește mi-a spus că îl căutați pe cavalerul cu lei cenușii pe un câmp roșu-aprins, ca să aflați cine e; eu am venit să vă spun că nici prin puterea armelor, nici în alt chip, nici voi, nici altcineva, nu veți putea afla cine este nici de-acum în trei ani, și va fi foarte anevoios să duceți la bun sfârșit ceea ce doriți, pentru că știu neîndoielnic că în toate insulele nu veți găsi un alt cavaler ca el". „Domnișoară – a spus Galaor –, eu nu voi înceta să îl caut oricât s-ar ascunde, și, dacă îl aflu, mai mult m-aș bucura să mă lupt cu el, decât să nu știu în niciun chip cine e". „Dacă doriți asta atât de mult – a răspuns domnișoara –, înainte de-a trece trei zile o să vi-l arăt, de dragul acestei verișoare primare ce vă însoțește și care m-a rugat foarte mult să o fac". „Vă sunt adânc recunoscător", a spus Galaor; și, pornind la drum către ceasul înserării, au ajuns la un braț de mare ce înconjura o insulă, așa că aveau de mers pe apă mai bine de trei leghe până să dea de uscat; urcându-se într-o corabie ce se afla în port, mai întâi au jurat celui ce avea să-i treacă că pe corabie urcă un singur cavaler, și apoi au pornit pe mare. Don Galaor a întrebat-o pe domnișoară de ce fuseseră puși să jure. „Pentru că așa a poruncit stăpâna insulei unde mergem – a spus ea –, să nu se afle pe insulă niciodată decât un singur cavaler, până va reuși să se întoarcă ori va muri". „Și cine îi ucide ori îi învinge?", a întrebat Galaor. „Cavalerul pe care îl căutați – a spus ea –, căci doamna de care v-am vorbit îl iubește foarte mult și, de mai bine de jumătate de an, el stă împreună cu ea; și asta pentru că la un turnir hotărât pentru ea și pentru o altă doamnă foarte frumoasă, acest cavaler, sosit de pe meleaguri străine, a luptat în numele ei și i-a învins pe toți ceilalți cavaleri; ea s-a aprins atât de tare de dragul lui, încât n-a avut liniște până nu i-a devenit iubit și, acum, îl ține lângă ea și nu îl lasă să plece niciunde; dar cum el a vrut să mai plece, din

când în când, în căutare de isprăvi cavalerești, doamna, ca să-l țină pe loc, îi aduce aici cavaleri care doresc să se lupte cu el; caii și armele celor învinși i le dă în dar iubitei sale, iar pe cavaleri, dacă mor, îi îngroapă, iar de nu, îi izgonește din insulă; și să știți că doamna cu pricina e foarte frumoasă și are numele Corisanda, iar insula se numește Gravisanda". Don Galaor a întrebat-o: „Știți cumva de ce a stat acest cavaler într-o pădure, unde l-am întâlnit eu? Și a păzit-o de toți cavalerii rătăcitori ce treceau prin ea?" „Da – a răspuns domnișoara –, fiindcă făcuse un legământ față de o domnișoară înainte de a fi venit aici și aceasta i-a cerut să păzească pădurea aceea vreme de cincisprezece zile, așa cum ați spus, iar prietena sa, deși foarte în pofida voinței ei, i-a îngăduit să lipsească o lună, ca să se ducă, să se întoarcă și să păzească pădurea".

Și vorbind ei astfel, au ajuns pe insulă când trecuse deja o parte din noapte, dar luna strălucea pe cer; după ce au coborât de pe corabie, în noaptea aceea au făcut popas pe malul unui pârâu, unde domnișoara a poruncit să se ridice două corturi, în care s-au ospătat și s-au odihnit până dimineața. Galaor ar fi vrut, în noaptea aceea, să facă dragoste cu domnișoara de la castel, care era frumoasă coz, dar ea n-a vrut, cu toate că îi făcea mare plăcere să stea de vorbă cu el, socotindu-l cel mai frumos cavaler din câți văzuse.

Când s-a făcut dimineață, don Galaor și-a încălecat armăsarul, îmbrăcat în armură și pregătit de luptă, și, după ce-au încălecat și domnișoarele cu slujitorii lor, au pornit la drum. Galaor vorbea tot timpul cu domnișoara și a întrebat-o dacă știe cum se numește cavalerul. „Să știți – a răspuns ea – că nu e bărbat ori femeie în tot ținutul ăsta să-i cunoască numele, în afară de iubita lui". El, atunci, a devenit mai curios decât înainte, vrând să știe de ce, fiind atât de lăudat pentru faptele sale de arme, acest cavaler se ascunde astfel; după ce-au mers ei o vreme, au ajuns la o câmpie unde, în vârful unui colnic, se înălța un frumos castel, iar în jurul lui, o prea frumoasă pășune ce se întindea pe câte o leghe bună de o parte și de alta; domnișoara i-a spus lui don Galaor: „În acest castel se află cavalerul pe care îl căutați". El s-a bucurat foarte că, în sfârșit, dăduse de cel pe care îl căuta, și și-au văzut de drum mai departe, până au ajuns la un zid gros de piatră înălțat cu temeinicie, pe care se găsea un corn; domnișoara i-a spus veselă: „Sunați din corn și, de cum îl

va auzi, cavalerul se va înfățișa”. Galaor a făcut întocmai și, pe dată, au văzut ieșind din castel mai mulți oameni care au înălțat un cort foarte frumos în pășune; apoi, din castel au ieșit vreo zece doamne și domnișoare, printre care, o doamnă bogat înveșmântată, stăpâna celorlalte, care au intrat în cort.

Galaor, care privea totul, părându-i-se că se lasă așteptat cavalerul, i-a spus domnișoarei: „De ce nu apare cavalerul?” „Nu vine – a răspuns ea – până nu-i va porunci doamna”. „Atunci, rogu-vă, fiți bună – a spus el –, duceți-vă la ea și cereți-i să-i poruncească să vină, pentru că am multe treburi în alte locuri și nu pot zăbovi”. Domnișoara a făcut ce i s-a spus și, de cum a auzit ce i se cere, doamna a zis: „Cum, atât de puțin preț pune acest străin pe cavalerul nostru încât gândește că va pleca așa de ușor pentru a-și vedea de treburi în alte părți? Să știe că va pleca mai repede decât își închipuie și într-o stare mult mai jalnică decât își închipuie”. Apoi i-a spus pajului ei: „Du-te și spune-i cavalerului să vină”. Pajul s-a dus și i-a spus, iar cavalerul a ieșit de îndată din castel în armură, dar pe jos, iar slujitorii îi duceau calul, scutul, lancea și coiful; el s-a îndreptat spre cortul doamnei și aceasta i-a spus: „Îl vedeți acolo pe acel cavaler smintit, care socotește că va scăpa ușor de domnia voastră? Faceți să-și dea seama de nebunia lui”. Apoi l-a îmbrățișat și l-a sărutat.

Toate astea nu făceau decât să sporească furia lui Galaor. Cavalerul a încălecat, și-a luat armele și a coborât încet dealul; și arăta atât de chipeș și falnic că nu-ți venea să-ți crezi ochilor. Galaor și-a pus coiful, și-a luat scutul și lancea și, de cum a văzut că a ajuns jos, i-a strigat să se apere, și amândoi s-au năpustit în goana cailor unul spre celălalt și s-au izbit cu lăncile în scuturi; scuturile s-au spart, platoșele li s-au sfârtecat, lăncile li s-au frânt și fiecare a fost greu rănit, dar și-au continuat goana, trecând unul de altul. Don Galaor a pus mâna pe spadă și s-a întors spre celălalt, dar cavalerul nu și-a scos spada din teacă și a spus: „Cavalere, în numele credinței datorate lui Dumnezeu și a ceea ce iubiți mai mult, să ne mai întrecem o dată cu lancea”. „Mă rugați atât de frumos – a răspuns el –, că o voi face, dar mă necăjește că nu am un cal la fel de bun ca al vostru, căci, de-ar fi așa, n-aș înceta să lupt cu lancea, oricâte am frânge, până ce unul din noi ar fi trântit la pământ”. Cavalerul nu i-a răspuns, ci a trimis un scutier să-i aducă două

lănci; una a luat-o el și pe cealaltă i-a trimis-o lui don Galaor; apoi au pornit iarăși în goană și s-au izbit atât de tare în scuturi, de mai mare minunea, iar calul lui Galaor a îngenuncheat și a fost cât pe ce să cadă; cavalerului străin i-au alunecat picioarele din scări și a fost nevoit să se prindă de gâtul calului. Galaor și-a înfipt tare pintenii în burta armăsarului său și a pus mâna pe spadă; cavalerul s-a îndreptat în șa și, s-a rușinat foarte, dar apoi a pus și el mâna pe spadă și a spus: „Cavalere, doriți să ne luptăm cu spada și tocmai de asta mă temeam, mai mult pentru voi decât pentru mine, după cum o să vedeți pe dată”. „Faceți tot ce vă stă în putere – a spus Galaor –, căci eu voi face la fel până voi muri sau îi voi răzbuna pe cei pe care i-ați doborât atât de rușinos în pădure”. Atunci, cavalerul s-a uitat la el și văzând că e cavalerul care, fără cal, îl chema la luptă, a spus mânios foarte: „Răzbună-te, dacă poți, deși cred că vei avea parte de încă o înfrângere”. Și s-au repezit unul spre altul cu atâta înverșunare, că nu e om să-i fi văzut și să nu se fi înspăimântat. Doamnele și toți cei din castel, văzând cât de strașnică fusese înfruntarea cu lancea, socotiseră că se vor opri aici, împăcându-se, dar acum li s-a părut că lupta cu spada e încă mai cruntă și sălbatică și că vor să se omoare; își dădeau lovituri atât de dese și ucigătoare, încât capetele li se lăsau în piept, fără voia lor, și din coifuri le săreau inelele de oțel și le cădeau bucăți întregi, așa că spadele le ajungeau până la apărătoarea din zale și le simțeau deasupra capetelor, pentru că scuturile li se făcuseră țăndări, ca și armura și zalele, și zăceau împrăștiate peste tot în jurul lor.

S-au luptat ei multă vreme așa, că fiecare se minuna cum de nu-l învinge pe celălalt. Calul lui don Galaor, însă, începuse să obosească și îl lăsau puterile, nemaiputând să alerge de colo-colo, ceea ce l-a înfuriat nespus pe Galaor, gândind că, din vina calului, nu va avea parte de victorie, după atâta luptă; cavalerul străin îi dădea lovituri puternice și se îndepărta de el cum și când voia; Galaor, la rândul lui, îl pălea năprasnic, când îl ajungea, făcându-l să simtă tăișul spadei în propriu-i trup, dar calul lui mergea ca un orb și sta să se prăbușească. Acum s-a temut Galaor de moarte mai mult decât în orice altă luptă din câte purtase, în afară de cea cu Amadis, fratele lui, când nu mai nădăjduise că rămâne în viață. Și după Amadis, pe acest cavaler îl prețuia mai mult decât pe oricare altul cu care se înfruntase,

dar nu atât de mult încât să nu vrea să-l învingă, dacă nu avea să-l împiedice calul; așa că, văzându-se la ananghie, a spus: „Cavalere, fie ne luptăm pe jos, fie îmi dați un cal cu care să mă ajut; de nu, o să-l ucid pe-al vostru și voi veți purta vina acestei ticăloșii”. „Faceți tot ce vă stă în putere – a răspuns cavalerul –, că lupta noastră n-o să se mai lungească; e o mare rușine să dureze atâta”. „Atunci, păziți-vă calul”, a spus Galaor. Cavalerul s-a repezit să-l atace și, de teamă să nu-i omoare calul, s-a apropiat foarte mult de el. Galaor, care îl izbise în scut, văzându-l atât de aproape, l-a prins în brațe strângându-l cât mai tare cu putință și, dând pinteni calului, l-a tras pe cavaler spre el cu atâta putere, încât l-a smuls din șa și amândoi au căzut la pământ încleștați, dar niciunul nu dăduse drumul spadei; și s-au rostogolit pe jos o bucată bună de timp până ce și-au dat drumul unul altuia și s-au ridicat în picioare, pornind, iarăși, la luptă, cu atâta curaj și înverșunare, de parcă atunci ar fi început; și dacă atunci când se luptaseră călare, înfruntarea li s-a părut tuturor cumplită și îndârjită, acum mai abitir li se părea, căci, putându-se apropia unul de altul și păli fără nicio piedică, nu-și trăgeau sufletul nicio clipă, luptând mereu; don Galaor, care din pricina slăbiciunii calului său nu-l atacase așa cum ar fi vrut, iar acum se putea apropia de el ori de câte ori voia, îi dădea asemenea lovituri, grele și nemiloase, că îl năucise, dar nu într-atât încât să nu se mai apere cu mult curaj. Când Galaor a văzut că a mai câștigat teren și că adversarul său își pierde din puteri, s-a tras deoparte și i-a spus: „Viteazule cavaler, să ne odihnim puțin”. Celălalt, care multă nevoie de odihnă avea, a stat locului și Galaor i-a spus: „Vedeți că sunt pe cale de a câștiga lupta, așa că dacă îmi spuneți numele vostru și de ce vă ascundeți, încheiem pace, dar altfel, nu vă las cu niciun chip”. Auzind aceste vorbe, cavalerul a răspuns: „Nu-mi place să sfârșesc astfel lupta, pentru că niciodată nu mi-a stat în fire așa ceva, niciodată n-am avut mai multă poftă de luptă ca acum, niciodată nu m-am simțit atât de puternic într-o luptă, și pentru că Dumnezeu nu vrea să fiu cunoscut, întru deosebita mea cinste, decât de un singur cavaler”. „Nu vă încăpățânați – a spus don Galaor, –, că eu mă jur pe credința mea în Dumnezeu că nu vă voi da pace până nu voi afla cine sunteți și de ce vă ascundeți”. „Să n-am parte de bunul Dumnezeu – a zis cavalerul –, dacă veți afla asta de la mine; mai curând mă las ucis în luptă

decât să v-o spun, și oricât m-ar sili cineva prin puterea armelor, doar pe doi cavaleri, pe care nu-i cunosc, nu i-aș putea refuza dacă mi-ar cere-o, căci acestora nimeni n-ar putea și n-ar trebui să li se împotrivească cu arma în mână, fiindcă nici nu s-ar cuveni”. „Cine sunt aceștia doi pe care îi prețuiți atât de mult?”, a întrebat Galaor. „Nici asta și nici altceva ce-ați vrea să știți n-o să aflați de la mine.” „Fiți sigur – a spus don Galaor –, că sau voi afla ce v-am întrebat, sau va muri unul din noi, sau vom muri amândoi”. „Nici eu nu gândesc altfel”, a spus cavalerul. Și au prins iarăși să se lupte cu atâta furie, încât rănile dinainte păreau uitate și și-au redobândit forțele, dar, de oricâtă putere și de oricât curaj dădea dovadă cavalerul străin, nu i-au fost de folos, căci Galaor îl lovea atât de crunt, încât îi sfârteca bucăți de armură cu carne cu tot și sângele îi șiroia atât de tare, încât pământul se înroșise.

Când stăpâna insulei a văzut că iubitul ei se află în primejdie de moarte, cum îl iubea mai mult decât orice pe lume, n-a mai putut îndura și a pornit pe jos spre ei ca nebună, cu toate doamnele și domnișoarele după dânsa. Când a ajuns aproape de don Galaor, i-a spus: „Opriți-vă, cavalere, blestemată fie corabia ce v-a adus aici, că multă suferință ați pricinuit”. „Doamnă – a spus Galaor –, dacă suferiți că mă răzbun și îl răzbun pe un alt cavaler mai presus decât mine pentru răul pe care ni l-a făcut acest domn, vina nu este a mea.” „Nu-i mai faceți rău cavalerului – a spus doamna –, căci pentru asta veți fi ucis de o mână ce nu va avea milă.” „Nu știu ce se va întâmpla – a răspuns el –, dar nu-i voi da pace cu niciun chip, până nu-mi răspunde la întrebări”. „Dar ce l-ați întrebat?”, a spus ea. „I-am cerut să-mi spună – a zis el – cum se numește, de ce se ascunde cu atâta grijă și cine sunt cei doi cavaleri pe care îi prețuiește cel mai mult pe lumea asta”. „Ah – a spus doamna –, blestemat fie cine v-a arătat cum să luptați și blestemat fiți voi, care ați învățat s-o faceți atât de bine. O să vă spun eu ceea ce doriți să știți. Aflați că numele acestui cavaler este Florestan și se ascunde de doi cavaleri ce se află în această țară, frații săi, atât de vestiți pentru faptele lor de arme încât, deși vitejia lui e atât de mare cum v-ați putut da seama, nu îndrăznește să li se arate până ce nu va fi săvârșit tot atâtea vitejii ca ei, ca astfel să nu se sfiască să li se alăture prin isprăvile sale; și are la fel de multă dreptate pe cât curaj; cei doi cavaleri se află la curtea

regelui Lisuarte și se numesc unul Amadis și celălalt Galaor și toți trei sunt fiii regelui Perion al Gaulei”. „Ah, Sfântă Fecioară, apără-mă! – a strigat don Galaor. Ce-am făcut?” Apoi, înmânându-i celuilalt spada sa, a spus: „Frate bun, primiți această spadă și toată cinstea pentru această luptă”. „Cum – a spus el –, eu sunt fratele vostru?” „Da, de bună seamă – a răspuns el –, căci eu sunt fratele vostru, don Galaor”. Don Florestan a îngenuncheat în fața lui și a spus: „Domnule, vă cer iertare, căci dacă m-am luptat cu voi fără să știu cine sunteți, n-am făcut-o decât pentru a mă putea numi fratele vostru fără să mă rușinez și pentru a mă asemăna cât de cât cu voi întru marele vostru curaj și marea faimă în faptele de arme”. Galaor l-a luat de mână, l-a ridicat de jos și l-a îmbrățișat îndelung, plângând de bucurie că l-a cunoscut, și de milă, văzându-l atât de zdrobit și plin de răni, și la gândul că viața i-ar putea fi în primejdie.

Doamna, văzând toate acestea, s-a înveselit foarte și i-a spus lui don Galaor: „Seniore, dacă mi-ați pricinuit o mare suferință, bucuria de-acum o plătește îndoit”; și, luându-i cu ea pe amândoi, i-a dus la castel unde, într-o frumoasă încăpere, i-a culcat în două paturi cu așternuturi bogate, și, cum era tare pricepută în îngrijirea rănilor, i-a oblojit cu multă dăruire, socotind că viața fiecăruia dintre ei înseamnă viața amândurora, după câtă dragoste își arătaseră, și, fără îndoială, și viața ei, dacă mult iubitului ei prieten don Florestan i s-ar fi întâmplat ceva rău.

Și, așa cum ați auzit, cei doi frați au rămas acolo, vegheați de frumoasa și bogata doamnă Corisanda, ce dorea să salveze viețile lor și pe a ei însăși.

• CAPITOLUL XLII •

Care povestește că don Florestan este fiul regelui Perion, născut din legătura acestuia cu o prea frumoasă domniță, fata contelui de Selandia

Vreau să vă povestesc cum și unde s-a născut și al cui fiu era acest viteaz și neîntrecut cavaler, don Florestan. Aflați că, pe când regele Perion era tânăr și inima lui vajnică și vitează îl îndemna să caute tot soiul de aventuri pe meleaguri străine, a rămas doi ani în Germania, unde a săvârșit atâtea fapte de arme, încât erau istorisite ca adevărate minuni de către toți germanii.

Și, pe când se întorcea în țara sa acoperit de multă glorie și faimă, s-a întâmplat să poposească, într-o zi, în castelul contelui de Selandia, care s-a bucurat foarte mult de venirea sa. Pentru că regele Perion își petrecea vremea cu meșteșugul armelor și dobândise astfel multă cinste și slavă și cum, datorită încercărilor sale, îndurase atâtea munci și chinuri câte se cuvine să îndure cavalerii viteji pentru a umple măsura ce le-a fost menită, îl prețuia mult pe acest Perion, socotind că se află pe culmile faimei și gloriei în privința faptelor de arme, așa că l-a primit cu câtă cinste și ospitalitate i-au stat în putință; după ce au cinat și au mai vorbit despre unele și altele, cum și de ce se petrecuseră, regele Perion a fost condus într-o odaie, unde s-a culcat într-un pat frumos și, cum era ostenit de drum, a adormit de-ndată; dar n-a trecut mult și s-a trezit în brațele unei domnișoare, ce îi astupa gura cu gura ei; el a vrut să se tragă în lături, dar ea nu l-a lăsat și i-a spus: „Ce înseamnă asta, domnule? Nu vă simțiți mai bine cu mine decât singur în acest pat?” Regele a privit-o la lumina lumânării aflată în odaie, a văzut că e cea mai frumoasă femeie din câte cunoscuse, și a întrebat-o: „Spuneți-mi, cine sunteți?”

„Oricine aș fi – a răspuns ea –, vă iubesc nespus și vreau să vă dăruiesc dragostea mea”. „Nu e cu putință până nu îmi spuneți cine sunteți”. „Vai – a spus ea –, cât mă întristează această dorință, pentru că n-aș vrea să mă socotiți mai rea decât sunt,

dar numai Dumnezeu știe că nu pot face altminteri”. „Și totuși – a spus el – trebuie să știu, altfel nu e cu putință să ne iubim”. „Atunci o să vă spun, a zis a; aflați că sunt fata contelui”. Regele a spus: „O femeie de neam atât de mare ca voi nu se cuvine să facă o asemenea nebunie și să știți că nu voi face ceva ce i-ar pricinui o supărare așa de mare tatălui vostru”. Ea a răspuns: „Ah, blestemați să fie toți câți vă laudă bunătatea! Căci sunteți omul cel mai rău și mai nerușinat de pe lume. Unde vă e bunătatea dacă respingeți o fată atât de frumoasă și de neam mare ca mine?” „Voi face doar ceea ce este spre cinstea mea și a voastră – a răspuns regele Perion –, nicidecum un lucru potrivnic acestora”. „Nu – a spus ea –, pentru că eu voi face astfel încât tatăl meu să fie mai supărat pe voi, decât dacă mi-ați îndeplini rugămintea”. Și, sculându-se, a luat spada regelui ce se afla lângă scutul acestuia, spadă ce i-a fost pusă lui Amadis în cufăraș când a fost aruncat în valurile mării, așa cum v-am povestit la începutul acestei cărți, și, scoțând-o din teacă, și-a proptit vârful în dreptul inimii și a spus: „Știu bine că tatăl meu va suferi mai mult de pe urma morții mele decât din orice altă pricină”. Văzând aceasta, regele tare s-a mai minunat și, sărind din pat lângă ea, a spus: „Opriți-vă; voi face tot ce doriți”; și, luându-i spada din mână, a îmbrățișat-o drăgăstos și i-a îndeplinit dorințele în noaptea aceea, lăsând-o grea; regele n-a mai văzut-o, căci dimineața și-a luat rămas bun de la conte și și-a văzut de drum; ea și-a ascuns starea în care se afla cât a putut mai mult, dar sosindu-i sorocul să nască, n-a mai avut cum să se ascundă și a aranjat ca, împreună cu o domnișoară de onoare, să plece să-și vadă o mătușă ce locuia în apropiere, unde obișnuia să se ducă uneori să-și petreacă timpul; și când străbăteau o pădure, au cuprins-o durerile facerii atât de pe neașteptate, încât a descălecat și îndată a și născut un băiat. Domnișoara, văzând-o în ce strâmtorare se află, i-a pus copilul la sân și i-a spus: „Doamnă, cât curaj ați avut ca să păcătuiți, să aveți și acum până mă voi întoarce”; și pe dată a încălecat și a pornit cât mai iute cu putință spre castelul mătușii, căreia i-a istorisit ce se petrecuse; aceasta, când a auzit povestea, tare s-a mai întristat, dar tot i-a venit în ajutor și, încălecându-și calul de îndată, a poruncit să i se aducă lectica cu care se ducea uneori în vizită la conte, ca să se ferească de soare; când a ajuns la nepoată-sa, a descălecat și au plâns împreună, apoi a

pus-o să se urce în lectică împreună cu copilul și, la căderea nopții, s-au întors fără să-i vadă nimeni, în afară de cei ce fuseseră cu ele, dar stăpâna lor le-a poruncit să păstreze taina, căci altminteri vor fi pedepsiți. În cele din urmă, tânăra mamă s-a pus pe picioare și s-a întors la tatăl ei, fără să se afle nimic despre toată întâmplarea, iar copilul a fost crescut până la optsprezece ani și părea mai voinic și mai curajos decât toți cei din ținut. Doamna, văzându-l astfel, i-a dat un cal și arme și l-a luat cu ea la conte, bunicul său, să îi dea însemnele de cavaler, ceea ce acela a și făcut, fără să știe că e nepotul lui; apoi doamna s-a întors cu el la castelul ei și pe drum i-a spus că știe sigur că este fiul regelui Perion din Gaula și că trebuie să se ducă să-și cunoască tatăl, care este cel mai viteaz cavaler din lume. „E-adevărat, doamnă – a zis el –, că am auzit spunându-se asta de multe ori, dar niciodată nu m-am gândit că ar putea fi tatăl meu și, în numele credinței datorate lui Dumnezeu și vouă, care m-ați crescut, nu vreau să-l cunosc nici pe el, nici pe altcineva, de voi putea, până ce lumea nu va spune că merit să fiu feciorul unui bărbat atât de viteaz”. Și, luându-și rămas bun de la ea, însoțit de doi scutieri, a pornit la drum spre Constantinopol, căci se zvonea că în imperiul acela izbucnise un război crunt. Acolo a rămas patru ani și a săvârșit atâtea fapte de arme, încât a fost socotit cel mai viteaz cavaler din câți poposiseră acolo vreodată; văzându-se acoperit de asemenea faimă și de înaltă cinste, s-a hotărât să plece în Gaula și să i se înfățișeze tatălui său, dar, ajuns în apropierea acelor meleaguri, a auzit de marea faimă a lui Amadis, ce începuse să facă adevărate minuni, precum și de cea a lui don Galaor, așa că și-a schimbat gândul, socotind că faptele sale erau o nimica toată pe lângă ale lor și, din pricina asta, s-a hotărât să săvârșească alte fapte cavalerești aici, în Marea Britanie, unde viețuiau cei mai prețuiți cavaleri din lume și să-și ascundă obârșia și neamul până ce faptele sale se vor arăta pe măsura dorințelor lui. Și așa a trecut o vreme, făptuind el multe întru gloria sa, până ce don Galaor, fratele lui, s-a luptat cu el, cum ați auzit, și s-au cunoscut cum am spus mai înainte.

Amadis a rămas cinci zile la castelul Grovenesei, împreună cu Agrajes, și, fiind încheiate toate pregătirile, au plecat la drum cu Grovenesa și Briolanja, însoțite doar de două domnișoare de companie și cinci slujitori călare, cu încă trei cai de schimb cu

harnașamente foarte bogate. Briolanja era îmbrăcată numai în straie negre și așa avea să se poarte până ce tatăl ei nu va fi fost răzbunat. Și după ce merseseră ei cam o leghe, Briolanja i-a cerut lui Amadis să-i făgăduiască ceva, iar Grovenesa lui Agrajes de asemenea, ceea ce ei au și făcut, fără să ia seama ori să se gândească ce li s-ar putea cere; ele le-au cerut ca, indiferent ce vor vedea, să nu se abată din drum fără încuviințarea lor, ca să nu mai poarte alte lupte decât cea care îi aștepta. Tare s-au mâhnit cei doi că apucaseră să făgăduiască și multă rușine le-a mai fost, pentru că, în unele locuri, mult ar fi fost nevoie de sprijinul lor și cu multă dreptate ar fi putut să-i ajute pe alții, dar n-au făcut-o; și cum mergeau ei așa rușinați, cum vă spun, după unsprezece zile, pe când se făcuse noapte neagră, au trecut hotarul Sobradisei. Atunci au lăsat drumul mare și, luând-o pe-un drum lăturalnic, au umblat vreo trei leghe când, după ce trecuse o bună parte din noapte, au ajuns la un mic castel, al unei doamne ce fusese în slujba tatălui Grovenesei, pe numele ei Galumba, foarte bătrână și foarte înțeleaptă; au bătut la porțile castelului și, după ce au spus cine sunt, li s-a deschis poarta și doamna Grovenesa și toți ai săi au fost primiți cu multă bucurie, au fost ospătați și li s-au dat odăi să doarmă și să se odihnească.

A doua zi dimineața, Galumba a întrebat-o pe Grovenesa de ce face acea călătorie. Ea i-a spus că Amadis îi făgăduise Briolanjei să răzbune moartea tatălui ei și că poate fi sigură că acesta e cel mai viteaz cavaler din lume. Și i-a istorisit cum, văzând caleașca în care se aflau ea și Briolanja, învinsese opt cavaleri foarte viteji ce păzeau caleașca, precum și ceea ce făcuse în castelul ei, când se luptase cu oamenii de acolo și fusese salvat de lei. Doamna s-a minunat de asemenea vitejie și a spus: „Dacă el este așa, înseamnă că și tovarășul său prețuiește mult și amândoi vor putea duce la capăt această faptă pe care, cu multă dreptate, s-au hotărât s-o săvârșească. Dar mi-e teamă ca acel trădător să nu-i omoare prin vreun vicleșug”. „De-asta am venit la voi – a spus Grovenesa –, să vă cer sfatul”. „Atunci – a răspuns ea –, lăsați totul pe mine”. Și, luând cerneală și pergament, a scris o carte, i-a pus pecetea Briolanjei și, după ce a șușotit o vreme în secret cu o domnișoară, i-a dat cartea și i-a spus ce are de făcut. Domnișoara a plecat de la castel călare și a umblat până a ajuns

la o mare cetate ce se numește Sobradisa, de la care își luase numele întregul regat, unde se aflau Abiseos și fiii săi, Darasion și Dramis. Cu aceștia trebuia să lupte Amadis, căci Abiseos îl ucisese pe tatăl Briolanjei, fratele său mai mare, în marea-i lăcomie de a-i lua regatul și, de atunci, domnea cu mână de fier, mai mult prin forță decât cu voia supușilor acelei țări.

Domnișoara, de cum a sosit în cetate, s-a dus la palatul regelui și a intrat pe poartă călare, înveșmântată cu straie foarte bogate; cavalerii de la palat s-au apropiat să o ajute să descalece, dar ea le-a spus că nu va descăleca până nu îi va porunci regele să o facă, dacă aceasta îi va fi voia. Atunci, purtându-i calul de căpăstru, au condus-o într-o încăpere mare, unde se afla regele cu fiii săi și alți mulți cavaleri, și regele i-a poruncit să descalece, dacă are de spus ceva. Domnișoara a răspuns: „O voi face, dacă vă legați să mă apărați domnia voastră, să nu mi se facă vreun rău de voi spune ceva împotriva voastră ori a altcuiva”. El a răspuns că o ia sub regeasca sa ocrotire și că poate spune fără teamă pentru ce a venit. Ea a descălecat de-ndată și a spun: „Seniore, am o solie ce trebuie să v-o înmânez de față cu toți marii seniori ai regatului; porunciți să se adune și veți afla pe dată despre ce e vorba”. „Se află aici – a spus regele –, așa cum doriți, căci i-am chemat acum mai bine de șase zile pentru alte treburi”. „Mă bucur foarte mult – a spus domnișoara. Așa că, porunciți-le să vină aici”. Regele a dat poruncă să fie chemați și, când s-au adunat toți, domnișoara a spus: „Măria ta, Briolanja, pe care ai dezmoștenit-o, îți trimite carte. Poruncește să fie citită în fața acestor nobili și să-mi dai răspuns ce vei face”. Când regele a auzit pomenindu-se de nepoata lui, tare s-a mai rușinat, gândindu-se la nedreptatea pe care i-o făcuse, dar a poruncit să fie citite acele rânduri, ce nu grăiau alta decât să i se dea crezare domnișoarei în tot ce va spune în numele Briolanjei. Nobilii pământeni aflați acolo, când au văzut solia de la stăpâna lor, și-au simțit inimile cuprinse de milă nespusă, știind cât de nedrept fusese dezmoștenită și, în sinea lor, se rugau lui Dumnezeu să îndrepte lucrurile și să nu mai îngăduie multă vreme o trădare atât de mare. Regele i-a zis domnișoarei: „Spuneți ce vi s-a poruncit și veți fi crezută”. Ea a spus: „Seniore, maiestate, este adevărat că l-ați ucis pe tatăl Briolanjei și ați dezmoștenit-o, lăsând-o fără țară, și că de multe ori ați spus că fapta voastră a fost dreaptă și o veți dovedi,

împreună cu fiii voștri, cu arma în mână; Briolanja mă trimite să vă spun că dacă mai susțineți aceasta, va aduce aici doi cavaleri ce vor lupta în numele ei, pentru a vă dovedi trădarea și marea trufie a faptei voastre”. Când Darasion, fiul cel mare, a auzit aceste vorbe, foarte s-a mai mâniat, căci era tare sângios de firea lui, și, ridicându-se în picioare, a spus, spre supărarea tatălui său: „Domnișoară, dacă Briolanja îi aduce pe acești cavaleri să lupte pentru ea, eu făgăduiesc, în numele meu, al tatălui și al fratelui meu, că înfruntarea va avea loc pe dată și, de asemenea, făgăduiesc că dacă vom fi învinși, Briolanja poate porunci să mi se taie capul în schimbul capului tatălui ei”. „De bună seamă, Darasion – a urmat domnișoara –, ați răspuns ca un cavaler plin de curaj, dar nu știu dacă nu ați făcut-o la mânie, căci vă văd a fi tare aprins; dar dacă vă veți înțelege cu tatăl vostru în legătură cu ce voi mai spune acum, voi crede că ați rostit aceste vorbe cu vitejia și curajul de care dați dovadă întotdeauna”. „Domnișoară – a zis el –, ce mai aveți a ne spune?” „Cereți-i tatălui vostru să chezășuiască cum că niciun alt cavaler din această țară, în afară de voi, nu le va face vreun rău celor doi cavaleri ai Briolanjei, dacă în timpul luptei veți păți ceva; și dacă vă puneți chezași pentru asta, de-acum în trei zile, cavalerii vor fi aici”.

Darasion a îngenuncheat în fața tatălui său și a grăit astfel: „Seniore, ați auzit ce ne-a cerut domnișoara și ce am făgăduit eu; și cum cinstea mea e și cinstea voastră, încuviințați cererea ei, căci altminteri vor fi învingători fără luptă, iar domnia voastră și noi vom rămâne de ocară, pentru că întotdeauna am spus sus și tare că de se aduce vreo învinuire faptelor noastre din trecut, o vom spăla toți trei prin luptă; și chiar de n-am fi spus asta, trebuie să ne socotim chemați la luptă oricum, fiindcă, din câte am auzit, acești cavaleri fac parte dintre nebunii de la curtea regelui Lisuarte, trufași foarte și cu minte puțină, ce prețuiesc peste măsură numai ce-i al lor și nesocotesc tot ce e străin”.

Regele, care îl iubea pe acest fiu al său mai mult decât pe sine însuși, cu toate că se știa vinovat de uciderea fratelui său și tare se temea de această luptă, s-a pus chezaș pentru cavaleri, așa cum ceruse domnișoara. Căci sosise ceasul când atotputernicul îngăduise ca trădarea lui să fie pedepsită, cum veți auzi mai departe.

Domnișoara, văzând că solia sa se încheiase cu bine, le-a spus regelui și feciorilor săi: „Pregătiți-vă, căci mâine vor fi aici cei cu care veți lupta”; și, încălecându-și calul, a umblat cât a umblat, până a ajuns la castel; aici le-a povestit doamnelor și cavalerilor cum își dusese la bun sfârșit și pe de-a-ntregul solia, dar când le-a spus cavalerilor că Darasion îi socotește nebuni pentru că fac parte din curtea regelui Lisuarte, Amadis s-a înfuriat cumplit și a zis: „La această curte sunt cavaleri cărora nu le-ar fi prea greu să le frângă trufia, ba chiar și gâtul”; dar, dându-și seama că se lăsase stăpânit de mânie, i-a părut rău pentru vorbele rostite; Briolanja, care nu-și dezlipea ochii de el, simțind aceasta, a spus: „Domnul meu, nu-i puteți dezice și nu le puteți face nimic mai mult acelor trădători decât ceea ce merită și, de vreme ce știți cum a murit tatăl meu și câtă vreme am fost dezmoștenită pe nedrept, fie-vă milă de mine, căci nu vă am decât pe Dumnezeu și pe voi”.

Amadis, a cărui inimă era plină de virtute și numai blândețe, a fost cuprins de milă pentru acea frumoasă prințesă și i-a spus: „Buna mea doamnă, speranța pe care v-o puneți în Dumnezeu este speranța mea că mâine, cât mai curând, marea voastră tristețe se va fi preschimbat în luminoasă veselie”.

Briolanja i-a mulțumit prea plecată și a vrut să-i sărute picioarele, dar el, rușinat foarte, s-a tras în lături, și Agrajes, apucând-o de mâini, a ridicat-o de jos; apoi au hotărât ca în zorii zilei să plece de la castel și să asculte liturghia la Schitul celor trei izvoare, ce se află la jumătate de leghe de Sobradisa. Așa că în noaptea aceea s-au odihnit pe săturate și după pofta inimii; Briolanja, care a vorbit mult cu Amadis, a fost ispitită de mai multe ori să-i ceară să o ia de soție, dar s-a temut că acele clipe când rămânea adâncit în gânduri și lacrimile ce i le vedea uneori pe obraji nu se datorau slăbiciunii inimii sale viteze, ci faptului că era frământat, subjugat și întristat din pricina altei femei, pentru care el nutrea aceeași patimă ca cea a ei pentru el și, supunându-și dorințele rațiunii, s-a înfrânat și s-a despărțit de el ca să-l lase să doarmă și să se odihnească, pentru a se putea trezi la ora hotărâtă. Când s-a făcut dimineață, Amadis și Agrajes, cu Grovenesa și Briolanja, împreună cu însoțitorii lor, au pornit la drum și la ora unu au ajuns la Schitul celor trei izvoare, unde au ascultat liturghia ținută de un sihastru foarte cumsecade; cavalerii s-au rugat cu multă cucernicie lui

Dumnezeu să-i ajute, în bunăvoința lui, știind că ei vor lupta pentru o cauză dreaptă. Apoi și-au pus armurile, lăsându-și doar chipul și mâinile descoperite și, încălecând pe cai, cavalerii și doamnele și-au văzut mai departe de drum, până au ajuns la cetatea Sobradisa, unde, în afara zidurilor, i-au întâlnit pe regele Abiseos și fiii săi care, aflând de sosirea lor, veniseră să-i întâmpine împreună cu o numeroasă suită. Toți se îndreptau spre Briolanja, al cărui cal îl ducea de dârlogi Amadis, căci toți o îndrăgeau din suflet, socotind-o stăpâna lor de fapt și de drept; când Amadis a ajuns cu ea în mijlocul mulțimii, i-a ridicat vălul, pentru ca toți să-i poată vedea frumosul chip; de cum au văzut-o așa, oamenilor au început să le curgă lacrimi pe obraji și, întorcându-se spre ea cu sufletele pline de iubire, o binecuvântau, rugându-l pe Dumnezeu să pună capăt stării sale de dezmoștenită.

Abiseos, când a văzut-o pe nepoata sa, cu toată lăcomia și răutatea sa, tot a fost cuprins de o nemăsurată rușine, amintindu-și de trădarea făptuită împotriva regelui, tatăl ei; dar cum de multă vreme se întărise la gândul acesta, și-a zis că soarta încă nu e supărată că l-a ridicat pe asemenea culme; simțind, însă, ce simțea lumea privind-o pe Briolanja, a spus: „Oameni ticăloși și nenorociți, văd prea bine cât vă bucurați privind-o pe această domniță și asta vă face să vă pierdeți mințile, căci altminteri, pe mine, care sunt cavaler, și nu pe ea, o femeie slabă, ar trebui să mă vreți de stăpân și să mă cinstiți întru tihna și apărarea voastră; priviți câtă putere și ce bogăție are, dacă după atâta timp a reușit să-i găsească doar pe acești cavaleri care, aduși prin șiretlicuri să moară ori să fie dezonorați, îmi fac milă!”

Auzind acestea, Amadis a fost cuprins de o furie groaznică, de părea că aruncă flăcări din priviri, și, înălțându-se în scări, astfel încât să audă toată lumea, i-a spus lui Abiseos: „Abiseos, văd că te mâhnește amarnic sosirea Briolanjei, datorită trădării făptuite când l-ai ucis pe tatăl ei, ce-ți era frate mai mare și senior de drept, și dacă ai avea atâta virtute și minte încât, lepădându-te de marea ta nemernicie, să îi lași ceea ce îi aparține, aș face în așa fel încât, scăpându-te de luptă, cerându-i Domnului îndurare, să te poți căi pentru păcatul tău, astfel ca, dacă pe lumea asta ți-ai pierdut cinstea, pe lumea cealaltă, unde vei ajunge, să ți se mântuiască sufletul”. Darasion, foc și pară, a

ieșit înaintea lui și, mai înainte ca taică-său să-l poată opri, a spus: „Neîndoios, cavalere smintit de la curtea regelui Lisuarte, niciodată nu mi-am închipuit că o să pot răbda ca cineva să spună asemenea vorbe în fața mea, dar o fac, pentru că dacă veți îndrăzni să luptați cum s-a hotărât, mânia mea nu va întârzia să fie răzbunată, iar dacă vă veți simți inima cât un purice și veți vrea să fugiți, nu voi putea să vă opresc și voi porunci să fiți pedepsit în așa fel, încât să se milostivească de voi toți cei ce v-ar privi”. Agrajes a spus: „Dacă așa vrei să aperi trădarea tatălui tău, pune-ți armura și vino să ne luptăm, nu mai sta ca de piatră; să vedem dacă soarta va vrea ca moartea ce v-a secerat cinstea să o reînvie, ori veți avea parte de ea și voi, după cum merită faptele voastre ticăloase”. „Spune ce vrei – a zis Darasion –, că nu va trece multă vreme și limba ta, despărțită de trup, va fi trimisă la curtea regelui Lisuarte pentru ca, văzând cum ai fost pedepsit, să știe la ce să se aștepte cei ce se aseamănă cu tine în nebunie”; și de îndată a cerut să i se aducă armele, și, de asemenea, tatăl și fratele lui; și, după ce s-au înarmat, au încălecat pe cai și s-au îndreptat spre o piață pregătită din vremuri mai vechi pentru asemenea înfruntări; Amadis și Agrajes, punându-și coifurile și luându-și scuturile și lăncile, au intrat și ei în piață. Dramis, fratele mai mic, cavaler viteaz, căruia nu-i puteau ține piept doi cavaleri din țara aceea, i-a spus tatălui său: „Domnule, știu că în fața voastră și a fratelui meu nu se cuvine să vorbesc, dar acum, când va trebui să lupt cu toate puterile dăruite de Dumnezeu și de voi, rogu-vă, lăsați-mi-l mie pe cavalerul ce v-a vorbit urât, și, dacă nu-l voi ucide de la prima lovitură de lance, niciodată nu voi mai îmbrăca armura, iar de va avea norocul să nu-l nimeresc, fac același legământ și pentru prima lovitură de spadă”. Mulți au auzit ceea ce a spus cavalerul și s-au gândit la vorbele lui fără să-i prețuiască nebunia, dar neîndoindu-se că nu ar putea face ceea ce spusese, cunoscute fiindu-i marile sale isprăvi. Pe când se aflau pe câmpul de luptă, Darasion și-a dat seama că adversarii nu sunt decât doi și a strigat tare: „Ce înseamnă asta? Trebuie să fiți trei; l-a părăsit cumva curajul pe vreunul? Chemați-l să vină de-ndată, să nu mai zăbovim”. „Nu vă faceți griji pentru al treilea – a spus Amadis –, că suntem destui să-i ținem și lui locul și am credința că nu va trece multă vreme și veți vrea să nu-l vedeți nici pe al doilea pe câmpul de luptă”.

Apoi a spus: „Acum, apărați-vă”. Și pe dată s-au năpustit în goana cea mai mare a cailor împotriva lor, apărându-se cât mai bine cu scuturile; Dramis s-a înfruntat cu Amadis și s-au izbit atât de puternic, încât scuturile li s-au spart și lăncile le-au atins piepturile; Dramis și-a frânt lancea, dar Amadis l-a lovit cu atâta forță, încât, fără să-i spargă armura, inima i s-a oprit în loc și a căzut mort la pământ cu o asemenea bufnitură, de parcă s-ar fi prăbușit un turn. „Pe Dumnezeul meu – a spus Ardian, piticul –, stăpânul meu e liber acum și mi se pare mai sigură fapta lui decât amenințarea celuilalt”. Agrajes se năpustise spre ceilalți doi și s-a înfruntat cu Darasion; lăncile li s-au frânt, iar lui Darasion i-a sărit un picior din scară, dar niciunul din ei n-a căzut de pe cal. Abiseos și-a greșit lovitura și, când și-a întors calul, l-a văzut pe fiul său, Dramis, mort, zăcând fără suflare, și tare s-a mâhnit, dar nu și-a închipuit că e mort cu-adevărat și s-a repezit plin de furie spre Amadis, să-și răzbune fiul; strângând tare lancea sub braț, l-a izbit cu asemenea forță, încât i-a spart scutul și vârful lăncii s-a înfipt în brațul lui Amadis atât de adânc, încât s-a frânt și toți și-au zis că Amadis n-o să mai poată continua lupta. Nici nu vă închipuiți ce-a simțit Briolanja atunci, căci inima i s-a înmuiat, ochii i s-au închis și ar fi căzut de pe cal, dacă nu i-ar fi sărit oamenii în ajutor; dar Amadis, care nu se temea de asemenea lovituri, a strâns bine în mână spada pe care o luase de la Arcalaus de puțină vreme și i-a dat lui Abiseos o asemenea lovitură în coif, încât spada l-a izbit în cap și s-a înfipt în umărul acestuia, ajungându-i până la os; Abiseos a fost atât de zguduit și amețit de lovitură, încât de-abia se mai putea ține în șa și, în cele din urmă, a căzut.

Tare s-au mai speriat cei ce priveau, ca și Amadis de altfel, căci din două lovituri zdrobise doi cavaleri atât de puternici, încât se credea, pe bună dreptate, că nu există în toată lumea alții să-i întreacă. Amadis s-a repezit apoi spre Darasion, ce se lupta cu Agrajes cu atâta îndârjire, încât cu greu ai fi aflat alții s-o facă mai bine, și a spus: „Cred, Darasion, că acum v-ar plăcea mai mult să-l vedeți pe al doilea dintre noi afară din câmpul de luptă, decât să mai apară și al treilea”; Darasion nu i-a răspuns, dar s-a acoperit cât mai bine cu scutul; Agrajes s-a oprit în fața lui Amadis pe când acesta dădea să-l atace pe Darasion, și a spus: „Domnule și vere, ați făcut destule, lăsați-mi-i mie pe acesta, că mă amenință cu atâta trufie, de a făcut spume la

gură”; Amadis, însă, cum, era tare mâniat, n-a înțeles bine ce i-a spus Agrajes și, trecând pe lângă el, i-a dat o asemenea lovitură lui Darasion, încât i-a aruncat scutul la pământ, spada i-a retezat partea din față a șeii și s-a oprit în grumazul calului; dar când a trecut pe lângă Darasion, acesta a izbutit să-și înfigă spada în burta calului lui Amadis; simțindu-se lovit, calul a luat-o la goană fără ca Amadis să-l poată opri și, cum a tras tare de căpăstru, a rămas cu frâul în mână; văzând că armăsarul dă să-l scoată de pe câmpul de luptă, l-a pălit cu spada între urechi și i-a despicat capul în două; calul s-a prăbușit mort la pământ, trântindu-l zdravăn pe Amadis, dar acesta s-a ridicat iute, deși cu multă trudă și, cu spada în mână, a pornit spre Abiseos, care tocmai se ridicase și venise în sprijinul fiului său; în momentul acela, Agrajes l-a izbit atât de tare pe Darasion, încât spada i-a rămas înfiptă în coiful acestuia și n-a mai putut-o scoate, iar celălalt, așa cu spada în coif, a prins să-l pălească zdravăn; Agrajes, văzându-se fără spadă, nu s-a înfricoșat, ci s-a repezit atât de iute să și-o redobândească, încât celălalt n-a izbutit să-l atingă; Agrajes l-a prins în brațe cu mult curaj și Darasion și-a azvârlit spada și s-a încleștat cu el atât de tare încât, smucindu-se unul pe altul, s-au smuls din șei și s-au prăvălit pe jos; cum erau așa îmbrățișați, fără să slăbească niciunul strânsoarea, a sosit Abiseos, care i-a dat câteva lovituri puternice lui Agrajes și, dacă lucrurile ar mai fi durat, l-ar fi ucis; dar Amadis, văzând asta, a alergat cât a putut de iute; Abiseos tocmai ridica poalele loricii lui Agrajes ca să-și împlânte spada în el, dar, speriat de Amadis, s-a apărat cu scutul; Amadis l-a pălit atât de tare, încât i-a făcut scutul una cu coiful, năucindu-l, de era cât pe ce să cadă.

Când Agrajes l-a văzut pe văru-său lângă el, și-a adunat toate puterile ca să se ridice, dar nici Darasion nu s-a lăsat mai prejos, așa că fiecare i-a dat drumul celuilalt; Agrajes s-a ridicat în picioare și, văzând spada celuilalt pe jos, a luat-o; Darasion a pus mâna pe spada înfiptă în coif și a tras de ea până a smuls-o, repezindu-se apoi la tatăl său; Agrajes pierdea atâta sânge dintr-o rană la gât, încât toată armura îi era roșie. Văzând aceasta, Amadis s-a mâhnit foarte, socotind că rana este mortală, și a spus: „Bunule văr, odihniți-vă și lăsați-mi-i mie pe acești trădători”. „Domnule – a răspuns el – nu sunt atât de rănit încât să nu vă ajut, așa cum o să vedeți chiar acum”. „Atunci, pe

ei!”, a spus Amadis. Și au pornit să le dea lovituri strașnice, dar cum Amadis gândea că Agrajes e în primejdie din cauza rănii, o dată cu marea lui mâhnire i-a sporit furia și, o dată cu furia, forțele, astfel că, în scurtă vreme, îi pălise atât de zdravăn și pe unul și pe celălalt, încât le făcuse armurile ferfeniță și aproape la fel și trupurile. Și cum adversarii nu mai puteau îndura loviturile lui, alergau de colo-colo, mânați de marea spaimă a morții. Așa s-au chinuit Abiseos și Darasion, feciorul lui, până după nămiezi când, văzând că le-a sunat ceasul, Abiseos și-a apucat spada cu amândouă mâinile și, năpustindu-se cu turbare spre Amadis, l-a izbit atât de tare în coif, că n-ai fi zis că un om poate lovi astfel; și i-a smuls marginea coifului, iar spada a coborât mai jos până la umărul stâng, retezându-i o bucată din platoșă cu o parte din umăr. Amadis a simțit lovitura din plin și n-a întârziat cu plata, lovindu-l atât de cumplit în brațul blestemat cu care își ucisese fratele, regele și seniorul de drept, încât i l-a retezat de la umăr și brațul a căzut jos. Văzând asta, Amadis a spus: „Abiseos, vezi că trădarea care te-a înălțat și ți-a dăruit mari desfătări, te duce acum la pieire și în genunile iadului”. Abiseos s-a prăbușit la pământ înfricoșat de moarte, iar Amadis, uitându-se după celălalt, a văzut că Agrajes îl pusese jos și îi tăiase capul. În clipa aceea, toți nobilii pământeni, cu multă bucurie, s-au dus să sărute mâna Briolanjei, stăpâna lor.

Povață

Luați exemplu, voi, lacomilor, cărora Dumnezeu v-a dat să cârmuiți pământuri întinse, ce nu numai că nu vă amintiți să-i aduceți mulțumiri pentru că v-a înălțat atât de sus, dar împotriva poruncilor sale, uitând de teamă, nemulțumiți cu ceea ce v-a dăruit și cu ce ați moștenit de la strămoșii voștri, prin moarte, foc și jaf, vreți să uzurpați și să puneți mâna pe bogățiile altora, ce urmează legea dreptății, dând uitării gândul de a vă îndrepta mânia și lăcomia spre cei necredincioși și, astfel, săvârșind o faptă bună, și nevrând să vă bucurați de acea nemăsurată slavă de care s-au bucurat și se vor bucura regii noștri catolici pe lumea asta și pe cealaltă, pe care și-au dobândit-o cu multă trudă, slujindu-l pe Domnul. Amintiți-vă că marile onoruri și bogății nu potolesc poftele lacome și vătămătoare, ci, dimpotrivă, le ațâță și mai tare; iar voi, cei mai

mici, cărora soarta v-a dat atâta putere încât să le fiți sfătuitori și călăuze, așa cum timona călăuzește și conduce corabia, sfătuiți-i cu credință și iubiți-i, căci astfel îl slujiți pe Domnul și întreaga omenire. Și chiar dacă pe lumea asta nu vi se vor împlini toate dorințele, vi se vor împlini pe cealaltă lume, care n-are sfârșit; iar dacă veți face altminteri, împinși de patimi și lăcomie, totul vă va fi potrivnic, întru mari dureri și chinuri pentru sufletele voastre, căci cu multă dreptate trebuie să credem că totul vi se datorează mai mult vouă, fiindcă cei ce cârmuiesc, fie datorită vârstei fragede, fie datorită dușmanilor, ar putea să nu judece limpede și să se arunce fără pic de minte în fața vârfurilor ascuțite ale spadelor, socotind că fac cel mai bun lucru; așa că vina lor ar putea să-i dezvinovățească, mai cu osebire, când au ascultat sfaturile voastre; dar voi, care sunteți liberi și vedeți greșeala în fața ochilor, prețuind mai mult răsplata muritorilor decât mânia cerului, nu numai că nu îi sfătuiți și nu încercați să-i scăpați de greșeală, ci, dimpotrivă, nădăjduind să fiți încă mai prețuiți și răsplătiți, uitând de cele sufletești, vă dedați la cele lumești, fără să vă amintiți că mulți sfetnici ai oamenilor mari au pierit de moarte crudă, chiar de mâna celor pe care i-au sfătuit, pentru că, deși, în ceasul făptuirii, greșelile săvârșite din dorințe vătămătoare oferă multă mulțumire, mai târziu, când negura se risipește și adevărata față a lucrurilor iese la lumină, și capetele încoronate sunt disprețuite împreună cu cei ce i-au sfătuit să le săvârșească.

Luați aminte și unii și alții la acest rege, pe care nesăbuita-i lăcomie l-a condus spre o mârșavă trădare, căci și-a ucis fratele, regele și seniorul de drept, pe când stătea pe tronul regesc, despicându-i coroana și capul, pentru a rămâne el să stăpânească cu mână de fier și multă slavă, după părerea lui, acel regat, închipuindu-și că soarta schimbătoare se află la picioarele lui. Și ce rod au dat aceste flori? Bineînțeles că niciun alt rod decât acela că Stăpânul lumii, ce a îndurat nenumărate jigniri și, milostiv, le-a iertat cu cuvenită înțelepciune și pocăință, răzbunător nemilos, i-a îngăduit acelui aspru judecător Amadis de Gaula să sosească pentru a-l ucide pe Abiseos și pe feciorii săi și, astfel, să răzbune acea cumplită trădare față de un îndoit senior; și dacă sufletele trădătorilor au trecut prin multe chinuri în timpul luptei, văzându-și armurile sfârtecate și trupurile zdrobite, ajungând din această pricină să moară în

suferințe crunte, să nu credeți că astfel și-au plătit și și-au ispășit greșeala, ci, dimpotrivă, sufletele lor, prea puțin recunoscătoare față de cel ce le-a dat viață, tovarăși cu ei în greșeli și păcate, se vor chinui veșnic în flăcările mistuitoare ale iadului necruțător, fără nicio salvare.

Deci să lăsăm aceste lucruri vremelnice, ce au fost cu greu dobândite de mulți alții și părăsite cu mare durere, plătindu-și păcatul de a le fi avut, căci și noi le vom părăsi la fel, și să încercăm să le dobândim pe cele ce ne făgăduiesc slava nemuritoare.

Și-acum, să ne întoarcem cu povestea unde rămăsesem. După ce lupta s-a sfârșit cu victoria lui Amadis și Agrajes și moartea lui Abiseos și a fiilor săi, cum ați auzit, după ce trupurile le-au fost ridicate de pe câmpul de luptă, Amadis n-a vrut să-și scoată armura, deși era rănit, mai înainte de a ști dacă mai există vreo piedică pentru ca Briolanja să-și poată redobândi regatul; dar, la scurt timp, s-a înfățișat acolo un senior foarte însemnat al regatului, pe numele său Goman, însoțit de aproape o sută de oameni din neamul și casa lui, ce se aflau atunci împreună cu el, și i-a făcut cunoscut lui Amadis că regatul fusese subjugat de cel care, printr-o trădare mârșavă, își ucisese stăpânul de drept și că, de vreme ce Dumnezeu îndreptase lucrurile, nu are a se teme de nimic și nici a-și face gânduri, pentru că toți îi sunt credincioși și vasali, după lege, doamnei lor, Briolanja.

După aceasta, Amadis și toți ceilalți s-au dus la palatul regal, unde, mai înainte de opt zile, toți locuitorii regatului s-au înfățișat cu multă bucurie și veselie în suflete, să-i jure credință reginei Briolanja. La palat, Amadis a fost culcat într-un pat, iar frumoasă regină nu s-a mișcat de lângă el decât ca să se ducă la culcare; iar Agrajes, care era grav rănit, a fost dat în grija unui bărbat foarte priceput în oblojirea rănilor, care l-a ținut numai în casă, să nu vorbească cu nimeni, fiindcă rana de la gât numai așa se putea lecui.

Toate câte s-au mai scris în această primă carte despre iubirea dintre Amadis și frumoasa regină sunt scorneli, cum v-am mai spus, și, de aceea, nu le-am mai povestit, socotindu-le de prisos și fără rost, ba aș zice chiar că aceste neadevăruri ar contrazice și ar dăuna celor ce vi se vor istorisi mai departe, cu multă înțelepciune, în această însemnată carte.

• CAPITOLUL XLIII •

Cum Galaor și Florestan, pe când mergeau spre regatul Sobradisa, au întâlnit trei domnișoare la Izvorul celor trei ulmi

Don Galaor și Florestan au rămas la castelul Corisandei, cum v-am spus, până ce li s-au vindecat rănile, și atunci au hotărât să plece să-l caute pe Amadis, gândind să-l găsească în regatul Sobradisa, cu nădejdea că lupta nu va avea loc înainte de a fi ajuns și ei, ca să aibă parte de primejdii și de glorie, cu voia lui Dumnezeu.

Când Florestan și-a luat rămas bun de la prietena lui, tristețea și durerea ei au fost atât de mari și a vărsat atâtea lacrimi, încât multă milă le-a făcut, dar Florestan a tot încurajat-o, făgăduindu-i că se va întoarce s-o vadă cât mai repede cu putință. După ce s-au despărțit de ea, cu armurile îmbrăcate și călare, însoțiți de scutierii lor, au pornit spre corabia cu care trebuiau să se întoarcă; pe drumul Sobradisei, Florestan i-a spus lui don Galaor: „Domnule, fiți atât de bun și făgăduiți-mi ceva". „E ceva ce mă va necăji, domnule și bunule frate?", a întrebat don Galaor. „Nu", a răspuns el. „Atunci spuneți ce doriți și, dacă vă pot împlini dorința fără să mă acopăr de rușine, o voi face din toată inima". „Vă cer ca pe drumul acesta – a spus don Florestan – să nu vă luptați cu nimeni, orice s-ar întâmpla, până nu veți vedea că nu sunt în stare s-o scot singur la capăt". „Să știți – a spus don Galaor – că mă necăjește ceea ce îmi cereți". „Nu vă necăjiți – a spus don Florestan –, căci dacă eu prețuiesc ceva cu adevărat, gloria voastră este și a mea"; în cele patru zile cât am umblat pe drumul acela, n-au avut nicio aventură demnă de a fi povestită, iar în ultima zi, au ajuns la un conac, cam pe la ceasul de popas pentru noapte; la intrarea în curte au întâlnit un cavaler foarte binevoitor, care i-a poftit înăuntru și lor le-a făcut plăcere să rămână acolo peste noapte, așa că au fost conduși să-și scoată armurile, caii le-au fost luați să fie hrăniți, iar lor li s-au dat mantii în care să se înfășoare; și așa au petrecut tăifăsuind și odihnindu-se, până ce au fost conduși în

turn, unde au fost ospătați foarte bine. Cavalerul gazdă era înalt și frumos și cu mintea ascuțită, dar uneori îl vedeau devenind atât de trist și de îngrijorat, încât frații, observând acest lucru, se întrebau între ei care o fi pricina, așa că don Galaor i-a spus: „Domnule, ni se pare că nu sunteți atât de vesel pe cât ar trebui să fiți și, dacă tristețea voastră se datorește vreunei împrejurări în care vă putem fi de ajutor, spuneți-ne și vom face ce doriți". „Vă sunt adânc recunoscător – a spus cavalerul – și cred că m-ați ajuta ca niște adevărați cavaleri, dar pricina tristeții mele e dragostea și mai multe nu vă pot spune, căci m-aș rușina prea tare"; și tot sporovăind ei despre alte felurite lucruri, a venit vremea de culcare și gazda s-a dus în odaia lui, iar ei au rămas într-o încăpere foarte frumoasă, cu două paturi, unde au dormit și s-au odihnit în noaptea aceea; dimineața, slujitorii le-au adus armurile și caii și au pornit iarăși la drum, însoțiți de gazda lor, fără armură, călare pe un cal vânjos și sprinten, căci voia să-i petreacă și să vadă ce-o să li se mai întâmple pe drum. Așa că acesta i-a călăuzit nu pe drumul drept, ci pe un altul, știut de el, vrând să vadă dacă sunt atât de viteji în luptă pe cât îi arăta înfățișarea; și au mers ei cât au mers, până au ajuns la un izvor căruia, în partea locului, i se spunea Izvorul celor trei Ulmi, pentru că acolo creșteau trei ulmi mari și înalți. Ajunși aici, au văzut lângă izvor trei domnițe, tare frumoase și cu straie bogate, iar în vârful unui ulm un pitic. Florestan a luat-o înainte și, apropiindu-se de domnițe, le-a salutat cu multă cuviință, căci era cumpătat și bine crescut; una dintre ele i-a spus: „Dumnezeu să vă dea sănătate, domnule cavaler, și de sunteți la fel de viteaz pe cât de frumos, mult bine v-a făcut Domnul". „Domnișoară – a spus el –, dacă îmi prețuiți astfel frumusețea, îmi veți prețui și mai mult vitejia, când vă va face trebuință." „Bine ați grăit – a spus ea – și vreau să văd dacă sunteți destul de viteaz pentru a mă lua de-aici". „Pentru asta – a spus Florestan – nu-i nevoie de prea multă vitejie, și dacă asta vă e dorința, vă voi lua cu mine". Și îndată le-a poruncit scutierilor săi să o așeze pe un cal priponit de ramurile unuia dintre ulmi. Când piticul aflat în vârful ulmului a văzut asta, a început să strige cât îl ținea gura: „Veniți, cavaleri, veniți, că o răpesc pe prietena voastră"; la strigătele lui, dintr-o văiugă s-a ivit un cavaler înarmat, îmbrăcat în armură, călare pe un armăsar mare, care i-a spus lui Florestan: „Ce înseamnă asta, cavalere?

Cine v-a îngăduit să puneți mâna pe domnișoara mea?” „Nu gândesc că e a voastră, de vreme ce dorința ei este să o iau cu mine”. Cavalerul a răspuns: „Chiar de e așa, eu nu vă îngădui și aflați că am apărat-o de cavaleri mai iscusiți decât domnia voastră”. „Nu știu ce se va întâmpla – a spus Florestan –, dar dacă nu faceți alta decât să vorbiți, o voi lua”. „Mai înainte veți afla – a spus el – ce fel de cavaleri trăiesc în această vale și cum își apără femeile pe care le iubesc”. „Atunci, apărați-vă”, a spus Florestan. Și s-au năpustit cu caii unul spre altul și s-au izbit cu lăncile în scuturi; cavalerul și-a frânt lancea, iar Florestan l-a făcut să se lovească în coif cu marginea scutului, astfel că i s-au rupt curelele și i-a căzut din cap; cavalerul nu s-a mai putut ține în șa și a căzut peste spadă, rupând-o în două. Florestan a trecut de el și, cu lancea în mână, s-a întors spre cavaler, dar, văzându-l ca mort, i-a proptit lancea în obraz și i-a spus: „Sunteți pe cale de a vă pierde viața!” „Ah, seniore, îndurare! – a spus cavalerul; doar vedeți că sunt ca și mort”. „Asta nu e de-ajuns – a spus Florestan –, dacă nu încuviințați că domnișoara e a mea”. „Încuviințez – a spus cavalerul –, și blestemată fie și ea și ziua când am întâlnit-o, că m-a făcut să săvârșesc atâtea nebunii, încât am ajuns să-mi pierd și viața”.

Florestan i-a dat drumul și, apropiindu-se de domnișoară, i-a spus: „Sunteți a mea”. „M-ați câștigat pe drept – a răspuns ea – și puteți face cu mine ce doriți”. „Deocamdată, să plecăm”, a spus el. Dar una dintre domnișoare, ce rămăsese lângă izvor, i-a spus: „Domnule cavaler, în felul acesta ați despărțit niște bune prietene, căci suntem, împreună de un an și ne pare rău că nu vom mai fi împreună”. Florestan a spus: „Dacă vreți să mă însoțiți vă iau cu mine și astfel nu vă veți despărți; alt chip nu e, fiindcă n-am de gând să las aici o domniță atât de frumoasă”. „Dacă ea e frumoasă – a spus ea –, nici eu nu mă socotesc atât de urâtă încât un cavaler să nu săvârșească o faptă vitejească pentru mine, dar nu cred că voi sunteți dintre cei ce ar îndrăzni s-o facă”. „Cum – a spus Florestan –, credeți că vă las aici de frică? Așa să mă ajute Dumnezeu, dacă n-am făcut-o numai pentru că nu știam care vă e dorința”. Și pe loc a poruncit să fie așezată pe un cal, piticul a început să strige ca prima dată și, nu după mult timp, din văiugă s-a ivit alt cavaler, ce părea foarte dichisit, cu o armură tare meșteșugită, călărind un cal bun, urmat de un scutier care ducea două lănci; cavalerul i-a spus lui

Florestan: „Domnule cavaler, ați câștigat o domnișoară și, nemulțumit, mai vreți una; acum va trebui să le pierdeți pe amândouă și o dată cu ele și capul, pentru că nu se cade ca un cavaler de rangul vostru să slujească o femeie de neam atât de mare cum e această domniță”. „Mult vă mai lăudați – a răspuns Florestan –, dar în neamul meu sunt doi cavaleri pe care i-aș vrea în ajutor mai degrabă decât pe voi”. „Nu te prețuiesc mai mult fiindcă te fălești atâta cu cei din neamul tău și nu dau doi bani nici pe tine nici pe ei, dar fiindcă ai câștigat o domnișoară de la cel ce n-a știut să o apere, dacă te înving în luptă, domnișoara va fi a mea, iar de mă vei învinge, va fi a ta și ceastălaltă, aflată în paza mea”. „Îmi place învoiala”, a spus Florestan. „Atunci, apărați-vă, de puteți”, a spus cavalerul. Și s-au năpustit în cea mai mare goană a cailor; cavalerul l-a lovit pe Florestan în scut și i l-a spart, dar lancea i s-a oprit în platoșă, ce era solidă și cu zale groase, și s-a frânt; Florestan și-a greșit lovitura și a trecut pe lângă acesta. Cavalerul a luat a doua lance de la scutier, dar Florestan, rușinat și mânios foarte fiindcă greșise lovitura în fața fratelui său, s-a repezit spre el și l-a izbit cu atâta forță în scut, încât i l-a străpuns, lancea trecându-i și prin mână, dar oprindu-se în lorică; izbitura a fost, însă, atât de puternică, încât l-a smuls din șa și a căzut pe crupa calului care, de cum l-a simțit, a dat atât de năprasnic din picioare, că l-a trântit pe pământul tare; căzătura a fost așa de zdravănă, că bietul cavaler nu s-a mai mișcat de-acolo. Florestan, văzându-l așa, i-a spus domnișoarei: „Sunteți a mea, căci prietenul acesta al vostru nu vă mai poate apăra și nu se mai poate apăra nici pe el însuși”. „Așa se pare”, a spus ea.

Don Florestan s-a uitat la cealaltă domnișoară, ce rămăsese singură lângă izvor, și, văzând-o foarte tristă, i-a spus: „Domnișoară, dacă sunteți tristă că rămâneți singură, n-o să vă las aici”. Domnișoara l-a privit în ochi pe cavalerul care îi găzduise și i-a spus: „Vă sfătuiesc să plecați de-aici, căci știți bine că acești doi cavaleri nu vă vor putea apăra de cel ce va sosi acum”. „Și totuși— a spus cavalerul –, vreau să văd ce se va întâmpla; calul meu e iute, casa aproape, așa că nu e nicio primejdie”. „Ah, păziți-vă – a spus domnișoara –, că nu sunteți decât trei, iar voi, fără arme, și știți prea bine că pentru el asta nu înseamnă nimic”. Când a auzit asta, don Florestan a vrut mai abitir să o ia pe domniță, ca să vadă cine e cel despre care

vorbea cu atâtea laude, așa că a poruncit să fie așezată pe un alt cal, ca și celelalte, iar piticul din vârful ulmului, a spus: „Domnule cavaler, scump veți plăti îndrăzneala asta, pentru că va veni chiar acum cel ce se va răzbuna pe sine și pe ceilalți”. Și a început să strige: „Săriți, domnule, nu mai zăboviți”; și, de îndată, s-a ivit din valea de unde apăruseră și ceilalți, un cavaler cu herbul împărțit de o dungă aurie, călare pe un cal șarg, atât de mare și de vânjos, că ar fi fost bun pentru un uriaș; și cavalerul era înalt și bine legat și se părea că e nespus de puternic și de curajos; era îmbrăcat în armură din cap până-n picioare, fără să-i lipsească nimic, iar în urma lui veneau doi scutieri cu platoșe și chivăre, purtând fiecare în mână câte un baltag mare și ascuțit, cu care cavalerul socotea că luptă foarte bine; cavalerul i-a spus lui don Florestan: „Stai pe loc, cavalere, nu fugi, că nu-ți va fi de folos, de vreme ce oricum vei muri; așa că, mori curajos, nu ca un laș, căci lașitatea nu se iartă”.

Când Florestan a auzit că e amenințat cu moartea și făcut laș, s-a înfuriat peste măsură și a spus: „Vino, nemernicule, mizerabile, făptură fără minte! Așa să m-ajute Dumnezeu, dacă mi-e frică de tine mai mult decât de o fiară sălbatică, lipsită de curaj și de suflet”. „Ah, ce ciudă mi-e – a spus cavalerul – că nu mă pot răzbuna așa cum aș vrea și că Dumnezeu nu-mi trimite aici patru cavaleri din neamul tău, pe care îi prețuiești tu cel mai mult, ca să le tai capetele împreună cu al tău”. „Apără-te doar de mine – a spus Florestan –, că voi face în așa fel încât, cu ajutorul lui Dumnezeu, să nu fie nevoie de ei”. Și, cu lăncile aplecate, acoperiți bine de scuturi și furioși foarte unul pe celălalt, s-au năpustit și s-au izbit atât de tare în scuturi, încât le-au spart și și-au sfâșiat zalele; cavalerului i-au ieșit amândouă picioarele din scări și ar fi fost azvârlit din șa, dacă nu ar fi îmbrățișat grumazul calului, iar don Florestan, în trecere, a ajuns lângă unul din scutieri și l-a apucat atât de zdravăn de baltagul pe care îl ținea în mână, încât l-a trântit la pământ cu cal cu tot; apoi s-a apropiat de cavaler care, îndreptându-se în șa, luase celălalt baltag de la scutierul ce se grăbise să i-l dea și amândoi au ridicat topoarele, ce erau din oțel fin, și s-au izbit, de tăișul acestora a intrat mai bine de trei degete în coiful fiecăruia; Florestan a fost atât de zguduit de lovitură că i-a căzut capul în piept, iar cavalerul atât de năucit, încât a scăpat baltagul din mână și acesta a rămas înfipt în coiful lui Florestan, iar el n-a

mai avut putere să-și ridice capul de pe grumazul calului, Florestan s-a întors să-l lovească din nou și, văzându-l așa aplecat, l-a izbit între coif și gulerul platoșei, într-un loc descoperit, așa că fără greutate i-a rostogolit capul la picioarele calului.

După asta s-a apropiat de domnișoare și prima i-a spus: „Viteazule cavaler, a fost o vreme când n-am crezut că zece ca voi ne-ar putea câștiga cum ne-ați câștigat singur domnia voastră și drept este să vă aparținem”. Atunci, a venit lângă el cavalerul care îi găzduise, ce era tânăr și frumos cum ați auzit, și i-a spus: „Domnule, eu o iubesc nespus de mult pe această domnișoară și ea mă iubește pe mine, dar, acum un an, cavalerul ucis de voi mi-a răpit-o cu forța și nu m-a mai lăsat s-o văd, dar acum, dacă mi-ați da-o înapoi, v-aș fi adânc recunoscător și să nu vă pară rău”. „Dacă e așa cum spuneți – a zis el –, vă voi da din inimă tot ajutorul meu, dar împotriva voinței ei n-o voi da nici domniei voastre, nici altcuiva”. „Ah, domnule – a spus domnișoara –, dorința lui e și a mea și vă rog mult să mă dați lui, căci îl iubesc nespus”. „Dumnezeu să vă ajute – a spus Florestan –, că dinspre mine sunteți liberă să faceți ce voiți”.

Domnișoara a plecat veselă foarte cu gazda cavalerilor. Galaor a poruncit să i se aducă armăsarul cel mare și șarg, căci i se păruse cel mai frumos din câți văzuse, și i-a dat gazdei calul său; apoi au pornit la drum împreună cu domnișoarele; și să știți că erau tinere și frumoase; don Florestan a păstrat-o pe prima pentru el și i-a spus celeilalte: „Prietenă, faceți tot ce dorește acest cavaler, căci asta e porunca mea”. „Cum – a spus ea –, vreți să-i dați o femeie acestui cavaler care nu-i bun de nimic și n-a fost în stare să vă ajute când v-ați aflat la strâmtoare? Eu cred că armele pe care le poartă sunt mai degrabă pentru altul decât pentru el, dacă e să mă iau după ce inimă îi bate sub armură”. „Domnișoară – a spus don Florestan –, vă jur pe credința mea în Dumnezeu că vi-l dau pe cel mai viteaz cavaler din câți cunosc eu acum pe lume, în afară de seniorul meu, Amadis”. Domnișoara l-a privit pe Galaor și, văzându-l atât de frumos și de copil, s-a mirat de ceea ce aude despre el, dar i-a dăruit dragostea ei, așa cum cealaltă a făcut cu don Florestan; în noaptea aceea au mas în casa unei doamne, soră bună cu

cavalerul ce îi găzduise, și ea i-a slujit pe cât i-a stat în putință, de cum a aflat tot ce li se întâmplase.

Aici s-au odihnit toată noaptea și dimineața au pornit din nou la drum, spunându-le iubitelor lor: „Noi avem de umblat prin multe meleaguri străine și este ostenitor să ne urmați; spuneți-ne unde v-ar plăcea mai mult să vă ducem”. „Dacă așa doriți – au răspuns ele –, la patru zile de aici, pe drumul acesta, se află un castel al unei doamne, mătușa noastră, și ne vom opri acolo”. Așa că și-au văzut mai departe de drum. Galaor a întrebat-o pe domnișoara lui: „Cum ați ajuns în puterea acelui cavaler?” „Am să vă povestesc – a spus domnița. Trebuie să știți că acest cavaler, ce a murit în luptă, o iubea foarte mult pe fata cu care a plecat cavalerul ce v-a găzduit, dar ea îl ura cu toată ființa ei și îl iubea pe celălalt mai mult decât orice pe lume. Cavalerul ucis, cum era cel mai viteaz de pe aceste meleaguri, a răpit-o cu forța, fără ca nimeni să i se opună, dar cum ea n-a vrut niciodată să-i dăruiască de bunăvoie dragostea și cum el o iubea atât de mult, s-a ferit s-o supere și, într-o zi, i-a spus: «Prietenă, pentru a putea fi pe bună dreptate iubit și dorit de voi, ca fiind cel mai viteaz cavaler din lume, iată ce voi face pentru iubirea voastră. Aflați că un cavaler pomenit peste tot cum că ar fi cel mai viteaz din câți au fost vreodată, pe numele lui Amadis de Gaula, l-a ucis, la curtea regelui Lisuarte, pe un văr primar de-al meu, al cărui nume era Dardan Trufașul; pe acest Amadis îl voi căuta și îi voi tăia capul, ca să mă acopăr de toată faima lui, și, până atunci, voi aduce două domnișoare să vă țină de urât, cele mai frumoase din acest ținut și le voi da doi cavaleri, cei mai viteji din neamul meu, să le fie prieteni; în fiecare zi o să vă ducem la Izvorul celor trei ulmi, pe unde trec mulți cavaleri rătăcitori și, dacă vreunul va vrea să vă ia cu el, veți vedea niște frumoase înfruntări și ce fapte voi săvârși eu și, în cele din urmă, mă veți iubi din inimă, așa cum vă iubesc eu.» Și a făcut întocmai; ne-a adus pe noi, ni i-a dat pe cei doi cavaleri care au fost învinși, și un an de zile am stat acolo, la izvor, unde au săvârșit multe și mărețe fapte cavalerești, până ce don Florestan le-a pus capăt”. „Gândul cavalerului – a spus Galaor – era, într-adevăr, măreț, așa cum a spus, dacă ar fi putut să și-l ducă până la capăt. Dar mai curând cred că ar fi trecut printr-o mare primejdie, dacă s-ar fi întâlnit cu acel Amadis pe care voia să-l caute”. „Așa mi se pare și mie – a spus

ea –, de vreme ce recunoașteți că e mai viteaz decât voi”. „Cum se numea acest cavaler?”, a întrebat Galaor. „Alumas – a răspuns ea –, și credeți-mă că dacă nu l-ar fi stricat trufia, ar fi fost foarte iscusit în meșteșugul armelor”.

Vorbind ei așa despre asta și alte lucruri, au tot mers până au ajuns la castelul mătușii, unde au fost foarte bine primiți, după ce doamna a aflat cum l-a ucis don Florestan pe Alumas și cum i-a învins pe tovarășii săi care îi răpiseră fără nicio pricină și pe nedrept nepoatele, acoperindu-le de o mare rușine.

Lăsându-le pe fete aici, cavalerii au mai mers o zi și au tot umblat până ce, după patru zile, au ajuns într-o cetate din regatul Sobradisa, unde au aflat că Amadis și Agrajes îi uciseseră în luptă pe Abiseos și pe fiii săi și Briolanja devenise regină fără vreo piedică, ceea ce mult i-a bucurat și i-a înveselit și au adus mulțumiri multe Domnului pentru cele întâmplate. Plecând de-acolo, au ajuns în orașul Sobradisa și s-au dus drept la palat, fără să fie cunoscuți de cineva; după ce-au descălecat, au intrat în odaia unde stăteau Amadis și Agrajes, cărora li se vindecaseră rănile și se aflau împreună cu noua și frumoasa regină; când Amadis, recunoscându-i pe don Galaor și pe domnișoara care îl călăuzise, l-a văzut pe don Florestan atât de înalt și de frumos, cum avusese vești despre nemăsurata lui vitejie, s-a îndreptat spre el cu ochii scăldați în lacrimi de bucurie; don Florestan a îngenuncheat în fața lui, ca să-i sărute mâinile, dar Amadis l-a ridicat și l-a îmbrățișat, sărutându-l și rugându-l să-i povestească pe îndelete toate câte i se întâmplaseră. Apoi a stat de vorbă cu don Galaor, iar, după aceea, nou-veniții au tăifăsuit cu Agrajes, vărul lor primar, pe care mult îl iubeau.

Când regina Briolanja i-a văzut în palatul său pe acești patru cavaleri, după ce atâta vreme fusese dezmoștenită și stătuse închisă, cu frica-n sân, într-un castel, unde era ținută aproape de milă, iar acum, redobândindu-și rangul în regatul său, după cum s-a învârtit marea roată a sorții, avea oameni nu numai pentru a-și apăra regatul ci și pentru a cuceri altele, după ce i-a primit cu multă dragoste pe cei doi frați, a îngenuncheat și a adus multe mulțumiri Domnului care, în acest chip și cu atâta milă, își amintise de ea, și le-a spus cavalerilor: „Credeți nesmintit, domnilor, că asemenea răsturnări, schimbări și minuni sunt opera atotputernicului, căci nouă ni se par foarte mari când le

privim, dar în fața marii lui puteri, pe drept cuvânt trebuie socotite un fleac. Și toate aceste mari regate, aceste bogății, ce atâtea supărări, griji, dureri și chinuri ne pricinuiesc până le dobândim și, o dată dobândite, pentru a le păstra, ar fi oare mai bine să le părăsim și să ne lepădăm de ele, ca fiind de prisos și chinuindu-ne cumplit trupurile și încă mai mult sufletele, fără să fie sigure și trainice? De bună seamă că nu, ba chiar spun că dacă au fost dobândite și câștigate întru dreptate și nu prin viclenie, bucurându-ne de ele cu cumpătare, astfel ca Domnul care ni le-a dăruit să vadă că nu ne satisfacem poftele, ci urmăm calea înțelepciunii, vom putea avea parte de tihnă, plăceri și bucurii pe lumea asta, iar pe cealaltă, cea veșnică, ne vom bucura mereu de roadele lor, acoperiți de glorie”.

AICI SE SFÂRȘEȘTE PRIMA CARTE
A NOBILULUI ȘI NEÎNFRICATULUI CAVALER
AMADIS DE GAULA.

ÎNCEPE CARTEA A DOUA A NEÎNFRICATULUI ADAMIS DE GAULA

Pentru că însemnatele întâmplări ce vor fi istorisite în cartea a patra a viteazului Amadis au început pe Insula Ferecată, așa cum se spune chiar acolo, se cuvine să arătăm în această a doua carte istoria acestei Insule Ferecate și cine a făcut acele vrăji în care insula a rămas cufundată. Și fiindcă așa începe cartea aceasta, trebuie să istorisim totul la locul cuvenit.

În Grecia a domnit un rege, căsătorit cu o soră a împăratului de la Constantinopol, cu care a avut doi feciori foarte frumoși, dar mai frumos era cel mare, Apolidon pe numele lui, și, în vremea lui, nimeni nu l-a întrecut nici în putere, nici în vitejie. Acesta, aplecat fiind spre toate științele, cu mintea lui ascuțită ce rareori se împacă bine cu vitejia, a ajuns să cunoască atâtea lucruri, încât strălucea printre toți învățații vremii, ca luna între stele, dar mai cu osebire se pricepea la necromanție, deși se pare că prin această știință se pot săvârși lucruri cu neputință.

Regele acesta, tatăl celor doi feciori, având multe bogății, dar zile puține, căci era bătrân-bătrân, văzându-se în pragul morții, a hotărât ca fiului său Apolidon, fiind cel mai mare, să-i rămână regatul, iar celuilalt, toate comorile și cărțile sale, ce erau nenumărate și prețuiau mult. Acesta, însă, nemulțumit de împărțeală, cu ochii înotând în lacrimi, i-a spus tatălui său că în felul acesta se socotește dezmoștenit. Tatăl, frângându-și mâinile, că altceva nu mai putea face, era cu inima tare grea. Dar acel vestit Apolidon, al cărui suflet era pregătit atât pentru marile bătălii cât și pentru fapte pline de virtute, văzând suferința tatălui său și nimicnicia fratelui său, pentru a-l liniști pe bătrân, a spus că el se va mulțumi cu bogățiile și cu cărțile și îi va lăsa fratelui său regatul, iar tatăl său, regele, întru totul mângâiat, cu lacrimi de mulțumire în ochi, l-a binecuvântat.

Așa că Apolidon, intrând în stăpânirea marilor comori și a cărților, a poruncit să i se pregătească mai multe corăbii încărcate cu merinde și arme și s-a îmbarcat împreună cu mai mulți cavaleri viteji aleși de el însuși, și a pornit pe mare, fără un țel anume, lăsându-se călăuzit de întâmplare și de soartă care, văzând că prințul se lasă în voia ei, a vrut ca marea lui supunere față de bătrânu-i părinte, arătată cu multă măreție și multă glorie, să-i fie răsplătită; așa că i-a trimis un vânt prielnic, care i-a dus flota, fără necazuri, până în imperiul Romei, unde împăratul l-a primit foarte bine.

Și, pe când era acolo, aflându-se de marile sale fapte de arme săvârșite mai înainte, pe alte meleaguri, pentru care era preaslăvit și prețuit nespus, și adăugându-se la acestea cele săvârșite în împărăția Romei, o soră a împăratului, pe numele ei Grimanesa, a cărei mare faimă și frumusețe erau mai presus de ale tuturor celorlalte femei din lume, s-a îndrăgostit peste poate de el. Și cum și el o iubea pe cât era iubit, neavând niciunul nici celălalt vreo speranță că iubirea lor s-ar putea împlini în vreun chip, au hotărât amândoi ca Grimanesa să plece din palatul împăratului, fratele ei, și să se îmbarce pe corabia lui Apolidon, prietenul ei; și au pornit pe mare și au ajuns la Insula Ferecată, care era stăpânită de un uriaș sălbatic. Cum Apolidon acostase fără să știe ce ținut e acela, a poruncit să se ridice un cort cu un baldachin bogat, unde doamna să se odihnească, simțindu-se ea tare rău după călătoria pe mare. Dar, după scurtă vreme, s-a înfățișat uriașul cel sălbatic înarmat, și tare s-au mai speriat; după obiceiul insulei, ca să-și salveze doamna, dar și pe sine și pe însoțitorii săi, Apolidon s-a luptat cu uriașul. Și, învingându-l datorită nemaipomenitei sale bărbății și vitejii, lăsându-l mort pe câmpul de luptă, Apolidon a devenit stăpânul insulei și, după ce a văzut puternica fortăreață ce se înălța aici, nu s-a mai temut nici de împăratul Romei, ce se supărase pentru că îi luase sora, nici de nimeni altcineva pe lume. Pe insulă, cum uriașul era tare trufaș, toată lumea îl ura de moarte, așa că, după ce Apolidon s-a făcut cunoscut, foarte iubit a fost de supușii săi.

După ce Apolidon a cucerit Insula Ferecată, așa cum ați auzit, a rămas pe ea șaptesprezece ani cu iubita lui, Grimanesa, bucurându-se unul de altul și potolindu-și dorințele pământești ce le nutriseră în sufletele lor.

În tot acest timp, a ridicat palate frumoase, nu numai cu ajutorul bogățiilor sale, ci și a nesfârșitei sale științe, pe care cu greu le-ar fi înălțat orice alt împărat sau rege, oricât de bogat ar fi fost. La capătul acestor ani, murind împăratul Greciei fără moștenitori, grecii, cunoscând alesele însușiri ale lui Apolidon, cum era din același sânge și din aceeași stirpe cu împărații lor și după mamă și după tată, l-au ales pe el împărat, toți într-o voință și un glas, și au trimis soli pe insulă, aducându-i la cunoștință că vor să le fie împărat; Apolidon, văzând că i se oferă un imperiu atât de mare, cu toate că pe insula aceea se putea bucura de toate plăcerile vieții și știa că marile regate aduc mai mult trudă și osteneli decât bucurii și plăceri, iar acestea, când vin, sunt însoțite și de câte o băutură amară, urmând calea firească a muritorilor, ce nu sunt niciodată mulțumiți și sătui, a hotărât cu iubita lui să primească imperiul ce li se oferea; ea, însă, îngrijată foarte pentru acel ținut atât de însemnat, Insula Ferecată, unde rămâneau lucruri atât de mărețe, stăpânită de acel vestit iubit al ei, cel mai viteaz cavaler din câți se aflau pe lume, și de ea care, asemeni lui, era socotită cea mai frumoasă dintre femei, și, pe deasupra, iubindu-se amândoi cu cea mai desăvârșită dragoste la care se poate ajunge în iubire, l-a rugat pe Apolidon ca, înainte de plecare, să facă astfel încât, cu marea lui știință, locul acela să nu fie stăpânit în vremuri viitoare decât de cineva care să se asemuiască lor, atât în iscusința faptelor de arme, cât și în cea a nemăsuratei frumuseți și a iubirii lor nestrămutate.

Apolidon i-a spus: „Doamna mea, dacă asta vă e dorința, voi face astfel încât niciun domn ori doamnă să nu poată fi stăpân aici, decât dacă vor avea cu prisosință însușirile cerute de voi”. Și a pus să se ridice o boltă la intrarea într-o livadă cu pomi de tot soiul, iar în livadă patru încăperi bogate, construite într-un fel ciudat și împrejmuite astfel încât să nu se poată ajunge la ele decât trecând pe sub acea boltă. Deasupra intrării a pus să se așeze o statuie de aramă, înfățișând un bărbat cu o trâmbiță la gură, de parcă ar fi vrut să cânte. Într-una din încăperi, a așezat alte două statui, având chipurile lui și al iubitei sale, atât de asemănătoare la față și la statură cu ei, că păreau vii; și lângă ele a pus o bucată de matostat foarte deschis la culoare; apoi, cam la jumătate de săgeată de arbaletă a pus să se ridice, pe un loc deschis, un stâlp de fier de cinci coți înălțime și a spus:

„De aici mai departe nu va trece bărbat sau femeie ce vor fi păcătuit în dragoste, pentru că statuia pe care o vedeți va suna din trâmbiță și se vor stârni asemenea flăcări mistuitoare și fum înfricoșător, încât nu vor mai ști de ei și vor fi azvârliți departe fără simțire. Dar dacă un cavaler, o doamnă ori o domnișoară din cei ce vor veni aici, vor fi demni de a merge până la capăt, datorită marii lor credințe în dragoste, cum am spus, vor putea intra fără nicio opreliște, căci statuia va cânta un cântec dulce, plăcut la ureche, și vor vedea chipurile noastre și numele lor apărând pe bucata de matostat, fără să știe cine le-a scris”.

Și, luând-o de mână pe iubita lui, au trecut pe sub boltă, iar statuia a prins să cânte un cântec dulce; chipurile lor le-au apărut în fața ochilor, iar numele lor, săpate pe bucata de matostat. Ieșind de-acolo, Grimanesa a vrut să mai facă o încercare și a poruncit să treacă pe sub boltă mai multe doamne și domnișoare din suita ei, dar statuia a scos sunete îngrozitoare, însoțite de fum și flăcări, și toate au rămas pe loc fără simțire și au fost azvârlite de sub boltă; tot așa s-au petrecut lucrurile cu mai mulți cavaleri, astfel că, Grimanesa fiind acum sigură că nu e niciun pericol, râdea în hohote de ei, mulțumindu-i din inimă iubitului ei drag, Apolidon, pentru ceea ce făcuse ca să-i satisfacă dorința; iar apoi a spus: „Domnul meu, și ce se va întâmpla cu frumoasa încăpere unde am avut parte de atâtea plăceri și desfătări?” „O să mergem acum acolo – a spus el – și veți vedea”. Așa că au urcat în încăperea aceea și Apolidon a poruncit să i se aducă doi stâlpi, unul de piatră și altul de aramă; pe cel de piatră l-a pus la cinci pași de ușa odăii, iar pe cel de aramă cinci pași mai încolo și i-a spus iubitei lui: „Acum, să știți că în această încăpere nu va putea intra niciun bărbat și nicio femeie, cu niciun chip și niciodată, până nu va sosi cavalerul care să mă întreacă în vitejie, ori femeia care să fie mai frumoasă decât voi. Dacă vor veni, însă, asemenea oameni, care să ne întreacă pe mine în faptele de arme și pe voi în frumusețe, vor putea intra fără nicio piedică”. Și a pus o tăbliță pe stâlpul de aramă, care glăsuia așa: „De aici mai departe vor trece doar cavalerii foarte viteji în luptă și fiecare va ajunge atât de departe pe cât de mare îi e vitejia”. Iar pe stâlpul de piatră a pus altă tăbliță pe care scria: „De aici înainte nu va trece decât cavalerul care îl va întrece în vitejie pe Apolidon”. Deasupra intrării în încăpere, a pus să se scrie: „Cel ce mă va

întrece în vitejie, va pătrunde în această încăpere bogată și va fi stăpânul insulei, iar dintre doamnele și domnițele ce vor sosi, niciuna nu va putea intra, dacă nu o va întrece în frumusețe pe doamna mea”; și a făcut asemenea farmece, încât nimeni nu se putea apropia de încăpere până la mai mult de doisprezece pași de jur împrejur, iar în odaie nu se putea intra decât trecând de stâlpii de care ați auzit; apoi a poruncit ca insula să fie cârmuită de un guvernator, care să împartă dreptatea și să strângă dările și acestea să fie păstrate pentru acel cavaler ce va avea norocul să intre în odaie și să devină stăpânul insulei; și a mai poruncit ca cei ce vor da greș trecând pe sub bolta îndrăgostiților să fie izgoniți de pe insulă fără cruțare, iar cei ce vor izbândi, să fie slujiți cum se cuvine; de asemenea, a mai spus că acei cavaleri ce vor încerca să intre în odaie și nu vor putea trece de stâlpul de aramă, să-și lase armele și armurile acolo; celor ce vor trece un pic de stâlp să li se ia doar spadele, iar celor ce vor ajunge la stâlpul de piatră, să li se ia doar scuturile; iar dacă vor fi cavaleri ce vor trece și de acest stâlp, dar nu vor putea intra, acestora să li se ia pintenii; cât despre doamnele și domnițele ce vor ajunge acolo, acestora să nu li se ia nimic, dar să-și spună numele și acestea să fie scrise pe poarta castelului, arătându-se, în dreptul fiecăreia, până unde ajunsese; apoi a încheiat așa: „Când această insulă va avea un stăpân, se va rupe vraja pentru cavaleri și liberi vor putea trece de stâlpi și intra în încăpere, dar vraja va mai avea putere asupra femeilor, până ce nu va veni cea care, prin marea ei frumusețe, va duce încercarea la bun sfârșit și va trăi în încăperea cea frumoasă cu acel cavaler ce va fi câștigat insula”.

Săvârșite toate acestea, Apolidon și Grimanesa, lăsând Insula Ferecată legată cu această vrajă, cum ați auzit, s-au îmbarcat pe corăbii și au ajuns în Grecia, unde au domnit ca împărați și au avut copii ce au stăpânit împărăția după moartea lor.

Dar acum, fără să mai vorbim despre asta, vă voi povesti ce-au mai făcut Amadis cu frații săi și cu Agrajes, vărul lui, după ce au plecat de la palatul frumoasei regine Briolanja.

• CAPITOLUL XLIV •

Cum Amadis cu frații săi și cu Agrajes, vărul lui, au plecat spre locul unde se afla regele Lisuarte și cum le-a fost dat să ajungă pe Insula Ferecată cufundată în vrăji, ca să treacă prin încercările știute, și ce li s-a mai întâmplat acolo

Amadis cu frații săi și cu Agrajes, vărul lui, își petreceau vremea cu noua regină Briolanja, în regatul Sobradisa, unde ea îi cinstea cum mai mult nu se poate, și toți cei din regat îi preamăreau; dar Amadis era toată vremea cu gândul la doamna sa, Oriana, și la marea ei frumusețe, și sufletul îi era atât de chinuit de mari frământări și tristeți și vărsa atâtea lacrimi, fie de dormea, fie de veghea, încât oricât ar fi vrut să se ascundă, toată lumea văzuse ce e cu el. Dar neștiind pricina, fiecare gândea altceva, pentru că pe cât de însemnat era motivul, pe atât de bine, cu multă judecată, știa el să-și păstreze taina, căci în inima lui erau adunate toate virtuțile.

Dar cum inima lui mâhnită nu mai putea îndura atâta suferință, i-a cerut îngăduință prea frumoasei regine să plece împreună cu tovarășii săi; și au pornit cu toții la drum spre locul unde se afla regele Lisuarte, nu fără multă durere și amărăciune în sufletul celei care îl iubea mai mult decât pe sine însăși.

Și, după ce au mers ei vreo câteva zile, mânați de aprigă dorință, soarta, fiindcă așa i-a fost pe plac, a vrut să-i pună piedici în drum și să-l facă să zăbovească mai mult decât ar fi vrut ori și-ar fi închipuit el, și o să auziți îndată cum; în calea lor, au dat peste un schit și, când să intre înăuntru să se roage, au văzut o domniță frumoasă, care tocmai ieșea din schit, însoțită de alte două domnișoare și de patru scutieri ce o păzeau; ei se aflau în drum și când domnița s-a apropiat de ei, i-a întrebat încotro merg. Amadis i-a răspuns: „Domniță, mergem la curtea regelui Lisuarte și, dacă într-acolo doriți să mergeți, vă vom însoți cu plăcere”. „Vă mulțumesc mult – a răspuns ea –, dar eu merg în altă parte. Cum v-am văzut, însă, în armuri, socotind că

sunteți cavaleri porniți în căutare de aventuri, m-am hotărât să vă aștept și să vă întreb dacă vreunul dintre domniile voastre nu merge pe Insula Ferecată, să vadă ciudățeniile și minunățiile de-acolo, căci eu într-acolo merg și sunt fiica guvernatorului ce cârmuiește acum insula”. „Ah, Maică Precistă – a spus Amadis –, de multe ori am auzit vorbindu-se despre minunile din această insulă și, pe Dumnezeul meu, mi-am tot zis să mă duc să o văd, dar până acum nu am izbutit”. „Bunule domn – a spus ea –, să nu vă pară rău că n-ați ajuns până acum, că mulți alții au avut aceeași dorință ca voi și, când s-au hotărât să și-o îndeplinească, n-au mai plecat de-acolo atât de veseli pe cât sosiseră”. „E-adevărat ce spuneți – a zis el –, din câte am auzit și eu; dar, ne-am abate mult de la drumul nostru dacă am merge până acolo?” „Ar fi un ocol de două zile”, a spus ea. „În partea aceasta a mării celei mari se găsește, deci, Insula Ferecată – a spus el –, unde se află bolta vrăjită a iubiților credincioși, pe sub care nu poate trece niciun bărbat și nicio femeie dacă l-a trădat pe cel de care s-a îndrăgostit pentru prima dată”. „Așa e, într-adevăr – a spus domnișoara –, și mai sunt pe insulă și alte minunății”.

Agrajes le-a spus, atunci, tovarășilor săi: „Nu știu ce aveți voi de gând, dar eu vreau să merg cu această domniță, să văd minunile din această insulă”. Ea a spus: „Dacă sunteți un iubit atât de credincios încât să puteți trece pe sub bolta fermecată, o să vedeți frumoasele chipuri al lui Apolidon și al Grimanesei și numele vostru scris pe o piatră unde nu mai sunt decât alte două nume, deși au trecut o sută de ani de când dăinuie vraja”. „Pe Dumnezeul meu – a spus Agrajes –, dacă nu voi încerca să văd de pot fi al treilea”.

Amadis, care nutrea, de asemenea, speranța să treacă cu bine prin acea încercare, după cum își simțea inima, le-a spus fraților săi: „Noi nu suntem îndrăgostiți, dar socotesc că ar fi bine să-l însoțim pe vărul nostru care iubește și își simte sufletul înflorind”. „Să dea Dumnezeu – au spus ei – să-i fie bine”.

Și toți patru au pornit împreună cu domnișoara aceea spre Insula Ferecată. Don Florestan i-a spus lui Amadis: „Domnule, eu, cu toate că am cutreierat multe pământuri, n-am auzit niciodată nimic despre această insulă, pe când voi, se pare că știți de ea”. „Mi-a vorbit de ea – a spus Amadis – un cavaler tânăr, pe care îl iubesc foarte mult, Arban, regele din Norgales,

ce a trecut prin multe aventuri și a stat și pe această insulă, străduindu-se să vadă minunățiile de acolo și să treacă prin acele încercări, dar n-a izbutit să le ducă până la capăt și a plecat de-acolo rușinat foarte; dar domnișoara aceasta vă poate istorisi totul, de vreme ce locuiește acolo și este fiica celui ce cârmuiește insula”. Don Florestan, atunci, i-a spus domnișoarei: „Prietenă și doamnă, rogu-vă, în numele credinței datorate lui Dumnezeu, spuneți-mi tot ce știți despre această insulă, căci drumul e lung și avem vreme”. Atunci, ea i-a povestit toată istoria pe care ați auzit-o, fără să uite nimic, iar ei nu numai că s-au minunat de asemenea lucruri ciudate, dar tare au mai vrut să treacă prin acele încercări, ca toți oamenii ale căror suflete tari nu sunt mulțumite decât atunci când încearcă acolo unde alții au dat greș, cu dorința de a le duce la bun sfârșit și fără să se teamă de nicio primejdie.

Și, așa cum vă spun, au umblat ei până când, pe la apusul soarelui, au intrat într-o vale unde, pe o pajiște, au văzut mai multe corturi cu oameni în jur, ce păreau a se odihni și, printre ei, un cavaler cu straie bogate, ce părea să fie mai marele celorlalți. Domnișoara le-a spus: „Priviți, domnilor, acela este tatăl meu și vreau să mergem la el pentru a vă arăta cinstea ce vi se cuvine”. Și, luând-o înainte, i-a spus cavalerului care e dorința celor patru tovarăși; acesta le-a venit în întâmpinare, pe jos, cu toți însoțitorii săi; după ce i-a salutat, i-a rugat să intre într-un cort și să-și scoată armurile, pentru ca, a doua zi, să meargă la castel și să se supună încercărilor. Ei au încuviințat și, după ce și-au scos armurile și au cinat, fiind slujiți cum nu se poate mai bine, s-au odihnit peste noapte și, a doua zi de dimineață, împreună cu guvernatorul și o parte din oamenii săi, au pornit spre castel pe singurul drum ce ducea spre insulă, o limbă de pământ nu mai lungă de o aruncătură de săgeată, restul ținutului fiind înconjurat de mare; insula avea șapte leghe lungime și cinci lățime și pentru că era înconjurată de ape, dar legată prin această mică fâșie de pământ i s-a spus Insula Ferecată.

Ajunși la castel, de cum au intrat pe poartă, într-o încăpere mare, cu ușile deschise, au văzut multe scuturi așezate pe trei rânduri; mai bine de vreo sută erau așezate pe niște lavițe; deasupra lor, mai sus, se aflau alte zece și, pe o altă poliță, deasupra celor zece, se aflau alte două, dintre care unul era pus

mai sus decât celălalt cu mai bine de o jumătate de scut. Amadis a întrebat de ce le așezaseră așa și i s-a răspuns că fuseseră puse așa după vitejia cavalerilor ce le purtaseră și voiseră să intre în încăperea vrăjită; astfel, scuturile celor ce nu ajunseseră la stâlpul de aramă se aflau jos, pe lavițe, iar cele zece aflate mai sus erau ale celor ce ajunseseră la stâlp; ultimele două erau, cel mai de jos, al unui cavaler ce trecuse de stâlpul de aramă, dar nu ajunsese la celălalt, și cel mai de sus, al unui cavaler ce ajunsese la stâlpul de piatră, dar nu putuse trece mai departe. Amadis s-a apropiat de scuturi să vadă de cunoaște pe vreunul din cavalerii ce trecuseră pe-acolo, căci pe fiecare era o tăbliță ce spunea al cui a fost; s-a uitat la cele zece și, printre ele, a văzut unul pus mai sus decât celelalte, având ca herb un câmp negru și un leu tot negru, dar cu ghearele și dinții albi și botul roșu și a recunoscut scutul lui Arcalaus; apoi a privit scuturile de deasupra și a văzut că cel mai de jos avea ca herb un câmp siniliu și un uriaș căruia un cavaler îi tăia capul și și-a dat seama că e scutul regelui Abies al Irlandei, care trecuse pe aici cu doi ani înainte de a se lupta cu Amadis; celălalt scut avea ca herb tot un câmp siniliu și trei flori de aur; pe acesta nu l-a recunoscut, dar a citit tăblița pusă pe el, ce spunea: „Acest scut aparține lui don Cuadragante, fratele regelui Abies al Irlandei”; acesta venise din ținuturile sale în Marea Britanie ca să se lupte cu Amadis și să răzbune moartea fratelui său, regele Abies; și nu trecuseră nici douăsprezece zile de când se supusese acelei încercări și ajunsese la stâlpul de marmură, până unde nu ajunsese până atunci niciun cavaler. De cum a văzut scuturile, Amadis tare s-a temut de această încercare, de vreme ce asemenea cavaleri nu izbutiseră s-o ducă la capăt. Apoi au ieșit toți din încăpere și s-au dus la bolta iubiților credincioși și, ajungând în locul de unde nu se putea trece mai departe, Agrajes a descălecat și, după ce s-a rugat Domnului, a spus: „Iubire, dacă ți-am fost credincios, amintește-ți de mine”; apoi a pășit mai departe și, când a ajuns sub boltă, statuia de deasupra a început un cântec atât de dulce, încât Agrajes și toți câți îl auzeau încercau o mare desfătare; Agrajes a ajuns apoi în încăperea unde se aflau chipurile lui Apolidon și al Grimanesei, ce i-au părut într-adevăr vii, și, privind bucata de matostat, a văzut două nume și apoi numele său; pe piatră stătea scris mai întâi: „Prin această încercare a trecut cu bine Mandanil, fiul

ducelui de Burgundia”, și apoi „Acesta este don Bruneo de Bonamar, fiul lui Vallados, marchiz de Troque”; și la sfârșit: „Acesta este Agrajes, fiul lui Languines, regele Scoției”; acest Mandanil a iubit-o pe Guinda Flamanda, doamnă de Flandra; iar don Bruneo, care trecuse prin această încercare cu opt zile în urmă, o iubea pe Melicia, fiica regelui Perion din Gaula, sora lui Amadis.

După ce Agrajes a trecut pe sub bolta iubiților credincioși, Amadis i-a întrebat pe frații săi: „Vă supuneți și voi acestei încercări?” „Nu – au răspuns ei –, căci nu suntem atât de înrobiți iubirii, încât să merite”. „Atunci – a spus Amadis –, rămâneți voi doi împreună, iar eu o să-i țin de urât vărului meu, Agrajes, de voi putea”. Și, lăsându-și armele și calul în grija scutierului său, Gandalin, a pornit cât mai repede cu putință, fără nicio teamă, căci știa că nu greșise față de doamna sa nu numai cu fapta, dar nici măcar cu gândul, și, de cum a ajuns sub boltă, statuia a prins să cânte un cântec mult mai dulce decât cel cântat pentru alții și din trâmbița sa răsăreau flori frumoase ce răspândeau miresme îmbătătoare și apoi cădeau pe jos într-un covor gros, cum nu se mai întâmplase niciodată până atunci când trecuse un cavaler pe sub boltă; apoi a intrat în încăperea unde se aflau chipurile lui Apolidon și al Grimanesei, pe care le-a privit cu multă bucurie, părându-i-se foarte frumoase și pline de prospețime, de-a fi zis că sunt vii; Agrajes, care știa câte ceva despre iubirea lui, a venit spre el din livada unde se plimba, privind ciudățeniile de-acolo și, îmbrățișându-l, i-a spus: „Domnule și vere, de-acum înainte n-avem motiv să ne mai tăinuim iubirea”; Amadis, însă, nu i-a răspuns și, luându-l de mână, s-au dus împreună să privească acele locuri atât de încântătoare și pline de desfătare.

Don Galaor și Florestan, care îi așteptau afară, văzând că întârzie, s-au hotărât să meargă să vadă încăperea fermecată și l-au rugat pe Ysanjo, guvernatorul, să le-o arate. El le-a spus că o face cu multă plăcere și, luându-i cu el i-a dus să le arate odaia pe dinafară, precum și stâlpii de care ați auzit; don Florestan a spus: „Domnule și frate, ce aveți de gând să faceți?” „Nimic – a spus el –, fiindcă niciodată nu mi-a plăcut să am de-a face cu vrăjitorii”. „Atunci, odihniți-vă – a spus don Florestan –, că eu vreau să văd de ce sunt în stare”. Și, înălțând o rugă Domnului, cu scutul în față și cu spada în mână, a pornit înainte

și, după ce a pășit în spațiul oprit, a simțit cum e lovit din toate părțile cu lănci și spade, atât de năprasnic și necontenit, că i se părea că niciun om n-ar putea îndura așa ceva, dar, cum era puternic și cu inimă vitează, a continuat să meargă înainte, împărțind lovituri de spadă în stânga și-n dreapta, părându-i-se că izbește în cavaleri în armură și că spada nu taie. Așa a trecut de stâlpul de aramă și a ajuns până la cel de marmură, unde s-a prăbușit și n-a mai putut înainta, atât de vlăguit se simțea și nu mai știa de el de parcă ar fi fost mort; și iute a fost azvârlit afară din locul acela, cum se întâmpla cu toți.

Văzându-l în asemenea stare, lui don Galaor tare milă i s-a mai făcut de el și a spus: „Cu toate că nu voiam să mă supun acestei încercări, trebuie să am și eu partea mea de primejdie”; și, poruncindu-le scutierilor și piticului să nu se îndepărteze de el și să-l stropească cu apă rece pe față, și-a luat armele și, înălțând o rugăciune lui Dumnezeu, s-a îndreptat spre ușa încăperii; de îndată a simțit din toate părțile lovituri cumplite și grele și, cu mult chin, a ajuns la stâlpul de marmură, pe care l-a cuprins cu brațele și s-a oprit oleacă; dar când a făcut următorul pas, a fost atât de copleșit de lovituri încât, nemaiputând îndura, s-a prăbușit la pământ ca don Florestan, atât de năucit, că nu mai știa de e mort sau viu, și iute a fost azvârlit afară de-acolo, ca și ceilalți.

Amadis și Agrajes, care umblaseră o bună bucată de vreme prin livadă, s-au întors în odaia cu statuile și au văzut că pe matostat apăruse scris: „Acesta este Amadis de Gaula, îndrăgostitul credincios, fiul regelui Perion din Gaula”. Și pe când citeau cu mare plăcere, s-a apropiat de gard Ardian, piticul, strigând în gura mare: „Domnule Amadis, săriți că frații voștri sunt morți”. Cum a auzit asta, Amadis a ieșit iute de-acolo, urmat de Agrajes și, întrebându-l pe pitic ce vrea să spună, acesta i-a răspuns: „Domnule, frații voștri au încercat să intre în odaia vrăjită și n-au izbutit, iar acum, parc-ar fi morți”. Așa că, pe loc, au încălecat pe cai și s-au dus spre ei, găsindu-i tare pieriți, cum v-am spus, dar reveniți la viață, cât de cât. Agrajes, inimă mare, a descălecat de-ndată și cât mai iute cu putință a pornit spre încăpere cu spada în mână, pălind în dreapta și-n stânga, dar forțele nu i-au fost de-ajuns pentru a îndura loviturile primite și s-a prăbușit între stâlpul de aramă și cel de marmură, zdrobit ca și ceilalți și a fost scos afară. Amadis

a început să blesteme venirea lor acolo și i-a spus lui don Galaor, care își venise în fire aproape pe de-a-ntregul: „Frate, nu pot să-mi feresc trupul de primejdiile prin care ați trecut voi”. Galaor a vrut să-l oprească, dar el și-a luat repede armele și a pornit, rugându-se lui Dumnezeu să-l ajute; când a ajuns la hotarul locului fermecat, s-a oprit o clipă și a spus: „Oh, doamna mea Oriana! De la voi îmi vin întreaga putere și curajul; amintiți-vă de mine în acest ceas când am atâta nevoie de fermecătoarea voastră amintire”; și, de îndată, a pășit mai departe și s-a simțit lovit groaznic din toate părțile, dar a ajuns la stâlpul de marmură; când a trecut de el, i s-a părut că lumea întreagă îl atacă și a auzit mare larmă de glasuri, de parcă se scufunda pământul, și o voce care zicea: „Dacă îl întoarceți din drum pe acest cavaler, nu se află altul pe lume, în zilele noastre, să poată intra aici”; cu tot chinul, el continua să meargă înainte, căzând uneori în mâini, alteori în genunchi, iar spada, cu care dăduse multe lovituri, îi căzuse din mână și îi atârna de cureaua petrecută pe umăr, dar nu reușea să mai ajungă la ea. Așa a ajuns la ușa încăperii și a văzut o mână ce s-a întins și a apucat-o pe a lui, conducându-l înăuntru; apoi a auzit o voce care a spus: „Bun venit cavalerului care, întrecându-l în vitejie pe cel ce a făcut aceste vrăji și n-a avut pereche în vremea sa, va fi stăpânul acestui loc”. Mâna aceea i s-a părut mare și osoasă, ca de om bătrân, ieșind dintr-o mânecă de brocart verde, dar, de cum a intrat în odaie, i-a dat drumul și n-a mai văzut-o, iar el s-a simțit deodată odihnit și cu puterile redobândite, așa că, scoțându-și scutul de după gât și coiful din cap, și-a vârât spada în teacă și i-a mulțumit doamnei sale Oriana pentru acea victorie câștigată datorită ei.

În vremea aceasta, toți cei din castel care auziseră glasul ce îi încredința lui Amadis stăpânirea insulei și îl văzuseră intrând în încăpere, au început să spună cu glas tare: „Doamne, să aducem laude lui Dumnezeu că s-a împlinit ceea ce doream atât de mult”. Cei doi frați, mai întremați, văzând că Amadis dusese la bun sfârșit ceea ce toți ceilalți nu izbutiseră, s-au bucurat nespus, căci îl iubeau mult, și au cerut să fie duși și ei în încăperea aceea, unde au venit și guvernatorul cu toți ai săi să-i sărute mâna lui Amadis, recunoscându-l ca stăpân. Când au văzut toate bogățiile și lucrurile nemaipomenite din acea odaie, au rămas uluiți, căci locul acesta unde locuiseră Apolidon și

iubita lui nu semăna deloc cu încăperile de pe acolo, având o asemenea formă că nimeni n-ar fi izbutit să construiască așa ceva și nici să priceapă cum s-ar putea construi; odaia era astfel făcută, încât dinăuntru se putea vedea limpede ce se petrece afară, dar cei de afară nu puteau vedea cu niciun chip ce e înăuntru. Cavalerii au rămas cu toții acolo o bucată de vreme, tare bucuroși că în neamul lor au un bărbat ce îi întrecuse în vitejie pe toți ceilalți câți trăiau pe lume în zilele lor, și câți trăiseră în ultima sută de ani, iar cei de pe insulă se bucurau că au un stăpân cu care nădăjduiau să trăiască fericiți și care să mai stăpânească, de-acum înainte, multe alte meleaguri.

Ysanjo, guvernatorul, i-a spus lui Amadis: „Domnule, bine ar fi acum să vă ospătați și să vă odihniți, căci mâine vor veni toți gentilomii ținutului să vi se închine și să vă recunoască drept stăpân”. După care au plecat de-acolo și au intrat în altă odaie mare, unde au mâncat bucatele ce li se pregătiseră și apoi s-au odihnit; a doua zi, au sosit cu multă larmă, veselie și petreceri toți oamenii de seamă ai insulei să-l recunoască pe Amadis drept stăpân și să-i jure credință ca vasali, cu toate chezășiile ce se obișnuiau în partea locului la vremea aceea.

Așa cum ați aflat din poveste, Insula Ferecată a fost câștigată de Amadis după un veac de când acel chipeș Apolidon o lăsase legată cu vrăji și toți au fost martori că în tot acest răstimp nu ajunsese acolo niciun cavaler care să-l întreacă în vitejie. Și de a dobândit glorie și faimă nemăsurate în urma acestui fapt, să judece cei ce au săvârșit mărețe fapte de arme, învingători și învinși, primii, încercând simțămintele încercate de cavalerul Amadis, iar ceilalți, ce speraseră să fie victorioși și s-au văzut înfrânți, plângându-și nenorocirea. Dar, dintre aceste două căi de urmat, care să fie cea mai bună? Eu spun, desigur, că prima, cum slăbiciunea omenească nu are măsură, poate duce, o dată cu trufia, la săvârșirea unor mari păcate, iar a doua, poate duce la mare deznădejde. Cine va alege calea de mijloc pentru a-i fi mai ușor, acea învățătură înțeleaptă de la Dumnezeul adevărat dată tuturor oamenilor în legătură cu viața, potrivit căreia, belșugul și sărăcia nu sunt veșnice, întărindu-și și instruindu-și sufletul, va fi stăpân și pe una și pe alta. Acela va putea ajunge să găsească fericirea; dar o va găsi Amadis de Gaula, acum, când soarta schimbătoare îi pregătește veninul și otrava ce le ascunsese în mijlocul atâtor bucurii și a acestei măreții? Eu cred

că nu, ci, mai degrabă, așa cum, până aici fără măsură, a avut parte numai de lucruri bune, fără a-i sta vreo piedică în cale ori a avea a se înfrunta cu soarta, tot astfel, fără măsură, sufletul și mintea lui vor fi învinse de prea mult bine și nu-i vor fi de folos nici puterea armelor, nici amintirea doamnei sale, nici marea lui vitejie, ci doar nemăsurata milă a Domnului, lăsată pe lumea asta pentru a-i mângâia pe păcătoșii și pe cei mâhniți, așa cum vă voi povesti acum, mai întâi întâmplările triste și apoi cele vesele.

Cum am spus și mai înainte, în prima parte a acestei însemnate istorii, Oriana era stăpânită de furie și înverșunare, din pricina celor spuse de pitic în legătură cu spada ruptă în bucăți și era atât de tulburată, încât prea puține roade au dat sfaturile înțelepte ale Mabiliei și ale domnișoarei din Danemarca; acum o să vă istorisesc ce s-a mai întâmplat cu ea; din ziua aceea, stăpânită tot mai mult de patimă, și-a schimbat felul de a fi și nu mai stătea cu prietenele ei, îndepărtându-se ca o sălbatică de ele și mai tot timpul vrând să fie singură, frământându-se cum să se răzbune și să-l pedepsească pe cel ce o făcea să sufere și zicându-și că, de vreme ce el nu este de față, în absența lui se cuvine să-i dea de știre despre gândurile ei în scris; și, cum se afla singură în cămara ei, scoțând cerneală și pergament dintr-un sipet, i-a scris o carte lui Amadis ce glăsuia așa:

Cartea pe care doamna Oriana i-a
trimis-o iubitului ei Amadis

„Mâhnirea mea plină de furie, însoțită de multă cugetare, fac ca mâna mea slabă să spună împotriva voastră ceea ce inima mea tristă nu poate ascunde, fățarnic și necredincios cavaler Amadis de Gaula, căci îmi este cunoscută necredința și nestatornicia pe care mi-ați arătat-o mie, cea mai nefericită și nedreptățită de soartă dintre toate femeile de pe lume, lipsindu-mă de dragostea voastră pe mine, care vă iubeam mai mult decât orice pe lume, și dăruindu-i-o aceleia a cărei vârstă a fost de-ajuns ca să o îndrăgiți, fără să-i cunoașteți înțelepciunea; și cum inima mea înrobită nu are cum să se răzbune altfel, vreau să alung din mine toată nemăsurata și zadarnic risipita mea iubire pentru voi. Căci mare greșeală ar fi să iubesc pe cel ce,

neiubindu-mă pe mine, n-ar mai iubi nimic din ceea ce doresc și iubesc. Oh, cât am greșit lăsându-mi inima înrobită, căci drept răsplată pentru suspinele și patima mea, sunt înșelată și nefericită! Și fiindcă înșelăciunea voastră este cunoscută, să nu mai apăreți în fața ochilor mei, oriunde m-aș afla. Pentru că știu foarte bine că iubirea mea înflăcărată pentru voi s-a preschimbat în mânie și cruntă înverșunare, din pricina voastră; așa că duceți-vă, cu credința voastră frântă și cu știutele vicleșuguri, să înșelați altă femeie nenorocită ca mine, căci și eu cucerită am fost de vorbele voastre înșelătoare, și nu voi asculta niciun fel de cuvinte de iertare ori făgăduieli, ci, mai curând, îmi voi plânge soarta nefericită își îmi voi pune capăt vieții, fără să vă văd, o dată cu trista mea jelanie.”

Sfârșind scrisoarea, a închis-o, i-a pus pecetea prea bine cunoscută lui Amadis și apoi a scris deasupra: „Eu sunt domnița rănită de o spadă în inimă, iar voi sunteți cel ce m-a rănit”. Și, chemându-l în mare taină pe un paj, pe numele său Durin, frate cu domnișoara din Danemarca, i-a poruncit să nu-și afle odihnă până nu va ajunge în regatul Sobradisa, unde îl va găsi pe Amadis și să-i dea acea carte, luând seama cum se va schimba la față când o va citi; și să nu primească niciun răspuns de la el, chiar de va vrea să-i dea, dar să stea în preajma lui toată ziua aceea.

• CAPITOLUL XLV •

Cum a pornit la drum Durin cu cartea Orianei pentru Amadis și cum acesta, citind-o, a lăsat totul și plin de deznădejde a plecat pe ascuns într-un codru

Durin, împlinind porunca Orianei, a plecat imediat, călare pe un cal foarte iute, așa că, la capătul a zece zile, a ajuns la Sobradisa, unde se afla frumoasa regină Briolanja care, după ce a văzut-o, i s-a părut cea mai frumoasă femeie din câte cunoscuse, după Oriana; de la ea a aflat că Amadis cu frații săi și cu vărul lui primar, Agrajes, plecaseră de-acolo cu două zile înainte de sosirea lui.

El, mergând pe urmele lor, a tot umblat, până ce a ajuns la Insula Ferecată, la vremea când Amadis pășea pe sub bolta iubiților credincioși și a văzut cum statuia îl întâmpinase mai frumos decât pe toți ceilalți și cu toate că Amadis ieșise apoi de-acolo, în urma veștilor despre frații săi, și îl văzuse pe Durin cu Gandalin, pajul nu i-a dat scrisoarea, după cum nu i-a dat-o nici mai târziu, după ce a intrat în odaia vrăjită și a fost recunoscut de toți drept stăpân; asta o făcuse la sfatul lui Gandalin care, aflând că scrisoarea este de la Oriana, temându-se de ce ar putea scrie aceasta, fie vesel, fie trist, știind prea bine că între a primi ținutul acela și orice alt necaz ori încurcătură ar fi avut ea, stăpânul său ar fi abandonat totul, nu numai ținutul acela, ci întreaga lume de-ar fi fost a lui, pentru a împlini porunca ei.

Dar după ce lucrurile s-au liniștit, Amadis a poruncit să fie chemat Durin, ca să afle vești de la curtea regelui Lisuarte; acesta i s-a înfățișat și amândoi au pornit să se plimbe printr-un parc foarte îmbietor; și cum era departe de frații săi și de toți ceilalți ce îl înconjurau, Amadis l-a întrebat dacă vine de la curtea regelui Lisuarte și ce noutăți mai sunt pe-acolo. Durin i-a răspuns: „Stăpâne, am lăsat curtea așa cum o știți de când ați plecat voi, dar am venit aici din porunca stăpânei mele, Oriana, și din această carte veți afla pricina”. Amadis a luat cartea și, deși inima îi era plină de bucurie că o primise, temându-se ca Durin să nu afle nimic din taina sa, și-a ascuns bucuria cât mai

mult, dar nu același lucru a putut face cu tristețea ce l-a cuprins când a citit vorbele aspre și înfricoșătoare așternute pe hârtie; și nu i-au fost de-ajuns nici curajul, nici judecata pentru a nu arăta limpede că a fost lovit ca de o moarte cumplită, căci de atâtea lacrimi și suspine părea că inima i s-a frânt în bucăți, rămânând fără vlagă și fără simțire, de parcă sufletul i s-ar fi despărțit de trup. Durin, care habar nu avea ce e scris în carte, văzând ce se petrece, plângând amarnic, se blestema pe el și norocul lui, și blestema moartea că nu venise să-l ia mai înainte. Amadis, nemaiputându-se ține pe picioare, s-a așezat jos pe iarbă și a luat cartea ce-i căzuse din mâini; și când a văzut că deasupra scrie: „Eu sunt domnița rănită de o spadă în inimă, iar voi sunteți cel ce m-a rănit”, mâhnirea lui a fost atât de cruntă, încât pentru o vreme și-a pierdut cunoștința; Durin s-a înspăimântat foarte și a vrut să-i cheme pe frații lui Amadis, dar dându-și seama că asemenea lucruri trebuie păstrate în taină, s-a temut să nu-l supere și mai tare; Amadis, după ce și-a mai venit în simțiri, a spus cu mare durere: „Doamne, Dumnezeule, de ce ai vrut să-mi iei viața fără să o merit?”; iar apoi a adăugat: „Ah, credință! Ce răsplată groaznică îi dai celui ce nu ți-a greșit niciodată, făcând-o pe doamna mea să nu mai creadă în mine, când știi că aș înfrunta moartea de mii de ori la porunca ei”; și, întorcând cartea, a mai spus: „Tu ești pricina sfârșitului meu dureros și pentru a-l grăbi te voi lua cu mine”; și, băgându-și cartea Orianei în sân, i-a spus lui Durin: „Ți s-a poruncit să mai îmi spui și altceva?” „Nu”, a grăit el. „Atunci, o să duci un răspuns”, a spus Amadis. „Nu pot, stăpâne – a răspuns el –, căci nu mi s-a îngăduit”. „Dar Mabilia și sora ta nu ți-au spus nimic pentru mine?” „N-au știut de plecarea mea – a răspuns Durin –, pentru că stăpâna mi-a poruncit să nu le spun nimic.” „Ah, Sfântă Fecioară, ajută-mă! – a spus Amadis. Acum înțeleg că nenorocirea mea n-are leac”.

Apoi s-a dus la un pârâiaș ce izvora acolo și, spălându-și fața și ochii, i-a spus lui Durin să-l cheme pe Gandalin și să vină singuri. El a făcut întocmai și, când s-au întors, l-au găsit ca mort și așa a zăcut o bună bucată de vreme, iar când și-a venit în simțiri, a cerut să vină la el Ysanjo, guvernatorul; când acesta a sosit, i-a spus: „Vreau să-mi făgăduiți pe cinstea voastră de cavaler că până mâine, după ce frații mei vor fi ascultat liturghia, nu veți spune nimic din ceea ce veți vedea acum”.

Guvernatorul a făgăduit, iar Amadis le-a cerut același lucru și celor doi scutieri. Apoi i-a poruncit lui Ysanjo să deschidă pe ascuns poarta castelului, iar lui Gandalin să-i scoată afară armele și calul, fără să-l vadă nimeni. Ei au plecat să-i îndeplinească poruncile, iar el a rămas cu gândul la visul pe care îl avusese în noaptea dinainte, când se făcea că se află pe culmea unui deal acoperit de copaci, călare și în armură, și în jurul lui mulțime de oameni ce se veseleau foarte; și printre oameni își făcea loc spre el un bărbat care îi spunea: „Seniore, luați și mâncați din acest cufăraș”; și îi dădea să mănânce ceva ce i se părea cel mai amar lucru ce se poate afla și simțindu-se, apoi, tare vlăguit și copleșit de mâhnire, lăsa din mână frâul calului și acesta o apuca încotro îi era voia, în vreme ce lumea din jur, veselă mai înainte, devenea atât de tristă, că i se făcea milă de ea. Dar calul se îndepărta cu el printre copaci, ajungea într-un loc unde erau niște pietre înconjurate de apă și, lăsându-și acolo calul și armele, el intra în apă, de parcă nădăjduia să-și afle astfel odihnă; dar se apropia de el un om bătrân, îmbrăcat în rasă călugărească și, venind lângă el, îl lua de mână, arătându-i milă și îi spunea niște vorbe într-o limbă pe care nu o înțelegea; și aici se trezise, iar acum i se părea că, deși socotise visul fără rost, era foarte adevărat; și așa a stat o vreme pe gânduri și, apoi, luându-l pe Durin cu sine, vorbind cu el și ascunzându-și chipul de frații săi și de ceilalți, ca să nu îi citească frământarea, – s-a îndreptat spre poarta castelului, unde se aflau feciorii lui Ysanjo, ce țineau poarta deschisă, iar afară îl aștepta Ysanjo, căruia Amadis i-a spus: „Veniți cu mine și lăsați-i pe fiii voștri aici, dar faceți astfel încât să nu spună nimic din ce s-a întâmplat acum”. Și au pornit amândoi spre schitul ce se afla la poalele unei stânci, însoțiți de Gandalin și de Durin. Amadis mergea oftând și gemând cu atâta jale și durere, încât cei de lângă el erau, la rândul lor, cuprinși de durere văzându-l astfel; apoi și-a îmbrăcat armura și l-a întrebat pe Ysanjo ce hram are biserica. El i-a răspuns că e închinată Fecioarei Maria și că adesea se săvârșeau minuni în această biserică. Amadis a intrat înăuntru și, îngenunchind și plângând, a spus: „Fecioară Maria, făcătoare de bine și vindecătoare a celor îndurerați, ție, Sfântă Fecioară, mă rog, să-mi vii în ajutor cu slăvitul tău Fiu, care să aibă milă de mine; iar dacă voia lui este să nu-mi vindece trupul, să se milostivească de sufletul

meu, în aceste din urmă zile, căci altceva decât moartea nu mai aștept”; apoi l-a chemat pe Ysanjo și i-a spus: „Vreau să-mi făgăduiți pe cinstea voastră de cavaler că veți face ceea ce vă voi cere”; și, întorcându-se spre Gandalin, l-a luat în brațe plângând în hohote și l-a ținut așa o vreme fără să poată vorbi, iar apoi i-a spus: „Bunul meu prieten Gandalin, tu și eu am supt același lapte și am crescut împreună; în viață am fost întotdeauna nedespărțiți, și niciodată când m-am aflat la greu sau în primejdie n-ai lipsit de lângă mine; tatăl tău m-a salvat din valurile mării când eram un boț de carne de-abia născut și părinții tăi m-au crescut cum își cresc fiul prea iubit un tată și o mamă. Iar tu, prietene credincios, niciodată nu te-ai gândit la altceva decât să mă slujești; am nădăjduit că Dumnezeu îmi va da destulă cinstire pentru a te putea răsplăti în vreun fel pentru meritele tale, dar, iată, m-a lovit această nenorocire, pe care o socotesc mai cumplită decât moartea, și e mai bine să ne despărțim; nu am altceva să-ți las decât această insulă și îi poruncesc lui Ysanjo și tuturor celorlalți ca, în numele recunoștinței pe care mi-o poartă, atâta vreme cât vor ști de soarta mea, să te socotească seniorul lor și cu toate că îți las acest ținut în stăpânire ție, poruncesc ca atâta vreme cât vor mai avea zile, să se bucure de el tatăl și mama ta și apoi să fie al tău cu totul. Asta pentru felul cum m-au crescut, căci soarta nu mi-a lăsat timp să-i răsplătesc așa cum merită și cum aș fi dorit”. Apoi i-a spus lui Ysanjo ca din dările strânse pe care le păstra, să ridice acolo, lângă acel schit, o mănăstire cu hramul Sfintei Maria, unde să poată locui treizeci de călugări și să le asigure acestora un trai îndestulat. Gandalin a spus: „Stăpâne, niciodată nu v-a trecut prin minte să vă despărțiți de mine, dar eu n-o voi face pentru nimic în lume; și de muriți, nici eu nu mai vreau să trăiesc, căci după moartea voastră nu mai vreau să am parte de la Dumnezeu nici de cinste, nici de ținuturi pe care să le stăpânesc, iar acesta, pe care mi-l dați, dați-l mai bine unuia dintre frații voștri, căci eu nu-l voi primi și nici trebuință nu-mi face”. „Taci, pentru Dumnezeu – a zis Amadis –, nu mai spune asemenea prostii și nu mă mâhni, căci n-ai făcut-o niciodată; împlinește-mi dorința, că frații mei sunt norocoși și atât de iscusiți în meșteșugul armelor, încât ușor vor putea câștiga pământuri întinse și ținuturi întregi nu numai pentru ei, ci și pentru alții”. Apoi a mai spus: „Ah, Ysanjo, bunule prieten, tare

rău îmi pare că nu mai am vreme să vă răsplătesc așa cum meritați, dar vă las cu niște oameni care o vor face pentru mine”. Ysanjo i-a răspuns plângând: „Seniore, rogu-vă, luați-mă cu voi și vă voi fi alături întotdeauna și asta să fie răsplata pe care vreți să mi-o dați”. „Prietene – a spus Amadis –, sunt sigur că așa ați face, dar în această nenorocire nu mă poate ajuta decât Dumnezeu și vreau să mă las călăuzit de mila lui, fără să mă însoțească nimeni”; apoi i-a spus lui Gandalin: „Prietene, dacă vrei să devii cavaler, poți deveni chiar acum, primind armele mele, căci pe bună dreptate ți se cuvin ție, după cât de bine mi le-ai păstrat, iar mie oricum nu îmi mai folosesc; ori, mai bine, să te facă fratele meu, don Galaor, cavaler; să-i spună Ysanjo din partea mea, și să-l slujești și să-l aperi în locul meu, căci știu că pe el l-am iubit întotdeauna cel mai mult din tot neamul meu și de el mă despart cu mai multă durere în suflet decât de toți ceilalți; și e drept să fie așa, pentru că e mai presus de toți ceilalți și întotdeauna mi-a fost foarte supus, și de aceea tristețea mea e îndoită; mai spune-i că i-l las pe Ardian, să-l ia cu el și să-l ocrotească, iar piticului spune-i să rămână cu el și să-l slujească”.

Auzind acestea, toți s-au îndurerat nespus și nu i-au răspuns nimic, ca să nu-l supere. Amadis i-a îmbrățișat, spunând: „Dumnezeu să vă ajute, că nu cred să vă mai revăd vreodată”; și, poruncindu-le să nu îl urmeze nicidecum, a dat pinteni calului, fără să-și mai ia coiful, scutul și lancea, și s-a pierdut foarte repede în codrul cel des lăsându-se în voia calului; și a mers el așa, până a trecut de miezul nopții, fără să știe pe ce lume se află, până ce calul a ajuns la un pârâiaș ce izvora din apropiere, și, fiindu-i sete, a mers de-a lungul lui să bea; și astfel s-a făcut că ramurile copacilor l-au izbit pe Amadis peste față și s-a trezit din starea în care se afla; Amadis s-a uitat de jur împrejur și, văzând numai desiș, tare s-a bucurat, crezând că ajunsese departe și într-un loc neștiut de nimeni; și în vreme ce calul se adăpa, a descălecat, l-a priponit de un copac și s-a așezat în iarba verde să-și plângă durerea; dar plânsese atât de mult, încât nu-și mai simțea capul și a adormit pe dată.

• CAPITOLUL XLVI •

Cum Gandalin și Durin au pornit pe urmele lui Amadis, să-i ducă armele pe care le lăsase la plecare, și cum l-au găsit, iar el s-a luptat cu un cavaler pe care l-a învins

Gandalin, care rămăsese la schit cu ceilalți, așa cum ați auzit, văzându-l pe Amadis cum pleacă, a spus plângând amarnic: „Nu pot să-nu plec după el, deși m-a oprit și am să-i duc și armele”; Durin a spus și el: „Vreau să merg cu tine noaptea asta și mult m-aș bucura să-l găsim într-o stare mai bună”. Și, de îndată și-au încălecat caii, și-au luat rămas bun de la Ysanjo și au pornit pe drumul pe unde o apucase Amadis; Ysanjo s-a dus la castel și s-a culcat tare mâhnit; Gandalin și Durin, care pătrunseseră în codru, au umblat de colo-colo și norocul i-a călăuzit până în apropierea locului unde era Amadis; și cum calul acestuia a nechezat, simțindu-i pe ceilalți, și-au dat seama pe dată că el trebuie să fie și s-au apropiat foarte încet printre tufișuri, ca să nu-i audă, fiindcă nu îndrăzneau să apară în fața lui; Gandalin s-a apropiat și mai mult și, ajungând lângă izvor, văzând că Amadis doarme, i-a luat calul și s-a întors cu el unde rămăsese Durin; aici i-au scos căpăstrul și șaua și l-au lăsat să pască și să mănânce rămurele verzi din copaci, iar ei au stat liniștiți; dar n-a trecut mult, și Amadis s-a trezit, căci, din pricina marelui zbucium nu putuse dormi tihnit; ridicându-se în picioare, a văzut că luna sta să apună și că mai era o bucată bună de noapte până în zori, și cum pădurea era foarte deasă, a hotărât să rămână în locul acela; așa că, așezându-se, din nou, a spus: „Ah soartă, ce ușuratică și schimbătoare ești! De ce m-ai înălțat atât de sus printre ceilalți cavaleri, ca să mă azvârli jos cu atâta ușurință? Acum îmi dau seama că răul pe care îl faci într-o oră e mai mare decât binele de care ne bucurăm o mie de ani, pentru că, dacă, în vremurile dinainte, mi-ai dat desfătări și plăceri, furându-mi-le cu cruzime, m-ai lăsat cu mult mai amărât decât moartea și dacă, soartă, asta ți-a fost plăcerea, ar fi trebuit să pui în balanță pe cele bune și pe cele rele, căci știi prea bine că

dacă, în trecut, mi-ai dăruit odihnă și tihnă, întotdeauna au fost însoțite de mari chinuri și dureri. Și dacă mă chinui acum cu atâta cruzime, ar fi trebuit să-mi dai și o oarece speranță, un colțișor oarecare, unde sufletul meu suferind să se poată aduna, dar tu te-ai folosit de meșteșugul tău, potrivnic minții noastre muritoare, care socotind sigure și trainice onorurile, fala și slava deșartă și pieritoare ce de la tine ne vin, gândim că sunt neclintite și nu ne mai amintim că, pe lângă chinurile trupurilor noastre, sufletele sunt, în cele din urmă, în mare primejdie de a nu se mai mântui. Dar dacă ochii limpezi ai minții dați de atotputernic ar privi suișurile și coborâșurile tale fără a fi acoperiți de vălul patimilor și dorințelor noastre, mult mai mult ar trebui să prețuim nenorocirea decât bunăstarea pe care ne-o dai, pentru că bunăstarea fiind pe măsura însușirilor și poftelor noastre, lăsându-ne în brațele desfătărilor ce ni se înfățișează, în cele din urmă, ne cufundăm fără scăpare într-o mare prăpastie a amărăciunii; nenorocirea, în schimb, ne pune la încercare mai mult voința decât mintea și dacă ne lepădăm de ceea ce ea jinduiește, vom urca de jos spre mai sus, într-o continuă slavă; dar eu, nefericitul de mine, ce mă fac? Căci nici judecata, nici slabele mele puteri nu sunt de-ajuns pentru a îndura o încercare atât de grea, căci și dacă toată lumea ar fi fost a mea și mi-ar fi fost luată, lăsându-mi-se numai iubirea doamnei mele, mi-ar ajunge să mă socotesc pe culmile fericirii, dar lipsindu-mi această iubire, cum fără ea nu pot trăi, spun, soartă, că cruzimea ta față de mine n-are pereche. Și te rog, ca răsplată că ți-am fost servitor credincios, care nu m-am ferit nicio clipă și niciun ceas, dacă ți-e îngăduit să iei viața prin chin, ia-mi-o, milostivindu-te de suferința mea cât sunt în viață"; și după aceste vorbe, a tăcut, rămânând o bună bucată de vreme fără simțire, de atât de mult plâns, că nu mai știa ce-i cu el; apoi a continuat: „Oh, doamnă Oriana! Mi-ați luat viața, oprindu-mă să vă văd, căci nu vreau să vă încalc porunca, dar neîncălcând-o, îmi pierd viața. Și mor pe nedrept și mă doare cumplit, dar nu pentru că mor, căci astfel se împlinește voia voastră, și eu n-aș putea trăi dacă n-aș schimba și de-o mie de ori cel mai mic lucru ce v-ar face plăcere, pentru moartea mea. Dacă mânia voastră este îndreptățită și merit să fiu pedepsit, doamna mea, și dacă astfel mânia voastră se va potoli și asta vă va face să trăiți o viață fericită, sufletul meu, oriunde s-ar afla, se va bucura de

tihnă, datorită bucuriei voastre; dar dacă sunt nevinovat, și știți ce faptă crudă săvârșiți împotriva mea, mai mult cu patimă decât cu judecată, din această clipă, cât voi mai trăi pe lumea asta și apoi pe cealaltă, încep să plâng și voi plânge suferința și marea durere ce vă va copleși din pricina mea, și mai cu osebire, pentru că leac nu le veți afla, căci eu nu voi mai fi în viață;" și apoi a mai spus: „Oh, rege Perion al Gaulei, tată și senior al meu, cât de puțină dreptate veți avea să-mi plângeți moartea fără să-i știți pricina. Mai degrabă ar trebui să vă mângâiați cu marele vostru curaj și cu prețuiții voștri fii, căci fiind silit să urmez calea marilor voastre isprăvi de arme, urât, deznădăjduit ca un cavaler nefericit, neputând îndura loviturile grele ale sorții, mă mângâi singur, aflându-mi leacul în moarte, dar sunt sigur că, știind pricina, nu mă veți învinovăți, cu toate că aș vrea ca Domnul să dea să n-o aflați, pentru că durerea voastră n-ar potoli-o pe-a mea ci, dimpotrivă, n-ar face decât să o sporească mai mult". După ce a spus toate acestea, scurtă vreme a tăcut, dar de îndată a continuat, plângând în hohote și gemând: „Oh, viteazule și credinciosule cavaler! Părintele meu Gandales, sunt foarte mâhnit pentru voi, fiindcă soarta potrivnică nu mi-a îngăduit să vă răsplătesc pentru marele bine ce mi l-ați făcut; pentru că voi, bunul meu tutore, m-ați scos din valurile mării pe când eram de-abia născut, m-ați crescut ca pe propriul vostru fiu și așa cum primele mele zile de viață vi se datorează vouă, ar trebui ca și ultimele să le petrec cu voi și, atunci, sufletul meu ar părăsi această lume împăcat, dar cum asta nu se poate, veșnic mă voi gândi la voi"; și tot astfel i s-a adresat credinciosului său prieten Angriote de Estravaus, regelui Arban din Norgales, lui Guilan Gânditorul și celorlalți mari prieteni ai săi, iar, la sfârșit, a spus: „Oh, Mabilia, doamnă și verișoară, și voi, domnișoară din Danemarca! Cum de a întârziat atât de mult ajutorul și sprijinul vostru și mă lăsați astfel să mor, când știți prea bine, bunele mele prietene, că eu nu aș zăbovi de ați avea nevoie de sprijinul și ajutorul meu; acum îmi dau seama că, dacă și voi m-ați părăsit, toți m-au părăsit și toți iau parte la moartea mea". După care a tăcut și n-a mai spus nimic, continuând doar să geamă din greu, iar Gandalin și Durin, care îl auzeau, amarnic îl mai jeleau, dar nu îndrăzneau să se arate în fața lui.

Pe când stăteau ei așa, pe un drum din apropierea lor a trecut, cântând, un cavaler care, ajungând aproape de locul unde se afla Amadis, a prins a spune: „Amor, iubire, mult trebuie să-ți fiu recunoscător pentru binele ce mi l-ai făcut și pentru că m-ai înălțat deasupra tuturor celorlalți cavaleri, purtându-mă, din bine în mai bine întotdeauna, căci m-ai făcut să o iubesc pe prea frumoasa regină Sardamira, știind că, o dată cu cinstea dobândită în acea țară, i-am cucerit și inima, iar acum, m-ai copleșit cu mai mult noroc încă, făcându-mă să o iubesc pe fiica celui mai viteaz rege din lume, pe acea frumoasă Oriana, ce n-are seamăn pe pământ; iubire, dacă m-ai făcut să o iubesc, dă-mi putere și curaj să o slujesc"; și, de cum a spus aceste vorbe, s-a așezat sub un copac mare aflat la marginea drumului, unde voia să aștepte venirea dimineții; dar altfel a fost să i se întâmple, căci Gandalin i-a spus lui Durin: „Rămâneți aici, că eu mă duc să văd ce face Amadis"; și, ajungând unde se afla acesta, a văzut că se sculase și își căuta calul pe care nu-l găsea; de cum l-a zărit pe Gandalin, l-a întrebat: „Fii bun și spune-mi cine ești și încotro te duci?" „Stăpâne – a răspuns el –, sunt Gandalin și am venit să vă aduc calul." El i-a spus: „Cine ți-a poruncit să vii după mine, când eu te-am oprit s-o faci? Să știi că m-ai necăjit foarte tare, așa că, dă-mi calul și vezi-ți de drum fără să mai zăbovești, căci altfel te voi ucide și mă voi omorî și eu". „Stăpâne – a spus Gandalin –, pentru Dumnezeu, lăsați asta și spuneți-mi dacă ați auzit nebuniile rostite de un cavaler ce se află pe-aproape". Asta o spusese ca să-l mânie și să-l facă să uite cealaltă supărare. Amadis a spus: „Am auzit prea bine tot ce-a spus și de-asta vreau calul, ca să plec de-aici, că am zăbovit destul". „Cum – a spus Gandalin –, nu-i veți face nimic cavalerului"? „Ce să-i fac"?, a întrebat Amadis. „Să vă luptați cu el – a spus Gandalin – și să-l faceți să-și recunoască nebunia". Amadis i-a răspuns: „Ce vorbe smintite ai rostit! Află că nu am nici minte, nici inimă, nici putere, toate au pierit când am pierdut bunăvoința doamnei mele, căci de la ea îmi veneau toate și ea mi le-a luat, și mai află că acum sunt la fel de bun de luptă ca un cavaler mort și nu se găsește în toată Marea Britanie cavaler, oricât de nenorocit și de fără vlagă, care să nu mă ucidă cu ușurință dacă mă lupt cu el, pentru că sunt cel mai înfrânt și mai deznădăjduit dintre toți cavalerii din lume". Gandalin a spus: „Stăpâne, tare mă mâhnește că tocmai acum

vi s-a muiat inima și v-a părăsit marea voastră vitejie; și, pentru Dumnezeu, vorbiți încet, că prin apropiere e și Durin, care a auzit jelania voastră și tot ce a spus cavalerul”. „Cum – a spus Amadis –, e și Durin aici”? „Da – a răspuns el –, că am venit amândoi și socot că m-a însoțit ca să vadă ce faceți și să poată povesti celei ce l-a trimis aici”. Amadis a zis: „Mă mâhnesc cele ce mi-ai spus”; dar, știind că Durin e acolo, i-au crescut curajul și puterile și a spus: „Acum, dă-mi calul și du-mă la cavaler”. Gandalin i-a adus calul și armele, el a încălecat, și-a luat armele, și Gandalin a pornit cu el să i-l arate pe cavaler; n-au mers mult și l-au văzut sub copac, ținându-și calul de dârlogi; Amadis s-a apropiat de el și i-a spus: „Cavalere, voi care stați și vă odihniți, sculați-vă, să vedem cum știți să apărați iubirea celei pe care o lăudați atâta!” Cavalerul s-a ridicat și a spus: „Cine ești de-mi vorbești așa? O să vezi de-ndată cum îmi apăr iubirea, dacă îndrăznești să te înfrunți cu mine, și o să bag frica-n tine și în toți câți n-au parte de iubire”. „O să vedem chiar acum – a spus Amadis –, că eu sunt dintre cei ce n-au parte de iubire și nu mă voi mai încrede niciodată în ea, pentru că m-a răsplătit prost pentru marile servicii pe care i le-am făcut, fără să merit asta, iar vouă, domnule cavaler îndrăgostit, o să vă mai spun și că întotdeauna am găsit în iubire de șapte ori mai multă minciună decât adevăr. Și acum, veniți, apărați-vă cauza, să vedem dacă iubirea a câștigat mai mult prin voi decât a pierdut prin mine”; și, pe când rostea aceste vorbe, iarăși s-a mâniat că fusese părăsit pe nedrept; de doamna lui.

Cavalerul a încălecat, și-a luat armele și a spus: „Voi, cavalere, deznădăjduit în iubire și disprețuindu-i binele de care n-ar trebui să vorbiți, dacă iubirea nu v-a mai ocrotit, a făcut-o pe bună dreptate, că nu sunteți potrivit să o însoțiți și să o slujiți. De aceea, iubirea văzând că nu o meritați, v-a îndepărtat de ea, așa că plecați de-ndată și nu mai zăboviți aici, căci numai vederea voastră e de ajuns să mă înfurie peste măsură și orice armă cu care v-aș atinge mi-ar face silă”; și a vrut să plece. Amadis, însă, i-a spus: „Cavalere, ori nu vreți să apărați iubirea decât cu vorbe, ori plecați fiindcă sunteți laș”. „Cum, cavalere – a spus el –, eu nu vreau să lupt cu tine pentru că nu te prețuiesc în niciun fel, iar tu gândești că o fac de teamă? Tare îți mai vrei răul. Acum, apără-te!” Și s-au năpustit în cea mai mare goană a cailor unul împotriva celuilalt, cu toată puterea, și s-au izbit cu

lăncile în scuturi, încât și le-au spart și lăncile li s-au oprit în platoșe, care erau solide; cavalerul îndrăgostit s-a prăbușit pe loc la pământ, dar, în cădere, a rămas cu frâul în mână și iute a încălecat din nou, căci era viteaz și sprinten; Amadis i-a spus: „Dacă nu veți apăra iubirea mai bine cu spada decât cu lancea, rău a greșit aceasta dându-vă frumoasa răsplată pe care v-a dat-o”. Cavalerul n-a răspuns nimic, dar a pus mâna pe spadă furios foarte și s-a repezit spre Amadis care, cu spada în mână, s-a îndreptat spre el, și s-au pălit amândoi; cavalerul l-a lovit în marginea scutului, așa că spada a alunecat pieziș și o intrat de-o palmă în scut și, când a vrut s-o scoată, n-a izbutit; Amadis și-a strâns bine spada în mână, s-a ridicat în scări și i-a dat o lovitură zdravănă în coif și, retezându-i o bucată din gulerul platoșei, i-a luat pielea capului, apoi spada a coborât până la gâtul calului și i l-a tăiat pe jumătate, astfel că au căzut la pământ și cal și călăreț, iar calul a murit pe loc. Cavalerul era atât de amețit, că nu mai știa ce-i cu el. Amadis, văzându-l nemișcat, a așteptat puțin să-și dea seama ce-i cu el, căci îl credea mort și, când a văzut că și-a venit în fire, i-a spus: „Ce a câștigat iubirea prin voi și voi prin ea, să fie al vostru și al său, că eu vreau să plec acum”. Și, îndepărtându-se de el, i-a chemat pe Gandalin și pe Durin, care văzuseră totul, și i-a spus acestuia din urmă: „Prietene Durin, suferința mea nu are seamăn și nici durerea și singurătatea mea nu se pot îndura, așa că e mai bine să mor și deie Domnul ca asta să se întâmple grabnic, căci moartea va fi tihna mea, după această cumplită și groaznică durere ce mă chinuie. Acum, pleacă sănătos și du-i adâncile mele plecăciuni, bunei mele verișoare Mabilia și bunei domnișoare din Danemarca, sora ta, și spune-le să mă jelească, fiindcă mor în cel mai nedrept chip în care a murit vreodată un cavaler; și mai spune-le că inima mi-e tare îndurerată din pricina lor, căci m-au iubit atât de mult și au făcut atâtea pentru mine, fără ca eu să le răsplătesc în vreun fel”. Toate acestea le spunea plângând de ți se rupea inima și nu-ți venea să crezi, iar Durin, în fața lui, plângea și el și nu era în stare să-i răspundă; Amadis l-a îmbrățișat și l-a binecuvântat, iar el i-a sărutat poalele armurii și și-a luat rămas bun.

Cam pe atunci s-au ivit și zorile, și Amadis i-a spus lui Gandalin: „Dacă dorești să vii cu mine, nu mă împiedica să fac ceea ce vreau și nu spune nimic; de nu, pleacă”. El i-a răspuns

că așa va face; în timp ce îi dădea armele să i le ducă, Amadis i-a poruncit să-i scoată spada din scut și să i-o înapoieze cavalerului, iar apoi să pornească în urma lui.

• CAPITOLUL XLVII •

Care povestește cine era cavalerul învins de Amadis și despre întâmplările prin care trecuse înainte de a fi fost înfrânt de acesta

Cavalerul învins, de care v-am povestit mai înainte, se numea Patin și era frate cu don Sidon, la vremea aceea, împăratul Romei, și era cel mai viteaz cavaler din toate acele ținuturi, așa încât toți din împărăție se temeau de el; împăratul era tare bătrân și cum nu avea moștenitori, toți gândeau că Patin îi va urma la tron. Acesta o iubea pe regina Sardiniei, pe numele ei Sardamira, domniță foarte frumoasă și arătoasă care, fiind nepoata împărătesei, crescuse la palat, iar Patin o slujise cu atâta dăruire, încât a trebuit să-i promită că, atunci când va fi să se mărite, o va face mai curând cu el decât cu altul. Patin, auzindu-i făgăduiala, aprins de mai multă trufie decât înainte, când se fălea doar că e vărul ei, i-a spus: „Prietenă, am auzit că regele Lisuarte are o fată a cărei mare frumusețe e lăudată în toată lumea și vreau să merg la curtea lui, să spun că nu este la fel de frumoasă ca voi și să mă lupt cu cei doi cavaleri ce vor spune că nu este așa, fiindcă se zice că sunt acolo doi cavaleri viteji, foarte prețuiți pentru faptele lor de arme; și de nu-i voi învinge într-o zi, vreau ca regele să poruncească să mi se taie capul”. „Nu faceți asta – a spus regina –, că dacă acea domniță e foarte frumoasă, nu vreau să-mi răpească ceea ce mi-a dat Dumnezeu mie, dacă într-adevăr mi-a dat, iar vitejia v-o puteți dovedi prin alte isprăvi, mai înțelepte și mai puțin trufașe, căci fapta pe care vreți s-o săvârșiți, nu numai că nu se potrivește cu rangul vostru atât de înalt, dar este atât de fără judecată și trufașă, încât nu trebuie să vă așteptați la un sfârșit bun”. „Orice s-o întâmpla – a răspuns el –, voi face ceea ce am spus, în numele vostru, ca semn că sunteți cea mai frumoasă din lume și sunteți iubită de cel mai viteaz cavaler din câți se pot afla pe pământ.”

Și luându-și rămas bun de la ea, cu zece scutieri purtându-i bogatele arme, a plecat spre Marea Britanie și s-a dus unde i se

spusese că se află regele Lisuarte care, văzându-l cu o asemenea suită, zicându-și că este o persoană de rang, l-a primit foarte bine; și, după ce și-a scos armura, toți s-au minunat cât de voinic este, zicându-și că, pe bună dreptate, trebuie să fie foarte viteaz. Regele l-a întrebat cine este. El a răspuns: „Maiestate, vă voi spune imediat, căci n-am venit la curtea voastră ca să mă ascund, ci ca să mă fac cunoscut; aflați că sunt Patin, fratele împăratului Romei, și, de îndată ce le voi vedea pe regină și pe fiica voastră, Oriana, veți afla de ce am venit”. Regele, auzind că este de neam atât de mare, l-a îmbrățișat și i-a spus: „Bunule prieten, mult mă bucură sosirea voastră și, când veți dori, le veți vedea pe regină, pe fiica noastră și pe toți ceilalți de la curte”.

Apoi l-a poftit să stea cu el la masă și s-au ospătat cum se cuvine să facă astfel de oameni. Patin privea totul în jur și se minuna văzând atâția cavaleri, spunându-și că nicio altă curte din câte văzuse, nici cea a fratelui său, împăratul, nu se poate compara cu aceasta. Don Grumedan l-a condus apoi, din porunca regelui, la încăperile sale și l-a cinstit cum se cuvine. A doua zi, după ce au ascultat liturghia, regele i-a luat cu el pe Patin și pe don Grumedan și s-au dus la regină, care aflase de la rege cine e cavalerul. Aceasta l-a primit și l-a poftit să se așeze în fața ei, lângă fiica sa, ce pierduse mult din frumusețea-i obișnuită, datorită supărării de care ați auzit. Cu toate acestea, când a văzut-o Patin s-a înspăimântat de cât e de frumoasă și și-a zis în sine că cei ce o laudă nu spun nici pe jumătate adevărul, așa că inima lui și-a schimbat țelul pentru care venise și, hotărât s-o cucerească cu orice preț, zicându-și că, fiind de neam atât de mare și atât de viteaz și moștenind tronul împărăției, nu va fi refuzat dacă îi va cere mâna, retrăgându-se cu regele și regina, le-a spus: „Am venit să o cer în căsătorie pe fiica voastră, datorită marii voastre faime și a frumuseții ei, și nădăjduiesc că vă veți învoi, căci de-aș vrea, fiind cine sunt, aș găsi și altă soție de neam la fel de mare”. Regele i-a spus: „Vă mulțumim foarte mult pentru vorbele voastre, dar eu și regina am făgăduit să nu ne căsătorim fiica împotriva voinței ei și, mai înainte de a vă da un răspuns, va trebui să vorbim cu ea”.

Regele spusese aceasta pentru a nu-l supăra, dar în inima lui nu voia să-și dea fata nici după el nici după altul care să o ia din țara unde avea să fie stăpână. Patin a fost foarte mulțumit cu

acest răspuns și a rămas la curte cinci zile, gândind să plece cu cea pe care o dorea atât de mult, dar nici regele, nici regina nu-i spuseseră nimic fetei lor, socotind că e fără rost, până când, într-o zi, Patin l-a întrebat pe rege ce-au hotărât în privința căsătoriei. El i-a răspuns: „Eu fac ce pot, dar trebuie să vorbiți cu fiica mea și s-o rugați să-mi împlinească poruncile”.

Patin s-a dus la Oriana și i-a spus: „Doamnă Oriana, vreau să vă rog un lucru ce vă va aduce multă cinstire și bunăstare”. „Ce anume?”, a întrebat ea. „Să îndepliniți poruncile tatălui vostru”, a răspuns el. Ea, care nu știa pricina pentru care Patin îi cere acest lucru, a spus: „Voi face asta cu multă bucurie, pentru că știu sigur că numai astfel se dobândesc cele două lucruri pe care le-ați pomenit: cinstirea și bunăstarea”. Patin a fost foarte bucuros de acest răspuns, socotind că o câștigase pe fată, și a spus: „Vreau să cutreier țara în căutare de aventuri și, nu peste multă vreme, veți auzi vorbindu-se despre mine în așa fel încât veți fi și mai îndreptățită să faceți ceea ce doresc”; și i-a spus și regelui, cam același lucru, și anume că vrea să plece de-ndată, să vadă frumusețile și minunile țării sale.

Regele i-a răspuns: „Asta vă e dorința, dar dacă mi-ați asculta sfatul, ați renunța, căci veți avea parte de aventuri primejdioase și veți întâlni cavaleri puternici și vajnici, iscusiți în luptă”. „Toate astea îmi plac foarte mult – a spus el –, căci dacă adversarii îmi sunt puternici și pricepuți, nici eu nu sunt mai prejos, și asta o vor dovedi faptele mele”.

Și, luându-și rămas bun, a pornit la drum foarte vesel datorită răspunsului Orianei, și de aceea umbla cântând, cum ați auzit, când soarta potrivnică i-a călăuzit pașii spre locul unde jelea Amadis.

Aceasta a fost istoria sosirii acestui cavaler dintr-o țară așa îndepărtată. Dar, acum, să ne întoarcem la povestea noastră. După ce Durin s-a despărțit de Amadis, când se făcuse ziuă de-a binelea, a trecut pe unde zăcea Patin rănit; acesta își scoase de pe cap ceea ce îi mai rămăsese din coif și avea fața și gâtul pline de sânge; de cum l-a văzut pe Durin, i-a spus: „Bunule paj, Dumnezeu să vă dea vitejii, spuneți-mi de știți pe-aici prin apropiere un loc unde să-mi oblojesc rana”. „Știu – a răspuns el –, dar oamenii de acolo sunt atât de mâhniți, încât nu le e gândul la nimic alta decât la durerea lor”. „Dar de ce?”, a întrebat cavalerul. „Pentru că un cavaler – i-a răspuns Durin –,

ce dobândise acel ținut și izbutise să vadă statuile și lucrurile tainice și vrăjite ale lui Apolidon și ale iubitei sale, ceea ce nu putuse face nimeni până la el, a plecat de-acolo tare îndurerat și nimeni nu mai nădăjduiește că nu se va prăpădi”. „Mi se pare – a spus cavalerul – că vorbiți de Insula Ferecată”. „Așa e”, a spus Durin. „Cum – a întrebat cavalerul – insula are acum un senior? Sunt tare necăjit, fiindcă într-acolo pornisem, să trec prin încercări și să dobândesc acest ținut”. Durin a zâmbit și a spus: „Cavalere, dacă nu cumva vă țineți ascunsă o parte din vitejie, câtă ați arătat acum nu v-ar fi fost de mult folos și mai curând cred că v-ați fi făcut de rușine”. Cavalerul s-a ridicat cum a putut și a vrut să-i apuce calul de dârlogi dar Durin s-a ferit și nu l-a putut ajunge; cavalerul a spus: „Pajule, spuneți-mi cine e cavalerul care a pus stăpânire pe Insula Ferecată?” „Spuneți-mi, voi, mai întâi, cine sunteți”, a zis Durin. „Ăsta nu-i un secret – a răspuns el. Aflați că sunt Patin, frate cu împăratul Romei”. „Slavă Domnului – a spus Durin – că neamul vă e mai mare decât vitejia și înțelepciunea; și-acum, aflați că acel cavaler de care întrebați e cel ce v-a învins și, după câte ați văzut vă puteți da seama că a meritat să câștige ceea ce a câștigat”; și s-a despărțit de el, pornind de-a dreptul pe drumul către Londra, dornic foarte să-i povestească Orianei tot ce se întâmplase cu Amadis.

• CAPITOLUL XLVIII •

Cum don Galaor, Florestan și Agrajes au pornit în căutarea lui Amadis și cum acesta, aruncându-și armele și schimbându-și numele, s-a retras într-un schit, cu un bătrân, ca să trăiască în singurătate

V-am povestit cum a plecat îndurerat Amadis din Insula Ferecată în mare taină, astfel încât don Galaor și don Florestan, frații lui, și vărul său, Agrajes, n-au aflat nimic, și cum i-a cerut lui Ysanjo să nu le spună până a doua zi după liturghie. Ysanjo a făcut întocmai și când ei, după ce ascultaseră slujba, l-au întrebat de Amadis, acesta le-a spus: „Îmbrăcați-vă armurile și vă voi spune care îi e porunca”; și, de cum și-au pus armurile, Ysanjo a început să plângă amarnic și a spus: „Oh, domnilor! Ce suferință și ce durere pe capul nostru să-l avem pe stăpânul nostru pentru atât de puțină vreme”. Și le-a povestit cum a plecat Amadis de la castel, ce suferință și durere îl cuprinseseră și toate câte îi poruncise să le spună lor și să facă el, cum îi roagă să nu plece să-l caute, căci nu puteau cu niciun chip să-l ajute și să-l întovărășească și, în numele Domnului, să nu se întristeze de moartea lui.

„Oh, Sfântă Fecioară – au spus ei –, moare cel mai viteaz cavaler din lume; trebuie să-i nesocotim porunca și să mergem să-l căutăm, și, dacă nu-l putem mângâia cu viața noastră, vom muri alături de el”. Ysanjo i-a spus lui don Galaor că îl rugase să-l facă pe Gandalin cavaler, iar pe Ardian, piticul, să-l ia sub ocrotirea lui. Și toate astea, Ysanjo le spunea plângând în hohote, iar ei, de asemenea. Galaor l-a luat în brațe pe pitic, care, copleșit de durere, se izbea cu capul de un zid, și i-a spus: „Ardian, rămâi cu mine, cum a poruncit stăpânul tău, și ce se va alege de mine, se va alege și de tine”. Piticul a răspuns: „Domnule, voi rămâne cu voi, dar nu vă voi socoti stăpânul meu până nu voi ști sigur ce s-a întâmplat cu Amadis”.

Apoi și-au încălecat caii și Ysanjo le-a arătat drumul pe unde o luase Amadis; și au mers ei așa toată ziua, fără să întâlnească

pe nimeni care să-i îndrume, și au ajuns în locul unde Patin zăcea rănit și calul său, mort; între timp, sosiseră și scutierii săi și tăiau crengi să facă o targă pe care să-l poarte, că era tare pierit și, din pricină că pierduse mult sânge nu le-a putut spune nimic, ci doar le-a făcut semn să îl lase în pace; atunci i-au întrebat pe scutieri cine îl rănise pe cavaler, iar ei au răspuns că nu știu decât că atunci când au sosit, cavalerul le-a spus că se înfruntase cu un altul, ce venea din Insula Ferecată, și că îl doborâse de la prima ciocnire cu multă ușurință, iar când s-a urcat din nou pe cal, dintr-o singură lovitură de spadă îl rănise și îi omorâse calul; iar după ce acesta plecase, a aflat de la un paj că acel cavaler este cel ce devenise stăpânul Insulei Ferecate.

Don Galaor i-a întrebat: „Bravilor scutieri, văzut-ați cumva în ce parte a pornit acel cavaler?” „Nu – au răspuns ei, dar înainte de a ajunge aici, am văzut în pădure un cavaler în armură, călare pe un cal vânjos, plângând și blestemându-și soarta, urmat de un scutier ce, de asemenea, plângea de ți se rupea sufletul, și care îi purta armele; iar herbul de pe scut înfățișa doi lei vineții pe un câmp de aur”. Ei au spus: „El e”.

Așa că au pornit prin codru cât mai iute, dar la ieșirea din el se întindea un câmp cu drumuri ce duceau în toate părțile, pline de urme, așa că n-au avut cum să dea de urma lui Amadis. Și au hotărât să se despartă, iar ca să afle ce izbutise fiecare în căutările sale și ce meleaguri străbătuseră, au hotărât să se întâlnească de Sfântul Ion la curtea regelui Lisuarte și, dacă până atunci soarta le va fi fost atât de potrivnică încât să nu fi aflat nimic de el, să hotărască iarăși ce aveau să mai facă; apoi, s-au îmbrățișat plângând și au plecat, fiecare purtând în inimă hotărârea neclintită de a nu osteni, oricâte greutăți ar avea de întâmpinat, până nu va duce la capăt această treabă; dar totul a fost în zadar, pentru că, deși au străbătut multe meleaguri și au trecut prin multe și primejdioase încercări, căci aveau suflete tari și viteze și știau să îndure multe greutăți, ceea ce nu vom mai istorisi aici, n-au avut norocul să afle nimic și n-au reușit să-și ducă la bun sfârșit hotărârea; asta, din pricină că Amadis, plecând de unde îl lăsase rănit pe Patin, a umblat cât a umblat prin pădurea aceea și, la ieșire, dând peste o câmpie cu multe drumuri, ca să i se piardă urma, nu a luat-o pe-acolo, ci a apucat-o de-a lungul unei văi, ajungând în munți; el era atât de cufundat în gânduri, încât calul mergea în voia lui, până ce, pe

la amiază, ajungând la un pâlc de copaci aflați pe malul unui râu ce cobora din munte, din pricina căldurii și ostenit de cât umblase toată noaptea, s-a oprit acolo; Amadis s-a trezit din starea lui, a privit de jur împrejur și, nevăzând nicio așezare omenească, tare s-a bucurat. Așa că a descălecat și s-a dus să-și potolească setea; Gandalin, ce venea în urma lui, a luat caii și i-a priponit să pască, și apoi s-a întors la stăpânu-său, dar, cu toate că l-a găsit atât de pierit că părea mai mult mort decât viu, n-a îndrăznit să-l tulbure în durerea lui și s-a trântit pe jos alături de el.

Amadis și-a venit în fire cam pe când soarele stătea să apună și, ridicându-se, s-a lovit cu piciorul de Gandalin și l-a întrebat: „Dormi, ori ce faci?” „Nu dorm – a spus el –, ci cuget la două lucruri care vă privesc și, dacă vreți să mă ascultați, o să vi le spun, iar de nu, n-o să mă mai gândesc la ele.” Amadis i-a spus: „Hai, pune șeile pe cai și să plecăm, că nu vreau să mă găsească cei ce mă caută”. „Stăpâne – a spus Gandalin –, ne aflăm într-un loc îndepărtat, iar calul vostru e atât de obosit și vlăguit, că dacă nu-l lăsați să se odihnească un pic, n-o să vă mai poată duce.” Amadis i-a răspuns plângând: „Fă cum socotești mai bine că, ori de mă odihnesc, ori de umblu tihna tot nu mi-o aflu”.

Gandalin a îngrijit de cai și, când s-a întors, l-a rugat să mănânce dintr-o bucată de plăcintă pe care o avea la el, dar Amadis n-a vrut și, atunci, el l-a întrebat: „Stăpâne, vreți să vă spun la ce cugetam?” „Spune ce vrei – a răspuns el –, că eu nu mai dau doi bani nici pe fapte darămite pe vorbe, și nu mai vreau să trăiesc decât ca să mai ajung să mă spovedesc.” Gandalin a spus: „Și totuși, stăpâne, vă rog să mă ascultați”. Și a grăit așa: „Am chibzuit mult la cartea aceea pe care v-a trimis-o Oriana și la vorbele rostite de cavalerul cu care v-ați luptat, și, cum statornicia multor femei e îndoielnică și schimbătoare în iubire, trecând ele ușor de la unul la altul, s-ar putea ca Oriana să vă fi trădat și să fi vrut să vă dea de înțeles asta, prefăcându-se supărată pe voi. Pe de altă parte, eu o socotesc atât de bună și de credincioasă, că n-ar fi făcut asta, dacă nu i s-ar fi spus niscaiva vorbe mincinoase despre voi, pe care ea le-a luat drept bune, simțind în inima ei ce vă iubește neclintit că tot așa trebuie s-o iubiți și voi; și cum domnia voastră știți că nu i-ați greșit niciodată, de i s-au spus unele lucruri, adevărul se poate

afla și se va dovedi că sunteți nevinovat și astfel, nu numai că Oriana se va căi pentru ceea ce a făcut, dar vă va cere smerită iertare și veți avea iarăși parte de dulci desfătări împreună, așa cum vă dorește inima; și-atunci, nu e mai bine ca, așteptând această rezolvare să mâncați și să vă mângâiați cu gândul că numai așa puteți trăi, în loc să pieriți fără pic de nădejde și cu inima zdrobită, pierzând-o și pe ea și cinstirea pe lumea asta, și chiar pe lumea cealaltă?” „Taci, pentru Dumnezeu – a spus Amadis –, căci asemenea nebunii și minciuni ca cele rostite de tine ar mânia lumea întreagă, iar tu mi le spui ca să-mi alini durerea și nu știi ce vorbești. Doamna mea, Oriana, n-a greșit cu nimic niciodată și dacă eu mor, așa e drept, nu pentru că aș merita, ci pentru că astfel îi îndeplinesc dorința și porunca, și dacă n-aș ști că ai spus totul ca să mă mângâi, ți-aș tăia capul; și să mai știi că m-ai mâniat foarte tare și de acum înainte să nu mai ai neobrăzarea să rostești asemenea vorbe”; și, îndepărtându-se de el, s-a dus să se plimbe de-a lungul râului în jos, atât de cufundat în gânduri, că nu mai știa ce-i cu el.

Gandalin a adormit ca omul ce nu dormise două zile și-o noapte; Amadis, când s-a întors acolo, scuturându-se de gânduri și văzându-l cât de adânc doarme, și-a înșeuat calul, a ascuns șaua și frâul lui Gandalin în niște tufișuri dese, ca să nu-l mai poată urmări și, luându-și armele, a apucat-o prin locul unde pădurea era mai deasă, mânios foarte pe Gandalin pentru cele spuse. Și a umblat el așa toată noaptea și toată ziua următoare, până pe înserat. Și, cam la ceasul acela, a ajuns într-o luncă mare, aflată la poalele unui munte, unde se înălțau doi copaci deasupra unui izvor; aici s-a oprit să-și adape calul, căci mersese toată ziua fără să dea de vreo apă; când a ajuns la izvor, a văzut un călugăr cu părul și barba albe, purtând o rasă foarte sărăcăcioasă țesută din păr de capră, ce adăpa un măgar. Amadis i-a dat binețe și l-a întrebat dacă e călugăr; bunul bătrân i-a răspuns că de patruzeci de ani poartă rasa. „Slavă Domnului! – a spus Amadis. Și pentru numele lui Dumnezeu, v-aș ruga să rămâneți aici în noaptea asta și să mă ascultați, că multă nevoie am să mă spovedesc”. „Dumnezeu să v-ajute”, a spus bunul om. Amadis a descălecat, și-a pus armele pe jos, a scos șaua de pe cal, lăsându-l să pască, iar el și-a scos armura și, îngenunchind în fața bunului om, i-a sărutat picioarele. Acesta l-a luat de mână, l-a ridicat de jos și l-a poftit să se așeze lângă

el; apoi, uitându-se la el, și-a dat seama că e cel mai frumos cavaler din câți văzuse în viața lui, dar că e palid, iar pe obraji și pe piept îi curg șiroaie de lacrimi; și, făcându-i-se tare milă de el, a spus: „Cavalere, mi se pare că tare vă frământă ceva și dacă e din pricina unui păcat pe care l-ați săvârșit, iar lacrimile sunt de pocăință, sunteți un om fericit; dacă, însă, pricina sunt trecătoare întâmplări de care, pe bună dreptate, nu trebuie că ați fost ferit, dacă e să judec după vârsta și frumusețea voastră, amintiți-vă de Domnul”; apoi, ridicând mâna și binecuvântându-l, a mai spus: „Acum, mărturisiți-mi toate păcatele de care vă amintiți”. Amadis a făcut întocmai, istorisindu-i toată viața sa, fără să uite nimic. Bunul om a spus: „Cu judecata voastră și stirpea aleasă din care vă trageți, n-ar trebui să vă pierdeți și să vă luați viața pentru nimic în lume și cu atât mai mult din pricina femeilor, ce iute se câștigă și se pierd, iar eu vă sfătuiesc să nu vă mai gândiți la așa ceva și să alungați asemenea nebunie din minte, în numele Domnului, căruia nu-i sunt pe plac asemenea lucruri, dar și în numele înțelepciunii omenești, căci omul nu poate și nici nu trebuie să iubească pe cel ce nu îl iubește”.

„Bunule domn – a spus Amadis –, am ajuns la ceasul când nu mai am mult de trăit și vă rog, în numele atotputernicului stăpân a cărui credință o slujiți, să binevoiți a mă îngădui lângă voi puținul timp cât îl mai am de trăit, să fiți sfetnic sufletului meu; și cum armele și calul nu-mi mai fac trebuință, le voi lăsa aici și vă voi însoți pe jos, pocăindu-mă așa cum veți porunci, iar de nu veți face așa, veți greși față de Dumnezeu, căci voi rătăci prin munții aceștia fără să găsesc vreun ajutor din partea cuiva.”

Bunul om, văzându-l atât de chipeș și vrând din toată inima să-i facă bine, a spus: „De bună seamă, domnule, că nu se cuvine ca un cavaler ca domnia voastră să-și piardă astfel curajul, de parcă toată omenirea s-ar prăpădi și, cu atât mai puțin, din pricina femeilor, căci iubirea lor nu trece dincolo de ceea ce văd cu ochii și de vorbele ce li se spun, iar după aceea, uită de îndată, mai cu osebire când e vorba de prefăcute iubiri, potrivnice voinței Domnului, când însăși păcatul ce le naște, făcându-le dulci și îmbătătoare la început, face să iasă la lumină întreaga lor cruzime și amăreală, așa cum vi s-a întâmplat vouă; voi, însă, sunteți atât de viteaz, stăpân peste ținuturi și oameni mulți, apărător și păzitor credincios al tuturor acestora și al celor ce nu vă merită, luptător pentru dreptate, și ar fi o mare

nenorocire, un mare rău și o pagubă pentru toată lumea dacă vă veți pierde astfel cu firea; nu știu cine este cea care v-a adus în starea aceasta, dar socotesc că dacă o singură femeie ar aduna în ea toată bunătatea și frumusețea celorlalte, un bărbat ca voi tot n-ar trebui să se piardă pentru ea”.

„Bunule domn – a spus Amadis –, nu asemenea sfaturi vreau de la voi, căci nu îmi sunt de folos, ci vă cer sfaturi pentru suflet, căci orice ați face, eu o să pier aici în munți”. Bunul om a început să plângă, fiindu-i tare milă de el, și, în vreme ce lacrimile i se prelingeau în barba lungă și colilie, i-a spus: „Fiul meu, domnule, eu locuiesc într-un loc foarte sălbatic, unde se trăiește anevoios, într-un schit ridicat pe o stâncă înaltă, în mijlocul mării, la șapte leghe de țărm; stânca e atât de îngustă, încât nicio corabie nu poate acosta acolo decât vara; locuiesc acolo de treizeci de ani și cine vrea să trăiască așa, trebuie să renunțe la patimile și plăcerile lumești; și să mai știi că trăiesc din pomenile date de oamenii de pe țărm”.

„Toate acestea – a spus Amadis – sunt pe placul meu și voi fi bucuros să duc cu voi puțina viață ce îmi mai rămâne, așa că, rogu-vă, pentru Dumnezeu, îndepliniți-mi rugămintea”. Bunul om s-a învoit împotriva voinței lui, și Amadis i-a spus: „Acum, părinte, porunciți ce am de făcut și mă voi supune în toate”. Bunul om l-a binecuvântat, apoi a rostit slujba de seară și, scoțând dintr-o desagă niște pâine și niște pește, l-a poftit pe Amadis să mănânce, dar el n-a vrut, deși trecuseră deja trei zile de când nu pusese nimic în gură. Călugărul a spus: „Mi-ați făgăduit supunere și eu vă poruncesc să mâncați, căci altminteri sufletul vostru se va afla în mare primejdie și așa veți muri”. Atunci, Amadis a mâncat, dar foarte puțin, pentru că nu putea scăpa de marea durere în care se afla; când s-a făcut ora de culcare, bunul călugăr s-a întins pe mantia sa, iar Amadis la picioarele sale; dar toată noaptea, din cauza marii lui suferințe, n-a făcut decât să se zvârcolească și să ofteze din greu, până ce, ostenit și învins de oboseală, a adormit și a visat că se făcea că se află închis într-o cămară întunecoasă, fără nicio deschizătură, și, cum nu găsea pe unde să iasă, inima i se jeluia și i se părea că verișoara lui Mabilia, și domnișoara din Danemarca veneau spre el, iar înaintea lor se mișca o rază de soare ce risipea întunericul și lumina odaia; iar ele îl luau de mână și spuneau: „Domnule, ieșiți din această încăpere; și i se

părea că aude multă veselie și, ieșind, o vedea pe doamna sa, Oriana, înconjurată de vâlvătăi mari de foc, iar el striga în gura mare: „Sfântă Maria, ajut-o!”; apoi trecea prin flăcări fără să simtă nimic și, luând-o în brațe, o ducea într-o grădină, cea mai verde și mai frumoasă din câte văzuse vreodată; însă la strigătele sale, bunul călugăr s-a trezit și, apucându-l de mână, l-a întrebat ce are. El a răspuns: „Domnul meu, în timp ce dormeam, am suferit așa de tare, de era cât pe-aci să mor”. „Așa se părea după strigăte – a spus el –, dar acum e vremea să plecăm”; și a încălecat pe măgar și au pornit la drum. Amadis mergea pe jos pe lângă el, dar bunul om i-a cerut să-și încalece calul, datorită grabei mari ce-o aveau, și așa au plecat împreună, cum ați auzit. Amadis l-a rugat să-i făgăduiască ceva ce nu-i va dăuna nicicum. El s-a învoit cu plăcere și Amadis l-a rugat ca, atâta vreme cât va locui la el, să nu spună nimănui cine este, nici care e istoria lui și să nu-l cheme pe numele lui, ci să-i dea el alt nume, care i-o plăcea lui, iar când va muri, să-i înștiințeze pe frații săi, ca să-l ducă acasă. „Moartea și viața sunt în mâna Domnului – a spus călugărul –, așa că nu mai vorbiți despre asta, căci el vă va arăta calea de urmat, dacă îl recunoașteți și îl iubiți și îl slujiți cum se cuvine; mai bine, spuneți-mi, ce nume v-ar plăcea?” „Cel pe care îl veți alege voi”, a spus el. Bunul călugăr s-a uitat la el cât e de frumos și bine făcut și cât de tare suferă, și i-a spus: „O să vă dau un nume potrivit cu voi și cu suferința prin care treceți; sunteți tânăr și foarte frumos, iar viața voastră e plină de o mare amărăciune și de întunecime, așa că vă botez Frumosul Întunecat”.

Lui Amadis i-a plăcut acest nume și a gândit că bunul călugăr a dat dovadă de înțelepciune, botezându-l astfel cu multă dreptate; și așa s-a numit câtă vreme a trăit cu acel călugăr și încă mult timp după aceea, și a fost slăvit nu mai puțin cu acest nume decât cu cel de Amadis, pentru marile isprăvi pe care le-a săvârșit, așa cum vă vom istorisi mai departe.

Vorbind ei așa despre unele și altele, au ajuns la malul mării când noaptea se lăsase de-a binelea; aici au găsit o barcă care îl aștepta pe bunul călugăr să îl ducă la schitul său; Frumosul Întunecat le-a dat calul său vâslașilor, iar aceștia i-au dat în schimb un veșmânt din păr de capră și o mantie de lână groasă, cenușie; apoi s-au suit în barcă și au pornit spre stâncă; Frumosul Întunecat l-a întrebat pe bunul călugăr care îi e

numele și cum se numește locul acela. „Locul – a răspuns el – se numește Stânca Săracului, fiindcă aici nu poate trăi cineva decât în mare sărăcie, iar numele meu este Andalod; am fost un preot destul de învățat și mi-am petrecut tinerețea în multă deșertăciune, dar Dumnezeu, în marea lui milă, m-a făcut să cuget că cei ce îl slujesc au multe de pătimit și oamenii le pun multe piedici în cale, căci, cu slăbiciunea noastră, suntem înclinați mai curând spre rău decât spre bine, și de aceea am hotărât să mă retrag în acest loc singuratic, de unde n-am plecat de mai bine de treizeci de ani, până acum, când m-am dus la înmormântarea unei surori de-a mele”.

Tare îi plăcea Frumosului Întunecat singurătatea și sălbăticia acelui loc și la gândul că va muri acolo se simțea împăcat. Și au mers ei așa cu barca, până au ajuns la stâncă. Eremitul le-a spus vâslașilor să se întoarcă și aceștia au plecat cu barca spre țărm, iar Frumosul Întunecat, cugetând la viața simplă și sfântă a acelui om bun, cu multe lacrimi și gemete, nu din cucernicie, ci de deznădejde, gândea că va fi alături de el în toate câte se vor mai întâmpla, care, în mintea lui, foarte puține aveau să fie.

Și așa cum ați auzit, Amadis, luându-și numele de Frumosul Întunecat, s-a retras pe Stânca Săracului, în mijlocul mării, la șapte leghe de țărm, despărțindu-se de lume și de glorie, și de armele sale cu care se înălțase atât de sus, petrecându-și zilele în lacrimi și neîntrerupt bocet, fără să-și mai amintească de acel viteaz Galpano și de puternicul rege Abies al Irlandei, nici de trufașul Dardan și nici chiar de acel vestit Apolidon care, în vremea sa, și încă o sută de ani după aceea, n-a fost întrecut în vitejie de niciun alt cavaler, toți înfrânți sau uciși de brațul lui puternic, pe lângă mulți alții despre care v-am istorisit. Și dacă ar fi fost întrebat care e pricina acestei prăbușiri, ce alta ar fi putut răspunde decât că supărarea și mânia unei femei slabe, chemându-i în sprijinul său pe puternicul Hercule, viteazul Samson, înțeleptul Vergiliu, fără să-l uite pe regele Solomon, toți chinuiți și subjugați de patima iubirii, ca și mulți alții ce ar mai putea fi amintiți. Să fie, deci, nevinovat? Bineînțeles că nu, pentru că greșelile altora trebuie să ne fie pildă pentru a fugi și a ne feri de ele, nu pentru a le urma; și ar exista motiv ca, din milă pentru un cavaler atât de înfrânt, de zdrobit, dintr-o pricină atât de ușuratică, să îl redai oamenilor dăruindu-l cu victorii de două ori mai mari decât cele din trecut? Eu aș spune că nu,

dacă faptele săvârșite de el cu prețul unor mari primejdii pentru viața sa, n-ar fi adus atâtea foloase celor ce, după Dumnezeu, își vedeau salvarea doar în el, așa încât, milostivindu-se de aceștia mai mult decât cel ce, învingându-i pe toți, n-a putut să se învingă și să se supună pe sine, vom istorisi cum, pe când era mai deznădăjduit ca niciodată și ajunsese în pragul morții, stăpânul lumii i-a trimis, ca prin minune, lecuirea.

Dar pentru a nu încurca firul poveștii, mai întâi vă vom istorisi câte ceva din cele petrecute în acest răstimp.

Gandalin, care rămăsese dormind în pădure, când stăpânul său, Amadis, l-a părăsit, după o bucată bună de vreme, când, trezindu-se și privind împrejur, a văzut doar calul său, s-a sculat iute și a prins să strige, plângând și căutându-l pe Amadis prin desișuri; dar negăsindu-i nici pe el, nici calul, a fost pe dată sigur că acesta plecase, și a dat să încalece, să pornească pe urmele lui, clar nu și-a găsit nici șaua, nici frâul. Atunci a început să-și blesteme norocul și pe el însuși și ziua când se născuse; dar tot umblând așa de colo-colo, a dat peste șa și frâu într-un tufiș des și, punând șaua pe cal, a călărit cinci zile în șir, făcând popasuri sub cerul liber sau în așezări omenești și tot întrebând de stăpânul său; dar își pierduse orice nădejde când, în a șasea zi, soarele l-a călăuzit spre izvorul unde Amadis își părăsise armele; lângă izvor era înălțat un cort, în care se aflau două domnișoare; Gandalin a descălecat și le-a întrebat dacă n-au zărit un cavaler având pe scut doi lei vineții pe un câmp de aur. Ele i-au răspuns: „Nu l-am văzut pe acest cavaler, dar scutul și celelalte arme ale unui cavaler, toate foarte frumoase, le-am găsit lângă izvor, nepăzite de nimeni”.

Când a auzit aceasta, Gandalin a exclamat, smulgându-și părul: „Oh, Maică Precistă, ajută-mă! A murit, s-a prăpădit stăpânul meu și cel mai viteaz cavaler din lume!”; și a prins să se jeluiască atât de amarnic, încât domnișoarelor li se făcuse tare milă de el; Gandalin a mai spus: „Oh, stăpâne, ce rău v-am păzit; toți oamenii ar trebui să mă urască și să nu mă mai rabde pământul, că v-am părăsit în aceste clipe. Voi, stăpâne, îi ocroteați pe toți și, acum, toți v-au părăsit, că toată lumea și oamenii ce trăiesc în ea v-au ucis o dată cu mine, mai nefericit și mai nemernic decât toți câți s-au născut până azi, căci n-am vegheat cum se cuvine și nu v-am ferit la vreme de dureroasa moarte”; și s-a prăbușit cu fața la pământ, ca mort.

Domnișoarele au început să strige: „Sfântă Fecioară, a murit scutierul!”; și au alergat spre el să-l ajute, dar nu izbuteau defel, căci de mai multe ori la rând și-a pierdut cunoștința; ele, însă, au rămas multă vreme cu el, tot stropindu-i cu apă pe față, până au reușit să-l readucă la viață și, atunci, i-au spus: „Bunule scutier, nu deznădăjduiți pentru un lucru pe care nu-l știți, căci nu astfel îi sunteți de ajutor stăpânului vostru; mai bine căutați-l, să vedeți dacă e într-adevăr mort ori trăiește, căci cei viteji trebuie să învingă marile dureri, nu să moară în deznădejde”.

Gandalin, simțindu-se încurajat de vorbele domnișoarelor, s-a hotărât să îl caute pretutindeni, până la moarte, și le-a spus acestora: „Doamnelor, unde ați găsit armele?” „O să vă spunem cu plăcere – au răspuns ele. Aflați că noi îl însoțim pe don Guilan Gânditorul, care ne-a eliberat pe noi și pe alții, mai bine de douăzeci de domnișoare și cavaleri, din temnițele lui Gandinos cel Îngâmfat; Guilan a săvârșit atâtea isprăvi, încât trecând prin toate încercările în castelul acestuia și învingându-l, în cele din urmă, și pe el, ne-a eliberat pe toți din temniță, iar pe el l-a pus să jure că se va lepăda pentru totdeauna de apucăturile sale; cavalerii și domnișoarele au plecat fiecare încotro i-a fost voia și noi am venit cu el încoace și am sosit la acest izvor acum mai bine de patru zile. Când Guilan a văzut scutul celui pe care îl căutați, tare s-a mai întristat și, descălecând, a spus că nu se cuvine să zacă acolo scutul celui mai viteaz cavaler din lume; așa că l-a ridicat de jos, plângând amarnic, l-a agățat de o creangă în copacul acela și ne-a spus să-l păzim, în vreme ce el îl va căuta pe cavaler. Noi am poruncit să ni se aducă acest cort, iar don Guilan a bătut ținutul trei zile și n-a dat de urma lui, iar astă noapte, foarte târziu, s-a întors aici; dimineața le-a dat celelalte arme scutierilor, iar el s-a încins cu spada, a luat scutul celuilalt cavaler și a spus: «Pe Dumnezeul meu, urâtă treabă să-ți părăsești stăpânul ca să vii cu mine!»; apoi a adăugat că se duce la curtea regelui Lisuarte, să-i înmâneze acele arme reginei Brisena, ca aceasta să le păstreze, iar noi tot într-acolo ne îndreptăm, așa cum vor face toți câți au fost întemnițați cu noi, ca domnișoarele să-i ceară reginei, iar cavalerii regelui, să-l răsplătească pe don Guilan pentru ceea ce a făcut pentru noi”. „Atunci, rămâneți cu bine – a spus Gandalin –, că eu, încurajat de voi, plec să-l caut pe cel ce înseamnă viața și moartea pentru

mine, fiindcă sunt cel mai nenorocit și nefericit om ce s-a născut vreodată”.

• CAPITOLUL XLIX •

Cum s-a întors Durin la stăpâna sa aducând răspuns la cartea trimisă lui Amadis, și cum a bocit aceasta, aflând veștile aduse

După ce Durin s-a despărțit de Amadis în codrul unde rămăsese rănit Patin, așa cum v-am povestit, a pornit pe drumul spre Londra, unde se afla regele Lisuarte; și a mers cu mare grabă, ca să-i ducă Orianei nefericitele vești despre Amadis și astfel, de va fi fost cu putință, să îndrepte o parte din răul pe care îl pricinuise scrisoarea ei; și a tot umblat până ce, după zece zile, a ajuns la Londra unde, după ce a descălecat, a trecut întâi pe-acasă pe la el și apoi a pornit spre încăperile reginei; cum l-a văzut, Orianei a prins să-i bată inima de să-i sară din piept și nu o putea potoli, așa că s-a dus pe dată în odăile ei și, după ce s-a întins pe pat, i-a poruncit domnișoarei din Danemarca să-l cheme pe Durin, fratele ei, iar ea să stea de pază, să nu-l vadă cineva. Domnișoara din Danemarca l-a chemat pe Durin și a plecat să stea cu Mabilia. Oriana i-a spus lui Durin: „Prietene, acum, povestește-mi pe unde ai umblat și unde l-ai găsit pe Amadis și ce-a făcut când i-ai dat scrisoarea de la mine; și spune-mi, pe regina Briolanja ai văzut-o? Povestește-mi totul și să nu uiți nimic”. „Doamnă – a zis Durin –, vă voi spune totul, deși nu e puțin de povestit, căci multe minunății și ciudățenii am văzut; aflați că am ajuns la Sobradisa și am văzut pe Briolanja, care este atât de frumoasă, atât de chipeșă și are atâta farmec încât, lăsându-vă deoparte pe domnia voastră, nu cred să se mai afle pe lume o femeie atât de frumoasă ca ea; aici am aflat vești despre Amadis și despre frații săi ce plecaseră și, mergând pe urmele lor, am aflat că s-au abătut din drum și s-au dus cu o domnișoară pe Insula Ferecată, să se supună ciudatelor încercări de-acolo; și tocmai când am ajuns eu acolo, Amadis pășea pe sub bolta iubiților credincioși, pe sub care nimeni nu poate trece dacă a trădat-o pe femeia pe care a îndrăgit-o prima dată”. „Cum – a spus Oriana –, a îndrăznit să treacă prin această încercare, știind că nu o poate

duce la capăt?” „Se pare că nu e așa – a spus Durin –, pentru că a trecut pe sub boltă și a dus la capăt această încercare, dovedind mai multă credință în dragoste decât oricare altul, fiindcă a fost primit cu semne ce până atunci nu se mai văzuseră”.

Când a auzit aceasta, Oriana a simțit că i se umple inima de o mare bucurie, căci ceea ce aflase ca fiind sigur și adevărat era pe de-a-ntregul opus gândurilor sale; Durin i-a mai povestit cum don Galaor, Florestan și Agrajes, încercând să ajungă la camera vrăjită, n-au putut merge până la capăt și au fost atât de pieriți, de parcă i-ar fi lovit moartea; și cum a încercat apoi și Amadis și a ajuns în încăpere, devenind astfel stăpânul Insulei Ferecate, cu cea mai frumoasă și mai puternică fortăreață din lume; și, în sfârșit, au intrat toți în acea odaie, cea mai ciudată și mai bogată din câte se pot afla.

Auzind aceasta, Oriana a spus: „Taci puțin”; și înălțând brațele spre cer a început să se roage Domnului să facă astfel ca, în marea lui milă, să ajungă și ea cât mai iute în încăperea aceea, alături de cel ce o câștigase prin marea lui vitejie. Apoi a zis: „Și-acum, spune-mi ce-a făcut Amadis când i-ai dat cartea de la mine”. Lui Durin i s-au înecat ochii în lacrimi și a spus: „Doamnă, v-aș sfătui să nu vreți să aflați, pentru că ați săvârșit cel mai mare și mai cumplit rău pe care l-a făcut vreodată o domnișoară în lumea asta”. „Apără și păzește, Maică Precistă! – a zis Oriana. Ce vrei să spui?” „Spun – a răspuns Durin – că l-ați ucis cu mânia voastră, în chipul cel mai nedrept cu putință, pe cel mai viteaz și mai credincios cavaler de care a avut parte vreodată o femeie și nu va mai exista altul ca el niciodată până la sfârșitul lumii. Blestemat ceasul în care s-a izvodit aceasta și blestemată moartea că nu m-a luat mai înainte, pentru că de-aș fi știut ce solie duc, nu i-aș fi dus-o niciodată, și, mai degrabă, m-aș fi pierdut în lume decât să mă înfățișez lui, pentru că voi, trimițând-o, și eu, ducând-o, i-am pricinuit moartea”. Și i-a povestit ce a făcut și ce a spus Amadis când i-a dat scrisoarea, cum a plecat din Insula Ferecată, ce a spus la schit și cum s-a despărțit acolo de ei și a pornit singur prin codru; cum, urmărindu-l împreună cu Gandalin, călcându-i porunca, l-au găsit lângă fântână și n-au îndrăznit să se arate, cum i-au ascultat bocetele îndurerate și cum a trecut, pe-acolo, Patin cântând, ce a spus acesta și cum s-a luptat Amadis cu el și apoi

a plecat, poruncindu-i lui Gandalin să nu stea în calea morții sale și să nu vină cu el; astfel că n-a rămas nimic să nu-i fi spus din câte văzuse.

Când Oriana a auzit totul, a cuprins-o o milă mai mare decât furia și mânia ei, acum potolite, și inima i s-a frânt, datorită marii puteri pe care adevărul o are asupra minciunii. Și, în mintea ei, a luat asupră-și vina celui ce suferea fără ea, ceea ce a făcut-o să cadă ca moartă, fără simțire și fără să mai poată scoate o vorbă.

Durin, văzând-o așa, a fost cuprins de milă, deși știa că își merită pedeapsa, și, ducându-se la Mabilia și la domnișoara din Danemarca, le-a spus: „Dați-i ajutor Orianei, că are mare nevoie, și îmi pare că, dacă a greșit, acum își plătește greșeala”; și a plecat acasă la el, iar ele au alergat la Oriana și, văzând-o fără suflare, au închis ușa odăii și, stropind-o cu apă pe față, au făcut-o să-și vină în fire; de cum a putut vorbi, Oriana a spus: „Ah, nefericită fără noroc! Am ucis ființa ce-mi era cea mai scumpă pe lume! Ah, stăpânul meu! Eu v-am ucis în chipul cel mai nedrept și merit să mor pentru voi, deși moartea voastră nu va fi îndeajuns răzbunată prin moartea mea, căci voi, domnul meu, fiind credincios, nu puteți fi mulțumit cu moartea nefericitei ce nu v-a păstrat credință”. Și spunea toate acestea cu atâta durere și suferință, de parcă i s-ar fi frânt inima în bucăți; dar slujitoarele și prietenele sale, trimițând după Durin, aflaseră tot ce se întâmplase și au sărit să o ajute cu leacul de care amândoi aveau nevoie ca să se lecuiască, și după ce au alinat-o în fel și chip, au pus-o să-i scrie o carte lui Amadis, cu vorbe pline de umilință și rugăminți fierbinți, cum vă vom povesti mai departe, cerându-i să lase totul și să vină să se întâlnească cu ea la castelul Miraflores, unde îl va aștepta ca să-și îndrepte greșeala; cartea i-a fost încredințată domnișoarei din Danemarca, ce ar fi întâmpinat cu plăcere orice greutăți pentru a le ajuta pe cele două ființe pe care le iubea cel mai mult pe lume, fiindcă ea putea pleca de la curte și călători fără să dea nimic de bănuit.

Cum Durin spusese că Amadis, în jeluiala sa, îl pomenise mult pe tutorele său, Gandales, crezând ele că mai curând l-ar găsi la acesta decât în altă parte, au hotărât ca domnișoara din Danemarca să plece cu daruri la regina Scoției, ca să-i aducă

vești despre Mabilia, fiica ei, iar regina să-i trimită vești despre ea.

Oriana a vorbit cu regina, mama ei, înștiințând-o că vor s-o trimită pe această domnișoară cu o solie, regina a încuviințat și i-a trimis și ea daruri reginei Scoției.

După ce toate au fost astfel pregătite, domnișoara din Danemarca, luându-l cu ea pe Durin, fratele ei, și pe un nepot al lui Gandales, pe numele său, Enil, ce sosise de curând să-și caute stăpânul, au mers ei până la portul ce se cheamă Vegil, de unde se ajunge din Marea Britanie în Scoția; aici s-au îmbarcat pe o corabie și, după șapte zile de călătorie pe mare, au ajuns la o cetate ce se numește Poligez, de unde s-au dus direct la castelul lui Gandales; acesta tocmai pleca la vânătoare însoțit de scutierii săi; domnișoara din Danemarca s-a îndreptat spre el, iar el i-a ieșit în întâmpinare și, după ce și-au dat binețe, don Gandales, cunoscând-o după vorbă că e străină, a întrebat-o de unde e; ea i-a răspuns: „Vă aduc o solie din partea unor domnițe ce vă iubesc mult și, de asemenea, duc daruri din partea lor reginei Scoției”. „Bună domnișoară – a zis el –, spuneți-mi, de binevoiți, cine sunt aceste domnițe”. „Oriana, fiica regelui Lisuarte, și Mabilia, pe care le cunoașteți”. „Doamnă – a spus el –, fiți binevenită; să mergem la mine acasă să vă odihniți și apoi vă voi conduce la regină”. Ea a încuviințat și au pornit împreună, vorbind despre una, despre alta; Gandales a întrebat-o de Amadis, pupilul său, ceea ce pe ea a întristat-o foarte, socotind că asta înseamnă că nu e acolo, dar, pentru a nu-l mâhni, nu i-a spus că dispăruse, ci doar că, după ce plecase de la curte ca să o răzbune pe Briolanja, nu se întorsese acolo. „Iar când am plecat eu – a zis –, la curte se credea că poate a venit pe-aici împreună cu vărul lui, Agrajes, ca să vă vadă pe domnia voastră, care l-ați crescut, și pe mătușa sa, regina. Îi adusesem chiar niște înscrisuri de la regina Brisena și de la niște prietene ale lui, care i-ar fi făcut plăcere”. Asta spusese pentru ca Amadis, de era cumva ascuns, auzindu-i vorbele, să vrea să o vadă și să îi vorbească. Gandales, însă, nu știa nimic de el; domnița din Danemarca a fost cinstită cum se cuvine și slujită de toți, ba chiar de soția lui Gandales, ce era o doamnă foarte nobilă, și apoi a plecat spre palatul reginei și i-a înmânat scrisorile și darurile aduse.

• CAPITOLUL L •

Cum Guilan Gânditorul a luat scutul și armele lui Amadis, găsite la izvorul din luncă nepăzite de nimeni, și le-a adus la curtea regelui Lisuarte

După ce don Guilan Gânditorul a plecat de la izvorul unde găsise armele lui Amadis, așa cum v-am povestit, a umblat șapte zile pe drum spre curtea regelui Lisuarte și tot timpul a avut petrecut pe după gât scutul lui Amadis, pe care nu l-a dat jos decât de două ori, când a fost silit să se lupte, și atunci l-a dat scutierilor să-l țină și s-a luptat cu al lui; prima oară s-a întâmplat asta când s-a întâlnit cu doi cavaleri, nepoți ai lui Arcalaus, care, recunoscând scutul, au vrut să-l ia, zicând că vor duce unchiului lor fie scutul, fie capul celui ce îl poartă; don Guilan, știind că cei doi sunt din neamul acelui ticălos, a spus: „Nu pun niciun preț pe voi”; apoi s-au năpustit unii spre alții cu mult curaj, pentru că cei doi cavaleri erau tineri și aprigi. Și, cu toate că lupta a durat o vreme, în cele din urmă, pe unul din ei l-a ucis, iar celălalt a fugit în pădure; don Guilan a fost rănit ușor, dar și-a continuat drumul; în noaptea aceea, a poposit în casa unui cavaler pe care îl cunoștea, ce l-a primit cu multă cinste și, a doua zi, i-a dăruit o lance, căci a sa se frânsese în înfruntarea pe care o avusese; și-a umblat el ce-a umblat pe drumul său, până a ajuns la un râu mare, pe numele lui, Guiñon; peste râu se afla un pod atât de îngust, încât nu puteau trece decât doi cavaleri, dacă veneau fiecare de pe un mal, și la unul din capetele podului a văzut un cavaler cu un scut verde și o dungă albă, ce voia să treacă, și pe care Guilan l-a recunoscut, căci era Ladasin, vărul lui; de partea cealaltă a podului se afla un cavaler care nu îngăduia să se treacă pe pod și striga cât îl ținea gura: „Cavalere, nu pășiți pe pod, dacă nu vreți să vă luptați”. „Nu înfruntarea cu voi mă împiedică să trec”, a spus Ladasin. Și, petrecându-și scutul pe braț, a pășit pe pod. Celălalt cavaler, ce păzea podul, călărea un cal șarg vânjos, iar de gât îi atârna un scut având drept blazon un leu cenușiu pe un câmp alb; pe coif avea aceleași însemne; cavalerul era înalt și voinic și călărea

foarte mândru; și, de cum l-a văzut pe Ladasin intrând pe pod, a pornit în cea mai mare goană și s-au înfruntat chiar la capul podului; așa s-a întâmplat că Ladasin a căzut în apă, cu cal cu tot, dar, agățându-se de ramurile unor sălcii, a ajuns cu multă trudă la mal, căci căzuse de sus și armura era grea; celălalt, care îl trântise, s-a întors pe pod și s-a așezat unde stătea mai înainte; don Guilan s-a apropiat de vărul lui și, împreună cu scutierii săi, l-au scos din apă, i-au luat scutul și coiful, și don Guilan a spus: „Cu siguranță, vere, că acum ați fi fost mort, dacă inima voastră vitează nu v-ar fi îndemnat să vă agățați de ramuri; toți cavalerii ar trebui să se teamă de înfruntările de pe poduri, pentru că cei ce le păzesc au cai învățați, obișnuiți cu așa ceva, și câștigă victorii mai mult datorită cailor decât vitejiei lor. Dacă ar fi pe placul meu, mai curând aș lua-o prin altă parte, dar dacă așa s-a întâmplat, o să vă răzbun, de-mi va fi cu putință”; în răstimpul acesta, calul lui Ladasin trecuse pe celălalt mal și cavalerul a poruncit oamenilor săi să-l prindă și să-l închidă într-un turn aflat în mijlocul râului, o fortăreață pe cinste la care se ajungea pe un pod de piatră.

Don Guilan și-a scos scutul lui Amadis și l-a dat scutierilor săi, și-a luat scutul și lancea lui și s-a îndreptat spre pod, dar cavalerul care îl păzea a venit îndată spre el și s-au repezit unul împotriva celuilalt în cea mai mare goană a cailor și s-au izbit atât de tare, încât cavalerul a fost azvârlit din șa și a căzut în râu, iar Guilan a căzut pe pod și cât pe ce să alunece în apă, dacă nu s-ar fi ținut de grinzi; cavalerul ce căzuse în apă a apucat de dârlogi calul lui Guilan, ce se afla lângă el, și l-a scos afară, iar scutierii lui Guilan l-au prins pe cel al cavalerului. Guilan a văzut că acesta ajunsese la piciorul podului, cu calul lui de căpăstru, și se scutura de apă; atunci, Guilan i-a spus: „Porunciți să mi se aducă armăsarul și vom pleca”. „Cum – a spus cavalerul –, credeți că veți pleca atât de ușor?” „Da, de vreme ce ne-am înfruntat pentru a trece podul”, a spus Guilan. „Nu e cu putință – a răspuns celălalt –, căci am căzut amândoi de pe cai, așa că lupta nu e încheiată, până ce nu ne vom bate în spade”. „Vreți – a spus don Guilan – să mă siliți să lupt cu voi? Nu vă e de-ajuns câtă supărare ne-ați pricinuit, că doar podurile sunt făcute ca toți să treacă pe ele”! „Nu-mi pasă de asta – a spus cavalerul – și va trebui să simțiți tăișul spadei mele, de vreți ori de nu vreți”.

Și a sărit pe cal, fără să pună piciorul în scară, atât de sprinten, de mai mare minunea, și, potrivindu-și iute coiful, s-a așezat în calea lui don Guilan, spunându-i: „Domnule cavaler, mai înainte de-a începe lupta, spuneți-mi dacă sunteți, de loc, din țara regelui Lisuarte, ori de faceți parte din curtea lui”. „De ce mă întrebați”?, a spus Guilan. „Pentru că, de-ar vrea Dumnezeu să îl am în fața mea pe regele Lisuarte așa cum vă am pe voi – a răspuns cavalerul –, jur pe capul meu că n-ar mai domni vreodată”. Don Guilan s-a mâniat foarte auzind aceste vorbe, și a spus: „Sunt sigur că dacă stăpânul meu, regele Lisuarte, ar fi aici, în locul meu, pe dată v-ar pedepsi pentru această nebunie; și aflați că sunt de fel din țara lui, locuiesc la curtea sa și, pentru vorbele voastre, mă voi lupta cu voi, deși nu aveam de gând, iar dacă îmi va sta în puteri, voi face astfel încât să nu-i pricinuiți vreo supărare și nici să nu vă bucurați de bunăvoința acestui rege”.

Cavalerul a râs disprețuitor și a spus: „Îți făgăduiesc că mai înainte de amiază vei fi în așa hal, încât, acoperit de rușine, îi vei duce solia mea; și vreau să știi cine sunt și ce daruri va trebui să-i duci din partea mea”.

Don Guilan, care era mânios foarte și voia să-l atace, s-a stăpânit ca să afle cine e. „Află, deci – a spus cavalerul –, că numele meu este Gandalod și sunt fiul lui Barsinan, seniorul de Sansueña, cel pe care regele Lisuarte i-a ucis la Londra, iar darurile pe care i le vei duce sunt capetele a patru cavaleri de la curtea sa întemnițați în turnul acela, dintre care unul este Giontes, nepotul lui, precum și mâna ta dreaptă, pe care ți-o voi reteza și agăța de gât”. Don Guilan a pus mâna pe spadă și a spus: „Destul cu amenințările, că nu mă înspăimântați”; și s-au năpustit unul spre altul, cu atâta furie, încât lupta a început așa de sălbatică și de cruntă, că era mai mare minunea să-i vezi; își dădeau lovituri peste tot, atât de grele și de cumplite, fără o clipă de răgaz, încât Ladasin și scutierii, care îi priveau, erau uluiți și își ziceau că niciunul din ei, chiar de ar fi învins, nu va mai scăpa cu viață; dar cum erau amândoi foarte pricepuți în meșteșugul armelor, știau să se apere de lovituri și, cu toate că spadele le erau ascuțite, armurile nu avuseseră de suferit; și, pe când luptau ei așa, gândindu-se doar cum să se ucidă unul pe altul, au auzit sunând un corn în vârful turnului; Gandalod s-a minunat foarte, și s-a grăbit să termine lupta, ca să vadă ce se

întâmplă, așa că, încleștat fiind cu don Guilan, l-a prins în brațe și s-au strâns unul pe altul atât de îndârjit, încât, smulgându-se din șei, s-au prăbușit amândoi la pământ și o vreme s-au rostogolit pe jos, așa îmbrățișați, ținându-și bine fiecare spada în mână; don Guilan a izbutit să se desprindă din strânsoare și, ridicându-se primul, i-a dat două lovituri, dar și celălalt s-a ridicat de jos și iar au început lupta, mai înverșunată și primejdioasă decât înainte, pentru că, fiind fără cai, ajungeau mult mai bine unul la altul, și amândoi se zbăteau să-i pună capăt; don Guilan gândea că în turn se sunase din corn pentru a vesti că Gandalod va primi ajutoare, iar Gandalod socotea că cei din fortăreață îl trădaseră, așa că fiecare, fără răgaz și fără odihnă, își încerca puterile împotriva celuilalt, dar acum, don Guilan lovea cu mai multă tărie, ceea ce i-a bucurat pe Ladasin și pe scutierii care îi priveau, pentru că Gandalod nu se mai putea apăra bine cu ceea ce îi mai rămăsese din scut, și nici nu mai dădea lovituri de spadă periculoase, așa că Guilan l-a tot pândit și, prinzându-l descoperit, l-a izbit în braț și i l-a retezat, iar brațul i-a căzut pe jos cu spada pe care o ținea în mână; Gandalod a scos un urlet și a vrut să fugă spre turn, dar Guilan l-a ajuns și, apucându-l zdravăn de coif, i l-a smuls din cap și i l-a azvârlit la picioare; apoi, ținând vârful spadei în dreptul chipului celuilalt, a spus: „Acum va trebui să vă înfățișați regelui Lisuarte cu darurile acelea de care vorbeați, dar va fi altfel decât gândise-ți voi; și dacă nu veți face așa, unde să stau picioarele vă va sta și capul”. „Voi face ce porunciți – a spus Gandalod –, căci mai bine aștept îndurarea regelui decât să mor acum”. Atunci, punându-l să jure că așa va face, și-a încălecat calul și împreună cu Ladasin s-au îndreptat spre turn, de unde se auzea mare zarvă; aici, cavalerii întemnițați izbutiseră să se elibereze și, ieșind din beciuri, urcaseră în turn și puseseră mâna pe câte arme găsiseră acolo și sunaseră din corn; unul dintre ei rămăsese acolo, de pază iar ceilalți coborâseră și-i ucideau pe câți îi prindeau înăuntru. Când Guilan și Ladasin au ajuns acolo, i-au văzut pe cavaleri deasupra porții, în timp ce un altul, însoțit de șapte slujitori, ieșea în goană din fortăreață ca să se ascundă în pădure; cei de sus le-au strigat să-i omoare, mai cu seamă, pe cavaler. Ei s-au repezit după fugari și, în scurtă vreme, au ucis patru din ei, dar trei au reușit să scape; pe cavaler, însă, l-au prins și l-au dat pe mâna celor din fortăreață. Don Guilan le-a

spus acestora: „Domnilor, nu mă pot opri aici, pentru că trebuie să ajung la regină, dar vărul meu Ladasin va rămâne cu voi, ca să-i duceți pe acești cavaleri regelui Lisuarte și să li se hotărască soarta; și faceți în așa fel încât fortăreața aceasta să rămână sub comanda mea”. „Vom face întocmai”, au răspuns ei.

Don Guilan și-a aruncat scutul, care nu-i mai era de folos, căci era sfârtecat în multe locuri și, plângând, l-a luat pe cel al lui Amadis. Cavalerii, care cunoșteau scutul, văzându-l plângând, s-au mirat și l-au întrebat cum a ajuns scutul la el. El le-a istorisit cum l-a găsit împreună cu toate celelalte arme la izvorul din luncă și cum îl căutase pe Amadis prin tot acel ținut, fără să poată afla ceva despre el. Cavalerii s-au mâhnit foarte, socotind că pe Amadis îl lovise cu siguranță o mare nenorocire. După aceasta, s-a despărțit de ei și, fără alte necazuri, a ajuns la curtea regelui, care aflase deja cum trecuse Amadis prin toate încercările din Insula Ferecată și ajunsese stăpânul acelui ținut și cum plecase de-acolo în taină și tare îndurerat, dar nimeni nu știa pricina, în afară de aceia pe care i-am pomenit mai înainte.

Când a sosit don Guilan, toți au venit să vadă scutul lui Amadis și să afle vești despre el, iar regele i-a spus: „În numele Domnului, don Guilan, povestiți-ne ce știți despre Amadis”. „Seniore – a spus el –, nu știu nimic și n-am auzit nimic despre el, dar i-am găsit scutul și, dacă nu vă e cu supărare, voi povesti toată întâmplarea în fața reginei”. Regele l-a poftit atunci cu el și, ajuns în fața reginei, don Guilan a îngenuncheat și, plângând, i-a spus: „Doamnă, într-un loc ce i se spune Izvorul din luncă, am găsit toate armele și scutul lui Amadis părăsite, ceea ce m-a mâhnit foarte, așa că le-am agățat într-un copac, lăsându-le în paza unor domnișoare ce mă însoțeau, și am cutreierat tot ținutul în căutarea lui Amadis, dar n-am avut norocul să-l găsesc ori să aflu vești despre el; și, cunoscând curajul acestui cavaler și dorința lui de a și-l pune în slujba voastră până la moarte, cum pe el nu l-am putut aduce, am hotărât să vă aduc armele sale ca dovadă a credinței ce vă datorez vouă și lui; porunciți să fie puse undeva unde să poată fi privite de toți, iar cei ce sosesc la curte din toate colțurile lumii să afle câte ceva despre cel ce le-a purtat; și, de asemenea, să le amintească acelora ce vor să fie viteji, să năzuiască spre acea înaltă faimă pe care stăpânul

lor, pe vremea când le-a purtat, a dobândit-o cu prisosință între atâția cavaleri”.

„Tare mă întristează – a spus regina – pierderea unui asemenea om, ce va lipsi atât de mult întregii lumi; vouă, don Guilan, vă mulțumesc mult pentru ceea ce ați făcut și voi fi recunoscătoare tuturor celor ce îmbracă armură, dacă își vor da silința să-l caute pe cel ce a prețuit atât de mult și a apărat ordinul cavalerilor, pe doamne și pe domnițe”.

Mult s-a mai întristat regele și toată curtea din pricina acestor vești, socotind că Amadis a murit, dar, mai cu seamă, Oriana care, nemaiputând sta lângă mamă-sa, s-a retras în odaia ei unde, plângând amarnic, și-a blestemat soarta, pentru că fusese pricina unei astfel de nenorociri, și nu mai aștepta altceva decât moartea. Doar mângâierile Mabiliei și speranța întoarcerii domnișoarei sale de onoare cu vești bune o mai alinau puțin. După cinci zile, la curte au sosit domnișoarele și cavalerii pe care don Guilan îi eliberase din temniță, ca să îi roage pe rege și pe regină să-l răsplătească pe acesta pentru ceea ce făcuse; printre ei se aflau și cele două domnișoare ce păziseră scutul lui Amadis, care au povestit despre marea jale a lui Gandalin, fără să-i știe numele, ci spunând doar că e vorba de scutierul care îl căuta pe stăpânul scutului și al armelor. Apoi au sosit cavalerii ce îl aduceau pe Gandalod, care i-au povestit regelui lupta dintre acesta și don Guilan și din ce pricină s-au luptat și toate vorbele câte le-au spus, precum și despre întemnițarea lor și cum izbutiseră să scape. Regele a spus: „În acest loc l-am ucis pe tatăl tău pentru mârșava lui trădare și aici vei muri și tu pentru cele ce voiai să faci”. Și a poruncit să fie azvârlit din vârful unui turn, la picioarele căruia fusese ars de viu Barsinan, tatăl lui, așa cum se povestește în prima parte.

• CAPITOLUL LI •

Care povestește cum, pe când Frumosul Întunecat se afla pe Stânca Săracului, a sosit acolo o corabie cu care călătorea Corisanda, plecată să-l caute pe iubitul ei, don Florestan, și despre cele ce s-au mai întâmplat, precum și despre ce a povestit ea la curtea regelui Lisuarte

Într-o zi, aflându-se Frumosul Întunecat pe Stânca Săracului, așa cum v-am povestit, pustnicul l-a poftit să stea lângă el pe o bancă la intrarea în schit și i-a spus: „Fiule, rogu-vă, spuneți-mi ce v-a făcut să strigați așa de tare în somn, când ne aflam la Izvorul din luncă”? „Bunule domn, o să vă spun cu plăcere și vă rog, în numele Domnului, să-mi tălmăciți ce veți înțelege din visul meu, fie de bine, fie de rău pentru mine”. Și i-a povestit visul, așa cum vi l-am istorisit, doar că nu i-a spus numele domnișoarelor. Bunul om, după ce a ascultat, a stat o vreme adâncit în gânduri și apoi, întorcându-se spre el vesel și râzând, i-a spus: „Frumosule Întunecat, fiule, tare m-ați mai înveselit și mare bucurie mi-ați făcut cu cele spuse și tot vesel și bucuros să fiți și voi, că sunteți îndreptățit să fiți, căci iată cum tălmăcesc eu visul acesta. Cămara aceea întunecoasă unde se făcea că vă aflați, fără să puteți ieși de-acolo, este această mare durere ce v-a copleșit; domnișoarele ce deschideau ușa sunt niște prietene de-ale voastre ce vorbesc cu cea pe care o iubiți, spre binele vostru, și vor face astfel încât să vă scoată de-aici și să vă smulgă din marea voastră durere; raza de soare ce se mișca înaintea lor este o solie pe care o veți primi, cu vești aducătoare de bucurie, ce vă vor face să plecați de-aici, iar focul în care o vedeați pe iubita voastră înseamnă mari suferințe din dragoste pentru voi, așa cum voi suferiți pentru ea, iar din focul acela, ce înseamnă iubire, o veți scoate voi, adică din marea ei suferință, când vă va vedea; și frumoasa grădină unde o duceați înseamnă marea bucurie pe care o va încerca la vederea voastră. Știu prea bine că, purtând această rasă, n-ar trebui să vorbesc despre asemenea lucruri, dar gândesc că îl slujesc mai bine pe

Domnul spunându-vă adevărul ce vă va alina, decât tăcând și lăsându-vă pradă morții datorită disperării”. Frumosul Întunecat a îngenuncheat în fața lui și i-a sărutat mâinile, mulțumindu-i lui Dumnezeu că în această mare suferință și durere i-a trimis un om care știe să-l sfătuiască atât de bine, și, rugându-l cu lacrimi în ochi, ca în marea lui milă, să facă să se împlinească vorbele acelui om sfânt, slujitorul său. Apoi l-a rugat să-i tălmăcească visul avut în noaptea dinainte de a-i da Durin scrisoarea, pe când se afla în Insula Ferecată. Bunul om i-a spus: „Acesta se arată foarte limpede, căci ați trecut prin toate: acel deal acoperit de copaci pe care vă aflați și mulțimea veselă din jurul vostru înseamnă Insula Ferecată, pe care ați dobândit-o chiar atunci, aducând multă bucurie tuturor locuitorilor de acolo, iar bărbatul ce vă dădea să înghițiți ceva amar este solul iubitei voastre, ce v-a adus cartea; căci voi, care ați încercat-o, știți ce mare amăreală se află în vorbele din acea carte; tristețea ce punea stăpânire pe oamenii veseli mai înainte este cea a locuitorilor din Insula Ferecată care, din pricina voastră, sunt mâhniți foarte și părăsiți; hainele pe care le lepădați sunt armele de care v-ați lepădat, iar locul acela stâncos unde v-ați ascuns în mijlocul apei este această stâncă; cât despre bărbatul în rasă ce vă vorbea într-o limbă neînțeleasă, eu sunt, căci v-am vorbit în graiul sfânt al lui Dumnezeu, pe care nu îl știați înainte și nici nu vă gândeați la el”. „Ați tălmăcit totul – a spus Frumosul Întunecat – cum nu se poate mai bine, căci toate din vis mi s-au întâmplat cu adevărat”; și asta i-a dat multă speranță pentru viitor, dar nu atât de multă încât să scape de chinurile datorate deznădejdii la care îl adusese doamna sa; așa că, deseori, privea spre pământ, amintindu-și de plăcerile și cinstirea de care avusese parte, dar, mai apoi, văzând totul în negru, se întorcea cu spatele și, de multe ori, ajungea în asemenea hal, că dacă n-ar fi fost sfaturile acelui om bun, viața i-ar fi fost în mare primejdie; bunul călugăr, ca să-i mai alunge gândurile negre și tristețea îl lua, adesea, la pescuit împreună cu doi băieței, nepoți de-ai lui, pe malul unui râu din apropiere, unde aruncau undițele și scoteau pește din belșug.

Frumosul Întunecat își ispășea pedeapsa, așa cum ați auzit, cufundat tot timpul într-o mare durere și în gânduri negre, socotind că dacă Dumnezeu, în mila lui nu îl va ajuta, redându-i bunăvoința doamnei sale, moartea i se apropie curând; și în

fiecare noapte se culca sub niște copaci frunzoși din livada aflată în apropierea schitului, ca să plângă fără să fie auzit de sihastru și de băieți. Și, amintindu-și de credința pe care i-o purtase tot timpul Orianei, de toate faptele mărețe săvârșite în numele ei și de cum îl răsplătise pentru toate astea, fără niciun motiv și fără să merite așa ceva, în marea lui supărare, a compus un cântec ce glăsuia așa:

De nu-mi recunoști victoria
ce pe drept mi se cuvine,
și pierdut-am chiar și gloria,
să-mi iau viața e mai bine.
Și cu moartea mea o dată
de durere voi scăpa
și de dragoste-nșelată,
de nădejdi, de luptă grea;
dar în minte-mi va rămâne
gândul trist, de neuitat,
că gloria-mi spre-a o răpune
m-ai ucis nevinovat.

Și după ce a compus acest cântec, cum v-am spus, s-a întâmplat că, pe când, într-o noapte, stătea la poalele unui copac, cum obișnuia, jeluindu-se amarnic și plângând de ți se rupea sufletul, după ce trecuse o bună parte din noapte, a auzit foarte aproape o muzică nespus de dulce cântată la lăută, spre marea lui desfătare; și, minunându-se foarte, căci credea că în locul acela nu se află decât sihastrul și nepoții lui, s-a sculat de jos și s-a dus pe furiș, să vadă despre ce-i vorba și, în apropiere de izvor, a dat peste două domnișoare cu niște lăute în mână, ce cântau din gură și se acompaniau foarte frumos; după ce le-a ascultat o vreme, le-a spus: „Bune domnișoare, rămâneți cu Domnul că m-ați făcut să pierd utrenia cu dulcele vostru cânt”; ele s-au întrebat cine-o fi omul acela și au spus: „Prietene, fiți bun și spuneți-ne ce loc e acesta unde am acostat și voi, cine sunteți”? „Doamnelor – a spus el –, acestui loc i se spune Stânca Sihastrului, datorită unui schit ce se află aici și a unui sihastru ce trăiește în acest loc, iar eu sunt un om sărac ce locuiesc aici, cu el, ispășindu-mi fărădelegile și păcatele”. Atunci, ele au spus: „Prietene, am putea găsi pe-aici o casă unde să se

adăpostească și să se odihnească pentru două-trei zile o doamnă foarte suferindă, de neam mare și foarte bogată, ce se chinuie groaznic de prea multă dragoste?”

Când Frumosul Întunecat a auzit aceasta, a spus: „Există aici o casă foarte mică unde locuiesc eu, și dacă sihastrul vrea să v-o dea, ca să vă fiu pe plac, eu o să dorm sub cerul liber, cum mi se întâmplă în multe nopți”. Domnișoarele i-au mulțumit pentru vorbele lui și l-au prețuit foarte mult.

În acest răstimp, s-au ivit zorii și Frumosul Întunecat a zărit, sub frunzișul unor copaci, un frumos și bogat pat în care stătea doamna despre care i se vorbise și patru cavaleri în armură, care dormeau pe malul mării alături de alți cinci bărbați neînarmați, iar în apropiere, o corabie foarte mândră și împodobită, ce aruncase ancora acolo; doamna i s-a părut foarte tânără și foarte frumoasă și i-a făcut plăcere să o privească.

Apoi s-a dus la sihastru, care tocmai se îmbrăca pentru liturghie, și i-a spus: „Părinte, avem oaspeți străini, ar fi bine să-i poftim la slujbă”. „Așa o să facem”, a spus bunul om. Și au ieșit amândoi din schit, iar Frumosul Întunecat i-a arătat corabia și au văzut că slujitorii și cavalerii o poartă pe doamna suferindă, însoțită de domnișoarele sale, spre locul unde se aflau ei. Cavalerii l-au întrebat pe sihastru dacă se află pe-acolo vreo casă unde să o ducă. El a răspuns: „Aici sunt două case: în una locuiesc eu și, cu voia mea, aici nu va intra niciodată o femeie; în cealaltă doarme acest sărman om de treabă ce își ispășește pedeapsa aici și nu i-aș lua-o împotriva voinței lui”. Frumosul Întunecat a spus: „Părinte, i-o puteți da prea bine, pentru că eu o să mă culc sub frunzișul copacilor, cum fac adesea”.

După aceste vorbe, au intrat toți în schit să asculte liturghia, iar Frumosul Întunecat, privindu-le pe domnișoare și pe cavaleri, și-a amintit de el și de doamna lui, de viața dusă înainte, și a început să plângă nestăpânit; apoi, îngenunchind în fața altarului, s-a rugat Sfintei Fecioare să-l ajute în marea lui suferință; domnișoarele și cavalerii, văzându-l plângând atât de amarnic, și-au zis că trebuie să fie un om bun și s-au mirat că fiind atât de tânăr și frumos își irosește viața în acel loc, oricât de greu păcat ar fi săvârșit, căci mila Domnului ne ajunge oriunde, dacă ne căim cu adevărat.

După ce s-a terminat liturghia, doamna a fost dusă de îndată în casă, unde i s-a pregătit un pat frumos și moale, în care a fost

culcată; ea plângea și își frângea mâinile de durere. Frumosul Întunecat, văzând-o astfel, le-a întrebat pe domnișoarele care tocmai își luaseră lăutele ca să o mai înveselească, ce are și de ce este atât de întristată. Ele i-au răspuns: „Prietene, această doamnă este foarte bogată, de neam mare și frumoasă, dar toate acestea sunt știrbite de ghinionul ei; și, cu toate că nu vrea ca alții să-i știe durerea, vă vom spune, căci știm că veți păstra, taina. Aflați că e chinuită de o mare iubire și a plecat să-l caute pe iubitul ei la curtea regelui Lisuarte; și deie Domnul să-l găsească, pentru ca astfel să i se mai potolească focul”. Când Frumosul Întunecat a auzit de curtea regelui Lisuarte și că doamna aceea moare de dragoste ca și el, ochii i s-au umplut de lacrimi și a spus: „Rogu-vă, spuneți-mi cum se numește cel pe care îl iubește”. „Cavalerul acesta pe care îl iubește – au spus ele – nu e de pe aici și este unul dintre cei mai viteji cavaleri din lume; doar doi, care sunt foarte prețuiți, îl întrec în vitejie”. „Atunci, vă rog cu atât mai mult – a zis el – să-mi spuneți numele lui și a celor doi de care ați pomenit”. „O să vă spunem, de vă legați să ne mărturisiți dacă sunteți cavaler, după cum păreți, și care vă e numele”. „O voi face – a spus el –, ca să primesc răspuns la întrebarea mea”. „Dumnezeu să vă ajute! – au spus ele și au continuat: Aflați că acel cavaler pe care îl iubește doamna noastră se numește Florestan, frate cu viteazul cavaler Amadis de Gaula și fiu al contesei de Selandia.” „Mulțumesc lui Dumnezeu că acum știu că spuneți adevărul și cred că îmi veți povesti numai lucruri minunate despre el.” „Cum – au întrebat ele –, îl cunoașteți”? „L-am întâlnit, nu de mult, la curtea Briolanjei, unde am văzut și lupta dată de Amadis și vărul său, Agrajes, cu Abiseos și feciorii săi, și sfârșitul acestora; și am stat acolo până la sosirea lui Florestan, ce mi-a părut foarte așezat la minte, iar despre marea lui vitejie în luptă l-am auzit vorbind pe don Galaor, fratele lui, ce se înfruntase cu el, după cum-zicea”. „Din pricina acestei înfruntări – au spus domnișoarele – a plecat Florestan de lângă doamna noastră, căci așa au aflat că sunt frați”. „Cum – a întrebat el –, aceasta e doamna și stăpâna insulei unde s-au luptat ei doi?” „Da”, au răspuns ele. „Se numește Corisanda, din câte știu”, a spus el. „Adevărat”, au răspuns ele. „Acum nu mai sunt atât de îndurerat de suferința ei – a spus el –, căci știu prea bine că el e atât de înțelept și cu suflet atât de bun, că va face întotdeauna

ce îi va porunci ea”. „Acum, spuneți-ne, voi cine sunteți?”, au întrebat ele. „Bune doamne – a spus el –, sunt cavaler și mi-a mers mai bine decât acum în viața plină de deșertăciuni, pe care o plătesc acum; iar numele meu este Frumosul Întunecat”. „Mulțumim – au spus ele –, și Dumnezeu să vă ajute, că noi ne ducem să ne înveselim stăpâna cu lăutele”. Și au făcut întocmai; după ce au intrat în odaia unde se afla doamna și i-au cântat o vreme, i-au povestit tot ce le spusese Frumosul Întunecat despre don Florestan. „Ah, chemați-l iute – a spus ea –, că nu poate fi decât om bun, de vreme ce l-a văzut și l-a cunoscut pe don Florestan”. Una dintre domnișoare l-a adus acolo și doamna i-a grăit astfel: „Domnișoarele mele mi-au spus că l-ați văzut pe don Florestan și că îl iubiți; rogu-vă, în numele credinței datorate Domnului, să-mi spuneți ce știți despre el”. El i-a povestit tot ce le spusese domnișoarelor, dar și că, din câte știa, don Florestan împreună cu frații săi și cu vărul lui, Agrajes, plecase spre Insula Ferecată, iar apoi nu-l mai văzuse. „Spuneți-mi, acum – a zis Corisanda –, de binevoiți, dacă îi sunteți dator în vreun fel, căci se pare că îl iubiți”. „Doamnă – a spus el –, îl iubesc pentru curajul lui și pentru că tatăl său m-a făcut cavaler și, deci, îi sunt îndatorat regelui și fiilor săi, și sunt foarte mâhnit din pricina unor vești despre Amadis, pe care le-am auzit înainte de a veni aici”. „Ce vești?”, a întrebat ea. „Când am venit încoace – a răspuns el –, am întâlnit într-o pădure o domnișoară ce stătea aproape de drumul pe care mergeam și cânta un cântec foarte frumos; am întrebat-o cine l-a compus și ea mi-a răspuns: «Un cavaler căruia îi doresc să-i dea Dumnezeu mai multă bucurie decât până acum». Căci, după cum spunea ea, iubirea lui fusese groaznic batjocorită și tare își mai plângea soarta în acel cântec. Am rămas împreună cu domnișoara aceea două zile, până am învățat cântecul, iar ea mi-a spus că Amadis i-l cântase, plângând și jeluindu-se amarnic”. „Vă rog mult – a spus doamna – să le învățați acest cântec pe domnișoarele mele, ca să mi-l cânte la lăută”. „O voi face cu plăcere – a spus el – pentru dragostea voastră și a celui pe care îl iubiți, cu toate că acum nu-mi arde să cânt ori să fac ceva care să mă înveselească și să mă bucure”.

Apoi, a plecat cu domnișoarele spre schit și le-a învățat cântecul; și cântat de vocea lui deosebită, cu marea-i tristețe și suferință, cântecul era mai dulce și mai armonios. Domnișoarele

l-au învățat bine și l-au cântat mereu stăpânei lor, și era o mare plăcere să le asculți. Corisanda a rămas acolo patru zile și, în a cincea, și-a luat rămas bun de la eremit și de la Frumosul Întunecat, întrebându-l dacă va mai rămâne multă vreme acolo. „Până la moarte, doamnă”, a răspuns el.

Oaspeții s-au urcat pe corabie și au pornit spre Londra, unde se afla regele Lisuarte, căci doamna nădăjduia că acolo, mai curând decât în alte locuri, va afla vești despre don Florestan. Regele și regina au primit-o foarte bine, știind că e de neam ales, și au poftit-o să locuiască în palatul lor. Regina a întrebat-o pentru ce venise și i-a spus că, de are vreo nevoie, ea împreună cu regele o vor ajuta. „Vă sunt recunoscătoare, doamnă – a spus Corisanda –, dar eu îl caut pe don Florestan și pentru că la curtea voastră sosesc vești din cele patru vânturi, aș vrea să rămân o vreme aici, până aflu ceva despre el”. Regina i-a spus: „Bună prietenă, puteți rămâne cât vă va fi voia, dar până acum nu știm decât că a plecat în căutarea lui Amadis, fratele său, care, nu se știe din ce pricină, a dispărut”. Și i-a povestit cum a adus don Guilan armele lui Amadis, fără să poată afla nimic despre el. Auzind acestea, Corisanda a izbucnit în hohote de plâns, spunând: „Oh, Doamne, Dumnezeule, ce s-o fi întâmplat cu iubitul și stăpânul meu, don Florestan? Căci, așa cum mi-a spus îl iubește pe acest frate și, dacă nu-l va găsi, va dispărea și el și nu-l voi mai vedea niciodată”. Regina a mângâiat-o, întristată că o mâhnise mai tare cu veștile pe care i le dăduse. Oriana, ce se afla împreună cu maică-sa, auzind că acea doamnă îl iubește pe don Florestan, fratele lui Amadis, a fost foarte bucuroasă să-i arate prețuirea ei și să-i țină tovărășie, așa că a poftit-o în odăile ei, unde a aflat întreaga sa istorie. Și vorbind despre felurite lucruri, Corisanda le-a povestit ei și Mabiliei cum ajunsese pe Stânca Săracului și cum întâlnise acolo un cavaler ce își ispășea păcatele, care le-a învățat pe domnișoarele ei de onoare un cântec compus de Amadis în vreme ce era copleșit de suferință și așa trebuie că era, după cuvintele acelui cântec. Mabilia i-a spus: „Bună prietenă și doamnă, vă rog să fiți atât de bună și să le porunciți domnișoarelor voastre să ni-l cânte, căci tare bucuroasă aș fi să aud cântecul compus de cavalerul a cărui verișoară sunt”. „O voi face cu plăcere –, căci și inima mea se bucură când îl ascult,

datorită strânsei legături dintre acest cavaler și domnul meu, don Florestan”.

Și au fost chemate domnișoarele, care au cântat acompaniindu-se la lăută, cu multă dulceață în glas, de era mai mare plăcerea să le asculți cât de frumos cântau; dar și durerea celor ce le ascultau era mare.

Oriana, atentă la cuvinte, și-a dat seama că Amadis avea toată dreptatea să se plângă de greșeala ei și, simțind o mare durere în suflet, nemaiputând rămâne acolo, rușinată foarte că ochii i se umpluseră de lacrimi, s-a retras în odaia ei. Mabilia i-a spus Corisandei: „Prietenă, ați văzut cât de îndurerată e Oriana, dar a stat cu voi chiar mai mult decât trebuia, pentru a vă cinsti și a vă face plăcere; acum, însă, mă duc să-i fiu de ajutor, dar, rogu-vă, spuneți-mi ce fel de om este acesta de pe Stânca Săracului, care le-a învățat cântecul pe domnișoarele voastre, și ce știe despre Amadis”.

Ea i-a povestit cum se întâlnise cu el și tot ce îi spusese acesta, și că niciodată nu mai văzuse un bărbat atât de frumos, îndurerat și zdrobit, atât de chipeș în sărăcia lui, atât de tânăr și de înțelept. Mabilia și-a zis pe dată că acesta e Amadis care, în deznădejdea lui, alesese acest loc îndepărtat și ferit, fugind de toată lumea, și, ducându-se la Oriana, ce se afla în odaia ei, cufundată în gânduri și plângând în hohote, i-a spus veselă la chip și râzând: „Doamnă, omul dacă întreabă, află ce nici nu gândește; din câte mi-a spus Corisanda, cavalerul acela îndurerat, pe numele lui Frumosul Întunecat, de pe Stânca Săracului, trebuie să fie Amadis, care a fugit acolo de toată lumea, voind să vă împlinească porunca de a nu se mai arăta în fața voastră nici a nimănui altcuiva; așa că, înveseliți-vă și alinați-vă durerea, că mie îmi spune inima că el e, fără nicio îndoială”. Oriana a înălțat mâinile și a spus: „Oh, stăpâne al lumii! Faceți să fie așa, iar voi, buna mea prietenă, sfătuiți-mă ce să fac, că mă aflu în asemenea stare, că nu pot să gândesc, așa că, pentru Dumnezeu, fie-vă milă de mine, ca de o nefericită fără de noroc care, din pricina nebuniei și mâniei ei, și-a pierdut toată avuția și bucuria”. Mabiliei i s-a făcut milă de ea și ochii i s-au umplut de lacrimi, așa că, întorcându-se într-o parte, ca să nu o vadă Oriana, i-a spus: „Doamnă, eu vă sfătuiesc să o așteptăm pe domnișoara din Danemarca și, dacă ea nu îl găsește, lăsați-mă pe mine să încerc, că voi afla eu un chip de-a

da de el; și eu tot cred că, de fapt, este cel ce își spune Frumosul Întunecat”.

• CAPITOLUL LII •

Cum a plecat domnișoara din Danemarca
în căutarea lui Amadis și, din întâmplare,
după multe peripeții, a ajuns la Stânca Săracului,
unde se ascundea Amadis sub numele de
Frumosul Întunecat

Domnișoara din Danemarca a stat cu regina Scoției zece zile, nu atât de plăcere, ci pentru că marea era furioasă și rea, și, mai ales, pentru că nu izbutea să afle vești despre Amadis în această țară, unde venise nutrind mari speranțe, și gândind că neizbânda ei o să pricinuiască moartea stăpânei sale; în cele din urmă, luându-și rămas bun de la regină, ducând cu ea daruri pentru regina Brisena, pentru Oriana și pentru fiica reginei, Mabilia, neștiind ce să mai facă și ca să nu se întoarcă fără răspuns la solia ei, s-a îmbarcat din nou. Dar stăpânul lumii, care, atunci când oamenii deznădăjduiți socotesc că nu mai au nicio scăpare, vrea să-și arate o fărâmă din puterea sa, dându-le, astfel, de înțeles tuturor că nimeni, oricât de învățat sau înțelept ar fi, nu poate fi ajutat fără ajutorul lui, i-a schimbat drumul, spre marea spaimă și mâhnire a ei și a tuturora de pe corabie, dăruindu-le, în cele din urmă, bucuria și norocul pe care îl căutau; așa că, făcând marea să se înfurie, le-a trimis o furtună fără seamăn și, rătăcind pe ape, fără putința de a cârmui corabia, fără să o stăpânească, cu marinarii ce își pierduseră cumpătul fără să mai aibă vreo licărire de speranță că vor scăpa cu viață, până la urmă, într-o dimineață, pe când se crăpa de ziuă, i-a purtat până la poalele Stâncii Săracului, unde se afla Frumosul Întunecat; aici au acostat, căci unii marinari cunoșteau locul și știau că în vârful stâncii, într-un schit, își duce viața Andalod, sfântul sihastru. Spunându-i toate acestea domnișoarei din Danemarca, ea, cum de-abia scăpase de primejdie și se întorsese de la moarte la viață, a poruncit să fie condusă sus, ca să asculte liturghia rostită de acel om bun și să-i poată mulțumi Fecioarei pentru bunăvoința pe care le-o arătase slăvitul ei fiu.

Cam pe la ceasul acela Frumosul Întunecat se afla la izvor, sub frunzișul copacilor unde dormise în noaptea aceea, și sănătatea îi era atât de șubrezită, încât nu spera să trăiască mai mult de cincisprezece zile; de atâta plâns și din pricina marii lui slăbiciuni avea chipul supt și pământiu, arătând mult mai rău decât atunci când îl lovise durerea, așa că nimeni nu l-ar fi putut recunoaște; după ce o vreme a privit corabia și a văzut că domnișoara și doi cavaleri urcă spre schit, cum gândul nu-i mai era la altceva decât la moartea așteptată și tot ceea ce până atunci îi făcuse plăcere, ca, de pildă, să întâlnească oameni străini, atât pentru a-i cunoaște cât și pentru a le veni în ajutor, precum și altele asemenea, acum disprețuia, a plecat de-acolo și i-a spus sihastrului: „Mi s-a părut că am zărit niște oameni coborând de pe o corabie și venind încoace”. Și apoi a îngenunchiat în fața altarului, rugându-l pe Dumnezeu să aibă grijă de sufletul lui ce, în curând, va fi în ceruri. Sihastrul s-a îmbrăcat pentru liturghie și, tocmai atunci, a intrat domnișoara, cu Durin și Enil, și și-a ridicat vălul de pe față ca să-și spună rugăciunile. Frumosul Întunecat, după ce s-a rugat o vreme, s-a ridicat și, întorcându-se spre ei, a recunoscut-o de îndată pe domnișoară și pe Durin și, atât de mare i-a fost tulburarea, încât i s-au muiat picioarele și s-a întins pe jos ca mort. Sihastrul, văzând asta, a gândit că i-a sunat ceasul și a spus: „Oh, stăpâne atotputernic, de ce n-ai avut milă de acest om ce ar fi putut înfăptui atâtea în slujba ta?”; și, în vreme ce lacrimile îi curgeau șiroaie în barba albă, a adăugat: „Bună domnișoară, rugați-i pe oamenii aceștia să mă ajute să-l duc în odaia lui, căci socotesc că acesta e ultimul bine pe care i-l pot face”. Atunci, Enil și Durin, împreună cu sihastrul, l-au dus în casa unde locuia și l-au așezat într-un pat foarte sărac, fără ca vreunul din cei doi să-l recunoască.

Domnișoara, după ce a ascultat liturghia, vrând să mănânce pe uscat, poate fiindcă era prea sătulă de mare, l-a întrebat pe sihastru cine e acel bărbat atât de lovit de boală. Bunul om i-a răspuns: „Un cavaler care își ispășește păcatele”. „Tare vinovat trebuie să fie, de și-a ales un loc atât de sălbatic”. „Așa e cum spuneți – a zis sihastrul –, căci o face mai mult pentru deșertăciunile trecătoare ale acestei lumi decât pentru a-l sluji pe Dumnezeu”. „Vreau să-l văd – a zis domnișoara – și, fiindcă mi-ați spus că e cavaler, am să-i las niște leacuri din cele de pe

corabie, poate se va înzdrăveni”. „Așa să faceți – a spus bunul om –, dar socotesc că moartea, care îi e atât de aproape, vă va scăpa de această grijă”.

Domnișoara a intrat singură în odaia unde se afla Frumosul Întunecat, care se frământa neștiind ce să facă: dacă i-ar fi spus cine e, ar fi încălcat porunca doamnei sale, iar dacă nu i-ar fi spus, și cea care îi era toată nădejdea în viață ar fi plecat, nu i-ar mai fi rămas nicio speranță. În cele din urmă, zicându-și că mult mai groaznic ar fi pentru el să o supere pe doamna sa decât să moară, a hotărât să nu arate cu niciun chip cine este.

Domnișoara, apropiindu-se de pat, a spus: „Bunule om, am aflat de la sihastru că sunteți cavaler și, pentru că noi, domnișoarele, suntem foarte îndatorate tuturor cavalerilor pentru marile primejdii prin care trec ca să ne apere, am hotărât să vă văd și să vă las tot ce voi găsi pe corabie și v-ar putea fi de folos ca să vă însănătoșiți”. El n-a răspuns nimic, ci doar plângea, oftând și gemând din adâncuri. Astfel că domnișoara a crezut că sufletul îi părăsește trupul și tare s-a mai înduioșat; cum în odaie era lumină puțină, a deschis o ferestruică și a venit lângă pat, să vadă dacă murise; domnișoara s-a uitat la el, iar el o privea plângând și suspinând, și o vreme au rămas așa, fără ca domnișoara să-l recunoască, pentru că nici prin gând nu-i trecea că l-ar fi putut afla acolo pe cel pe care îl căuta; dar, văzând pe chipul lui urma unei lovituri pe care i-o dăduse Arcalaus Vrăjitorul cu vârful lăncii, când o scăpase pe Oriana din mâinile lui, așa cum v-am povestit în cartea întâi, de unde până atunci nici cu mintea nu gândise la asta, și-a dat seama limpede că acela este Amadis și a spus: „Ah, Sfântă Fecioară, apără-mă! Ce-mi văd ochii? Oh, Doamne! Voi sunteți cel pentru care am îndurat atâtea!” Și, căzând în genunchi cu fața pe pat, i-a sărutat mâinile de mai multe ori și a spus: „Domnule, trebuie să o iertați și să aveți milă de cea care v-a greșit, căci dacă prin bănuiala ei neîntemeiată v-a adus pe nedrept în starea aceasta groaznică, la rândul ei, pe bună dreptate, își duce viața în mai multă amărăciune decât dacă ar fi moartă”.

Frumosul Întunecat a îmbrățișat-o și a ținut-o lângă el, fără să poată scoate o vorbă. Ea i-a dat cartea și i-a spus: „E de la doamna voastră și, prin mine, vă înștiințează că, dacă sunteți acel Amadis dintotdeauna, pe care îl iubește atât de mult, să uitați trecutul și să vă întâlniți grabnic cu ea la castelul de la

Miraflores, unde, cu multă dragoste veți fi răsplătit pentru durerea și suferința pricinuite de prea marea ei iubire pentru voi”. El a luat scrisoarea și, după ce a sărutat-o de mai multe ori, a dus-o în dreptul inimii și a spus: „Oh, inimă zdrobită, care atâta vreme, în ciuda atâtor mari suferințe și vărsând atâtea lacrimi, ai reușit să bați până în ceasul crudei morți, primește acest leac, căci, pentru însănătoșirea ta, nimic altceva nu există; risipește negura și întunecimea adâncă în care te aflai; prinde puteri, ca să o poți sluji pe stăpâna ta, a cărei bunăvoință te scapă de moarte”. Apoi, a deschis cartea ca să o citească și aceasta glăsuia astfel:

Carte de la Oriana pentru Amadis

„Dacă marile greșeli făcute cu dușmănie pot fi iertate când se preschimbă în umilință, ce se întâmplă cu cele săvârșite din prea multă dragoste? Nu vreau să spun, prietene adevărat, că nu îmi merit pedeapsa, pentru că ar fi trebuit să știu că în spatele bunăstării și bucuriei se află capcanele sorții, menite să le amărască; și, pe bună dreptate, trebuie să vă recunosc înțelepciunea și credința, căci până acum nu mi-ați greșit în niciun fel și, mai cu seamă, față de trista mea inimă, înrobită de jugul în care e înlănțuită propria voastră inimă, a cărei flacără mistuitoare de s-ar stinge, a mea, simțind aceasta, și-ar înfrâna dorințele sale pământești; eu, însă, am greșit asemeni femeilor ce, fiind foarte norocoase și foarte sigure de credința celor ce le iubesc, neputând îndura atâta fericire, din pricina unor bănuieli, mai mult năzărite decât întemeiate, născute din vorbele unor oameni nevinovați ori răuvoitori, mincinoși și lipsiți de virtute, vor să-și întunece bucuria cu pâcla suferinței; așa că, prietene prea credincios, primiți-o pe această domnișoară ca pe mesagera unei ființe ce își recunoaște greșeala, căci, mai mult decât rândurile acestea, ea vă va spune cum am ajuns să-mi duc viața, de care trebuie să aveți milă, nu pentru că aș merita eu aceasta, ci pentru salvarea vieții voastre”.

După ce a citit acestea, bucuria Frumosului Întunecat a fost atât de mare, încât, întocmai ca din pricina trecutei suferințe, cu obrajii scăldați în lacrimi, s-a prăbușit fără simțire. Apoi, au hotărât împreună să spună tuturor celor ce veniseră cu

domnișoara cum că, din milă creștinească, îl ia de acolo, unde nu avea niciun mijloc de a-l lecui, și că îl duce cu corabia pe țărm, ceea ce s-a și întâmplat.

Mai înainte, însă, Frumosul Întunecat și-a luat rămas bun de la sihastru, spunându-i că domnișoara aceea îi fusese trimisă de mila lui Dumnezeu, printr-o mare întâmplare, pentru a-l salva, și rugându-l să păstorească el mănăstirea pe care se jurase să o ridice pe Insula Ferecată; și, după ce sihastrul s-a învoit, s-a urcat pe corabie, fără să fie cunoscut de nimeni altcineva decât de domnișoara din Danemarca. După ce au ajuns pe țărm și corăbierii și-au luat rămas bun de la domnișoară, iar aceasta a rămas numai cu însoțitorii săi, au pornit la drum spre Miraflores, unde se afla stăpâna sa, dar găsind un loc frumos, cu copaci falnici, pe malul unui râu cu apă limpede, la rugămintea domnișoarei din Danemarca, s-au oprit acolo să se odihnească și, astfel, Frumosul Întunecat să se mai întremeze, căci tare era slăbit. Aici, unde nu-l mai chinuia atât de tare nici depărtarea de doamna sa, a găsit locul cel mai potrivit din lume pentru a-și redobândi sănătatea, petrecându-și zilele la umbra acelor copaci de la poalele cărora țâșneau izvoare, unde, la prânz și seara i se întindea masa, iar nopțile se adăpostea într-un cort înălțat acolo.

Și tăifăsuiau domnișoara și el despre tot soiul de întâmplări trecute. Domnișoara i-a povestit despre durerea și jalea stăpânei sale, Oriana, când Durin îi adusese veștile despre Amadis, și că nici ea nici Mabilia n-au știut nimic despre cartea pe care i-o trimisese Oriana; Frumosul Întunecat, la rândul lui, i-a istorisit prin câte trecuse și de ce și cum trăise pe Stânca Săracului, despre toate gândurile ce îl năpădeau în fiecare zi, despre sosirea pe insulă a Corisandei, iubita lui don Florestan, fratele său, și marea ei suferință din dragoste pentru el, ceea ce l-a făcut să-și simtă moartea și mai aproape, văzând cum Corisanda se prăpădește pentru iubitul ei, iar el e atât de pe nedrept părăsit și disprețuit de iubita lui; despre cum le-a învățat pe domnișoarele de onoare ale acesteia cântecul pe care îl compusese și multe alte lucruri, ce mult ne-ar lua să le povestim și care, acum, când scăpase de moartea crudă, îl acopereau de slavă; așa că, după zece zile cât au rămas acolo, era așa de înzdrăvenit, încât inima îi dădea ghes să pună din nou mâna pe arme; tot acolo i-a spus lui Durin cine e și l-a luat

ca scutier pe Enil, nepotul lui don Gandales, tutorele său, fără ca acesta să știe cine îi e stăpân și pe cine slujește, dar fiind cucerit de vorbele lui frumoase; și, plecând de-acolo, după patru zile de mers, au ajuns la o mănăstire de călugărițe, aflată în apropierea unei cetăți frumoase; aici au hotărât ca domnișoara din Danemarca și Durin să intre în cetate, iar el să rămână acolo cu Enil și să aștepte porunca stăpânei sale; și au făcut întocmai; domnișoara i-a lăsat Frumosului Întunecat bani ca să-și poată cumpăra arme, un cal și câte straie îi făceau trebuință, precum și o parte din daruri, făcându-le înadins uitate, ca astfel Durin să aibă motiv să se întoarcă pentru a aduce răspunsul Orianei; după care, a pornit spre Miraflores unde spera că o va găsi pe Oriana, după cum o auzise spunând că va face, înainte de plecarea ei.

• CAPITOLUL LIII •

Cum Galaor, Florestan și Agrajes au plecat din Insula Ferecată în căutarea lui Amadis și cum au umblat multă vreme fără să-i dea de urmă și, tare nemângâiați, au sosit la curtea regelui Lisuarte

V-am povestit cum au plecat don Galaor, don Florestan și Agrajes din Insula Ferecată în căutarea lui Amadis și cum au străbătut multe meleaguri, pornind fiecare pe alt drum, săvârșind fapte de arme mărețe, atât în așezări, cât și prin păduri și munți, pe care istoria nu le mai povestește, pentru că n-au izbutit în încercarea lor de a-l găsi pe Amadis.

Și, la capătul unui an în care nu putuseră afla nimic, s-au întors la locul hotărât, ce era un schit, la jumătate de leghe de Londra, unde se afla regele Lisuarte și curtea lui, socotind că acolo, mai curând decât în alte locuri, cum treceau tot soiul de oameni, din cele mai felurite ținuturi, ar putea afla ceva despre Amadis; primul care a ajuns la schit a fost don Galaor, apoi a sosit Agrajes și, la puțină vreme, don Florestan împreună cu Gandalin. Când s-au văzut iarăși împreună, s-au îmbrățișat cu multă bucurie, dar aflând unul de la altul de neizbânda lor, au început să plângă amarnic, socotind că dacă ei, atât de norocoși în a duce lucrurile la bun sfârșit, de astă dată dăduseră greș, slabe speranțe le mai rămâneau pentru viitor; Gandalin, însă, deși nu mai puțin mâhnit, îi încuraja, spunându-le să lase plânsul, ce nu le era de niciun folos în ceea ce porniseră să facă, și să continue să-l caute, amintindu-le ce făcuse stăpânul său pentru fiecare din ei când se aflaseră la ananghie și că, pierzându-l, pierd un frate și pe cel mai viteaz cavaler din lume.

Așa că, socotind că acesta are dreptate, au hotărât să se ducă mai întâi la curte și, dacă acolo nu vor afla nicio veste, să pornească să-l caute prin toate colțurile lumii, pe mare și pe uscat, până vor ști de e mort ori de trăiește. Și astfel, după ce au ascultat slujba ținută de sihastrul de-acolo, au încălecat și au pornit spre Londra. Asta se întâmpla în ziua de Sfântul Ion și,

când au ajuns aproape de oraș, chiar în direcția spre care mergeau ei, l-au văzut pe rege călare, însoțit de mulți cavaleri, ce ieșise să sărbătorească această zi, atât pentru a-l cinsti pe sfânt, cât și fiindcă în această zi fusese uns rege. Regele, de cum a văzut că se apropie trei cavaleri, a gândit că sunt cavaleri rătăcitori și s-a îndreptat spre ei să îi cinstească, așa cum îi cinstea și îi prețuia pe toți; ei, văzându-l că vine, și-au scos coifurile și i l-au arătat pe rege lui don Florestan, care nu-l mai văzuse până atunci, iar când s-au mai apropiat, mulți i-au recunoscut pe don Galaor și pe Agrajes, dar nu și pe don Florestan, care era tare frumos și unii, mai înainte, îl luaseră drept Amadis; și regele tot așa crezuse, pentru că acesta semăna la chip cu Amadis mai mult decât ceilalți frați; când au ajuns în fața regelui, don Florestan a trecut în frunte ca să i se închine, iar regele i-a spus lui don Galaor: „Bănuiesc că acesta e fratele vostru, Florestan”. „Da, maiestate”, a spus el. Și cum Florestan a vrut să-i sărute mâinile, regele nu l-a lăsat, ci l-a îmbrățișat cu multă dragoste, după care i-a îmbrățișat și pe ceilalți și, cu multă bucurie, au călărit împreună spre oraș.

Gandalin și piticul, văzând primirea acestora și amintindu-și cu câtă cinstire era întâmpinat stăpânul lor de toată lumea, acum, că îl pierduseră, au început să jelească atât de tare, încât regelui și tuturor ceilalți li s-a făcut tare milă de ei și încă mai tare de stăpânul lor, pe care mult îl iubeau; regele i-a întrebat pe cei trei dacă au vreo veste despre Amadis, fratele lor, iar ei, cu lacrimi în ochi, i-au răspuns că nu, deși cutreieraseră nesfârșite meleaguri. Regele i-a mângâiat, spunându-le că așa e viața și îi lovește chiar și pe cei ce fug de luptă și de primejdii, socotind că astfel se păzesc cu mare grijă, darămite pe cei al căror fel de a fi și meserie este să caute primejdia și să-și pună viața în joc de mii de ori; și deci, să aibă încredere în Dumnezeu, căci nu îl dăruise pe Amadis cu atâta noroc ca acum să-l părăsească.

Vestea sosirii cavalerilor a ajuns și la încăperile reginei și toate s-au bucurat foarte, dar, mai ales, Olinda cea cumpătată, prietena lui Agrajes, ce aflase deja cum trecuse acesta prin încercarea bolții iubiților credincioși, și Corisanda, iubita lui don Florestan, care îl aștepta acolo, așa cum v-am povestit mai înainte.

Mabilia, foarte veselă că se întorsese fratele ei, Agrajes, s-a dus la Oriana, care stătea la una din ferestrele încăperii sale, foarte tristă, citind o carte, și i-a spus: „Doamnă, mergeți la mama voastră, că vor veni acolo de îndată don Galaor, Agrajes și Florestan”. Ea i-a răspuns plângând și suspinând, de parcă i s-ar fi sfâșiat inima: „Prietenă, unde vreți să mă duc? Parcă mi-am ieșit din minți, sunt mai mult moartă decât vie și uitați-vă cum arată ochii și fața mea de atâta plâns. Și, pe lângă asta, cum m-aș uita la acești cavaleri în tovărășia cărora îl vedeam de obicei pe stăpânul meu, Amadis? Pentru numele Domnului! Vreți să mă ucideți? Căci mai greu îmi va fi să mor după asta. Ah, Amadis, bunul meu prieten, ce va face nefericita fără noroc când nu vă va vedea printre frații și prietenii voștri pe care îi iubiți atât de mult și cu care eram obișnuită să vă văd? Pe Dumnezeul meu, domnul meu, lipsa voastră va însemna moartea mea și așa e drept, căci din pricina mea murim împreună”; și nemaițինând-o picioarele, s-a prăbușit într-un jilț.

Mabilia o încuraja pe cât putea, dându-i speranțe că domnișoara din Danemarca îi va aduce vești bune și îmbucurătoare. Oriana a spus: „Când acești cavaleri, ce se descurcă atât de bine în tot ceea ce fac, n-au izbutit să afle nimic despre el, după ce l-au căutat atâta timp și cu atâta dragoste, cum va putea să-l găsească această domnișoară, ce îl caută într-un singur loc?” „Nu gândiți astfel – a spus Mabilia –, că după starea în care se află, va fugi de toată lumea, iar când va apărea ea, va ieși de unde stă ascuns, căci ea cunoaște taina voastră și a lui și poate să îi aducă salvarea”.

Oriana, ceva mai mângâiată și cu nițel mai mult curaj, s-a sculat cum a putut mai bine, s-a clătit pe față și a poruncit să vină Olinda, să o însoțească la mama sa, regina. Cei trei cavaleri s-au bucurat mult când au văzut-o și s-au îndreptat spre ea să i se închine, iar ea le-a răspuns cu prietenie. Regele i-a spus atunci lui don Galaor: „Vedeți ce zdrobită și suferindă e prietena voastră Oriana?” „Domnule – a spus el –, sunt tare mâhnit din pricina asta și o vom sluji cu toții astfel încât să o ajutăm să se însănătoșească”. Oriana a răspuns râzând: „Bunul meu prieten Galaor, Dumnezeu, cel ce ne dă sănătate și fericire, ne va ajuta, de va voi, și pe mine și pe voi, care ați suferit o asemenea pierdere, pierzându-vă fratele, și așa să mă ajute Dumnezeu, dacă nu mi-ar fi plăcut ca muncile și primejdiile prin care ni s-a

spus că ați trecut căutându-l, să fi dat roadele ce le doreați, atât pentru voi, cât și pentru că regele, stăpânul meu, a fost întotdeauna bine slujit de Amadis”. „Doamnă – a spus don Galaor –, eu mă încred în Dumnezeu că, în curând, vom avea vești bune despre el, căci nu e el omul să se piardă cu firea când se lovește de greutăți și nu se află pe lume cavaler atât de iscusit în a învinge primejdiile”. Oriana s-a simțit mult mai alinată auzind cele spuse de don Galaor și, luându-i cu sine pe acesta și pe don Florestan, s-a așezat într-un jilț, privindu-l cu mare plăcere pe don Florestan, ce semăna mult cu Amadis, dar asta o făcea să simtă și mai tare singurătatea și i se rupea inima de durere. Mabilia l-a chemat la ea pe Agrajes, fratele ei, și l-a poftit să șadă lângă ea și Olinda, iubita lui, ce era foarte veselă și bucuroasă după ce aflase că, de dragul ei, trecuse pe sub bolta vrăjită a îndrăgostiților; și îi dăduse de înțeles acest lucru prin felul drăgăstos în care îl primise, arătându-se foarte binevoitoare cu el; Agrajes, ce o iubea mai mult ca pe sine însuși, i-a mulțumit cu multă smerenie, neputându-i săruta mâinile, ca nu cumva astfel, să se afle taina iubirii lor.

Și, pe când vorbeau ei așa, au auzit niște glasuri și zarvă în palat și, când regele a întrebat ce se întâmplă, i s-a spus că Gandalin și piticul văzuseră scutul lui Amadis și se porniseră pe jelit amarnic, iar mai mulți cavaleri îi mângâiau, „Cum – a întrebat regele –, Gandalin e aici?” „Da, domnule – a răspuns Florestan –, l-am întâlnit acum mai bine de două luni la poalele muntelui Sanguin, pe unde umbla să afle câte ceva despre stăpânul lui, și i-am spus că eu cutreierasem tot muntele, în lung și-n lat, fără să aflu nimic, așa că a încuviințat, la rugămintea mea, să mă însoțească”. Regele a spus: „Îl socotesc pe Gandalin drept unul dintre cei mai viteji scutieri din lume și bine ar fi să-i alinăm durerea”. Și, ridicându-se, a pornit într-acolo; Oriana, când a auzit vorbindu-se de Gandalin și de durerea lui, s-a făcut albă la față și nu se mai putea ține pe picioare, dar don Galaor și don Florestan au sprijinit-o și au ridicat-o din jilț, ca să îl poată însoți pe rege; Mabilia, știind pricina acelei slăbiciuni, s-a apropiat de ea și și-a petrecut brațul pe după umerii ei; Oriana le-a spus lui Galaor și lui Florestan: „Bunii mei prieteni, dacă nu o să vă mai văd ca să vă cinstesc cum se cuvine, nu o puneți pe seama relei mele voințe, ci, mai degrabă, pe seama marii mele dureri”. „Doamnă – au spus ei –,

e foarte firesc să fie așa și, pe cât e de mare dorința noastră de a vă sluji în toate, nu ați avea motiv să nu ne răsplătiți cu bunătatea și marea voastră virtute”. Și, lăsând-o cu Mabilia, s-au dus la rege; Oriana s-a dus în odaia ei, unde s-a întins în pat și a început să se zvârcolească, gemând și plângând, chinuită de dorința de a ști și a afla ce se întâmplă cu cel pe care, mai mult dintr-o toană decât cu temei, l-a îndepărtat și l-a izgonit fără rost de lângă ea.

Apoi, Oriana i-a spus Mabiliei: „Prietenă adevărată, de când am sosit în această cetate a Londrei, o clipă nu m-au ocolit durerea și frământările, așa că, mi-ar plăcea, dacă sunteți și voi de aceeași părere, să ne ducem pentru câteva zile la castelul meu de la Miraflores, care este un loc fermecător, și, cu toate că știu precis că trista mea inimă nu-și va afla odihnă niciunde, simt că acolo aș găsi mai multă liniște decât în oricare alt loc”. „Doamnă – a spus Mabilia –, trebuie să plecați acolo, atât din pricina arătată de voi, cât și pentru ca, dacă domnișoara din Danemarca va veni cu veștile dorite, să puteți nu numai să vă bucurați de ele în voie, dar să îl bucurați și pe cel ce, după tristețea în care s-a aflat, are tot dreptul să se bucure; iar stând aici, nu vă veți putea bucura nici de una, nici de alta”. „Ah, pentru Dumnezeu, prietenă – a spus Oriana –, să plecăm de-ndată, fără să mai zăbovim”. „Trebuie să le spuneți tatălui și mamei voastre, dar, cum doresc atât de mult să vă însănătoșiți, vor face tot ce vă e pe plac”.

Castelul acesta de la Miraflores era la două leghe de Londra și, deși mic, era cel mai încântător loc din tot acel ținut, căci se afla într-o pădure, la poalele unui munte, înconjurat de o livadă cu fructe de tot felul și pâlcuri de copaci falnici, ce creșteau pe un covor de iarbă smălțată cu flori de tot soiul; castelul era frumos construit, cu săli și odăi bogat împodobite, curți cu fântâni cu apă de cleștar, umbrite de pomi ce tot anul erau în floare ori încărcați de roade; într-o zi, pe când regele se dusese la vânătoare, luându-le cu el pe regină și pe fiica sa, văzând că acesteia îi place foarte mult castelul, pentru că era atât de frumos, i l-a dăruit ei. În fața castelului, cam la o aruncătură de săgeată, se ridica o mănăstire de călugărițe, construită din porunca Orianei după ce primise castelul, unde trăiau multe femei pioase. Chiar în seara aceea, Oriana le-a cerut îngăduință

regelui și reginei să petreacă acolo câteva zile, ceea ce ei au încuviințat cu bucurie.

Pe când regele stătea la masă, avându-i alături pe don Galaor, Agrajes și Florestan, le-a spus: „Bunii mei prieteni, eu mă încred în Dumnezeu că, în curând, vom avea vești bune despre Amadis, pentru că am trimis să-l caute treizeci dintre cei mai viteji cavaleri de la curtea mea, iar dacă aceștia nu îl vor găsi, alegeți voi alții, câți voiți; și porniți să-l căutați unde credeți, căci treaba aceasta trebuie făcută cu chibzuială. Dar vă rog să faceți asta după ce voi da o luptă pe care am hotărât-o de mult timp, cu regele Cildadan al Irlandei, rege foarte vestit pentru faptele sale de arme, căsătorit cu o fiică a regelui Abies, cel pe care l-a ucis Amadis; lupta se va da între o sută de cavaleri de o parte și o sută de alta, iar pricina e un tribut pe care acest rege trebuie să-l plătească regilor din Marea Britanie; s-a hotărât că, dacă învingem, tributul va fi dublat, iar regele Cildadan va rămâne vasal; dacă vom fi învinși, Cildadan nu va mai plăti niciodată tributul; și, după câte am aflat de la oameni, Cildadan se pregătește să învingă, așa că vom avea nevoie de toți ai noștri și de prietenii lor”.

Auzind acestea, cei trei prieteni au rămas la curte, deși împotriva voinței lor, căci mai mult doreau să pornească în căutarea lui Amadis, fiindcă, pe bună dreptate, erau tare doritori să știe ce e cu el, dar le-a fost rușine să nu-l slujească și să nu-l ajute pe rege într-o bătălie atât de însemnată și de mare.

După ce s-a strâns masa, don Florestan l-a rugat pe Gandalin să o caute pe Mabilia, și când aceștia s-au văzut, nu și-au putut stăpâni plânsul; Gandalin i-a spus: „Oh, doamnă, ce mare nedreptate a săvârșit Oriana împotriva voastră și a stirpei voastre, răpindu-vi-l pe cel mai viteaz cavaler din lume. Ah, ce rău ați făcut că ați slujit-o, căci iată în ce fel v-a răsplătit pe voi, și, mai cu osebire, pe cel ce niciodată nu i-a greșit nici cu vorba, nici cu fapta! Rău a făcut Dumnezeu că i-a dat asemenea frumusețe și toate celelalte însușiri, dacă în ea se ascunde trădarea; dar prin răul pe care l-a făcut atât de bine, știu că nimeni n-a pierdut mai mult decât ea”. „Ah, Gandalin, rogu-te nu spune asta – a zis ea –, și nici n-o crede, că greșești; a făcut totul cu mare durere și amărăciune în suflet din pricina unor vorbe auzite și, pe bună dreptate, putea intra la bănuieli că, uitată fiind de stăpânul tău, acesta s-a îndrăgostit de alta; și, cu

toate că scrisoarea a fost scrisă cu multă mânie, când a trimis-o, nu s-a gândit că va face atâta rău; și poți să mă crezi că greșeala ei s-a datorat nemăsuratei și nespusei sale iubiri pentru el”. „Dumnezeule mare – a spus Gandalin –, cum v-a lipsit judecata înțeleaptă Orianei și vouă și domnișoarei din Danemarca și ați putut gândi că stăpânul meu o va trăda pe aceea pentru care, de ar fi rostit o vorbă mânioasă, de teamă să nu o supere, s-ar fi îngropat de viu în pământ. Și ce vorbe vor fi putut fi acelea încât să vă tulbure judecata înțeleaptă și virtutea și să îl trimiteți la moarte pe cel mai viteaz cavaler din câți s-au născut?” „Ardian, piticul, a fost de vină – a spus Mabilia –, crezând că astfel va spori faima stăpânului său”. Și i-a povestit cum se petrecuse totul cu spada frântă în trei bucăți, așa cum v-am spus în cartea întâi, adăugând: „Și să nu îți închipui, Gandalin, că eu sau domnișoara din Danemarca am mai putut face ceva, căci mânia Orianei a fost atât de mare la gândul că bărbatul pe care îl iubește așa de mult o părăsește pentru alta, că sufletul ei nu și-a aflat odihnă până nu a scris acea carte, fără știrea noastră; căci toți avem câte o clipă de rătăcire, dar după ce a aflat de la Durin ce s-a întâmplat cu Amadis, ea trăiește într-o asemenea suferință și durere, încât asta ne mai mângâie în durerea noastră pentru Amadis”.

Oriana, care stătea într-un colț al odăii sale, auzise tot ce vorbiseră Mabilia și Gandalin, iar când au încetat, a ieșit din încăpere ca și cum nu ar fi auzit nimic și, de cum l-a văzut pe Gandalin, a simțit un fior în inimă, i s-au muiat picioarele și s-a lăsat să cadă într-un jilț, plângând peste poate și, de-abia putând vorbi, a spus: „Oh, Gandalin! Dumnezeu să te ajute și să-ți dea fericire, fă-ți datoria și te vei plăti, astfel, de obligațiile pe care le ai”. „Doamnă – a spus el plângând –, porunciți ce trebuie să fac”. „Să mă omori – a spus ea –, pentru că eu l-am ucis pe stăpânul tău, săvârșind o mare nedreptate, iar tu trebuie să-i răzbuni moartea, așa cum și el ar răzbuna-o pe a ta, dacă te-ar ucide cineva”. Și apoi și-a pierdut cunoștința, de parcă sufletul i-ar fi părăsit trupul.

Gandalin era tare mâhnit și ar fi vrut să nu fi venit acolo pentru nimic în lume. Mabilia a stropit-o cu apă pe față pe Oriana și, când și-a venit în fire, aceasta a oftat și, frângându-și mâinile cu deznădejde, a spus: „Oh, Gandalin, de ce zăbovești să faci ceea ce trebuie? Pentru Dumnezeu, fă-o, căci tatăl tău n-

ar zăbovi atât să-și facă datoria”. „Doamnă – a spus Gandalin –, ferească-mă Dumnezeu să săvârșesc asemenea trădare, căci de-aș gândi-o numai, ar fi cea mai mare mârșăvie din lume, și nu una, ci două, pentru că voi îmi sunteți stăpână și Amadis îmi e stăpân; și știu sigur că, după moartea voastră, el n-ar mai trăi niciun ceas măcar; și niciodată n-am gândit, doamnă, că îmi veți da tocmai voi asemenea sfaturi. Cu atât mai mult cu cât stăpânul meu Amadis nu e mort, pentru, că, deși a vrut să-și ia viața datorită tristeții și suferinței pricinuite de mânia voastră, moartea ne e dată numai de la Dumnezeu și dacă El ar fi vrut ca Amadis să sfârșească așa, nu i-ar fi dat atât noroc la început, iar domnia voastră așa să socotiți că Dumnezeu nu îngăduie să moară atât de nedrept un om așa de însemnat ca el”.

Și i-a mai spus și multe altele, ca să o încurajeze; și vorbele lui i-au fost de folos, căci, mai înseninată, i-a zis: „Bunule prieten Gandalin, eu plec mâine la Miraflores, unde îmi aștept viața sau moartea, după veștile pe care le voi primi; vino să ne vezi acolo; Mabilia va trimite după tine; căci îmi alungi tristețea din inimă”. „Doamnă – a spus Gandalin –, voi face tot ce porunciți”.

După care s-a despărțit de ele și, cum trecea prin sala unde se afla regina, aceasta l-a chemat la ea și, poftindu-l să se așeze în fața ei, au vorbit mult despre istoria lui Amadis și despre marea durere ce i-o pricinuise; și, cum ochii i s-au umplut de lacrimi, Gandalin i-a spus: „Doamnă, e drept să vă pară atât de rău de el, căci v-a fost un slujitor de nădejde”. „Mai mult un bun prieten – a spus regina – și un apărător, deie Domnul să aflăm vești bune despre el ca să ne alinăm durerea”. Stând acolo, Gandalin i-a văzut într-un colț al încăperii pe don Galaor, Florestan și Corisanda, aceasta foarte veselă; părându-i-se foarte frumoasă, căci până atunci nu o văzuse și nu știa cine e, a întrebat-o pe regină cine e frumoasa doamnă ce vorbește cu atâta plăcere cu cei doi frați. Regina i-a spus cine este și de ce venise la curte, că îl iubea pe don Florestan și de dragul lui stătuse acolo și îl așteptase o vreme. Auzind aceasta, Gandalin a spus: „Dacă îl iubește, se poate într-adevăr mândri că iubește un om foarte viteaz și înțelept și puțini pot spune, chiar de-ai cutreiera toată lumea, că îi stau alături întru faptele de arme și, doamnă, dacă l-ați cunoaște bine pe don Florestan, n-ați prețui mai mult pe niciun alt cavaler, căci este tare iscusit în meșteșugul armelor și înzestrat cu toate celelalte însușiri”. „Așa

se pare – a spus regina –, și mare nedreptate ar fi ca un bărbat înrudit cu cavaleri atât de nobili și atât de vestiți în meșteșugul armelor să nu se asemene cu ei”.

Și așa stăteau la taifas regina cu Gandalin și don Florestan cu iubita lui, dându-i dovezi de multă dragoste, pentru că, pe lângă faptul că era frumoasă coz și bogată, trăgându-se din neamul celor mai nobili și mai de neam conți din câți se aflau în Marea Britanie, până atunci nu-și mai dăruise iubirea nimănui altcuiva; și, fiind de față și don Galaor, hotărâseră ca ea să se întoarcă în ținutul ei și el, cu don Galaor și Agrajes să o însoțească două zile de drum, să vadă dacă nu vor mai afla vești despre Amadis, iar după bătălia pe care o hotărâse regele Lisuarte, de va rămâne în viață, don Florestan să plece în ținutul ei și să rămână cu ea o vreme cât mai îndelungată. „Deie Domnul – a spus ea –, să binevoiască a vă apăra și a vă aduce vești bune despre Amadis, ca să vă puteți ține făgăduiala, căci asta mă mângâie nespus”.

Apoi, s-au dus la rege împreună cu Gandalin. Cum știți, Oriana le ceruse îngăduința regelui și reginei, chiar în seara aceea, să plece a doua zi la Miraflores și aceștia încuviințaseră și îi poruncise lui don Grumedan ca, în zori, să plece cu ea, Mabilia și celelalte doamne și domnișoare și să le instaleze la castel, iar apoi să se întoarcă, lăsând acolo slujitori trebuincioși și străji la porțile castelului. Don Grumedan a pregătit totul, așa cum poruncise regele și, mai înainte de răsăritul soarelui, a venit să o ia pe Oriana și pe toate celelalte doamne și, încă de dimineață devreme, au ajuns la Miraflores; Oriana, văzând acel loc fermecător și îmbietor, cu flori și trandafiri, cu izvoare și fântâni, a simțit că inima ei chinuită și mâhnită își află odihnă, încrezându-se că Dumnezeu, în marea lui milă, îl va aduce aici pe cel ce îi va salva viața, căci fără el nu putea scăpa de moartea cea crudă. O dată ajunși aici, Oriana a trimis poruncă Adanastei, stareța mănăstirii, să îi aducă cheile castelului și ale porților unei frumoase grădini aflate alături și, după ce le-a încredințat străjilor trimise acolo de tatăl ei, le-a poruncit să încuie în fiecare seară porțile castelului și ale grădinii și să-i dea cheile stareței, ca aceasta să le păstreze peste noapte.

Apoi, văzându-se în locul acela minunat, Oriana a înălțat brațele spre cer și a spus pentru sine: „Ah, Amadis, iubitule, acesta este locul unde îmi doresc să fiți veșnic lângă mine și nu voi pleca de aici până nu vă voi vedea. Și dacă acest lucru nu se

va întâmpla, aici voi muri de dorul vostru. Așa că, iubitule, mă încred în înțelepciunea voastră pentru a mă salva de la moarte; și dacă în alte timpuri mi-ați fost supus și nu mi-ați încălcat niciodată porunca, acum, când am mai multă nevoie de voi, vă rog și vă poruncesc să-mi veniți în ajutor și să mă scăpați de moarte și, prietene bun, nu zăboviți, vă poruncesc ca stăpână a voastră ce mă aflu”.

Și a rămas așa o vreme, cufundată în gânduri și vorbind cu Amadis de parcă l-ar fi avut în fața ochilor; Mabilia, însă, a luat-o de mână și a așezat-o într-un jilț ce poruncise să-i fie adus lângă o frumoasă fântână; de acolo, Oriana a plecat apoi în încăperile ei, nespus de frumoase, în fața cărora se afla o curte cu trei copaci ce umbreau tot locul, fără să lase să treacă vreo rază de soare. Oriana i-a spus Mabiliei: „Să știți că am poruncit să ni se aducă cheile în timpul zilei, pentru că vreau să i le dau lui Gandalin să ne mai facă un rând, că de-oi avea norocul să vină Amadis, să-l putem primi în castel prin grădină”. „E o hotărâre înțeleaptă”, a spus Mabilia.

În ziua aceea și în noaptea ce-a urmat s-au odihnit, deși o așteptau cu multă nerăbdare pe domnișoara din Danemarca. A doua zi, a sosit Gandalin și straja de la poartă i-a spus Mabiliei că un scutier vrea să-i vorbească. Oriana i-a spus: „Deschideți-i poarta lui Gandalin, că este un scutier viteaz și a copilărit împreună cu noi, iar, pe deasupra, e frate de lapte cu Amadis, Dumnezeu să-l apere de rele”. „Să dea Domnul – a spus străjerul –, că mare pierdere ar fi și mare pagubă pentru toată lumea, dacă ar pieri un cavaler atât de viteaz, de drept și de iscusit în luptă”. „Adevăr grăit-ai – a spus Oriana –, dar acum du-te și deschide-i lui Gandalin”; apoi, întorcându-se spre Mabilia, i-a spus: „Vedeți, prietenă, cât este de iubit și prețuit Amadis de toată lumea, chiar și de oamenii simpli, ce nu înțeleg prea multe?” „Văd prea bine”, a răspuns Mabilia. „Ce-mi mai rămâne atunci de făcut – a spus ea – decât să mor, dacă eu am fost pricina morții unui om atât de iubit și de prețuit de toți, care mă iubea și mă prețuia pe mine mai mult decât pe sine însuși, blestemat fie ceasul când m-am născut, căci cu nebunia și bănuielile mele răuvoitoare am săvârșit asemenea nedreptate”. „Lăsați aceste gânduri – a spus Mabilia – și nu vă pierdeți speranța, căci ceea ce faceți nu vă e de niciun folos în îndreptarea lucrurilor”.

În timpul acesta, a intrat Gandalin, primit cu bucurie de ele și, după ce Oriana l-a poftit să stea lângă ea, i-a povestit cum a trimis-o pe domnișoara din Danemarca cu o carte pentru Amadis și ce trebuia să-i spună prin viu grai, iar apoi a adăugat: „Gandalin, crezi că mă va ierta?” „Doamnă, ce vorbe sunt astea? – a spus el. Se pare că nu știți ce-i în sufletul lui, că, pe Dumnezeul meu, la cea mai mică vorbă a voastră din acea carte ar fi în stare să se lase îngropat de viu, dacă i-o porunciți, darmite să vină când îl chemați, și, cu atât mai mult când solia i-o aduce domnișoara din Danemarca; și, doamnă, să știți că mult mă bucur de cele auzite, pentru că, și de l-ar căuta o lume întreagă, n-ar izbuti mai mult decât o domnișoară singură, și dacă s-a ascuns el de mine, nu cred că va vrea să se arate altcuiva. Iar domnia voastră, cu nădejdea veștilor bune pe care le veți primi, străduiți-vă să vă simțiți mai bine, pentru că de va veni și va vedea cum vi s-a ofilit frumusețea, va fugi de voi”. Orianei i-au plăcut mult vorbele lui Gandalin și, râzând, a spus: „Așa de urâtă îți par?” Iar el i-a răspuns: „Atât de urâtă, încât ar trebui să vă ascundeți undeva unde să nu vă vadă nimeni”. „De-asta am venit aici, la castel – a spus ea –, că dacă Amadis sosește cumva și vrea să fugă de mine, să nu poată”. „Măcar de l-aș vedea în temnița asta – a spus Gandalin – și scăpat din cealaltă, unde îl ține înlănțuit iubirea pentru voi”. Apoi, domnițele i-au dat cheile și i-au spus să mai facă un rând pentru ca, atunci când va veni stăpânul său, așa cum nădăjduiau, Oriana să poată împlini fără zăbavă ceea ce îi va spune el și să poată fi împreună. Gandalin le-a luat și a plecat la Londra, unde a mai făcut un rând la fel, de nu se deosebeau decât prin aceea că primele erau vechi, iar celelalte noi. Mabilia i-a arătat Orianei cheile și a spus: „Doamnă, cu ajutorul lor veți fi împreună cu acela ce nu poate trăi fără voi și, de vreme ce am sfârșit cina și toată lumea din castel s-a culcat, haideți să le încercăm”. „Haide – a spus Oriana –, și să dea Domnul, în marea lui milă, ca aceste chei să îndrepte ceea ce a stricat puțina mea judecată”. Și, luându-se de mână, au pornit singure, pe întuneric, spre porțile castelului dinspre grădină, cum ați auzit, și, ajungând în dreptul primei, Oriana a spus: „Doamne, prietenă, sunt moartă de frică și nu mai am putere să merg cu voi”. Mabilia a luat-o de mână și i-a spus: „Nu vă temeți de nimic când sunteți cu mine, că vă va ocroti verișoara celui mai viteaz cavaler din lume și

acum mă aflu în slujba lui; urmați-mă fără teamă”. Oriana nu și-a putut stăpâni râsul și a spus: „Ei, atunci, dacă sunt ocrotită de voi, nu trebuie să mă tem, căci am încredere în marea voastră vitejie în luptă”. „Dacă recunoașteți asta – a spus Mabilia –, să mergem înainte și veți vedea cum voi duce la capăt această încercare, iar de nu izbutesc, jur ca tot anul acesta să nu mai port scut și să nu mai încing spada”. Și, ținându-se de mână și râzând, au ajuns la prima portiță, pe care au deschis-o fără nicio greutate, și la fel și pe a doua, așa că în față li s-a întins întreaga grădină. Oriana a spus: „Ce facem dacă Amadis n-o să poată trece zidul grădinii, că e destul de înalt?” „Nu vă faceți griji – a spus Mabilia –, că l-am cercetat și eu și în colțul unde zidul se împreună cu castelul, dacă proptește o bucată de lemn din afară, iar noi îi întindem mâna, se poate cățăra fără mare greutate; dar asta vă privește, căci voi veți fi răsplătită”. Oriana a apucat-o de păr și s-au tăvălit amândouă pe jos, râzând în hohote și jucându-se vesele foarte, o bucată de vreme, apoi, au încuiat porțile la loc și s-au dus să se culce; pe când se băga în pat, Mabilia i-a spus Orianei: „Să dea Dumnezeu, doamnă, să vă întâlniți cu acel deznădăjduit nefericit, căci mult bine i-ar face”. Oriana a răspuns: „Binevoiască Domnul, în bunătatea lui, să se milostivească de noi și de el”. „Dinspre Dumnezeu nu vă faceți griji – a zis Mabilia –, căci El va face totul întru slava sa; voi, însă, mâncați și dormiți, pentru ca frumusețea voastră să recâștige tot ce a pierdut, cum v-a spus Gandalin”.

Astfel au adormit în noaptea aceea, mai liniștite decât în cele trecute și, dimineața, după ce au ascultat liturghia, au ieșit în curtea cu fântâni frumoase, tocmai când sosea Gandalin care, la porunca lor, venea în fiecare zi de la Londra să le vadă și, luându-l cu ele, s-au dus în curtea cu cei trei copaci falnici, unde i-au povestit că încercaseră cheile și ce spusese Mabilia, și au râs cu toții; el le-a povestit câte i se întâmplaseră lui Amadis, spunându-le cum, vrând el să-i potolească durerea, i-a vorbit urât despre Oriana și cum Amadis, furios din pricina asta, a vrut să-l ucidă, iar apoi, din aceeași pricină, văzându-l dormind, i-a ascuns șaua și frâul și l-a lăsat în mijlocul pădurii, unde nu mai putea afla nimic despre el, și a adăugat: „Doamnă, pe cât de mare a fost minciuna pe care am spus-o despre voi, pe atât de mare mi-a fost pedeapsa bine meritată, căci, trezindu-mă, am văzut că a plecat fără mine, și, dacă aș fi avut o armă,

neîndoielnic mi-aș fi luat viața”. Oriana a zis: „Ah, pentru Dumnezeu, Gandalin, nu mai spune nimic, căci sunt sigură că mă iubește fără prefăcătorie și mi se sfâșie inima, căci viața sau moartea ce le voi primi o dată cu veștile bune sau rele despre el, aș vrea să vină împreună și să nu mai trec prin chinurile și durerile din trecut”.

• CAPITOLUL LIV •

Cum, pe când regele Lisuarte stătea la masă, a intrat un cavaler străin, în armură, și l-a chemat la luptă pe rege și toată curtea sa, și despre ce s-a petrecut între el și Florestan;
cum a fost alinată durerea Orianei și regăsit Amadis

Pe cânt regele Lisuarte sfârșise masa, după ce se strânsese totul și don Galaor, don Florestan și Agrajes voiau să-și ia rămas bun de la el ca să plece cu Corisanda, pe ușă a intrat un cavaler străin, în armură, având doar capul și mâinile descoperite, cu doi scutieri în urma lui. În mână ținea un înscris cu cinci peceți, pe care, îngenunchind, l-a înmânat regelui și a zis: „Citiți această carte și apoi vă voi spune pentru ce am venit”. Regele a citit-o și, văzând că înscrisul îl împuternicește pe, cavaler să vorbească, a zis: „Acum, puteți spune ce doriți”. „Maiestate – a spus cavalerul –, te chem la luptă pe tine și pe toți vasalii și prietenii tăi, în numele lui Famongomadan, uriașul de la Lacul care fierbe, al lui Cartadaque, nepotul său, uriașul de pe Muntele Vrăjit, al lui Madanfabul, cumnatul său, uriașul de la Turnul Roșu, în numele lui don Cuadragante, fratele regelui Abies al Irlandei, și al lui Arcalaus Vrăjitorul. Aceștia îți trimit vorbă că vor să te ucidă atât pe tine, cât și pe toți cei ce-ți sunt vasali, și îți fac cunoscut că, împreună cu toți marii lor prieteni, vor lupta împotriva ta și alături de regele Cildadan, în bătălia pe care ai hotărât-o, dar că, de te învoiești ca fiica ta, Oriana, să-i fie domnișoară de onoare și să o slujească pe Madasima, prea frumoasa fată a lui Famongomadan, nu te mai cheamă la luptă și nu-ți vor fi dușmani, ci, dimpotrivă, i-o vor da de soție pe Oriana lui Basagante, fiul său, când va veni vremea, căci acesta este de neam mare și va ști să cârmuiască țara ta și țara lui. Și-acum, maiestate, alege: ori pacea, așa cum o doresc ei, ori cel mai cumplit război cu niște bărbați așa puternici”.

Regele i-a răspuns râzând, nepunând mare preț pe această chemare la război: „Cavalere, mai bine o bătălie primejdioasă

decât o pace rușinoasă, căci greu mi-ar fi să dau socoteală Celui de Sus, care m-a înălțat la acest rang, dacă, lipsindu-mi curajul, mi-aș terfeli numele fără rușine și l-aș cufunda în mocirlă; iar acum, puteți pleca; și spuneți-le că mai degrabă vreau să mă războiesc cu ei în fiecare zi și, în cele din urmă, să mor în luptă, decât să fac o pace așa cum vor ei; și spuneți-mi unde vor putea fi găsiți, pentru ca unul din cavalerii mei să le ducă răspunsul pe care l-ați auzit". „Oricine îi va căuta – a spus cavalerul –, îi va găsi la Lacul care fierbe, ce se află pe insula numită Mongaza; și tot acolo vor fi și cei ce vor lua parte la luptă". „Nu știu – a spus regele – dacă acest cavaler se va afla în siguranță venind acolo, cunoscând eu felul de a fi și firea uriașilor". „De asta să nu vă îndoiți – a spus el –, că acolo unde se află Cuadragante nu se săvârșesc mârșăvii, și de asta răspund eu". „Așa să dea Dumnezeu – a spus regele –, dar rogu-vă, spuneți-mi care vă e numele". „Domnule – a spus el –, mă numesc Landin și sunt nepotul lui don Cuadragante, fiul sorei lui; am venit aici ca să răzbunăm moartea regelui Abies al Irlandei și ne pare rău că nu îl putem găsi pe cel care l-a ucis, și nici nu știm dacă e mort ori trăiește". „Așa este – a spus regele –, dar deie Domnul să aflați că e teafăr și nevătămat, că după aceea, toate vor fi spre bine". „Știu de ce spuneți asta – a zis Landin –, pentru că socotiți că acesta este cel mai viteaz cavaler din câți ați văzut; dar oricine ar fi el, mă veți întâlni în bătălia voastră cu regele Cildadan și acolo veți vedea faptele mele vitejești, – întru cât mai greaua voastră înfrângere, de îmi va sta în puteri". „Rău îmi pare de ceea ce spuneți – a zis regele –, căci mai curând v-aș fi vrut în slujba mea, dar sunt sigur că nu vă vor lipsi cavalerii cu care să luptați". „Nici lor – a spus cavalerul –, un adversar care să le stea împotrivă până la moarte".

Auzind aceasta, don Florestan s-a înfuriat, cu atât mai mult cu cât cavalerul îndrăznea să îl caute pe fratele său, Amadis, așa că i-a spus: „Cavalere, eu nu sunt din această țară și nici vasal al regelui, așa că pe noi doi nu ne privește nimic din toate câte i le-ați spus lui și, tot de aceea, nu am cuvânt aici, pentru că la curtea sa se află mulți alții care pot să vorbească și să făptuiască mai bine decât mine; dar fiindcă ați spus că îl căutați pe Amadis și nu l-ați găsit, ceea ce eu cred că nu e spre răul vostru, dacă doriți, luptați-vă cu mine, căci sunt fratele lui și mă numesc don Florestan; și de veți fi învins, nu-l veți mai căuta pe

Amadis, iar dacă mă veți omorî, vă veți ostoi în parte mânia și veți spăla oarecum rușinea; vreau să mă lupt cu voi pentru că durerea pe care o simțiți pentru regele Abies, întocmai, ba chiar mult sporită, o va simți Amadis pentru moartea mea”.

„Don Florestan – a răspuns Landin –, văd bine că doriți să luptați, dar eu mă feresc pe cât pot de așa ceva, pentru că trebuie să mă întorc cu răspunsul la această solie în ziua sorocită și fiindcă cei ce m-au trimis m-au pus să jur că mă voi feri de orice înfruntare; dar, dacă scap cu viață, mă voi bate cu voi în ziua pe care o vom hotărî”. „Landin – a spus don Florestan –, ați vorbit ca un cavaler viteaz și cinstit, căci mesagerii ce duc astfel de solii trebuie să-și înfrângă propria voință pentru a se supune celor a căror solie o duc, căci, altminteri, chiar de ați putea să vă apărați onoarea, a celorlalți ar putea fi știrbită din pricina întârzierii voastre, și voi ați purta toată vina; de aceea mă învoiesc să facem cum ați spus”. Și, scoțându-și mănușile, i le-a dat regelui ca gaj, iar Landin i-a dat poala loricii, hotărând amândoi să se lupte după treizeci de zile de la sfârșitul bătăliei dintre regi.

Regele i-a poruncit, apoi, unui cavaler, slujitor de-al său, pe numele lui Filispinel, să îl însoțească pe Landin, ca să îi cheme la luptă pe cei ce îi trimiseseră provocarea. După plecarea celor doi cavaleri, cum ați auzit, regele a rămas de vorbă cu don Galaor, Florestan și Agrajes și cu alți mulți cavaleri ce se aflau la palat și le-a spus: „Vreau să vă arăt ceva ce o să vă facă plăcere”. Și a poruncit să fie chemată fiica sa, Leonoreta, cu toate micile ei domnișoare, să vină să danseze, cum făceau adesea, ceea ce nu le mai poruncise de când primise vestea dispariției lui Amadis; regele i-a spus fetei: „Fiica mea, cântați-ne cântecul compus de Amadis pentru a vă arăta iubirea lui, pe când era cavalerul vostru”. Fetița împreună cu celelalte copile au început să cânte și cântecul glăsuia așa:

Leonoreta, *făr’ de roze*,
mai dalbă ca orice floare
făr’ de roze-n obrăjori,
iubirea o să mă omoare.

Ghinionul mă urmărește
căci, *smintit*, *m-am avântat*

și vă iubesc nebunește;
iubirea-mi nu contenește
și-acum nu mai pot scăpa
de voi prea frumoasa mea;
și când dor simt, *când lungoare*,
făr’ de roze-n obrăjori,
iubirea o să mă omoare.

Când pe toate le privesc
eu doresc doar pe voi să vă slujesc,
deși văd că e-n zadar
să aștept al vostru dar.
Nu fug, *nu plec*, *căci aștept*
ca doamna-mi cu dor în piept
spre mine ochii să-și coboare;
și făr’ de roze-n obrăjori,
iubirea o să mă omoare.

Deși bocetul meu pare
că e, *doamnă*, *pentru voi*,
alta e învingătoare,
alta-i mai ucigătoare,
și-mi ia viața înapoi.
Ea are toată puterea
și, *de asta îi e vrerea*,
fără să am nicio vină,
de viu poate să mă-ngroape
în pământ, *fără lumină*,
acolo să-mi plâng durerea.

Vreau să vă spun de ce a compus Amadis acest cântecel pentru infanta Leonoreta. Într-o zi, pe când Amadis stătea de vorbă cu regina Brisena, Oriana, Mabilia și Olinda i-au spus Leonoretei să-i ceară lui Amadis să fie cavalerul ei și s-o slujească plin de credință, fără să se mai uite la altă femeie. Ea s-a dus la el și i-a spus ce o învățaseră. Auzind-o, Amadis și regina au râs cu poftă, și Amadis, luând-o în brațe și așezând-o într-un jilț, i-a spus: „Dacă doriți să fiu cavalerul vostru, dați-mi un giuvaier de-al vostru, ca lumea să știe că vă sunt slujitor”. Ea și-a scos din păr o agrafă de aur cu nestemate deosebit de

frumoase și i-a dat-o. Toți au început să râdă văzând că fetița luase atât de în serios ceea ce i se spusese în glumă și, cum Amadis a rămas să-i fie cavaler, a compus cântecelul pe care l-ați auzit. Când au venit să cânte, ea și micile ei domnișoare aveau toate ghirlande de flori pe cap și erau îmbrăcate în straie bogate, toate la fel ca Leonoreta; aceasta era foarte frumoasă, dar nu ca Oriana, căci ea nu avea pereche în lume, și, după o vreme, așa cum o să aflați mai departe, a ajuns împărăteasă a Romei; micile ei domnișoare de onoare, douăsprezece la număr, erau toate fiice de duci și conți și ale altor mari seniori, și cântau atât de frumos și bine acel cântec, încât regele și cavalerii l-au ascultat cu multă plăcere.

După ce au cântat o vreme, au îngenuncheat în fața regelui și apoi s-au dus la regină. Don Galaor, don Florestan și Agrajes i-au cerut încuviințarea regelui să plece cu Corisanda; regele i-a luat deoparte, într-un colț al încăperii, și le-a spus: „Prieteni, nu se află alți trei pe lume în care să-mi pun atâta nădejde ca în voi și sorocul bătăliei se apropie, căci va fi în prima săptămână a lui august, și ați auzit deja cine va lupta împotriva mea; iar aceștia vor aduce cu ei și pe alții, foarte viteji și puternici în luptă, așa cum sunt uriașii de felul și firea lor; de aceea, vă rog mult ca până la acest soroc să nu vă îngăduiți alte lupte ori isprăvi cavalerești ce ar putea să vă împiedice să fiți alături de mine în bătălia aceasta, căci dușmanii mei sunt puternici și îmi doresc moartea, și mare rușine mi-ați face pe nedrept, fiindcă eu îmi pun nădejdea în Dumnezeu că, datorită marii voastre vitejii, și a tuturor celorlalți ce mă slujesc, curajul și forța dușmanilor noștri nu vor fi atât de mari încât, până la urmă, să nu-i învingem, să nu-i zdrobim și să nu-i facem de rușine”. „Seniore – au spus ei –, pentru un lucru atât de însemnat și de toată lumea știut, ca această bătălie, nu e nevoie să fim rugați, căci, și dacă ne-ar lipsi dorința și bunăvoința de a vă sluji, nu ne-ar lipsi marea dorință de a lua parte la o asemenea bătălie, în care inimile noastre viteze și voințele noastre vor găsi ceea ce caută pe multe și străine meleaguri, și anume, să înfrunte mari primejdii, pentru ca, învingându-le, să cucerească gloria spre care năzuiesc, iar dacă ar fi învinse, să-și împlinească țelul pentru care s-au născut; așa că ne vom întoarce iute, iar în acest răstimp, încurajați-i și întăriți-i pe cavalerii voștri, căci la cei ce fac un lucru cu mare dragoste și din suflet, slabele puteri se

preschimbă în forță nemăsurată. Și au plecat de la palat, cu armurile pe ei, călare, au luat-o pe Corisanda și au părăsit Londra. Gandalin, care fusese de față și văzuse totul, a plecat de îndată la Miraflores, să le povestească Orianei și Mabiliei noutățile și să le spună că cei trei cavaleri le trimit adânci plecăciuni. Oriana a spus: „Acum, Corisanda e copleșită de bucurie, pentru că îl are alături pe don Florestan, pe care îl iubește atât de mult, și Dumnezeu să-l țină alături de ea întotdeauna, că e femeie tare bună”; și a început să ofteze, ochii i s-au umplut de lacrimi și a continuat: „Oh, Doamne! De ce nu te învoiești să-l văd și eu, o zi măcar, pe Amadis? Oh, Doamne! Fie-ți milă și ia-mă de pe lume, nu mă mai lăsa să trăiesc în această suferință și durere!”

Lui Gandalin i s-a făcut foarte milă de ea, dar s-a prefăcut supărat și a spus: „Doamnă, o să mă faceți să nu mai vreau să vă văd, pentru că noi așteptăm vești bune, trimise de Dumnezeu, iar voi ne îndemnați la deznădejde”. Oriana și-a șters ochii de lacrimi și i-a spus: „Ah, Gandalin, nu te plânge, că dacă aș putea face ceva, cu drag aș face, dar și de mă arăt veselă, inima nu încetează să-mi plângă, și de n-ar fi nădejdea, așa cum ai spus și tu, crezi că aș mai avea putere chiar și să mă scol de jos? Dar ia spune-mi, acum ce va face regele, tatăl meu, neavându-l pe Amadis în această bătălie?” „Doamnă – a răspuns el –, stăpânul meu nu poate fi ascuns într-o văgăună atât de îndepărtată încât să nu-i ajungă la urechi vestea despre un lucru așa de însemnat; și cine se îndoiește că, știind ce vi s-ar întâmpla dacă tatăl vostru ar fi învins, nu va veni să-și pună brațul în slujba voastră? Căci chiar dacă, din pricina poruncii voastre, n-ar îndrăzni să vi se arate, s-ar arăta acolo unde ar ști că vă poate sluji și dobândi iertarea pentru greșeala pe care n-a săvârșit-o și nici n-a gândit să o săvârșească”. „Să dea Dumnezeu – a spus Oriana – să fie așa cum gândești tu”. Și pe când vorbeau ei așa, a intrat în fugă o copilă, spunând: „Stăpână, iată, a venit domnișoara din Danemarca și aduce daruri bogate”. Pe Oriana a trecut-o un fior prin inimă și i-a pierit glasul, fiind atât de tulburată, de parcă ar fi așteptat să i se spună că i se aduce viața ori moartea; Mabilia, văzând-o astfel, i-a spus fetei: „Du-te și spune-i domnișoarei să vină aici, singură, că am vrea să o vedem doar pe ea”. Asta pentru că nu voia să vadă nimeni marea suferință ori marea bucurie a

Orianei, după cum ar fi fost veștile aduse; copila a plecat să-i spună domnișoarei ce i se poruncise; Mabilia și Gandalin erau pieriți cu totul, neștiind și nebănuind ce vești aduce domnișoara; ea, însă, a intrat veselă și plină de voie bună și, îngenunchind în fața Orianei, i-a dat o carte și i-a spus: „Stăpână, iată vești ce vă vor face mare plăcere și să știți că am îndeplinit toate poruncile voastre, așa cum ați dorit; dar, mai bine citiți această carte să vedeți de e scrisă de mâna lui Amadis”. Ea a luat-o, dar îi tremurau așa de tare mâinile de prea multă bucurie, încât a scăpat-o pe jos; după ce s-a mai liniștit puțin, a deschis-o și a găsit inelul pe care dânsa i-l trimisese lui Amadis prin Gandalin, când se luptase cu Dardan la Vindilisora, și, recunoscându-l, l-a sărutat de mai multe ori și a spus: „Binecuvântat ceasul în care ai fost făcut, căci ai adus atâta bucurie și mulțumire trecând de pe o mână pe alta”. Apoi și l-a pus în deget și, citind acele rânduri pline de umilință și adâncă recunoștință pentru că își amintise de el, preschimbându-i astfel moartea în viață, inima i s-a umplut de fericire și, înălțând brațele, a spus: „Oh, stăpâne al lumii, care îndrepți toate lucrurile, fii binecuvântat pentru că m-ai ajutat și m-ai salvat de la moartea ce era atât de aproape!”; apoi, poftind-o pe domnișoara din Danemarca să șadă în fața ei, i-a spus: „Prietenă, acum povestiți-mi cum l-ați găsit, ce ați făcut cât ați stat cu el și unde l-ați lăsat”. Ea a povestit cum l-a căutat în Scoția și cum, pe când se întorcea tare amărâtă, furtuna cumplită de pe mare a silit-o să se adăpostească pe Stânca Săracului, unde l-a găsit pe Amadis; și a mai povestit tot ce se întâmplase cu el acolo și ce mult s-a bucurat primind cartea de la ea, precum și unde l-a lăsat, în așteptarea poruncilor ei. Dar când a ajuns cu istorisirea la apropiata lui moarte, spunându-le că arăta atât de groaznic că nu l-a putut recunoaște decât după cicatricea de pe față, că își schimbase numele și că Durin stătuse împreună cu el trei zile fără să-l recunoască, Orianei i s-a făcut milă nespusă. Și după ce și-a încheiat povestea, Oriana a zis: „Pentru Dumnezeu, prietenă, de îndată trebuie să-i dați de veste să vină, dar, spuneți-mi cum să facem”. „Vă spun – a răspuns ea. Am lăsat înadins două giuvaeruri dintre darurile pe care le aduc, ca să-l putem trimite pe Durin, chipurile, după ele, și astfel să îi ducă vești de la voi.” „Ați făcut foarte bine – a spus ea –, iar, acum, o să-mi înmânați darurile aduse, de față cu toți cei de aici, și-o să

spuneți că le-ați uitat pe cele pentru Mabilia, așa cum am hotărât”. Apoi, i-au povestit domnișoarei din Danemarca despre Corisanda, care le vorbise de Amadis, spunându-le că se numește Frumosul Întunecat, fără să știe cine e. „E adevărat că așa își spune – a răspuns domnișoara – și a zis că nu-și va schimba acest nume până nu vă va vedea și nu îi veți porunci ce trebuie să facă”. I-au mai spus că au un rând de chei de la porțile dinspre grădină, și apoi l-au chemat pe Durin, să-i arate în ce loc să îl aducă pe Frumosul Întunecat când va veni, și i-au poruncit să plece pe dată după dânsul. Dar n-a fost nevoie să-i spună de două ori, pentru că, fiind încă mâhnit că el îi adusese lui Amadis scrisoarea nefericită, din pricina căreia ajunsese în pragul morții, sperând că acum totul se va îndrepta și va fi bine, a primit să plece cu multă bucurie în inimă, sărutându-i mâinile Orianei pentru că îl trimite pe el; totodată, au hotărât ca Mabilia, de față cu toată lumea, să-l roage să se ducă după acele daruri, iar el să se arate fără chef, ca și cum i-ar fi greu să o facă, pentru ca nimeni să nu bănuiască ceva. Și au făcut întocmai; când Mabilia l-a rugat de față cu toată lumea să-i aducă darurile, el s-a arătat furios foarte și, fără chef, i-a spus: „Să știți doamnă, că o să mă duc fiindcă darurile sunt pentru voi, că de-ar fi fost de la regină pentru Oriana, n-aș fi făcut-o, fiindcă am îndurat destule chinuri pe drumul ăsta”. „Prietene Durin, oricât de bine ne-ați sluji, nu se cade să vorbiți despre serviciile pe care ni le-ați adus, făcându-ne, astfel, să nu vă mai fim recunoscătoare”. „Ba așa voi face – a spus Durin – ori de câte ori îmi veți porunci să vă slujesc, căci dorințele voastre prețuiesc la fel de mult ca serviciile mele”. Toți au râs cu poftă de furia lui Durin și de răspunsul său, iar acesta i-a spus Mabiliei: „Doamnă, fiindcă dorința voastră este să merg eu, voi pleca chiar mâine”. Și, luându-și rămas bun de la toți, a plecat cu Gandalin să doarmă în cetate; Gandalin l-a rugat să îi transmită multe salutări vărului său, Enil, și să îl roage, din partea lui, să vină să-l vadă, dacă poate, că vrea să vorbească anumite lucruri cu el; și, de asemenea, să îl roage, cât timp îl va mai însoți pe acel cavaler, să mai întrebe de Amadis. Toate acestea i le spusese ca, dacă Amadis voia să rămână mai departe necunoscut și să scape cumva de Enil, să o poată face sub motiv că îl trimite să îl vadă pe vărul său. Vorbind așa, au ajuns la Londra și, a doua zi de dimineață, Durin și-a încălecat calul și a pornit la drum spre

locul unde îl lăsase pe Frumosul Întunecat; dar, mai înainte, a umblat să afle toate veștile de la curte, ca să i le poată povesti.

• CAPITOLUL LV •

Cum și-a comandat Frumosul Întunecat arme și s-a pregătit de drum, ca să se ducă să o vadă pe doamna sa, Oriana, și despre peripețiile prin care a trecut în timpul acestei călătorii

Întorcându-ne la Frumosul Întunecat, care rămăsese la mănăstirea de maici așteptând vești de la doamna sa, povestea spune că, bucuros acum, înzdrăvenit bine și cu puterile redobândite, l-a trimis pe Enil în cetatea ce se afla în apropiere să îi comande arme al căror herb să fie un câmp verde și pe el mulți lei mici de aur, câți aveau să încapă, iar deasupra deviza sa, și să îi cumpere un cal, o spadă și cea mai bună armură pe care o va găsi. Enil s-a dus în cetate și a făcut toate câte i s-au poruncit, așa că, în douăzeci de zile, totul a fost gata așa cum voise. Cam tot atunci a sosit și Durin cu veștile ce l-au bucurat nespus pe Frumosul Întunecat; și întrebându-l pe Durin, de față cu Enil, cum îi merge bunei domnișoare din Danemarca, sora sa, și cum călătorise, acesta i-a răspuns că domnișoara îi transmite multe salutări și că el venise după două giuvaeruri pe care le uitase sora lui în locul unde poposiseră; apoi i-a spus lui Enil că vărul lui îl salută cu drag și toate câte mai trebuia să îi spună. Frumosul Întunecat l-a întrebat pe Enil cine e acel Gandalin. „Un scutier, văr cu mine – a răspuns el –, care multă vreme l-a slujit pe un cavaler, pe numele lui Amadis de Gaula”. Apoi, Frumosul Întunecat, luându-l cu el pe Durin la o plimbare prin curte, l-a întrebat felurite lucruri despre sora sa, dar, de cum s-au mai depărtat, Durin i-a încredințat veștile de la doamna sa, și anume că îl așteaptă la Miraflores și că a pregătit totul ca el să poată sta acolo cu ea pe ascuns; apoi i-a povestit că frații săi și Agrajes se află la curte și vor lua parte la bătălia hotărâtă de regele Lisuarte cu regele Cildadan al Irlandei, precum și despre chemarea la luptă făcută de Famongomadan și ceilalți uriași și cavaleri și cum aceștia i-au cerut-o regelui pe Oriana, să-i fie domnișoară de onoare Madasimei și să se mărite cu Basagante, feciorul lui Famongomadan. Când a auzit asta Frumosul

Întunecat, tot trupul a început să-i tremure de mânie, iar sângele îi clocotea de furie și, în sinea lui, și-a zis că, după ce o va vedea pe doamna sa, nu se va mai înfrunta cu nimeni și nu va mai porni în nicio aventură, până nu îl va găsi pe Famongomadan și nu se va lupta cu el pe viață și pe moarte pentru ceea ce spusese despre Oriana.

După ce Durin i-a istorisit toate câte le-ați auzit, a luat darurile și, despărțindu-se de Amadis, a plecat înapoi vesel foarte că se sfârșise totul așa cum dorise.

Frumosul Întunecat a rămas să îi mulțumească lui Dumnezeu pentru că îi venise în ajutor, dăruindu-i din nou bunăvoința doamnei sale, căci, atunci când o pierduse, viața lui ajunsese să atârne de un fir de păr, așa cum v-am povestit; apoi, în noaptea aceea, luându-și rămas bun de la măicuțe, cam cu un ceas înainte de ivirea zorilor, cu armura nouă cu blazon verde, călare pe un cal frumos și vânjos, însoțit de Enil, care îi ducea scutul, coiful și lancea, a pornit la drum pentru a se întâlni cu doamna sa, atât de iubită de el; și tot umblând el așa, când s-a luminat bine de ziuă, și-a împuns zdravăn calul cu pintenii și l-a jucat în frâu în așa fel încât Enil, care îl privea, a rămas uluit și a spus: „Domnule, nu știu cât de vitează vă e inima, dar n-am văzut în viața mea un cavaler atât de chipeș și iscusit ca domnia voastră”. „Inimile oamenilor – a spus Frumosul Întunecat – săvârșesc faptele bune, nu înfățișarea lor frumoasă, dar cui i le dă Dumnezeu pe amândouă, frumos dar îi face; și dacă acum ai judecat înfățișarea, judecă inima după cele ce vei vedea, căci o meriți”.

Așa mergea, vorbind și glumind cu Enil, căci se risipise marea negură în care se aflase și se bucura iarăși, că fără bucurie n-ar fi putut trăi. Și-a umblat el așa până la lăsarea nopții, când a mas în casa unui cavaler bătrân, unde a fost primit cu multă cinstire, iar a doua zi a plecat mai departe, punându-și coiful pe cap ca să nu fie recunoscut; și a mers șapte zile, fără să i se întâmple nimic deosebit; dar într-a opta zi, pe când trecea pe la poalele unor munți, a văzut venind pe un drum lăturalnic un cavaler atât de înalt și voinic, că părea un uriaș, călare pe un cal mare, șarg, urmat de doi scutieri ce îi purtau armele; și când s-a apropiat de Frumosul Întunecat, cavalerul uriaș i-a spus, vorbind tare: „Domnule cavaler, opriți-vă și nu mai faceți un pas înainte până nu-mi veți spune ce doresc să știu”. Frumosul Întunecat s-

a oprit în loc, în mijlocul unei câmpii întinse prin care trecea și, privind scutul cavalerului, a văzut că are pe el trei flori aurii pe un câmp siniliu și a știut că este don Cuadragante, pentru că mai văzuse un scut la fel pe Insula Ferecată, cel așezat cel mai sus deasupra celorlalte, ca semn că acela fusese cel mai brav în încercarea încăperii vrăjite; și s-a mâhnit foarte, socotind că nu va putea scăpa de luptă; și cum dorința lui era să se înfrunte cu Famongomadan, pentru asta ar fi vrut să lase la o parte orice altă luptă; în același timp, cum voia să ajungă la doamna sa la vremea hotărâtă de aceasta, se temea ca marea vitejie a acestui cavaler să nu îl țină în loc prea mult; așa că s-a oprit și, chemându-l pe Enil, i-a spus: „Vino lângă mine să-mi dai armele de va fi nevoie”. „Dumnezeu să vă apere – a spus Enil –, că ăsta pare mai curând diavol decât cavaler.” „Nu e diavol – a spus Frumosul Întunecat –, ci un cavaler foarte viteaz de care am mai auzit vorbindu-se.”

În răstimpul acesta, don Cuadragante a venit lângă el și i-a zis: „Cavalere, trebuie să-mi spuneți dacă sunteți supus al regelui Lisuarte”. „De ce mă întrebați?”, a spus Frumosul Întunecat. „Pentru că l-am chemat la luptă pe rege și pe toți vasalii și prietenii săi și îi voi ucide pe toți pe care îi voi întâlni”. Pe Frumosul Întunecat l-a cuprins o furie cumplită și a întrebat: „Domnia voastră sunteți unul dintre cei ce l-au chemat la luptă?” „Da – a răspuns el –, și îi voi face lui și alor săi tot răul de care voi fi în stare”. „Și care vă e numele?”, a întrebat Frumosul Întunecat. „Mă numesc Cuadragante”, a spus el. „Cuadragante, cu toate că sunteți de neam mare și vestit pentru marile voastre fapte de arme, mare nebunie faceți chemându-l la luptă pe cel mai viteaz rege din lume, pentru că noi, cavalerii, trebuie să facem ceea ce se cuvine, iar dacă sărim peste cal, faptele noastre sunt socotite mai mult sminteală decât curaj. Eu nu sunt vasal al acestui rege de care vorbiți și nici nu sunt de fel din această țară, dar pentru meritele sale inima m-a îndemnat să îl slujesc, așa că mă socotesc, pe drept cuvânt, chemat la luptă de voi, și dacă vreți să ne luptăm, ne vom lupta, iar de nu, vedeți-vă de drum”. Don Cuadragante a spus: „Cavalere, cred că doar pentru că nu ați auzit de mine vorbiți cu atâta îndrăzneală și sminteală, dar spuneți-mi, rogu-vă, numele vostru”. „Mi se spune Frumosul Întunecat – a răspuns el –, și numele meu, precum și faptul că nu sunt prea vestit, fac să nu mă cunoașteți,

dar, cu toate că vin de pe meleaguri străine și îndepărtate, am auzit că îl căutați pe Amadis de Gaula și, după faima pe care o are, gândesc că ar fi spre binele vostru să nu îl găsiți”. „Cum – a zis don Cuadragante –, îl prețuiți așa mult pe acest cavaler pe care eu îl urăsc atâta? Află dar cavalere, că ți-a sunat ceasul, așa că ia-ți armele, de îndrăznești să te aperi”. „Chiar de m-aș teme să o fac cu alții – a spus Frumosul Întunecat –, nu mă tem să lupt cu voi, căci mă amenințați cu prea multă trufie”.

Și punând mâna pe arme, s-au năpustit unul spre celălalt în goana cailor cu mare furie și s-au izbit atât de tare, încât calul Frumosului Întunecat a fost cât pe ce să cadă, iar don Cuadragante a fost smuls din șa; și fiecare din ei a avut de suferit de pe urma înfruntării, căci pieptul platoșei Frumosului Întunecat a fost despicat de vârful lăncii lui Cuadragante, care a fost rănit în coastă, dar ușor, așa că s-a ridicat de îndată de jos, căci era tare curajos și sprinten și, punând mâna pe spadă, s-a îndreptat spre Frumosul Întunecat, care își potrivea coiful pe cap și nu l-a văzut; Cuadragante i-a rănit calul, împlântându-și spada până la jumătate în crupă; calul, de durere, a pornit-o peste câmp, azvârlind din picioare și gata să se prăbușească; Frumosul Întunecat a descălecat și, petrecându-și brațul prin mânerul scutului, cu spada în cealaltă mână, s-a îndreptat spre Cuadragante, mânios foarte și îndârjit fiindcă îi omorâse calul, și i-a spus: „Cavalere, n-ați dat dovadă de mult curaj cu fapta voastră, dar e tocmai cât trebuie ca să câștig lupta”.

Și au prins să se lovească atât de sălbatic, că te înspăimântai privindu-i, iar zăngănitul spadelor când se izbeau de armuri era atât de mare, de parcă s-ar fi luptat zece cavaleri. Și, din timp în timp, se prindeau de brațe ca să se doboare și fiecare își încerca toată puterea și vitejia împotriva celuilalt. Scutierii, care îi priveau, înspăimântați foarte de atâta înverșunare la doi cavaleri, nu nădăjduiau ca vreunul să scape cu viață. Și s-au luptat ei așa, cam de la amiază până seara, fără să-și tragă sufletul și fără să scoată vreo vorbă, când Cuadragante, copleșit de oboseală și zdrobit de o lovitură pe care Frumosul Întunecat i-o dăduse în coif, s-a prăbușit fără vlagă și fără simțire la pământ, ca mort; Frumosul Întunecat i-a scos coiful ca să vadă dacă a murit, dar aerul l-a făcut să-și vină în simțiri aproape de tot, și, atunci, Frumosul Întunecat i-a pus vârful spadei pe obraz și i-a spus: „Cuadragante, fă-ți rugăciunea de pe urmă, că vei

muri”. El, cum mai prinsese viață, a spus: „Ah, Frumosule Întunecat, rogu-vă, în numele Domnului, cruțați-mi viața întru salvarea sufletului meu!” Acesta i-a răspuns: „Dacă vrei să rămâi în viață, socotește-te învins și făgăduiește că vei face ceea ce îți voi porunci”. „Voi face ce voiți – a spus el – ca să-mi salvez viața –, dar nu e drept să mă socotesc învins, căci nu e învins cel care, pentru apărarea sa, fără lașitate, face tot ce poate până ce îl părăsesc puterile și răsuflarea și cade la picioarele dușmanului său; învins este cel ce nu mai luptă, deși ar putea să o facă, pentru că îi lipsește curajul”. „Într-adevăr, așa e – a spus Frumosul Întunecat; aveți dreptate și îmi place ceea ce am învățat acum de la voi; dați-mi mâna și jurați-mi că veți face ce vă voi porunci”. El i-a dat mâna cum a putut și a făcut jurământ.

Apoi i-a chemat pe scutieri să îl vadă și i-a spus: „Vă poruncesc ca, așa cum v-ați legat, să vă înfățișați cât mai iute la curtea regelui Lisuarte și să nu plecați de acolo până nu va sosi Amadis, cel pe care îl căutați, iar când va sosi, să vă supuneți lui și să iertați moartea fratelui vostru Abies al Irlandei pentru că, din câte am aflat, ei s-au luptat din proprie voință și s-au înfruntat singuri, unul împotriva celuilalt, și o astfel de moarte nu se cade a fi răzbunată nici de oamenii cei mai de jos, darmite de cei ca voi, ce ați săvârșit mărețe fapte de arme, fiind mereu triumfător; și vă mai poruncesc să vă luați vorba înapoi și să nu-l mai chemați la luptă pe rege și pe ai săi, nici să întoarceți armele împotriva sa”. Don Cuadragante s-a învoit la toate acestea, deși împotriva voinței sale, dar a făcut-o fiindcă tare se mai temea de moartea ce și-o simțea foarte aproape; apoi le-a poruncit scutierilor să facă o targă pe care să-l ducă unde poruncise Frumosul Întunecat și acolo să-și îndeplinească făgăduielile.

Frumosul Întunecat s-a uitat apoi după Enil, scutierul său, care ținea calul lui don Cuadragante, vesel foarte și tare bucuros de norocul dat de Dumnezeu stăpânului său. Frumosul Întunecat a încălecat calul, i-a dat armele lui Enil și a pornit iarăși la drum, dar n-a mers mult și a întâlnit o domniță ce vâna cu șoimi, însoțită de alte trei, care priviseră lupta și auziseră cea mai mare parte din vorbele schimbate de cei doi; văzându-l pe Frumosul Întunecat atât de zdrobit și având mare nevoie de odihnă, acestea l-au rugat cu multă căldură să vină cu ele la un

castel al lor, unde va fi slujit în toate, pentru că știau că voiește să-l ajute pe stăpânul lor, regele. El a încuviințat, pentru că era tare ostenit de încercarea prin care trecuse și, de cum au ajuns acolo, l-au cercetat să vadă dacă e rănit, dar nu avea altă rană decât cea de la piept care, deși mică, sângerase mult; așa că, după trei zile, a plecat de-acolo și a umblat toată ziua fără peripeții. Noaptea a mas în casa unui om de treabă ce locuia aproape de drum și, a doua zi, a umblat și a umblat până ce, la amiază, urcându-se în vârful unui deal, a zărit cetatea Londrei și, la dreapta, castelul Miraflores, unde se afla doamna sa, Oriana; și văzându-l, sufletul i s-a umplut de o mare bucurie.

Și, a rămas o vreme acolo, cugetând cum să-l îndepărteze pe Enil, și i-a spus: „Cunoști ținutul acesta unde ne aflăm?” „Da, îl cunosc – a răspuns el; în valea aceea se află Londra, unde e regele Lisuarte”. „Atât de aproape suntem de Londra? – a întrebat el. Uite ce e: deocamdată, nu vreau să mă înfățișez regelui, nici să mă fac cunoscut altora, până ce nu voi merita pentru faptele mele, căci după cum vezi, sunt tânăr și nu am făptuit așa multe lucruri încât să fiu prețuit; și cum suntem aproape de Londra, du-te să-l vezi pe scutierul acela, Gandalin, ce ți-a trimis salutări prin Durin și află ce se spune la curte despre mine și când va fi bătălia cu regele Cildadan”, „Cum, să vă las singur?”, a spus Enil. „Nu-ți face griji – a răspuns el –, că deseori obișnuiesc să umblu singur, neînsoțit de nimeni, dar mai înainte, să căutăm un loc unde să ne întâlnim”. Și au pornit mai departe pe drum și, după puțină vreme, pe malul unui râu au văzut înălțat un cort tare frumos între alte două, și cavaleri și domnițe ce se hârjoneau pe lângă ele; la intrarea unuia dintre corturi erau cinci scutieri înarmați, iar la intrarea altuia, alți cinci, plus zece cavaleri, și, cum Amadis nu voia să se măsoare cu ei, s-a abătut din drum. Cavalerii de la intrarea în cort l-au chemat să se înfrunte cu ei în lănci. „Nu vreau să mă lupt acum cu voi – a răspuns el –, pentru că voi sunteți mulți și odihniți, iar eu sunt singur și ostenit”. „Eu cred că, mai degrabă, vă e teamă să nu vă pierdeți calul”, a spus unul dintre ei. „Și de ce l-aș pierde?”, a întrebat Frumosul Întunecat. „Pentru că va fi al celui care vă va înfrânge – a spus cavalerul –, și e mai sigur că așa se va întâmpla decât că ați putea câștiga domnia voastră vreun cal de la noi”. „Dacă așa stau lucrurile – a spus Frumosul Întunecat –, mai curând vreau să călăresc pe calul meu, decât să risc să-l

pierd”. Și a mers mai departe, ocolindu-i, ca mai înainte. Cavalerii i-au strigat: „Se pare, cavalere, că vă apărați herbul mai mult cu vorbe frumoase decât cu vitejie, așa că sigur scutul vostru va rămâne întreg, să vă poată fi pus pe mormânt, chiar de veți trăi o sută de ani”. „Gândiți ce vreți despre mine – a răspuns el –, că ceea ce spuneți nu-mi scade cu nimic din vitejie, dacă sunt cu adevărat viteaz”. „De-ar da Dumnezeu să vă vină cheful să ne luptăm acum – a spus unul dintre ei –, n-ați mai ajunge astăzi călare pe acest cal să vă căutați loc de popas, blestemat să fiu, ori să n-am parte un an de-acum încolo de alt cal”. Frumosul Întunecat i-a spus: „Bunule domn, tocmai de asta mă temeam și de aceea m-am abătut din drum”. Toți ceilalți au început să spună: „Oh, Sfântă Fecioară! Ce cavaler fricos!” El, însă, n-a dat doi bani pe vorbele lor și și-a văzut de drum; când a ajuns la un vad pe unde voia să treacă râul, a auzit pe cineva strigându-i: „Așteptați, cavalere!” Și, uitându-se într-acolo, a văzut o domnișoară foarte chipeșă, pe un cal frumos, care, apropiindu-se de el, i-a spus: „Domnule cavaler, acolo, lângă corturi, se află Leonoreta, fiica regelui Lisuarte, care vă roagă, împreună cu toate domnișoarele ei, să vă măsurați în lănci cu cavalerii, de dragul și la rugămintea ei, și nu datorită vorbelor cavalerilor”. „Cum – a întrebat el –, fiica regelui e acolo?” „Da, domnule, a răspuns ea. „Îmi pare rău să-mi fac dușmani din cavalerii săi – a spus el –, căci mai degrabă aș vrea să o slujesc, dar, de asta îi e dorința, o voi face, dacă acești cavaleri făgăduiesc că ne vom măsura puterile doar în lupta cu lancea”.

Domnișoara a plecat să ducă acest răspuns, iar Frumosul Întunecat și-a luat armele și a pornit înapoi spre corturi, și, ajungând la un loc deschis, a așteptat; nu după multă vreme, l-a văzut venind pe cavalerul ce îi spusese că nu-l va lăsa să plece călare dacă se va înfrunta cu el, pe care îl ținuse bine minte și s-a bucurat că acesta e primul; când s-au mai apropiat, și-au îndemnat caii să gonească unul spre celălalt cât de iute puteau și cavalerul și-a frânt lancea, iar Frumosul Întunecat l-a izbit atât de puternic, încât l-a azvârlit din șa și cavalerul s-a rostogolit pe jos; cavalerul a fost atât de zdrobit de căzătură, că nu mai știa pe ce lume se află, dar, venindu-și în simțiri, a prins să geamă și să se zvârcolească pe jos, căci avea trei coaste și șoldul rupte; Frumosul Întunecat l-a trimis pe Enil să îi ia calul și a spus: „Domnule cavaler, dacă vă țineți vorba, un an de-aici încolo n-o

să mai aveți alt cal, de vreme ce pe-al meu nu l-ați câștigat, că așa v-ați jurat”.

În răstimpul acesta, a văzut venind spre el alt cavaler, strigându-i să se apere, dar Frumosul Întunecat l-a lăsat să se năpustească spre el și l-a trântit ca și pe primul, după cum, la fel s-a întâmplat și cu al treilea și al patrulea, dar, de data aceasta, și-a frânt lancea; al patrulea cavaler însă, a fost rănit greu, pentru că lancea i-a spart scutul și-a trecut prin braț; Frumosul Întunecat le-a luat tuturor caii și i-a priponit de crengile copacilor, și, o dată învinși cei patru, a dat să plece, când a văzut venind un alt cavaler însoțit de un scutier ce purta patru lănci, care i-a zis: „Domnule cavaler, Leonoreta vă dăruiește aceste patru lănci și mă trimite să vă spun să le folosiți cum se cuvine împotriva cavalerilor rămași, de vreme ce i-ați înfrânt pe tovarășii lor”. Frumosul Întunecat a spus: „De dragul Leonoretei, fiica unui rege atât de viteaz, voi face ce mi se poruncește, dar să știți că nu o fac defel pentru acești cavaleri, pe care îi socotesc neobrăzați foarte, fiindcă îi silesc pe cavalerii ce trec pe drum să se lupte împotriva voinței lor”. Și, luând o lance, a pornit spre cavaler și l-a doborât, cum a făcut cu toți ceilalți; numai cu ultimul s-a înfruntat de două ori și a rupt două lănci și doar a doua oară a izbutit să îl azvârle din șa ca și pe ceilalți, iar de vrea să știe careva cine era acest cavaler, vă spun că se numea Nicoran de la Puntea Temătoare, care, în vremea aceea, era unul dintre cei mai buni luptători cu lancea din regatul Marii Britanii.

Sfârșite aceste înfruntări așa cum ați auzit, Frumosul Întunecat i-a trimis Leonoretei toți caii câștigați de la cavaleri și a rugat-o să le poruncească acelor cavaleri ai săi să fie mai bine crescuți cu cei ce trec pe drum, ori să lupte mai bine, căci s-ar putea să dea peste un cavaler care să-i silească să meargă pe jos. Cavalerii erau atât de rușinați de cele întâmplate, că nu i-au răspuns nimic și se minunau că fuseseră doborâți așa, de un singur cavaler, ce purta asemenea însemne pe scut. Nicoran a spus: „Daca Amadis ar fi teafăr și nevătămat, aș jura că el este, căci nu se află alt cavaler care să ne înfrângă în felul acesta”. „Nu poate fi el – a spus Galiceo –, căci l-ar fi recunoscut unul dintre noi; mai ales că el nu ar fi vrut să lupte, știind că toți îi suntem prieteni”. Giontes, nepotul regelui, aflat și el acolo, a spus: „Deie Domnul să fi fost Amadis, căci astfel rușinea nu ar fi

atât de mare; dar oricine ar fi, să-i dea Dumnezeu noroc oriunde s-o duce, căci cu vitejie ne-a câștigat caii și cu bunătate ni i-a înapoiat”. „Ba să fie blestemat – a spus Lasamor –, că rău o duc cu coastele și șoldul rupte, deși vina e a mea, că singur mi-am făcut-o, mai mult ca oricare altul”. Căci el fusese primul ce pornise lupta.

Frumosul Întunecat s-a despărțit de ei foarte bucuros că îi mersese bine și își vedea de drum tăifăsuind cu Enil și privind lancea care îi rămăsese, părându-i a fi foarte bună; din pricina căldurii și a luptei, era tare însetat, dar, cam la un sfert de leghe de locul unde se afla, a văzut un schit înconjurat de copaci și a pornit într-acolo, atât ca să se roage, cât și ca să bea apă; la poarta schitului a văzut trei cai înșeuați pentru femei și doi cai de scutieri. El a descălecat și a intrat înăuntru, dar n-a văzut pe nimeni, așa că s-a închinat Domnului și Fecioarei Maria din toată inima și, ieșind apoi din schit, a văzut trei domnișoare stând la umbra unor copaci lângă o fântână, cu cei doi scutieri; atunci s-a apropiat să bea apă și a văzut că nu le cunoaște pe niciuna, dar ele l-au întrebat: „Cavalere, sunteți de la curtea regelui Lisuarte?” „Bunele mele domnișoare – a răspuns el –, mi-ar plăcea să fiu un astfel de cavaler, încât regele să mă vrea lângă el; dar domniile voastre unde mergeți?” „La Miraflores, la o mătușă a noastră care e stareța mănăstirii și ca să o vedem pe Oriana, fiica regelui Lisuarte; dar am hotărât să facem un popas aici până mai trece căldura”. „Pe Dumnezeul meu – a spus el –, vă voi întovărăși cât mai aveți de mers”. Apoi le-a întrebat cum se numește fântâna aceea. „Nu știm – au răspuns ele – ce nume are nici aceasta, nici cea din pădurea de-aici, dar știm că cea din vale, acolo lângă copacii cei înalți, se numește Fântâna celor trei izvoare”. Și i-au arătat valea ce se afla în apropiere, pe care el o cunoștea mult mai bine, căci adesea fusese acolo la vânătoare și cugetase ca acea fântână să-i fie locul de întâlnire cu Enil, de care voia să se despartă cât timp va sta cu doamna sa.

Și, pe când vorbeau ei așa, cum v-am spus, n-a trecut multă vreme și au văzut apropiindu-se, pe drumul pe care venise Frumosul Întunecat, o căruță trasă de doisprezece cai, cu doi pitici pe capră ce mânau caii, iar în căruță mai mulți cavaleri în armură, puși în lanțuri, cu scuturile agățate de loitre, împreună cu domnișoare și copile frumoase ce strigau ca din gură de

șarpe; în fața căruței mergea un uriaș atât de mare, că te înspăimântai văzându-l, călare pe un cal negru și îmbrăcat în zale groase, cu un coif foarte strălucitor, iar în mână ținea o suliță care în vârf avea o flamură mare; în spatele căruței venea un alt uriaș cu mult mai înspăimântător și mai mare decât primul. Domnișoarele au rămas mute de spaimă și s-au ascuns printre copaci, înfricoșate foarte, în vreme ce uriașul care mergea în față s-a întors spre pitici și le-a spus: „O să vă fac fărâme dacă nu aveți grijă de copilele astea să nu-și ia viața, pentru că îmi fac trebuință pentru jertfa pe care vreau să o aduc Zeului la care mă închin”.

Auzind acestea, Frumosul Întunecat a știut că uriașul e Famongomadan, căci el avea acest obicei, de care n-a voit să se lepede niciodată, și anume, să taie capul mai multor fete în fața unui idol pe malul Lacului care fierbe și să asculte sfatul acestuia în tot ceea ce avea de făcut; cu asemenea jertfe îl mulțumea pe idol, căci acesta, fiind întruchiparea răului, numai prin asemenea fapte crunte putea fi mulțumit. Și, cu toate că voia să se lupte cu el pentru cele spuse în legătură cu Oriana, nu ar fi vrut să se înfrunte cu el acum, mai înainte de a fi petrecut noaptea cu doamna sa, Oriana, fiind și foarte ostenit după încercarea cu cei zece cavaleri.

Dar, recunoscându-i pe cavalerii din căruță, pe Leonoreta și pe domnișoarele ei s-a întristat foarte văzându-i, dar și mai tare la gândul durerii pe care ar încerca-o doamna sa de i s-ar întâmpla o asemenea nenorocire sorei ei; căci, se pare că după ce el s-a despărțit de ei în ziua luptei cu lăncile, cum ați auzit, lăsându-i pe cavaleri zdrobiți, după puțin timp, au sosit cei doi uriași, tată și fiu, care îl chemaseră la luptă pe regele Lisuarte. Și, capturându-i pe toți și pe toate, i-au urcat în căruța aceea, cum v-am spus, cu care umblau uriașii ca să-i ducă în ea pe toți câți ar fi putut prinde pe drum; așa că, încălecându-și calul, i-a cerut lui Enil să îi dea armele. El, însă, a spus: „Pentru ce vă trebuie? Așteptați să treacă mai întâi diavolii ăștia care se apropie”. „Dă-mi-le – a spus Frumosul Întunecat –, că, mai înainte de a trece, vreau să văd dacă atotputernicul, în marea-i milosârdie, nu va voi să îndrept nemăsurata ticăloșie săvârșită de acești dușmani”. „Oh, stăpâne – a spus el –, de ce vreți să vă sfârșiți astfel tinerețea, că și de s-ar afla aici douăzeci de cavaleri ai regelui Lisuarte, cei mai viteji, n-ar îndrăzni să

pornească la o astfel de faptă”. „Nu-ți face griji – a răspuns el –, că dacă aș lăsa să se petreacă o asemenea faptă sub ochii mei fără să fac tot ce îmi stă în putință, n-aș mai putea apărea în fața unor bărbați viteji; și ai să vezi că voi izbuti”.

Enil i-a dat armele, plângând amarnic. Frumosul Întunecat a coborât povârnișul spre uriaș și, înainte de a ajunge la el, a privit spre Miraflores și a spus: „Oh, stăpâna mea, Oriana! Niciodată n-am pornit la o faptă de arme măreață, oriunde m-aș fi aflat, fără sprijinul vostru, așa că, buna mea doamnă, ajutați-mă și acum, când am atâta nevoie!”

Și, pe loc, s-a simțit atât de puternic, că i-a pierit orice spaimă, și le-a strigat piticilor să oprească. Când a auzit asta, uriașul s-a întors spre el furios foarte, de îi țâșneau flăcări prin vizieră, și a strâns sulița în mână de mai s-o rupă, spunând: „Nemernic nenorocit! Cine ți-a dat îndrăzneala de a mi te arăta în față?” „Acel Dumnezeu – a spus Frumosul Întunecat – pe care tu îl jignești și care, azi, îmi va da puteri să-ți înfrâng marea trufie”. „Atunci, hai, apropie-te – a spus uriașul – și ai să vezi dacă ai destulă putere ca să te aperi de mine”. Frumosul Întunecat a strâns lancea sub braț și s-a năpustit asupra lui în cea mai mare goană a calului, încât i-a sfârtecat poalele și lancea i s-a înfipt în pântece și a ieșit pe partea cealaltă; și a fost atât de groaznică lovitura, încât vârful lăncii, izbindu-se, apoi, de șa, a rupt chinga și șaua a alunecat cu uriaș cu tot sub burta calului, unde acesta a rămas cu o bucată de lance înfiptă în trup; dar mai înainte de a cădea, a apucat să azvârle sulița în pieptul calului Frumosului Întunecat, de i-a ieșit printre picioare; Frumosul Întunecat a descălecat cât de iute a putut și a pus mâna pe spadă, dar uriașul era rănit de moarte și calul îl târa sub el, făcându-i și mai rău; cum era, însă, nespus de puternic, a izbutit să iasă de sub cal și smulgându-și bucata de lance din trup a aruncat-o asupra Frumosului Întunecat și l-a lovit atât de zdravăn în coif, pe deasupra scutului, de mai să-l trântească la pământ; dar, o dată cu această lovitură, mațele i s-au revărsat prin rană și s-a prăbușit pe jos, strigând: „Ajutor, fiul meu, Basagante, vino iute că mor”. La strigătul lui, Basagante a venit în goană, cu un baltag de oțel tare greu în mână și s-a repezit spre Frumosul Întunecat, socotind să-l despice în două; acesta, însă, cu marea lui iscusință, s-a ferit de lovitură și, în trecere, a dat să-i rănească armăsarul, dar n-a izbutit decât să reteze

oblâncul șeii și piciorul uriașului pe jumătate; acesta, turbat de furie, n-a simțit, deși nu mai avea piciorul în scară și s-a răsucit spre el; și cum Frumosul Întunecat își scosese scutul de după gât și îl ținea pe braț, l-a izbit atât de năprasnic în scut, că l-a trântit jos; Frumosul Întunecat, însă, l-a lovit cu spada în braț, i-a sfârtecat armura și trupul și, cum spada a alunecat până jos pe zalele fine de oțel, s-a rupt, de a rămas numai cu mânerul în mână; dar nu și-a pierdut cumpătul și nici nu l-a părăsit curajul său deosebit, ba dimpotrivă, văzând că uriașul se trudește să-și smulgă baltagul din scutul lui, a apucat și el bine baltagul și buna lui soartă a vrut să se afle pe partea unde uriașul nu mai avea piciorul în scară și, cum smuceau și unul și celălalt, uriașul s-a răsucit într-o parte, iar calul a făcut o săritură pe neașteptate și a dat cu el de pământ, iar Frumosul Întunecat a rămas cu baltagul în mână. Uriașul s-a ridicat anevoie și, scoțându-și spada, grozav de mare, a vrut să se repeadă asupra Frumosului Întunecat dar n-a putut din pricina piciorului, așa că a pus un genunchi în pământ; Frumosul Întunecat l-a pălit cu baltagul în coif atât de tare, încât din izbitură toate curelele s-au rupt și i-a alunecat coiful de pe cap; Basagante, văzându-l atât de aproape, a vrut să-i taie capul, dar l-a atins în vârful coifului, așa că i-a retezat partea de sus și părul din creștet, fără să ajungă la piele; Frumosul Întunecat s-a tras înapoi și, cum coiful lui nu mai avea în ce să se țină, i-a căzut pe umeri; spada lui Basagante a nimerit într-o piatră și s-a rupt în două. Cei ce priveau lupta au crezut că uriașul îi retezase jumătate din cap și tare mai jeleau, mai cu seamă Leonoreta cu domnișoarele și copilele ei care, în genunchi în căruță, cu mâinile îndreptate spre cer, rugându-se lui Dumnezeu să le scape de acea primejdie, au prins să-și smulgă părul și să strige în gura mare, chemând-o în ajutor pe Fecioară; Frumosul Întunecat însă, aruncându-și coiful și pipăindu-și capul cu mâna să vadă de e rănit de moarte, nesimțind nimic, s-a îndreptat spre uriaș cu baltagul în mână și, cu toate că acesta era foarte puternic, văzându-l venind așa, i s-a muiat inima și n-a mai fost în stare să se apere, așa că Frumosul Întunecat l-a pălit în cap atât de zdravăn, că i-a retezat o ureche și falca întreagă, care au căzut pe jos. Uriașul l-a lovit cu ciotul de spadă și l-a tăiat puțin la un picior, dar apoi a căzut într-o parte, zvârcolindu-se pe jos, în ghearele morții. În vremea asta, Famongomadan își scosese

coiful și își ținea rănile cu mâinile ca să oprească sângele, dar când și-a văzut feciorul mort, a început să blesteme de Dumnezeu și de Fecioară, zicând că îi pare rău că moare numai pentru că nu le dărâmase bisericile și mănăstirile, dacă tot au îngăduit ca el și fiul lui să fie învinși și uciși de un singur cavaler, când nu credea a fi în stare să facă așa ceva nicio sută.

Frumosul Întunecat a îngenuncheat, mulțumindu-i Domnului pentru marea bunăvoință pe care i-o arătase, și i-a spus lui Famongomadan: „Lipsit de speranța în Dumnezeu și în binecuvântata Maică a Domnului, acum suferi pentru cruzimea ta”; și, luându-i mâinile de pe răni, a adăugat: „Roagă-ți idolul să te ajute pentru cât sânge nevinovat i-ai dat să bea și să-ți oprească sângele cu care ți se scurge viața”. Uriașul nu făcea decât să-l blesteme pe Dumnezeu și pe toți sfinții săi și, atunci, Frumosul Întunecat a smuls sulița din trupul calului și i-a vârât-o în gură, de i-a ieșit prin ceafă mai bine de o palmă și s-a înfipt în pământ; apoi a luat coiful lui Basagante, și l-a pus pe cap ca să nu fie recunoscut, a încălecat pe calul lui Famongomadan, adus de Enil, și s-a apropiat de căruță, unde cavalerii, domnișoarele și fetițele i s-au închinat, mulțumindu-i adânc pentru ajutor. El i-a eliberat din lanțuri și i-a rugat să-și încalece caii ce erau legați de căruță, să le urce pe Leonoreta și pe domnișoarele ei pe caii purtați de scutieri, luați captivi și aceștia, iar în căruță să îi așeze pe cei doi uriași și să îi ducă regelui Lisuarte din partea unui cavaler străin, pe numele său Frumosul Întunecat, care dorește să îl slujească; și să îi povestească regelui de ce îi ucisese; de asemenea, i-a rugat să-i ducă regelui calul lui Basagante, tare mândru și foarte vânjos, ca să îl călărească în timpul bătăliei cu regele Cildadan. Cavalerii i-au îndeplinit poruncile cu multă bucurie și i-au urcat pe uriași în căruță și, cu toate că aceasta era mare, tot le atârnau picioarele de la genunchi în jos; Leonoreta cu fetele și domnișoarele ei și-au făcut coronițe din flori culese din pădure și, cu ele pe cap, voioase foarte, râzând și cântând, au plecat spre Londra, unde toți au rămas uluiți văzând cum intră în cetate cu uriașii aceia nemaivăzuți. Când regele a aflat prin ce primejdie a trecut fata lui și cum a salvat-o Frumosul Întunecat, dând o luptă atât de primejdioasă și, cum la curte sosise deja don Cuadragante, înfățișându-se ca învins de Frumosul Întunecat, tare s-a tot întrebat cine ar putea fi acel cavaler care se ivise, din nou, în

țara lui, săvârșind fapte de arme ciudate, mai presus decât ale tuturor celorlalți, și l-a lăudat o bună bucată de vreme, întrebându-i pe toți dacă îl cunoaște careva; dar n-a știut nimeni să spună despre el nimic alta decât că iubita lui don Florestan, Corisanda, povestise că a întâlnit pe Stânca Săracului un cavaler bolnav care se numea Frumosul Întunecat. „Deie Domnul – a spus regele – să-l avem printre noi, că nu l-aș mai lăsa să plece orice mi-ar cere în schimb, dacă aș putea să-i împlinesc dorințele”.

• CAPITOLUL LVI •

Cum Frumosul Întunecat, o dată sfârșite toate peripețiile, s-a dus la Fântâna celor trei izvoare, de unde a hotărât să plece la Miraflores, unde se afla doamna sa, Oriana, și cum un cavaler străin a adus niște scule de preț la curtea regelui, menite a pune la încercare credința îndrăgostiților, iar Amadis și doamna sa, Oriana, s-au hotărât să se ducă amândoi să-și pună la încercare dragostea, fără să fie cunoscuți de nimeni

Frumosul Întunecat, cu multă bucurie în suflet pentru că sfârșise cu bine lupta, luându-și rămas bun de la cavaleri și domnișoare, s-a întors la cele trei domnișoare pe care le întâlnise la fântână; acestea tocmai ieșiseră din ascunzătoare și veneau spre el; el l-a trimis pe Enil la Londra să îl vadă pe vărul său, Gandalin, și să îi comande altă armură, la fel cu cea avută în lupta cu uriașii, care era ferfeniță și nu îl mai apăra defel, să îi cumpere o spadă bună și, după opt zile, să vină la Fântâna celor trei izvoare, unde se va afla și el. Frumosul Întunecat s-a despărțit de cele trei domnișoare și s-a cufundat în desișul pădurii, Enil a pornit să-i împlinească poruncile, iar domnișoarele s-au dus la Miraflores, unde le-au povestit Orianei și Mabiliei tot ce văzuseră și ce minuni săvârșise un cavaler numit Frumosul Întunecat. Bucuria și veselia le-a fost fără seamăn, aflând că Frumosul Întunecat e atât de aproape, acoperindu-se de glorie și faimă cum nimeni altul n-ar fi putut-o face.

Frumosul Întunecat, după ce a intrat în pădure, cum ați auzit, s-a apropiat pieziș de Miraflores, unde a dat de un râu ce curgea pe sub copaci falnici și, cum era încă devreme, a descălecat și și-a lăsat calul să pască iarba verde, iar el, scoțându-și coiful, s-a spălat pe față și pe mâini și a băut apă, iar apoi s-a așezat pe jos, cugetând la cele schimbătoare ale lumii și aducându-și aminte de deznădejdea în care s-a zbătut, dorindu-și de atâtea ori să moară, nemaiașteptând vreun leac pentru marea lui

suferință și durere și cum Dumnezeu, mai mult din milosârdie decât pentru meritele sale, îndreptase totul, făcând nu numai ca el să fie iarăși ca înainte, ci acoperit de mai multă glorie și faimă decât fusese până atunci, dar, mai ales, atât de aproape de a o vedea și a se bucura de prea iubita doamnă Oriana, pentru care inima lui suferea de atâta dor și tristețe; și toate acestea l-au făcut să-și dea seama cât de puțin preț ar trebui să pună oamenii pe lumea asta, pe lucrurile pentru care trudesc și mor, dăruindu-se cu ardoare și dragoste, fără să aibă în minte cât de iute se câștigă și se pierd, uitând să-l slujească pe atotputernicul stăpân care ni le dă și le poate face veșnice. Și când în mintea lor le socotesc mai sigure, atunci le sunt luate, spre marea suferință a sufletului, dar, cu toate acestea, nu arareori sufletele se despart de viața pământească sigure foarte în mântuire. Deseori, însă, sufletele pierdute, fără nicio nădejde de a fi salvate sunt mântuite de stăpânul lumii, așa cum se întâmplase cu el, Domnul dând astfel de înțeles muritorilor că nimeni nu trebuie să se încreadă nici în una nici în alta, ci făcând doar ceea ce trebuie, să se lase pe seama celui care le poruncește fără sminteală și îi stăpânește, căci fără să întindă el mâna, nimic nu se poate face.

Oh, voi cei care dobândiți prin tot soiul de viclenii averi, cât și cu câtă sârguință ar trebui să învățați că averile câștigate înseamnă pierzania sufletului pentru totdeauna și cât de puțin vă ajută aceste averi să scăpați de pedeapsa veșnică pregătită pentru cei ca voi!

Acestea și alte asemenea lucruri le sucea și le răsucea în cap, frământându-și mintea în chip sublim, Frumosul Întunecat. Așa a stat el pe gânduri pe malul acelui râu, cugetând la gloria și mândria pe care le simțea în suflet pentru că, într-o singură zi, săvârșise asemenea isprăvi, după cum, tot într-un răgaz scurt de timp, soarta poate preschimba bucuria în plâns, așa cum s-a întâmplat cu mulți alții ce dobândiseră multe și frumoase lucruri pe lumea asta; iar când s-a lăsat noaptea, a încălecat pe cal și s-a dus la castelul Miraflores, în acea parte a grădinii unde îl aștepta Gandalin și Durin, care i-au luat calul. Oriana, Mabilia și domnișoara din Danemarca erau sus pe zid și, cu ajutorul scutierilor și al lor, căci i-au întins mâinile, s-a cățărat și el sus, unde erau ele, și a strâns-o în brațe pe doamna sa.

Dar cine ar fi în stare să povestească îmbrățișările drăgăstoase, dulcile sărutări, lacrimile ce s-au amestecat deasupra gurilor împreunate. Desigur, numai cel înrobit de aceeași patimă, mistuit de aceleași flăcări, cu inima chinuită de aceleași răni ale iubirii ar putea-o face, căci cei cu sufletele înghețate și prospețimea tinereții ofilită nu vor izbuti. Așa că, lăsând aceasta pe seama altora, nu voi mai intra în amănunte.

Și, cum stăteau ei îmbrățișați, uitând de ei și de ce e în jurul lor, Mabilia, de parcă i-ar fi trezit dintr-un somn greu, i-a adus la castel. Aici, Frumosul Întunecat a fost găzduit în odaia Orianei, unde, după cele petrecute și de care v-am vorbit, vă puteți închipui că se simțea mai bine chiar decât în rai. Aici a stat cu doamna lui opt zile pe care, în afara nopților, le-au petrecut în curtea aceea cu copaci falnici, ce am pomenit-o mai înainte, unde, în marea lor desfătare, nu luau seama la nimic din toate câte se puteau spune ori întâmpla în lume. Aici venea adesea și Gandalin, care le aducea toate veștile de la curte; la el locuia și vărul lui, Enil, așteptând să fie gata armura comandată de Frumosul Întunecat.

Regele Lisuarte se temea foarte tare de bătălia ce avea să o dea cu regele Cildadan, știind ce viteji și sălbatici sunt uriașii, și se străduia din răsputeri să se pregătească astfel încât să se termine întru cinstea sa; cu el la Londra se aflau don Florestan, Agrajes și Galvanes fără de Țară, ce tocmai sosise, precum și alți mulți cavaleri de seamă. Toți vorbeau mult despre marile isprăvi ale Frumosului Întunecat și mulți spuneau că, în bună parte, se aseamănă cu cele ale lui Amadis, și asta îi mâhnea atât de mult pe don Galaor și don Florestan, frații săi, încât, de nu i-ar fi făgăduit regelui că nu vor da nicio luptă până după bătălia cu Cildadan, de mult l-ar fi căutat și s-ar fi înfruntat cu el, cu atâta mânie și dușmănie, că n-ar fi scăpat nici el, nici ei cu viață; și hotărâseră între ei ca, după ce se va sfârși bătălia regelui, dacă vor ieși teferi din ea, să nu mai facă niciun alt legământ, decât acela de a-l afla pe acest cavaler; dar asta o hotărâseră fără știrea nimănui.

Într-o zi, pe când regele stătea de vorbă în palat cu cavalerii săi, a intrat un scutier bătrân, însoțit de alți doi scutieri, toți trei îmbrăcați la fel; scutierul bătrân avea părul alb, retezat și, de aceea, urechile sale păreau mari. Acesta s-a apropiat de rege și, îngenunchind în fața lui, l-a salutat în grecește, căci era de felul

lui din Grecia și apoi i-a spus: „Seniore, marea faimă ce a străbătut toată lumea a cavalerilor, doamnelor și domnițelor de la curtea voastră m-a făcut să vin aici, să văd dacă printre ei voi găsi ceea ce caut de șaizeci de ani în toate colțurile pământului, fără ca truda mea să fi dat roade. Și dacă tu, nobile rege, socotești că aș putea face, aici la curte, o încercare ce nu-ți va pricinui pagubă, nici rușine, îți voi spune despre ce e vorba”. Cavalerii, curioși să afle ce încercare poate fi aceea, l-au rugat din suflet pe rege să o încuviințeze și, cum și el era la fel de curios, s-a învoit. Atunci, scutierul a luat un sipet de matostat, lung cam de trei coți și lat de o palmă, îmbrăcat în foiță de aur, l-a deschis și a scos dinăuntru o spadă, cea mai ciudată din câte se văzuseră vreodată, căci teaca era din două foi de os verzi ca smaragdul, atât de transparente că se zărea lama spadei înăuntru; dar nici aceasta nu era ca toate celelalte, căci jumătate era sclipitoare și curată cum nu se mai află, iar cealaltă jumătate, roșie și aruncând văpăi ca focul. Mânerul și cingătoarea de care era agățată erau tot din os, ca și teaca, făcute din multe bucățele prinse între ele cu șuruburi de aur, astfel că aceasta din urmă se putea purta ca orice altă cingătoare. Scutierul și-a petrecut-o pe după gât și a mai scos din sipet o tocă împodobită cu niște flori frumoase, jumătate proaspete, verzi și în culori atât de vii, de parcă atunci, de-abia înflorite, ar fi fost tăiate dintr-o grădină, iar cealaltă jumătate, atât de uscate, de-ai fi zis că numai apropiindu-te de ele se vor scutura. Regele l-a întrebat din ce pricină florile acelea, crescute toate pe un ram erau atât de felurite, unele așa proaspete și celelalte așa de uscate, și de ce arată spada atât de ciudat. „Maiestate – a răspuns cavalerul –, această spadă nu poate fi scoasă din teacă decât de cavalerul care o iubește mai mult ca oricine pe lume pe iubita lui, și, când va fi în mâna aceluia, jumătatea care acum arde se va face la fel de sclipitoare și albă ca cealaltă jumătate, și toată lama spadei va fi la fel, iar dacă toca împodobită cu flori va fi pusă pe capul doamnei ori domnișoarei ce își iubește soțul sau iubitul tot atât de mult cât cavalerul cu spada soția ori iubita, atunci, pe loc, florile vor fi toate verzi și frumoase, fără deosebire între unele și altele; și mai aflați că eu nu pot fi făcut cavaler decât de acel iubit credincios ce va scoate spada din teacă și nu pot primi spada decât din mâna celei ce va preschimba florile de pe tocă. Și

asta-i pricina venirii la curtea voastră, viteazule rege, după șaizeci de ani de căutări, socotind că, așa cum, în toți acești ani n-am întâlnit curte de rege ori împărat care să stea alături de a voastră întru cinste și faimă, aș putea afla aici ceea ce nu am izbutit să găsesc la celelalte, deși le-am vizitat pe toate.”

„Acum, spuneți-mi – a zis regele –, cum de acest foc viu ce arde jumătate de spadă nu mistuie teaca.” „O să vă spun cu multă plăcere – a răspuns scutierul. Aflați, maiestate, că între Țara Tătărească și India se află o mare atât de caldă că apele ei fierb de parcă ar fi puse pe foc; e verde toată și în ea cresc niște șerpi mai mari decât crocodilii și au aripi și zboară, dar sunt atât de veninoși, că oamenii se feresc de ei înspăimântați; uneori, însă, când îi găsesc morți, îi prețuiesc foarte tare pentru că sunt buni la pregătirea unor leacuri; șerpii aceștia au un os de la cap până la coadă atât de gros, că tot trupul se sprijină pe el, și sunt verzi, cum e teaca și mânerul spadei; și fiindcă trăiesc în marea aceea clocotitoare, nu îi poate arde niciun foc. Acum o să vă spun ce e cu florile de pe tocă; sunt ale unor copaci ce cresc în Țara Tătărească, pe o insulă aflată în largul mării, la cincisprezece mile de țărm; sunt numai doi copaci și nu știu să se mai afle alții pe undeva; în marea aceea se stârnește un vârtej atât de puternic și de primejdios, că oamenii se tem să se ducă pe insulă să le culeagă, dar mai sunt unii care se aventurează până acolo și le culeg, iar apoi le vând cu ce preț voiesc, fiindcă dacă sunt îngrijite, florile aceste rămân veșnic verzi și proaspete; și acum, că v-am istorisit ce e cu fiecare dintre ele, aș vrea să vă spun cine sunt și de ce umblu așa cu aceste scule de preț. Aflați că sunt nepotul celui mai viteaz bărbat din câți au fost în vremea sa, care se numea Apolidon și, o vreme, a locuit în țara voastră, pe Insula Ferecată, unde multe a lăsat legate cu vrăji și minunății nemaivăzute, cum e bine știut de către toată lumea; tatăl meu a fost regele Ganor, fratele lui, căruia Apolidon i-a lăsat regatul, și eu sunt fiul acestui Ganor și al unei fete a regelui Canoniei; când mi-a venit vremea să fiu făcut cavaler, cum maică-mea mă iubea foarte mult, mi-a cerut să-i făgăduiesc un lucru, și anume, că nu voi fi făcut cavaler decât de cel mai credincios îndrăgostit ce se află pe lume și că nu voi primi spada decât de la doamna ori domnița ce îl iubește la fel pe acela, pentru că, spunea ea, eu m-am născut dintr-o mare dragoste între ea și tatăl meu; eu am încuviințat, socotind

că nu voi întârzia să-mi împlinesc făgăduiala de cum mă voi afla împreună cu Apolidon, unchiul meu și Grimanesa, iubita lui, dar lucrurile s-au petrecut altfel, pentru că, atunci când l-am văzut pe Apolidon, Grimanesa murise și, aflând el cauza sosirii mele la el, tare s-a întristat pentru mine, fiindcă obiceiul pământului la noi spune că nu pot domni în această țară, ce pe drept mi se cuvine, dacă nu sunt cavaler. Dar, neputându-mă ajuta, mi-a cerut să mă întorc la el peste un an și mi-a dat spada și toca pe care le vedeți, spunându-mi să îndrept prostia de-a fi făgăduit așa ceva cu osteneala de a afla cavalerul și doamna ce, trecând cu bine aceste încercări, mi-ar îngădui să-mi țin și eu făgăduiala. Arătați-vă bunăvoința, maiestate, cum o arătați tuturor, încercând domnia voastră și toți cavalerii să scoateți spada din teacă, iar regina cu doamnele și domnișoarele ei să-și pună toca și, de se vor găsi cei ce să treacă prin această încercare cu bine, ale lor vor fi aceste scule, al meu folosul și odihna, iar voi vă veți bucura de mai multă cinstire decât orice alt cap încoronat, căci la curtea voastră se va fi aflat ceea ce nu se află la curțile altora.”

Când scutierul cel bătrân și-a sfârșit istoria, toți cavalerii aflați împreună cu regele l-au rugat stăruitor pe rege să încuviințeze încercarea și, cum și el dorea aceasta, s-a învoit, dar i-a spus scutierului să aștepte încă cinci zile, până la Sfântul Iacob, căci atunci vor veni mulți cavaleri la curte, după care trimisese să fie chemați, și, cu cât va fi mai multă lume, cu atât mai ușor va putea afla ceea ce caută. Scutierul a răspuns că se învoiește.

Gandalin, care în vremea asta se afla la curte și a auzit tot ce spusese scutierul și ce îi răspunsese regele, a încălecat pe cal și a plecat la Miraflores și, spunând că ar vrea să o vadă pe Mabilia, a intrat în curtea cu copaci falnici, unde i-a găsit pe Frumosul Întunecat și pe Oriana jucând șah, și le-a spus: „Bunii mei stăpâni, vă aduc vești ciudate, aflate chiar azi la curte”. Și le-a istorisit povestea cu spada și toca împodobită cu flori, de ce le adusese scutierul și că regele încuviințase încercarea, așa cum v-am spus mai înainte. Auzind aceasta, Frumosul Întunecat și-a lăsat ochii în jos și a căzut pe gânduri atât de adânc, că nu mai vedea nimic în jur, iar Oriana, Mabilia și Gandalin și-au zis că parcă e pe altă lume. Și a rămas o vreme așa, până ce Mabilia și Gandalin au plecat. Atunci, văzându-l că își vine în fire, Oriana l-a întrebat din ce pricină a rămas așa cufundat în

gânduri; el i-a răspuns: „Doamna mea, dacă acest gând al meu s-ar putea împlini cu ajutorul lui Dumnezeu și al vostru, m-ați face să fiu fericit pentru veșnicie”. „Bunul meu prieten – a spus ea – cui a primit să îi fiți stăpân, îi este ușor să facă tot ce îi cereți.” El i-a luat mâinile și i le-a sărutat de mai multe ori, spunând: „Doamnă, gândul meu este că dacă spada și toca ar fi câștigate de noi doi, sufletele noastre ar trăi pentru totdeauna într-o mare tihnă, căci vor fi îndepărtate toate temerile ce ne-au chinuit”. „Cum am putea face asta – a întrebat Oriana – fără ca eu să nu fiu acoperită de rușine și să mă pască o primejdie încă mai mare decât rușinea și nu numai pe mine, ci și pe aceste domnișoare care știu de dragostea noastră?” „Foarte bine am putea-o face – a răspuns Frumosul Întunecat –, căci vă voi duce la curte în așa fel încât nimeni, nici regele, tatăl vostru, să nu ne cunoască, ca și cum ne-am înfățișa unor oameni cu totul străini, ce nu știu nimic despre noi.” „Dacă e așa – a spus ea –, facă-se voia voastră și să dea Dumnezeu să fie bine, că eu nu mă tem să port acea tocă împodobită cu flori, dacă poate fi câștigată prin prea multă iubire.” Frumosul Întunecat a spus: „Eu îl voi ruga pe tatăl vostru să se pună chezaș că nu îmi va cere nimic împotriva voinței mele și mă voi înfățișa în armură din cap până în picioare, iar voi, doamnă, veți purta o pelerină încheiată până sus și văluri pe față, astfel încât să-i puteți vedea pe toți, dar ei să nu vă vadă chipul. Așa ne vom putea duce și întoarce, fără ca nimeni să poată afla cine suntem”. „Bunul meu prieten – a spus Oriana –, cred că e bine cum gândiți, dar s-o chemăm și pe Mabilia, căci fără sfatul ei nu îndrăznesc să mă hotărăsc la asemenea faptă”. Așa că au fost chemați Mabilia, domnișoara din Danemarca și Gandalin, care rămăsese cu ele, și le-au spus ce plănuiseră, iar aceștia, cu toate că primejdia li se părea foarte mare, știind că aceasta e voința Frumosului Întunecat, nu l-au contrazis, ba dimpotrivă, Mabilia a spus: „Mama mea, regina, mi-a trimis, printre alte daruri aduse de domnișoara din Danemarca, și o pelerină foarte frumoasă și bine cusută, cum nu s-a mai văzut pe meleagurile acestea, nepurtată defel, și v-o dau să vă îmbrăcați cu ea, doamnă”. Și au și poruncit să se aducă pelerina și au intrat într-o odaie cu Oriana, unde au îmbrăcat-o așa cum avea să meargă la curte, cu mănuși în mână și văluri pe față; apoi au adus-o să o vadă Frumosul Întunecat și, oricât de mult au cercetat-o cu toții, n-au văzut

niciun semn după care să poată fi recunoscută în vreun fel, nici de ei, nici de altcineva; atunci, Frumosul Întunecat a spus: „Niciodată n-am crezut, doamnă, că voi fi atât de vesel nerecunoscându-vă”. Apoi i-a poruncit lui Gandalin să cutreiere ținutul și să cumpere cel mai frumos cal pe care îl va găsi și să îl aducă, în ziua încercării, lângă zidul grădinii, îndată după miezul nopții. De asemenea, i-a poruncit lui Durin ca, de cum se va înnopta, să îl aștepte la locul pe unde intrase în grădină cu calul său, pentru că voia, chiar în noaptea aceea, să se ducă la Fântâna celor trei izvoare și să îl trimită pe Enil, scutierul său, să-i ceară regelui chezășia hotărâtă și să îi aducă armura. Când a venit vremea, Frumosul Întunecat a ieșit din grădină și, încălecând, a pornit singur prin pădurea pe care o cunoștea foarte bine, căci o străbătuse adesea când mergea la vânătoare; pe când se lumina de ziuă, a ajuns la fântână și, nu după mult timp, l-a văzut venind pe Enil cu armura și armele, toate frumoase și meșteșugit lucrate, ceea ce l-a bucurat foarte; întrebându-l ce vești mai sunt pe la curte, Enil i-a spus că regele și toți supușii lui vorbesc întruna despre marea sa vitejie și a vrut să-i istorisească povestea cu spada și toca, dar Frumosul Întunecat l-a oprit, zicând: „Am aflat de asta acum trei zile de la o domnișoară, față de care m-am legat să o duc să treacă prin această încercare fără să fie cunoscută de nimeni; și vreau să fac asta pentru că voi merge și eu cu ea, tot fără să se știe cine sunt, să trec prin încercarea cu spada și, cum știi că dorința mea este să nu afle nici regele nici altcineva cine sunt, până ce faptele mele vor merita să fiu știut, te vei întoarce de îndată la curte și îi vei cere regelui să chezășuiască pentru mine și o domnișoară ce mă va însoți că nu ni se va cere nimic împotriva voinței noastre, dacă ne vom înfățișa pentru aceste încercări; apoi îi vei spune reginei, doamnelor și domnișoarelor sale că acea domnișoară mi-a cerut să vin la curte împotriva voinței mele și că n-am putut face altminteri, pentru că îi făgăduisem. Iar în ziua când va avea loc încercarea, să fii în locul acesta la ivitul zorilor, pentru ca domnișoara să știe dacă ai ori nu chezășia regelui; în răstimpul acesta, eu o să mă întorc să o aduc aici, căci locuiește departe”. Enil a spus că va face întocmai și, dându-i armele, a plecat să-i împlinească poruncile. Frumosul Întunecat s-a îndreptat spre râul de care ați auzit și a rămas acolo, pe mal, până la căderea nopții; apoi a plecat spre

Miraflores unde, când a ajuns, îl aștepta Durin, care i-a luat calul, iar el a pornit spre intrarea în grădină; aici doamna sa, Oriana, și celelalte domnișoare, care îl așteptau, l-au primit cu multă bucurie; el le-a dat armura și armele și a urcat pe zid. Mabilia l-a întrebat: „Ce înseamnă asta, domnule și vere, vă întoarceți mai bogat decât ați plecat?” „N-ați înțeles? – a spus Oriana. A plecat să facă rost de arme ca să scape din această temniță”. „Într-adevăr – a spus Mabilia –, și trebuie să ținem sfat pentru că va trebui să luptați cu el”. Apoi au plecat veseli și glumind spre castel, unde l-au așezat la masă, pentru că Frumosul Întunecat nu mâncase nimic toată ziua, ca să nu fie văzut de nimeni.

• CAPITOLUL LVII •

*Cum Frumosul Întunecat și Oriana
au trimis-o la curte pe domnișoara din
Danemarca, să afle ce e cu chezășia
pe care i-o ceruseră regelui, și cum au
plecat să treacă prin acele încercări*

A doua zi, domnișoara din Danemarca a plecat la Londra cu poruncă să afle ce răspuns îi dăduse regele lui Enil; mai înainte, însă, s-a dus să-i spună reginei și tuturor doamnelor și domnișoarelor că Oriana e bolnavă și stă în pat. Apoi domnișoara din Danemarca a plecat să împlinească porunca și nu s-a întors decât foarte târziu, și asta din pricină că regele plecase să o întâmpine pe regina Briolanja, ce venise însoțită de o sută de cavaleri hotărâți să pornească în căutarea lui Amadis când și cum aveau să hotărască frații săi. Cu ea mai veneau și douăzeci de domnișoare îmbrăcate în straie cernite ca și ea și toate se legaseră că nu le vor lepăda până nu vor afla vești despre Amadis, pentru că așa fusese îmbrăcată când el i-a redobândit tronul; Briolanja voia să rămână acolo, împreună cu regina, până aveau să se întoarcă acei cavaleri ai săi cu vești despre Amadis. Oriana, auzind toate acestea de la domnișoara sa, a întrebat: „Vi s-a părut, într-adevăr, atât de frumoasă pe cât se spune?” „Așa să mă ajute Dumnezeu, doamnă – a răspuns ea –, dacă după voi nu e cea mai frumoasă și mai chipeșă femeie din câte am văzut. Și a fost tare mâhnită când a aflat că sunteți bolnavă și vă trimite vorbă, prin mine, că va veni să vă vadă când veți dori”. „Mă voi bucura foarte mult când va veni – a spus Oriana –, pentru că este ființa de pe lume pe care doresc cel mai mult să o cunosc”. „Cinstiți-o cum se cuvine – a spus Frumosul Întunecat –, fiindcă o merită cu prisosință, chiar dacă voi, doamnă, ați gândit alte lucruri”. „Bunule prieten – a spus ea –, să nu mai vorbim despre asta, pentru că, acum, sunt sigură că m-am înșelat”. „Și socotesc – a spus el – că acum, prin această încercare, toate acele gânduri vă vor fi spulberate, iar eu voi fi și mai înrobit”. „Dacă trecutul – a spus Oriana – m-a copleșit cu prea multă dragoste pentru voi, mă încred în

Dumnezeu că toca împodobită cu flori vă va da dovada”. Domnișoara din Danemarca le-a mai spus, de asemenea, că regele se pusese chezaș că va respecta întocmai cele cerute de Enil.

Ziua aceea și celelalte, până la sorocul pentru încercări, le-au petrecut tăifăsuind și distrându-se în fel și chip. În noaptea dinaintea acestei zile, s-au sculat la miezul nopții; Oriana a fost îmbrăcată cu pelerina de care ați auzit și și-a pus văluri pe față, iar Frumosul Întunecat și-a îmbrăcat armura cea nouă și solidă adusă de Enil, și trecând zidul, au încălecat, ea pe un cal adus de Gandalin, iar el pe armăsarul său, și au pornit singuri prin pădure, spre Fântâna cu trei șipote, nu fără ca Mabilia și domnișoara din Danemarca să nu moară de spaimă că vor fi recunoscuți și că, astfel, acea bucurie strălucitoare se va preschimba în neagră amărăciune; Oriana, văzându-se singură cu iubitul ei în pădure în plină noapte, a fost cuprinsă de o asemenea spaimă, că începuse să tremure și nu mai putea scoate o vorbă; apoi a încercat-o teama că nu va putea duce la capăt încercarea și că iubitul ei, până acum sigur de dragostea ei, ar putea avea cine știe ce bănuială, așa că tare rău îi părea că pornise la acel drum. Frumosul Întunecat, văzând-o atât de tulburată, i-a spus: „Așa să mă ajute Dumnezeu, doamnă, dacă n-aș fi vrut mai curând să mor, decât să știu că drumul acesta vă va înfricoșa până într-atât; așa că poate ar fi mai bine să ne întoarcem”. Și a întors armăsarul și calul Orianei din drum; Oriana, văzând că din pricina ei nu se va mai făptui un lucru atât de însemnat, și-a schimbat starea sufletească și a spus: „Bunul meu prieten, nu țineți seama de frica mea, firească la o femeie, văzându-mă într-un loc, atât de străin pentru mine, ci de ceea ce trebuie să faceți voi ca un viteaz cavaler ce vă aflați”. „Buna mea doamnă – a spus el –, cum înțelepciunea voastră învinge nebunia mea, iertați-mă, căci n-ar fi trebuit să îndrăznesc să fac ori să zic altceva decât ceea ce mi-ar fi poruncit dorința voastră”.

Așa că și-au văzut de drum ca mai înainte și au ajuns la Fântâna celor trei izvoare cu un ceas înainte de ivirea zorilor; când s-a luminat de ziuă a sosit și Enil, ceea ce i-a bucurat mult, și Frumosul Întunecat a zis: „Domnișoară, acesta este scutierul pe care l-am trimis la rege, așa cum vă spusesem; să vedem ce vești ne aduce”. Enil le-a spus că regele s-a învoit să facă totul

așa cum i se ceruse și că, după liturghie, vor urma încercările. Frumosul Întunecat i-a dat scutierului să îi ducă scutul și, fără să își scoată coiful, au pornit spre Londra și au mers până au ajuns la porțile cetății. Toată lumea spunea, văzându-i: „Acesta e acel viteaz cavaler, Frumosul Întunecat, care i-a trimis aici pe don Cuadragante și pe uriași; e, de bună seamă, unul dintre cei mai iscusiți cavaleri. Fericită trebuie să se socotească această domnișoară aflată sub ocrotirea lui”.

Oriana, auzind toate acestea, se simțea tare mândră știindu-se doamna și stăpâna celui care, prin marele său curaj, învinsese atâția dușmani. Și astfel au ajuns la palatul regelui, unde acesta se afla într-o sală, împreună cu toți cavalerii, cu regina și doamnele și domnișoarele ei, pentru a lua parte la încercări; aflând de venirea lor, regele le-a ieșit de îndată în întâmpinare la intrarea în sală, iar ei, când s-au apropiat, au îngenuncheat să îi sărute mâinile. Regele nu i-a lăsat să o facă și a spus: „Bunul meu prieten, să știți că voi face cu plăcere tot ceea ce îmi veți cere, căci într-un scurt răstimp m-ați slujit mai bine decât a făcut-o vreodată un cavaler pentru regele său”. Frumosul Întunecat i-a mulțumit prea plecat, dar n-a vrut să vorbească și s-a îndreptat cu domnișoara sa spre regină. Oriana tremura toată văzându-se în fața tatălui și mamei ei, de teamă să nu fie recunoscută, dar iubitul ei o ținea tot timpul de mână și așa au îngenuncheat în fața reginei, iar aceasta, luându-i de mâini și ridicându-i de jos, le-a spus: „Domnișoară, nu știu cine sunteți, căci nu v-am văzut niciodată, dar, pentru marile servicii aduse de acest cavaler care vă însoțește și pentru voi înșivă, veți fi cinstiți și răsplătiți cum se cuvine”. Frumosul Întunecat i-a mulțumit, dar Oriana n-a răspuns nimic, stând tot timpul cu capul în pământ, în semn de smerenie. Regele s-a așezat la un capăt al sălii cu toți cavalerii săi și regina cu doamnele și domnișoarele, în celălalt capăt. Frumosul Întunecat i-a spus regelui că ar vrea să stea deoparte cu domnișoara sa, și să fie ultimii care vor face încercarea; regele a încuviințat. Apoi, regele s-a dus repede să ia spada de pe o masă și a scos-o din teacă de o palmă, dar nu mai mult. Macandon, căci așa se numea scutierul care adusese spada, i-a spus: „Măria ta, dacă la curtea voastră nu se află cineva mai îndrăgostit decât voi, înseamnă că nu voi pleca de-aici așa cum mi-am dorit”. Și a pus spada la loc, căci așa trebuia să facă după fiecare încercare;

apoi a încercat Galaor și nu a scos spada din teacă mai mult de trei degete, iar, după el, au încercat Florestan, Galvanes, Grumedan, Brandoibas și Ladasin, dar niciunul nu a scos spada cât don Florestan, care izbutise să o scoată de o palmă. Apoi a venit rândul lui Guilan Gânditorul, care a scos spada pe jumătate. Macandon i-a spus: „Dacă ați iubi încă o dată pe-atât, ați câștiga spada, iar eu, ceea ce caut de atâta vreme”. După el au mai trecut prin această încercare peste o sută de cavaleri foarte vestiți, dar niciunul n-a putut scoate spada din teacă, ba au fost chiar unii care n-au putut-o scoate defel, nici mult, nici puțin, și despre aceștia Macandon spunea că sunt ereticii dragostei. Apoi a venit Agrajes să încerce și, mai înainte de a pune mâna pe spadă, a privit spre locul unde se afla doamna inimii sale, Olinda, gândind că datorită iubirii lui pline de credință și adevărate, spada va fi a lui; și a scos-o din teacă aproape toată, dar tot a mai rămas o palmă și s-a trudit atât de mult să o scoată pe toată, încât partea spadei care ardea i-a pârlit hainele și atunci, bucuros totuși că îi întrecuse pe toți ceilalți, a lăsat spada din mână și s-a întors la locul lui; dar mai înainte de asta, Macandon i-a spus: „Domnule cavaler, puțin a lipsit să fiți fericit, iar eu mulțumit”. Au mai încercat apoi Palomir și Dragonis, ce sosiseră cu o zi înainte la curte, și au scos spada tot atât cât Galaor; și Macandon le-a spus: „Domnilor cavaleri, dacă ar fi să luptați cu bucata de spadă pe care ați scos-o, nu v-ar fi ușor”. „Adevăr grăiți – i-a răspuns Dragonis –, dar și voi când veți deveni cavaler la capătul acestor încercări nu veți mai fi atât de june încât să nu mai țineți minte când s-a întâmplat”. Toți au râs de vorbele lui Dragonis și, cum nu mai rămăsese nimeni din toată curtea să nu fi trecut prin această încercare, Frumosul Întunecat s-a ridicat și, luându-și doamna de mână, s-a îndreptat spre masa cu spada; Macandon i-a spus: „Domnule cavaler străin, veți vedea că această spadă e mai bună decât cea pe care o purtați, dar bine ar fi să nu vă lepădați de ea bizuindu-vă că o veți câștiga pe aceasta, pentru că ea se câștigă mai degrabă prin credința dragostei, decât prin forța armelor”. El, însă, a apucat spada și a scos-o pe toată din teacă; pe loc, jumătatea arzândă s-a curățat ca cealaltă jumătate și nu le mai deosebeai. Văzând aceasta, Macandon a îngenuncheat în fața lui și a spus: „Oh, viteazule cavaler, Dumnezeu să te cinstească așa cum ai cinstit domnia ta această curte; multă dreptate are

să te iubească cea pe care o iubești, dacă nu e cea mai fățarnică și neobrăzată femeie din lume; pentru că numai de mâna ta pot fi făcut cavaler și de nimeni altul, îți cer să mă faci cavaler, și astfel, să devin stăpân peste pământuri întinse și mulți supuși". „Bunule prieten – a spus Frumosul Întunecat –, să facem și încercarea cu toca, iar apoi voi împlini tot ceea ce se cuvine". Apoi, făcând o cruce deasupra spadei, și-a petrecut-o pe după gât, după ce a lăsat-o pe a sa cui voia să o ia, și, apucând-o de mână pe doamna sa, s-au întors la locul lor; dar laudele pe care i le-au adus toți de la curte pentru faptele sale de arme și pentru dragostea sa erau atât de nemăsurate, încât don Galaor și Florestan s-au mâniat foarte, socotind aceasta drept o mare dezonoare pentru ei, căci nu îngăduiau să le ia înainte nimeni pe lume în afară de fratele lor, Amadis; și iar și-au zis că după bătălia dintre regele Lisuarte și regele Cildadan, de vor mai rămâne în viață, se vor lupta cu el și fie vor muri, fie vor arăta tuturor deosebirea dintre acesta și fratele lor, Amadis.

După ce Frumosul Întunecat a dus la bun sfârșit încercarea cu spada, așa cum ați auzit, regele le-a poruncit reginei și tuturor celorlalte femei de la palat să încerce toca împodobită cu flori, fără să se teamă, căci de va fi câștigată de o doamnă, aceasta va fi mai iubită și mai dorită de soțul ei, iar de o va câștiga o domnișoară, se va acoperi de gloria de a fi cea mai credincioasă dintre toate. Regina și-a pus prima toca pe cap, dar florile au rămas neschimbate, ca mai înainte, și Macandon i-a spus: „Doamnă, măria ta, dacă soțul vostru n-a izbândit prea mult în încercarea cu spada, se pare că acum și-a primit răsplata de la voi". Ea s-a întors la locul ei tare rușinată, fără să spună nimic, și de îndată a făcut aceeași încercare Briolanja, regina din Sobradisa, dar n-a izbutit mai mult decât regina; Macandon i-a spus: „Frumoasă domnișoară, după cum ne-ați arătat acum, cred că mai mult sunteți iubită decât iubiți voi înșivă". Apoi au urmat patru prințese, fiice de regi, Eluida, Estrelleta, sora ei, nespus de mândră și de frumoasă, Aldeva și Olinda cea cumpătată, pe capul căreia florile veștede au început să prindă viață, și toți și-au zis că ea va câștiga toca, dar, cu toate că a ținut-o multă vreme, n-au înviat până la capăt; ba, mai mult chiar, când și-a scos-o de pe cap, s-au uscat ca mai înainte; după Olinda au mai făcut aceeași încercare peste o sută de doamne și domnișoare, dar niciuna n-a izbutit ceea ce izbutise

Olinda, și tuturor, Macandon le spunea vorbe hâtre și zeflemitoare; Oriana, care privise totul, se temuse foarte să nu câștige regina Briolanja, ca nu cumva iubitul ei să-și închipuie că e vorba de iubirea aceleia pentru el, și tare s-a bucurat când a văzut că dăduse greș; fiindcă, deși i se părea că e nespus de frumoasă, mai frumoasă decât orice femeie din câte văzuse în viața ei, nu voia să-și piardă iubitul pentru ea; așa că, văzând că nu mai rămăsese nimeni să încerce toca, i-a făcut semn Frumosului Întunecat să o conducă și, de cum și-a pus toca pe cap, florile uscate au înverzit și s-au făcut atât de frumoase, că nu-ți mai puteai da seama care fuseseră unele și care celelalte. Macandon a spus: „Oh, bună domnișoară, voi sunteți cea pe care am căutat-o timp de patruzeci de ani înainte de a vă naște”. Și i-a cerut, din nou, Frumosului Întunecat să îl facă iute cavaler și să o roage pe acea domnișoară să îi înmâneze spada. „O voi face chiar acum – a spus el –, fiindcă nu pot zăbovi”. Macandon a îmbrăcat niște straie albe, aduse cu el, și o armură albă, căci era cavaler neofit, iar Frumosul Întunecat l-a făcut cavaler după rânduială, legându-i pintenul drept, iar Oriana i-a înmânat o spadă de preț, pe care o adusese cu el.

Văzând aceasta, doamnele și domnișoarele au început să râdă, iar Aldeva a spus tare, astfel că toți au auzit: „Ah, Doamne, ce minunat cocon și ce înfățișare mai plăcută decât toți ceilalți are acest cavaler neofit; să ne bucurăm foarte, căci neofit va rămâne toată viața!” „De unde știți?”, a întrebat Estrelleta. „După straiele sale – a răspuns ea –, care nu pot avea o viață mai lungă decât el”. „Să dea Dumnezeu – au spus celelalte – să rămână mereu la fel de frumos ca acum.” „Bunele mele doamne – a spus el –, n-aș da bucuria mea pe înțelepciunea voastră, căci socot a avea mai multă înțelepciune și tinerețe, decât voi înțelepciune și rușine”. Regelui i-a plăcut acest răspuns, căci nu socotise cuviincioase spusele lor.

Sfârșindu-se toate acestea, Frumosul Întunecat împreună cu doamna sa și-au luat rămas bun de la regină, iar aceasta i-a spus fiicei sale, fără să o fi recunoscut: „Bună domnișoară, de vreme ce voința voastră a fost să nu ne cunoaștem, rogu-vă ca, de acolo de pe unde vă veți afla, să-mi dați de știre despre voi și să-mi cereți ce doriți, căci vă voi împlini dorințele cu multă plăcere”. „Doamnă – a spus Frumosul Întunecat – și eu o cunosc tot atât cât o cunoașteți și voi, deși umblăm împreună de șapte

zile; dar din câte am văzut, pot să vă spun că e frumoasă și are un asemenea păr, că nu știu de ce și-l ascunde”. Briolanja a spus: „Domnișoară, nu știu cine sunteți, dar, după cum ne-ați arătat aici dragostea voastră, dacă prietenul vostru vă iubește cum îl iubiți voi pe el, sunteți cea mai frumoasă pereche creată de iubire, și dacă el e înțelept, veți rămâne împreună”. Orianei i-au făcut mare plăcere vorbele Briolanjei. După care s-au despărțit de regină și au pornit călare, așa cum veniseră; regele și don Galaor i-au însoțit, și Frumosul Întunecat i-a spus regelui: „Domnule, arătați-i cinste acestei domnișoare, după cum pe deplin merită, căci a adus glorie curții voastre”. Regele a luat calul Orianei de dârlogi, ca să o conducă el însuși, iar Frumosul Întunecat a pornit alături de don Galaor, care nu voia să audă nicio vorbă prietenească, fiindcă își jurase că se va lupta cu el; după ce au mers ei așa o bucată de vreme, Frumosul Întunecat a luat calul Orianei de căpăstru și i-a spus regelui: „Domnule, de-aici, rămâneți cu Dumnezeu, iar de vă învoiți să fiu unul dintre cei o sută de cavaleri ce vor lupta pentru voi, vă voi sluji din inimă”. Regele s-a bucurat și, îmbrățișându-l, i-a mulțumit, spunându-i că, știindu-l alături de el i s-a risipit în mare parte spaima. Apoi regele și don Galaor au făcut cale întoarsă, iar Frumosul Întunecat a intrat în pădure cu iubita lui și cu Enil, care îi ducea armele, foarte bucuros că sfârșiseră cu bine acele încercări, el încins cu spada cea verde, iar ea, purtând pe cap toca împodobită cu flori. Așa au ajuns ei la Fântâna celor trei izvoare, când, au văzut coborând spre ei dinspre munte un scutier călare care, apropiindu-se, a spus: „Cavalere, Arcalaus vă poruncește să i-o aduceți pe această domnișoară, iar de nu vreți și îl veți sili să pornească el după voi, vă va tăia capetele amândurora”. „Unde se află Arcalaus Vrăjitorul?”, a întrebat Frumosul Întunecat. Omul i l-a arătat mai la vale, la umbra unor copaci, împreună cu un alt bărbat, amândoi în armură, cu armăsarii lângă ei.

Când a auzit aceasta, Oriana s-a înspăimântat atât de tare, încât de-abia s-a mai putut ține pe cal. Frumosul Întunecat a venit lângă ea și i-a spus: „Domnișoară, nu vă temeți, că dacă această spadă nu mă va trăda, vă voi apăra”. Apoi, luându-și armele, i-a zis scutierului: „Spuneți-i lui Arcalaus că eu sunt un cavaler străin care nu îl cunosc și nu am de ce să-i împlinesc porunca”. Când a auzit aceste vorbe, Arcalaus s-a înfuriat foarte

și i-a spus cavalerului ce se afla cu el: „Nepoate Lindoraque, luați-i domnișoarei toca aceea pe care o portă, ca să i-o dăruiți iubitei voastre Madasima, iar dacă acel cavaler vi se împotrivește, tăiați-i capul, iar pe ea, spânzurați-o de plete de un copac”. Lindoraque a încălecat pe dată, ca să facă ce i se spusese, dar Frumosul Întunecat, care auzise totul, i-a ieșit în întâmpinare și, cu toate că l-a văzut foarte mare, căci era feciorul lui Cartadaque, uriașul de pe Muntele Vrăjit și a unei surori a lui Arcalaus, nu s-a speriat de trufia lui și i-a spus: „Cavalere, opriți-vă și nu vă mai apropiați!” „Nu din pricina voastră nu voi face ceea ce mi-a poruncit unchiul meu, Arcalaus”. „Atunci – a spus Frumosul Întunecat – vom vedea ce sunteți în stare, voi cu trufia voastră și el cu ticăloșia lui”.

Așa că s-au năpustit unul spre altul și s-au izbit cu putere, frângându-și lăncile, iar Lindoraque a fost azvârlit din șa cu o bucată de lance înfiptă în trup; dar viteaz cum era, s-a ridicat iute de jos și, văzându-l pe Frumosul Întunecat că se pregătește să îl lovească, a vrut să se ferească și, împiedicându-se, a căzut în vârful lăncii ce i-a ieșit prin spate și a murit pe loc. Arcalaus, văzând ce se petrece, a alergat călare să-i vină în ajutor, dar Frumosul Întunecat s-a repezit spre el, s-a ferit de lancea sa și, în trecere, i-a dat o asemenea lovitură de spadă, încât lancea și jumătate din braț s-au rostogolit pe pământ și lui Arcalaus i-a rămas doar un ciot în locul mâinii. Văzându-se lovit astfel, Arcalaus a luat-o la goană, urmărit de Frumosul Întunecat; Arcalaus, însă, și-a aruncat scutul de după gât și, datorită iuțelii calului său, s-a depărtat atât de mult, că nu l-a mai putut ajunge. Așa că s-a întors la doamna sa și i-a poruncit lui Enil să ia capul lui Lindoraque și brațul și scutul lui Arcalaus și să i le ducă regelui Lisuarte, povestindu-i, totodată, pricina pentru care îl atacaseră.

După asta, împreună cu doamna sa, au pornit mai departe la drum și după un scurt popas, lângă un izvor, au ajuns, la căderea nopții, la Miraflores, unde îi așteptau Gandalin și Durin, care le-au luat caii, și Mabilia și domnișoara din Danemarca, ce i-au întâmpinat la zidul ce înconjoară grădina cu sufletele pline de bucurie, căci dacă li s-ar fi întâmplat vreun necaz, altceva decât moartea n-ar mai fi avut de așteptat. Mabilia le-a spus: „Frumoase scule ați adus, dar să știți că le-am cumpărat cu mari frământări și multe lacrimi în inimile noastre; mulțumesc lui

Dumnezeu că totul s-a încheiat cu bine”. Apoi au intrat în castel, unde au cinat cu multă bucurie și veselie și s-au odihnit.

Regele Lisuarte și don Galaor, după ce s-au despărțit de Frumosul Întunecat, pe când făceau cale întoarsă spre cetate, au fost ajunși de o domnișoară, care i-a dat regelui o carte, spunându-i că e de la Urganda Necunoscuta, și alta lui don Galaor, și, fără să mai zică nimic alta, s-a întors pe unde venise. Regele a deschis cartea și a citit; și iată ce spunea:

„Către tine, Lisuarte, rege al Marii Britanii, de la Urganda Necunoscuta. Îți trimit salutări și te înștiințez că în timpul cruntei și primejdioasei bătălii cu regele Cildadan, acel Frumos Întunecat, pe care te bizui atât de mult, își va pierde numele și mult din faima sa și, datorită unei lovituri pe care o va da, numele său va fi uitat, iar în ceasul acela te vei afla în cea mai mare strâmtoare și primejdie din viața ta, și când spada cea ascuțită a Frumosului Întunecat îți va risipi sângele, vei fi cu adevărat în primejdie de moarte. Va fi o bătălie crudă și dureroasă, în care mulți cavaleri puternici și viteji își vor pierde viața; va fi îndârjită și cumplită, fără pic de milă; dar, în cele din urmă, prin trei lovituri pe care le va da acel Frumos Întunecat, vor învinge cei ce sunt de partea lui. Deci, ai grijă, maiestate, ce vei face, căci tot ce ți-am spus în carte se va petrece neîndoielnic”.

După ce regele citi, cu toate că era foarte viteaz și cu inima dârză în fața tuturor primejdiilor, știind că Urganda este atoateștiutoare și că, în cea mai mare parte, profețiile ei se adevereau, a fost destul de înspăimântat, crezând că Frumosul Întunecat, pe care el îl iubea foarte, își va pierde viața în timpul bătăliei și, fără el, era și viața lui în mare primejdie, dar, prefăcându-se vesel, s-a apropiat de don Galaor, care citise cartea sa și rămăsese pe gânduri, și i-a spus: „Bunul meu prieten, vreau să mă sfătuiesc cu voi, fără să ne mai audă altcineva, despre ceea ce îmi scrie Urganda”. Apoi i-a arătat cele scrise și don Galaor i-a spus: „Domnule, după cele din cartea mea, mai potrivit ar fi să primesc decât să dau sfaturi; dar, oricum, dacă am găsi un mijloc de a nu da această bătălie și de a ne păstra capul sus, cred că ar fi foarte bine; iar dacă așa ceva nu e cu putință, cel puțin domnia voastră să nu luați parte

la luptă, pentru că eu am înțeles două lucruri foarte grave: primul, că brațul și spada Frumosului Întunecat vor face să curgă sângele vostru, și al doilea că, în urma a trei lovituri date de el, cei aflați de partea lui vor fi învingători. Asta nu știu cum s-o deslușesc, pentru că, acum, el e de partea voastră și, după cum spune cartea aceasta, va fi de partea dușmanilor”. Regele a spus: „Bunul meu prieten, marea dragoste ce-mi purtați vă face să nu-mi dați sfaturi bune, căci, dacă eu mi-aș pierde nădejdea în acel stăpân ce m-a înălțat atât de sus, socotind că voinței sale nu i se poate împotrivi știința nici unui muritor, aș putea cu multă dreptate să fiu coborât de pe acele înălțimi, dacă el îngăduie, căci sufletul și înțelepciunea regilor trebuie să fie pe potriva măreției lor, iar ei să-și facă datoria față de supușii lor și întru apărarea acestora; și îndreptarea lucrurilor ce stârnesc frica și spaima să o lase în seama acelui Domn ce are în mână întreaga putere. Așa că, bunule prieten, voi lua parte la bătălie, și vreau ca Dumnezeu să-mi hărăzească aceeași soartă ca și supușilor mei”.

Don Galaor, schimbându-și gândul și văzând marele curaj al regelui, a spus: „Nu degeaba sunteți lăudat ca fiind cel mai mare și mai cinstit principe din lume și dacă toți regii s-ar feri la fel de sfaturile proaste ale supușilor, niciunul n-ar mai îndrăzni să dea alte sfaturi stăpânului său decât cele cu adevărat folositoare”. Apoi i-a arătat regelui cartea sa, care grăia astfel:

„Către tine, don Galaor de Gaula, cel puternic și curajos. Eu, Urganda, îți trimit salutări ca semn că te prețuiesc și te iubesc, și vreau să afli de la mine ce ți se va întâmpla în acea dureroasă bătălie, de vei lua parte la ea; după multă cruzime și moarte văzute de tine, în ultima încrâncenare, viteazul tău trup și brațele tale vânjoase vor trăda dârza și curajoasa ta inimă și, la sfârșitul bătăliei, capul tău se va afla în mâinile celui ce va da cele trei lovituri, și astfel se va sfârșit totul”.

Regele, după ce a citit, i-a spus: „Prietene, dacă ceea ce scrie aici se adeverește, înseamnă că, dacă luați parte la bătălie, veți muri. Și, după câte fapte de arme ați săvârșit, prea mică ar fi vina de a nu lupta de astă dată. Așa că eu voi porunci să-mi faceți voia și întru slujirea mea și neștirbirea cinstei voastre, să nu luați parte la bătălie”. Don Galaor i-a spus: „Se vede bine,

seniore, că v-ați supărat pe mine pentru sfatul pe care vi l-am dat, de vreme ce, teafăr și liber fiind, îmi porunciți să cad în asemenea greșeală și să-mi terfelesc cinstea. Deie Domnul să nu fie nevoie să mă supun unei asemenea porunci”. Regele a spus: „Don Galaor, ați grăit mai bine ca mine, dar acum să nu mai vorbim despre asta și să avem încredere în Dumnezeu, căci de el trebuie să ne temem, iar scrisorile să le păstrăm, pentru că, dacă aceste lucruri înfricoșătoare ar fi cunoscute, ar putea să-i sperie tare pe ceilalți”.

Cu aceste vorbe au pornit spre cetate, dar înainte de a apuca să intre pe porți, au zărit doi cavaleri în armură, călare pe cai, vlăguiți și obosiți, cu armurile sfârtecate pe ici pe colo, încât se vedea bine că avuseseră de dat o luptă grea; cei doi se numeau Bruneo de Bonamar și Branfil, fratele său, și veneau să ia parte la bătălie, dacă regele voia să-i primească; don Bruneo aflase de încercarea cu spada verde și tare se grăbise să ajungă la timp, căci trecuse și pe sub bolta iubiților credincioși, cum ați auzit mai înainte, și după cât o iubea de mult și cu credință pe Melicia, sora lui Amadis, își spusese că orice s-ar întâmpla, va câștiga spada datorită marii lui iubiri și va sfârși cu bine încercarea; cei doi, văzându-l pe rege, s-au apropiat de el prea plecați. Regele i-a primit cu multă voie bună, iar don Bruneo i-a spus: „Domnule, am aflat că urmează să purtați o bătălie, la care numărul cavalerilor va fi mic și, prin urmare, aceștia vor trebui să fie bine aleși; și, dacă ați aflat de noi și socotiți că merităm, datorită curajului nostru, să luptăm alături de voi, vă vom sluji cu bucurie”.

Regele, care aflase deja de la don Galaor despre vitejia acestor doi frați, mai ales de curajul lui don Bruneo ce era, deși tânăr, unul dintre cei mai vestiți cavaleri din câți se puteau afla străbătând multe meleaguri, s-a bucurat foarte că au venit să îl slujească și le-a mulțumit. Apoi, don Galaor i-a spus lui don Bruneo cine este el și l-a rugat stăruitor să vină să locuiască la el și să rămână împreună până se va da bătălia, vorbindu-i de don Florestan, fratele său, de Agrajes și de don Galvanes, ce erau veșnic împreună. Don Bruneo i-a mulțumit mult, spunându-i că don Galaor este cavalerul pe care îl iubește cel mai mult pe lume, după Amadis, fratele său, în căutarea căruia mult trudise, după ce aflase cum a plecat din Insula Ferecată, și nu se oprise

din căutare decât din pricina acestei bătălii; și a încheiat, primind poftirea lui don Galaor.

Așa au rămas don Bruneo și fratele lui, Branfil, în tovărășia lui don Galaor și în slujba regelui Lisuarte, cum ați auzit. După ce regele a sosit la palat, s-a ivit și Enil, scutierul Frumosului Întunecat, cu capul lui Lindoraque, scutul și jumătate din brațul lui Arcalaus Vrăjitorul atârnate de pieptarul calului său, urmat până la porțile palatului de o mulțime de oameni din cetate veniți să vadă ce minune e aceea. Când l-a văzut pe rege, Enil i-a spus ceea ce îi poruncise Frumosul Întunecat; regele s-a veselit foarte și s-a minunat de faptele acestui viteaz și puternic cavaler și l-a lăudat mult, cum făceau toți de altfel, ceea ce sporea mânia lui don Galaor și a lui don Florestan, care nu mai aveau răbdare să se lupte cu el și fie să moară, fie să dovedească tuturor că faptele sale nu pot sta alături de cele ale lui Amadis, fratele lor.

Cam tot în vremea asta s-a întors Filispinel, cavalerul trimis de regele Lisuarte pentru a-i chema la luptă pe uriași în numele său, așa cum v-am istorisit, și le-a povestit cine avea să ia parte la bătălie, printre potrivnici numărându-se și mulți uriași și alți cavaleri vestiți foarte, ce sosiseră deja din Irlanda să se alăture regelui Cildadan, precum și că, mai înainte de a trece patru zile, vor debarca în locul unde avea să se desfășoare bătălia. Și a mai povestit cum i-a găsit la Lacul care fierbe, de la Insula Mongaza, pe regele Arban de Norgales și pe Angriote de Estravaus, captivi ai Gromadazei, o urieșiță afurisită, nevasta lui Famongomadan, care îi ținea într-o temniță groaznică, biciuindu-i crunt în fiecare zi și supunându-i și altor chinuri groaznice, astfel că din trupurile lor, numai o rană, se scurgea întruna sângele; Filispinel adusese cu el și o carte pentru rege, care glăsuia așa:

„Către marele senior Lisuarte, rege al Marii Britanii, și către toți prietenii noștri din regatul său. Eu, Arban, nefericitul, care am fost rege în Norgales, și Angriote de Estravaus, azvârliți într-o groaznică temniță, vă înștiințăm că, spre marele nostru nenoroc mult mai crud decât însăși soarta, am căzut în puterea sălbaticei Gromadaza, nevasta lui Famongomadan, care, ca să răzbune moartea soțului și a fiului ei, ne supune unor asemenea chinuri și pedepse crude cum nu-și poate nimeni închipui, încât

deseori o rugăm să ne omoare, căci ne-am afla tihna; ea însă, vrând să ne ia viața în fiecare zi, nu ne lasă să murim, căci noi de mult timp ne-am fi dat duhul dacă nu ne-ar fi împiedicat teama că ne vom pierde sufletele o dată cu trupurile; dar cum am ajuns la capătul puterilor, am vrut să vă trimitem această carte, scrisă cu sângele nostru, prin care să ne luăm rămas bun, rugându-l pe Domnul Dumnezeul nostru să vă aducă victoria în bătălia cu acești trădători care ne-au făcut atâta rău”.

Tare s-a mai mâhnit regele de pierderea acelor doi cavaleri și o mare durere i-a cuprins inima, dar știind că asta nu ajută, nu și-a arătat supărarea, încurajându-și supușii, dându-le drept pildă alte întâmplări primejdioase prin care trecuseră cei ce au vrut să dobândească glorie și faimă și îndemnându-i să fie pregătiți pentru această bătălie, căci, numai astfel, învingând, vor putea cu adevărat să-i scape din temniță pe acei cavaleri. Apoi a poruncit ca toți cei ce aveau să fie alături de el în bătălie să se pregătească pentru a doua zi, căci voia să pornească împotriva dușmanilor săi; și așa au făcut, căci el, cu acel curaj de care a dat dovadă în toate luptele, izbutise să-i îmbărbăteze pe cavaleri.

• CAPITOLUL LVIII •

Cum a sosit Frumosul Întunecat la Miraflores și a rămas cu doamna sa, Oriana, după ce au câștigat încercările cu spada și cu toca, și cum, de aici a plecat să lupte în bătălia cu regele Cildadan și ce s-a petrecut în timpul acesteia

Frumosul Întunecat a rămas cu doamna sa trei zile, după ce câștigaseră spada și toca împodobită cu flori, iar în a patra zi, la miezul nopții, a plecat de acolo singur, călare, îmbrăcat în zale, după ce îl trimisese pe scutierul său, Enil, la un castel aflat la poalele unui munte, în apropiere de locul unde avea să se dea bătălia, castel al unui cavaler bătrân, pe numele său Abradan, ce îi ajuta mult pe toți cavalerii rătăcitori; în noaptea aceea, Frumosul Întunecat a trecut pe lângă oastea regelui Lisuarte și a tot mers el până ce, în a cincea zi, a ajuns la castel, unde l-a găsit pe Enil, ce sosise în aceeași zi, și s-a bucurat mult de întâlnire; cavalerul l-a primit foarte bine și, pe când stăteau ei împreună, au ajuns acolo doi scutieri, nepoți de-ai gazdei, ce veneau de la locul unde urma să se desfășoare bătălia, și le-au spus că regele Cildadan sosise deja cu cavalerii săi și se odihneau în corturile înălțate pe malul mării și își pregăteau armele și caii; au mai spus, de asemenea, că îl văzuseră sosind acolo pe don Grumedan și pe Giontes, nepotul regelui Lisuarte, și că se hotărâse ca părțile să stea liniștite până în ziua bătăliei și niciunul dintre regi să nu arunce în luptă mai mult de o sută de cavaleri, așa cum hotărâseră dinainte. Gazda a spus: „Dar, dragii mei nepoți, ce părere aveți despre oamenii aceia, trăsni-i-ar Dumnezeu!” „Bunule unchi – au răspuns ei –, nu e vorba numai că sunt puternici și înspăimântători, dar, dacă Dumnezeu nu îl ajută printr-o minune, pe seniorul nostru, regele, puterea sa împotriva lor nu înseamnă nimic”. Cavalerului i s-au umplut ochii de lacrimi și a spus: „Oh, Doamne atotputernice, nu îl părăsi pe cel mai bun și mai viteaz rege din lume!” „Bunule cavaler – a spus Frumosul Întunecat –, nu vă pierdeți curajul din pricina celor răi, căci adesea bunătatea și cinstea înfrâng trufia

și puterea; și vă rog mult să vă înfățișați regelui și să îi povestiți că în casa voastră se află un cavaler ce se numește Frumosul Întunecat, și vreau să știu când va avea loc lupta, căci voi fi acolo de îndată”.

Când a auzit aceasta, cavalerul s-a înveselit foarte și a spus: „Cum, domnule, voi sunteți cel care l-a trimis la curtea regelui, stăpânul meu, pe don Cuadragante, și cel care l-a ucis pe acel uriaș fioros, Famongomadan, și pe feciorul lui când au făcut-o captivă pe Leonoreta cu cavalerii săi? Acum pot să spun că, de am făcut vreun bine cavalerilor rătăcitori, cu această răsplată mă socotesc plătit de toți și voi face cu plăcere ceea ce mi-ați cerut”.

Și, împreună cu cei doi nepoți ai săi, a plecat călăuzit de ei și a ajuns la regele Lisuarte și oastea sa, care se aflau la o leghe și jumătate de dușmanii lor, căci a doua zi urma să aibă loc bătălia; cavalerul i-a spus regelui solia sa, ceea ce i-a bucurat foarte mult pe rege și pe toți ceilalți, iar regele a zis: „Acum, nu ne mai lipsește decât un cavaler ca să fim o sută”. Don Grumedan a spus: „Mai curând, domnule, aș zice că acum ne prisosesc, pentru că Frumosul Întunecat face cel puțin cât cinci”. Aceste vorbe tare i-au mai necăjit pe don Galaor, Florestan și Agrajes, cărora nu le era pe plac nicio laudă adusă Frumosului Întunecat, mai mult din pizmă pentru mărețele sale fapte decât din dușmănie, dar n-au spus nimic.

Aflând Abradan toate pentru câte venise, și-a luat rămas bun de la rege și s-a întors la oaspetele său, căruia i-a povestit ce bucurie și mare veselie i-a cuprins pe rege și pe toți ai săi la auzul soliei și că nu mai lipsește decât un cavaler pentru a fi o sută în oastea regelui. Auzind aceasta, Enil l-a poftit afară din odaie pe Frumosul Întunecat și, îngenunchind în fața lui, i-a spus: „Cu toate că eu, stăpâne, nu v-am slujit prea mult, cu încredere în marea voastră bunătate, vă rog, pentru numele lui Dumnezeu, să-mi împliniți o rugăminte”. Frumosul Întunecat l-a ridicat de jos și i-a spus: „Cere-mi ce vrei, dacă e în puterea mea”. Enil a vrut să-i sărute mâinile, dar el nu l-a lăsat și Enil i-a spus, atunci: „Stăpâne, vă rog să mă faceți cavaler și să-l înduplecați pe rege să mă socotească și pe mine printre cei o sută, de vreme ce îi lipsește unul”. Frumosul Întunecat i-a răspuns: „Prietene Enil, nu-ți pune în minte să pornești la o faptă atât de măreață și de primejdioasă cum va fi aceasta. Și asta nu

o spun ca să nu te fac cavaler, ci pentru că e mai bine pentru tine să începi cu alte isprăvi, mai ușoare". „Bunul meu stăpân – a spus Enil, –, merită să înfrunt o asemenea primejdie, chiar de îmi voi pierde viața, pentru că, de nu voi muri, întotdeauna mă voi bucura de cinstea și faima de a mă fi numărat printre cei o sută și voi fi socotit ca atare, iar de voi muri, moartea va fi binevenită, pentru că amintirea mea va sta alături cu cea a celorlalți cavaleri prețuiți ce vor pieri acolo".

Frumosul Întunecat a simțit o căldură duioasă în suflet și a spus în sinea lui: „Se vede bine că faci parte din neamul acelui prețuit și credincios don Gandales, cel care m-a crescut"; și i-a răspuns: „Dacă asta îți este dorința, fie". Apoi s-a dus la cavalerul cel bătrân și l-a rugat să-i dea niște arme pentru scutierul său, că vrea să-i dea însemnele de cavaler. Cavalerul i-a dat cu plăcere armele, pe care Enil le-a vegheat în noaptea aceea în capelă și, în zori, după ce s-a rostit liturghia, Frumosul Întunecat l-a făcut cavaler și, apoi, au pornit spre locul bătăliei, însoțiți de gazdă și de cei doi nepoți ai săi, care le purtau armele; ajungând la locul hotărât, l-au găsit aici pe viteazul rege Lisuarte, rânduindu-și cavalerii ca să pornească spre dușmani, care îi așteptau într-o câmpie ca-n palmă; când regele și ai săi l-au văzut pe Frumosul Întunecat, s-au simțit mult mai îmbărbătați; Frumosul Întunecat i-a spus regelui: „Seniore, am venit să-mi țin făgăduiala și aduc cu mine un cavaler în locul celui care vă lipsește". Regele l-a primit cu multă bucurie și proaspătul cavaler a ajuns, astfel, printre cei o sută.

Și au pornit spre dușmani, într-un singur pâlc de oameni, căci nu erau destui pentru mai multe. Regele mergea în mijlocul pâlcului, iar în fața lui pășeau Frumosul Întunecat și tovarășul său, don Galaor, Florestan și Agrajes, Gandalac, cel ce îl crescuse pe don Galaor, și fiii lui, Bramandil și Gavus, pe care don Galaor îi făcuse cavaleri, și Nicoran de la Puntea Temătoare, Dragonis, Palomir și Pinorante și Giontes, nepotul regelui, precum și prețuitul Bruneo de Bonamar cu fratele său, Branfil, și don Guilan Gânditorul. Toți aceștia mergeau în fața regelui, la un loc, cum auziți, iar în fruntea lor călărea prea cinstitul și prețuitul bătrân don Grumedan, tutorele reginei Brisena, cu însemnele regelui.

Regele Cildadan își rânduise oamenii foarte bine: în fața lui se aflau uriașii, firi sălbatice foarte, și împreună cu ei douăzeci de

cavaleri din stirpea lor, toți foarte viteji, iar lui Madanfabul, uriașul de pe Insula Turnului Roșu, i-a poruncit să stea pe un colnic, cu zece cavaleri, cei mai viteji din câți avea, și să nu se miște de-acolo până nu se va schimba mersul luptei și nu vor fi cu toții obosiți; atunci, abia, să atace fără milă și să încerce să-l ucidă pe regele Lisuarte, ori să-l prindă și să-l ducă la corăbii.

Și, așa cum auziți, au pornit unii spre alții în ordine și foarte încet. Dar când au ajuns aproape unii de alții, cei din față s-au izbit atât de cumplit, încât mulți dintre ei s-au prăbușit la pământ, dar apoi s-au încleștat amândouă cetele, cu atâta furie și înverșunare, încât, din pricina învolburării vitejești, mulți cai fugeau pe câmp fără stăpânii lor, care, unii muriseră, alții erau greu răniți. Așa că se poate spune, pe bună dreptate, că ziua aceea a fost cruntă și dureroasă pentru cei aflați acolo.

Lovindu-se și ucigându-se unii pe alții, a trecut o treime din zi, fără strop de răgaz, spre marea osteneală și trudă a tuturor, căci din pricina marii încleștări și a căldurii de miez de vară, și oameni și cai erau atât de sleiți și osteniți de mai mare minunea, iar cei răniți pierdeau mult sânge și, nemaiputând să scape, rămâneau morți pe câmp, mai cu seamă cei răniți de puternicii uriași. La vremea aceea, Frumosul Întunecat făcea adevărate minuni de vitejie cu brava lui spadă în mână, trântindu-i la pământ și ucigându-i pe câți îi stăteau înainte, deși îl stingherea mult faptul că trebuia să aibă grijă de rege când acesta era la mare strâmtoare, căci de-ar fi fost învins, toată rușinea l-ar fi acoperit pe el, după cum s-ar fi acoperit de glorie dacă ar fi fost învingător și, din pricina asta, îi îndemna pe cei ce îl păzeau pe rege să lupte cât mai năprasnic; don Galaor, Florestan și Agrajes, văzând minunile săvârșite de Frumosul Întunecat, stăteau în preajma lui și împărțeau nenumărate lovituri, îndurând tot atâtea; și invidia lor a făcut ca cei din tabăra regelui să câștige teren; don Bruneo li se alăturase și el și lupta cot la cot cu don Galaor care, asemeni unui leu furios, pentru a fi pe potriva Frumosului Întunecat, fără teamă de strașnicele lovituri ale uriașilor, nici de moartea celorlalți, ce se prăbușeau sub ochii lui, își croia drum cu spada printre dușmani, rănindu-i și ucigându-i; și, pe când făcea roată în jur, cum ați auzit, spumegând de furie, l-a văzut în fața sa pe uriașul Cartadaque de pe Muntele Vrăjit, care, cu un baltag greu îi lovea năprasnic pe câți îi putea ajunge, astfel că trântise deja în jurul

lui șase cavaleri, dar era rănit la umăr în urma unei lovituri date de don Florestan și pierdea mult sânge; don Galaor și-a strâns bine spada în mână și, repezindu-se spre el, i-a dat o asemenea lovitură piezișă în coif, încât i-a retezat o bună parte din acesta cu ureche cu tot și, cum spada a alunecat mai jos, i-a tăiat și mânerul baltagului, aproape de mână. Când uriașul l-a văzut atât de aproape de el, cum nu mai avea cu ce să-l lovească, l-a prins în brațe cu atâta forță, încât a rupt chinga și l-a smuls de pe cal cu șa cu tot; don Galaor a căzut la pământ, fără ca uriașul să slăbească strânsoarea, așa că nu putea cu niciun chip să scape, ba, mai curând, simțea că toate oasele i se sfărâmă; dar mai înainte de a-și pierde simțirea, don Galaor a izbutit să pună mâna pe spada ce îi rămăsese atârnată pe după gât și, înfigând-o în chipul uriașului, acesta a slăbit strânsoarea de clește a brațelor și, după scurtă vreme, și-a dat duhul. Don Galaor s-a ridicat atât de obosit după efortul făcut și din pricină că pierdea mult sânge din răni, încât n-a mai fost în stare să-și scoată spada din capul uriașului; mai mulți cavaleri din cele două tabere s-au strâns lângă ei să-i ajute și lupta s-a încins și mai cruntă și nemiloasă decât fusese toată ziua; printre cei veniți se aflau și regele Cildadan de o parte și Frumosul Întunecat de alta; acesta din urmă i-a dat regelui Cildadan două lovituri de spadă în cap, atât de năprasnice, încât regele, fără vlagă, a căzut de pe cal la picioarele lui don Galaor, care i-a luat spada ce îi căzuse din mână și a prins să-l pălească fără milă peste tot, până ce l-au părăsit puterile și simțirea și s-a prăbușit peste regele Cildadan ca mort. În acest răstimp, se încleștaseră în luptă și uriașii Gandalac și Albadanzor și s-au lovit amândoi atât de puternic cu buzduganele, că și ei și caii s-au prăbușit pe jos, Albadanzor cu un braț rupt și Gandalac cu un picior, dar, până la urmă, acesta și feciorii săi l-au omorât pe Albadanzor. Trecuse de amiază și din ambele tabere muriseră mai bine de o sută douăzeci de cavaleri; Madanfabul, uriașul de pe Insula Turnului Roșu, care aștepta pe colnic, cum ați auzit, privind, la vremea asta, cum se desfășoară lupta și văzând atâția morți, precum și pe ceilalți osteniți, cu armurile sfârtecate în multe locuri și caii răniți, a socotit că împreună cu tovarășii săi îi va putea învinge ușor și pe unii și pe alții și a pornit să coboare dealul atât de iute și de îndârjit de să te minunezi, nu alta, strigându-le din răsputeri oamenilor săi: „Să nu scape nimeni viu, iar eu îl voi

prinde ori îl voi ucide pe regele Lisuarte. Frumosul Întunecat, văzându-l cum vine, a încălecat un cal odihnit al unuia dintre nepoții lui Abradan, gazda sa, și s-a așezat în fața regelui, chemându-i și pe Florestan și Agrajes, pe care îi văzuse în preajmă; lor li s-au mai alăturat don Bruneo de Bonamar și Branfil, precum și Guilan Gânditorul și Enil, care săvârșise multe vitejii în această bătălie, câștigându-și o mare faimă pentru toată viața.

Toți câți au auzit, deși cu multe răni și ei și caii lor, s-au așezat în fața regelui; în fruntea cetei lui Madanfabul venea un cavaler numit Sarmandan Leul, cel mai puternic și mai viteaz în luptă din tot neamul regelui Cildadan, al cărui unchi era. Frumosul Întunecat a ieșit dintre ai săi și a pornit împotriva lui; Sarmandan l-a izbit cu lancea în scut și cu toate că i s-a frânt, tot a izbutit să-i străpungă scutul și să-l rănească, dar nu grav; Frumosul Întunecat, trecând pe lângă el, l-a lovit cu spada chiar de-a curmezișul vizierei, atât de puternic, încât i-a crăpat amândoi ochii și l-a doborât la pământ fără simțire; dar Madanfabul și ai săi atacaseră atât de năprasnic încât cei mai mulți din preajma regelui Lisuarte erau la pământ; Madanfabul s-a îndreptat atunci spre rege cu atâta sălbăticie, încât cei ce îl apărau n-au fost în stare să-l oprească, cu toate că îl copleșeau cu lovituri, și petrecându-i un braț pe după gât, l-a strâns atât de tare, încât regele și-a pierdut toată forța și Madanfabul l-a smuls din șa și a pornit cu el spre corăbii. Frumosul Întunecat, văzând cum e dus regele, a spus: „Oh, Doamne, nu trimite asemenea nenorocire Orianei”; și, dând pinteni calului, cu spada în mână, l-a ajuns din urmă pe uriaș și l-a izbit cu toată puterea în mâna dreaptă, cu care îl ținea pe rege, și i-a retezat-o de la cot; dar i-a sfârtecat și regelui platoșa, făcându-i o rană din care curgea mult sânge; regele a rămas pe jos, iar uriașul a rupt-o la fugă căci era pe moarte. Când Frumosul Întunecat a văzut că în urma loviturii îl ucisese pe acel groaznic uriaș și îl scăpase pe rege dintr-o mare primejdie, a început să strige în gura mare: „Gaula! Gaula! Eu sunt Amadis!” Și, între timp, îi pălea pe dușmani, doborând și omorând mulți dintre ei, ceea ce foarte bun lucru era pentru cavalerii din tabăra sa, tare zdrobiți, unii răniți, alții fără cai și alții morți, în vreme ce dușmanii lor sosiseră odihniți, plini de forță și cu o mare dorință de a ucide

pe câți mai mulți; așa că, de aceea Amadis se grăbea să-i spulbere.

Și astfel, se poate spune cu dreptate că vitejia lui a însemnat salvarea și apărarea tuturor alor săi; iar ceea ce îl făcea să fie și mai nemilos era că îl văzuse pe don Galaor, fratele său, fără cal, ostenit foarte și apoi nu îl mai zărise defel, cu toate că îl căutase mult cu privirea, așa că, socotind că murise, nu lăsa cavaler dușman să scape cu viață.

Când cavalerii regelui Cildadan au văzut ce pierderi mari au și ce fapte nemaipomenite săvârșește Amadis, și-au ales drept conducător pe un cavaler din stirpea uriașilor, foarte viteaz, pe numele său Gadancuriel, ce făcea asemenea măcel în rândul potrivnicilor săi, încât toți îi știau de frică, socotind că astfel vor câștiga bătălia. Dar în vremea aceasta, Amadis, cum era turbat de furie și voia să ucidă pe oricine i-ar fi ieșit în cale, se azvârlise în mijlocul dușmanilor de mai-mai să fie doborât de aceștia. Regele Lisuarte, între timp, încălecase din nou și, împreună cu don Bruneo de Bonamar, don Florestan, don Guilan Gânditorul, Ladasin, Galvanes fără de Țară, Olivas și Grumedan, căruia dușmanii îi retezaseră flamura cu însemnele regești, văzând că Amadis e în primejdie, pornise în ajutorul acestuia, ca un rege viteaz, deși era rănit, spre marea bucurie a tuturor celorlalți, după ce aflaseră că acel Frumos Întunecat este Amadis; și toți împreună s-au năpustit asupra dușmanilor, rănindu-i și ucigându-i, așa încât, aceștia n-au mai îndrăznit să le țină piept. Astfel, Amadis putea alerga oriunde voia și așa s-a făcut ca soarta l-a călăuzit spre locul unde Agrajes, vărul lui, cu Palomir, Branfil și Dragonis, pe jos, căci caii le fuseseră uciși, se luptau cu multă vitejie, împreună, cu mai mulți cavaleri ce voiau să-i omoare; de cum i-a văzut, Amadis i-a strigat pe don Florestan, fratele său, și pe Guilan Gânditorul și împreună le-au sărit în ajutor; dar în întâmpinarea lui Amadis a venit un cavaler foarte vestit, pe numele lui Vadamigar, căruia îi căzuse coiful de pe cap, și care a străpuns cu lancea gâtul calului lui Amadis dintr-o parte în alta, dar Amadis l-a pălit cu spada și i-a despicat capul până la urechi; și, de cum a căzut acesta de pe cal, Amadis a spus: „Vere Agrajes, încălecați acest cal”. Don Florestan a trântit de pe cal alt cavaler viteaz, ce se numea Danel, lăsându-l greu rănit, și i-a dat calul acestuia lui Ladin; Palomir i-a adus un cal lui Dragonis și astfel au scăpat cu toții și

au pornit în urma lui Amadis, care făcea minuni de vitejie și striga cine este, ca să-l cunoască dușmanii și să fie și mai înspăimântați; și atâtea isprăvi au făcut el, Agrajes, don Florestan și cavalerii ce se aflau cu ei, încât toate acestea, alăturându-se marii vitejii a regelui, stăpânul lor, care în ziua aceea și-a dovedit marele curaj, săvârșind minuni, au făcut să termine bătălia învingători și mai toți dușmanii lor să rămână pe câmpul de luptă morți sau răniți; Amadis, însă, mânios foarte la gândul că fratele său, don Galaor murise, continua să-i lovească și să-i ucidă pe cei rămași, până i-a împins la malul mării, unde se afla flota lor; dar acel viteaz și brav Gadancuriel, conducătorul dușmanilor, văzând că ai săi sunt învinși și că îi vor lăsa pe ceilalți să urce pe corăbii, a strâns în jurul lui câți oameni a mai găsit și, cu spada ridicată, s-a întors și a dat să-l lovească pe rege, ce se afla cel mai aproape de el; don Florestan, care văzuse ce lovituri năprasnice și sălbatice dăduse în ziua aceea, temându-se pentru rege, s-a așezat în fața acestuia ca să primească el loviturile, deși din spadă nu-i mai rămăsese decât mânerul; Gadancuriel l-a lovit atât de tare în coif, încât i l-a despicat până la pielea capului, dar Florestan l-a izbit cu ciotul de spadă atât de zdravăn, încât i-a azvârlit coiful din cap; regele a venit și el pe dată și l-a pălit cu spada, despicându-i capul în două; o dată mort Gadancuriel, n-a mai rămas picior de dușman să le țină piept și, cum unii au pierit în valuri îndreptându-se spre corăbii, iar ceilalți pe câmpul de luptă, toți vrăjmașii au fost nimiciți.

Atunci Amadis i-a chemat pe don Florestan, Agrajes, Dragonis și Palomir și le-a spus plângând: „Ah, vitejii mei veri, tare mi-e teamă că l-am pierdut pe don Galaor. Să mergem să-l căutăm!” Și au pornit spre locul unde îl văzuse Amadis pe jos, fără cal, după ce îl doborâse pe regele Cildadan, dar acolo era un asemenea morman de cadavre, că nu izbuteau să-l vadă și, numai după ce au scormonit peste tot, Florestan a dat peste el recunoscându-l după mâneca tunicii, care era sinilie cu flori argintii, și au început să-l jelească amarnic. Când l-a văzut Amadis, s-a lăsat să cadă de pe cal și, din izbitură, sângele care i se închegase pe răni a început iar să-i curgă cu putere, dar el, scoțându-și coiful și scutul, amândouă sparte, s-a apropiat de don Galaor plângând și i-a dat jos coiful și i-a sprijinit capul pe genunchii săi; Galaor, cum a dat de aer curat, a prins să mai

respire puțin. Atunci s-au apropiat toți de el, plângând foarte îndurerați de starea lui; și, după o vreme, cât au stat ei acolo, au sosit douăsprezece domnișoare, toate foarte mândre, însoțite de scutieri, purtând un pat cu așternuturi bogate și care, îngenunchind în fața lui Amadis, i-au spus: „Domnule, noi am venit pentru don Galaor; dacă vreți să trăiască, dați-ni-l, căci, de nu, toți doftorii din Marea Britanie nu-l vor putea lecui”. Amadis, care nu le cunoștea pe acele domnișoare, dar își dăduse seama în ce primejdie mare se află Galaor, nu știa ce să facă; cavalerii, însă, l-au sfătuit că e mai bine să-l dea acelor domnișoare, la noroc, decât să îl vadă murind sub ochii lor, fără să îl poată ajuta. Atunci Amadis le-a spus: „Bune domnișoare, am putea ști unde îl duceți?” „Deocamdată nu – au răspuns ele –, și dacă îl vreți viu, dați-ni-l de-ndată, de nu, o să plecăm chiar acum”. Amadis le-a rugat să îl ia și pe el, dar ele n-au vrut și, după multe rugăminți, l-au luat cu ele pe Ardian, piticul, și pe scutierul lui don Galaor. Pe don Galaor l-au așezat pe pat așa cum era, cu armura pe el, dar cu capul și mâinile descoperite, mai mult mort decât viu, dar Amadis și cavalerii l-au însoțit până la malul mării, jelindu-l amarnic; aici au văzut o corabie pe care domnișoarele au urcat patul cu rănitul și apoi l-au rugat pe regele Lisuarte să binevoiască a-l încredința lor pe regele Cildadan, aflat printre morți, amintindu-i că a fost un rege viteaz și că, făcând ceea ce fusese obligat să facă, soarta îl lovise atât de dureros, așa încât să aibă milă de el, căci făcând acest bine, bine va găsi și el la alții. Regele a poruncit să le fie dat Cildadan, mai mult mort decât viu, iar domnișoarele l-au așezat pe dată în pat și l-au dus pe corabie; apoi, ridicând pânzele, corabia s-a îndepărtat iute de țărm.

În acest răstimp, s-a întors și regele, care se trudise să distrugă toată flota vrăjmașilor și să nu mai rămână nimic din ea, precum și să-i ia captivi pe câți nu muriseră în bătălie; regele, văzându-i pe Amadis, don Florestan, Agrajes și toți ceilalți ce se aflau cu ei și aflând că sunt mâhniți că îl pierduseră pe don Galaor, și-a simțit inima cuprinsă de o mare tristețe și durere, căci îl iubea pe acesta din tot sufletul și era tare legat de el. Și asta pe bună dreptate, căci din ziua când rămăsese la curtea lui, don Galaor nu avusese niciodată alt gând decât să îl slujească; așa că a descălecat, deși era plin de răni și toată armura i se înroșise de sângele scurs, și, îmbrățișându-l pe

Amadis cu marea dragoste ce i-o purta, l-a încurajat, spunându-i că, dacă puternicele simțăminte nutrite pentru don Galaor îl pot lecui pe acesta, în mod sigur, ale sale sunt de ajuns, judecând după durerea ce îi sfâșie inima, dar că, nădăjduind că Dumnezeu cel atotputernic nu va voi să-l părăsească cu totul pe un asemenea bărbat, se simte mângâiat și tot astfel, cu sufletul plin de curaj, trebuie să se simtă și ceilalți; apoi, luându-i cu el, s-au dus la cortul regelui Cildadan, deosebit și bogat foarte, și acolo a poruncit să se aducă de mâncare pentru toți; după asta, le-a cerut să aibă grijă ca toți cavalerii morți din tabăra sa să fie îngropați într-o mănăstire ce se afla la poalele muntelui din apropiere, a poruncit să se facă slujbă pentru odihna sufletelor lor și a împărțit daruri bogate atât pentru sufletele morților cât și pentru a se ridica acolo o capelă frumoasă, unde să fie mormintele, cu lespezi cioplite măiestrit și cu numele răposaților săpate în piatră; apoi a trimis soli reginei Brisena ca să-i dea de veste că Dumnezeu îl ajutase să termine cu bine acea încercare.

După aceasta, regele și cavalerii greu răniți au plecat spre o cetate, la patru leghe de acolo, pe numele ei Ganota, unde au rămas până li s-au lecuit rănile; în vremea cât s-a dat lupta, frumoasa regină Briolanja, care rămăsese cu regina Brisena, a hotărât să se ducă la Miraflores ca să o vadă pe Oriana, căci și una și cealaltă doreau să se cunoască datorită faimei frumuseții lor. Aflând de aceasta, Oriana a poruncit ca încăperile să fie împodobite cu frumoase tapiserii; și când a sosit regina și s-au văzut, tare s-au minunat amândouă și, în pofida bolții fermecate și a încercării cu spada, toată siguranța Orianei s-a spulberat dintr-o dată cu mare spaimă, căci și-a zis că nu se află pe lume inimă oricât de înrobită și legată prin iubire care, o dată ce a văzut frumusețea Briolanjei, să nu-și rupă lanțurile pentru a o câștiga pe această femeie; Briolanja, la rândul ei, care văzuse, uneori, chinurile și lacrimile lui Amadis, precum și acele grele încercări de care v-am povestit, și-a spus pe loc, după ce a privit-o pe Oriana, că nu merită să sufere în sufletul ei, pentru că în fața Orianei toate femeile ce se socotesc frumoase ar trebui să fugă, ca nu cumva strălucirea ei nespusă să le întunece, și nu l-a mai învinuit pe Amadis pentru că disprețuise ceea ce îi oferise ea.

Și au rămas amândouă să vorbească despre câte le poftea inima, cu multă plăcere, iar Briolanja, printre alte lucruri, i-a

povestit Orianei, în primul rând, ce făcuse Amadis pentru ea și de ce îl iubește din toată inima. Oriana, vrând să afle mai multe, i-a spus: „Maiestate, de vreme ce este atât de viteaz și de neam așa mare, căci coboară din cei mai de seamă împărați ai lumii, din câte am auzit, și va fi regele Gaulei, de ce nu îl luați de soț și stăpân peste acel regat pe care l-ați dobândit datorită lui, căci întru totul vă este pe potrivă?” Briolanja i-a răspuns: „Doamnă și prietenă, cred că deși l-ați văzut de multe ori pe Amadis, îl cunoașteți prea puțin. Gândiți că nu m-aș socoti cea mai fericită femeie din lume dacă aș izbuti să fac ceea ce ați spus? Vreau, însă, să aflați ce mi s-a întâmplat și păstrați, rogu-vă, taina, așa cum se cuvine să o păstreze o doamnă ca voi: i-am oferit regatul meu și pe mine, cum ați spus, și am încercat să mă căsătoresc cu el, și de fiecare dată când îmi amintesc asta, mă rușinez, dar el mi-a dat să înțeleg că nu se gândește la mine și nici la vreo altă femeie, și cred asta, pentru că în toată vremea cât a locuit la mine nu l-am auzit niciodată vorbind de vreo femeie, cum fac toți cavalerii; și cu toate acestea, să știți că este bărbatul pentru care mi-aș pierde regatul și mi-aș da viața”.

Oriana a fost foarte bucuroasă de aceste vorbe și încă mai sigură de credința iubitului ei, plăcându-i cele spuse de Briolanja mai mult decât toate încercările dinainte, și a spus: „Sunt uimită de ceea ce îmi spuneți, căci dacă Amadis nu iubește nicio femeie, n-ar fi putut trece pe sub bolta iubiților credincioși, unde se zice că a fost primit cu semne cum nu se mai arătaseră nici unui alt îndrăgostit credincios”. „Poate foarte bine să iubească pe cineva – a spus regina –, dar este mai ascuns decât a fost vreodată un cavaler”.

Despre acestea și multe alte lucruri au stat ele de vorbă timp de zece zile, la capătul cărora au plecat amândouă cu suita lor în cetatea Fenusa, unde regina Brisena îl aștepta pe regele Lisuarte, soțul ei, și mult s-a bucurat de venirea lor, mai cu seamă văzându-și fata sănătoasă și frumoasă ca mai înainte. Aici au primit și vestea cea bună a victoriei care le-a bucurat foarte, iar regina Brisena a făcut multe danii bisericilor, mănăstirilor și oamenilor nevoiași. Și cine v-ar putea descrie bucuria pe care a încercat-o regina Briolanja când a auzit că cel ce își spunea Frumosul Întunecat este Amadis? Și tot la fel s-au bucurat regina Brisena și toate doamnele și domnișoarele ei ce

mult îl mai iubeau, și împreună cu ele Oriana și Mabilia, care s-au prefăcut că atunci aflaseră vestea, ca și celelalte. Briolanja, atunci, i-a spus Orianei: „Ei, ce mai ziceți, prietenă, de acel viteaz cavaler ce era lăudat până acum într-atât, încât faima lui Amadis rămăsese în umbră și aproape că nu își mai amintea lumea de el? Și cu toate că îl iubeam mult și știam câte fapte vitejești săvârșise, după marile isprăvi ale Frumosului Întunecat nu mai știam către cine ar fi trebuit să-mi îndrept dragostea”. „Maiestate – a spus Oriana –, socotesc că asta s-a întâmplat cu noi toate și, dacă va veni aici cu tatăl meu, să-l întrebăm de ce și-a schimbat numele și cine este domnișoara care a câștigat toca împodobită cu flori”. „Așa să facem”, a spus Briolanja.

• CAPITOLUL LIX •

Cum au fost luați regele Cildadan și don Galaor pentru a fi lecuiți și așezați unul, într-un turn de piatră în apropierea, mării, iar celălalt, într-o grădină împrejmuită de un zid înalt și un grilaj de fier cu lucrături, unde, fiecare dintre ei, după ce și-a venit în simțiri, a socotit că e prizonier, fără să știe ce se întâmplase cu el, și ce alte lucruri s-au mai petrecut cu ei

Acum o să vă povestim ce s-a întâmplat cu regele Cildadan și cu don Galaor. Aflați că domnișoarele care îi luaseră, i-au îngrijit bine și după trei zile își veniseră cu totul în simțiri. Don Galaor s-a trezit în mijlocul unei grădini, într-un foișor frumos construit, a cărui cupolă se sprijinea pe patru coloane de marmură legate între ele printr-un grilaj gros de fier. Din patul unde era culcat, putea vedea grădina și din cât cuprindea el cu vederea i s-a părut că e împrejmuită cu un zid înalt, în care se deschidea o portiță ferecată cu plăci de fier; și l-a cuprins spaima văzându-se în acel loc, gândind că a fost aruncat într-o închisoare; și cum îl chinuia foarte durerea pricinuită de rănile sale, nu mai aștepta decât să moară; și pe când stătea așa culcat, și-a adus aminte de bătălie, fără să știe, însă, cine l-a salvat, nici cum ajunsese aici.

Când regele Cildadan și-a venit cu totul în simțiri, s-a văzut sub bolta unui turn mare, culcat într-un pat bogat, lângă o fereastră. Privind în jurul lui, n-a văzut pe nimeni, dar de deasupra a auzit voci; apoi, cum nu dăduse cu ochii de nicio ușă ori altă intrare în odaia aceea, a scos capul pe fereastră și a văzut marea, dându-și seama, totodată, că se află într-un turn foarte înalt, pe o stâncă abruptă, ce parcă era înconjurată de mare din trei părți; apoi și-a amintit de bătălie, fără să știe cine îl salvase, dar a chibzuit că, dacă el e într-o asemenea stare și captiv pe deasupra, ai lui nu aveau cum să fie liberi și, gândind că nu e nimic de făcut, s-a potolit și a rămas în pat, gemând și

văitându-se din pricina rănilor și așteptând să vadă ce o să i se mai întâmple.

Don Galaor, care stătea în foișorul din grădină, cum v-am mai spus, a auzit deschizându-se portița și, înălțând capul cu multă trudă, a văzut intrând o domnișoară foarte frumoasă și cu straie arătoase, însoțită de un bărbat atât de bătrân și fără vlagă că te minunai cum de mai poate merge, care, apropiindu-se de grilajul de fier al foișorului, i-au spus: „Don Galaor, gândiți-vă la sufletul vostru, căci altfel nu e sigur că vă vom putea salva". Apoi, domnișoara a scos două șipuri, unul de fier și altul de argint și, arătându-i-le lui don Galaor, a spus: „Cine v-a adus aici nu vrea să se facă văzut, până nu știe dacă îi veți împlini voia, dar până atunci, vreau să vă oblojesc rănile și să vă aduc de mâncare". „Bună domnișoară – a spus el –, dacă voia celui despre care vorbiți este ca eu să fac ceva ce nu se cuvine, ar fi mai groaznic pentru mine decât moartea, dar altminteri voi face ce mi se cere pentru a-mi salva viața". „Domnia voastră – a răspuns ea – veți face cum socotiți mai bine, că nu asta ne e grija, și de voi depinde dacă veți muri ori veți trăi". După aceasta, bătrânul a deschis poarta grilajului și au intrat amândoi înăuntru; ea a luat șipul de fier și i-a spus bătrânului să iasă afară, iar după ce acesta a plecat, i-a vorbit lui don Galaor astfel: „Domnul meu, mi-e atât de milă de voi, încât pentru a vă salva viața, risc să o pierd pe-a mea, căci iată, mi s-a poruncit să umplu acest șip cu otravă, iar celălalt cu o alifie ce te face să dormi vreme îndelungată și să vă ung rănile cu otravă, lăsându-vă să cădeți într-un somn greu, ca astfel, în scurtă vreme, să muriți; dar, părându-mi rău de moartea unui cavaler ca voi, am făcut altfel și am umplut șipul acesta cu un leac pe care, dacă îl veți lua în fiecare zi, după șapte zile vă veți simți atât de bine, încât veți putea încăleca, fără greutate, pe un cal".

Apoi i-a uns rănile cu o alifie atât de plăcută, încât, pe loc, umflăturile i s-au micșorat și durerea i s-a mai potolit și, simțindu-se tare ușurat, don Galaor i-a spus: „Bună domnișoară, mult vă mulțumesc pentru ceea ce faceți pentru mine și, de va fi să ies de aici cu ajutorul vostru, niciodată viața unui cavaler n-a fost răsplătită așa cum veți fi voi răsplătită de mine; și de cumva puterile voastre nu vor fi de ajuns pentru asta și vreți să mai faceți ceva pentru mine, găsiți mijlocul de a o înștiința pe cea care se numește Urganda Necunoscuta că zac în această

închisoare primejdioasă, căci mari speranțe îmi pun în ea”. Domnișoara a prins să râdă cu poftă și a spus: „Cum, așa mare nădejde vă puneți în Urganda, căreia puțin îi pasă de vă merge bine ori rău?” „Da – a răspuns el –, căci ea, cum cunoaște gândurile celorlalți, știe că gândul meu este să o slujesc”. „Nu vă mai gândiți la nicio Urganda – a spus ea –, ci doar la mine, numai să aveți marele curaj, don Galaor, ca, așa cum v-ați pus viața în primejdie, să credeți că vă veți lecui, fiindcă inimile mari și viteze trebuie să se dovedească astfel nu numai în luptă, ci și în multe alte încercări; iar pentru primejdiile prin care trec, atât ca să vă lecuiesc cât și ca să vă scot de-aici, vreau să-mi făgăduiți ceva, ce nu va fi spre rușinea ori răul vostru”. „Va făgăduiesc ce doriți – a spus el –, dacă pot să fac cu dreptate ceea ce-mi veți cere”. „Atunci, eu plec acum, până va veni vremea să vă văd iarăși, iar domnia voastră prefaceți-vă că dormiți somn greu”. El a făcut întocmai și domnișoara, chemându-l pe bătrân, i-a spus: „Ia priviți cum mai doarme cavalerul nostru; acum va lucra otrava asupra lui”. „Așa și trebuie – a spus bătrânul –, pentru ca astfel să fie răzbunat cel ce l-a adus aici; și pentru că ați împlinit poruncile fără sminteală, de acum încolo veți veni nepăzită; aveți grijă să rămână așa, nici mort, nici viu, chinuit de mari dureri, cincisprezece zile, pentru că, în răstimpul acesta vor veni cei ce îi vor da plata pe potriva necazurilor pe care le-a pricinuit”.

Galaor auzea toate acestea și chibzuia, pe drept, că bătrânul îi e dușman de moarte. Dar își pusese nădejdea în spusele domnișoarei, cum că va fi lecuit de tot în șapte zile, căci dacă soarta ar fi vrut să fie sănătos, ar fi putut scăpa de primejdie, și gândea să se străduiască pentru asta, așa cum îl sfătuise domnișoara.

Domnișoara și bătrânul au plecat, dar n-a trecut mult timp și a văzut-o întorcându-se împreună cu două mici domnișoare frumoase și cu straie bogate, care îi aduceau de mâncare; deschizând poarta, au intrat înăuntru, și domnișoara l-a hrănit pe don Galaor, după care le-a lăsat acolo pe micile domnișoare să-i țină de urât, să-i citească din niște cărți cu felurite istorii și să nu-l lase să doarmă peste zi. Galaor s-a simțit foarte îmbărbătat, căci văzuse prea bine că domnișoara voia să-și țină făgăduiala, și i-a mulțumit mult.

Apoi, ea a plecat încuind poarta, iar copilele au rămas să-i țină tovărășie.

Tot așa s-au petrecut lucrurile și cu regele Cildadan care, cum ați auzit, era închis în turnul acela mare și înalt deasupra mării, când, la puțină vreme după ce începuseră să-l frământe gândurile negre, a văzut deschizându-se o ușă de piatră, ascunsă în zidul turnului, ce se îmbuca atât de bine cu lespezile, de ai fi zis că e una cu zidul, și intrând o doamnă de vârstă mijlocie și doi cavaleri în armură, care s-au apropiat de patul lui dar, cu toate că el le-a dat binețe, vorbindu-le cu căldură, ei nu l-au salutat și nu i-au răspuns nimic. Doamna a dat deoparte cuvertura de pe el și, cercetându-i rănile, i le-a uns cu leacuri și, după ce i-a dat să mănânce, s-au întors cu toții pe unde veniseră fără să scoată nicio vorbă, și au închis ușa ca mai înainte. Văzând toate acestea, regele a crezut, într-adevăr, că se află într-o temniță, în mâinile cuiva care, probabil, îi vrea moartea, dar cum nu prea avea nicio scăpare, și-a făcut curaj cum a putut.

Domnișoara care îl îngrijea pe Galaor s-a întors când a văzut că sosise vremea și l-a întrebat cum îi merge, iar el a răspuns că îi merge bine și de îi va merge tot așa și pe mai departe, crede că va fi teafăr și în putere la timpul hotărât. „Asta mă bucură – a răspuns ea –, iar cât despre ce v-am spus, să n-aveți nicio îndoială că așa va fi. Dar vreau să-mi făgăduiți pe cinstea voastră de cavaler că nu veți încerca să ieșiți de-aici decât cu ajutorul meu, căci de veți face altminteri, va fi spre răul vostru, v-ați pune viața în primejdie și, până la urmă, tot n-ați izbuti”. Galaor i-a făgăduit că așa va face și a rugat-o mult să-i spună cum o cheamă; ea i-a răspuns: „Cum, don Galaor, nu-mi știți numele? Acum văd ca m-am înșelat în privința domniei voastre, pentru că mai demult v-am făcut un serviciu de care văd că nu prea vă mai amintiți: și dacă, spunându-vă numele meu, o să vă aduceți aminte, aflați că mi se spune Sabencia”. Apoi a plecat iute, iar el a rămas pe gânduri și și-a amintit de spada aceea frumoasă pe care i-o dăruise Urganda când Amadis, fratele său, îl făcuse cavaler, și a avut așa ca o bănuială că ar putea fi chiar ea, dar se îndoia, fiindcă atunci o văzuse tare bătrână, iar acum era tânără și de-asta nu avusese cum să o recunoască; apoi s-a uitat după copile, dar nu le-a mai zărit; în locul lor, însă, l-a văzut pe Gasaval, scutierul lui, și pe Ardian, piticul lui Amadis,

ceea ce l-a mirat și l-a bucurat; așa că i-a strigat până i-a trezit din somn, căci dormeau, iar ei, când l-au văzut, au venit să-i sărute mâinile, plângând de bucurie, și i-au spus: „Oh, bunule stăpân, binecuvântat fie Domnul care ne-a adus lângă domnia voastră, ca să vă putem sluji!” El i-a întrebat cum intraseră acolo, dar ei i-au răspuns că nu știu nimic altceva decât că Amadis, Agrajes și Florestan îi trimiseseră să îl însoțească. Și i-au povestit cum era gata să-și piardă viața și cum, pe când Amadis îi ținea capul pe genunchi, au sosit niște domnișoare care l-au cerut, cum s-au înțeles cu ele prietenii săi și cum îl dăduseră în grija lor, văzând că viața îi atârnă de un fir de păr și cum a fost dus pe corabie împreună cu regele Cildadan.

Don Galaor i-a întrebat: „Dar cum de a apărut Amadis tocmai atunci?” „Stăpâne – au răspuns ei –, aflați că cel ce își spunea Frumosul Întunecat e fratele vostru Amadis, și datorită marelui său curaj a fost câștigată bătălia de către regele Lisuarte”. Și i-au istorisit cum i-a sărit în ajutor regelui când îl purta uriașul sub braț și cum a început atunci să strige că el este Amadis. „Minunate lucruri mi-ați spus – a zis don Galaor – și multă bucurie mi-au făcut veștile despre fratele meu, deși, dacă nu are o pricină temeinică, tare supărat voi fi pe el că s-a ascuns atâta vreme de mine”.

Și, așa cum v-am spus, regele Cildadan și don Galaor au stat unul în turn, celălalt în foișorul din grădină, unde le-au fost îngrijite rănile până ce fiecare a ajuns să poată merge fără primejdie oriunde ar fi vrut. Atunci, li s-a înfățișat Urganda, în puterea căreia se aflau, pe insula aceea necunoscută a ei, spunându-le cine este și că îi înspăimântase astfel ca să se însănătoșească mai grabnic, căci acesta era leacul cel mai potrivit pentru a le salva viețile aflate în mare primejdie; apoi le-a poruncit celor două nepoate ale sale, prea frumoase domnițe, fiicele regelui Falangris, care fusese frate cu regele Lisuarte și le avusese cu o soră a Urgandei, pe numele ei Grimota, când era tânăr, să îi slujească, să îi îmbrace și să-i ajute să se înzdrăvenească. Una din ele se numea Juliana, iar cealaltă Solisa; de pe urma șederii lor în preajma cavalerilor, acestea au rămas însărcinate și au născut doi băieți: unul, al lui don Galaor, pe numele său Talenque, celălalt, al regelui Cildadan, numit Maneli Cumpătatul, care au ajuns amândoi cavaleri puternici și viteji, cum se va povesti mai departe; don Galaor și regele

Cildadan au petrecut cu mare plăcere și desfătare cu domnițele, până ce Urganda a vrut să îi scoată de-acolo, cum veți auzi mai departe.

Regele Lisuarte, ceva mai înzdrăvenit, precum și Amadis și toți ceilalți cavaleri ai săi, însănătoșiți de pe urma rănilor, au plecat la Fenusa, unde se afla soția lui, regina Brisena; aici, regele a fost primit de regină, de Briolanja, Oriana și toate celelalte doamne și domnișoare de neam mare, cu atâta bucurie, cum n-a mai fost vreodată primit cineva; după rege, la fel a fost primit Amadis, căci regina și toate acele doamne aflaseră deja nu numai că îl salvase pe rege, seniorul său, de la moarte, ci și că bătălia fusese câștigată datorită marelui său curaj. Toți ceilalți cavaleri câți mai rămăseseră în viață, au fost tot astfel primiți, dar felul cum l-a primit regina Briolanja pe Amadis nu se poate descrie cu niciun chip; căci l-a luat de mână și, poftindu-l să șadă între ea și Oriana, i-a spus: „Domnul meu, n-aș putea să vă povestesc tristețea și durerea mea când mi s-a spus că ați dispărut; pe loc, împreună cu o sută de cavaleri de-ai mei, am venit aici la curte, unde aflasem că sunt frații voștri, pentru ca ei să-i trimită pe cavalerii mei în căutarea voastră, dar cum asta nu s-a putut face din pricina bătăliei ce s-a sfârșit acum, am hotărât să rămân aici până se va încheia lupta; acum însă, de vreme ce, mulțumită lui Dumnezeu, totul s-a terminat așa cum doream, spuneți-mi ce doriți să fac pentru voi și vi se va împlini voia”. „Buna mea doamnă – a răspuns el –, ați avut toată dreptatea să fiți îngrijorată din pricina mea, pentru că puteți crede nesmintit că nu se află om pe lume care să dorească mai mult decât mine să vă împlinească poruncile, și de mă lăsați pe mine să hotărăsc, socot că ar fi bine să mai rămâneți aici zece zile și să duceți la bun sfârșit cele treburi pe care le aveți cu regele, iar, între timp, poate vom afla ceva vești despre don Galaor, fratele meu, iar don Florestan se va lupta cu Landin, cum au hotărât; apoi, vă voi conduce în regatul vostru și, de acolo, voi pleca în Insula Ferecată, unde am multe de făcut”. „Așa vom face – a spus regina Briolanja –, dar rogu-vă, domnul meu, povestiți-ne despre nemaivăzutele minunății din acea insulă”. Și cum el se cam codea, Oriana l-a luat de mână și i-a spus: „Nu vă lăsăm până nu ne povestiți câte ceva”. Atunci, Amadis a spus: „Credeți-mă, bunele mele doamne, că oricât m-aș trudi, ar fi cu neputință să vă zugrăvesc totul, dar aflați că

acea încăpere vrăjită este cea mai frumoasă și mai bogată din câte se pot afla în lume, și, dacă una dintre voi nu va izbuti să intre acolo, nu cred că mai e alta pe lume să reușească”. Briolanja, care o vreme tăcuse, a spus: „Eu nu mă socotesc în stare să duc la capăt o asemenea încercare, dar oricum, dacă nu mă veți socoti smintită, tot aș încerca”. „Doamna mea – a spus Amadis –, nu socotesc că ar fi o nebunie să încercați acolo unde toate celelalte au dat greș, fiind vorba de frumusețe, cu care Dumnezeu v-a înzestrat, din plin, ci dimpotrivă, socot că e o cinste să vreți să câștigați o faimă ce ar putea dăinui multă și îndelungată vreme, fără ca, altminteri, onoarea să vă fie cât de cât știrbită”.

Oriana s-a mâhnit foarte tare de vorbele rostite de Amadis și s-a posomorât, astfel că Amadis, care nu își dezlipise ochii de pe ea, a priceput de-ndată și i-a părut rău de cele spuse, cu toate că, în mintea lui, voise să o preaslăvească și să o laude pe ea, căci, după ce văzuse chipul Grimanesei, știa că frumusețea Briolanjei nu era atât de mare încât să poată câștiga încercarea, pe când despre doamna sa nu avea nicio îndoială. Dar Oriana, care era foarte îndrăgostită, se temea ca nu cumva Briolanja să i-o ia înainte în orice încercare pe lumea asta, ce s-ar fi putut câștiga prin frumusețe.

După ce a mai stat acolo o vreme și a rugat-o pe Briolanja ca, de va intra cumva în încăperea vrăjită să-i dea și ei de știre cum a fost, Oriana s-a îndreptat spre Mabilia și, retrăgându-se cu ea, i-a istorisit tot ce își spuseseră Amadis și Briolanja de față cu ea, zicând: „Așa mi se întâmplă întotdeauna cu vărul vostru, căci inima mea nu are alt gând decât să-i fie pe plac și să-i facă voile, fără să țină seama nici de Dumnezeu, nici de mânia tatălui meu, iar el, știind că îmi este stăpân deplin, nu mă prețuiește”. Și ochii i s-au umplut de lacrimi, ce au început să i se prelingă pe frumosul său chip. Mabilia i-a răspuns: „Sunt uimită, doamnă, și nu știu ce fel de suflet aveți, că, de-abia scăpată de un necaz, vreți să vă băgați în altul. Ce greșeală atât de mare este cea pe care spuneți că a săvârșit-o vărul meu, încât să vă tulburați atâta? Mai cu seamă când știți că nu v-a greșit niciodată, nici cu gândul, nici cu fapta, și ați văzut cu ochii voștri încercările prin care a trecut pentru a vă dovedi credința lui. Mai bine, doamnă, spuneți-mi că îmi dați de înțeles că nu mai vreți să trăiască, fiindcă, după câte a pătimit, cea mai mică supărare pe care ar

simți-o la voi, l-ar duce la moarte; și nu știu de ce vă supărați pe el când nu are nicio vină, că dacă Apolidon a făcut acele vrăji pentru ca toți, bărbați și femei, să încerce să le dezlege, cum ar putea el să stea împotrivă altora, chiar de-ar ști că Briolanja, trecând cu bine încercarea, v-ar lua ceea ce ar putea fi al vostru. Dar eu cred, deși asta n-o să vă fie pe plac, că nici frumusețea ei, nici a voastră nu sunt de-ajuns pentru a duce la bun sfârșit încercarea pe care de o sută de ani încoace nicio femeie n-a izbutit să o ducă la capăt. Și asta numai din pricină că soarta a vrut ca el, înrobit și supus vouă să izbândească, el, care și-a părăsit și și-a nesocotit întreaga stirpe, ca pe niște străini, pentru voi, doamnă, ca să vă slujească așa cum porunciți, și acum, cu atâta cruzime, vreți să îi luați această bucurie. Ah, ce nedreaptă răsplată pentru cât v-a slujit el cu neamul și frații săi, căci fără să merite îl aruncați în ghearele morții, iar pe mine, doamnă, pentru felul cum v-am slujit și v-am fost alături mă răsplătiți tot așa, lăsându-vă să văd cu proprii-mi ochi cum moare floarea neamului meu, cel ce mă iubește atât de mult! Dar dacă Domnul va binevoi, nu voi vedea această suferință și această moarte, căci fratele meu, Agrajes, și unchiul meu, Galvanes, mă vor duce acasă, în țara mea, fiindcă ar fi o mare greșeală să slujesc pe cineva care prețuiește și răsplătește atât de puțin pe cei ce îl slujesc – și începând să plângă, a adăugat: Deie Domnul ca cei din neamul lui Amadis să se poarte la fel de crud cu voi, cum faceți voi cu el, deși sunt sigură că pieirea lui, oricât de groaznică ar fi, n-ar fi mai cumplită decât a voastră, pentru că el, uitând de ai lui, vă iubește pe voi mai mult decât tot ce poate fi iubit pe lume”. Auzind vorbele Mabiliei, Oriana s-a speriat atât de tare, încât a simțit o gheară în inimă și o bucată de vreme n-a putut scoate o vorbă, dar apoi s-a mai liniștit și, plângând din adâncul sufletului, a spus: „Oh, nefericită fără de noroc, mai nefericită decât toate femeile câte s-au născut pe lume! Ce-o să se întâmple cu mine după câte mi-ați spus? Am venit la voi să găsesc leac pentru marea mea frământare, neavând alt sfetnic, iar voi îmi amărâți sufletul și mai mult, bănuind lucruri la care nici nu m-am gândit și numai soarta mea nemiloasă vă face să luați în nume de rău ceea ce am spus spre bine, și așa să mă ajute și să mă mântuiască Domnul, dacă în sufletul meu am gândit vreodată ceva din câte ați spus; și nu mă îndoiesc că locul pe care îl am în inima vărului vostru nu ar fi

întru totul pe măsura dorințelor mele, dar mi-ar părea rău ca, după ce a câștigat dreptul de a stăpâni acea insulă, o altă femeie să ducă la bun sfârșit încercarea înaintea mea, căci asta ar fi pentru mine mai groaznic decât însăși moartea, și, la acest gând m-am mâniat și i-am luat în nume de rău ceea ce el, probabil, a spus cu intenții bune; dar oricum s-ar fi întâmplat lucrurile, vă cer iertare pentru că nu v-am meritat niciodată cu adevărat și vă rog ca, în numele marii iubiri pe care o nutriți pentru vărul vostru, să mă iertați și să mă sfătuiți ce e mai bine să fac pentru el și pentru mine". Apoi, zâmbindu-i cu bucurie, a îmbrățișat-o și i-a spus: „Prietenă adevărată, vă jur pe toate câte se află pe lume că nu-i voi spune niciodată nimic din toate astea vărului vostru și nici nu-i voi da de înțeles că m-am gândit la așa ceva, iar voi sfătuiți-vă cu el ce ar fi mai bine să fac, și eu așa voi face". Mabilia i-a spus: „Doamnă, vă iert, datorită jurământului făcut, și chiar dacă sunteți supărată pe el, nu i-o arătați mai înainte de a nu fi vorbit cu el, ca nu cumva să greșiți ca data trecută".

Și astfel, au rămas la fel de prietene ca mai înainte, căci nu exista nici un fel de ură între ele; Mabilia, însă, fără să uite ce spusese Amadis, s-a arătat mânioasă dar și râzând din inimă de el, dojenindu-l pentru ceea ce îi spusese Briolanjei de față cu stăpâna sa, aducându-i aminte în ce primejdie de moarte s-a aflat datorită acestei femei, sfătuindu-l să aibă multă grijă când vorbește cu ea, căci socotea că e greu lucru să înlături gelozia din inima unei femei statornice, povestindu-i câtă patimă pusese Oriana în cele întâmplate și cum a izbutit s-o îmblânzească.

Amadis, după ce i-a mulțumit cu multă recunoștință, prețuind nespus tot ceea ce făcuse pentru el și făgăduindu-i, că de va trăi, o va face regină, i-a spus: „Doamnă și bună verișoară, foarte departe sunt gândurile mele de bănuielile doamnei Oriana, pentru că în această poveste, cel mai bun lucru pe care îi pot face este nu numai să o sfătuiesc pe Briolanja să treacă prin acea încercare, ci să o aduc eu, de oriunde s-ar afla, pentru a o pune să treacă prin această probă și iată de ce: pentru voi toți, Briolanja este una dintre cele mai frumoase femei din lume, atât de frumoasă încât nu vă îndoiți că, fără nicio greutate, va intra în acea încăpere. Eu, însă, spun că nu e așa, fiindcă am văzut-o pe Grimanesa și e departe de a-i sta alături în

frumusețe. Sunt sigur că Briolanja va câștiga cinstea pe care au câștigat-o toate celelalte, dar de Oriana nu mă îndoiesc că va izbuti până la capăt, dacă va trece prin această încercare; dacă va face asta înaintea Briolanjei, toți vor spune că și ea ar fi izbutit, dacă ar fi încercat. Pe când, dacă Briolanja va fi prima și va da greș, cum sunt sigur că se va întâmpla, întreaga glorie îi va reveni doamnei mele. Asta a fost pricina îndrăznelii mele". Mabilia a fost tare mulțumită de cele spuse de Amadis și Oriana încă și mai mult după ce le-a aflat de la Mabilia, căindu-se foarte pentru patima ei necugetată și aducându-și aminte cum, data trecută, dintr-o întâmplare asemănătoare, se aflaseră în mare primejdie și ea și iubitul ei, și pentru a-și îndrepta greșeala, au hotărât ca Amadis să pătrundă în încăperile Orianei și Briolanjei printr-o galerie veche, ca să vorbească și să petreacă în voie cu doamna sa. O dată hotărârea aceasta luată, după ce Amadis s-a despărțit de Mabilia, a fost chemat de Briolanja și Oriana ce se aflau împreună și care i-au spus că vor să îl întrebe ceva și îl roagă să le răspundă cinstit; el le-a făgăduit că așa va face. Oriana l-a întrebat: „Atunci, spuneți-ne cine a fost domnișoara care a câștigat toca împodobită cu flori când domnia voastră ați câștigat spada?" Lui Amadis nu i-a căzut bine întrebarea, căci trebuia să spună adevărul, dar întorcându-se spre Oriana, i-a spus: „Să mă bată Dumnezeu, doamnă, dacă știu mai multe decât voi; nici numele, nici cine e, cu toate că am umblat cu ea timp de șapte zile; dar pot să vă spun că are un păr frumos și din câte am văzut e destul de frumoasă; am înțeles că domnia voastră n-ați văzut-o niciodată, dar mai mult decât voi, doamnă, nu știu despre ea". Oriana a spus: „S-a acoperit de multă glorie izbândind în această încercare, dar scump era să plătească, fiindcă, din câte am auzit, Arcalaus Vrăjitorul și Lindoraque, nepotul lui, au vrut să-i ia toca și să o spânzure de plete, dacă n-ați fi apărat-o domnia voastră". „Eu cred că nu el a apărat-o – a spus Briolanja –, dacă el este Amadis, ci acel neînfricat cavaler, Frumosul Întunecat, ce nu trebuie prețuit mai puțin decât Amadis, și cu toate că îi datorez foarte mult, nu pot, din pricina asta, să nu spun adevărul din toată inima, și zic că Amadis, întrecându-l cu mult în vitejie pe acel viteaz Apolidon și dobândind Insula Ferecată, și-a câștigat multă glorie; iar Frumosul Întunecat, doborând într-o singură zi zece dintre cavalerii cei mai viteji de la curtea tatălui vostru și ucigându-i în

luptă pe cumplitul uriaș Famongomadan și pe fiul său, Basagante, n-a câștigat mai puțină. Știm că Amadis, când a trecut pe sub bolta iubiților credincioși a fost primit de statuia cu trâmbița cu semne deosebite, altfel decât toți ceilalți cavaleri, făcând astfel cunoscută credința iubirii sale. Dar socotesc că nu trebuie pus mai prejos Frumosul Întunecat, când a scos din teacă acea spadă arzândă, pe care, vreme de peste șaizeci de ani, nu s-a aflat nimeni să o poată scoate. Așa că, buna mea prietenă, nu se cade ca cinstea datorată Frumosului Întunecat să îi fie atribuită, în chip fals, lui Amadis, căci și unul și celălalt trebuie socotiți la fel, după părerea mea".

Și, așa cum auziți, cele două doamne ce adunau întreaga frumusețe și tot farmecul de pe lume, făceau haz și râdeau cu multă voie bună împreună cu acel cavaler atât de iubit de ele, iar el își simțea sufletul cu atât mai vesel cu cât își amintea de acea mare nenorocire, de acea tristețe înfiorătoare ce îl cuprinseseră când se aflase pe Stânca Săracului, fără vreo nădejde în mai bine și la un pas de moarte.

Și pe când se aflau ei acolo, cum v-am spus, o domnișoară a venit să-i spună lui Amadis, din partea regelui, că don Cuadragante și nepotul lui, Landin, vor să-și îndeplinească făgăduielile, așa că a fost nevoit să renunțe la acea plăcere și să se ducă să-i întâlnească pe aceștia; o dată cu el au sosit și don Bruneo de Bonamar și Branfil. Când au ajuns în sala unde se afla regele împreună cu mai mulți cavaleri viteji, don Cuadragante s-a ridicat și a spus: „Seniore, l-am așteptat aici pe Amadis de Gaula, așa cum știți, și de vreme ce se află aici, vreau ca, de fața cu domeniile voastre, să-mi țin făgăduiala făcută". Și a istorisit tot ce i se întâmplase, cum se luptase și cum, fiind învins, deși foarte împotriva voinței sale, venise la curte pentru a se pune sub ordinele lui Amadis și a-i ierta moartea regelui Abies, fratele său; căci, înlăturând patima ce îi tulburase mintea până atunci, neîngăduind judecății să aleagă adevărul, socotea că, mai curând îndemnat de o nemăsurată trufie decât de dreptate, voise și încercase să răzbune acea moarte, deși știa că lupta se dusese între cei doi cavaleri fără niciun fel de șiretlicuri; așa că Amadis îl poate socoti prieten, dacă asta îi va fi voia. Regele i-a spus: „Don Cuadragante, dacă până acum, spre marea voastră laudă, isprăvile și mărețele voastre fapte de arme v-au adus multă faimă, nu trebuie mai puțin prețuită fapta

voastră de azi, căci puterea și vitejia ce nu se supun judecății și înțelepciunii nu trebuie cinstite prea mult”, După aceste vorbe, l-a îmbrățișat, iar Amadis i-a mulțumit mult pentru fapta lui și prietenia oferită care, deși, atunci, a fost socotită o vorbă în vânt, a dăinuit și s-a păstrat multă, multă vreme, așa cum vă vom istorisi mai departe. Și cum lupta hotărâtă între Florestan și Landin avea aceeași pricină, s-a socotit că, drept este ca, dacă cel mai însemnat din neam, don Cuadragante, iertase totul, pe bună dreptate trebuie să facă la fel și Landin. Ceea ce s-a făcut întocmai și lupta n-a mai avut loc; și nu mică a fost bucuria lui Landin, care văzuse vitejia lui Florestan în bătălia dintre regi.

Sfârșindu-se toate acestea, cum ați auzit, după ce regele Lisuarte s-a odihnit câteva zile după grelele munci prin care trecuse în timpul bătăliei cu regele Cildadan, aducându-și aminte de îngrozitoarea captivitate a lui Arban, regele din Norgales și a lui Angroite de Estravaus, a hotărât să se ducă în Insula Mongaza, unde se aflau aceștia și le-a spus lui Amadis și cavalerilor săi că a luat această hotărâre; Amadis i-a spus: „Maiestate, știți ce pierdere înseamnă pentru voi lipsa lui don Galaor, și, dacă îngăduiți aș vrea să plec să îl caut cu fratele și verii mei; și deie Domnul ca în răstimpul cât veți face voi călătoria în Insula Mongaza, să ne întoarcem și noi cu el”. Regele i-a răspuns: „Dumnezeu mi-e martor, prietene, că dacă n-aș avea atâtea lucruri de făcut, cu multă plăcere aș porni chiar eu să-l caut, dar cum nu pot, socotesc că e bine să faceți așa cum ați spus”. La aceste vorbe s-au ridicat din jilțuri mai bine de o sută de cavaleri, toți foarte prețuiți și vestiți pentru faptele lor de arme, care au spus că vor să pornească și ei în căutarea lui don Galaor, căci dacă au de înfruntat mari primejdii, niciuna nu poate fi mai mare decât căutarea unui asemenea cavaler. Regelui i-au plăcut aceste vorbe și l-a rugat pe Amadis să mai rămână, că vrea să-i vorbească.

• CAPITOLUL LX •

Cum a văzut regele niște focuri ciudate plutind pe mare și ce i s-a mai întâmplat după asta

După ce a cinat, pe când se afla într-o galerie a palatului pe la ceasul de culcare, regele, privind spre mare, a văzut niște focuri ce pluteau pe apă înspre cetate; toți s-au înspăimântat, căci li se părea ciudat ca focul să-și dea mâna cu apa, dar când focurile s-au mai apropiat, printre ele au zărit o galeră, pe catargul căreia ardeau niște lumânări mari, de părea că întreaga galeră e în flăcări. Zarva era mare, căci toți locuitorii cetății ieșiseră pe ziduri să vadă minunea, gândind că dacă apa nu are putere să stingă acel foc, nimic altceva nu l-ar putea învinge, iar cetatea va fi făcută cenușă; oamenii erau înspăimântați, pentru că focurile și galera se apropiau. Regina cu toate doamnele și domnișoarele ei s-au retras înfricoșate în capelă. Regele a încălecat pe un cal și a pornit însoțit de cincizeci de cavaleri, ce erau tot timpul în preajma lui, spre țărmul mării; aici i-a aflat pe mai toți cavalerii săi și i-a văzut în fruntea lor pe Amadis, Guilan Gânditorul și Enil, atât de aproape de focuri, că s-a minunat cum de pot răbda dogoarea, dar și-a îndemnat calul cu pintenii, căci acesta era speriat de zgomot, și a venit lângă ei; nu după multă vreme, au văzut că pe puntea galerei se ivește o doamnă îmbrăcată în straie albe, ținând în mână un sipet de aur, pe care l-a deschis în fața tuturor, a scos dinăuntru o lumânare aprinsă și a azvârlit-o în mare; de cum a murit flacăra acesteia în valuri, focurile acelea mari s-au stins pe dată și n-a mai rămas urmă de ele; și toată lumea s-a înveselit, o dată spaima dinainte risipită; tot țărmul era luminat de lumânările ce ardeau pe catargul galerei și, când s-au coborât pânzele ce o acopereau, oamenii au văzut că e toată împodobită și acoperită cu trandafiri și alte flori, iar dinăuntru se auzea sunetul unor lăute ce cântau atât de dulce, de te minunai nu alta; apoi, când acest cânt a încetat, s-au ivit zece domnișoare cu straie bogate, cu cununi de flori pe cap și nuiele de aur în mână care, în frunte cu doamna ce aruncase în mare lumânarea, au venit pe puntea galerei până în

dreptul regelui și i s-au închinat adânc; regele le-a răspuns la plecăciune și a spus: „Doamnă, ne-ați înspăimântat foarte cu focurile voastre, așa că, rogu-vă, binevoiți a ne spune cine sunteți, deși socotesc că am putea ghici fără prea mare osteneală”. „Seniore – a răspuns ea –, în zadar s-ar osteni cel ce socotește că ar putea să strecoare spaima în inima voastră vitează și în toți cavalerii aici de față; focurile pe care le-ați văzut sunt pentru a le păzi pe domnișoarele mele, și dacă domnia voastră credeți că sunt Urganda Necunoscuta, așa este; și să știți că am venit la voi, cel mai viteaz rege din lume, și la regină, ce nu-și află pereche întru bunătate și virtute”. Apoi, i-a zis lui Amadis: „Domnule, veniți aici, în față, să aflați că, pentru a vă scuti pe voi și pe prietenii voștri de osteneala de a-l căuta pe don Galaor, fratele vostru, cum aveați de gând să faceți, am venit aici, fiindcă ar fi o trudă zadarnică, chiar de l-ar căuta toți oamenii de pe lume; dar aflați că rănile i s-au lecuit și duce o viață atât de bună și plăcută, cum n-a mai dus niciodată până acum”. „Doamna mea – a spus Amadis –, întotdeauna am gândit că, după Dumnezeu, numai în puterea voastră stă sănătatea lui don Galaor și tihna mea, căci după felul în care mi-a fost cerut și a fost luat, de n-aș fi bănuit că e vorba de domnia voastră, mai degrabă aș fi primit moartea o dată cu el decât să las să fim despărțiți. Și nu vă pot mulțumi pentru asta decât, așa cum știți mai bine decât mine, slujindu-vă întru gloria voastră, fără teamă de a înfrunta orice primejdie, fie ea și moartea”. „Atunci, bucurați-vă – a spus ea –, că în curând îl veți vedea pe fratele vostru și mare vă va fi plăcerea”. Regele a spus: „Doamnă, ar fi vremea să coborâți de pe galeră și să poftiți la palat”. „Mulțumesc din inimă – a răspuns ea –, dar în noaptea aceasta voi rămâne aici, și de mâine voi face cum doriți, așa că, să vină să mă ia Amadis, Agrajes, Bruneo de Bonamar și don Guilan Gânditorul, pentru că sunt îndrăgostiți și au inima prea- plină, ca și mine”. „Așa vom face – a spus regele –, și toate dorințele vă vor fi împlinite”. Și poruncind tuturor să se întoarcă în cetate, s-a despărțit de Urganda și, întorcându-se la palat, a poruncit ca douăzeci de arbaletieri să stea de strajă, ca nimeni să nu se apropie de țărmul mării.

A doua zi de dimineață, regina a trimis doisprezece cai cu valtrapuri bogate pe care să călărească Urganda și domnișoarele ei, iar Amadis cu cei trei cavaleri numiți de ea,

îmbrăcați în straie domnești deosebit de bogate și frumoase, au pornit să le aducă; când au ajuns pe țărm, au văzut că Urganda și domnișoarele sale coborâseră de pe corabie și stăteau într-un cort ce fusese ridicat peste noapte; cavalerii au descălecat, s-au apropiat de ea și i s-au închinat cu smerenie, iar ea i-a primit foarte bine. Apoi, cavalerii le-au urcat pe cai, mergând toți în jurul Urgandei; văzând aceasta, ea le-a spus: „Acum inima mi se bucură și își află tihna deplină, căci se vede înconjurată de cei ce îi sunt deopotrivă”. Și spusese aceste vorbe, pentru că, întocmai ca ei, și ea era îndrăgostită de acel frumos cavaler, iubitul ei.

Ajunși la palat, au intrat în încăperea unde se afla regele, care a primit-o foarte bine, iar ea i-a sărutat mâna; apoi, privind în jurul său și văzând mulți cavaleri în sala aceea, l-a privit pe rege și i-a spus: „Domnule, aveți o suită de nădejde și asta nu o spun atât pentru vitejia acestor cavaleri, cât pentru marea dragoste pe care v-o poartă, căci puterea principilor depinde de cât de iubiți sunt de supușii lor. Așa că, străduiți-vă să-i păstrați și să nu dați dovadă că înțelepciunea voastră n-ar fi pe potriva norocului pe care îl merită. Feriți-vă de sfaturile rele și de sfetnicii răi, căci aceștia sunt adevărata otravă ce îi distruge pe principi; și-acum, dacă îmi îngăduiți, aș vrea să o văd pe regină și, apoi, înainte de a pleca, aș vrea să stăm de vorbă, domnule, despre unele lucruri”. Regele i-a răspuns: „Prietenă, vă mulțumesc mult pentru sfatul dat și îl voi urma întocmai, din toate puterile mele; acum, mergeți s-o vedeți pe regină, ce vă iubește mult și fiți sigură că vă va îndeplini cu plăcere toate dorințele”.

Ea s-a dus cu cei patru cavaleri ce o însoțeau la regină, unde au primit-o regina, Oriana, Briolanja și toate celelalte doamne și domnișoare de neam mare, cu mari dovezi de dragoste. Ea a privit-o îndelung pe Briolanja și și-a dat seama că e departe de a sta alături de Oriana în privința frumuseții, dar mare plăcere îi făcea să se uite la amândouă; apoi i-a spus reginei: „Doamnă, am venit la curtea voastră pentru a vedea nemăsurata măreție a regelui și a voastră, maiestate, măreția vitejilor voștri cavaleri și floarea frumuseții lumii, căci eu socotesc că la nicio curte de împărat sau rege nu se pot afla toate acestea așa ca aici și mărturie că spusele mele sunt adevărate stau câștigarea Insulei Ferecate de cel care l-a întrecut în vitejie pe Apolidon, uciderea

uriașilor sălbatici și crunta și dureroasa bătălie în care și-au arătat curajul și bărbăția soțul vostru, regele și toți ai săi. Apoi, cine ar fi atât de îndrăzneț și de rea-credință încât să vrea să spună că pe lume se mai află frumusețe care să fie pe potriva acestor două doamne? Nimeni, și pe drept cuvânt. Așa că, văzând acestea, sufletul meu își află tihnă și desfătare deplină; și asta și pentru că aici, la curtea voastră, dragostea e păstrată cu mai multă credință decât a fost vreodată, cum au dovedit-o încercarea spadei arzânde și cea a tocii cu flori, ce au străbătut aproape toată lumea, mai bine de șaizeci de ani, fără ca nimeni să le poată câștiga; iar cea care a făcut florile să reînvie a arătat lumii că este mai presus de toate celelalte femei din lume în privința credinței purtate iubitului ei”.

Când Oriana a auzit aceste vorbe, s-a făcut albă ca varul și inima i s-a oprit în loc, gândind că Urganda descoperise dragostea ei și că atât ea, cât și iubitul ei se vor afla în mare primejdie și vor fi făcuți de rușine, dar mai înspăimântate au fost Mabilia și domnișoara din Danemarca, socotind că ele se află în cea mai mare primejdie. Oriana s-a uitat la Amadis, care era aproape de ea și, cum el i-a înțeles teama, a venit, chiar lângă ea și i-a spus: „Doamnă, nu vă temeți, că nu se va spune nimic din ceea ce gândiți”. Și apoi i-a spus reginei: „Doamnă, întrebați-o pe Urganda cine este cea care a câștigat toca împodobită cu flori”. Regina a întrebat-o pe dată: „Prietenă, binevoiți a ne spune ce vrea să știe Amadis?” Ea a răspuns râzând: „El ar trebui să știe mai bine, pentru că a stat împreună cu ea șapte zile și cu multă trudă a scăpat-o din mâinile lui Arcalaus Vrăjitorul și ale lui Lindoraque”. „Eu, doamnă? – a spus Amadis. Știți prea bine că n-am avut cum s-o cunosc cu niciun chip, pentru că s-a ascuns tot timpul de mine, dar cu voi ar fi zadarnic să o facă”. „Ei, atunci – a spus ea –, o să vă spun ce știu despre ea”. Și a continuat cu glas tare, ca să fie auzită de toți: „Deși Amadis a adus-o aici pentru acea încercare în chip de domnișoară, e sigur femeie; și a fost făcută femeie de cel pentru care a câștigat toca împodobită cu flori, pentru că îl iubește cu nestinsă dragoste; și mai aflați că această doamnă e de fel din țara aceasta, a regelui și a voastră, dar nu și dinspre mamă; trăiește pe aceste meleaguri și se bucură de bogății mari, iar dacă îi lipsește ceva, este că nu se încrede pe cât ar voi în dorințele ei și în cel pe care îl iubește atât de mult; dar mai mult

nu vă mai spun despre ea, și deie Domnul ca nu din pricina mea să se afle lucruri ce pentru alții e mai bine să rămână neștiute; iar cine vrea să o cunoască, să o caute în acest regat, unde, oricum, osteneala îi va fi zadarnică”.

Oriana și prietenele ei s-au liniștit auzind acestea. Regina, însă, a spus: „Cred ce ați spus, dar știu tot atât cât știam și înainte, în afară de faptul că noi o socoteam domnișoară, iar voi ziceți că e doamnă”. „Atât ajunge, nu trebuie să știți mai mult – a spus Urganda –, căci arătându-și credința aici, a adus cinste curții voastre”.

La aceste vorbe, Orianei și prietenelor ei le-a pierit orice urmă de tulburare. Apoi au plecat cu toții să mănânce, masa fiind pregătită, ca într-o casă unde erau mereu oaspeți. Urganda i-a cerut reginei să îi îngăduie să locuiască împreună cu Oriana și cu regina Briolanja. „Fie – a spus regina –, dar mi-e teamă că nebuniile lor vă vor supăra”. „Mai mare supărare va pricinui frumusețea lor – a spus Urganda – cavalerilor ce nu se vor feri de ele, căci împotriva lor nu va fi de-ajuns nici puterea, nici vitejia, nici înțelepciunea ca să îi ferească de o primejdie mai mare decât moartea”. Regina a răspuns râzând: „Trebuie să înțeleg că vor fi iertate cu ușurință pentru cavalerii pe care i-au chinuit și i-au ucis până acum”. Urgandei i-au plăcut vorbele reginei și, după ce s-a despărțit de ea, a plecat cu Oriana spre încăperea acesteia, unde se aflau patru paturi, unul pentru regina Briolanja, unul pentru Oriana, unul pentru Mabilia și unul pentru Urganda. Și au stat ele acolo tăifăsuind despre lucruri plăcute și petrecându-și timpul, până s-a făcut vremea să se culce. După ce toate celelalte au adormit, Urganda, văzând că Oriana e trează, i-a spus: „Doamnă și prietenă, dacă nu dormiți, drept este să fiți trează din pricina celui ce n-a avut somn și odihnă nicio clipă când nu v-a putut vedea, căci așa se plătesc și bucuriile unele cu altele”. Oriana s-a rușinat de vorbele Urgandei, care pricepând aceasta, i-a spus: „Doamna mea, nu vă temeți că vă cunosc taina fiindcă o voi păstra la fel ca voi, și chiar de-ar fi să spun ceva, o voi face atât de pe ocolite, încât atunci când se va afla adevărul, primejdia nu vă va mai atinge”. Oriana i-a răspuns: „Doamnă, vorbiți încet, să nu ne audă aceste doamne”. Urganda a spus: „Nu vă fie teamă de asta”. Și a scos o cărticică atât de mică, încât încăpea în pumn și, cerându-i să pună mâna pe ea, a prins să citească, iar apoi a spus: „Să știți

că acum, orice le-ați face nu se vor trezi, iar de va intra altcineva aici, va cădea jos, lovit de un somn greu”. Oriana s-a dus la regina Briolanja ca s-o trezească și i-a clătinat capul, a zgâlțâit-o de mâini, a tras-o din pat, dar n-a izbutit să o trezească; și tot așa s-au petrecut lucrurile și cu Mabilia; atunci, a chemat-o pe domnișoara din Danemarca, ce dormea la intrare și aceasta, cum a pășit înăuntru, cum a căzut trăsnită de somn. Atunci bucuroasă foarte, s-a culcat în pat lângă Urganda și i-a spus: „Doamnă, vă rog mult, fiindcă marea voastră înțelepciune și știință știu să ghicească viitorul, spuneți-mi câte ceva din cele ce mă așteaptă, mai înainte de a se întâmpla”. Urganda s-a uitat la ea, râzând parcă zeflemitor, și i-a spus: „Fata mea iubită, socotiți că dacă știți ce vă așteaptă și v-ar paște ceva rău, ați putea scăpa? Să nu credeți asta, căci ceea ce îngăduie și rânduiește Domnul cel atotputernic, fie de bine, fie de rău, nimeni nu are puterea să împiedice, dacă el nu îngăduie; dar fiindcă doriți atât de mult să vă spun ceva, fie, o voi face; dar aveți grijă să faceți astfel încât, știind ce vă așteaptă, să trageți foloase”. Și i-a spus: „La vremea când te vei afla la mare restriște și multă lume va fi chinuită de tristețe pentru tine, se va ivi leul cel puternic cu fiarele lui, iar apărătorii tăi se vor înspăimânta de răgetele lui groaznice, și tu vei cădea în ghearele lui ascuțite; și acest leu vestit îți va arunca de pe cap coroana, ce nu va mai fi a ta, și înfometat te va purta în peștera lui și va pune stăpânire pe trupul tău, potolindu-și, astfel, foamea lui turbată. Și acum, buna mea fată, ai grijă ce faci, căci așa se vor petrece lucrurile”. „Doamnă – a spus Oriana –, tare mulțumită aș fi fost să nu vă fi întrebat nimic, fiindcă m-ați înspăimântat nepus cu acest chip ciudat și crud în care voi sfârși”. „Doamnă și frumoasă fată – a spus ea –, niciodată să nu vreți să aflați lucruri pe care judecata și puterea voastră nu le pot împiedica, dar, adesea, oamenii se tem, când ar trebui să se bucure, de ceea ce nu știu, așa că fiți cât mai bucuroasă, pentru că, prin voia Domnului sunteți fiica celui mai viteaz rege și a celei mai bune regine din lume, atât de frumoasă, încât toată lumea vă socotește peste tot o minune și sunteți iubită de cel ce strălucește între toți bărbații vestiți și slăviți precum ziua în întuneric; și, după câte s-au întâmplat și ați văzut, puteți fi sigură, fără nicio îndoială, că acesta vă iubește mai mult decât pe sine însuși; pentru asta, doamna mea, trebuie să fiți slăvită

ca doamnă și stăpână a celui ce, prin meritele sale, ar avea dreptul să fie stăpânul întregii lumi; dar, acum, e vremea să le trezim pe aceste doamne”.

Și, scoțând cărticica din încăpere, toate celelalte s-au trezit. Așa cum ați auzit, Urganda a petrecut acolo câteva zile, împlinindu-i-se cu prisosință toate dorințele, după care l-a rugat pe rege să poruncească să se adune toți cavalerii săi, iar pe regină să le cheme pe toate doamnele și domnișoarele sale, pentru că voia să le vorbească înainte de plecare. Rugămintea i-a fost ascultată pe loc, și toți s-au adunat într-o sală mare și frumoasă, bogat împodobită, unde Urganda s-a așezat astfel încât să poată fi auzită de toți. Apoi i-a spus regelui: „Seniore, fiindcă ați păstrat scrisorile pe care vi le-am trimis domniei voastre și lui don Galaor, pe când Frumosul Întunecat pleca de aici după ce a câștigat spada, iar domnișoara cu care venise toca împodobită cu flori, vă rog frumos să porunciți să fie aduse, pentru a se afla în chip lămurit că am știut dinainte toate câte aveau să se petreacă”. Regele a poruncit să fie aduse acele cărți și citite tuturor și toți și-au dat seama că cele ce se spuneau acolo se împliniseră întru totul; și mult s-au minunat de asta, dar și mai mult de marele curaj al regelui de a îndrăzni să pornească la luptă, în pofida unor vorbe atât de înspăimântătoare; și, tot acum, au înțeles cum fusese câștigată bătălia datorită celor trei lovituri date de Frumosul Întunecat: prima, când l-a doborât pe regele Cildadan la picioarele lui don Galaor; a doua, când l-a ucis pe acel prea puternic Sarmadan Leul; a treia, când i-a sărit regelui în ajutor împotriva lui Madanfabul, uriașul cel rău de la Turnul Roșu, ce îl purta pe rege sub braț spre corăbii, tăindu-i brațul din apropierea cotului și astfel, ucigându-l, și salvându-l pe rege. De asemenea, se împliniseră și cele spuse lui don Galaor, și anume că în mâinile celui ce avea să dea cele trei lovituri se va afla capul său. Asta se întâmplase când Amadis i-a ținut capul pe genunchi, crezându-l mort, pe când sosiseră domnișoarele ce îl luaseră cu ele. „Acum, însă – a zis Urganda –, vreau să vă spun câteva lucruri ce urmează să se întâmple în viitor, căci așa este rânduiala vremurilor”. Și a grăit astfel: „Se va da o bătălie între marele șarpe și puternicul leu, la care vor lua parte multe fiare sălbatice. Cu multă mânie și înverșunare se vor înfrunta și multe dintre ele își vor afla o moarte crudă. Va fi rănită marea vulpe

romană de gheara puternicului leu și cumplit va fi jupuită de blană, ceea ce mare îngrijorare și mâhnire va pricinui marelui șarpe. Și atunci se va ivi între ei oaia cea blândă cu lână neagră care, cu marea ei supunere și dezmierdări drăgăstoase va îmblânzi crunta îndârjire din inimile lor neînduplecate și îi va despărți pe unii de ceilalți. Dar, pe dată vor coborî lupii înfometați din munții sălbatici împotriva marelui șarpe și, învins de aceștia, va fi întemnițat cu toate animalele sale într-o peșteră. Iar blândul inorog își va apropia botul de urechea puternicului leu și cu mugetele sale îl va face să se trezească din somnul adânc și, însoțit de câteva din fiarele sale sălbatice, să pornească în grabă mare în ajutorul marelui șarpe; și îl va afla mușcat și sfâșiat de colții lupilor înfometați, așa că mult sânge îi va curge, scăldându-i solzii tari; leul îl va smulge din gurile lor turbate și toți lupii vor fi sfârtecați și zdrobiți, iar marele șarpe, după ce va reveni la viață, își va vărsa toată otrava din măruntaie și va îngădui ca blândul mosc, ce se va fi retras în codrul înfricoșător, înălțând mugete cucernice spre cer, să moaie ghearele ascuțite ale leului în otravă. Acum, viteazule rege, pune ca totul să se aștearnă pe hârtie, căci întocmai se vor petrece toate”.

Regele a spus că așa va face, dar că, deocamdată, nu înțelege nimic din toate astea. „Dar va veni o vreme – a spus – când pentru toți vor fi limpezi”. Urganda s-a uitat la Amadis și, văzându-l gânditor, i-a spus: „Amadis, de ce te gândești la lucruri ce nu-ți sunt de niciun folos? Lasă asta și gândește-te la un târg pe care îl vei face, căci vei ajunge în pragul morții pentru viața altuia și îți vei da sângele pentru sângele altuia, iar de pe urma acestui târg tu vei fi cel ce suferă, iar altul va avea de câștigat; tu nu te vei alege decât cu supărarea și neputința de a-ți împlini dorințele, în vreme ce această frumoasă și nemiloasă spadă îți va sfârteca mădularele și trupul și vei fi atât de golit de sânge și în asemenea stare, încât, dacă jumătate din lume ar fi a ta, ai dărui-o pentru ca spada aceasta să se frângă ori să fie azvârlită pe fundul unui lac de unde nimeni să n-o mai scoată; și-acum, ai grijă ce vei face, că totul se va întâmpla întocmai”.

Amadis, văzând că toți se uită la el, a spus, cu chipul zâmbitor, cum obișnuia: „Doamnă, datorită lucrurilor petrecute și anunțate de voi dinainte, putem crede că și acestea se vor

împlini întocmai, dar cum eu sunt convins că sunt muritor și nu pot trăi mai mult decât e voia Domnului, mai mare mi-este grija să duc la bun sfârșit așa cum se cuvine încercările mari și grele de pe urma cărora se dobândește faimă și glorie, decât să-mi apăr viața, așa că de ar fi să mă tem de lucruri înspăimântătoare, mai curând mă înfricoșează cele de acum, ce mi se pot întâmpla în fiecare zi, decât cele ascunse ce vor să vină”. Urganda a spus: „La fel de mare ar fi osteneala să golești marea de apă ori să alungi nemăsuratul curaj din inima voastră”. Apoi, i-a vorbit regelui: „Domnule, acum vreau să plec, dar amintiți-vă de câte v-am spus mai înainte, pentru că vreau să vă slujesc și vă doresc binele. Astupați-vă urechile la vorbele tuturor, dar mai cu seamă a acelora de la care veți auzi lucruri rele”. Apoi și-a luat rămas bun de la toți și, cu cei patru cavaleri, însoțitorii săi, s-a întors pe galeră, fără a dori să mai fie condusă și de alții; și de cum a ajuns în largul mării, corabia a fost înghițită de o negură de nepătruns.

• CAPITOLUL LXI •

Cum, pe când regele Lisuarte se sfătuia cu cavalerii săi să pornească împotriva insulei din Lacul care fierbe, ca să-i elibereze din temniță pe regele Arban de Norgales și pe Angriote de Estravaus, a sosit pe mare o tânără urieșiță, care i-a spus regelui, de față cu regina și întreaga curte, că dacă Amadis se luptă cu Ardan Canileul și îl învinge pe acesta, insula va fi a regelui și i se vor da și captivii pe care dorește atât de mult să-i elibereze; *dar dacă Amadis va fi învins, nu le va mai rămâne alta decât să îngăduie să fie dus Madasimei capul acestuia*

La câteva zile după plecarea Urgandei, cum ați auzit, pe când regele se plimba în afara cetății vorbind cu cavalerii săi despre călătoria pe care voia s-o facă spre Insula Mongaza, din Lacul care fierbe, ca să-i scape din temniță pe regele Arban de Norgales și pe Angriote de Estravaus, au văzut pe mare o corabie ce se apropia de portul orașului, cu gândul să acosteze; așa că a pornit de-ndată într-acolo, să vadă cine sosește. Când a ajuns regele, o barcă în care se aflau o domnișoară și doi scutieri se apropia deja de țărm și, cum a atins uscatul, domnișoara s-a ridicat de jos și a întrebat dacă regele Lisuarte se află pe-acolo. I s-a răspuns că regele este acolo, dar toți s-au minunat foarte de cât de înaltă e, că nu se afla cavaler în toată curtea să nu fie mai mic decât ea cu o palmă bună; și totul la ea, chipul, mâinile, picioarele erau pe potriva înălțimii, dar era destul de frumoasă și bogat înveșmântată; aceasta i-a spus regelui: „Seniore, aduc o solie pe care aș vrea, dacă binevoiți, să o rostesc de față cu regina”. „Așa să fie”, a spus regele. Și a pornit spre palat urmat de domnișoară. Ajunsă în fața reginei și a tuturor cavalerilor și doamnelor de la curte, domnișoara a întrebat dacă se află acolo Amadis de Gaula, cel ce mai înainte

se numise Frumosul Întunecat. El i-a răspuns: „Bună domnișoară, eu sunt acela”. Ea l-a privit cu o căutătură rea și a spus: „Se prea poate, dar acum se va vedea dacă sunteți atât de viteaz pe cât sunteți lăudat”. Și a scos două înscrisuri cu peceți de aur pe care le-a dat una regelui și alta reginei, unde se spunea a cui solie o aduce.

Regele a grăit astfel: „Domnișoară, spuneți ce doriți, căci vă ascultăm”. Domnișoara a spus: „Seniore, Gromadaza, urieșița de la Lacul care fierbe, cu preafrumoasa Madasima și Ardan Canileul cel temut, ce se află cu ele pentru a le ocroti, au aflat că vreți să porniți spre ținutul lor pentru a-i cuceri; și fiindcă aceasta nu se va putea face fără mari pierderi de vieți omenești, vă trimit vorbă că pun acest ținut drept preț al unei lupte și anume, între Ardan Canileul și Amadis de Gaula; dacă Ardan îl va învinge ori îl va ucide, pământul va rămâne în puterea vechilor stăpâni și îl veți lăsa să ducă la Lacul care fierbe capul lui Amadis; dacă va fi învins sau omorât, tot ținutul va fi al vostru, seniore, iar regele Arban de Norgales și Angriote de Estravaus, ce se află în temniță, vor fi eliberați și aduși pe dată aici; iar dacă Amadis ține la ei atât de mult pe cât socotesc ei și vrea să li se împlinească speranța pe care și-au pus-o în el, să primească lupta pentru a-i salva pe cei doi prieteni ai săi; de va fi învins ori ucis, prietenii săi vor rămâne în puterea lui Ardan Canileul, iar de nu primește lupta, li se vor tăia capetele în fața lui”.

„Bună domnișoară – a spus Amadis –, dacă primesc lupta, cum poate fi regele sigur că ceilalți vor face tot ce făgăduiesc?” „Vă spun pe dată – a răspuns ea. Frumoasa Madasima împreună cu douăsprezece domnișoare se vor înfățișa reginei ca ostatice și, de va fi călcată învoiala, le veți tăia capetele; iar vouă nu vă cer nicio chezășie, ci doar să-mi făgăduiți că, dacă veți fi ucis, ne veți lăsa să ducem capul vostru la Lacul care fierbe și nimeni nu se va împotrivi. Ba mai mult chiar, se vor înfățișa ca ostateci ai regelui Lisuarte regele Andanguel, bătrânul uriaș, cu cei doi fii ai săi și nouă cavaleri, care sunt stăpâni peste cetățile, castelele și captivii din insulă”. Amadis a spus: „Dacă toți aceștia pe care i-ați numit vor fi ostatecii regelui și ai reginei, mi se pare bună chezășia. Dar răspunsul meu nu-l veți primi, dacă nu îmi promiteți că veți sta la masă cu mine și cu acești doi scutieri ce au venit cu domnia voastră”. „Dar de ce mă poftiți? – a întrebat

ea. Nu încercați să mă îmblânziți, că toată osteneala ar fi zadarnică, fiindcă eu vă urăsc de moarte”. „Bună domnișoară – a răspuns Amadis –, asta mă mâhnește, pentru că eu țin la voi și vreau să vă cinstesc pe cât îmi stă în puteri, dar dacă vreți un răspuns, făgăduiți-mi ceea ce v-am cerut”. Domnișoara a spus: „Vă făgăduiesc, mai mult ca să înlăturăm orice piedică decât fiindcă așa doresc, și ca să îmi dați răspunsul așteptat”. Amadis a spus: „Bună domnișoară, socotesc că e un lucru bun să-mi primejduiesc viața pentru acești doi prieteni și pentru a spori pământurile stăpânite de rege, așa că primesc lupta, în numele Domnului; deci să vină cei ce vor fi ostateci”. „Într-adevăr – a spus domnișoara –, acum ați răspuns așa cum doream, dar aș vrea ca regele să promită că nu vă va ajuta niciodată împotriva rudelor lui Famongomadan, dacă vă veți călca vorba”. „E de prisos asemenea făgăduială – a spus Amadis –, fiindcă regele n-ar ține în preajma sa pe cineva care nu spune adevărul; iar acum, să mergem să mâncăm, că s-a făcut timpul de masă”. „Vin – a răspuns ea – mai bucuroasă decât gândeam; și dacă regele e așa de drept cum spuneți, mă socotesc mulțumită”; apoi le-a spus regelui și reginei: „Mâine vor fi aici Madasima cu domnișoarele ei și cavalerii, pentru a rămâne ostatecii voștri. Ardan Canileul ar vrea ca lupta să aibă loc de-ndată, dar trebuie să chezășuiți voi pentru toți de la curte, în afară de Amadis, al cărui cap îl va lua cu el”.

Don Bruneo de Bonamar, care se afla acolo la ceasul acela, a spus: „Domniță, uneori socotești să iei capul cuiva și îl pierzi pe al tău; și foarte curând s-ar putea să i se întâmple asta lui Ardan Canileul”. Amadis l-a rugat să tacă, dar domnișoara l-a întrebat pe Bruneo: „Cine sunteți voi de răspundeți în numele lui Amadis?” „Sunt un cavaler care ar lua parte la luptă cu mare plăcere, dacă Ardan Canileul ar vrea să-și mai aducă un tovarăș”. Ea a răspuns: „La această înfruntare nu puteți lua parte, dar dacă doriți atât de mult să vă bateți, o să vă înștiințez când veți putea lupta cu fratele meu, care îi este dușman de moarte lui Amadis, pe cât îi sunteți voi prieten și, așa cum îl cunosc, cred că vă va învăța minte să mai vorbiți în numele lui Amadis”. „Bună domnișoară – a spus don Bruneo –, dacă fratele vostru e așa cum spuneți, va fi într-adevăr nevoit să împlinească ceea ce, inimoasă și înverșunată, ați promis că va face; așa că iată gajul meu că primesc lupta”; și i-a întins regelui pelerina sa;

domnișoara și-a scos de pe cap o împletitură de argint și i-a spus regelui: „Domnule, iată gajul meu, ca semn că ceea ce am spus se va adeveri”. Regele a luat gajurile, fără nicio plăcere, căci era destul de îngrijorat de lupta dintre Amadis și Ardan Canileul, ce era atât de viteaz și de temut de toți în întreaga lume, că de patru ani nu mai întâlnise un cavaler care, cunoscându-l, să îndrăznească să se lupte cu el.

După aceasta, Amadis s-a dus acasă la el împreună cu domnișoara aceea, lucru pe care n-ar fi trebuit să-l facă nici pentru cel mai frumos castel al tatălui său, și, ca să-i arate cât mai multă cinste, a poftit-o împreună cu cei doi scutieri într-o încăpere unde Gandalin îi păstra toate armele și cele trebuincioase luptei. Domnișoara, privind în jur, a văzut spada lui Amadis, care i s-a părut foarte ciudată, și le-a spus scutierilor săi și celorlalți ce se mai aflau acolo să iasă afară și să o lase nițel singură; aceștia, crezând că vrea să facă unul din acele lucruri firești de care nimeni nu e scutit, au lăsat-o singură; ea a închis ușa și a scos spada, aranjând teaca și cingătoarea în așa fel, încât să nu se vadă că lipsește, și a vârât-o sub o pelerină largă și mare; apoi, deschizând ușa, i-a chemat pe scutieri și, ascunzând spada sub pelerina unuia, i-a poruncit să o ducă pe furiș la barcă și a spus: „Du-te să-mi aduci pocalul meu”. Toți au crezut că scutierul a plecat după pocal, iar acesta i-a împlinit porunca. Tocmai atunci au intrat în încăpere Amadis și Branfil și, după ce au poftit-o să se așeze într-un jilț, Amadis i-a spus: „Domnișoară, spuneți-ne, de binevoiți, când va veni mâine Madasima?” „Înainte de ceasul prânzului – a răspuns ea. Dar de ce întrebați?” „Pentru că am vrea, bună domnișoară – a spus el –, să-i ieșim în întâmpinare, să-i împlinim toate dorințele și să o slujim, căci dacă am supărat-o, voi căuta să-mi îndrept greșeala în toate câte va porunci”. „Dacă domnia voastră nu vă luați vorba înapoi – a spus ea – și Ardan Canileul a rămas la fel cum a fost de când a îmbrăcat prima oară armura, ca să vă îndreptați greșeala va trebui să-i dați capul vostru, căci altceva din partea voastră nu poate prețui prea mult pentru ea”. „De asta mă voi feri pe cât voi putea, dar de va voi altceva de la mine, o voi face din inimă, pentru a-i dobândi iertarea; ar trebui să mă străduiesc, însă, și pentru iertare din partea domniei voastre, pe care o doresc încă mai mult”. Apoi Amadis a plecat și l-a lăsat pe Enil cu un slujitor să-i aducă bucatele; ea, însă, era atât de

grăbită să plece, că tare o mai necăjeau multele mâncăruri, așa că, de cum s-a strâns masa, s-a ridicat și i-a zis lui Enil: „Cavalere, spuneți-i lui Amadis că plec și să știe că tot ce a făcut pentru mine a fost în van”. „Așa să mă ajute Dumnezeu – a spus Enil –, dacă nu cred și eu că, după cum vă e firea, tot ce face omul pentru plăcerea voastră e zadarnic”. „Oricine ar fi omul acela – a răspuns ea –, nu-mi plăceți defel și el cu atât mai puțin”. „Iar eu socot – a spus Enil – că nici el, nici eu, nici altcineva nu poate fi încântat de o domnișoară atât de necuviincioasă ca domnia voastră”.

Cu aceste vorbe, urieșița a plecat și s-a dus pe corabie veselă foarte pentru că avea spada și le-a povestit lui Ardan Canileul și Madasimei cum dusese mesajul și că lupta fusese hotărâtă, regele chezășuind că vor putea pleca în voie după aceea. Ardan Canileul i-a mulțumit mult pentru tot ce făcuse și, apoi, i-a spus Madasimei: „Doamna mea, să nu mă socotiți adevărat cavaler dacă nu veți pleca de-aici cu toată cinstea cuvenită, stăpână pe ținutul vostru, iar dacă nu vă voi da capul lui Amadis mai repede ca un om, oricât de iute ar fi, să străbată o jumătate de leghe, să nu-mi dăruiți dragostea voastră”. Ea a tăcut și n-a spus nicio vorbă, fiindcă, deși dorea să se răzbune pe cel ce îi ucisese tatăl și fratele, pentru nimic în lume nu se vedea alături de Ardan Canileul, fiindcă ea era frumoasă și de stirpe aleasă, pe când el era slut, pocit și afurisit cum nu se mai văzuse, și nu venise cu el fiindcă așa voise ea, ci trimisă de mama ei care, pentru că Ardan Canileul îi apăra ținutul și ca acesta să răzbune moartea soțului ei, i-o făgăduise pe Madasima de soție, o dată cu tot ținutul. Și fiindcă Ardan Canileul a fost un cavaler vestit în toată lumea, acoperit de glorie pentru faptele sale de arme, povestitorul vrea să vă istorisească de unde era de felul lui, cum arăta la chip și la trup și altele despre el.

Aflați că acest Ardan era de felul lui din ținutul ce se numește Canileu, din stirpe de uriași, căci în ținutul acesta sunt mai mulți uriași decât oriunde în alt loc; dar nu era deosebit de mare la trup, ci doar mai înalt decât toți ceilalți oameni ce nu sunt uriași; avea brațele groase, spatele lat și gâtul vânjos, pieptul umflat și de formă pătrată, iar picioarele și mâinile pe potriva înălțimii; chipul îi era lătăreț și turtit ca botul unui câine și i se spunea Canileul și din pricina acestei asemănări; avea nasul teșit și lat și peste tot avea niște negi negri și mari, presărați pe față, pe

mâini și pe gât; avea o căutătură fioroasă, ca privirea unui leu, buzele groase și răsfrânte, iar părul și barba atât de crețe, că de-abia le putea pieptăna; avea treizeci și cinci de ani și de la douăzeci și cinci nu mai întâlnise cavaler ori uriaș, oricât de puternic ar fi fost, care să-l poată înfrânge în luptă dreaptă ori în alte întreceri vitejești; era îndrăzneț foarte și cântărea atât de mult, încât cu greu găsea un cal care să-l poarte. Aceasta era înfățișarea cavalerului; când Ardan Canileul i-a făgăduit frumoasei Madasima, așa cum ați auzit, capul lui Amadis, urieșița cea tânără i-a spus: „Domnule, pe bună dreptate trebuie să ne punem mari speranțe în această luptă, de vreme ce soarta se arată a fi de partea voastră și potrivnică dușmanului vostru, căci iată, vă aduc prețuita lui spadă, pe care am pus mâna fără greutate, spre norocul vostru și ghinionul lui”. Și, înmânându-i spada, i-a istorisit cum o luase. Ardan a primit-o și a spus: „Vă sunt adânc recunoscător pentru acest dar, mai mult pentru chipul în care l-ați obținut decât pentru că m-aș teme să înfrunt un cavaler”. Apoi a poruncit să se aducă de pe corabie mai multe corturi și să fie înălțate într-o luncă ce se afla în apropierea cetății, unde s-au dus cu toții, cu caii și armele lui Ardan Canileul, urmând ca, a doua zi, să se înfățișeze regelui Lisuarte și reginei Brisena, soția sa.

Ardan era tare bucuros că fusese hotărâtă lupta, din două pricini: pe de o parte, fiindcă socotea că îi va lua capul lui Amadis, atât de vestit în lumea întreagă și că astfel toată gloria lui se va revărsa asupra sa; pe de alta, fiindcă prin moartea lui Amadis o câștiga pe frumoasa Madasima, pe care o iubea foarte și asta îl făcea să fie tare mândru și înfoiat, fără să se teamă de nicio primejdie.

Și așa stăteau ei în corturi, așteptând solia regelui, în vreme ce Amadis se afla în încăperile sale împreună cu mulți cavaleri de neam mare ce locuiau împreună cu el, care, cu toții, se temeau tare de acea luptă, căci o socoteau foarte primejdioasă și erau îngrijorați să nu-l piardă; în timpul acesta, au sosit Agrajes, don Florestan, Galvanes fără de Țară și Guilan Gânditorul, ce nu știau nimic despre toate acestea, fiindcă fusese plecați la vânătoare în pădure; și când au auzit că fusese hotărâtă lupta, tare s-au mâhnit că nu se dădea între mai mulți cavaleri, căci ar fi putut lua parte și ei; dar cel mai supărat era Guilan, care auzise spunându-se de mai multe ori că acest

Ardan Canileul este mai puternic și mai curajos în luptă decât oricine pe lume și suferea cumplit, gândind că Amadis nu-l va putea înfrânge cu niciun chip într-o luptă unul contra celuilalt și tare ar fi dorit să fie alături de Amadis, dacă Ardan ar fi vrut să lupte alături de încă un cavaler; don Florestan, care era roșu de furie, a spus: „Așa să mă ajute Dumnezeu, domnule și frate al meu, dacă voi mă prețuiți ca pe un cavaler și mă iubiți, de vreme ce nu v-ați amintit de mine, făcându-mă să cred că nu merit să fiu alături de voi, căci în asemenea primejdii mă socotiți un străin”.

Tot supărați erau și Agrajes și don Galvanes. „Domnilor – a spus Amadis –, nu vă plângeți, nu vă supărați și nu mă învinuiți pe mine pentru toate astea, fiindcă mi s-a cerut doar mie singur să lupt, iar pricina sunt tot eu, așa că nu puteam și nici nu s-ar fi cuvenit să răspund altfel decât mi se ceruse, fără să dau dovadă de slăbiciune, căci de ar fi fost altminteri, cu cine m-aș fi ajutat dacă nu cu domniile voastre? Căci curajul vostru îmi dă putere când sunt în primejdie”.

Cu aceste vorbe Amadis s-a dezvinovățit în fața cavalerilor și, apoi, le-a spus: „Ar fi bine ca mâine să pornim călări, mai înainte de a ieși regele, și să o întâmpinăm pe Madasima, care este atât de prețuită de toți cei ce o cunosc”. Și-așa și-au petrecut toată seara, tăifăsuind despre lucruri plăcute, iar când s-a făcut dimineață, îmbrăcați în straie strălucitoare, după ce au ascultat liturghia, au încălecat pe cai și au pornit în întâmpinarea Madasimei; împreună cu Amadis au mai venit Bruneo de Bonamar și fratele lui, Branfil, precum și Enil, care era un cavaler chipeș și arătos, cu inima veselă, foarte iubit și prețuit de toată lumea pentru purtarea aleasă și curajul său; astfel că erau opt cu toții când au ajuns aproape de corturi și i-au văzut venind pe Madasima, Ardan și suita lor; Madasima, al cărei cal îl ducea de dârlogi Ardan, purta straie cernite, în semn de doliu după tatăl și fratele ei, dar era atât de frumoasă, încât, chiar și așa, toți se minunau de nespusa ei frumusețe; domnișoarele ce o însoțeau purtau, de asemenea, vestminte negre; împreună cu ei mai veneau uriașul cel bătrân cu fiii săi și cei nouă cavaleri ce aveau să fie ostateci; cei opt cavaleri au salutat cu adânci plecăciuni, iar Madasima le-a răspuns tot așa și, după câte se părea, cu multă bunăvoință. Amadis s-a apropiat de ea și i-a spus: „Doamnă, după cum vă arată înfățișarea, laudele ce vi se

aduc sunt cu totul îndreptățite și oricine vă cunoaște și vă poate cinsti și sluji trebuie să se socoată fericit; cât despre mine, eu așa aș face în tot ce mi-ați porunci”. Lui Ardan, care îl privise și văzuse că e atât de frumos cum nu mai întâlnise pe nimeni până atunci, nu i-a plăcut că Amadis stă de vorbă cu ea. Așa că i-a spus: „Cavalere, dați-vă la o parte și nu aveți neobrăzarea de-a vorbi celor pe care nu îi cunoașteți”. „Domnule – a răspuns Amadis –, de-asta am venit aici, ca să o cunoaștem pe această doamnă și să o slujim”. Ardan i-a zis disprețuitor: „Atunci, spuneți-mi cine sunteți și voi vedea de sunteți demn să slujiți o domniță de neam atât de mare”. „Oricine aș fi – a răspuns Amadis –, o voi sluji din inimă și, chiar de nu prețuiesc pe cât ar fi nevoie, tot nutresc această dorință; dar cum vreți să știți cine sunt, spuneți-mi domnia voastră cine sunteți, pentru a nu-l îndepărta de ea pe nedrept pe cel ce vrea din tot sufletul să-i împlinească poruncile”. Ardan Canileul l-a privit foarte mânios și i-a răspuns: „Eu sunt Ardan Canileul și, într-o singură zi, o pot sluji mai bine decât voi o viață întreagă, chiar de-ați prețui de două ori pe cât prețuiți”. „Se prea poate să fie așa – a spus Amadis –, dar eu știu foarte bine că nu o faceți din toată inima, așa cum o fac eu, după cum vă arată lipsa de măsură și privirea voastră rea; și fiindcă vreți să mă cunoașteți, aflați că eu sunt Amadis de Gaula, cel pe care l-ați chemat la luptă, și dacă i-am pricinuit supărare și mâhnire acestei doamne, săvârșind ceea ce n-aș fi putut să nu săvârșesc fără să mă acopăr de rușine, din toată inima îmi voi îndrepta greșeala, slujind-o cum dorește”. Ardan Canileul a spus: „Dacă veți avea îndrăzneala să vă țineți făgăduiala aceasta, supărarea ei va fi plătită de capul vostru, pe care i-l voi dărui”. „O astfel de plată nu e pe placul meu – a spus Amadis –, dar va primi o alta mai mare, ce o va bucura mai mult și anume, voi împiedica căsătoria voastră cu ea, căci nefiind atât de fără minte, nu pot îngădui unirea sluțeniei voastre cu frumusețea ei”.

Madasima nu s-a supărat pentru vorbele astea, ba chiar a râs împreună cu domnișoarele sale, dar Ardan s-a mâniat atât de tare, încât tremura de furie și avea o căutătură atât de sălbatică și de înfricoșătoare, încât cei ce îl priveau, știind că nu îi pot sta alături în privința iscusinței și vitejiei, nu prea mai puneau mare preț pe forța și vitejia lui Amadis în comparație cu ale acestuia și

credeau, neîndoios, că aceasta avea să fie ultima luptă a lui Amadis și ultima zi din viața lui.

Și, așa cum ați auzit, s-au înfățișat cu toții regelui, și Ardan Canileul a spus: „Maiestate, iată cavalerii ce vor fi ostatecii voștri, pentru a chezășui făgăduiala domnișoarei trimisă de mine cu solie, dacă Amadis îndrăznește să-și țină, la rându-i, făgăduiala”.

Amadis a făcut câțiva pași în față și a spus: „Seniore, iată-mă gata de luptă, chiar acum, fără zăbavă și vreau să se știe că, deși nu am avut acest gând, primesc lupta doar pentru a o împiedica pe Madasima de la o căsătorie atât de nepotrivită; dar vreau să fie aduși regele Arban de Norgales și Angriote de Estravaus și să li se facă dreptate, dacă voi învinge”. Ardan Canileul a spus: „Voi porunci să fie aduși la locul unde se va desfășura lupta, și de vă voi tăia capul, voi pleca de aici cu ostatecii, cu Madasima și cu domnișoarele ei aflate în paza reginei; dar doresc ca Madasima să poată privi lupta și felul cum va fi răzbunată”.

Și, așa cum ați auzit, frumoasa Madasima și domnișoarele ei au rămas ostatecele reginei, iar uriașul cel bătrân cu feciorii săi și cei nouă cavaleri, ostatecii regelui; Madasima, însă, i s-a înfățișat reginei cu atâta smerenie și cumințenie încât, cu toate că venirea ei însemna o mare primejdie pentru Amadis și toate doamnele erau mâhnite din pricina asta, multe dintre ele au fost încântate văzând-o și au primit-o cu multă cinste. Oriana și Mabilia, însă, văzând chipul sălbatic al lui Ardan Canileul, erau tare înfricoșate, cuprinse de o mare îngrijorare și durere și, retrase în odăile lor, au vărsat multe lacrimi, socotind că marea putere a lui Amadis nu e îndeajuns împotriva acelui diavol, și singura lor nădejde era în steaua lui norocoasă, care îl salvase adesea din mari primejdii și din împrejurări la fel de grele; căci, altminteri, slabe speranțe erau ca Amadis ori altcineva să-l învingă, deși Mabilia o îmbărbăta tot timpul pe Oriana și o mângâia.

Cum lupta fusese hotărâtă pentru a doua zi, regele le-a poruncit arcașilor și arbaletierilor săi să împrejmuiască cu pari și lanțuri un loc ce se afla în fața palatului, ca nu cumva, din vina cailor, onoarea cavalerilor să fie știrbită în vreun fel; Oriana, văzând aceasta de la o fereastră și gândindu-se la primejdia ce

se pregătea acolo pentru iubitul ei, s-a prăbușit aproape fără simțire în brațele Mabiliei.

Regele s-a dus acasă la Amadis, unde se aflau mai mulți cavaleri, și le-a spus că regina, fiica lui, regina Briolanja și toate doamnele și domnișoarele urmau să meargă în seara aceea la capela palatului ca să se roage Domnului pentru cavalerul lor, și că de aceea voiește să-l ia cu el la palat, împreună cu Florestan, Agrajes, don Galvanes, Guilan și Enil, iar ceilalți să rămână acolo să se odihnească; apoi i-a spus lui Amadis să poruncească să i se ducă armele la capelă pentru că dorește ca, a doua zi, să-și îmbrace armura în fața Fecioarei Maria, care, împreună cu slăvitul ei fiu, să-l ocrotească.

Așa că au plecat cu regele, iar Amadis i-a cerut lui Gandalin să-i ducă armele la capelă, după voia regelui; Gandalin a strâns toate armele ca să-i împlinească porunca și, negăsind spada în teacă, a fost așa de înspăimântat și de întristat, că mai curând și-ar fi dorit moartea, atât pentru că faptul se petrecea la vreme de mare primejdie, cât și fiindcă se gândea că asta ar putea fi un semn că pe stăpânul lui îl pândește moartea; așa că a pornit să caute spada peste tot, întrebându-i de ea pe toți ce ar fi putut ști ceva; dar cum nu i-a dat cu niciun chip de urmă, a vrut să se arunce de pe fereastră în mare și ar fi făcut-o, dacă nu i-ar fi venit în minte că astfel sufletul său va ajunge în iad, așa că a pornit spre palatul regelui cu inima strânsă de îngrijorare și, chemându-l deoparte pe Amadis, i-a spus: „Stăpâne, tăiați-mi capul, fiindcă v-am trădat și, dacă nu o faceți voi, o să-mi iau singur viața”. Amadis i-a răspuns; „Ce nebunie mai e și asta, ori ce nenorocire te-a lovit?” „Stăpâne, – a spus el –, mai bine să fi fost nebun, ori să fi murit, decât să ne lovească asemenea nenorocire tocmai acum, căci, aflați că s-a pierdut spada, v-a fost furată din teacă”. Amadis i-a spus: „Și de-asta te vaieți? Credeam că ți s-a întâmplat ceva mai rău. Lasă, nu te mai frământa, că se va găsi o altă spadă cu care să mă ajute Dumnezeu, dacă asta îi e voia”. Și, cu toate că spusese aceste vorbe ca să-l încurajeze pe Gandalin, tare l-a mâhnit pierderea spadei, atât pentru că era una dintre cele mai bune din lume și multă trebuință îi făcea la vremea aceea, cât și pentru că o câștigase prin puterea dragostei pentru doamna lui, căci, privind-o și amintindu-și de doamna lui, mare ușurare găsea pentru dorințele sale pământești când se afla departe de ea;

apoi i-a spus lui Gandalin să nu vorbească nimănui despre asta, să-i aducă teaca și să afle de la regină dacă poate să-i dea vechea lui spadă pe care don Guilan o adusese la palat împreună cu celelalte arme ale sale; în sfârșit, să încerce să o vadă pe doamna sa, Oriana, și să o roage din partea lui ca, atunci când el și Ardan vor intra pe câmpul de luptă, ea să-și găsească un asemenea loc, încât să o poată vedea, căci chipul ei îl va face să fie învingător în această înfruntare și în orice altă încercare, oricât de grele ar fi.

Gandalin a plecat să îndeplinească poruncile stăpânului său; regina a poruncit să i se dea spada, dar regina Briolanja și Olinda, văzându-l, l-au întrebat: „Ah, Gandalin! Ce gândești că va face stăpânul tău cu diavolul acela?” El le-a răspuns râzând: „Doamnelor, aceasta nu e prima primejdie pe care o înfruntă stăpânul meu și așa cum Dumnezeu l-a apărat până acum, așa îl va apăra și de data asta; și așa cum i-a învins pe alții, mai înfricoșători și nespus de primejdioși, întru slava lui, așa se va întâmpla și acum”. „Așa să dea Dumnezeu”, au spus ele. Apoi, Gandalin s-a dus la Mabilia și i-a spus să-i transmită Orianei rugămintea stăpânului său, după care s-a întors la capelă, unde lăsase armele, și i-a spus stăpânului său că împlinise totul după voia lui, ceea ce tare l-a bucurat pe Amadis și s-a simțit plin de curaj știind că doamna sa se va afla într-un loc unde o va putea vedea. Apoi, îndepărtându-se cu regele de ceilalți cavaleri, i-a zis: „Seniore, vreau să vă spun că mi-am pierdut spada și am aflat de-abia acum; nu mi-a mai rămas decât teaca”. Regele s-a mâhnit foarte din pricina asta și a grăit astfel: „Cu toate că făgăduisem și spusesem că nu-mi voi da niciodată spada vreunui cavaler pentru o înfruntare cu alt cavaler, la curtea mea, o să v-o dau domniei voastre, în amintirea luptelor în care v-ați pus spada în slujba mea”. „Seniore – a spus Amadis –, fie ca Domnul să nu vrea ca eu, care trebuie să duc mai departe și să întăresc vorba voastră, să fiu pricina călcării ei, după ce v-ați legat în fața atâtor nobili bărbați”. Regelui i s-au umplut ochii de lacrimi și a spus: „Întotdeauna ați fost apărătorul dreptății și al cinstei, dar ce veți face fără acea spadă atât de bună?” „O am aici – a spus el – pe cea cu care am fost aruncat în mare, adusă de Guilan și păstrată la palat din porunca reginei. Cu ea și cu rugăciunile voastre înălțate cerului, prețuite de întreaga lume, mă voi putea ajuta”. Și a băgat spada în teaca celeilalte și spada

a intrat bine, deși era ceva mai mică. Regelui i-a plăcut ce a făcut Amadis, pentru că teaca aceasta, datorită însușirilor acelor oase de șarpe din care era făcută, avea să îl apere de căldură și de frig, dar cât despre spadă, aceasta era tare departe de străşnicia celeilalte.

Și așa le-a trecut ziua aceea, până s-a făcut vremea de culcare, când toți cavalerii de care ați auzit s-au strâns înarmați în jurul palatului; Ardan, însă, să știți că toată noaptea i-a pus pe oamenii săi să scoată chiote, să joace și să danseze în corturi, să cânte la tot soiul de instrumente, și, după fiecare cântec, toți rosteau cu glas tare: „Veniți, zori, veniți, zori, și aduceți ziua cea luminoasă pentru ca Ardan să-și împlinească făgăduiala făcută Madasimei”. Dar soarta le-a fost potrivnică și lucrurile s-au petrecut altfel decât gândiseră ei.

Amadis a dormit în noaptea aceea în odaia regelui, dar somnul nu i-a fost odihnitor, căci îndată după miezul nopții s-a trezit și, fără să spună nimic, s-a dus la paraclis și, trezindu-l pe capelan, s-a spovedit acestuia, mărturisindu-și toate păcatele; și au rămas amândoi să înalțe rugi în fața altarului Fecioarei Maria, rugând-o să îl ocrotească pe Amadis în acea luptă; când s-au ivit zorile, regele și cavalerii de care v-am vorbit s-au sculat și au ascultat liturghia; apoi, cavaleri foarte iscusiți în asemenea treburi i-au pus armura lui Amadis; dar mai înainte de a-i așeza platoșa, a sosit Mabilia și i-a petrecut pe după gât niște moaște ferecate în aur, spunându-i că mama ei, regina, i le trimisese prin domnișoara din Danemarca, dar nu acesta era adevărul, căci moaștele i le dăruise regina Elisena lui Amadis când aflase că e fiul ei, iar el i le dăduse Orianei când o salvase din mâinile lui Arcalaus și a celor ce o răpiseră.

După ce a fost îmbrăcat în armură, lui Amadis i s-a adus un frumos armăsar, pe care Corisanda i-l trimisese, împreună cu alte daruri, iubitului ei, don Florestan; acesta îi purta lancea, don Guilan scutul, iar don Bruneo coiful; regele mergea pe un cal vânjos, cu un baston în mână, și toată lumea de la curte și din cetate se adunase în jurul acelui loc să vadă lupta; doamnele și domnișoarele stăteau la ferestre, frumoasa Oriana și Mabilia la o fereastră a odăii lor, iar Briolanja, Madasima și alte prințese o însoțeau pe regină.

Când Amadis s-a apropiat de câmpul de luptă, slujitorii au dat la o parte lanțul și el a intrat înăuntru; apoi și-a luat armele și,

mai înainte de a-și pune coiful, a privit-o pe doamna sa, Oriana, și s-a simțit atât de plin de curaj, încât i se părea că nu e pe lume nimic mai puternic, care să îl poată apăra. Apoi au intrat pe câmpul de luptă judecătorii ce trebuiau să hotărască de partea cui e victoria; unul era bunul bătrân don Grumedan, care era tare priceput la aceste treburi, altul, don Cuadragante, acum vasal al regelui, și al treilea, Brandoibas. După ei a sosit Ardan Canileul, cu o armură frumoasă și călare pe un cal mare, cu lorica din zale foarte groase, iar scutul și coiful dintr-un oțel atât de alb și de curat, de părea oglindă; era încins cu neprețuita spadă a lui Amadis, furată de urieșiță, și își legăna atât de tare o lance groasă, de părea că vrea să o frângă; așa cum ați auzit și-a făcut intrarea pe câmpul de luptă. Oriana, văzându-l astfel, a spus îngrijorată foarte: „Ah, prietene, cât de năprasnică și înfricoșătoare îmi văd moartea, dacă nu mă ajută Dumnezeu în marea lui milă”. „Doamnă – a spus Mabilia –, lăsați gândurile acestea și arătați-vă veselă, căci astfel îi dați curaj prietenului vostru.” Don Grumedan l-a condus pe Amadis la un capăt al terenului, iar Brandoibas pe Ardan Canileul la celălalt capăt, față în față; don Cuadragante se afla la mijloc și avea în mână o trâmbiță la sunetul căreia urma să înceapă lupta. Amadis, care o privea pe doamna sa, a spus cu glas tare: „Ce face Cuadragante, de ce nu sună trâmbița?” Cuadragante a sunat chiar atunci din trâmbiță și cavalerii s-au năpustit, în goana mare a cailor, unul spre celălalt, și s-au izbit cu lăncile în scuturi atât de sălbatic, încât acestea s-au frânt de îndată, iar cavalerii s-au ciocnit unul de altul, astfel că armăsarul lui Ardan Canileul a căzut, frângându-și grumazul, și a murit pe loc, iar cel al lui Amadis și-a rupt șira spinării și nu s-a mai putut scula de jos; Amadis, cu inima lui nespus de vitează, s-a ridicat iute, deși cu multă greutate, pentru că o bucată de lance îi pătrunsese prin scut și prin mâneca loricei, dar fără să-l rănească, și, smulgând-o, a pus mâna pe spadă și a pornit asupra lui Ardan Canileul, ce se ridicase cu multă trudă și își îndrepta coiful; văzându-l pe Amadis, a pus și el mâna pe spadă și au prins să se pălească atât de năprasnic, că nu era om să-i vadă și să nu se înspăimânte; și loviturile lor erau atât de puternice și iuți, că ieșeau scântei când spadele se izbeau de coifuri și părea că acestea le-au luat foc; dar asta se întâmpla mai cu seamă cu scutul lui Ardan Canileul, care era de oțel și, cum loviturile date

de Amadis erau grele, părea că scutul și brațul celuilalt se mistuie în flăcări; dar armura lui solidă îi apăra trupul de lovituri, ceea ce era tare rău pentru Amadis, fiindcă armura lui nu era atât de groasă și Ardan avea una din cele mai bune spade din lume și, astfel, nu era lovitură care să-l atingă și să nu-i sfârtece armura în bucăți; cu toate că spada lui Amadis nu reușea să sfârtece defel armura lui Ardan Canileul, care era foarte solidă, lorica din zale groase și rezistente tot i se rupsese în mai bine de zece locuri și de peste tot îi țâșnea mult sânge; la ceasul acesta, lui Amadis cel mai de folos îi era marea ușurință cu care se mișca și astfel izbutea să se ferească de mai toate loviturile, deși Ardan cunoștea bine meșteșugul armelor și era tare priceput în lupta cu spada.

Și s-au luptat ei cu înverșunare, după cum ați auzit, dându-și năprasnice și sălbatice lovituri unul altuia și strângându-se în brațe cu dușmănie, până către ceasurile după-amiezii; Ardan Canileul era tare înspăimântat, pentru că niciodată până atunci nu întâlnise un cavaler atât de puternic și nici vreun uriaș atât de neînfricat care să țină piept vitejiei sale vreme așa de îndelungată; și ceea ce îl făcea să se teamă cel mai mult era faptul că adversarul lui părea mai sprinten și mai plin de forță decât la început, pe când el era ostenit, vlăguit și plin de sânge.

Atunci Madasima și-a dat seama că Ardan Canileul nu își va ține făgăduiala cum că îl va învinge pe Amadis în mai puțin timp decât străbați jumătate de leghe, ceea ce nu o întrista și n-ar fi întristat-o nici dacă Ardan Canileul și-ar fi pierdut capul, pentru că era atât de mândră, încât mai bine și-ar fi pierdut toate pământurile, decât să se vadă unită prin căsătorie cu un asemenea bărbat.

Cavalerii își dădeau lovituri puternice și grele, alegându-și locurile unde izbitura pricinuia cât mai mult rău, și fiecare se străduia să grăbească moartea celuilalt, iar dacă Amadis ar fi avut o armură la fel de solidă pe cât era de iute și de neostenit, celălalt nu i-ar mai fi putut ține piept, dar așa, trebuia să se zbată și să trudească, fiindcă avea de-a face cu un cavaler foarte puternic și nemilos în luptă. Amadis avea toată armura ruptă, scutul ferfeniță și multe răni din care îi curgea sânge din belșug. Când Oriana l-a văzut astfel, nemaiputând îndura chinul în suflet, a plecat de la fereastră tare îngrijorată și, așezându-se pe jos, a prins să se zgârie pe față cu mâinile, socotind că iubitul

ei Amadis e în pragul morții. Mabilia, văzând-o ce face, adânc s-a mai mâhnit și a pus-o să se întoarcă la fereastră, arătându-se supărată foarte și spunându-i că, în asemenea clipe de primejdie, nu trebuie să-l părăsească pe iubitul ei, așa că, neputându-l vedea atât de zdrobit, s-a așezat cu spatele la fereastră, pentru ca el, privindu-i prea frumoasele plete să prindă și mai multă putere și curaj.

Cam pe la vremea aceasta, Brandoibas, care era unul dintre judecători, a spus: „Tare rău îmi pare de Amadis când văd în ce stare îi e armura și scutul”. „Și mie îmi pare tare rău – a spus Grumedan –, când văd în ce stare este.” „Domnilor – a spus Cuadragante –, eu îl cunosc pe Amadis de când m-am luptat cu el și e atât de viteaz și înfocat, că parcă întotdeauna i se îndoiesc puterile și socot că e cel mai curajos cavaler din câți am văzut, pentru că știe să se înfrunte și nu-și pierde forțele, iar acum îl văd în deplină putere, ceea ce nu se întâmplă cu Ardan Canileul care, mai curând, s-a muiat; și dacă e să-i dăuneze ceva lui Amadis, e doar îndârjirea cu care luptă, că de s-ar mai înfrâna, l-ar purta după sine pe adversarul lui și, cum acesta e foarte greoi, l-ar obosi. Dar înflăcărarea lui prea mare nu îi îngăduie să stea locului.” Oriana și Mabilia, auzind aceste vorbe, s-au simțit foarte îmbărbătate. Amadis, care o văzuse pe doamna lui plecând de la fereastră și nu mai privise într-acolo, și-a zis că plecase îndurerată de soarta lui, și s-a năpustit plin de furie asupra lui Ardan Canileul, strângând bine spada în mână, și i-a dat o asemenea lovitură în coif, încât i l-a înfundat și l-a pus cu un genunchi în pământ, dar cum lovitura fusese zdravănă și coiful era tare, spada i s-a rupt în trei bucăți și el a rămas în mână cu partea cea mai scurtă. Atunci l-a cuprins o spaimă de moarte, așa cum i-a cuprins pe toți câți îl priveau. Ardan Canileul, văzând aceasta, s-a îndepărtat de el, și-a trecut scutul pe braț și, înălțând spada, a scos un chiot pe care l-au auzit toți și i-a strigat lui Amadis: „Privește minunata spadă pe care ai câștigat-o întru pieirea ta. Uită-te bine la ea, căci aceasta este, și de tăișul ei vei muri”; apoi a strigat în gura mare: „Veniți, ieșiți la fereastră, doamnă Madasima, și veți vedea ce frumos vă răzbun, și cum, datorită vitejiei mele, v-am câștigat așa cum nimeni dintre prietenii voștri n-o vor mai putea face”. Auzind aceasta, Madasima s-a întristat foarte și, aruncându-se la picioarele reginei, i-a cerut să aibă milă și să o apere de el, ceea

ce se putea face cu multă dreptate, fiindcă Ardan îi făgăduise să-l învingă și să-l ucidă pe Amadis în mai puțină vreme decât străbate un om jumătate de leghe și, de își calcă cuvântul, să nu îi dăruiască niciodată dragostea ei, ori, după cum putea vedea și ea, trecuseră mai bine de patru ceasuri peste timpul hotărât; regina i-a răspuns: „Am ascultat ce mi-ați spus și voi face așa cum e drept”.

Amadis, văzându-se cu armura făcută bucăți și fără spadă, și-a amintit ce îi spusese Urganda, și anume că ar da jumătate din lume, de ar fi a sa, pentru ca spada lui să fie azvârlită într-un lac; apoi a privit spre fereastra unde se afla Oriana și văzând-o cu spatele a înțeles că pricina e soarta lui vitregă. Și a prins atât de mult curaj, încât nu și-a mai precupețit viața, vrând mai curând să moară decât să nu încerce totul, și s-a îndreptat spre Ardan Canileul ca și cum ar fi vrut să-l atace; Ardan și-a ridicat spada și l-a așteptat să se apropie ca să-l izbească, dar Amadis s-a ferit și celălalt a lovit în gol; Amadis s-a lipit repede de el, încât celălalt n-a mai putut folosi spada și apucându-i scutul de margine, a tras atât de tare că i l-a smuls de pe braț și cât pe ce să-l doboare la pământ; apoi s-a dat înapoi, și-a pus scutul pe braț și a luat o bucată de lance care avea și vârf, ce se afla în fața lui, pornind iarăși contra lui Ardan, bine apărat de scut; Ardan, foarte mânios că își pierduse scutul, a pornit spre el cu gândul să-l izbească în coif. Amadis a ridicat scutul și a oprit lovitura, dar, cu toate că scutul era foarte puternic și din oțel fin, spada celuilalt s-a înfipt în marginea sa mai bine de trei degete; Amadis l-a rănit cu bucata de lance în brațul drept, în apropierea mâinii, și i-a înfipt jumătate din vârful de fier între oase, așa că acesta și-a pierdut puterea și n-a mai putut să smulgă spada, iar Amadis a plecat cu ea împlântată în scut, ceea ce cât l-a bucurat și l-a mulțumit nu mai trebuie să întrebați ori să vă spun; așa că, a aruncat cât mai departe bucata de lance și și-a scos spada din scut, mulțumindu-i adânc lui Dumnezeu pentru mila ce i-o arătase.

Mabilia, care îl privea, i-a întins mâinile Orianei i a făcut-o să se întoarcă pentru a-l vedea pe iubitul ei scăpând atât de triumfător din marea primejdie în care se aflase cu puțin înainte. Amadis s-a îndreptat spre Ardan Canileul, care și-a pierdut pe dată curajul, văzându-și moartea cu ochii și, chibzuind că n-are unde să se ascundă, nici cum să scape, a vrut să-i ia scutul lui

Amadis, așa cum i-l luase acesta lui, dar Amadis, văzându-l aproape de el, i-a dat o lovitură în umărul stâng în așa fel, încât i-a retezat armura și o parte din carne și din os; celălalt, văzând că nu mai are forță în braț, a luat-o la fugă pe câmpul de luptă, înspăimântat foarte de spadă, dar Amadis nu-l slăbea defel și, când l-a văzut ostenit și fără suflare, l-a apucat de coif atât de zdravăn, încât Ardan s-a prăbușit la picioarele lui și el a rămas cu coiful în mână; apoi a îngenuncheat pe trupul lui și i-a tăiat capul, spre marea bucurie a tuturor, dar mai cu osebire a regelui Arban de Norgales și-a lui Angriote de Estravaus, ce multe chinuri și dureri înduraseră când îl văzuseră pe Amadis în primejdia de care ați auzit.

După aceasta, Amadis a luat capul și l-a azvârlit afară de pe câmpul de luptă, iar trupul l-a târât până la o stâncă de unde l-a aruncat în mare; apoi și-a curățat spada de sânge și a vârât-o în teacă; regele a poruncit de îndată să i se dea un cal, pe care, plin de răni și pierzând mult sânge, Amadis s-a îndreptat spre casa sa, însoțit de mulți cavaleri; dar mai înainte a pus să fie eliberați din cumplita captivitate regele Arban din Norgales și Angriote de Estravaus, pe care i-a luat cu el; pe regele Arban de Norgales l-a condus la regina Brisena, mătușa sa, ce trimisese după el, iar pe credinciosul său prieten, Angriote, l-a oprit în cămara sa, unde au fost oblojiți amândoi, Amadis de rănile sale, ce multe erau, iar Angriote de urmele bicelor și de celelalte răni din vremea temniței.

Acolo au fost vizitați cu multă dragoste de cavalerii, doamnele și domnișoarele de la curte, iar Amadis și de verișoara sa Mabilia, ce îi aducea acel adevărat leac cu care inima sa să poată alunga celelalte suferințe mai mici și, prinzând puteri, să-i dăruiască sănătatea atât de trebuincioasă liniștei sale.

• CAPITOLUL LXII •

Cum s-a desfășurat lupta între don Bruneo de Bonamar și Madaman Pizmașul, fratele urieșiței celei tinere, și despre cum s-au ridicat împotriva lui Amadis, împinși de invidie, cavalerii prieteni cu el, pricină pentru care Amadis a plecat de la curtea regelui Lisuarte

După ce s-a sfârșit lupta dintre Amadis și Ardan Canileul, cum ați auzit, chiar a doua zi, don Bruneo de Bonamar i s-a înfățișat regelui împreună cu mai mulți cavaleri viteji ce îl iubeau și îl prețuiau foarte mult, unde a găsit-o pe tânăra urieșiță spunându-i regelui că fratele ei este gata de luptă și așteaptă ca regele să-l cheme pe cel cu care avea să se înfrunte; și chiar dacă răzbunarea sa nu va fi pe potriva morții viteazului Ardan Canileul și nu poate face mai mult decât acest neînsemnat lucru pentru el, tot vor fi, într-un fel, mângâiați. Don Bruneo, fără să răspundă acestor vorbe smintite, a spus doar că vrea ca lupta să aibă loc de-ndată. Așa că, pe loc au fost îmbrăcați și unul și celălalt în armuri și au intrat pe câmpul de luptă, însoțiți fiecare de prietenii lor, măcar că deosebirea era mare, căci împreună cu don Bruneo au venit mulți cavaleri vestiți, pe când cu Madaman Pizmașul, căci acesta îi era numele, au venit doar trei cavaleri din suita lui, ce îi purtau armele; și de cum i-au așezat judecătorii la locul hotărât pentru fiecare, și-au îndemnat caii și au pornit unul contra celuilalt în cea mai mare goană, așa că de la prima înfruntare și-au făcut lăncile țăndări. Madaman a fost aruncat din șa, iar scutul lui don Bruneo a fost străpuns de o bucată de lance ce îi făcuse o mică rană în piept; dar când și-a întors calul, l-a văzut pe celălalt cu spada în mână, gata să se apere, și l-a auzit spunându-i: „Don Bruneo, dacă nu vrei să-ți pierzi calul, descalecă, ori lasă-mă să-l încalec pe-al meu”. „Voi face nu numai asta – a răspuns don Bruneo –, ci tot ce poftești.” Madaman, gândind că va putea lupta mai bine pe jos decât călare, pentru că el era uriaș, iar celălalt mititel, a spus: „Dacă

mă lași să hotărăsc eu, descalecă și ne vom lupta așa”. Don Bruneo s-a tras într-o parte și a descălecat, după care au prins să se lupte sălbatic, astfel că, în scurtă vreme, armurile li se rupseseră în multe locuri, trupurile li se umpluseră de răni din care curgea sânge din belșug, iar scuturile le atârnau ferfenițite pe brațe și țăndări din ele erau presărate pe jos; și pe când se aflau în această strașnică încleștare, cum ați auzit, s-a petrecut un lucru ciudat, de unde se vede că animalele știu rosturile stăpânilor, căci armăsarii lor, ce rămăseseră singuri pe câmpul de luptă, apropiindu-se unul de celălalt, au încins o luptă între ei, mușcându-se și lovindu-se cu copitele cu atâta înverșunare și dușmănie, că toată lumea se minuna nespus; și lupta a durat atât de mult, încât calul lui Madaman, nemaiputând îndura, a dat bir cu fugiții din fața celuilalt și, speriat foarte, a sărit peste lanțurile ce împrejmuiau câmpul de luptă, ceea ce a fost socotit un semn bun pentru cei ce doreau să învingă don Bruneo; aceștia, fiind iarăși atenți la înfruntarea cavalerilor, au văzut cum don Bruneo își copleșește adversarul cu lovituri puternice și crunte, până ce acesta s-a dat înapoi și a spus: „Don Bruneo, de ce te grăbești? Oare nu e ziua destul de lungă? Mai stai oleacă și să ne tragem sufletul, că de te uiți la armură și la sângele ce îți curge din răni vei vedea câtă nevoie ai”. „Madaman – i-a răspuns don Bruneo –, dacă lupta dintre noi ar fi alta, purtată nu cu dușmănie atât de mare, aș fi plin de bună cuviință și de răbdare, dar după câtă trufie ai arătat până acum, ceea ce îmi ceri ar fi pricină de știrbire a faimei și vitejiei tale, așa că, nu pentru a-ți face un bine ci pentru ca, învingându-te să dobândesc și mai multă glorie, nu vreau să-ți dau prilejul de a-ți arăta slăbiciunea; deci ferește-te, că nu te voi lăsa să te odihnești.”

Și s-au năpustit unul asupra celuilalt ca mai înainte, dar n-a trecut mult timp și don Bruneo, arătându-și marea putere și vitejia ce îi umplea inima, îl încolțise atât de tare pe Madaman, încât acesta nu mai făcea alta decât să se apere și să se ferească de lovituri, dar cum nu mai putea face față, s-a tot dat înapoi cât mai mult, spre mare, socotind că acolo, printre stânci, s-ar putea apăra, dar văzând hăul adânc și înspăimântător, s-a oprit și, don Bruneo, care îl urmărea, l-a ajuns din urmă și s-a apropiat atât de mult de el, încât acesta nu se mai putea apăra; atunci l-a lovit cu scutul și l-a împins cu mâinile cu atâta forță,

încât l-a prăvălit de sus și s-a făcut fărâme mai înainte de a ajunge în apă. După care don Bruneo a îngenuncheat și i-a mulțumit Domnului pentru marele său ajutor.

Când Matalesa, domnișoara din neamul urieșesc, a văzut aceasta, a intrat pe câmpul de luptă în cea mai mare goană și a urcat cu trudă pe stânca aceea, de unde a văzut cum valurile mării purtau de colo până colo sângele și rămășițele fratelui ei; atunci, luând spada fratelui ei ce căzuse pe jos, a spus: „Aici, unde s-a vărsat sângele unchiului meu Ardan Canileul și cel al fratelui meu, vreau să se verse și al meu, pentru ca sufletul meu să fie alături de ale lor, unde se vor fi aflând”. Și, împlântându-și spada în trup, s-a lăsat să se prăvălească de pe stâncă și s-a zdrobit de țancuri.

Sfârșindu-se totul în felul acesta, don Bruneo și-a încălecat calul și, lăudat îndelung de rege și de toți câți se aflau acolo, însoțit de mulți dintre ei, a pornit spre casa lui Amadis unde, într-un pat bogat așezat lângă patul acestuia și al lui Angriote a fost lecuit de răni împreună cu ei. Acolo veneau să îi vadă foarte adesea, atât cavalerii cât și doamnele și domnișoarele de la curte, ca să le treacă timpul mai ușor și mai plăcut; regina Briolanja, însă; văzând că rănile lui Amadis nu se lecuiesc degrabă, cu încuviințarea sa, a plecat spre regatul ei; dar mai înainte a vrut să vadă minunile de pe Insula Ferecată și să treacă prin încercarea încăperii vrăjite, și l-a luat pe Enil cu ea ca să-i arate totul, făgăduindu-i Orianei să-i dea vești despre toate câte va afla acolo și i se vor întâmpla, așa cum vă vom povesti mai departe.

Și-acum, din cele ce vă vom istorisi, veți putea vedea cât de puțin folositoare este puterea minții omenești, când înaltul stăpân, dându-ne frâu liber, luându-și mâna de pe noi, îndepărtându-și harul de la noi, îngăduie ca judecata oamenilor să rămână în deplina lor putere și, astfel, vă veți da seama dacă marile state, mărețele regate pot fi câștigate și cârmuite cu înțelepciune și sârguința muritorilor, ori dacă, lipsite de harul divin, sunt de ajuns pentru a le apăra nemăsurata trufie, marea lăcomie și mulțimile înarmate.

Ați auzit cum regele Lisuarte, pe când era un tânăr prinț, neavând alte bogății decât armele, calul și puținí servitori, umblând în căutarea aventurilor, ca orice cavaler rătăcitor, a ajuns în regatul Danemarcei; soarta a vrut ca domnița Brisena,

fiica regelui de acolo, ce era prețuită și cerută de soție de multe capete încoronate și oameni de vază, pentru marea ei frumusețe și nemăsurata-i virtute, dar care îi respinsese pe toți, să se îndrăgostească nespus de acest prinț și, dintre toți, pe el să-l aleagă de bărbat. Aceasta a fost prima întâmplare norocoasă din viața lui și, între cele pământești, trebuie socotită una dintre cele mai minunate. Dar soarta, nemulțumită doar cu asta, cu voia atotputernicului, a făcut ca Falangris, fratele său, Regele Marii Britanii să părăsească această viață fără a lăsa vreun moștenitor, așa că prințul lipsit de avere a ajuns, fără nicio piedică, rege, și nu ca toți regii din vremea sa, ce se mulțumeau doar cu regatele și supușii lor, ci a cucerit și a stăpânit și alte regate, astfel că la curtea lui veneau feciori de regi, de principi de seamă și de duci, printre care și cei trei frați, Amadis, don Galaor și don Florestan, împreună cu mulți alții de mare vază, iar strălucirea lui era socotită mai presus decât a tuturor celorlalți împărați și regi ai lumii; și dacă fusese nițel întunecată de făgăduiala făcută vicleneі domnișoare, pricină pentru care fusese luat captiv de Arcalaus, fapta sa trebuie pusă, mai curând, pe seama inimii sale viteze decât a lipsei de înțelepciune, pentru că, în vremea aceea, curajul nemăsurat și faima în luptă erau în floare mai cu osebire la regi, principi și mari seniori decât la oamenii mai de jos. Ca la greci și la troieni, cum aflăm din istoriile străvechi. Ce-am mai putea spune despre măreția acestui puternic rege? La curtea sa s-au petrecut aventuri ciudate, ce s-au sfârșit întru marea sa glorie, după ce în întreaga lume, multă vreme, nu se găsise nimeni să le ducă la bun sfârșit; și nu avem motiv să dăm uitării nici sfârșitul acelei dureroase și înspăimântătoare bătălii cu regele Cildadan, în care atâția uriași nespus de puternici și cumpliți, atâția cavaleri viteji din neamul lui și alții de neam foarte mare, vestiți în toată lumea pentru curajul și virtutea lor și a lui, au pierit; apoi, la scurtă vreme, acel Ardan Canileul, curajos și faimos, ce străbătuse tot pământul fără a afla vreodată măcar patru cavaleri să-i țină piept, a fost învins și ucis de un singur cavaler, tot la curtea acestui rege.

Și-atunci, să spunem că aceste întâmplări norocoase au făcut ca acest rege să fie așa cum era, foarte darnic, foarte omenos, foarte deschis și curajos? Desigur, așa s-ar putea spune, dacă ar fi știut să-și cârmuiască viața și n-ar fi stricat și prăpădit totul

dintr-o pricină neînsemnată, așa cum veți auzi de-ndată; prin urmare, ar fi să credem că atunci când cineva are parte numai de noroc, dar judecata și înțelepciunea nu-i sunt de ajuns pentru a-l păstra, nu lui i se datorează totul, ci acelui atotputernic domn din ceruri, care trimite norocul cui îi place, în chip atât de tainic, că ar fi o nemăsurată nebunie din partea noastră să încercăm să aflăm. Aflați acum că, la curtea acestui rege Lisuarte, trăiau doi cavaleri bătrâni, care îl slujiseră multă vreme pe regele Falangris, fratele lui, astfel că, mai mult în amintirea acelor vremuri de demult când îl slujiseră, decât pentru însușirile și priceperea lor, bucurându-se și de vârsta lor înaintată, făceau parte din sfatul regelui Lisuarte; unul se numea Brocadan și celălalt Gandandel. Acest Gandandel avea doi feciori, ce erau socotiți cavaleri iscusiți înaintea venirii lui Amadis, a fraților lui și a celor din neamul lor, dar nespusa vitejie și putere a acestora din urmă făcuseră să fie uitată faima acelor doi cavaleri, fapt pentru care Gandandel, tatăl lor, cu inima tare mâhnită, atât a chibzuit în fel și chip încât, fără frică de Dumnezeu și nesocotind credința datorată regelui, stăpânul său, și nici cinstirea și faptele bune de care se bucurase din partea lui Amadis și a celor din neamul său, a vrut, pentru binele și folosul lui, să jertfească binele tuturor, deși dator era să se gândească mai întâi la acesta, urzind și punând la cale în sufletul lui negru o trădare josnică, după cum vă vom povesti.

Într-o zi, stând de vorbă cu regele, Gandandel i-a spus: „Seniore, trebuie neapărat pentru binele vostru și al meu, să mă ascultați între patru ochi, căci de multe zile mă stăpânesc să nu vă vorbesc, gândind că lucrurile se vor îndrepta în alt chip; și recunosc că m-am făcut vinovat pentru asta, dar acum, fiindcă răul e tot mai mare pe zi ce trece, trebuie să mă ascultați”. Auzind aceasta, regele a vrut să afle despre ce e vorba și, luându-l cu el, au intrat în odaia sa, unde nu se mai afla nimeni altcineva, și i-a zis: „Acum, spuneți-mi ce doriți”. Gandandel a spus: „Stăpâne, întotdeauna am avut curajul să-mi păstrez sufletul și cinstea curate și să nu fac rău nimănui, deși aș fi putut, slavă Domnului; așa că mă simt cu cugetul foarte împăcat și judecata mea nu e întunecată de patimă, pentru a vă putea sfătui fără nicio piedică, întru binele domniei voastre; iar voi, seniore, faceți ceea ce veți crede că e mai bine, și fiindcă socot că aș greși față de Dumnezeu și de voi dacă aș tăcea, am

hotărât să vă spun următoarele: știți prea bine, domnule, că, de multă vreme încoace, mereu au avut loc mari neînțelegeri între regatul Gaulei și cel al Marii Britanii și că, de fapt, acel regat trebuia să ni se supună nouă, recunoscându-vă drept suzeran, așa cum fac toți vecinii noștri; și aceasta este o dorință ce nu se va împlini până ce totul nu se va sfârși așa cum trebuie. Acum, însă, văd că Amadis, care nu e doar de fel din Gaula, ci și nobil de seamă al stirpei sale, a pătruns în regatul vostru și se bucură de atâta putere și dragoste în rândul supușilor voștri, încât nimic nu pare mai firesc decât să-i stea în putință să pună mâna pe țară, ca un moștenitor de drept. E adevărat că eu n-am avut parte niciodată decât de cinstire și de bucurii din partea acestui cavaler, a fraților și rudelor sale, pentru care le rămân îndatorat cu propria-mi persoană, cu fiii și averea mea; dar cum voi sunteți stăpânul meu și rege de drept, așa să mă ajute Dumnezeu dacă nu trebuie să pun cel mai mic interes al vostru înaintea intereselor lui și alor mele, căci, altminteri, în grea vină aș cădea pe lumea asta, iar pe lumea cealaltă sufletul mi s-ar zvârcoli în iad. Așa că, domnule, acum că v-am spus ceea ce eram dator să vă spun, descărcându-mă față de voi cum se cuvine, porunciți din vreme îndreptarea acestor lucruri, mai înainte ca întârzierea să facă și mai mare primejdia, căci potrivit măreției voastre puteți trăi în cea mai mare cinstire și tihnă cu supușii voștri în loc să vă primejduiți regatul datorită unor străini, dușmani ai locuitorilor acestei țări, chiar dacă, acum, lucrurile par a se înfățișa altfel”.

Regele i-a răspuns fără să se fi tulburat defel de vorbele lui: „Acești cavaleri m-au slujit atât de bine, întru cinstea și folosul meu, încât nu pot gândi despre ei decât de bine”. „Seniore – a spus Gandandel –, acesta e cel de pe urmă semn după care trebuie să vă conduceți, pentru că dacă nu v-ar fi slujit cu credință, v-ați fi păzit de ei ca de niște dușmani, dar slujitorii credincioși își ascund și își tăinuiesc viclenia până când, în cele din urmă, adevărul iese la iveală, cum v-am spus.”

Și așa cum auziți s-a sfârșit sfatul celor doi, fiindcă regele n-a mai răspuns nimic. Dar Gandandel acesta s-a dus de îndată să vorbească și cu celălalt, ce se numea Brocadan și era cumnatul lui, tot atât de negru la suflet ca el; și, istorisindu-i toate câte vorbise cu regele, l-a pus să îi spună același lucru; astfel că, datorită vorbelor unuia și celuilalt, totul întru binele regatului,

regele s-a simțit cuprins de o mare supărare pe cei ce nu gândeau decât la a-l sluji, uitând marea primejdie din care îl salvase don Galaor când se afla captiv, în puterea celor zece cavaleri ai lui Arcalaus, și cealaltă, din care a fost scăpat de Amadis, pe vremea când se numea Frumosul Întunecat, atunci când Madanfabul, uriașul cel cumplit de la Turnul Roșu, îl smulsese din șa și îl purta sub braț, căci cu multă dreptate se poate spune că, de fiecare dată, i-au fost redate viața și toate regatele sale. Oh, regi, oh, mari seniori ce cârmuiți lumea, cât de bine vi se potrivește această pildă pentru ca, amintindu-vă de ea, să vă împărtășiți tainele unor oameni cu cugetul curat, de bună credință, care să vă sfătuiască fără viclenie și răutate nu numai întru slujirea voastră, ci și întru mântuirea voastră, îndepărtându-i de lângă voi pe cei asemeni lui Brocadan și Gandandel și pe alții ca ei, care trăiesc la curțile voastre chibzuind și trudind ca, prin nenumărate lingușeli și vorbe tăinuite și înșelătoare, să vă îndepărteze de la dreapta slujire a Domnului, ai cărui servitori sunteți, numai pentru ca ei și fiii lor să dobândească glorie și câștiguri, așa cum au făcut acești nemernici. Priviți-vă pe voi înșivă și aveți grijă că cei ce stăpânesc mari regate au de dat o lungă și dreaptă socoteală acelui Dumnezeu care le-a dat stăpânirea și dacă nu veți face astfel, pentru toată slava, cârmuirea și multele plăceri pe care le-ați avut în această lume, pe lumea cealaltă, unde veți trăi veșnic, sufletele voastre vor fi sfâșiate și chinuite de multe frământări și dureri și nu veți suferi doar atunci, ci chiar în veacul acesta, când gloria și faima sunt atât de prețuite de voi și sufletele voastre trudesc atât de mult pentru a le apăra, veți fi vestejiți precum a fost acest rege Lisuarte care a dat mai multă crezare vorbelor celor ce știu să urzească mârșăvii decât celor văzute cu propriii lui ochi, spre marea daună și rușine a curții sale, fără să mai poată îndrepta ceva câte zile a mai avut. Și chiar dacă de aici încolo soarta i-a mai dăruit câteva victorii, a fost pentru ca, prăbușindu-l cât mai de sus, sufletul să-i fie chinuit de frământări și dureri și mai mari.

Și, întorcându-ne la istoria noastră, aflați că vorbele acelea au avut atâta înrâurire asupra regelui, încât marea și nemăsurata lui dragoste, întemeiată și cât se poate de îndreptățită, pentru Amadis și rudele sale, cu multă nedreptate nu numai că s-a răcit, dar s-a preschimbat în asemenea ură, încât fără să mai

chibzuiască ori să asculte vreun sfat, nu știa cum să-i vadă mai repede plecați de la el, așa că, pe dată a încetat să mai vină să-l vadă și să stea de vorbă cu Amadis, rănit în patul lui, așa cum obișnuia, trecând, uneori, prin dreptul casei sale fără să-și amintească de starea sa și fără să-i mai caute pe cavalerii ce îi țineau tovărășie; aceștia, văzând purtarea atât de nouă și de ciudată a regelui, tare s-au mai minunat și, de câteva ori, au vorbit despre asta de față cu Amadis. El însă, socotind că regele are gânduri la fel de curate ca ale lui, și-a zis că pricina sunt nenumăratele treburi ale regatului și asta o spunea celor ce bănuiau altceva, și, mai cu seamă, marelui și credinciosului său prieten Angriote de Estravaus, ce se arăta mai mâhnit decât toți de această schimbare.

Stând lucrurile așa cum ați auzit, regele Lisuarte a poruncit să fie chemați Madasima și domnișoarele sale, uriașul cel bătrân cu feciorii lui și cei nouă cavaleri ținuți ca ostateci, și le-a spus că dacă nu îi dau pe dată Insula Mongaza, așa cum le fusese învoiala, le va tăia capetele. Auzind aceasta, Madasima, speriată foarte, a început să plângă și lacrimile îi curgeau șiroaie din ochi, și mare îi era spaima, căci socotea că, de îi va da regelui acel ținut, va rămâne o dezmoștenită, iar de nu, o așteaptă o moarte cumplită, așa că, neștiind ce să răspundă, tremura din tot trupul. Dar Andaguel, uriașul cel bătrân, i-a spus regelui că dacă îi îngăduie să plece cu câțiva oameni, îi făgăduiește să îi predea insula ori să vină înapoi ca ostatic. Regele s-a învoit și i-a dat câțiva oameni, iar uriașul a plecat de îndată, în vreme ce Madasima s-a întors în captivitate însoțită de mulți cavaleri, printre care și don Galvanes fără de Țară care, văzând cum Madasimei i se preling lacrimile pe prea-frumosu-i chip, nu numai că și-a simțit inima copleșită de milă, ci, renunțând la libertatea lui de până atunci, căci nicio femeie din câte întâlnise nu îl înrobise, pe loc, fără să-și dea seama cum și în ce chip, a fost atât de fermecat și subjugat de dânsa, încât fără să mai stea pe gânduri și să zăbovească, a stat de vorbă cu Madasima între patru ochi și, deschizându-și inima, i-a spus că dacă vrea să se mărite cu el, ar găsi un mijloc de a-i salva viața și de a rămâne stăpână pe ținutul ei.

Madasima, care aflase de vitejia acestui cavaler și despre obârșia sa aleasă, a încuviințat tot ce îi ceruse și, îngenunchind în fața lui, a vrut să-i sărute mâinile drept mulțumire. Don

Galvanes, sigur acum de iubirea lui, simțea cum flăcările aprinse în inima sa sunt tot mai puternice; și chinul era cu atât mai mare, cu cât atâta vreme scăpase de o asemenea bătălie, și, după puține zile, ca să ducă la împlinire ce făgăduise, a intrat în odaia lui Amadis și le-a spus lui și lui Agrajes, nepotul său, toată taina inimii sale, încunoștințându-i că dacă nu îl vor ajuta, avea să-și piardă viața. Ei, uimiți de o asemenea întâmplare neașteptată la un om atât de departe cu mintea de asemenea lucruri și atât de potrivnice celor ale căror griji și gânduri depindeau de ele, i-au răspuns că datorită vitejiei sale și a marilor servicii aduse regelui Lisuarte, socotesc că totul va fi foarte ușor și că acesta i-o va da de soție pe Madasima cu tot ținutul ei, mai cu seamă dacă regele îi va fi suzeran și Galvanes va rămâne vasalul său; și că, de cum se va înzdrăveni, Amadis se va duce să vorbească despre acestea cu regele.

În răstimpul acesta, acel zavistuitor de Gandandel venea adesea la Amadis, arătându-se plin de dragoste și, de câte ori vorbeau despre rege, mereu îi spunea că i se pare că dragostea regelui pentru el se răcise tare și să aibă grijă să nu i se întâmple vreun necaz din pricina asta, căci asta l-ar mâhni nespus, fiindcă el și fiii lui îi sunt adânc îndatorați pentru tot binele cât îl făcuse pentru ei; dar oricât de multe și de viclene lucruri îi spunea, niciodată n-a reușit să trezească în Amadis vreo urmă de supărare ori de bănuială; el, însă, stăruia atât de mult, încât, în cele din urmă, Amadis i-a spus cam furios să nu mai vorbească despre asta, că și de-ar grăi toată lumea altminteri, nu poate crede că un om atât de înțelept și de drept ca regele ar putea avea ceva împotriva lui, care, ziua și noaptea, nu s-a gândit decât cum să-l slujească.

La câteva zile după ce Amadis, Angriote de Estravaus și don Bruneo de Bonamar au putut să părăsească patul pentru că li se vindecaseră rănile, într-o dimineață, îmbrăcați în straie bogate, au pornit călare și, după ce au ascultat liturghia, s-au dus la palatul regelui, unde au fost primiți bine de toți, în afară de rege care, nici nu i-a privit, nici nu i-a întâmpinat așa cum obișnuia, lucru la care mulți au luat seama; dar Amadis n-a luat aminte la așa ceva, socotind că regele nu o făcuse cu rea-voință; însă zavistnicul de Gandandel, care era de față, l-a îmbrățișat pe Amadis râzând și a spus: „De câte ori îi zici omului adevărul, nu vrea să te creadă”. Amadis nu i-a răspuns nimic, dar celălalt,

despărțindu-se de el și văzând că Angriote și don Bruneo erau tare necăjiți că fuseseră atât de rău primiți, s-a apropiat de rege și i-a spus încet, încât nimeni nu l-a auzit: „Vedeți, maiestate, ce urât vă privesc cavalerii aceia?” Regele a tăcut căci nu voia să-i răspundă nimic, iar Amadis, cu gânduri curate și fără să bănuiască nimic despre acea uneltire atât de mârșav ticluită, s-a apropiat de rege cu multă smerenie, împreună cu Galvanes și Agrajes, și i-a spus: „Seniore, dacă ne îngăduiți, am vrea să stăm de vorbă cu domnia voastră de față cu cine porunciți”. Regele i-a spus că îi vrea pe Gandandel și Brocadan. Asta l-a bucurat pe Amadis, pentru că, în sufletul lui, îi socotea prieteni de nădejde. Așa că au ieșit cu toții în grădină, unde regele s-a așezat la umbra unor copaci și ceilalți în jurul lui, iar Amadis i-a spus: „Maiestate, n-am avut norocul să vă slujesc atât de mult pe cât dorește inima mea, și cu toate că știu că nu merit, îndrăznesc să vă cer un lucru ce vă va aduce folos și pe care, făcându-l, veți da dovadă de chibzuință și dreptate”. „Într-adevăr – a spus Gandandel –, dacă e așa, înseamnă că cereți un lucru frumos și e bine ca regele să știe ce doriți”. „Domnule – a spus Amadis –, ceea ce vrem să vă cerem eu, Agrajes și don Galvanes, care, de asemenea, v-au slujit, este să i-o dați de soție pe Madasima lui don Galvanes, cu Insula Mongaza cu tot, iar ei să rămână vasalii voștri, și, în felul acesta îl răsplătiți pe Galvanes, care este de neam ales, dar nu stăpânește niciun ținut, iar el vă va sluji cum se poate mai bine, dând dovadă, totodată, de milostenie față de Madasima, care a fost dezmoștenită de noi”.

Auzind aceste vorbe, Brocadan și Gandandel se uitau la rege și îi făceau semne să nu încuviințeze, dar regele n-a răspuns o vreme, gândindu-se la marele curaj al lui Galvanes și cât de bine îl slujise și cum câștigase Amadis acel ținut, primejduindu-și viața atât de tare, și și-a dat seama că ceea ce îi ceruseră e drept și cinstit, dar cum mintea îi era întunecată, a răspuns ca un om care nu vrea să facă ce i se cere, zicând: „Nu e om cu judecată cel ce vrea un lucru pe care nu îl poate avea; asta o spun pentru voi, fiindcă ceea ce mi-ați cerut i-am dăruit acum mai bine de cinci zile reginei, pentru fiica sa, Leonoreta”. Regele se gândise să răspundă astfel mai mult ca să găsească o scuză, căci nu acesta era adevărul. Gandandel și Brocadan au fost tare veseli auzind acest răspuns și îi făceau semne că răspunsese

foarte bine; Agrajes, care avea o inimă nestăpânită, auzind acest răspuns atât de supărător și văzând cu câtă lipsă de curtenie se scuză în fața lor, n-a putut tăcea ci, dimpotrivă, a spus cu mare mânie: „Ne dați prea bine să înțelegem, seniore, că nu valorăm foarte mult prin noi înșine și, după cum ne sunt răsplătite serviciile, de puțin folos ne sunt; și, de-ar fi să mi se dea ascultare, ar trebui să ne schimbăm viața cu o alta”. „Nepoate – a spus don Galvanes –, serviciile în sine nu au prea multă putere când le faci pentru cei ce nu știu să-ți mulțumească; și de aceea oamenii trebuie să-și caute locul cel mai potrivit”. „Domnilor – a spus Amadis –, nu vă plângeți că regele nu ne dă ceea ce i-am cerut, pentru că a dăruit acest ținut altcuiva. Eu, însă, îl voi ruga să v-o dea pe Madasima și să păstreze ținutul ei, eu, dăruindu-vă Insula Ferecată, unde veți trăi cu ea până ce regele vă va dărui alt ținut”. Regele a spus: „Pe Madasima o țin ca ostatică până îmi va da ținutul, iar de nu, îi voi reteza capul”. Amadis a zis: „Domnule, socot că ar fi trebuit să ne răspundeți cu mai multă curtenie, dacă nu vă e cu supărare, și n-ați fi greșit dacă ne-ați fi recunoscut meritele mai cu dreptate”. „Dacă eu nu vă recunosc meritele îndeajuns – a răspuns regele –, e destul de mare lumea; porniți la drum și găsiți cine să vi le recunoască”. Oh, ce vorbe de neuitat! Căci până mai ieri puteam spune că acest cavaler, Amadis de Gaula, era atât de iubit de regele Lisuarte, atât de prețuit și de cinstit, încât acesta chibzuia că, având-ul pe el și pe frații săi, ar fi putut încerca să ajungă stăpânul lumii; și fusese atât de înduioșat la gândul primejdiei în care își pune viața când s-a hotărât lupta dintre el și Ardan Canileul, încât i se umpluseră ochii de lacrimi și, știind că buna spadă a lui Amadis se pierduse, în pofida jurământului sfânt făcut în fața întregii curții cum că nu-și va da spada nici unui cavaler, îl rugase și îl îndemnase să o primească! Ceea ce, de bună seamă, nu s-ar fi putut întâmpla, dacă nu l-ar fi iubit nespus, amintindu-și că datora marilor servicii pe care i le adusese își salvase viața și regatul. Și acum, această mare dragoste, judecată și nemăsurata lui înțelepciune, adânca sa cunoaștere a vieții, în fața unor vorbe neîntemeiate, rostite de oameni nemernici și răufăcători, fără nicio dovadă pentru a fi date crezării, n-au fost de ajuns să împiedice ca toate acestea să fie ursite uitării și să se piardă în întuneric; și, după părerea mea, mare și însemnat lucru e faptul că nici armele

dușmanilor, nici otrava neiertătoare nu pricinuiesc atâtea pagube și atâtea primejdii regilor și mai marilor lumii ca urechile, căci vorbele bune ori rele ce ajung la ele tulbură sufletele și călăuzesc gândurile cel mai mult să urmeze calea dreptății sau a necinstei, așa că, mari stăpânitori, cărora vă este dată atâta putere pe lumea aceasta încât să vă ajungă pentru a vă împlini poftele și dorințele, feriți-vă de cei răi, căci, de vreme ce se îngrijesc atât de puțin de ei înșiși și de sufletele lor, e de crezut, pe bună dreptate, că și mai puțin se vor îngriji de voi!

Și, întorcându-ne la povestea noastră, când Amadis a auzit acest răspuns atât de nedrept și de jignitor din partea regelui, i-a spus acestuia: „Domnule, în mintea mea nu credeam, până acum, că se află pe lume alt rege ori mare senior care să recunoască mai cu dreptate decât domnia voastră toate cele bune dar, de vreme ce v-ați arătat atât de osebit și altminteri decât gândeam eu, după vorbele și poruncile voastre trebuie să ne căutăm alt rost de-acum”. „Faceți cum vă este voia – a spus regele –, că eu o împlinesc pe a mea”. Și s-a ridicat mânios, ducându-se să o întâlnească pe regină, însoțit de Brocadan și Gandandel, care îl lăuda că scăpase și se eliberase, astfel, de cei din partea cărora îl puteau aștepta mari primejdii; regele i-a spus reginei toate câte i se întâmplaseră cu Amadis și că, din pricina asta, e foarte vesel, dar ea i-a răspuns că veselia aceasta îi va aduce tristețe, pentru că, de când venise Amadis cu frații și rudele sale la curte, toate treburile îi merseseră din plin și averea îi sporise, fără ca din pricina vreunuia din ei să aibă un necaz; și că dacă motivul acestei plecări este doar judecata sa, înseamnă că tare împuținată îi e recunoștința ce le-o datorează, iar dacă se datorează sfatului altora stârnit de pizma nemăsurată, pricinuită de ei și de faptele lor bune, va fi păgubit nu numai acum, ci și în viitor, căci ceilalți, văzând cum este nesocotită și nerecunoscută măreția acelor cavaleri, ce meritau atâta cinstire și răsplată pentru marile lor servicii, punându-și slabe speranțe în faptele lor, ce nici pe departe nu le pot sta alături, vor pleca de la curtea lui pe bună dreptate, pentru a căuta un alt senior care să le cinstească mai mult meritele; dar regele i-a răspuns: „Să nu mai vorbim despre asta, că știu eu ce am de făcut, și să spuneți, așa cum am spus eu, că mi-ați cerut ținutul acela pentru Leonoreta și că vi l-am dat”.

„Voi spune așa cum porunciți – a zis regina –, și deie Domnul să fie bine”,

Amadis s-a dus acasă la el mai supărat și mai mâhnit decât îl arăta chipul; aici a găsit mai mulți cavaleri viteji care locuiau întotdeauna sub acoperișul lui, dar n-a vrut să le spună nimic din câte se petrecuseră cu regele, până ce nu avea să-i vorbească doamnei sale, Oriana; așa că, luându-l deoparte pe Durin, i-a poruncit să-i apună din partea lui, Mabiliei, verișoara sa, că în noaptea aceea voiește neapărat să stea de vorbă cu Oriana, și să îl aștepte la vechea galerie din grădină, pe unde mai intrase din când în când. După aceasta, s-a întors la cavalerii săi, cu care a mâncat și a petrecut, așa cum făcuse și în celelalte zile, grăindu-le astfel: „Domnilor, vă rog mult ca mâine să fiți cu toții aici pentru că vreau să vă vorbesc despre un lucru foarte important”. „Așa vom face”, au răspuns ei. După ce s-a scurs toată ziua și s-a lăsat noaptea, după ce au cinat și lumea s-a dus la culcare, Amadis, luându-l cu sine pe Gandalin, s-a îndreptat spre grădină, unde a intrat prin acea galerie, cum mai făcuse și alte ori, și a pătruns în odaia Orianei, doamna sa, care îl aștepta cu tot atâta dragoste adevărată și credincioasă ca și dragostea lui, așa că s-au sărutat și s-au îmbrățișat îndelung, fără a pizmui pe nimeni din câți se iubesc cu adevărat, fiindcă socoteau că dragostea lor nu-și are pereche; apoi, întinși în pat, Oriana l-a întrebat de ce îi trimisese vorbă că trebuie să-i vorbească negreșit. El i-a răspuns: „Datorită unei întâmplări foarte ciudate, după mintea mea, petrecută între tatăl vostru și mine, Agrajes, vărul meu, și don Galvanes”. Și i-a povestit cum se petrecuse totul și cum, la sfârșit, regele i-a spus că lumea e destul de mare ca s-o străbată și să caute pe cineva care să le recunoască mai mult meritele. „Doamna mea – a continuat Amadis –, dacă aceasta e dorința lui, noi trebuie să ne supunem, căci, altminteri, întreaga glorie și faimă pe care le-am câștigat în numele minunatei voastre ființe, s-ar duce de râpă, astfel că nu s-ar mai afla cavaler la fel de disprețuit și rușinat ca mine, și, de aceea, doamnă, vă rog să nu îmi cereți să fac altfel, pentru că, așa cum vă aparțin vouă mai mult decât mie însumi, jignirea vă va atinge mai mult pe voi decât pe toți ceilalți, chiar dacă nu se știe că eu sunt cavalerul vostru, doamna mea, fiindcă sufletele noastre vor fi veșnic copleșite de o mare durere”.

Auzind aceasta, Oriana, cu toate că i se rupea inima, și-a făcut cât mai mult curaj și i-a răspuns: „Iubitul meu adevărat, prea puțină dreptate aveți a vă plânge de tatăl meu, pentru că nu pe el, ci pe mine m-ați slujit, ascultându-mi porunca de a veni la curtea lui, și eu sunt cea care v-am răsplătit și vă voi răsplăti câte zile voi avea; și dacă i se poate aduce o vină tatălui meu, aceasta e doar că, neștiind că faceți totul la rugăciunea mea și crezând că îl slujiți pe el, v-a dat un răspuns atât de nesocotit; și cu toate că plecarea voastră va fi la fel de cumplită pentru mine ca atunci când inima ți se sfarmă în bucăți, punând mai sus judecata decât dorința și iubirea nestăvilită pe care v-o port, mă învoiesc să faceți ceea ce îmi cereți, fiindcă, după câtă stăpânire am asupra voastră, îmi va sta în putere să îndrept lucrurile cum voi crede mai bine de cuviință, și pentru ca tatăl meu, pierzându-vă, să-și dea seama că tot ce îi rămâne va fi pentru el doar pricină de mari necazuri și de singurătate”. Amadis, când a auzit aceste vorbe, i-a sărutat îndelung mâinile și i-a spus: „Stăpâna și iubita mea adevărată, deși, până acum, am fost răsplătit de multe ori și cu prisosință de voi, căci trista mea inimă a scăpat de moarte și s-a întors la viață, aceasta trebuie socotită cea mai frumoasă răsplată, pentru că mare e deosebirea între cele legate de onoare și cele ale desfătărilor și plăcerilor”. Vorbind astfel despre aceste lucruri și despre altele, și-au petrecut noaptea, amestecând marea bucurie cu nenumărate lacrimi la gândul singurătății ce îi aștepta în viitor; când s-au apropiat zorii, Amadis s-a sculat și a plecat însoțit de mult iubita lui verișoară Mabilia și de domnișoara din Danemarca, pe care le-a rugat din tot sufletul să o îmbărbăteze pe Oriana, ele făgăduindu-i, cu lacrimi în ochi, că așa vor face; ajuns acasă la el, tot ce mai rămăsese din noapte și o parte din zi și-a petrecut-o dormind, dar când a venit timpul, s-a sculat din pat, căci toți cavalerii săi se strânseseră acolo; și după ce au ascultat liturghia dimpreună undeva afară din cetate, pe un câmp, călare pe cai, Amadis le-a grăit astfel: „Vă este bine cunoscut, bunii mei domni și cinstiți cavaleri că, după venirea mea din regatul Gaula în Marea Britanie și, apoi, a fraților și a prietenilor mei, curtea regelui Lisuarte a dobândit mai multă cinste și strălucire, ceea ce nu mai e nevoie să vă amintesc; cred doar că e drept să vă spun că atât domniile voastre cât și eu eram îndreptățiți să așteptăm o mare răsplată, dar, fie din

pricina sorții schimbătoare, fie datorită unor răi sfetnici, ori poate fiindcă felul de a fi al regelui se va fi schimbat cu vârsta, l-am găsit cu totul altfel decât gândeam noi, căci, cerându-i regelui, Agrajes, don Galvanes și eu, drept răsplată pentru faptele noastre, pe Madasima pentru a se căsători cu don Galvanes, și ținutul ei, urmând ca ei să-i rămână vasali și regele să le fie stăpân, maiestatea sa, fără să țină seama de marele curaj al acestui cavaler, de obârșia sa foarte aleasă și de serviciile, pe care i le-a adus, nu numai că nu s-a învoit, dar ne-a dat un răspuns atât de jignitor și atât de nedrept, încât mi-e foarte greu că îl aflați de la mine, rostit fiind de gura unui om atât de drept și de înțelept la minte; dar cum n-am altă cale, căci lucrurile au ajuns unde au ajuns, aflați, domnilor, că la sfârșitul întâlnirii noastre, când noi i-am spus că nu ne recunoaște cum se cuvine serviciile aduse, ne-a răspuns că lumea e mare și n-avem decât s-o străbatem, să căutăm pe altcineva care să ne recunoască meritele mai mult decât dânsul. Așa că, după cum, în vreme de înțelegere și prietenie, i-am fost supuși și ascultători, tot astfel vrem, să fim în vreme de neînțelegeri și dușmănie, îndeplinind ceea ce el socoate că e bine să se facă. Și am chibzuit că e bine să o știți, pentru că nu ne privește doar pe noi singuri, ci pe voi toți”.

Când cavalerii aceia au auzit cele spuse de Amadis, tare s-au mai minunat și, vorbind între ei, își ziceau că foarte prost vor fi răsplătite micile lor servicii, dacă cele mari aduse regelui de Amadis și frații săi fuseseră astfel date uitării și, pe dată, s-au simțit îndemnați, în sufletul lor, să nu-l mai slujească pe rege, ba dimpotrivă, pe cât le stătea în puteri, să i se pună de-a curmezișul. Angriote de Estravaus, care înțelegea să împartă cu Amadis binele și răul, a spus: „Domnii mei, eu îl cunosc pe rege de multă vreme și întotdeauna l-am știut cumpătat în toate cele și hotărând cu dreptate și cu mult temei, așa că nu pot crede și nici nu mă poate duce gândul că ceea ce a făcut cu Amadis și cu acești cavaleri se datorează firii și voinței lui, ci, mai degrabă, mă tem că niscaiva zavistioși l-au abătut de la dreapta judecată. Cu toate acestea, nu spun că regele nu a săvârșit o mare greșeală în bunătatea și marea lui virtute, dar ceea ce chibzuiesc eu cu adevărat este că, văzându-l în aceste zile vorbind cu Gandandel și Brocadan mai mult decât de obicei și știindu-i pe aceștia fățarnici și vicleni, dând uitării pe Dumnezeu

și pe oameni și gândind numai cum să dobândească ei și fiii lor ceea ce faptele lor nemernice nu merită, dânșii l-au îndemnat pe rege să facă asta; și ca să vedeți cât este de dreaptă judecata lui Dumnezeu, îmi voi pune armura chiar acum și le voi spune că sunt răi și pizmași, că i-au trădat în chip josnic și fățarnic pe rege și pe Amadis și că vreau să mă lupt cu amândoi, iar dacă vârsta nu le-o îngăduie să-și trimită fiecare feciorii să lupte cu mine singur, ca să apere mârșăviile părinților lor".

Și, cum voia să plece, Amadis l-a oprit și i-a spus: „Bunul meu prieten Angriote, fie ca Domnul să nu vrea să vă primejduiți viața curajoasă și credincioasă pentru ceva ce nu știm cu siguranță". El i-a răspuns: „Eu sunt sigur că e așa, pe cât îi cunosc de multă vreme, și dacă regele va voi să spună adevărul, știu că mie mi-l va spune". Amadis a zis: „Dacă mă iubiți, nu vă mai îngrijiți de asta acum, pentru ca regele să nu se necăjească; și dacă cei de care vorbiți, arătându-se atât de prieteni cu mine, mi-au fost dușmani, pe lângă faptul că nu se vor putea ascunde mereu, își vor primi pedeapsa meritată de fățarnici și, când adevărul va ieși la lumină și va fi cunoscut, veți putea porni împotriva lor cu mai multă dreptate și temei; și credeți-mă că, atunci, nu vă voi sta în cale". Angriote a răspuns: „Deși o fac împotriva voinței mele, vă ascult, fiindcă asta vă e dorința; dar mă voi înfrunta cu ei altă dată". Atunci Amadis, întorcându-se spre cavaleri, le-a spus: „Domnilor, eu vreau să-mi iau rămas bun de la rege și de la regină, dacă vor încuviința să mă primească, și să plec în Insula Ferecată, iar cei ce doresc să vină cu mine, să trăim acolo împreună, pe lângă plăcere, ne vor face și o deosebită cinste. Pentru că ținutul acela este plin de desfătări, îmbelșugat în toate, cu vânat mult și femei frumoase care, oriunde s-ar afla, sunt temei pentru cavaleri să fie voioși și mai mândri. Iar acolo am și multe averi neprețuite, de mare valoare, ce vor fi de ajuns pentru nevoile noastre; și vor veni să ne viziteze mulți oameni care ne cunosc și alții străini, bărbați și femei, ce vor avea nevoie de ajutorul nostru; și tot acolo ne vom întoarce ori de câte ori vom dori, să ne odihnim și să ne întremăm după muncile noastre. Și pe lângă asta, atât cât va trăi regele Perion, tatăl meu, cât și după aceea, ne vom putea bucura și de regatul Gaulei. Mica Bretanie, de la care am primit chiar acum carte de închinăciune, ca și în trecut, puteți s-

o socotiți fără sminteală ca fiind, de asemenea, a voastră. Și vă mai amintesc de regatul Scoției, ce va fi al vărului meu primar, Agrajes, și de cel al reginei Briolanja, ce nu ne poate fi împotrivă nici la bine, nici la rău”. „Aveți toată dreptatea să spuneți asta, domnule Amadis – a zis un cavaler, pe numele lui Tantiles, majordom și guvernator al acelui regat al Sobradisei. Căci regatul nostru va fi întotdeauna la porunca voastră, împreună cu preafrumoasa lui regină, pe care ați urcat-o pe tron”. Don Cuadragante a spus: „Acum, domnule, luați-vă rămas bun de la rege și veți vedea cine sunt cei ce vă iubesc și vor să fie în preajma voastră”. „Așa voi face – a răspuns Amadis –, și îi voi prețui în chip deosebit pe cei ce vor dori să mă cinstească în aceste clipe, cu persoana lor, iar celor ce nu o vor face pentru a rămâne alături de rege, le spun că, după părerea mea, cu greu afli în altă parte un stăpân atât de bun”. În vremea aceasta, regele a trecut pe acolo călare, însoțit de Gandandel și de alți mulți cavaleri, pornit la o vânătoare cu șoimi, și o bucată de drum a mers alături de ei, dar s-a întors la palat fără să le vorbească ori să le arunce măcar vreo privire.

• CAPITOLUL LXIII •

Cum a plecat Amadis de la regele Lisuarte și împreună cu el alți zece cavaleri, rude și prieteni ai lui Amadis, cei mai viteji și mai neînfricați din toată curtea, și cum și-au urmat drumul spre Insula Ferecată, unde Briolanja trecea prin încercarea iubiților credincioși și cea a încăperii vrăjite, și cum au hotărât toți să le elibereze pe Madasima și pe domnișoarele ei din mâinile regelui

Văzând Amadis că regele îi arată atâta dușmănie, s-a dus împreună cu toți cavalerii să-și ia rămas bun de la el și, de cum a intrat în palat și cei de-acolo au văzut că are altă privire decât de obicei, cum venise vremea la care se pusese masa, toți s-au apropiat să audă ce va spune; el, ajungând în fața regelui, a zis: „Seniore, de greșiți în vreun fel față de mine o știți numai voi și bunul Dumnezeu și mai mult de atât n-am ce să vă spun deocamdată, fiindcă deși serviciile ce vi le-am adus au fost mari, mult mai mare a fost dorința mea de a plăti onorurile primite de la domnia voastră. Ieri mi-ați spus să plec în lume și să caut pe cineva care să-mi recunoască meritele mai mult decât voi, dându-mi de înțeles că cel mai mult v-ar plăcea să părăsesc curtea; și pentru că asta vă e dorința, eu trebuie să mă supun, dar nu mă pot despărți de voi ca vasal, fiindcă nu am fost niciodată vasalul vostru, nici al nimănui altcuiva, ci doar al lui Dumnezeu. Dar mă despart de acea mare dorință pe care mi-ați arătat-o de a mă cinsti și răsplăti și de marea mea dragoste de a vă sluji și de a mă plăti față de voi”. Apoi, și-au luat rămas bun de la el don Galvanes, Agrajes, Florestan, Dragonis și Palomir, verii lui Amadis, don Bruneo de Bonamar și Branfil, fratele lui, Angriote de Estravaus cu Grondonan, fratele său, și Pinores, nepotul său; don Cuadragante i s-a înfățișat regelui și i-a spus: „Domnule, eu am rămas alături de voi la rugămintea lui Amadis, vrând și dorind să-i fiu prieten, pentru că, prin adevărata dreptate a găsit calea de a îndepărta de mine, spre cinstea mea,

simțămintele urâte ce le nutream pentru el; și fiindcă datorită lui m-am supus domniei voastre, din aceeași pricină nu mă mai socotesc supusul vostru de aici înainte, căci slabă speranță îmi pun în răsplata micilor mele servicii, când marile servicii ce vi le-au adus ceilalți nu sunt prețuite; ați uitat când v-a scos din mâinile lui Madanfabul, de care nimeni nu v-ar fi putut scăpa și că lui îi datorați victoria în bătălia cu regele Cildadan, unde și el și frații și rudele lui au vărsat atâta sânge; ați uitat cum v-a scăpat de mine și de Famongomadan și Basagante, fiul său, care erau cei mai puternici uriași din lume, precum și de Lindoraque, fiul uriașului de la Muntele Vrăjit, unul dintre cei mai viteji cavaleri din câți am cunoscut, și de Arcalaus Vrăjitorul; toate acestea v-au pierit din minte și au fost prost răsplătite de domnia voastră, dar, dacă toți pe câți i-am pomenit ar fi luptat împotriva voastră și nu l-ați fi avut pe Amadis alături, gândiți-vă numai ce vi s-ar fi putut întâmpla”. Regele a răspuns: „Don Cuadragante, înțeleg prea bine din vorbele voastre că nu mă iubiți și spusele voastre nu sunt în folosul meu, dar nici față de Amadis nu aveți o datorie atât de mare încât să îi vreți binele; dar spuneți lucruri pe care nu le gândiți cu atâta tărie pe cât vă arată vorba”. Don Cuadragante a răspuns: „Domnia voastră puteți spune ce vă place, pentru că sunteți un mare rege, dar eu sunt sigur că nu îl veți putea asmuți pe Amadis cu vorbe zavistice, așa cum se întâmplă cu alții, care, până la urmă, își recunosc greșeala; cât despre mine, dacă îi sunt prieten bun ori rău lui Amadis, cu greu se poate dovedi”; și s-a retras din fața regelui. Apoi i s-a înfățișat Landin, care i-a spus: „Seniore, în casa voastră n-am aflat vreun ajutor și nici lecuire pentru rănile mele, cum am aflat la Amadis, așa că nu mă mai socotesc supusul vostru și vreau să plec cu unchiul meu, don Cuadragante”. Regele i-a răspuns: „Sunt sigur că domnia voastră nu ne-ați fi un prieten bun”. „Domnule – a spus el –, așa cum v-au fost ceilalți, vă sunt și eu, căci nimeni nu-mi poruncește să plec”.

În vremea aceasta, într-un alt capăt al încăperii, se aflau don Brian de Monjaste, cavaler foarte prețuit, fiul regelui Ladasan al Spaniei și al unei surori a regelui Perion din Gaula, Gandiel Orlandin, fiul contelui de Irlanda, Grandores, Madancil de la Puntea de Argint, Listoran de la Turnul Alb, Ledaderin de Fajarque, Trandiles Orgoliosul și don Gavarte de la Valea

Temătoare care, văzând că toți acei cavaleri îl părăsesc pe rege din dragoste pentru Amadis, au venit cu toți în fața lui și i-au spus: „Domnule, am venit la curtea voastră ca să-i cunoaștem pe Amadis și pe frații săi și să le câștigăm prietenia și, cum acesta a fost motivul cel mai însemnat al venirii noastre, tot acesta este și cel pentru care vă părăsim”.

După ce acești cavaleri s-au despărțit de rege, așa cum ați auzit, și n-a mai rămas niciunul, Amadis a vrut să-și ia rămas bun de la regină, dar regele n-a încuviințat, pentru că ea se arătase foarte potrivnică acestei sfade, așa că i-a transmis plecăciuni prin don Grumedan. Și, plecând de la palat, s-a dus acasă la el împreună cu toți cavalerii aceia; aici au găsit mesele întinse și s-au ospătat din belșug cu mâncăruri gustoase; apoi, au pornit călare, înarmați din cap până-n picioare; și să tot fi fost vreo cinci sute de cavaleri, printre care feciori de regi și de conți și alții mult vestiți, atât pentru stirpea lor, cât și pentru marea lor vitejie și iscusință în luptă, ale căror isprăvi fără seamăn erau cunoscute în toată lumea; cu toții s-au îndreptat spre Insula Ferecată, ca să poată înnopta pe malul mării, la trei leghe depărtare de acolo, unde, din porunca lui Amadis, fuseseră înălțate deja corturile.

Mabilia, care îi privea de la o fereastră a încăperilor reginei, văzându-i atât de chipeși, cu armurile curate și frumoase, ce străluceau de-ți luau ochii când razele soarelui se răsfrângea în ele, de nu era suflet de om să nu se minuneze și să nu-l căineze pe regele care dorise ca un asemenea cavaler să plece de la curtea lui împreună cu toți cei ce-l urmau, s-a dus la Oriana și i-a spus: „Doamnă, dați deoparte tristețea și priviți-i pe vasalii voștri, lăsându-vă inima să se desfete că aveți un asemenea iubit, căci, dacă până acum, slujindu-l pe tatăl vostru, a dus o viață de cavaler rătăcitor, acum, când nu mai e în slujba lui, se va purta ca un mare prinț, ceea ce, doamnă, va spori măreția voastră”. Oriana, mângâiată foarte de aceste vorbe, îi privea, potolindu-și, cu marea ei înțelepciune și judecată, patima și dragostea ațâțată de dorințele și poftele ei.

În semn de deosebită cinstire, l-au însoțit pe Amadis regele Arban de Norgales, Grumedan, preceptorul reginei, Brandoibas, Quinorante, Giontes, nepotul regelui și Listoran, viteazul luptător cu lancea. Toți aceștia mergeau într-un grup separat, foarte mâhniți de despărțirea dintre Amadis și rege. Amadis i-a rugat

să-i rămână prieteni pe cât puteau, fără să-și păteze cinstea în felul acesta, pentru că el îi va iubi și îi va prețui mereu la fel ca și până acum, și, cu toate că regele îl dușmănea fără o pricină dreaptă, să nu facă și ei tot așa, dar să continue să-l cinstească și să-l slujească pe rege, ca pe un rege bun, pentru că merită. Ei i-au răspuns că niciodată nu îl vor dușmăni pentru nimic în lume și că, deși îl vor sluji pe rege cu credință, așa cum sunt datori să o facă, niciodată nu vor înceta să-l iubească în sufletele lor. Amadis le-a zis: „Rogu-vă, domnilor, să-i spuneți regelui că acum sunt limpezi vorbele Urgandei rostite în fața lui, cum că nu voi primi drept răsplată pentru ținutul pe care îl voi câștiga pentru altul decât supărări și neputința de a-mi împlini dorințele, căci așa s-a întâmplat când, după ce am dobândit Insula Mongaza pentru regatul său, simțămintele lui s-au întors împotriva mea fără cel mai mic temei, așa cum vedeți; dar, de multe ori, asemenea lucruri le îndreaptă acel drept judecător, dându-i fiecăruia ce i se cuvine după merit”. Don Grumedan i-a răspuns că îi va transmite totul regelui, așa cum le ceruse, și a blestemat-o pe Urganda pentru că vorbele ei se dovediseră atât de adevărate.

După aceasta, cei ce veniseră să-l conducă s-au întors în cetate, și de îndată s-a apropiat de el don Guilan Gânditorul care, plângând, i-a spus: „Domnule, voi îmi cunoașteți bine istoria și știți că nu sunt stăpân pe mine și pe inima mea, că trebuie să urmez voința altei ființe, a celei pentru care îndur chinuri și suferințe și care nu-mi îngăduie să vă urmez, ceea ce mă face să mă simt foarte rușinat, pentru că acum aș fi vrut să mă plătesc de acele mari servicii pe care mi le-ați adus voi și frații voștri mereu; dar nu pot”.

Amadis, care cunoștea marea și nemăsurata iubire a acestui cavaler și, la rându-i, o iubea pe doamna sa, Oriana, și nu îi ieșea din vorbă, l-a îmbrățișat, râzând, și i-a spus: „Don Guilan, marele meu prieten, deie Domnul ca un bărbat atât de viteaz și chibzuit ca voi să nu greșească doamnei sale și să nu-i încalce porunca, așa că, mai bine slujiți-o și faceți voia sa și pe cea a regelui, stăpânul vostru, căci eu sunt cât se poate de sigur că, oriunde vă veți afla, îmi veți rămâne prieten ca întotdeauna, păstrându-vă credința față de el”. „Acum, domnule – a spus don Guilan –, mergeți cu bine, căci eu mă încred în Dumnezeu că întotdeauna vă voi sluji”. Și și-a luat rămas bun de la el, iar

Amadis și însoțitorii săi au ajuns în seara aceea la malul mării, unde aveau pregătite corturile; toți erau veseli și se încurajau unii pe alții, spunând că Dumnezeu îi va ajuta pentru că plecaseră de la un rege ce îi prețuia atât de puțin și că e mai bine că au aflat din timp acest lucru și nu și-au mai pierdut vremea rămânându-i în preajmă. Amadis, însă, deși era plin de curaj în privința tuturor lucrurilor, în sufletul lui se simțea tare zdrobit de această despărțire de doamna sa, căci nu știa și nici nu-și putea închipui când avea să o vadă. Și așa au petrecut noaptea aceea, bucurându-se foarte de toate câte le-au fost pe plac, și, a doua zi dimineața, au încălecat și și-au urmat drumul spre Insula Ferecată.

A doua zi după plecarea lui Amadis și a tovarășilor săi, regele, după ce a ascultat liturghia, s-a așezat în jilțul său din palat, cum îi era obiceiul, și, uitându-se în jurul său și văzându-se atât de lipsit de acei cavaleri ce obișnuiau să fie în preajma sa, și-a amintit de furia lui nestăvilită contra lui Amadis și l-au cuprins asemenea gânduri negre, încât nu mai era atent la nimic alta; Gandandel și Brocadan, care aflaseră ce spusese despre ei Angriote, văzându-l pe rege astfel, s-au înspăimântat foarte, gândind că regele e supărat pe ei pentru sfatul pe care i-l dăduseră împotriva lui Amadis. Dar, socotind că e prea târziu, acum, să mai dea înapoi, au hotărât să meargă mai departe cu gândurile lor rele, căci aceasta este boala grea a tuturor greșelilor mari, și s-au vorbit să facă astfel încât cavalerii plecați să nu se mai întoarcă la curtea regelui decât trecând peste trupurile lor; după care s-au înfățișat împreună regelui, și Gandandel i-a spus: „Stăpâne, de azi înainte puteți să petreceți și să vă odihniți mai în voie, căci i-ați îndepărtat din slujba voastră pe cei ce ar fi putut să vă pricinuiască răul; și trebuie să-i aduceți multe mulțumiri Domnului pentru asta; iar de regatul și curtea voastră ne vom îngriji noi la fel ca de bunurile noastre. Căci, domnule, dacă socotiți că toate averile pe care le cheltuiți cu acei cavaleri vă vor rămâne vouă, multă bucurie veți simți în suflet”. Regele s-a uitat la ei posomorât și le-a zis: „Mult mă mai minunez că îmi spuneți să-mi las regatul și curtea în grija voastră, când eu socotesc că toți supușii mei nu pot face asta; iar voi, pe care nu vă văd atât de înțelepți, gândiți că ați fi în stare; dar chiar de-ar fi așa, vasalii și supușii mei n-ar fi mulțumiți să se știe cârmuiți de voi; cât despre marile averi pe

care le dădeam acelor cavaleri și acum îmi rămân mie, aș vrea să știu cum le-aș fi putut folosi mai bine întru gloria și folosul meu, pentru că nicio avere nu e mai cu folos cheltuită decât cea care dă putere și măreție oamenilor, căci dacă, prin voia și cu mâna mea îi răsplăteam pe acei cavaleri, în felul acesta, cinstea îmi era păzită, regatul își mărea hotarele și, în cele din urmă, totul se întorcea la mine; așa că averile folosite cum trebuie sunt o adevărată comoară ce nu se risipește niciodată; și nu vreau să mai aud nimic, pentru că n-am să vă urmez sfatul". Și, plecând de lângă ei, a poruncit să fie chemați hăitașii și a pornit la vânătoare, iar cei doi au rămas foarte înspăimântați de acest răspuns, văzând că regele nu privește cu ochi buni sfatul pe care i-l dăduseră.

Cam în vremea aceasta a sosit o domnișoară de onoare a reginei Briolanja, ce îi aducea solie Orianei despre ceea ce i se întâmplase în Insula Ferecată, ceea ce le-a bucurat pe toate doamnele, căci regina Briolanja era foarte iubită de ele. Domnișoara i-a spus Orianei: „Am venit din partea Briolanjei, ca să vă povestesc despre minunile găsite de ea în Insula Ferecată și pe care vrea să le aflați de la mine, căci le-am văzut pe toate". „Dumnezeu să-i dea viață îndelungată – a spus Oriana –, iar domniei voastre mult noroc, pentru osteneala voastră". Și atunci s-au apropiat toți ca să audă ce va povesti domnișoara. Aceasta a prins să istorisească astfel: „Doamnă, aflați că, îndată ce a plecat de-aici, Briolanja a ajuns cu toată suita ei în insulă, unde a rămas cinci zile; de îndată a fost întrebată dacă vrea să treacă prin încercarea bolții iubirii și cea a încăperii vrăjite, iar ea a spus că aceste două încercări dorește să le lase la urmă; așa că a fost condusă la o foarte frumoasă casă, la o leghe de castel, așezată într-un loc plin de desfătare și încântare, unul dintre cele mai vestite și mai însemnate sălașuri ale lui Apolidon. Și, de cum s-a făcut ora de masă, am fost duse într-o sală mare și foarte frumoasă, împodobită toată o minune, unde, la unul din capete se afla o peșteră mare, tare adâncă și întunecoasă, atât de înspăimântătoare la vedere, că nimeni nu îndrăznea să se apropie; iar la celălalt capăt al sălii se afla un foarte frumos foișor de la ale cărui ferestre se putea vedea tot ce se află și se petrece în acea sală; pe noi ne-au dus pe toate acolo sus unde, lângă ferestre, am găsit masa pusă și jilțuri; aici, regina și noi am fost ospătate foarte bine cu felurite bucate și

slujite cum se cuvine de mai multe doamne și domnișoare; jos, în sala de care v-am vorbit, se ospătau cavalerii și ceilalți oameni ai noștri, slujiți de cavalerii din partea locului, dar când li s-a adus al doilea fel de bucate, din peșteră s-au auzit șuierături foarte puternice și a prins să iasă un fum fierbinte, și, nu după multă vreme, s-a ivit un balaur uriaș, ce s-a așezat în mijlocul încăperii și era atât de îngrozitor și înspăimântător, că nimeni nu îndrăznea să-l privească; balaurul arunca fum pe gură și pe nări și izbea atât de tare cu coada, că toată sala se cutremura; apoi, au ieșit din peșteră doi lei foarte mari care au început o luptă cu balaurul, atât de cumplită și de sălbatică, că nu era suflet de om să nu se înspăimânte. Văzând aceasta, cavalerii și ceilalți au părăsit încăperea în cea mai mare grabă și, cu toate că ferestrele de la care priveam Briolanja și noi erau foarte înalte, tot eram cuprinse de o mare teamă. Lupta a durat jumătate de ceas, la capătul căreia leii erau atât de osteniți, încât s-au întins pe jos ca morți, iar balaurul, atât de obosit și de sleit, încât de-abia își mai putea trage sufletul; dar după ce s-a odihnit o vreme, l-a luat în gură pe unul din lei și l-a dus la peșteră, apoi s-a întors după celălalt, i-a azvârlit pe amândoi înăuntru și a intrat și el după ei. Balaurul și leii apăreau în fiecare zi, iar locuitorii insulei tare mai râdeau de spaima noastră; dar apoi, zicându-ne că nu se vor mai ivi în ziua aceea, ne-am întors la mese și am sfârșit de mâncat. Așa ne-am petrecut ziua aceea, iar noaptea ne-am odihnit în paturi bune; a doua zi, am fost conduse într-un alt loc, mai fermecător decât primul, unde ne-am petrecut tot timpul până la ceasul culcării, când am fost duse într-o odaie împodobită și frumoasă de neînchipuit, unde se afla un pat cu așternuturi bogate și de preț pentru Briolanja și altele foarte bune pentru noi; după ce ne-am băgat în paturi și am adormit adânc și liniștit, cam după miezul nopții, s-au deschis ușile cu un asemenea zgomot, încât ne-am trezit tare înspăimântate și am văzut intrând pe ușă un cerb cu lumânări aprinse între coarne, ce luminau odaia de parcă ar fi fost plină zi; o jumătate din trupul lui era albă ca neaua, iar grumazul și capul le avea negre ca smoala; un corn părea aurit, iar celălalt era roșu aprins; în urma lui veneau patru câini asemănători cu el la trup și fiecare îl hăituia fără milă, așa că îl încolțiseră bine; după ei venea un corn de vânătoare din fildeș ferecat în aur ce suna singur, plutind în aer de parcă l-ar fi ținut cineva în mână și

dând semnale de vânătoare ce îi ațâțau pe câini, astfel că nu îi lăsau o clipă de răgaz cerbului ce fugea dintr-o parte în alta prin odaie, sărind peste paturile noastre și făcându-le să se zgâlțâie, iar uneori se împiedica de ele și cădea; noi, în cămăși și cu părul despletit, fugeam din fața cerbului, iar unele dintre noi ne ascundeam sub paturi; câinii nu încetau să hăituiască cerbul și, când acesta a văzut că nu găsește niciun adăpost în odaie, a ieșit pe o fereastră, alergând cât de tare putea, având câinii în urma lui; noi ne-am bucurat foarte și, luându-ne straiele împrăștiate peste tot, ca să punem ceva pe noi, i-am dat Briolanjei, ce era tare speriată, o pelerină cu care s-a îmbrăcat și, după ce ne-a trecut spaima, ne-am pornit să râdem în hohote, văzând în ce hal suntem; și pe când ne aranjam paturile, pe ușă a intrat o doamnă cu două domnișoare și o fetiță, care le lumina drumul cu lumânări; doamna i-a spus Briolanjei: «Doamnă, ce vi s-a întâmplat de sunteți trează la ora asta?» Ea a răspuns: «Prietenă, am trecut printr-o asemenea întâmplare, că n-ar fi ușor de povestit». Doamna a râs cu poftă și a spus: «Doamnă, acum culcați-vă și dormiți, pentru că în noaptea asta nu mai aveți de ce vă teme». Liniștite de aceste vorbe, ne-am aranjat paturile și am dormit restul nopții; a doua zi, am plecat de-acolo și ne-am dus într-o pădure, unde se aflau pâlcuri mari de pini și frumoase vâlcele și ne-am adăpostit în niște corturi ridicate pe malul unei ape; acolo am dat peste o casă rotundă cu un acoperiș ciudat înălțat pe doisprezece stâlpi de marmură legați între ei cu multă finețe prin pereți de sticlă, astfel încât cel ce se află înăuntru poate vedea tot ce se întâmplă afară; ușile, de neprețuită valoare, erau lucrate în foi de aur și argint, o adevărată minunăție, și lângă fiecare stâlp, înăuntrul casei, se afla o statuie de aramă înfățișând un uriaș, cu un arc mare în mână și o săgeată cu vârful arzând, atât de încins și aprins de parcă atunci ar fi fost scos din foc; și se spune că nu e suflet să intre acolo să nu fie preschimbat pe dată în cenușă datorită focului acelor săgeți, pentru că statuile trag pe loc cu arcurile și nu greșesc nicio lovitură; gazdele noastre au adus doi căpriori și un cerb și i-au băgat în casă în fața Briolanjei și a noastră și de-ndată au fost străpunși de săgețile care s-au întors în arcuri, iar animalele au rămas prefăcute în scrum; la intrarea în această casă era scris: «Niciun bărbat și nicio femeie să nu îndrăznească să intre în această casă, dacă nu se iubesc

la fel de mult și cu aceeași credință ca Grimanesa și Apolidon, căci el a făcut această vrajă; cei doi trebuie să intre pentru prima dată împreună, căci de o va face fiecare singur, va pieri de cea mai cumplită moarte ce s-a văzut vreodată; vraja aceasta ca și toate celelalte vor dăinui până ce vor veni bărbatul și femeia care, datorită marii lor credințe în dragoste și a marii vitejii în luptă a cavalerului, vor pătrunde în încăperea vrăjită și se vor desfăta acolo împreună; iar când vor fi terminat să se iubească amândoi, atunci se vor dezlega toate farmecele din această Insulă Ferecată». Toată ziua aceea am rămas acolo, și apoi Briolanja a poruncit să fie chemați Ysanjo și Enil și le-a spus că nu mai vrea să vadă altceva decât bolta iubirii și încăperea vrăjită, întrebându-l, totodată, pe Ysanjo, ce înseamnă povestea aceea cu balaurul și cu leii și cea cu cerbul și câinii. «Doamnă – a răspuns el –, nu știm decât că se ivesc în fiecare zi la aceeași oră și se încaieră cum ați văzut, cât despre cerb și câini, să știți că în fiecare noapte vin la ceasul la care i-ați văzut și dispar pe fereastră și cerbul și câinii și se cufundă într-un lac aflat pe-aici, prin apropiere, ce credem că își trage apa din mare; și altceva nu știu ce să vă mai spun decât că nici într-un an nu veți putea vedea toate minunățiile ce se află în această Insulă.»

A doua zi dimineață, ne-am încălecat caii și ne-am întors la castel; Briolanja s-a dus pe dată la bolta iubiților credincioși și a trecut pe sub ea fără nicio piedică, fiindcă niciodată nu greșise în dragoste; statuia a susurat din trâmbiță atât de dulce, încât ne-a vrăjit pe toți, iar când Briolanja a intrat în încăperea unde erau statuia lui Apolidon și cea a Grimanesei, cântul a început cu niște sunete atât de frumoase că era o minunăție să le auzi; Briolanja a văzut acele statui atât de frumoase și pline de viață de parcă ar fi fost vii. Rămasă singură, doar ea cu statuile, de îndată a văzut apărând pe bucata de matostat niște slove noi ce glăsuiau așa: «Acesta este numele Briolanjei, fiica lui Tagadan, regele Sobradisei, și este cea de a treia domniță ce a intrat aici». După asta, s-a hotărât să iasă de-acolo, înfricoșându-se de singurătatea ei și știind că nimeni din suită nu putea intra acolo; după ce a plecat de-acolo, s-a întors în casa unde trăsese și, în a cincea zi, a pornit să treacă prin încercarea încăperii vrăjite; purta straie bogate, minune nu alta, iar în mândrele-i cosițe avea prinsă doar o agrafă foarte frumoasă de aur cu pietre nestemate; toți care au văzut-o astfel și-au zis că dacă nu va

intra în încăpere, nu se află pe lume altă femeie să ducă la bun sfârșit această încercare, și că acum se vor dezlega toate farmecele acelea; ea a înălțat o rugă lui Dumnezeu și a intrat în locul vrăjit, a trecut de stâlpul de aramă, a ajuns la cel de marmură și a citit slovele săpate pe el și a mers mai departe, astfel că toți ziceau că încercarea e ca și sfârșită, dar, când a ajuns la trei pași de ușa încăperii, trei mâini au apucat-o de frumoasele-i și mândrele-i cosițe și au scos-o de-acolo fără milă, cum se întâmplase și cu altele, și au azvârlit-o afară din locul vrăjit, atât de zdrobită că nu mai izbuteam s-o aducem în simțiri”.

Oriana, al cărei suflet se întristase și se pierduse de cele auzite mai înainte, s-a înveselit foarte și s-a uitat la Mabilia și la domnișoara din Danemarca, iar ele i-au întors privirea bucuroase foarte; domnișoara a continuat: „În ziua aceea am rămas acolo, iar, în ziua următoare, Briolanja a plecat spre regatul ei”. Și după ce le-a povestit toate acestea, domnișoara a plecat înapoi la stăpâna sa, ducându-i solii din partea reginei Brisena, a Orianei și a celorlalte doamne și domnișoare.

Amadis și tovarășii săi, care plecaseră de la curtea regelui Lisuarte, cum ați auzit, au ajuns în Insula Ferecată, unde au fost primiți cu multă bucurie și veselie de toți locuitorii acesteia, căci, după cum cu mare tristețe își pierduseră noul stăpân, îndoită bucurie au simțit în suflete, redobândindu-l. Și când acei cavaleri ce veniseră cu el au văzut ce semeț este castelul și că nu se poate intra pe insulă decât pe acolo, când au văzut cât de mare e insula, cu pământ îmbelșugat și plină de desfătări, așa cum li se spusese, locuită de atâția oameni, toți viteji, și-au spus că, stăpâni aici, se pot război cu toată lumea. Pe dată cavalerii au fost găzduiți în cea mai mare cetate ce se afla la poalele castelului. Și să știți că insula aceasta avea nouă leghe în lungime și șapte în lățime și peste tot se aflau așezări și case bogate ale cavalerilor pământeni. Apolidon ridicase în cele mai încântătoare locuri din insulă patru case pentru el, cele mai ciudate și mai minunate din câte s-au văzut vreodată. Una era cea a Balaurului și a Leilor, alta a Cerbului și a câinilor, a treia se numea Palatul Rotitor, căci era o casă care se rotea de trei ori pe zi și de trei ori pe noapte atât de neașteptat, că cei ce erau înăuntru gândeau că se scufundă; a patra se numea Casa Taurului, pentru că, în fiecare zi, un taur foarte fioros ieșea

dintr-o galerie veche și se repezea asupra oamenilor ca și cum ar fi vrut să-i omoare; toți fugeau din fața lui, iar el spărgea cu coarnele-i puternice poarta de fier a unui turn și intra înăuntru, dar, după puțină vreme, ieșea de-acolo foarte blând, cu o maimuță în spate, atât de zbârcită încât îi atârnau pieile de-o parte și de alta, care îl plesnea cu un bici și îl mâna să intre în galeria de unde ieșise. Multă plăcere și desfătare încercau cavalerii privind aceste farmece și multe altele, pe care le făcuse Apolidon de dragul Grimanesei, iubita lui, ca să o veselească, așa că întotdeauna aveau cum să-și petreacă timpul și toți erau neclintiți în dragostea lor pentru Amadis și gata să-l urmeze oriunde ar fi voit.

Și, în vremea asta, de care v-am vorbit, a sosit în locurile acestea și pustnicul Andalod, cel ce locuia pe Stânca Săracului pe când se afla Amadis acolo, pentru a sfinți mănăstirea de care ați auzit; și când l-a văzut pe Amadis, i-a adus multe mulțumiri lui Dumnezeu pentru că îi redase viața unui om atât de bun; și îl privea și îl îmbrățișa de parcă nu l-ar fi văzut niciodată, iar Amadis îi săruta mâinile, mulțumindu-i prea plecat pentru sănătatea și viața ce le dobândise mulțumită Domnului și lui; și, pe dată, a fost sfințită mănăstirea de la poalele stâncii, lângă schitul Fecioarei Maria unde Amadis, cuprins de deznădejde și cu sufletul sfâșiat de durere, datorită cărții trimise de doamna sa, Oriana, și-a spus rugăciunile și a dispărut, cum v-am istorisit mai înainte; la mănăstirea aceasta au rămas un om sfânt, numit Sisian, adus de Andalod, și treizeci de călugări; Amadis a poruncit ca acestora să li se facă danii bogate, ca să poată trăi în belșug; după care, Andalod s-a întors la Stânca Săracului ca mai înainte. Tot pe-atunci a sosit acolo Balais de Carsante, cel pe care Amadis îl scăpase din temnița lui Arcalaus, ce îl părăsise pe regele Lisuarte când a aflat că Amadis a plecat de la acesta supărat; împreună cu el a venit și Olivas, cel pe care Agrajes și don Galvanes îl ajutaseră în lupta cu ducele de Bristoya; cavalerii i-au cerut lui Balais să le spună noutăți de la curtea regelui Lisuarte, iar el a grăit așa: „Destule sunt de povestit de-acolo”. Și a continuat: „Aflați, domnilor, că regele Lisuarte a trimis poruncă să se adune toți supușii săi, căci contele Latine și cei trimiși să ia în stăpânire Insula Mongaza îi dăduseră de veste că uriașul cel bătrân le lasă toate castelele aflate în stăpânirea lui și a feciorilor săi, dar că Gromadaza nu vrea să le dea Lacul

care fierbe, cel mai puternic castel din toată insula și încă alte trei fortărețe; și mai aflați că Gromadaza a spus că niciodată, câte zile va avea, nu va părăsi locul unde a trăit cu soțul ei, Famongomadan, și cu Basagante, feciorul ei, și că mai curând moare decât să le dea castelele; că regele poate să facă ce-o vrea cu fiica sa, Madasima, și cu domnișoarele ei, că nu pune mare preț pe ele și pe viața lor și că ea, oricum, o să-i pricinuiască multe necazuri mereu, ori de câte ori îi va putea face vreun rău, drept pentru care zic că poate fi dată pildă de cât e de neînduplecat și de tare sufletul unei femei mâniate, când vrea să fie mai presus de lucrurile pentru care a fost zămislită; și cum, din fire, nu poate izbuti, e firesc ca puțina ei cunoaștere puțin să poată izbândi în ceea ce își propune; iar de se află vreuna să fie altfel, aceasta se datorează marii mile a atotputernicului, ce poate cârmui lucrurile după cum îi e voia, fără nicio piedică, siluind și răsturnând toate cele ale firii”. După ce Balais le-a istorisit toate acestea, i-au cerut să le spună ce gândește regele să facă, iar el le-a răspuns: „Își adună toți oamenii, așa cum v-am spus, și s-a jurat că, dacă într-o lună nu va fi stăpân pe castelele Gromadazei, îi va reteza capul Madasimei și domnișoarelor ei de onoare și apoi va porni spre Lacul care fierbe și nu va pleca de-acolo până nu îl va cuceri, iar de va pune mâna pe bătrâna urieșiță, o va azvârli leilor săi”.

Auzind aceste vești, tare s-au mai mâniat toți; apoi i-au găzduit pe cavaleri și au rămas multă vreme să vorbească despre toate acestea; dar don Galvanes, ce nu uitase de făgăduiala făcută Madasimei, cu inima chinuită de mari frământări și dureri din pricina iubirii sale, le-a spus: „Domnilor, știți cu toții foarte bine că principala pricină pentru care Amadis și noi l-am părăsit pe rege a fost Madasima și eu, și vă rog mult pe toți să-mi veniți în ajutor ca să-mi pot ține cuvântul dat Madasimei, și anume, să o apăr prin dreaptă judecată, iar de aceasta nu-mi va fi de folos, să o apăr cu arma în mână, ceea ce gândesc foarte serios să fac, cu sprijinul lui Dumnezeu și al vostru”. Don Florestan s-a ridicat în picioare și a spus: „Seniore don Galvanes, sunt aici de față oameni mai cu minte și mai înțelepți decât mine care să o apere pe Madasima și, de va putea fi apărată prin dreaptă judecată, ar fi mai bine, dar de va trebui să luptăm, eu sunt gata să lupt, în numele Domnului, pentru apărarea ei și pentru a întări făgăduiala voastră”.

„Bunule prieten – a spus don Galvanes –, vă mulțumesc din toată inima, pentru că înțeleg că îmi sunteți prieten credincios, dar de va fi nevoie să o salvez cu ajutorul armelor, eu trebuie să port lupta, pentru că eu mi-am dat cuvântul și trebuie să mi-l țin”. „Bunilor domni – a spus don Brian de Monjaste –, amândoi ați vorbit foarte bine, dar toți suntem părtași la această întâmplare, pentru că cele ce s-au petrecut între Amadis și rege ne-au făcut să înțelegem ce preț se pune pe noi și ceea ce i s-a întâmplat lui și vouă, don Galvanes, ar fi putut să ni se întâmple fiecăruia dintre cei ce ne aflam acolo; și dacă nu vom stărui asupra acestui fapt, toți vom fi acoperiți de o mare rușine, chiar dacă pricina este a lui Amadis; și, de vreme ce am plecat cu toții și ne aflăm aici împreună, este pricina fiecăruia dintre noi și a noastră a tuturor, așa că aici nu e nimic de împărțit; și, lăsând deoparte treburile noastre, Madasima este una dintre domnițele de neam din lume și e pe cale să-și piardă viața împreună cu domnișoarele ei de onoare; și cum regula cea mai de seamă a ordinului cavaleresc este să venim în apărarea semenelor noastre, să știți că eu mă voi strădui să le apăr prin judecată dreaptă, iar de nu se va putea, o voi face cu armele, atât cât mă vor ține puterile”. Don Cuadragante a spus: „Aveți dreptate, don Brian; ați vorbit ca un bărbat de stirpe aleasă și socot și eu că va fi foarte bine să faceți așa, pentru că această afacere ne privește pe toți și trebuie să o ducem astfel la capăt, încât să fim socotiți oameni de cuvânt, și fără să mai zăbovim, fiindcă adesea se întâmplă ca, din pricina amânării, gândul bun să se irosească, căci nu mai poate fi dus la îndeplinire astfel încât să fie de folos la vremea potrivită; și amintiți-vă, domnilor, că acele domnișoare sunt nefericite, lipsite de apărare și nu se află acolo ca ostatice din vrerea lor, ci ca urmare a supunerii datorate de Madasima mamei sale, așa că, dacă regele are ceva împotriva lor pe pământ, în împărăția Domnului nu poate avea nimic, căci mai mult silite decât din voia lor au fost condamnate”.

Amadis a spus: „Mult mă bucur, domnilor, auzind ceea ce spuneți, pentru că lucrurile gândite cu dragoste și bună înțelegere nu pot avea decât un sfârșit bun; și dacă inimile voastre vor fi la fel de tari și curajoase și în viitor ca acum, socot că vom izbuti nu numai să le salvăm pe acele domnișoare, dar și să făptuim alte lucruri atât de mărețe, încât nimeni în lume să nu ne poată sta alături; și de vreme ce toți vreți să le ajutați pe

acele domnișoare, dacă îmi îngăduiți, vă voi spune cum chibzuiesc eu că trebuie făcute lucrurile”.

Toți l-au rugat să vorbească. „Domnișoarele sunt douăsprezece, și eu socot că ar fi bine să fie apărate de doisprezece cavaleri dintre domniile voastre, în judecată ori cu arma în mână, fiecare de un cavaler; și de va fi cu putință, să rămâneți toți împreună, iar de nu, vă veți despărți după cum va fi nevoie; sunt sigur că toți câți vă aflați aici, cunoscându-vă marele curaj, veți socoti această înfruntare o joacă și o plăcere, dar nu se poate să plecați mai mult de doisprezece; pe aceștia îi voi numi eu, acum, iar ceilalți vor rămâne cu mine aici, căci ni se pot întâmpla și alte lucruri mai primejdioase”. Apoi, a continuat: „Voi, senior don Galvanes, veți fi primul, pentru că pricina este a voastră în primul rând; apoi, Agrajes, nepotul vostru, și fratele meu, don Florestan, verii mei, Palomir și Dragonis, don Brian de Monjaste, Nicoran de la Turnul Alb, Orlandin, fiul contelui de Irlanda, Gavarte de la Valea Temătoare, Ymosil, fratele ducelui de Burgundia, Madancil de la Puntea de Argint și Ledaderin de Farjaque; acești doisprezece cavaleri socotesc că e bine să plece, fiindcă printre ei se numără feciori de regi și de regine, de duci și de conți de stirpe atât de aleasă, încât nu vor găsi pe nimeni acolo să le fie pe potrivă”. Tuturor le-a plăcut mult cum a vorbit Amadis, iar cei numiți de el au pornit de-ndată spre casele lor ca să-și pregătească cele trebuincioase plecării ce avea să fie a doua zi chiar, la primele ceasuri; în noaptea aceea s-au odihnit toți în casa lui Agrajes, iar la miezul nopții, cu armurile pe ei, au pornit la drum spre Tasilana, cetatea unde se afla regele Lisuarte.

• CAPITOLUL LXIV •

Cum era Oriana tare mâhnită de plecarea lui Amadis și a celorlalți cavaleri, pe lângă faptul că rămăsese grea, și cum doisprezece dintre cavalerii ce se aflau cu Amadis pe Insula Ferecată au sosit să le apere pe Madasima și pe celelalte domnișoare ce o însoțeau, condamnate la moarte fără pricină temeinică

V-am povestit cum a petrecut Amadis cu doamna sa Oriana la castelul Miraflores vreme de opt zile, după cât se pare, în urma cărora Oriana a rămas grea, fără să-și dea seama nicio clipă, pentru că nu era deloc pricepută la treburile femeiești, până ce nu s-a ivit o mare schimbare în sănătatea ei și nu s-a simțit fără putere; și, atunci, pricepând despre ce-i vorba, le-a luat deoparte pe Mabilia și pe domnișoara din Danemarca și le-a spus plângând: „Ah, prietenele mele bune! Ce se va întâmpla cu mine, că, din câte văd, moartea mă paște, așa cum m-am temut întotdeauna!” Ele, socotind să spune aceasta din pricina faptului că își pierduse iubitul și că rămăsese singură, au mângâiat-o mai abitir decât o făcuseră altădată, dar ea le-a spus: „Altă nenorocire m-a lovit pe lângă asta, care ne pune la o și mai grea încercare și într-o primejdie și mai mare, căci fără nicio îndoială am rămas grea”. Apoi, le-a spus după ce semne să se ia ca să o creadă și astfel și-au dat seama și ele că bănuiala ei e adevărată, ceea ce le-a înspăimântat foarte, deși n-au lăsat să se vadă; Mabilia i-a spus: „Doamnă, nu vă speriați, că se va găsi leacul pentru toate și întotdeauna mi-am zis că acesta va fi câștigul de pe urmă acelor jocuri”. Oriana, deși era tare îngrijorată, nu s-a putut abține să nu râdă și a spus: „Prietene, trebuie să ne sfătuim încă de pe acum ce vom face și bine ar fi ca de îndată să mă prefac mai bolnavă și fără vlagă și să mă feresc cât mai mult cu putință de tovărășia doamnelor mele, în afară de voi; și astfel, când o veni ceasul, să sfârșim totul cu cât mai puține bănuieli”. „Așa vom face – au răspuns ele –, și Dumnezeu va îndrepta lucrurile, dar trebuie să știm de pe acum ce vom face cu pruncul când s-o naște.” „O să vă spun eu – a zis

Oriana –, dacă domnișoara din Danemarca va binevoi să fie tămăduitoarea suferințelor și durerilor mele și să-și păteze cinstea, pentru ca cinstea mea neștirbită să-mi salveze viața.” „Stăpână – a răspuns ea –, eu nu am altă viață și altă cinste decât cele aflate la porunca voastră, așa că porunciți-mi și vă voi da ascultare cât timp sunt în viață”. „Buna mea prietenă – a spus ea –, aceasta era și speranța mea și cinstea pe care v-o puneți, acum, în joc pentru mine, dacă voi trăi, o veți redobândi cu prisosință”. Domnișoara a îngenuncheat și i-a sărutat mâinile. Oriana i-a spus: „Buna mea prietenă, iată cum veți face: mergeți s-o vedeți din când în când pe Adanasta, starețа mănăstirii mele de la Miraflores, ca și cum ați trece pe-acolo cu alte treburi, iar când va veni sorocul să nasc, o să vă duceți iarăși la ea să-i spuneți că sunteți însărcinată și s-o rugați să păstreze taina și să aibă grijă de copilul pe care i-l veți lăsa la ușa bisericii și să poruncească să fie crescut ca un prunc primit în dar de la Domnul; și sunt sigură că așa va face, pentru că vă iubește mult; și, în felul acesta, povestea mea nu se va afla, iar domnia voastră nu riscați prea mult, pentru că taina o va ști doar această cinstită femeie, care o va păstra”. „Așa voi face – a răspuns domnișoara –, și ați luat o hotărâre foarte bună”.

O să vă povestesc la vremea potrivită ce s-a mai întâmplat cu Oriana, căci acum vreau să știți ce a făcut regele Lisuarte când a aflat că urieșița Gromadaza nu vrea să-i dea Lacul care fierbe și celelalte castele de care v-am vorbit. La sfatul lui Gandandel și Brocadan, a poruncit să fie chemate Madasima și domnișoarele ei și, când acestea i s-au înfățișat, le-a spus: „Madasima, știți că ați rămas ostaticele mele cu învoiala să vi se reteze capul vouă și domnișoarelor de onoare venite cu voi, dacă mama voastră nu îmi predă Insula Mongaza cu Lacul care fierbe și celelalte fortărețe. Acum am aflat de la oamenii mei de-acolo că nu și-a ținut cuvântul așa cum a făgăduit și vreau ca moartea voastră și a acestor domnișoare să fie pildă și pedeapsă pentru ca cei ce vor mai face învoieli cu mine să nu mai îndrăznească să mă mintă”. Auzind aceste vorbe, marea frumusețe și bujorii Madasimei au pălit, și ea, îngenunchind în fața regelui, a spus: „Seniore, teama de moarte face ca inima să-mi fie mai slabă decât este, în mod firesc, inima unei tinere domnișoare, așa că mă simt întru totul pierdută și nu știu ce să vă răspund, dar dacă la această curte se află vreun cavaler care

să vrea să-mi apere drepturile și să vorbească în numele meu, știind că am fost trimisă ostatică împotriva voinței mele, va face ceea ce trebuie să facă potrivit rânduielilor ordinului cavaleresc ce îi cer să le apere pe cele aflate în asemenea situații; și dacă acela nu veți fi voi, seniore, care nu ați greșit niciodată față de o doamnă ori domnișoară, porunciți să mi se dea ascultare cu dreptate și să nu triumfe mânia și ura asupra dreptății de care trebuie să țineți seama, ca rege”. Gandandel, care îi dorea foarte mult moartea, gândind că, în felul acesta, va aprinde și mai mult dușmănia dintre regele Lisuarte și Amadis, a spus: „Stăpâne, cu niciun chip nu trebuie să li se dea ascultare acestor domnișoare, fiindcă au fost condamnate la moarte fără nicio condiție și pot rămâne în viață doar în schimbul acelui ținut; așa că trebuie făcută dreptate pe dată, fără să mai zăbovim”. Don Grumedan, preceptorul reginei, care era un cavaler foarte cinstit și mare cunoscător al treburilor privind rânduielile cavalerilor, căci le învățase din proprie experiență, cu spada în mână, și citise despre asemenea lucruri cu mintea lui ascuțită, a spus: „Dacă Domnul va binevoi, regele nu va face așa ceva și nici nu va da dovadă de atâta cruzime și lipsă de judecată, fiindcă această domnișoară a ajuns în această situație mai mult silită de supunerea datorată mamei sale decât din propria-i voință și așa cum, în taină, va fi răsplătită de Dumnezeu pentru umilința ei, tot astfel, în fața tuturor, trebuie să o facă regele, ca slujitor al Domnului, ce îi urmează învățăturile; și asta cu atât mai mult, cu cât am aflat că peste trei zile vor sosi aici câțiva cavaleri din Insula Ferecată, care vin să le apere, iar domnia voastră, Gandandel, ori fiii voștri, de vreți să susțineți în fața lor cele spuse acum, veți afla printre ei pe careva să vă răspundă”. Gandandel i-a spus: „Don Grumedan, n-am meritat niciodată să mă dușmăniți; și chiar dacă i-ați jignit în felul acesta pe feciorii mei, știți prea bine că sunt în stare să apere cele spuse de mine ca niște adevărați cavaleri”. „Vom vedea în curând – a spus don Grumedan –, iar pe domnia voastră nici nu vă iubesc, nici nu vă urăsc decât după felul cum îl povățuiți pe rege”.

Regele, cu toate că greșise față de Amadis împotriva oricărei dreptăți și își pusese în minte să îi pricinuiască supărări ori de câte ori avea să poată, nu și-a lăsat vechea virtute învinsă de această nouă patimă și, plăcându-i toate câte spusese don

Grumedan, l-a întrebat cine sunt cavalerii care vin să le apere pe domnișoare, și acesta i-a înșirat pe toți pe numele lor. „Sunt, așadar – a spus regele –, destui cavaleri viteji și pricepuți”. Când Gandandel le-a auzit numele, tare s-a mai înspăimântat și s-a căit pentru cele spuse despre fiii săi, căci își dădea prea bine seama că vitejia lor nu se compara nici pe departe cu cea a lui don Florestan, Agrajes, Brian de Monjaste și Gavarte de la Valea Temătoare; și, în vreme ce regele a poruncit ca Madasima și domnișoarele să se întoarcă în închisoare, el s-a dus la Brocadan, cumnatul lui, cu sufletul foarte frământat, pentru că lucrurile mergeau pe dos decât gândise el la început, primindu-și acum răsplata ce se cuvine pentru răutățile sale.

Și acum s-a petrecut ce scrie în Evanghelie, și anume că nu există lucru tăinuit să nu se afle. Gandandel a plecat cu Brocadan acasă la el, ca să se sfătuiască, în loc ferit, despre sosirea cavalerilor din Insula Ferecată și cum să-l facă pe rege s-o omoare pe Madasima și pe domnișoarele ei înainte de venirea lor. Și Brocadan l-a învinuit foarte pe Gandandel pentru faptul că îl învrăjbise pe Amadis cu regele, fără nicio vină, și pentru toate celelalte ce urmaseră acestei proaste afaceri, arătându-se amândoi foarte îngrijorați de hotărârile greșite pe care le luaseră și temându-se că, în curând, se va abate asupra lor mânia lui Dumnezeu și a regelui și își vor pierde cinstea și feciorii pentru care făcuseră toate acestea.

Întâmplarea face că o nepoată a acestui Brocadan, fiind îndrăgostită de un tânăr cavaler, pe numele lui Sarquiles, nepotul lui Angriote de Estravaus, îl ascunsese pe acesta într-o cămăruță lângă încăperea unde cei doi se retrăseseră ca să stea singuri la sfat, și Sarquiles a auzit tot ce vorbiseră și le-a aflat toate tainele lor nemernice, minunându-se foarte; și, de cum au plecat cei doi și s-a lăsat noaptea, a ieșit de-acolo și, luându-și armura și toate armele din casa unde le lăsase în cetate, a încălecat și, dimineața, prefăcându-se că vine din altă parte, s-a dus la palatul regelui și, înfățișându-i-se acestuia, i-a spus: „Domnule, eu vă sunt supus, am fost crescut în casa voastră și aș vrea să vă feresc de orice rău și înșelăciune, ca să nu săvârșiți nicio greșeală urmând voința altora; căci, iată, n-au trecut trei zile de când, aflându-mă într-un anume loc, am auzit pe niște cavaleri că vor să vă povățuiască de rău, împotriva cinstei și faimei voastre, așa că să nu dați crezare celor ce vă

vor spune Gandandel și Brocadan despre Madasima și domnișoarele ei, pentru că la curtea voastră sunt oameni mai puțin vicleni care să vă sfătuiască de bine; pricina pentru care v-am spus toate astea o veți afla domnia voastră și toți câți sunt la curte mai înainte de a trece douăsprezece zile; și dacă veți lua seama la ceea ce vă vor spune cei despre care v-am vorbit, veți înțelege, pe dată, că știu și eu câte ceva din toate astea; și-acum, domnule, rămâneți cu Dumnezeu, că eu mă duc să mă întâlnesc cu unchiul meu, Angriote”. „Mergeți cu Domnul”, a răspuns regele, rămânând cu gândul la ceea ce îi spusese acesta. Sarquiles și-a încălecat calul și, apucând pe-o scurtătură știută de el, a pornit cât mai iute cu putință spre Insula Ferecată, astfel că, din pricina ostenelii drumului, calul își pierduse toată puterea și nu îl mai putea duce, când a dat peste Amadis, Angriote și don Bruneo de Bonamar, ce mergeau călare pe malul mării și supravegheau pregătirea corăbiilor cu care Amadis voia să treacă în Gaula ca să-și vadă tatăl și mama; aceștia l-au primit foarte bine, iar Angriote i-a spus: „Nepoate, ce lucru așa de însemnat te-a făcut să scoți sufletul din bietul cal?” „Un lucru foarte însemnat – a răspuns el – și am venit să vă văd și să vi-l aduc la cunoștință”. Și le-a istorisit cum îl ascunsese domnișoara aceea, Gadanza pe numele ei, în casa lui Brocadan și tot ce îi auzise vorbind pe acesta cu Gandandel despre mârșăvia pe care o săvârșiseră față de rege, ca să-i facă rău lui Amadis. Angriote i-a spus atunci lui Amadis: „Domnule, mai credeți și acum că bănuiala mea era departe de adevăr, deși nu m-ați lăsat să merg până la capăt? Acum, însă, cu voia lui Dumnezeu, nici voi, nici altcineva nu mă va împiedica să dau la iveală toată nemernicia acestor ticăloși care l-au trădat pe rege și pe voi în chip josnic”. Amadis i-a spus: „Acum, bunul meu prieten, o puteți face cu mai multă temeinicie și dreptate decât atunci, și Dumnezeu vă va ajuta”. „Atunci – a spus Angriote –, mâine în zorii zilei voi pleca de-aici împreună cu Sarquiles, cu cai odihniți, și, curând, veți afla ce răsplată vor primi acei nemernici pentru ticăloșia lor”. Și-au pornit pe dată spre casa lui Amadis, căci Angriote stătea tot timpul cu el, ca să pregătească toate cele trebuincioase pentru drum, iar a doua zi au pornit călare spre locul unde știau că se află regele Lisuarte, ce era cu gândul numai la vorbele spuse de Sarquiles și aștepta să vadă ce o să mai urmeze.

Și, într-o zi, i s-au înfățișat Gandandel și Brocadan și iau spus: „Stăpâne, tare ne doare că nu aveți grijă de treburile domniei voastre”. „Se prea poate – a răspuns regele –, dar de ce îmi spuneți asta?” „Din pricina acelor cavaleri ce sosesc din Insula Ferecată, care vă sunt dușmani și vor să vină la curte fără nicio teamă, să le salveze pe acele domnișoare datorită cărora veți dobândi alte pământuri; așa că, dacă vreți să ne ascultați sfatul, tăiați-le capetele mai înainte de sosirea lor, iar cavalerilor trimiteți-le poruncă să nu intre în regatul vostru și astfel veți fi temut de toți, fiindcă nici Amadis, nici ei nu vor îndrăzni să vă mânie, căci, după cum stau lucrurile acum, dacă nu se potolesc de frică, n-o vor face din virtute; așa că, seniore, dați poruncă pe dată să se facă așa, fără să mai chibzuiți și să zăboviți, căci lucrurile de felul acestuia înspăimântă mai tare când sunt făcute în grabă”.

Regele, care își amintea de vorbele lui Sarquiles, și-a dat seama de îndată că acesta spusese adevărul, văzându-i cât se trudesc să fie omorâte ostaticele, dar n-a vrut să-și iasă din fire, așa că le-a spus: „Voi îmi spuneți să fac două lucruri foarte însemnate împotriva oricărei dreptăți: primul, să le ucid pe acele domnișoare fără nicio judecată; dar cum voi da eu socoteală în fața acelui Domn al cărui slujitor sunt, dacă aș face asta? Pentru că m-a așezat în locul lui ca să fac totul cu dreptate, asemeni lui și în numele lui; iar dacă, prin nedreptăți și jigniri aș băga spaima în oameni așa cum spuneți voi, pe bună dreptate toate acestea s-ar întoarce împotriva mea, fiindcă regii care mai curând dintr-un hatâr decât cu dreptate săvârșesc asemenea cruzimi, se încred mai mult în mintea lor decât în înțelepciunea lui Dumnezeu, ceea ce este cea mai mare greșeală pe care o pot face. Așa că cel mai bun și mai sigur lucru pentru orice principe ce vrea să trăiască liniștit pe lumea asta și pe cealaltă, este să facă totul cu încuviințarea și la sfatul oamenilor cu intenții bune și să cugete că, și de va da peste unele greutăți la început, cum are drept călăuză un judecător drept, sfârșitul nu poate fi decât bun. Celălalt lucru pe care mi-l cereți este să le trimit vorbă cavalerilor să nu vină la curtea mea și foarte necinstit ar fi din parte-mi să împiedic pe cineva să-mi ceară să fac dreptate, cu atât mai mult cu cât, dacă dușmanii mei sunt mulți, cu atât mai mare e cinstea pentru mine să fac ceea ce mă roagă și să-i văd nevoiți să vină la judecata mea; așa că nu voi

face nimic din cele ce m-ați sfătuit și nu socotesc bun sfatul vostru, și cu atât mai puțin ceea ce m-ați îndemnat să fac împotriva lui Amadis, faptă pentru care merit să fiu aspru pedepsit, pentru că niciodată n-am avut decât de câștigat din partea lui și a neamului său; și de ar fi avut ceva împotriva mea, ar mai fi aflat ori ar mai fi bănuit și alții, dar se pare că nu există nicio dovadă în afara mărturiei voastre; și m-ați sfătuit foarte rău, pricinuind neajunsuri unor oameni ce nu o meritau. Eu, care am greșit, îmi primesc pedeapsa, și așa cred că se va întâmpla, în cele din urmă, și cu voi, dacă mi-ați ascuns adevărul”; și, ridicându-se, i-a părăsit, ducându-se să-i întâlnească pe cavalerii săi. Gandandel a rămas foarte înspăimântat de purtarea regelui și pentru că nu știa cu niciun chip cum să-și întărească spusele; Brocadan i-a zis: „Gandandel, nu mai avem cum să dăm înapoi, căci așa cum stau lucrurile, nu ne-ar fi de mare folos; mai degrabă trebuie să susținem în continuare tot ce i-am spus regelui”. „Nu știu cum vom putea face asta – a răspuns Gandandel –, că nu vom găsi pe nimeni să nu afirme contrariul”. Și, uite-așa se frământau în sinea lor, pentru ca răul săvârșit să fie încă mai mare, așa cum e în firea ticăloșilor.

A doua zi, după ce a ascultat slujba, regele a ieșit din cetate călare, însoțit de o suită numeroasă. Nu după multă vreme s-au ivit și cavalerii din Insula Ferecată, ce veneau pentru judecata Madasimei și a domnișoarelor sale; regele, de cum i-a văzut venind, a pornit în întâmpinarea lor, pentru că așa se cuvenea datorită marii lor faime și fiindcă îi plăcea să-i cinstească pe toți cavalerii; ei i s-au închinat cu smerenie și slujitorii au pornit să ridice corturi unde să se adăpostească; regele a mai rămas o vreme cu ei, iar când s-a hotărât să plece, don Galvanes i-a spus: „Maiestate, cu încredere în virtutea și în purtarea voastră bună și dreaptă, am venit să vă cerem ca, în marea voastră bunăvoință, să încuviințați să fie ascultate Madasima și domnișoarele ei și să fie supuse judecății; iar noi suntem gata să le apărăm cu spusa noastră; și de nu vom izbândi astfel, seniore, nu vă fie cu supărare, dar le vom apăra cauza cu arma în mână, căci nu există pricină pentru care să fie ucise”. Regele a răspuns: „Din clipa aceasta, puteți merge să vă odihniți în cortul vostru, căci eu voi face tot ceea ce se cuvine în numele dreptății”. Don Brian de Monjaste a spus, la rândul lui: „Asta așteptăm de la domnia voastră, seniore, să faceți ceea ce e

potrivit persoanei voastre regești și conștiinței voastre, iar dacă lucrurile nu se vor petrece întru totul așa, va fi, de bună seamă, din vina vreunor sfetnici răi ce nu vă apără cinstea și faima, ceea ce, dacă nu vă e cu supărare, domnule, o voi dovedi oricui susține contrariul”. „Don Brian – a spus regele –, dacă i-ați fi dat ascultare tatălui vostru, sunt convins că nu m-ați fi părăsit pentru altcineva și nici n-ați veni, acum, să vă sfădiți cu mine”. „Domnule – a răspuns Brian –, sfada mea cu voi este doar din pricină că vreau să faceți lucrurile cu dreptate, să nu dați niciun prilej de a nu fi slujit la fel de bine cum am făcut-o eu și să nu vă fie știrbită slava; cât despre faptul că nu v-aș fi părăsit dacă i-aș fi dat ascultare tatălui meu, eu nu v-am părăsit, pentru că niciodată nu am fost vasalul vostru, deși fac parte din neamul vostru; și am venit la această curte pentru a-l căuta pe vărul meu, Amadis, iar când n-ați mai voit să rămână lângă voi, am plecat cu el, fără să-mi încalc în niciun chip datoria”.

Așa a grăit Brian de Monjaste, cum ați auzit. Regele s-a întors în cetate, iar cavalerii au rămas în corturile lor, unde au fost vizitați de mulți prieteni de-ai lor. Despre Oriana, aflați că nu s-a dezlipit o clipă de la fereastră, privindu-i pe cei ce îl iubeau atât de mult pe prietenul ei și rugându-se lui Dumnezeu să iasă victorioși în acea înfruntare.

În noaptea aceea, Gandandel și Brocadan au fost foarte neliniștiți în sufletele lor, pentru că nu găseau temeiuri potrivite ca să ducă mai departe ceea ce începuseră, dar socoteau că primejdia e mai mare dacă renunță, așa că au hotărât să meargă pe drumul pe care porniseră. A doua zi dimineața, cei doisprezece cavaleri s-au dus împreună cu regele să asculte liturghia și, o dată sfârșită aceasta, regele s-a îndreptat, însoțit de sfetnicii săi și alți numeroși nobili, spre o sală, unde a poruncit să fie chemați Gandandel și Brocadan, cărora le-a spus: „Temeiurile pe care mi le-ați înfățișat mie cu privire la Madasima și domnișoarele ei trebuie să le arătați aici, în fața tuturor, și să îi faceți să înțeleagă pe nobilii noștri că ostaticelor nu trebuie să li se dea ascultare”; și le-a poruncit să treacă într-un loc de unde să poată fi auziți. Ymosil de Burgundia și Ledaderin de Fajarque au venit în fața regelui și i-au spus: „Noi și acești cavaleri care am venit aici vă rugăm să aveți bunăvoința de a porunci să fie ascultate Madasima și domnișoarele ei de onoare, fiindcă socotim că așa este drept”. Gandandel a spus: „Mulți vorbesc

despre dreptate și puțini știu ce înseamnă. Voi spuneți că e drept să fie ascultate aceste domnișoare, ceea ce nu este drept, pentru că ele au primit să moară fără nicio condiție și au rămas ostaticele regelui, urmând ca, dacă Ardan Canileul va fi învins și ucis, să i se dea regelui de bunăvoie Insula Mongaza în întregime, iar de nu, să fie ucise împreună cu ceilalți ostatici, cavaleri, după moartea lui Ardan Canileul; ceilalți i-au dat regelui castelele pe care le stăpâneau, dar cum Gromadaza nu vrea să-i dea posesiunile ei, nu există și nu poate exista motiv să scape de moarte”. Ymosil a răspuns: „Gandandel, ar fi trebuit să vă feriți să vorbiți astfel în fața unui rege atât de drept și a unor asemenea cavaleri, căci spusele voastre atât de potrivnice dreptății sunt pornite mai mult din rea-voință decât dintr-o pricină întemeiată, și este limpede pentru toți cei ce știu unele lucruri că, la orice învoială în care un bărbat ori o femeie sunt chezași, trebuie să fie ascultați, dacă nu e vorba de trădare, și judecați dacă li se ia viața ori nu, după vina fiecăruia; așa se face în țările unde există dreptate, căci altminteri n-ar fi decât cruzime, și noi asta îi cerem regelui, să chibzuiască asupra acestei pricini cu nobilii aflați de față și să hotărască cum este drept”.

Gandandel a spus că dreptatea e limpede și nu mai e nimic de adăugat, și că, acum, când părțile au fost ascultate, regele poate să judece pricina; și lucrurile s-au oprit aici; regele a rămas acolo cu câțiva cavaleri, iar ceilalți toți au plecat. Regele ar fi vrut foarte mult ca Argamon, unchiul său, un conte foarte cinstit și cu multă judecată, să-și spună părerea, dar acesta l-a lăsat pe rege să hotărască singur, zicând că nimeni nu cunoaște legile mai bine ca el, și la fel au făcut și toți ceilalți. Văzând aceasta, regele a spus: „Dacă mă lăsați pe mine să hotărăsc, eu socotesc că Ymosil de Burgundia are dreptate și că trebuie să le ascultăm pe aceste domnișoare”. „Într-adevăr, domnule – au spus contele și toți ceilalți –, ați luat o hotărâre dreaptă și așa trebuie să facem.” După aceasta, i-au chemat pe cavaleri și le-au spus ce hotărâseră, iar Ymosil și Ledaderin au sărutat mâinile regelui în semn de mulțumire și au spus: „Seniore, dacă binevoiți, porunciți dară, să vină Madasima și domnișoarele ei și le vom salva prin dreaptă judecată, ori prin luptă, de va fi nevoie”. „Socotesc că e bine așa – a spus regele; să vină domnișoarele și să vedem dacă vă îngăduie să le apărați”. Și au

trimis de îndată după ele, iar ele i s-au înfățișat regelui atât de înfricoșate și atât de chipeșe, că nu era om să nu simtă o mare milă pentru ele. Cei doisprezece cavaleri din Insula Ferecată le-au luat de mână pe domnișoare, iar Agrajes și Florestan au luat-o de braț pe Madasima. Ymosil și Ledaderin au spus: „Doamnă Madasima, acești cavaleri au venit să vă salveze de la moarte pe voi și pe domnișoarele voastre, și regele ar dori să știe dacă ne încredințați cauza voastră”. Ea a răspuns: „Domnule, dacă niște domnișoare captive și fără noroc își pot încredința cauza cuiva, v-o încredințăm și ne lăsăm în mâna Domnului și a voastră”. „Atunci, să vină cine dorește și să spună ce are de spus împotriva voastră – a zis Ymosil – și de va fi un singur om, eu vă voi apăra cu vorba ori cu armele, iar de vor fi mai mulți, să vină chiar și doisprezece, căci vor avea cu cine să se înfrunte”. Regele s-a uitat la Gandandel și la Brocadan și a văzut că își lăsaseră ochii în pământ și, pieriți foarte, nu scoteau o vorbă. Atunci le-a spus cavalerilor din Insula Ferecată: „Întoarceți-vă domniile voastre la corturi, unde ați poposit, până mâine și, între timp, se vor hotărî cei ce vor să vă înfrunte”.

După aceasta, cavalerii au însoțit-o pe Madasima până la temniță și apoi au plecat spre corturi; regele i-a luat deoparte pe Gandandel și Brocadan și le-a zis: „De mai multe ori mi-ați spus și m-ați sfătuit că e drept să le ucid pe aceste domnișoare și că vă veți apăra spusa în judecată dreaptă, iar de va fi nevoie, că o vor face fiii voștri cu arma în mână. Acum a venit vremea s-o faceți, pentru că eu, fiindcă mi se pare frumos și drept ceea ce a spus Ymosil, nu voi porunci nimănui de la curte să se lupte cu acești cavaleri, așa că, vedeți cum vă descurcați, căci altminteri, domnișoarele vor fi eliberate, iar eu voi socoti că nu m-ați povățuit de bine”. Ei au răspuns că a doua zi se vor înfățișa la judecată, și au plecat foarte abătuți la casele lor. Și au hotărât să continue ceea ce începuseră, prin judecată, fără să-și pună feciorii să lupte, pentru că dreptatea nu era de partea lor și aceștia nu erau atât de viteji ca acei cavaleri; dar chiar în noaptea aceea, regelui i s-a adus vestea că Gromadaza, urieșița, murise și lăsase cu limbă de moarte să i se dea regelui castelele, pentru a fi eliberată fiica sa și domnișoarele ei, și că toate castelele erau deja în puterea contelui Latine, ceea ce mult l-a mai bucurat; a doua zi, după liturghie, regele s-a așezat în încăperea unde urma să aibă loc judecata și, când s-au

înfățișat cei doisprezece cavaleri, le-a spus: „De azi înainte nu-mi mai vorbiți despre acele domnișoare, pentru că domniile voastre nu mai aveți nicio datorie față de ele, iar Madasima și domnișoarele ei de onoare au scăpat de moarte și de temniță, fiindcă am dobândit castelele pentru care le țineam ostatice”.

Aceasta i-a bucurat nespus pe Gandandel și Brocadan, care nu se mai așteptau decât să fie acoperiți de rușine; apoi, regele a poruncit să vină Madasima și domnișoarele ei și le-a spus: „Sunteți libere și socotesc că nu mai aveți nicio datorie față de mine; acum faceți ce vă poftește inima, fiindcă eu am dobândit castelele pentru care vă țineam ostatice”. Dar n-a vrut să le spună că mama Madasimei murise. Madasima a vrut să-i sărute mâinile, dar regele nu a lăsat-o, căci niciodată nu lăsa vreo doamnă ori domnișoară să i le sărute, altfel decât atunci când le răsplătea în vreun fel; Madasima i-a spus: „Seniore, dacă îmi lăsați mie puterea de a hotărî, vreau să fiu a lui don Galvanes, ce s-a ostenit pentru mine atât de mult împreună cu prietenii săi”. Agrajes a luat-o de mână și a spus: „Buna mea doamnă, ați făcut ceea ce trebuia și, cu toate că acum v-ați pierdut pământurile, știți că există un alt ținut dat de Dumnezeu în locul acelora, unde veți fi la fel de slăvită”. Ymosil i-a spus regelui: „Domnule, dacă Madasimei e să i se facă dreptate, nu trebuie să fie dezmoștenită, fiindcă știut este că fiii ce se află în puterea părinților trebuie să le îndeplinească poruncile chiar împotriva vrerii lor, dar din pricina asta nu pot fi dezmoșteniți, pentru că mai mult supunerea decât propria voință îi obligă să facă ce vor părinții lor; și cum domnia voastră, domnule, sunteți pus să faceți fiecăruia dreptate, sunteți dator să-i faceți chiar împotriva voastră, pentru a da o pildă celorlalți”. Regele i-a răspuns lui Ymosil: „Domnișoarele sunt libere, așa că să nu mai vorbim despre altele, pentru că ținutul acela mi-a pricinuit multe necazuri și acum, când e în stăpânirea mea, trebuie să îl apăr și nu i-l pot lua fiicei mele, Leonoreta”. Don Galvanes a vorbit la rândul lui și a spus: „Seniore, dreptul Madasimei la acel ținut, care a fost al strămoșilor ei, mă privește și pe mine, și vă rog să vă amintiți de serviciile pe care vi le-am adus și să nu mă nedreptățiți, pentru că eu vreau să vă fiu vasal împreună cu ea și să mă bucur de bunăvoința voastră, slujindu-vă cu cât mai multă credință și cât mai bine”. „Don Galvanes – a spus regele –, să nu mai vorbim despre asta, căci ceea ce s-a făcut, nu se

mai poate desface”. „Dacă așa stau lucrurile – a spus el – și nu-mi sunt de folos dreptatea și măsura, voi face tot ce voi putea ca să cuceresc acest ținut și să nu ajungă în stăpânirea voastră”. „Faceți ce puteți – a răspuns regele –, căci acest pământ s-a aflat în stăpânirea altora, mai bravi ca voi, și mai ușor îl voi apăra de voi decât l-am cucerit de la ei”. „Ați dobândit acest ținut datorită celui pe care nu l-ați răsplătit cum se cuvine – a spun don Galvanes – și care mă va ajuta să-l cuceresc”. Regele i-a răspuns: „Dacă el vă va ajuta pe voi, mulți alții mă vor sluji pe mine, care nu l-au slujit din dragoste, ci pentru că se afla la curtea mea și îl apăram de ei”. Agrajes, care se înfuriase, a spus: „Într-adevăr, toți câți se află aici și alți mulți știu prea bine dacă Amadis a fost apărat de voi, ori voi de el, deși voi sunteți rege, iar el a fost întotdeauna doar un cavaler rătăcitor”. Don Florestan, văzându-l pe Agrajes atât de mâniat, i-a pus mâna pe umăr și, trăgându-l înapoi, a făcut el un pas înainte și i-a spus regelui: „Se pare, domnule, că prețuiți mai mult serviciile altora decât pe cele aduse vouă de Amadis și suntem gata să dovedim care e adevărul”. Don Brian de Monjaste a venit alături de Florestan și a spus: „Cu toate că nu prețuiți îndeajuns serviciile lui Amadis și ale prietenilor săi, cei ce le pot da uitării trebuie să se arate foarte viteji”. Regele a răspuns: „Înțeleg, don Brian, din privirea voastră, că sunteți unul dintre prietenii săi”. „Sigur că sunt – a spus el –, pentru că îmi e văr și sunt dator să-i urmez întru totul dorința”. „Vom găsi cu siguranță pe cineva să vă înlocuiască” – a spus regele. „Multe vor trebui făcute – a spuse el –, pentru a-l putea înfrunta pe Amadis”.

Atunci, dintr-un capăt și din celălalt al încăperii s-au apropiat toți cavalerii pentru a răspunde provocării la luptă, dar regele a întins sceptrul pe care îl ținea în mână și le-a poruncit să nu mai vorbească despre asta, așa că toți s-au așezat din nou. În clipa aceea, au sosit Angriote de Estravaus și nepotul lui, Sarquiles, îmbrăcați în armuri și înarmați, și s-au apropiat de rege să-i sărute mâna. Cei doisprezece cavaleri s-au mirat de sosirea lor, căci nu știau pricina, dar Gandandel și Brocadan au fost cuprinși de spaimă și se priveau unul pe celălalt, fiindcă știau ce spusese mai înainte Angriote despre ei și credeau că de-asta venise; astfel că, deși îl socoteau cel mai viteaz cavaler din regat, și-au luat inima-n dinți să-i țină piept și și-au chemat feciorii lângă ei,

poruncindu-le să nu scoată o vorbă și să spună doar ce-i vor învăța ei. Angriote a venit în fața regelui și i-a spus: „Seniore, porunciți să vi se înfățișeze Gandandel și Brocadan, căci am a le spune unele lucruri în urma cărora domnia voastră și toți câți se află aici îi vor cunoaște mai bine decât până acum”. Regele le-a poruncit să vină în fața lui și toți s-au apropiat să vadă ce va urma; Angriote a spus: „Domnule aflați că acești Gandandel și Brocadan au dat dovadă de necredință și fățărnicie față de voi, v-au sfătuit rău și cu viclenie, fără să țină seama de Dumnezeu, de voi și de Amadis, care i-a copleșit cu favoruri și nu le-a greșit niciodată; ei, ca niște ticăloși, v-au spus că Amadis umblă să pună mâna pe regat, ceea ce nici prin gând nu i-a trecut vreodată, dorința lui fiind doar de a vă sluji, și ne-au făcut, astfel, să-l pierdem pe cel mai viteaz bărbat aflat vreodată în slujba unui rege, și o dată cu el, pe alți mulți cavaleri viteji, fără nicio vină, așa că eu, domnule, în fața voastră, spun că sunt ticăloși și fățarnici și vinovați de mârșavă trădare față de voi și regatul vostru; iar de nu vor recunoaște aceasta, mă voi lupta cu amândoi; și dacă vârsta îi împiedică, să lupte câte un fecior de-al fiecăruia pentru ei și, cu ajutorul lui Dumnezeu, le voi dovedi și lor și vouă, slăvită maiestate, necredința lor”. „Domnule – a spus Gandandel –, vedeți cum vine Angriote și jignește întreaga voastră curte din pricină că le-ați îngăduit să intre în regat celor ce nu vor să vă slujească; și dacă nu s-ar fi întâmplat aceasta, n-am fi ajuns aici, așa că, să nu vă mirați, seniore, dacă mâine-poimâine o să vină Amadis să vă provoace la luptă chiar pe domnia voastră; iar dacă Angriote m-ar fi cunoscut pe vremea când, cu arma în mână, am adus multe servicii și glorie regatului și fratelui vostru, regele Falangris, n-ar îndrăzni să spună ceea ce spune; dar acum, fiindcă mă vede bătrân și fără putere, mă privește ca pe o zdreanță și această ocară vă atinge mai mult pe voi decât pe mine”. „Nu, domnule ticălos – a spus Angriote –, pentru că sforăriile voastre perfide, o dată descoperite, nu mai pot face rău și e de-ajuns cât a suferit regele din pricina lor; iar eu nu am vrut să tulbur curtea ori să-i aduc jigniri, ci întru cinstea ei, să stârpesc sămânța cea rea care a îndepărtat-o pe cea bună de aici!” Sarquiles a spus: „Seniore, știți prea bine ce v-am spus despre toate acestea acum câteva zile și vorbele mele vă vor dovedi că stăpânul și unchiul meu, Angriote, spune adevărul, fiindcă am auzit cu urechile mele

toată mârșăvia pusă la cale de acești doi ticăloși, făcându-vă să-l bănuiți pe Amadis și pe cei din neamul lui; iar de vor spune că nu e adevărat și că sunt prea bătrâni ca să lupte, să vină fiii lor, care sunt tineri și puternici, și să lupte ei trei cu noi doi și Dumnezeu va arăta de partea cui e adevărul, iar noi vom vedea dacă sunt în stare să-i ia locul lui Amadis și rudelor sale în slujba voastră, așa cum susțin tații lor". Când feciorii lui Gandandel au înțeles cum este făcut de ocară tatăl lor și cum râd de el toți cei de față văzându-l în asemenea încurcătură, și-au făcut loc, mânioși foarte, printre ceilalți, îmbrâncindu-i și dându-i în lături cu forță, și, ajunși în fața regelui, au spus: „Domnul Angriote minte; nimic din ceea ce a spus despre tatăl nostru și Brocadan nu e adevărat și pentru că vom lupta cu el, iată zălogurile noastre". Și fiecare i-a dat regelui câte o mănușă; Angriote i-a înmânat poala cămășii sale de zale și a spus: „Domnule, iată zălogul meu; să-și îmbrace pe dată armurile, iar domnia voastră veniți să priviți lupta". Regele a răspuns: „A trecut deja o bună parte din zi și nu mai aveți vreme să vă luptați; mâine, după liturghie, să fiți pregătiți și vom veni cu toții pe câmpul de luptă". Tocmai atunci a soit un cavaler, pe numele lui Adamas, fiul lui Brocadan și al unei surori a lui Gandandel, bine legat la trup și foarte viteaz, dar tare mojic de felul lui, așa că toată lumea îl ocolea, și, înfățișându-se regelui i-a spus: „Domnule, tot ce a spus Sarquiles e minciună și de va avea curajul să vină pe câmpul de luptă cu unchiul său, mâine mă voi lupta cu el". Sarquiles s-a bucurat foarte că va lupta alături de unchiul său și pe dată i-a lăsat regelui zălogul său, ca semn că primește lupta. Regele o poruncit apoi tuturor să plece la casele lor și aceștia au făcut întocmai; Angriote și Sarquiles au plecat cu cei doisprezece cavaleri și cu Madasima și domnișoarele ei, ce își luaseră deja rămas bun de la regină și de la Oriana; regina a poruncit să li se dea un cort foarte frumos, unde să se adăpostească. Regele, rămas cu don Grumedan și don Giontes, nepotul lui, a poruncit să fie chemați Gandandel și Brocadan și le-a zis: „Tare mirat sunt de voi că mi-ați spus de atâtea ori că Amadis vrea să mă trădeze și să pună stăpânire pe coroană și, acum, când era atât de trebuincioasă o dovadă, ați lăsat totul baltă și i-ați pus pe fiii voștri, ce nu știu de partea cui e dreptatea, să ia parte la această înfruntare; tare ați mai păcătuit în fața Domnului, iar mie mult rău mi-ați pricinuit, făcându-mă

să pierd un asemenea bărbat și astfel de cavaleri; dar nu veți rămâne nepedepsiți, pentru că acel drept judecător îi dă fiecăruia ceea ce merită”. „Stăpâne – a răspuns Gandandel –, fiii mei s-au grăbit, socotind că dovada va întârzia să apară”. „Au socotit bine, într-adevăr – a spus don Grumedan –, pentru că nu există și nu va exista nicio dovadă împotriva lui Amadis, nici despre cele spuse, nici despre altele, așa cum l-ați înșelat pe rege; și dacă l-ați bănuit, ați fost atât de nedrepți cum nici diavolii din iad nu și-ar putea închipui; și de-ați avea o mie de capete și maiestatea sa vi le-ar reteza pe toate, tot n-ar fi răzbunat îndeajuns pentru răul ce i l-ați făcut, dar voi veți rămâne în viață, deie Domnul nu pentru a face alte ticăloșii, pe când feciorii voștri vor suferi pentru vina voastră.” „Don Grumedan – au răspuns ei –, deși domnia voastră gândiți și voiți asta, noi tragem nădejde că fiii noștri vor izbuti să ne apere cinstea noastră și pe a lor.” „Să mă bată Dumnezeu – a spus Grumedan –, dacă doresc altceva decât ca totul să se petreacă după cum l-ați sfătuit de bine ori de rău pe rege”.

Regele le-a poruncit să nu mai vorbească despre asta și a plecat să cineze, iar ceilalți s-au dus pe la casele lor. În noaptea aceea, și unii și ceilalți și-au pregătit armele și caii, iar Angriote și Sarquiles s-au rugat jumătate din noapte sus, într-un schit al Fecioarei Maria, aflat în apropierea corturilor lor; în zorii zilei, toți cei doisprezece cavaleri s-au înarmat, temându-se de rege, fiindcă îl văzuseră foarte pornit contra lor, și așa au intrat în cetate și au sosit pe câmpul unde avea să se desfășoare lupta; regele cu toți cavalerii săi și mulți alții sosiseră deja, precum și cei trei judecători, care erau, unul, regele Arban de Norgales, celălalt, Giontes, nepotul regelui, iar al treilea, Quinorante, viteazul luptător cu lancea; aceștia i-au condus pe Angriote și pe Sarquiles la un capăt al terenului; apoi au sosit Tarin și Corian, cei doi frați, și Adamas, vărul lor, care au intrat pe câmpul de luptă înarmați cum se cuvine, călare pe niște frumoși armăsari și hotărâți să ducă totul la bun sfârșit, de nu avea să-i împiedice ticăloșia părinților lor; o dată aflați față în față, Giontes a sunat dintr-o trâmbiță, și cavalerii s-au năpustit în cea mai mare goană a cailor; Corian și Tarin s-au repezit asupra lor Angriote, iar Adamas s-a înfruntat cu Sarquiles; Tarin l-a izbit atât de puternic pe Angriote, încât lancea i-a zburat făcută țăndări, dar Angriote îl lovise atât de tare pe Corian în scut, încât l-a azvârlit

din șa, peste crupa calului; apoi, întorcându-se spre Tarin, l-a văzut că îl aștepta cu spada în mână, iar când fratele lui s-a prăbușit la pământ, s-a repezit cu furie spre Angriote, voind să-l izbească în coif, dar nu și-a cumpănit bine lovitura, pălindu-i calul în cap și retezându-i o parte din el cu căpăstru cu tot, astfel că i-a căzut frâul pe piept, iar Tarin și-a pierdut echilibrul; cum Angriote venea spre el, s-au izbit în scuturi cu atâta forță, încât Tarin s-a prăvălit la pământ fără simțire; Angriote, știindu-și calul rănit, a sărit din șa cât mai iute cu putință, fiindcă era sprinten și viteaz și trecuse de nenumărate ori prin asemenea primejdii, apoi și-a petrecut scutul pe braț și a pus mâna pe spada cu care multe și năprasnice lovituri mai dăduse, îndreptându-se spre cei doi frați, ce se aflau unul lângă altul; a apucat să vadă că nepotul lui, Sarquiles, se luptă voinicește cu Adamas în spade, amândoi călare, mai înainte ca cei doi să-l prindă între ei dându-i lovituri grele, căci erau viteji și foarte vânjoși. Angriote, însă, se apăra de unul cu scutul, de celălalt cu spada, astfel că îi făcea să se tot învârtă și nu izbuteau defel să-l izbească în plin și toate loviturile lor sfârtecau pământul, căci, așa cum v-am mai spus, acest cavaler era cel mai bun luptător cu spada dintre toți cavalerii regatului. Astfel că, în scurtă vreme, erau în asemenea hal, încât scuturile li se făcuseră țăndări, iar armurile le erau sfâșiate în multe locuri, de unde le țâșnea sânge; dar nici Angriote nu o ducea prea bine, căci avea multe răni și pierdea mult sânge. Sarquiles, văzându-l astfel pe unchiul său și că nu izbutește să-l învingă pe Adamas, s-a hotărât să riște totul și, înfigându-și adânc pintenii în burta calului, l-a strâns în brațe pe celălalt și, o vreme, au rămas așa, încleștați, ostenindu-se să se trântească unul pe celălalt; Angriote, cum i-a văzut, s-a apropiat cât mai iute cu putință de ei, ca să-i vină în ajutor lui Sarquiles dacă ar fi căzut; cei doi frați l-au urmat cât puteau de repede, să-i fie de ajutor vărului lor. În răstimpul acesta, cavalerii s-au prăbușit la pământ încleștați și să fi văzut atunci ce luptă s-a încins: Angriote ca să-l ajute pe nepotu-su, iar ceilalți pe vărul lor; dar Angriote, la ceasul acela, săvârșea minuni de vitejie, dând lovituri atât de tari, cumplite și nemiloase, încât, cu toate strădaniile lor, cei doi frați nu i-au putut ține piept atâta timp încât Adamas să izbutească să scape din mâinile lui Sarquiles. Când Gandandel și Brocadan au văzut aceasta, după ce, până atunci, nutriseră speranța că puterea

feciorilor lor va apăra ceea ce urziseră cu atâta ticăloșie, au plecat de la fereastra unde se aflau, cu inima plină de durere și mâhnire, așa cum a făcut și regele, căruia nu-i era pe plac nicio victorie a prietenilor lui Amadis și nu voia să vadă triumful lui Angriote și înfrângerea și moartea celorlalți; dar toți ceilalți aflați acolo tare se mai bucurau pentru că ticăloșii de Gandandel și Brocadan plăteau și pe lumea asta pentru o parte din vina lor; cei patru cavaleri aflați pe câmpul de luptă nu făceau alta decât să-și dea lovituri grele peste tot, dar asta n-a mai durat mult, fiindcă Angriote și Sarquiles i-au copleșit cu atâtea lovituri pe cei doi frați, încât aceștia nu se mai puteau apăra și nu făceau decât să dea înapoi, căutând un adăpost, dar cum n-aveau unde să se ascundă, dădeau câteva lovituri și o luau iarăși la goană, socotind să scape astfel cu viață; în cele din urmă, însă, s-au prăbușit la pământ, nemaiputând îndura loviturile adversarilor și au murit de mâna acestora, spre marea bucurie a frumoasei Madasima și a cavalerilor din Insula Ferecată și mai marea bucurie a Orianei și a Mabiliei, ce nu încetaseră să se roage lui Dumnezeu să le dea victoria pe care o dobândiseră. Angriote i-a întrebat, atunci, pe judecători, ce mai trebuie să facă; ei i-au răspuns că făcuseră destul pentru a-și apăra onoarea, așa că, după ce au părăsit câmpul de luptă, tovarășii lor împreună cu Madasima i-au însoțit la corturile lor, unde le-au oblojit rănile.

AICI SE SFÂRȘEȘTE A DOUA CARTE
A NOBILULUI ȘI NEÎNFRICATULUI CAVALER
AMADIS DE GAULA

